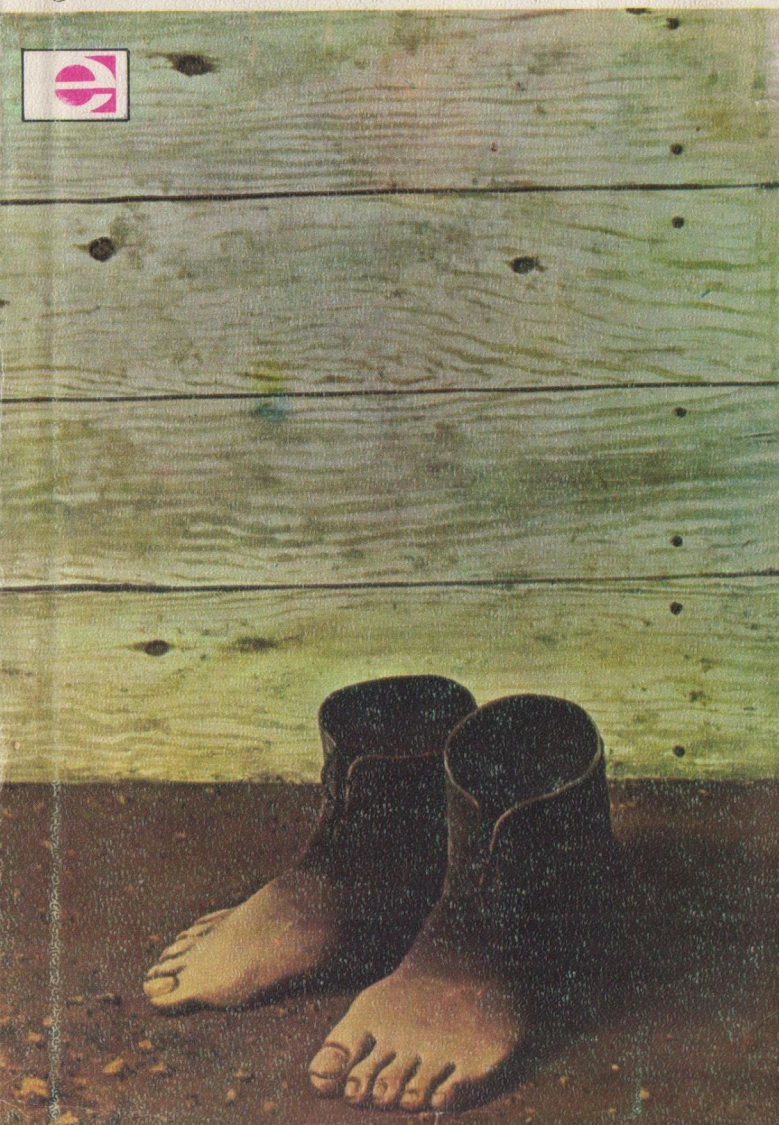
ödlek

roman

james barlow

103

103

term of trial
ödlek
roman
james barlow
türkçesi: burhan engür

e yayınları genel dizi : 103

ANKARA CADDESİ 13
TELEFON: 26814-2
NARLIBAHÇE SOKAK 19/3
TELEFON: 27872-0
İSTANBUL

JAMES BARLOW

James Barlow, 1921 yılında İngiltere'nin Birmingham şehrinde doğdu. Bir banka veznedarının oğluydu. Birkaç okul değiştirerek öğrenimini tamamladı. 1940 yılında, İngiliz Kraliyet Hava Kuvvetlerine gönüllü yazılarak 2. Dünya Savaşına katıldı. Ağır bir hastalık sonucu savaşı ve askerliği yarıda bırakması gerekti. Buna karşılık yazarlık hayatı başladı. Önceleri bazı teknik dergilere, bu arada da ünlü mizah dergisi PUNCH'a yazılar, hikâyeler yazdı. PUNCH dergisiyle işbirliği günümüze dek sürdü.
İlk romanı olan «**Başroldekiler-Protagonists**» di. Ama 1960 yılında yayınlanan «**Vatanseverler-Patriots**»la büyük üne erişti. Bundan sonra kendini tümüyle yazarlığa verebildi. «**Ödlek-Term of Trial**», daha sonra filme alınıp baş rolünü Richard Burton'un oynadığı «**Çirkef-Villain**» birbirini izledi. Yazarın son romanı, bütün dünyada büyük ilgiyle karşılanan «**Limanlar-Liner**» oldu. Birkaç yıldır karısı Joyce'la İrlanda'da yaşayan dört çocuklu yazar, bir ameliyat sonucu 1973 şubatında öldü.

ÖDLEK

ÖDLEK term of trial ● james barlow'un romanı ● yayın hakları: james barlow, 1961/e yayınları, 1974 ● kapak: r. magritte/k. kaldı ● dizgi-baskı: hüsnütabiat matbaası, dizgi düzeni: intertype, 10/12 batone no. 228 ● kapak filmi ebru grafik ● kapak baskısı: arofis basımevi ● cilt: baba ciltevi ● e *yayınları ankara caddesi 13* telefon *26 81 42 narlıbahçe sokak 19 kat 3-4* telefon *27 87 20* istek ve yazışmalar için kısa adres *e yayınları posta kutusu 12 istanbul* birinci boskı: nisan 1974 ●●●

türkçesi: burhan engür

JAMES BARLOW

ÖDLEK

ROMAN

E YAYINLARI

GENEL DİZİ

Carl ve Kay Routledge'e
Strand'de bir ekim gününün anısına.

Ahlaklılığın da ötesini hedef al.
Sadece iyi olma, bir şey için iyi ol.

THOREAU

Bu kitaptaki bütün kişiler
hayal ürünüdür, yaşayan ya da ölü
herhangi biriyle ilgileri olamaz.

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUL

1

WIER radyatörün kapağını gevşetip açtı, arabanın şüpheli karanlığına bir testi soğuk su boşalttı. Radyatörün kapağı çıplak bir model biçimindeydi; gümüş rengi, iç gıcıklayıcı bir şey. Üstelik böylesine küçük bir salon arabası için, biraz fazla büyüktü. Arabanın sayısız eski sahiplerinden biri takmış olmalıydı bunu. Wier de, belki zahmetine katlanamadığı, belki de kesesi elvermediği için, bir türlü bir yenisini alamamıştı. Hep aynı hikaye: Bir sürü dert ve parasızlık. Hele şu sıralarda ödenmesi gereken ve Freda'nın ısrarla istediklerinden daha fazlasını harcamağa yetecek kadar kazanmak gibi çetrefil bir iş.

Esneyerek serin ilkbahar havasını ciğerlerinden dışarı boşaltırken, kapı kapı dolaşan postacıyı farketti. Soluk benizli eski asker kapıyı itip açınca, hiç de sevinmedi buna. Yine bir fatura gelmişti herhalde.

«Postacı mı geldi, Graham?»

«Evet, Freda.»

«Ne getirdi?»

Freda hâlâ aptal aptal bir şeyler geleceğini sanıyordu galiba: Sanki bir para, bir haber, ya da bir dost!

Wier'in bütün umudu, hiç bir şey gelmemesiydi. Zarfı açıp eve girerken, ödü patladı.

«Yok bir şey,» dedi. «Ulusal Öğretmenler Sendikası'nın, bu yılın aidatını ödemediğimi bildiren yazısı. Ben geçen yılı da ödediğimi sanmıyorum ya.»

«Kaç para?»

Wier kaç para olduğunu söyledi.

«Kuzum, bunların **sana** ne yararı dokunuyor?»

«Hiç,» diye güldü Wier. «Ama bir gün, bir öğrenciyi pataklayacak olursam, bana hukuki yardımları dokunur.»

«Sen mi döveceksin?» diye kıkırdadı Freda. «Ayol, senin **bana** bile vuracak kuvvetin yok!»

Bunu alaycı bir ifadeyle değil, laf olsun diye söylemişti, ama yine de Wier'i kırdı, yanakları kızardı adamın. «Ne diye döveyim yani seni?» diye sordu; sonra bunu Freda'yı sevdiği için mi, yoksa korkaklığından mı sorduğunu düşündü kendi kendine. Başka biri olsa, pekâlâ onu dövebilirdi. Az mı dırdır etmişti yani. Trowman'in üzerinde uyandırdığı izlenimi düşünerek, Veronica bu kadar çok şikâyet etse, döverdi kızı diye geçirdi aklından. Korkak! Her şeyi açıklıyordu bu sözcük. «Yine de ödemek gerek,» dedi.

«Peki, ya **ben** ne olacağım?» diye yakındı Freda. «Sen durmadan sağa-sola para dağıt, ama benim para yüzü gördüğüm bile yok. Haftada ikiyüz lira. Çok aptalca bir şey. Yeni tencereye kaç para ödeyeceğimi biliyor musun? Kırk lira. Yeni bir tencere için tam kırk lira!»

«Bu yıl çıkarım canım,» dedi istemeyerek Wier. Aslında IV. C sınıfından korkuyordu; ama içlerinden birine bir şey yapacağım diye değil; korkusu, örneğin Mitchell'in kendisine ne kötülük yapabileceğini düşünmekten geliyordu. Fakat her zamanki gibi, önce

acele olan işe elkoydu. İstemediği halde, Freda'ya kırk lira verdi.

«Bana sigara alır mısın?»

«Olur.»

Freda'yı öpmek için davrandı, ama karısının aklı başka yerlerdeydi:

«Biraz da bisküvi al.»

«Kantinde nöbetçiyim bugün.»

«Ben çay için istedim.»

«Çaya gelemeyeceğim. Gece dersim var.»

«Aman Allahım, ne adamsın yani! Yağmur olsan, kimsenin tarlasına yağmazsın. Bir mazeret bulursun mutlaka.»

«Evet, evet,» diye onayladı Wier. «Ben de tartışmasını öğrendim.»

«Çocuklarla ve aptallarla çene çalmaya bayılırsın,» dedi buruk bir sesle Freda, «ama önemli biriyle konuşmaya cesaretin elvermez. Karşılıklı konuşmaya sıra gelinceye kadar bir şeyler beceriyorsun da, sonra senin ne pısırık olduğunu anlıyorlar.»

«Ama bu işe pekâlâ girdim ya,» dedi, Freda'nın dilediği gibi kızarak.

«Topu topu üç kişi vardı başvuran,» diye sırıttı Freda. «Herhalde o upuzun listede on kişi yoktu. Allahım, ne manyak bir şehir burası!»

Wier, Freda'nın arandığı tartışmaya girdi en sonunda. «Ama işin başında senin de hoşuna gitmişti. Kaçırma bu işi demiştin.»

«Ama bu pis yeri, bu Allah'ın belâsı evi görmemiştim ki ben.»

«Ne istiyorsun peki?»

«Lütfen bağırma öyle bana. Bayan Lane duyacak.»

«Budala ineğin teki o da. Canı cehenneme! Sen

ne istiyorsun, onu söyle bana; gerekirse senin için çalarım da ben.»

Fakat Freda kolay kolay teslim olacaklardan değildi. Onun istediği, koşulların değişmesi, yeni bir hayat düzeniydi. Üzüntüsünün çözümlenmesini, küçümsenmesini, bu üzüntüden kurtulmayı istemiyordu: O zaman da elinde hiç bir şey kalmazdı.

«Hiç bir şey istemiyorum,» dedi kudurmuş gibi. «Her şeyim var benim.»

«Elbette var,» diye titreyen bir mutsuzlukla diretti Wier. «Her şeyin var: Bir evin, araban...»

«Saçma-sapan şeyler hepsi!»

«Seni seven bir kocan...»

«Sevmek mi dedin? Murdar!»

«Üstelik de sadık,» diye ekledi, yine gücenen Wier. «Kim benim gibi, sorumluluk taşımayı gerektiren, karşılığı bol bol alınan ve herkes tarafından sayılan bir işte...»

«Sen sırf şerefi için çalışan bir uzmansın,» diye yakındı Freda, «üstelik nafakanın tamamını bile alamıyorsun.»

«Buraya geleli daha birkaç ay oldu,» dedi Wier. «Biraz bekle, ne kadar iyi bir öğretmen olduğumu görsünler. Bay Ferguson o zaman hakkımı verir.» Fakat Freda'nın sözleri kırıyordu onu —Allah bilir ya, hem de nasıl kırıyordu—. Her zamanki gibi Freda kazanmıştı yine. Acaba aldırmadığı için mi böyle oluyordu, yoksa fazla aldırdığı için mi? Koca Graham Wier, edebiyat fakültesi mezunu, uzman öğretmen Wier, demek bir hiç, bir ödlek, ne erkeklerin, ne kadınların, hattâ ne de çocukların —Aman Allahım, hele çocukların— kısacası hiç kimsenin hayranlık duymadığı, pısırık herifin biriydi demek! Karısının «murdar» dediği şeye düşkünlüğüne rağmen, okulda bile bir hayranı yoktu.

10 Ağustos 1944 gecesinden sonra ne diye hayran olacaklardı kendisine? Aslında pek doğru değildi bu. Elbette ki çocukların kendisini Brown'un futbolunu sevdikleri gibi sevmelerini ya da Japonların yaptıklarından sonra Melkis'i saydıkları gibi saymalarını beklemiyordu. Kişisel özellikleri bile ona karşıydı: Şaşkın görünüşü ve zavallı yapısı, içki düşkünlüğü. Fakat bir rahip, Tanrıyı nasıl her yere taşırsa, o da binlerce sözcüğü öyle taşıyordu yanında. Bir yerden bir yere götürmek için yanıp tutuşuyor, toprağa ekiyor, nasıl büyüyüp serpildiklerini izliyor, suluyor, güneş ışığı veriyordu onlara: Cehaleti, bilgeliğe çeviriyordu; semt dedikodularına set çekiyordu —züppelik ve partal ayakkabıları, fahişeleri ve hislerin şaşkınlığını değil— bunların yerine sözcüklerin anlamını, anlam farklarını, kısacası dili, dile getiriyordu.

Freda direndi. «Çekil Allah aşkına!»

Ne zaman ona dokunsa, içinde anî bir istek tutuşuveriyordu, ama Freda pek ender karşılık veriyordu buna. Dolgun, fidan boyuyla, yüzü hariç, bir harikaydı Freda. Yüzüne gelince, çekici olduğu halde, pek açık-seçik gösteriyordu neyin özlemini çektiğini. Wier için utanılacak bir şey, çünkü Freda bunda da başarısızdı. Hiç bir şeyin tam anlamıyla tatmin edemeyeceği, huysuz bir yüz. Wier'in yüzü iyice kızardı. Kalçalarının kendi kalçalarına temasına zor dayanıyordu. Freda, «Sevmiyorsun beni,» dedi, «seninki yalnız şehvet düşkünlüğü.» Utanç verici bir suçlama; aslında Wier, Freda'nın da pekâlâ bildiği gibi, bir idealistti. Hele ahlâk, kadın vücudu, Tanrı ve benzeri başka konularda. Karısı başını kaçırınca, ancak dağınık, kestane rengi saçlarını öpebildi. Hey be Tanrım, diye düşündü Wier, nasıl olsa bir gün ölecek olan on dört kişi için ne diye cezalandırıyorsun bizi? Tanrının bu işe karışmayacağı-

nı bile bile, gerçeğe ve saçmalığa karşı savaştı. O, Wier, 11 Ağustos 1944'ten beri, aralıksız kendisini cezalandırıyordu ve ölünceye kadar da devam edecekti buna.

«Trowman'ı çağırayım mı?» diye sordu.

«İstiyorsan çağır. Zannederim o da içkici.»

Freda karşısındakinin kalbini kırmak, sonuna kadar hakaret etmek istiyordu, ama Wier hâlâ onu sevdiği için kızmıyordu ve işe yaramaz, beş para etmez, değersiz bir insan olduğunu söylemesini, sineye çekiyordu. «Haydi eyvallah canımın içi,» dedi. «Kendine dikkat et.»

Okul aşağı-yukarı seksen yaşındaydı. İri parke taşlı, kalabalık bir iş semtindeydi. Otobüsler ve kamyonlar gürleyerek demiryolu köprüsünün altından geçiyor, gaz şebekesinin sonu yokmuş gibi duran şebeke kollarından birinden dışarı çıkıyorlardı. Daha da uzakta, onbir katlı ve şimdiden modern bir kenar mahalle havasına bürünmüş, henüz altı yıllık yapıların pencerelerinde güneş, suni ışıklar saçarak yansıyordu. Öğrencilerinden bir kısmı burada oturuyordu. Araplar ve Hintliler elleri ceplerinde, bütün gün boş - boş dolaşıyor, avurtları çökmüş suratları, bitkin bakışlarıyla (yeni düzende kapı aralıklarında duran, böylece kanuna ayak uyduran) fahişelere göz kırpıyor, isli balıkları süzüyorlardı. Küçük çocuklar taş zeminli bir parkta koşup oynaşıyor, anneleri bir yandan sigaralarını tellendiriyor, bir yandan da televizyon deyimleriyle aralarında tartışıp kaynatıyorlardı. Her haliyle bir kenar mahalleydi burası. Bir yoksulluk havası esiyordu ortalıkta. Freda nefret ediyordu buradan. «Senin o Allahın cezası idealizmine çok uyabilir, ama ben çöplükte yürüyormuşum gibi oluyorum ayol! Hepsi de te-

miz olduğum için nefret ediyorlar benden. Bu sabah önüme çöpleri döktüler.»

Freda idealizm konusunda haklıydı. Daha doğrusu yarı yarıya haklıydı. Bazılarına göre bu bir kompleksti. En ucuz açıklaması böyleydi. Her şey ilericilikti. Wier bu semtte kendisini sayacaklarını hissediyordu. Eşitlerinin orta sınıf semtlerinde ona kendilerinden biri gibi davranmayacakları belliydi. (Bu semtlerde oturan anneler-babalar, Wier'i ikinci bir defa pek ender ziyarete gelmişlerdi; bu tutumları karşısında sık sık hayrete düşmüştü: Bu adam benim çocuklarımı eğitiyor!) Her yerde kasıtlı bir başarısızlık, alaycılık vardı; Tanrıya karşı saygısızlık, haklı sözlerin umursanmaması vardı; fakat pisliğin ve yoksulluğun içinde, gerçek ortaya çıkıyordu. Wier ve daha yirmi bir kişi, bir şeyler öğretmek isteyen insanlar olarak kabul edilmişlerdi. Yine de o insanlara ait değildi, olmayı da beklemiyordu. İçkiye düşkünlüğü yüzünden, bunu başkalarından saklamak için, kenar mahalle meyhanelerinde sürünüyordu; fakat ufak-tefek, silik ve genellikle utangaç olduğu için de, kolayca tanınıyordu. Sesi, konuşmaya başlar başlamaz, daha içkisini sipariş ederken kendisini ele veriyordu. Bunun üzerine soytarılar, kapıcı karıları, somurtuklar, sert bakışlı belâlılar ve ölümlerini bekleyen moruklar, onu seyre başlıyorlardı. Akvaryuma düşmüş yeni bir balık gibi. Ve kendi alanında başarısızlığa uğradığı için, aralarına katıldığını da biliyorlardı. Bir önceki kuşağın sözcüğe nasıl saygısı varsa, onlar da sözcülere saygı besliyorlar, ayrıca bir şeyler öğrettiği çocukları kendisini «efendim» diye çağırıyorlardı.

Okulun hiç de kulağa hoş gelen bir adı yoktu, baştan savma takılmış gibi, Demiryolu Sokağı Modern Ortaokulu deniyordu. Beş-on dönümlük beton bir av-

lunun orta yerinde, çirkin bir Victoria çağı şatosu havasında olanca pisliği, katılığı ve kırmızı tuğlalarıyla, öylece duruyordu işte. Wier'in bahçede nöbetçi olduğu bazı günler, hareketli erkek ya da kız çocuklarından biri düşüyor, ötesini-berisini kanatıyor ve Wier' in tecrübesiz müdahalesiyle, yeniden çocuklaşıyordu. Binanın arka tarafında, bir kanalın ve perişan görünüşlü bir çimin yanı başında, cam ve mozaikten yepyeni bir bina inşa ediliyordu. Bir okulun seriydi bu yapı ve Wier, çocukların akıllarının yepyeni bir atmosfere içtenlikle sarılacağını umuyordu. İki kadının otobüste konuşmalarına kulak misafiri olmuştu. «Yeni okul mu bu?» ... «Sere benzemiyor mu?» ... «Çocuklar yakında bütün camları alaşağı ederler» ... «Bunun farklı bir şey olduğunu sanıyorlarsa, har vurup harman savuracaklar bir hayli paraları var demek!» O zaman, işte Mitchell diye düşünmüştü Wier. Mitchell'i aklınıza getirdiğiniz zaman, idealizmin cesareti kırılıyor, korkakça bir yaşama çabası, buradan çekip gittiğini görmek dileği ağır basıyordu. Fakat okulda yedi yüz öğrenci vardı ve bunların hepsi de bir Mitchell değildi. Ne var ki bir Mitchell, Wier ve diğer arkadaşlarının öğrettiklerinden, inandırmaya çalıştıklarından, çok daha çabuklukla bir sınıfı bozabiliyordu. Mitchell nereye girse, döğüş, yalan, çirkin kahkahalar, sınıfta kendi kendini tatmin teşebbüsleri, otoriteye karşı saygısızlık, bilginin ölümü, iyiliğin sebep olduğu karışıklıkların sonu ve onun yerine çok daha kolay ve anlaşılır alçaklıklar sökün ediyordu: Bu alçaklık da çeşitli yazılar, açık-saçık dergiler, tuvaletlerin duvarlarına çizilen resimler, arkasını döner dönmez başlayan kıkırdamalar ve fısıltılar halinde ortaya çıkıyordu. Sonra kızların bazılarının gözlerinde gülmekten doğan yaşların parıltısı, dalkavukların ulumaları. Wier er-geç bu

Mitchell sorunuyla karşı karşıya gelecekti, ya da diğerlerini kurtarmak için onu bu devrenin sonunda bırakacaktı Bir aralık acı sözlerle şansını denemiş, zaman zaman da etkili olmuştu bu; fakat bazan da Mitchell'in kendinden emin cevapları, keskin zekâsını kanıtlamış, diğer haylazların haklı olarak kıkır kıkır gülmelerine yol açmış, Wier buna çok üzülmüş, sözde çatışmadan galip çıktığı halde, aslında ricat etmişti. Doğrusu bir psikologun Mitchell hakkında ne söyliyebileceğini hiç kestiremiyordu Wier. Şiddete başvursa, kendisini saydırabileceğini ve sözünü dinletebileceğini biliyordu. Kürsünün yanında bir sopa duruyordu, ama hiç kullanmamıştı bunu. İri-yarı, kaba bir erkek görünüşünde olan Mitchell'in sopayı elinden çekip alacağını, ya da hiç olmazsa tutup vurmasını önleyeceğini korkakça bir kâbus şeklinde hayal etmişti hep. Vahşi bir hayvanın karşısında aciz durumda kalınca, korkak, ya da sinsi kızlardan birinin koşup bay Fergusona haber vermesiyle kurtulacağını kurmuştu. Bunun üzerine eğitim dergilerinde yeni bir araştırma başlarken, her gün kiminin koruyucu sözlerine, kiminin alaycı gülümsemelerine hedef olacaktı. Mitchell'in uzaklaştırılmasıyla da, bütün sınıf kendisine karşı dayanılmaz bir saygısızlığa sürüklenecekti.

Elbette bütün bunların asıl nedeni, korkaklığıydı. Tek avantajı, Mitchell'in kendi kudretinden başkasını tanımamasıydı —yalnız 10 Ağustos 1944'teki de değil—. Gerçekten de zaman zaman Mitchell karaya vurmuş balık gibi çabalar, gözleri kuşkuyla parıldar, birtakım mazeretler yaratırdı, söyledikleri doğru değildi belki, ama yine de otuz dokuz tanığın önünde Mitchell'in ağzından mazeret dinlemek iyi bir şeydi. Ne olacaktı Mitchell? Hepsinden daha korkunç, daha ürkütücü olan ihtimal, insana en ağır geleni, elbette

onun bir gün «başarıya» ulaşmasıydı. Yirminci yüzyılın ikinci yarısı, meziyeti, bilgiyi, gerçekleri öylesine küçümseyip hakir görüyordu ki, Mitchell pekâlâ birkaç yıl içinde Freda'nın bayılacağı bir para babası durumuna geçebilirdi. O, kaba kuvveti, şehveti, erkekliği, Amerikan taraftarlığının yanlış yönünü kusuyordu. Bir gün kasım kasım kasılarak filmlerde, ya da bir mikrofonun önünde, aşk üzerine çirkef gibi sözleri ağzından salya gibi akıttığını, haftada kırkbin lira karşılığında cinsiyet organlarını sallayarak ticaret malı haline gelmiş genç kızlara çığlık attırdığını görmek de mümkündü. Her şeye rağmen, zayıf bir ihtimaldi bu. Wier otomobilin içinde kıs-kıs güldü, okulun beton avlusuna girip, durdu.

İlk gelen onun arabası değildi. Melkis'in de herkesten bir çeyrek önce gelmek için kendine özgü sebepleri vardı. En ateşli öğrencilerden birkaçı da erken damlamıştı. Wier, onun, çocukların kendisini parmakla göstermemeleri, acımamaları, seyretmemeleri için erkenden öğretmenler odasına kapağı attığını düşündü.

Melkis çok uzun boylu, zayıf, bacaklarını bir yerde kırmış gibi iki bastonla yürüyen biriydi. Soluk kahverengi saçları rengini koruyabilmişti; ama yüzü kül gibiydi. Ne düşündüğünü anlamaya imkân yoktu, fakat bir çılgın ve mutsuz olduğu belliydi. Her hareketinde bir yorgunluk belirtisi sezildiği halde, Wier'in üzerinde bir kuvvet, hattâ taassup izlenimi bırakıyordu. Bir parça da korkuyordu Melkis'ten, ama o zaten herkesten bir parça korkardı.

«İyi sabahlar, Paul.»

Wier her zamanki gibi sözünün küçümsenerek karşılandığını hissetti. Melkis yalnız önemli şeylerden konuşurdu; havadan, sağlıktan değil. Mayıs ayının pı-

rıl pırıl mavi gökyüzüne baktı, anayoldan geçen yüzlerce kamyon ve otobüsün gürültüsünü dinledi, bir yük treninden boşalan pislikleri, şimdiden kalabalıklaşmaya başlayan kaldırımlarda yeni bir güne başlayan çam yarması gibi kadınları gözetledi. Sersemler! Yüzünden şunlar okunuyordu:

Orada olmayan bir ses işitiyorum
Ve taşıyamıyacağım bir haç taşıyorum.

Ama bütün söylediği, «Böyle şeylerden hoşlanıyorsanız»dan ibaret kaldı. Ben hoşlanmıyorum, demek istiyordu kısacası.

Birlikte çöp tenekelerinin, yemek pişirmek için kullanılan koca kazanın önünden geçtiler, birkaç «Günaydın efendim»e baş sallayarak cevap verdiler; Melkis bastonlarından birini yeşil giriş kapısının parmaklıkları üzerinde dolaştırdı. Olukların ve pencere eşiklerinin bütün boyaları kabarmıştı. Giriş yerindeki iki basamak da, üzerinden geçen milyonlarca ayağın altında ezilmişti. Wier kapıyı itti, bir ayağıyla ve dikkatle açık tuttu, bir «teşekkür ederim» bile işitmedi. Melkis'in ardından emlâk komisyoncularının düşünmeksizin giriş holü diyecekleri öğretmen odasından önceki yere girdi. Öğretmenler odası ufacık, neredeyse hepsini küçük düşürecek kadar ufak bir yerdi. Bir kenar mahalle okulunda olduklarını hatırlatıyordu sanki. Eski bir dolap, bir köşede harap bir gaz ocağı, duvarlardan birinde ve kapıda tahta askılar, iki-üç resim (Sizi buraya ancak B.O.A.C. götürür), birinin yayları görünen, arkaları yağlanmış iki koltuk, delik-deşik olmuş marley bir zemin, dev gibi ve herhalde hiç bir zaman buradan dışarı çıkartılamayacak olan tahta bir masanın çevresinde de tahta iskemleler. Nasıl bazı bankalar,

kasalarının çevresinde inşa edilirse, bu okul da bu masanın çevresinde yapılmış olmalıydı. Duvarlar sarıydı. Burası belki bir hapishanenin ya da çok eski bir hastanenin bekleme odası olabilirdi. Masanın bir yanı dışında, hiç bir yerde ayakta durmaya imkân yoktu. Öğretmenler sinemadaki seyirciler gibi birbirlerinin ardından geçmek zorundaydılar. Bu nedenle de ya kapıya yakın oturmayı, ya ayakta durmayı ya da masanın bir kenarına ilişivermeyi tercih ediyorlardı.

Melkis her zamanki tahta iskemlesine oturup, **The Times**'i okumaya başladı, daha doğrusu gazetesinin arkasına saklandı. Wier, Melkis'i sevmiyor denemezdi. Melkis hiç olmazsa bütün bir gününü en ufak bir ilgi duymadığı insanlarla bir arada, ya da birlikte geçireceği gerçeğini saklamayacak kadar yürekliydi.

Constance Woodman da gelmiş, kendisinden başka hiç kimsenin ne olduğunu bilmediği notlarını okumaya başlamıştı. Döndü ve gelip Wier'in yanına oturdu. Wier okula gelişinden kısa bir süre sonra herkesin nerede oturduğunu ya da nereye dikildiğini, kimin kiminle konuştuğunu, kimin hangi kliğe dahil olduğunu dikkatle inceleyip öğrenmişti. Bir de tahtın ardındaki kudret olduğuna inanan ve bir bakıma gerçekten öyle olan Basil Sylvan-Jones vardı. O ve öteki bazı sert tabiatlılar, odanın giriş yerine daha yakın olmaya bakıyorlardı, ince bir halının serili olduğu tarafa. Bill Brown ve futbolcularla sözde cazibeliler de cabası; bunların aşırı bir enerjileri vardı; yemek dışında hiç oturmuyorlardı. Briç meraklıları vardı, hepsi de Wier'den daha yaşlıydı adamların; koridorda kendi aralarında konuşurlar ve ilk fırsatta sınıflardan birine kapanıp, kâğıtları çıkarırlardı ortaya. Bir de birkaç garip vardı ki, bunlar hiç bir grupa bağlı değildiler, belki de yeni bir grupun çekirdeğini oluşturuyorlardı.

Trowman bunlardan biriydi, Constance bir başkası, sonra Melkis ve elbette kadroya en son katılan Wier. Onu kibarca karşılamışlar ve hemen küçük adıyla seslenmişlerdi. Fakat Wier'in renksiz bir kişiliği vardı, İngilizcenin ötesinde hiç bir heyecan vermiyordu insana ve kısa bir süre sonra, briç oynamadıkları, çaylarını yudumlarken hararetle H-bombası, ya da toplumun çöküşü hakkında tartışmadıkları zamanlar, onu yalnız bırakmaya, dilediği yere saklanmasına göz yummaya başladılar.

Fakat Trowman Wier'in neden kendinden emin olmadığını çabuk anladı. Herhalde içkidendi. Trowman da içerdi: Ama Wier gibi korkusunu bastırmak, hayatı toz pembe görmek için değil, Ballingham Dükü'nün görevlilerinden sabık teğmen Trowman olduğu için. Öğretmenlerin çoğu İkinci Dünya Savaşına katılamayacak kadar genç, ya da yaşlıydılar. Trowman ise, Wier'in bile barmenlerin, otobüs şoförlerinin ve hiç olmazsa bir başöğretmenin kolayca tespit ettiğini bildiği korkaklığını anlayamıyor, Wier'e (Melkis'le Paul'ün müsaade ettikleri oranda) eski bir asker gözüyle, dolayısıyla kendi türünden biri gibi bakıyordu.

Wier, Constance Woodman'ı seviyor, sempati besliyordu ona; çünkü onun da korktuğunu biliyordu. Kuşkunun ne demek olduğunu bilen biriyle karşılaşmak, huzur veriyordu kendisine. İkimiz de çirkiniz, diye geçiriyordu aklından —üstelik Constance kırk yaşlarındaydı ve artık evde kalmaya mahkûm görünüyordu— ve kim bilir belki de korkaklık, bizim ortak yanımız. Belki de çirkin sözcüğü, aslında biraz fazla kaçıyordu. Gerçekten öyleydi de! Constance hiç aldırmıyordu buna, teslim olmuştu kaderine, o kadar! Sevimli bir yüzü vardı, ama cildi dökülüyordu. Ruj sürmüyor, dudakları, tıpkı cildi gibi, iyice soluk görünü-

yordu. Wier'e pek çekici gelen sivri bir çenesi vardı. Hele yeşil gözleri, kasıtlı ve mahkûm edici ilk bakıştan sonra biraz daha dikkatlice bakınca, ne kadar şahaneydi. Constance hep siyah, ya da koyu renk giysiler seçiyor, düz topuklu ayakkabılar giyiyor ve sarışına yakın saçlarını bir bakire gibi taramaya kararlı görünüyordu. Bazıları, kız aralarına sokulmayı denedi mi, pek eğlenceli buluyorlardı bunu. Geniş fikirli, şakacı, çocuklar konusunda alaycıydı. Daha geçenlerde bir teneffüs sırasında, heyecanla «bir araba kana susamış süprüntü» diyerek ortalıkta müthiş bir heyecan estirmişti. Ama bunu sürdüremiyordu. Çok çabuk yoruluyor, sancılar, hayal kırıklıkları, nefretler içinde kıvranıyordu.

Bu sefer de kendisini, «Merhaba, Graham. Herhalde aspirininiz yok, değil mi?» diye karşıladı.

«Maalesef. Başınız mı ağrıyor?»

«Hayır, dişim. Her halde sonuncusunu iyi dolduramadı.»

«Paul'a sordunuz mu?»

«Aman Allahım, hayır! Ona kalırsa, barbarlıktan önceki her şey, kendi kendine acımaktır.»

«Karanfil yağını denediniz mi?»

«O da nesi?»

«Sizin de hiç bir şeyden haberiniz yok,» dedi Wier. «Hemencecik de geçirir ağrıyı yani. Üstelik ucuzdur da.»

«Öğle yemeğinde alayım bari. Bakıyorum, siz de kantinde yiyorsunuz. Zavallılık!»

«Yo, bilmem. Bizim küçük kaşık düşmanı acıkınca, **beni** unuttu!»

«Işittiniz mi? Sylvan-Jones bu dönem sonunda gidiyor. Kızıl Ejder'den duydum ben de.»

«Nereye gidiyor ki? Cagliari'ye mi? Yoksa Zürih'e mi? Ya da Tokyo'ya mı?»

Constance neşeli neşeli burnunu çekti. Sylvan-Jones'un gezi meraklısı olduğunu herkes bilirdi. Bir çeşit merakla devam etti: «Peki, gidecek olursa, siz ne olacaksınız?»

«Ne demek yani?»

«Yerini alabilirsiniz pekâlâ.»

«Ferguson beni hep zavallı bir **öğrenci** gözüyle görüyor.»

«Olabilir, ama ben bazı dedikodular işittim... O, merhaba Edgar!»

«İyi günler,» dedi Trowman. «Faith'i mantara özgü renkler içinde beğeneceğimi sanmıyorum. Pembe çok daha iyiydi, daha havalıydı... Niçin bu kadar telâşlıydı Constance?»

Bayan Woodman zilin çalmasıyla beraber uzaklaşmıştı.

«Dişi tutmuş da.»

«Geçen dönem, kabızlık çekiyordu. Ondan önce de baş ağrısı. Ne istiyor o, biliyor musun,» diye fısıldadı Trowman, «Pompalanmak istiyor. Yap bir iyilik kendisine, göreceksin nasıl sevinecek.»

Bunu böbürlenmeden, sanki iki savaşçı aralarında konuşuyormuş gibi söylemişti, ama Wier yine de sıkılmıştı. Böyleyken bile, Trowman'ın şaka yollu ahlâksızlığını tartışacak cesareti yoktu. Hiç bir şey söylemeden, Constance hakkında söylenen şeye kulak tıkadı; aşağılık vicdanının içinde kim bilir kaç bininci defa bir horozun öttüğünü işitti. Korkak, diyordu horoz, korkak, yüreksiz, ayaklı iki yüzlülük; en büyük küstahlığın da, gençlere bir şeyler öğretmeye kalkışman!

Kelimelerle boğuştu bir süre, ama en sonunda

nazik, anlamsız, «Bence hoş bir kız,» cevabıyla yetindi.

«Oldukça,» diye onayladı Trowman, «farkında mısın, senden hoşlanıyor. Geçen dönem söylemişti bunu, unuttum sana söylemeyi o zaman. Yeni gelmiştin daha. 'Hoşuma gitti,' demişti.»

Wier, acaba diğerleri bu konuda ne diyecekler diye düşündü.

«Sylvan-Jones'un yerine beni vereceklerini sanıyor.»

«Herhalde haklı. Ben de öyle sanıyorum,» dedi Trowman ve Wier hafif bir memnuniyet hissetti içinde.

Zil, alarm düdüğü inadıyla çalmaya başladı ve dışarıya akın sırasında Wier, Sylvan-Jones'un bakışlarını üzerinde hissetti. Nedense rahatsız oldu bundan. Aklı-fikri bir takım çözümlemelerdeydi; sanki Sylvan-Jones'tan bahsettikleri zaman, zalimlere Wier'den söz etmiş, onu çözümlemişti. Wier ise kendisi hakkında yapılan bir çözümlemenin, ayıplama, korkaklığının kabulü, küçücük ve renksiz bir kişilik demek olacağını dehşetle düşünüyordu. Uygunsuz bir adamdı. Meziyetleri mi? Ha, evet, sizi temin ederim ki meziyetleri var, ama öylesine **küçük bir adam ki,** otoritesiz, yüreksiz, çevresinde saygı uyandırmaktan aciz; evet, elbette, korkağın teki; onların gözünde korkağın biri kendisi, hattâ bunu daha önce anlamamış olmaları bile garip.

«Bir şey vardı.»

Dehşetle Trowman'ın koluna dokundu. Wier bundan önceki okulda birlikte çalıştığı arkadaşlarından tek bir mektup bile almamıştı. Üç yıl burun buruna yaşadığı komşularından bir teki bile Freda'ya iki satırcık olsun, yazmamıştı. Herkes Wier'in çekip gitme-

sinden memnun olmuş, en azından kayıtsız kalmıştı. Bu nedenle Trowman'a ve henüz tanımadığı karısı Veronica'ya, biraz da Freda'nın iyiliği için, dikkatle yanaşmıştı. O, çalışmaktan, yiyip içmek ve yatıp uyumaktan, okumaktan, evlendiği kadının heykel gibi vücuduna dilediği ve itiraz edilmediği zaman dokunmaktan, bu işi böyle sürdürüp gitmekten son derece memnun görünüyordu. Bu kadarı yetiyordu ona. Korkular bu çerçeve içinde daha da doğaldı sanki; kendi çapında bir hayatı sürdürmesine yarıyordu. Ama Freda mutlu değildi, konuşacak bir arkadaşa ihtiyacı olduğunu hissediyordu, bir yaşıtına; yoksa orta yaşlı bir bayan Lane'e değil. Asıl zorluk, Freda'nın her şeyi mahkûm etmesi, patavatsız sözleri, gösteriye girişmesi ve barda çalışmadığını kanıtlamaya kalkışmasıydı. Olduğu gibi görünse, herhes sevecekti onu, ama o böyle davranacağı yerde rol kesiyor, oyun oynuyor, kim gelirse, onun tarzını benimsiyor, onlarla ille de eşit olduğunu kanıtlamaya kalkışıyordu. Bu yüzden öğretmenlerin sıradan eşlerini sıkıyor, şaşırtıyor, en sonunda da çileden çıkarıyordu. Aydın pozları takınarak, iki yıl önce düşürdüğü çocuk için herkesin geberesiye gözyaşı dökeceğini sanarak beceriyordu bunu. Wier, okuldaki günlük hayatı içinde Trowman'la kusursuz anlaşabileceğini biliyordu; fakat işi daha ileriye götürmek, Freda'yı da onlarla tanıştırmak anlamına gelecekti. Freda'nın sinirli yapmacıklığıysa. arkadaşlarının heyecanını öteden beri hep sürdürmüştü. Şimdiye kadar diğer meslekdaşları ve komşularıyla hep böyle olmuştu.

Trowman, yine arkadaşlık havası içinde: «Evcil domuzlar ahıra çağrılıyor» diyerek zil sesini ve dışarda bağrışarak tepinen yüzlerce çift ayağı kastetti.

«Dedik ki —Freda ve ben— acaba cumartesi ge-

cesi... Siz ve Veronica. O kadar. Biraz içer, biraz da çene çalarız.»

«İyi bir fikir. Veronica'ya sorayım... Yine başlıyor: Bir ilahi, bir dua ve palavra faslı.»

Wier'in ağzından çağrı çıkmıştı bir kere; olan olmuştu. İki yıl sonra Freda, o pazartesi sabahı karısının hoşuna gitmek için bu adımı attığından bir başka okula naklettirmek zorunda kaldığını söyleyerek atışabilirdi kendisiyle.

2

OKULUN IÇI, dışından da pisti. Insanı umutsuzluğa düşürecek ölçüde hademe sıkıntısı çekiliyordu. Iki hademe vardı sadece. Bu kadar da değil! Yeni bir okulun yapımına başlandığına göre, artık eskisiyle kimse uğraşmıyordu sanki. Tıpkı 1926'da, 1916'da, 1886'da olduğu gibi. Sarı boyalı duvarlar dökülüyordu; hangi amaçla yapıldığı belli olmayan küçük odalarda, askılarda kirli havlular; hiç temizlik yüzü görmeyen, kırık tebeşirler ve kutularla, kutu kutu kalemlerle dolu dev gibi dolaplar. Elli yıl önce resim öğretmenlerinin gözdesi olan eski çanaklar ve vazolar. Ilgisizlikten sararmış duyurular. Üzerlerinde bir karış toz birikmiş kalorifer boruları. Alçıları düşen pis tavanlar. (Ayrıca bir de kız ve erkek öğrencilerin attıkları mürekkebe bulanmış paçavralar ve kaldırılmak için resmî makamların emrini bekleyen pislik yığınları, tavana kadar yükseliyordu.) Sınıflar, eski tarzda, ortadaki bir salonun çevresinde toplanmıştı. Sınıflarda yapılmayan her şey, bu salonda yapılırdı. Şimdi bir köşesinde bir «sıçrama beygiri»yle, yuvarlanmış şilteler duruyordu. Salon, 11.50'de kantin görevi gördüğünden, büyük bir patırtı ve çatal-bıçak gürültüsü yükseliyordu. Seh-

paya asılı bir beyaz perde de her an çekilmeye hazırdı. O zaman da sinema salonu oluverirdi burası.

Wier sınıfına yaklaşırken, ciğerlerini dağlayan birtakım fısıldaşmalar işitti: «Geliyor! Geliyor!» her zaman kendisini büyük bir gürültüyle karşıladıkları için, tuzak kokan bu sessizlik, çok daha rahatsız edici ve sıkıcı oldu. Sınıfta özellikle erkek çocukların oturduğu sıralarda, bakışların çoğu garip bir sinsilikle parlıyordu. Çile çektirmenin keyfi okunuyordu gözlerde:

«Günaydın.»

«Günaydın öğretmenim!»

Hep bir ağızdan çıkan ses, öylesine yürektendi ki, birkaç kişinin fıkır-fıkır gülüşünü zor farketti; buna rağmen sıkılmadı; kimbilir, belki de benimki vesvese, korku, diye düşündü. Bu kadar korkak olmanın cezası. Sonra tam kürsüsüne çıkacağı sırada, bütün bakışların takıldığı ve kendisinin de okumasını istedikleri şeyi, karatahtada gördü:

Bir örümcek kafalı tanıyoruz Wier adında
En büyük merakı bira.
Devirdi mi birbiri ardından şişeleri
Aristo gibi çalıştırır beyinleri.
Diyelim ki içmiyor,
Öyleyse düşünüyor;
Ama devirdi mi bir yudum içki,
Saçmalar durur artık bizimki!

Bunlardan hiç bir sır saklamaya imkân yoktu; okuldaki en iyi ruhbilimciler, karakter tahlilcileri onlardı. Bay Ferguson'a bile ders verirdi bunlar. Wier içki düşkünlüğünü nasıl bulup çıkardıklarını hayal bile edemiyordu. Her halde korkularını yenmek için kenar mahalle meyhanelerinden birinde kafayı tütsülerken,

içlerinden biri görmüş olmalıydı. Ama okul yöneticileri bilmiyordu daha bunu; henüz çok erkendi.

Defteri alıp yoklamaya başladı. Ardından iki sınıf mümessili dua kitaplarını açınca, bir yaygaradır koptu. Kızlar arasında pek belirli değildi gürültü —Shirley Taylor'du kızların mümessili ve uzun boylu, yeteri kadar sevilen ve bir bakıma kendisini saydıran biriydi— ama bücür Newman bir düzine kadar kitabı «yardakçı» oğlanların arasında deviriverince, Wier acı iniltiler, gülüşmeler, yırtılan sayfaların sesini işitti. «Geçin oturun yerinize!» diye bağırdı, ama çok geçti artık; yine kendisini küçük düşen bir zafer kazanmışlardı bile. Ayaklar altında çiğnenen, çamur içinde kalan bir kitap Wier'e yakın bir yere doğru fırlatılıp atıldı. Yanakları al al olan ve gülmemek için kendini sıkmaktan gözleri yaşaran Newman, eğilip aldı kitabı yerden. Wier hiç bir şey söylemedi. Çocukları haşlarken eşitlik sağlamak için, diğer kurbanı, Newman'ı da haşlaması gerekecekti. Yoksa itirazlar başlayacak, uzun uzun adalet isteyen sesler yükselecekti.

Aşağıda toplanma vakti gelmişti. Wier geri dönüp, «Ben gelinceye kadar kara tahtadaki bu saçma sözler de silinsin,» dedi.

Bir zafer yaygarası koptu yine sınıfta ve Wier utanarak yazılanı gördüğünü belli etmekle bir çam daha devirdiğini anladı. Boş yere üste çıkmaya çalışarak, «Hangi eşeğin bunu yazdığını anlamak çok kolay,» dedi, «Kafiyeler öylesine fakir ki.»

Bu sefer alaycı bir şamata yükseldi ve sekiz kadar erkek öğrenci belirli aralıklarla sıra kapaklarını vurmaya başladılar. Öyle bir düzenle vuruyorladı ki, sanki bir makineli tabanca tarrakası işitir gibi oldu Wier. Derken IV C sınıfı, yani Wier'e teslim edilen

hammadde, öğrencileri hayatının mesleği uluyarak, haykırarak, gevezelik ederek, itişe-kakışa toplantı için peşinden seyirttiler.

Toplantı salonunda, o sabah okula gelen 647 çocuk bir araya gelmişti. Gürültü müthişti, ama her öğretmen sınıfını kontrol altına aldıkça, patırtı kesiliyordu. Wier de dahil, öğretmenlerin çoğu salonun bir kenarında yer almış, türlü tehditler savurarak sınıflarını susturmaya çalışıyorlardı. Çünkü burada her sınıf, öğretmenini çok zor duruma düşürebilirdi; eleştirilmeleri, susmaya davet edilmeleri ve bay Ferguson'un vereceği bir emir, öğretmenlerinin mahkûm edilmesi demekti. Müzik öğretmeni Robinson eski piyanonun kapağını açmış, çocukları susturmak amacıyla o günkü ilâhinin melodisini çıkartmak için tuşlara dokunuyordu. Öğrenciler sabır, sıkıntı ve huzursuzluk içinde, üst-üste sıralar halinde, salonun arka tarafına doğru daha da sıklaşarak bekliyorlardı. Ön sıralardaki küçük suratların bazıları cin gibi bakıyordu; fakat birkaç sıra sonra, tipik öğrenci yüzleri başlıyordu: Soluk benizli, anlamsız bakışlı, kimi sinsilikle parlayan gözleri, kimi ölgün halleriyle, yanındakilerle bile ilgilenmeyen çocuklar. Genellikle bu işin zaman kaybından başka bir şey olmadığını bilerek, sabırlı bir tevekkülle bekleyenler çoğunluktaydı. Anne-babaların renksiz alaycılığı ve kayıtsızlıkları, televizyon, bölgedeki daha büyük çocuklar, dört-beş kilometre karelik şu alandaki eğitim sistemine karşı duyulan ümitsizliğin belirtisi. Şiddet merakı ve doğuştan gelen üç kâğıtçılık, sözcüklerden, logaritmadan, krallardan, enlem ve boylamlardan çok daha hoş geliyordu kendilerine; onların bütün dünyası, dört-beş kilometre karelik bir cangıl, üç yüz adet, sıra sıra çirkin ve sıkıcı ev, balık ve cips kokuları, din kurallarına uygun ola-

rak kesilmiş et, bol baharatlı Hint pilâvından ibaretti. Oğlanlar saçlarını ıslatıp dümdüz alınlarına yapıştırmışlardı. Okulun forması yoktu, herkes aklına nasıl estiyse öyle giyinmişti: Kabadayılar gibi siyah giyinenler, tulumlular, yeşil ceketli sarı gömlekliler, kravatlılar, kravatsızlar. Pabuçların hepsi leş gibiydi: İkinci sınıf dans salonlarında eskimiş siyah rugan ayakkabılar, dans patikleri, sarı sahne iskarpinleri, kül rengine dönüşmüş beyaz dans pabuçları. Kızlar belki de ümitsizliklerinden şiddete daha az yatkın bir görünüş içindeydiler. Huylarına ve yaşlarına uygun asker ceketleri giyiyorlardı: Şirin, bol süslemeli, küçük kız çocuğu elbiseleri, romantik etek-bluzlar; biraz daha büyük kızlar arasında da, kendini teşhire özenen giyimler —uzun bacaklar ve pamukla doldurulmuş sütyenler ve salonu baygın baygın süzen gözler—. Çoğu saçlarını tabiat ananın özendiği gibi, dümdüz, ya da dümdüze yakın bırakmıştı. Ama yine sayıları bir hayli az olan bir grup da, burada pek akla gelmeyen bir şeye baş vurmuş, saçlarını yaptırmıştı. En az iki tanesi de aslında sarı olan saçlarını boyayla daha da sarartmıştı. Fakat kayıtsızlıklarına, muhtemel başarısızlıklarına rağmen, yine de söylenecek çok şey vardı. Kendi hallerindeydiler, arzulu görünüşlerine ve bütün saçma davranışlarına rağmen uysal görünüyorlar, ellerinden geldiği kadar bir şeyler öğrenmeye çabalıyorlardı. Büyük çoğunluğu da, gözle görünen pespayeliklerine rağmen şiddetten sıkılıyor, kitle halinde vahşilikten nefret ediyor, hâlâ bir ümit ışığı olduğunu belli eden masumluklarının belirtisini ortaya koyuyordu.

Bay Ferguson yan kapılardan birinden içeri girdi. Sanki müthiş bir şey olacaktı gelmesiyle. Ardından birtakım kâğıt hışırtıları işitildi. Peşinden de, müdür

yardımcısı Sylvan-Jones geliyordu. Trowman'ın deyimiyle, yine «koca bir öküz» havasındaydı.

Giriş yerine tam bir sessizlik çökmüştü, fakat açık kapılardan içeri dolan şırıl şırıl su sesi, demir şakırtıları ve hademelerin fısıltıları eksilmemişti.

Bay Ferguson çocukların tepesinden ötede bir yere baktı, kutuya benzeyen bir şeyin üzerine sıçrayıp çıktı, mısır tarlası gibi dalgalanan öğrenci kalabalığını süzdü. Upuzun boylu, gülünç denecek kadar küçük kafalı, tepesinde saçları iyice seyrekleşmiş bir adamdı. (Trowman'ın, Wier'e dediğine bakılırsa, çocuklar ona Kaz Yumurtası adını takmışlardı.) Soluk mavi gözleri, bilgiç, kibirli, aydın tavırlı, bir parça da karşısındakini küçük gören bir yüz ifadesi vardı. Poz keserek konuşuyor, sözde kimsenin anlayamayacağı lâflar ediyordu. Kibri, şu karşısında duran ve bir şeyler öğretmesi gereken pis, budala, tembel, isteksiz piçlere karşıydı. Bay Ferguson elli yaşlarındaydı. Hızlı bir sosyalistti. Şehirdeki Öğretmenler Sendikası'nın üyelerindendi ve barışseverdi. 1939'da savaşın en hızlı düşmanlarından biri olmuştu. Trowman, Ferguson'un ayrıca içki düşmanı olduğunu da söylüyordu. Öğretmenlerin çoğu gibi, bay Ferguson da, karşısındakileri aptal sanarak konuşmaya bayılırdı. Öğrenciler de, öğretmenler de, anneler-babalar da hep aptalca konuşmasını seven kimselerdi. Hiç biri eğitimden birşey anlamazdı. Zavallı bir anneyi bir köşeye sıkıştırıp da, acı eleştirileriyle canını yaktığını seyretmek doğrusu pek hoştu.

Varlığını hiç bir zaman belli etmez, asla sinirlenmezdi. Dolayısıyla benden kat kat üstün bu adam, diye düşünüyordu Wier. Bu nedenle de yanına yaklaşırken, ister-istemez «Ben bir şey yapmadım ki ama!»

havasına bürünüveriyordu ve öğrencileri, sandığı kadarıyla, bunu hiç kaçırmıyorlardı.

«Günaydın çocuklar.»

«Günaydın efendim.»

Önce bir ilâhi okundu. Beş-altı çocuk ilâhi kitaplarını tutuyordu. İlâhiyi, İncil'den bir parça izledi. Bay Ferguson bunu okuduktan sonra, iyice kendisini dağıttı, beş, altı, belki de yedi dakika süreyle anlattı da, anlattı. Karşısındaki 647 öğrencinin suratına bakınca, aslında hiç bir laf etmediğini anlamak pek kolaydı. Hattâ öğretmenler bile sıkıntıdan ayakları üzerinde sallanmaya başlamışlardı. Ferguson'un palavraları sıradakiler arasında kıpırdanmalara, itişip kakışmalara, birbirlerini çimdiklemelere, saçma-sapan hayallere dalmaya, eve kaçmak, futbol oynamak arzusunu kırbaçlamaya başlamıştı. Yüzünün ifadesi bile bunu ispatlıyordu. İsterseniz siz de katılabilirsiniz buna, siz de neşenizi bulabilirsiniz; ben şahsen dayanamam. Aslında başöğretmenin idealizmi, hiç de gülünüp alaya alınacak türden değildi. Olanca gücüyle varlığını hissettiriyordu; canı isterse, dağları yerinden oynatabilir, karşısındakileri utandırabilir, hattâ öğretmenleri zor durumlara bile düşürebilirdi.

Hep bir ağızdan duayı okudular ve en sonunda bay Ferguson kendisiyle hiç bir şey tartışılamayacağı izlenimini uyandıran tavırlar takınarak kâğıtlarını topladı. Trowman'ın «palavra» diye nitelendirdiği fasıl, şimdi başlıyordu. Ayaklar sürüklenmeye başlamış, yanaklar al al olmaya hazırdı. Ama bundan sonra olacaklar hoş şeylerdi; masal gibiydi; en tembel öğrenciler bile izleyebilirdi artık.

«Sizleri gruplar halinde Avrupa'ya göndermek üzere bir takım tasarılarımız olduğunu bildirmekle kıvanç duyuyorum çocuklar. Biliyorsunuz, bu işler or-

ganizasyon meselesidir. Bu nedenle de, dönemin daha başında sizleri uyarıyorum. Öğrencileri, başlarında öğretmenleriyle beraber, Belçika, Fransa ve muhtemelen İsviçre'ye göndermek söz konusudur. Eğer bu ilk denemeden olumlu sonuçlar alınırsa, gelecek yıl sınırı biraz daha genişletmek, daha uzaklara geziler düzenlemek mümkün olacaktır. Şimdiden annelerinize, babalarınıza gezinin on günden fazla süreceğini ve öğrenci başına 800 liradan fazlaya mal olmayacağını söyleyebilirsiniz. Elbette cep harçlığınız hariç. Gezi, ağustos ayı ortalarında yapılacak. Bu geziyle ilgilenenler, şimdiden sınıf öğretmenlerine başvurabilirler. Adayların adlarının iki hafta içinde tespit edilmesini istiyorum.»

Wier, tahtaya yazılan edepsizliklerin silinip silinmediğine bakmak, silinmemişse, Constance'ın II A öğrencileri gelmeden silmek için telaşla sınıfa koşarken, birden Trowman'ın sesiyle olduğu yere çakıldı. Trowman neşeli bir şarkı söyler gibi fısıldıyordu: «O, Belçika'ya gidecekleri götürecek. Siz de Paris'e gidenleri, tamam mı?» Kendi patavatsızlığına gülerek, devam etti yoluna. «Ben bir sürü haylazın başındayım zaten!»

Sınıfa girince, şaşkınlıkla Shirley Taylor'un tahtayı sildiğini gördü. Kız, öğretmenini karşısında görüverince, birden kızardı, ama suçluluktan değil de, sıkıldığı için.

II A öğrencileri, Ingilizce'den başka her konudan söz ediyorlardı.

Wier, «Sen müzik dersine yetişsen daha iyi edersin Shirley,» dedi. «Çünkü iki sınıfı birden bekletiyorsun. Hem bu sınıfı, hem de kendi sınıfını!»

Kız soluk soluğa, «Olur efendim!» dedi. Yanakları kızarınca, soluk yüzü ayrı bir çekicilik kazanmış-

tı. Hafif kuşkulu ifadesi de pek hoştu. Shirley genellikle uzun boylu, zayıf, güzelliğinin bilincine varmış bir kızdı.

Wier, «Bu saçmalıkları her halde siz yazmadınız, değil mi?» diye sordu.

«Hayır efendim, yazmadık.»

Wier, «Sizin yazmadığınızı biliyordum zaten,» derken, kimin yazdığını bilip bilmediğini de sormadı. Hatta niçin sınıfa çıkıp sildiğini de soramadı. Belki de sınıf mümessili olmanın verdiği sorumluluk diye bir şeyler geçirdi aklından. «Haydi hemen gidin öyleyse,» diye üsteledi. Shirley ise hiç cevap vermeden, utangaç ve suç ortaklığı gibi bir gülümsemeyle silgiyi bırakıp uzaklaştı.

«Alison,» diye bir saat kadar sonra soruyordu Wier, «Bu cümlenin sakatlığı nerede, söyleyin bakalım? 'Ben dün okula gittiğim sırada, aritmetik kitabım hendeğe düştü.'»

Alison Jones kendinden emin bir tavırla ayağa kalktı ve kızların tepesinden baktı. Mürekkeple lekelenmiş parmakları sıkıntıyla kıvranıp duruyordu.

«Şey efendim, bugün değil, salı günü düşürmüştüm kitabımı.»

Bütün sınıf bastı kahkahayı ve erkekler arasından cart diye gıcırtılı bir ses yükseldi. Wier elini sallayarak gürültüyü bastırmak istedi, ama beceremedi, ses uzun süre devam etti.

«Biz, günle ilgili değiliz burada. Cümlenin kuruluşundaki sakatlık nerede, onu söyleyin siz!»

Kız, herkes gülüştüğü için bir hileden kuşkulanmıştı. «Yanlışlık mı var yani efendim?» diye sordu.

«Var ya, Alison. Geçen salı ben size neden söz etmiştim bakayım?»

«İlk yardımdan efendim.»

«Gördün mü, bak.»

Çocuk, vereceği cevabı bilemediği için, felç olmuş gibi kıpırdamadan, cevap vermeden duruyordu. En sonunda, «Bilemiyorum efendim,» sözü çıktı ağzından.

«Thompson, siz söyleyin bakalım!»

Asık, ciddî, ezgin ifadeli bir yüzü olan soluk benizli Thompson, sinirli bir edayla sordu: «Cümleyi tekrar edebilir misiniz efendim?»

Wier tekrarladı cümleyi.

«Efendim, fiiller yanlış kullanılmış.»

«İyi, iyi! Peki, aynı cümleyi doğru olarak söyleyebilir misiniz bize?»

«Galiba doğrusu şöyle olmalı efendim: 'Okula giderken aritmetik kitabımı hendeğe düşürdüm.'»

«Çok doğru! Yanlışlığın nerede olduğunu anladın mı Alison? Fiiller yanlış kullanıldı mı, cümle ahenksiz ve gülünç hale geliyor.»

«Evet, efendim,» diyerek isteksizce onayladı Alison. Wier, kızın bakışlarındaki kuşkulu ifadeyi okuyabiliyordu. 'Lütfen bana başka bir şey sormayın'der gibiydi... «Peki, şimdi bir başkasının cümlesini düzeltelim.»

Üç kişinin hatalarıyla daha uğraştılar, en sonunda zil ve on bir teneffüsü imdada yetişti.

Wier zil sesiyle birlikte yükselen gürültüler arasında, olanca sesiyle bağırdı, «Bir dakika, bir dakika! Ev ödevi veriyorum.» Hafif homurdanmalar. «Kitabınızın 117'nci sayfasındaki iş mektubunu ve buna verilen cevabın noktalama işaretlerini yerli yerine koymanızı istiyorum, tamam mı? Hey, Thompson, hemen kaçma bakalım öyle!»

Arkadaşları paldır-küldür kapıdan dışarı dökülürken, Thompson canı sıkılarak biraz geride kaldı.

Wier bir yerlerde kırılan ilk süt şişesinin şangırtısını işitti. «Merak etme, seni fazla tutacak değilim Thompson,» dedi. «fakat şuna bir bakar mısın?»

Çocuk, dehşetle önüne açılan defterine baktı.

«Doğrusu Polisin Görevleri hakkında bundan daha kötü bir kompozisyon yazılamaz Thompson. Fabrikaya benzemez ki polisin çalışması! Polis yöntemleri konusunda bir şey bilmiyor musun?»

«Biliyorum efendim.»

«Ama hiç de ayrıntılı yazmamışsın.»

Çıt yok.

«Niçin yazmadın?»

«Yarıda bıraktırdılar, efendim.»

«Yarıda mı bıraktırdılar, Thompson? Kim bıraktırdı?»

«Hatırlamıyorum, efendim.»

«Yalancılık etme, Thompson. Yarıda bıraktırıldığını hatırladığına göre, kimin yarıda bıraktırdığını da bilirsin. Üstelik ödevini bitirmek için bütün bir hafta sonu vardı.»

«Televizyon seyretmek istediler de, efendim.»

«Çalışabileceğin bir başka oda yok mu evde?»

«Var, efendim.»

«Peki, niçin o odaya kapanmadın?»

Nihayet son, kaçınılmaz ve kıstırıldığını belli eden cevap: «Bilmiyorum, efendim.»

«Sen de seyrettin televizyonu, değil mi?»

«Hayır efendim.»

«Ne yaptın öyleyse?»

«Benim, şey...» Birden sır saklıyormuş gibi bir ifade belirdi gözlerinde; kendi dünyasının öbür yarısı, bir başkasına ait bir işi, Wier'den saklamak isteğini belirtti.

«Ne işin vardı bakalım senin?»

Cevap yok. Çocuğun dudakları şimdi dehşetle kasılmıştı ve birden göz pınarlarında yaşlar belirdi. Wier göz yaşlarını görmesin diye başını hemen öne eğdi.

Bir anda Wier'in karnı, yoğun bir acıma hissiyle burkuldu. Thompson aslında iyi, laftan anlar, hevesli bir öğrenciydi. Okula gelir gelmez anlamıştı bunu. Küstahlığı olmayan, öğrenmek isteyen, hafızası son derece kuvvetli bir öğrenci. Başka hiç bir öğrenci, onun kadar iyi öğrenememişti fiilleri yerinde, kullanmayı. Kuralları adeta yutuyordu. Bu nedenle de polisin görevleri üzerine on satırlık bir kompozisyon kendisine pek çocukça gelmişti. Sanki sabah sabah otobüste çiziştirilmiş gibi. Fakat çocuk sırrını vermezse, haklı olduğunu ispatlayamazsa, ödevini yapmadığı için cezalandırmaktan başka çıkar yolu yoktu.

«Olmaz ki böyle şey! Tam bir ihmal bu! Sen istersen çok daha iyisini de yapabilirsin. Bugün öğleden sonra biraz okulda kal ve yap ödevini.»

«Mektup ödevini de okulda yapabilir miyim, efendim?»

«Evde yapmak zor mu oluyor?»

Çocukta yine aynı sır dolu hava, inandırıcı bir yalan arama çabaları, sessizlik. Wier, acaba evde ne oldu da, birkaç gündür çalışmaları böyle aksıyor diye düşündü. Herhalde yeni aldıkları TV yüzünden. Anneler-babalar zevklerinden mahrum edilmek istemezler. Zevkler kutsaldır; çalışmaktan, sevgiden, ödevden, Tanrı'dan, evlilikten de önce gelir; zevkin karşısında İngilizce, dilbilgisi mat olur, gülünç durumlara düşer elbette!

Yemeğin suyundan biraz daha istediler mi, kuyrukta bir kaynaşmadır başlıyordu. Salondaki gürültü,

yavaş yavaş tam bir şamata halini almaya başlamıştı. Wier, Faith'le beraber şimdi pis pis sebze kokan buharların ortasında ayakta duruyor, Mitchell'in ve arkadaşlarının kıkır kıkır gülmelerinden, durmadan «Haydi, kıpırdanın biraz!» diye seslenen meçhul seslerden rahatsız oluyordu.

«Canavarlar!» diye yakındı Faith. Taktığı ince, zarif gözlükleri, bir anda buğulanıvermişti. Kazanların ardındaki aşçılar iri iri açılmış gözleriyle, manzarayı öküz gibi seyrediyor, esneyip, yemeğin üzerinden kaptıkları bir parçayı, bazan ağızlarına atıveriyorlardı.

İki yüz elli öğrenci yemek yiyordu burada. Her zaman gürültülü olurdu salon, ama bugün normal konuşmalardan, sohbetten de çok patırtı çıkıyordu. İyice coşup neşelerini bulmaya bakanlar vardı anlaşılan.

Wier, «Bu kadar gürültü etmeyin!» diye bağırdı, ama sesi zor işitildi.

Haylazın biri kaşıklarla bir oyun yapıyordu; birden kaşıklardan biri fırladı uçtu, gidip gürültüyle bir başka tarafa düştü.

«Kesin şu oyunu!» diye bağırdı Wier ve kaşıkla oynayan delikanlı hemen kesti oyunu, ama aynı anda Wier'in dikkati bu sefer bir başka masaya çevrildi.

Yemek geldi, kuyruk kıpırdandı, yemeklerini alanlar yavaş yavaş dağıldı; fakat aralarında Wier'le Faith'in de bulunduğu son elli kişi yahnilerini yerken, düzinelerle kızlı-erkekli öğrenci yemeklerini bitirmiş, muhallebilerini bekliyordu. Kızlar az konuşuyordu, ama IV C'den Mitchell ve onun kadar haylaz olan diğer sınıfların bazı öğrencileri, durmadan itişip-kakışıyor, tuzlukları birbirlerine fırlatıyorlardı. Bu arada bir de su savaşı başladı, ama cephane tükendiği için çabuk bitti. Derken bazı erkek çocuklar, kızların üzerlerine nohut fırlatmaya başladılar. Hayret, acıyla bağıranlar

bile vardı. Wier'in başına sinirden bir ağrı yapışmıştı. Dikkatini çocuklar üzerinde toplama çabası içinde, zaten yenir-yutulur cinsten olmayan yemekler, iyice boğazına dizilmişti. Bir kadeh, ah Allahım, sadece bir kadeh atabilseydi. Acaba Faith bu kargaşalık hakkında ne düşünüyordu? Tanrıya şükür, her devrede sadece bir hafta kadar burada yemek zorunluluğu vardı. Sıcak, yumuşak bir nohut tanesi ensesine oturdu, yapışıp kaldı orada, hem tenini yaktı, hem de ceketini kirletti. Fakat bu hakareti ve açıkça meydan okumayı hiç farketmemiş gibi görünmeyi tercih etti.

Salonda ayyuka çıkan şamata, ani bir sessizliğe dönüşüverdi. Yine bir oyun, diye düşündü Wier; fakat birden kapıda dikilmiş duran ve içerdeki iki yüz elli kişiyi yiyecekmiş gibi, sert bakışlarla süzen bay Ferguson'u farketti.

Okul müdürü düşüncesini alçak sesle söylemişti, ama işitenler her halde zevkten dört köşe olmuşlardı. «Bay Wier, yemekhanedeki disiplini bundan daha iyi koruyamıyor musunuz?»

Wier kıpkırmızı oldu, aczinin öfkesi içini sardı, hiç bir şey söylemedi, yarım metre uzağında duran kızgın bakışların, üzerindeki nohut ve yağ lekesini görmemesi için dua etti içinden.

Faith gözlüklerini çıkartıp gülümseyerek, «Yemek suyuyla biraz başımız derde girdi de,» dedi.

Bu aptalca açıklama ve tatlı gülümseme, bay Ferguson için hiçbir şey ifade etmiyordu.

«Bu iş bitince, hemen gelip beni görün,» dedi. Wier biraz olsun içi rahatlayarak müdürün yemekhaneye şamatayı bastırmak için değil de, Faith'i görmek için geldiğini düşündü. Belki bu çatışma son derece normaldi. Belki de, Wier öğrencilerin karşısında yü-

züncü defa zayıf ve utanılacak bir duruma düşüyordu. Hattâ bay Ferguson kapıdan çıkar çıkmaz, yine başlamıştı gürültü, ama önceki kadar şiddetli değil. Şimdi reçelli turta yiyorlardı ve ikinci bir tabak daha kaldırmak peşindeydiler. Mitchell çoktan Newman'ın ilk dilimini tabağından yürütmüştü bile. Wier'in bakışlarını birden üzerinde hissetti, hiç aldırmadan, küstahça bir edayla pastasını ısırdı. Böylesine kendisine güvenmesi, meydan okumaktan da öte bir şeydi; ne yapmalıydı acaba? Bir gün en büyük tanığın, yani Ferguson'un önünde onunla hesaplaşmak zorunda kalacağını, ya küçük düşeceğini, ya da bir zafer kazanacağını biliyordu. Ve bu hesaplaşma sırasında yenik düşeceğinden emin olmak, bir kadeh bira için can atan midesini daha fena buruyordu.

Yemek bitince, şükran duası için ayağa kalktı. «Bize ihsan ettikleri için Tanrı'ya şükürler olsun,» dedi ve bilmediği birinin son hakaretiyle karşılaştı: «Yarınki pilâvı doya doya yememiz için Tanrı yardımlarını üzerimizden eksik etmesin!» Ardından kahkahalar. Wier gibi aciz biri tarafından ağıza alınınca, Tanrı bile hakarete uğruyordu demek.

Çocuklar vahşi bir hayvan sürüsü gibi, itişe-kakışa, tekmeler savurarak, Wier'in kendilerinden birkaç metre uzakta olduğuna aldırmadan, beton avluya doğru koştular. Böylece bir zafer daha kazandıklarını gösteriyorlardı. Faith, «Aman Allahım, ne sıkıcı şeydi!» dedi. «Bunlar hep böyle midir kuzum?» Her halde Wier'in okula kendisinden birkaç hafta sonra geldiğini unutmuştu.

«Sanırım. Sanki bir futbol maçına benziyordu, değil mi?»

«Böyle bir şeyle karşılaşmamak için maça bile gitmemeye dikkat edeceğim,» dedi Faith. «Ben kafamı

dinlemek için yarım saatliğine öğretmenler odasına gidiyorum.»

«Bay Ferguson...»

«Ha, doğru, hay Allah! En iyisi ona şimdi gitmek.»

Her şeyin canı cehenneme! Mutlaka bir içki yuvarlamalıydı. Okul, hapisaneye benziyordu. Sylvan-Jones'un yaptığı gibi otomobille, her gün saat on ikide gitmek de vardı hesapta, ama «Nereye gidiyorsunuz?» diye sorulmadan çıkıp gitmesi imkânsızdı. Çevrede yemek saatinde gidilecek ilginç bir yer yoktu ki.

Wier koridorlardan geçerken birden suçluluğunun alnına yazıldığını hissetti. Çıkış kapısının önünde kararsız kaldı; Ferguson'u gözlüyor, ya da bir başkasının çıkıp, «Piyasaya mı?» diye sormasını bekliyordu. Yüzlerce çocuğun çığırtkanlık ettiği kapının ardındaki temiz havaya çıkınca, normal oyun oynayanların dışında, Mitchell'le Collins'in, diğer arkadaşlarının gözleri önünde, bir başka çocuğu tuvaletlere doğru sürüklediklerini gördü. Çocuk acıyla bağırıyor, fakat çığlıklarını, içi korkudan titreyen Wier'den başka kimse işitmiyordu. Çocuklar arasında şiddet derecesine varan itişip kakışmaları önlemek de onun göreviydi; ve herhalde bu kavga da, o dereceye ermişti. Fakat öyle bir bulanıyordu ki midesi. Herkese müdahale edebilirdi, ama Mitchell'e, asla! Kendisini haklı çıkartacak bahane de buldu: Aczimi kanıtlamak amacıyla, zevk alarak, bile bile yapıyorlar bunu. Çocuğu sille-tokat erkekler tuvaletine uzanan iki metrelik alanı sürükleyerek götürdüler, duvarların ardında zavallının sesi kesilinceye kadar, kararsızlığı devam etti. Sonra yalnız vicdanının sesi kaldı.

Wier suçluluk duygusu ve utanç altında ezilerek beton avluyu hızlı adımlarla aştı, okuldan çıktı. Kalabalık caddede, yüz metre ötede, okul bahçesindeki gü-

rültüler zor işitiliyordu. Burada ne dert, ne de tehdit vardı. Sağda-solda birkaç çocuk oyun oynuyor, demiryolu geçidinin karanlığı içindeki trafiğin gürültüsü işitiliyordu yalnız. Otomobillerin saldığı gazlardan ve tren dumanlarından cepheleri kararmış birtakım küçük dükkânlar uzanıyordu. İçlerinde sigara, seks dergileri, bisiklet parçaları ve sebze satılan dükkânlar. Geçidin altındaki kasvetli karanlığa varınca dönüp ardına baktı. Yeni yapılan okulun camları parıldıyordu ve çocukların yansıyan hayallerini görebiliyordu; ama burada küçük bir televizyon ekranındaki şekiller gibiydi hepsi, hiç bir anlamları yoktu. Kaldırımlarda insanlar yürüyordu: Upuzun ve yağlı saçlı, sert yüzlü delikanlılar, kocaman elli-ayaklı, insafsız bakışlı şişko karılar, Durmadan konuşuyor, konuşuyorlardı. Bütün dünya on metre kareden ibaretti sanki ve hepsi nefret ediyorlardı bu dünyadan. İki kedi yol ortasında kapışmak üzere, iyice gerilmiş, mırıldanıyorlardı. Eğer burada Trowman olsaydı, ya da Faith, Constance, Richards, Bill Brown, Kızıl Ejder, bay Ferguson, veya kadrodan bir başkası, ister kadın, ister erkek, hemen dikkati çekerdi. Fakat Wier'in ufak-tefek yapısı, utangaçlığı, ilk bakışta asla dikkati çekmiyordu. Kitapçı dükkânındaki adam, vitrininin ardında soluk, memnun suratını kırpıştırdı, ama Wier bugün o kadar sinirliydi ki, en içten bakışları, bu seferki selâma aldırmadı bile.

Demiryolu geçidinin karşı tarafında bir meyhane vardı. Okul gibi, buranın da adı Demiryolu'ydu. Mayıs ayına özgü, pırıl pırıl aydınlık havada, yoldan geçen otomobillerin parlak renklerini kuşkuyla seyretti, otobüslerin pencerelerinden dışarıya bakanları süzdü. Meslekdaşlarının içtiğini bilmelerini istemiyordu. Nasıl olsa bir gün haber alacaklardı.

Geçen saniyelerin mekanik sessizliği. Pis çöple-

rin döküldüğü yolda dolaşan kediler. Wier kapının pirinç mandalını itip, bara girdi. Yolun karşı tarafında, geçidin karanlığı altında, iki çift yabanî göz bu sırada kendisini gözlüyordu.

Bar hemen hemen boştu. İki makinistle yaşlı bir kadından başka kimseler yoktu. Duvarlarda soyulmuş kâğıtlar, üzerlerinde sayısız kadehlerin dizildiği masalar; fırın gibi, gürüldeyerek yanan bir ocak. Karşıya eski bir yağlı boya sığır tablosuyla, bir polis bildirisi ve bir de domates suyu reklâmı asılmıştı: Sımsıkı kalçalı, gülümseyerek elindeki bardağa bakan ve gözlerin ister istemez takıldığı, arzu uyandırıcı çıplak bacağı ortada güzel bir kız resmi.

«Lütfen bir duble!»

Yaşlı kadın ayaklarını sürüyerek geldi. «Ne güzel hava.»

Pis buhar ve yemek kokuları, bütün bir öğleden sonrayı Mitchell'le karşı karşıya geçirmek zorunda oluşunun yarattığı dehşet ve hafızasının bir köşesinde sıkışıp kalmış bir tatlı anı. Ha, evet, Shirley Taylor'un tatlılığı! Ne hoş şeydi o! Mitchell'in kendisini, o ve onun gibi kızlar karşısında küçük düşürmesi, acınılacak bir şeydi. **Kızlar** da bu yüzden bozuluyor, büyüklerin aczini görüyorlardı. «Evet, fena sayılmaz hava.» Biranın tadını iyice hissedinceye kadar dikti kadehi, içti dublesini. Ne kadar vakti vardı daha? Bir çeyrek saat. Getir bir duble daha bakalım!

Kendisini biraz daha iyi hissederek döndü okula. Pısırıklığını atmıştı üzerinden; hiç olmazsa bir süre için. Seks dergilerine görünür bir istekle göz attı; hayır, hiç kimse Freda kadar güzel değildi, emindi bundan. Sınıfa girerken, güveni hâlâ yerindeydi. Kaloriferin sıcaklığı üzerine bir uyuşukluk çöktürmüştü.

Mitchell'le korkaklığı arasındaki savaşa hazırlanırken, nohut kokusu yine burnuna çarptı.

Öğleden sonraki iki buçuk saat ve aralıksız birbirlerini kovalayan sözcükler, bilgiler. Yirmi beş dakika sonra öğleden sonra teneffüsü başlayacak ve Wier otuz beş dakika süreyle öğretmenler odasında hazırlıklarını tamamlayacaktı. Karşıdaki pis pencerelerin ötesinde sanki bir sessizlik, bir huzur vardı —parmaklıklara dayanmış iki kadın, çene çalarak vakit geçiriyordu—.

Birden Mitchell'in neşesini bulmak için fısıltı halinde konuştuğunu, bir şeye güldüğünü işitti. Görmemezlikten gelseydi... Hayır, şimdi de bir takım hareketler yapıyor, bacağını sallıyor, yumruğunu sıkıyor, Wier'in öğrencilerine hükmedemediğini göstermek istiyordu sanki.

Wier küçük bir tebeşir parçası alıp, hafifçe Mitchel'e doğru fırlattı. Tebeşir sırasına çarptı, sıçrayıp çenesine vurdu.

«Ne yapıyorsun, Mitchell?»

«Hiç bir şey, efendim.»

«Zaten ben de öyle sanmıştım.»

Bu bayat sınıf şakası karşısında hafif bir-iki gülüş.

«Ayağa kalk Mitchell. Bize **münasebetsiz** sıfatından yapılmış bir manâ ismi söyle bakalım.»

«Soruyu bir daha tekrarlar mısınız efendim?»

Bu sefer Mitchell'den yana gülüşmeler.

«Ne dediğimi pekâlâ işittin, Mitchell.»

«Doğru söylüyorum, işitmedim efendim.»

Aslında Mitchell sınıfın en arkasında oturuyordu. Wier aylar önce okula ilk geldiği zaman da onu orada

bulmuş, fakat hareketlerini çok daha rahatlıkla kontrol edebileceği ön sıralardan birine oturtmaya cesaret edememişti. En arka sıralarda oturan bir Mitchell, gerçek dışı bir şeydi sanki.

«**Münasebetsiz** sıfatından yapılmış bir manâ ismi söylemeni istemiştim, Mitchell. Yalnız haberin olsun, atmaca yok.»

«Hayır efendim, atmam.»

Sınıfta neşeli bir hava.

«Haydi, seni bekliyoruz Mitchell.»

«Düşünüyorum, efendim.»

«Ben de düşünüyorum Mitchell ve ne düşünüyorum, biliyor musun?»

«Hayır, efendim.»

«Neden bahsettiğimizi bile anlayamadığını düşünüyorum. Haydi, sana soruyu başka türlü soralım. Bana yersiz, saçma bir durumu belirten bir isim söyle.»

Mitchell —kuvvetli bir ihtimalle tek ayağının üzerinde— ayakta duruyordu. Hazır cevaplılığına rağmen sıkışmıştı bu sefer ve şu anda bütün öğretmenlerin çok iyi bildiği malûm panik havası içindeydi. Hiç bir şeyden haberi olmayan öğrencilerin düştüğü panik havası. **Kıstırdım bu sefer!** diye düşündü. Biradan hafif hafif başı ağrımaya başladığı halde, güvenini henüz yitirmemişti.

«Mitchell, bana öyle geliyor ki sen isim nedir, onu bile bilmiyorsun.»

«İsim, addır, efendim.»

Sınıfta yükselen kahkahalar.

«Ad mı dedin, Mitchell? Ne tür bir ad bakalım?»

Otuz dokuz kişi birden, yutulur cinsten bir neş'e içinde, bastılar kahkahayı. Mitchell'in, utancından kıpkırmızı kesildiğini görmek hoş bir şeydi doğrusu. Cehaletinden utandığı için kızarmamıştı Fakat **kendisiyle**

alay eden güleç otuz dokuz suratın karşısında gülünç duruma düştüğü için bozulmuştu. Bir garson kızla yatan, elli yaşında bir adamın yüzüne jilet atan, sınıfın kabadayısı Mitchell bu hallere mi düşecekti?

Toparlanmak için bir hamle daha yaptı: «Gemi adı efendim. Amcam bu gemideydi.»

«Yok canım? Neydi bu geminin adı bakalım?»

Çocuklar şimdi gülmekten katılarak sıralarında debeleniyorlardı.

«Istim'di, efendim. Kraliyet donanmasından.»

Bu sefer herkes makaraları koyverdi; bundan daha gülünç bir durum olamazdı elbette. Wier kahkahaların kesilmesi için tam bir dakika bekledi. Bütün bu süre içinde de Mitchell yine olanca şaşkınlığı ve kızgınlığı içinde, öylece ayakta durdu. Aman Allahım, diye düşündü Wier, bir kerecik bile olsa, ben kazandım.

«Ben isimlerden bahsediyorum. Mitchell. Istimin ne olduğunu ise hepimiz biliriz. Istim, senin hep sonradan gelmesini beklediğin şeydir.»

Mitchell'i daha da şaşkınlaştıran gülüşmeler.

«Bilmiyorsun, değil mi?»

«Biliyorum, efendim, fakat hemen bulamam ki.»

«Bekleriz öyleyse Mitchell. Sen hiç telâş etme.»

Wier, Mitchell'in çoktan ne sorduğunu bile unuttuğunun farkındaydı. Belki ne dersinde olduklarını bile bilmiyordu koca kazık. Kaybettiğini bilen, fakat nakavt olmak istemeyen bir boksör gibi, o da zilin çalmasını bekliyordu. Oysa daha yirmi dakika vardı zile. Wier korkunun içini kemirdiğini hissetti birden. Mitchell kaybettiği güvenini kazanabilir, durumu lehine çevirebilirdi hâlâ; zafere en yakın olduğu şu anda, her şeyi bitirivermek daha hayırlıydı.

«Oturun Mitchell. Bu sınıfa kadar nasıl geldiniz, şaşıyorum doğrusu!»

Mitchell halinden memnun, çöktü sırasına ve uzakta olmanın, oturmanın da verdiği güvenle, hemen yapıştırdı cevabını: «Kapıdan geldim efendim.» Collins'le Riley buna zorla güldüler, birkaç kişi de gülümsedi, ama bu sefer zafer Wier'indi.

Derken zil sesi, açılıp-kapanan sıraların gürültüsü, bir çeyreklik hürriyetin kıvancı; üstelik Wier din bilgisi için başka sınıfa gideceklerini de, için için gülerek hatırladı. Avlu bir anda itişen-kakışan, döğüşen, konuşan, küfürleşen, kısacası insanoğlunun bütün saçmalıklarını amaçsız bir şekilde yerine getiren yeni yetişkinlerde doluvermişti.

Koridorda kararsız dolaşırken, biri koluna dokundu. «Özür dilerim, efendim.»

Shirley Taylor!

Genç kızın boyu Wier kadardı; hattâ ondan biraz daha uzun boyluydu. Yakında bir kadın görünüşüne bürünecek çok soluk, uzun, güzel yüzüne bakmak, şu anda o kadar zordu ki. Nefis bir ağzı ve gözlerinin içine heyecanla bakan, berrak gözleri vardı. Çocuklara özgü dürüstlük ve saflık, diye düşündü Wier. Onlar bizim taşıdığımız dayanılmaz suçluluk yükünü taşımıyorlar ki. Rahatça Tanrıya da bakabilirler ve bakışlarını kaçırmak zorunda kalmazlar. Birden yanaklarının al al olduğunu hissederek, bakışlarını kızın gözlerinden kaçırdı.

«Ne var, Shirley?»

«Ben gece okuluna devam etmek istiyorum, efendim.»

Sözler ağzından birden çıkıvermişti ve şimdi bütün güvenini yitirmiş, başı önünde, ağzı açık, gereken her şeyi yapmış gibi duruyordu.

«Steno, daktilo falan mı öğrenmek istiyorsun yoksa?»

«Hayır efendim, sadece Ingilizcemi ilerletmek istiyorum.»

Wier iyice şaşırmıştı. «Ama sen zaten iyisin Ingilizcede!»

«Fakat yetmiyor bu efendim.»

«Doğrusu bana da yetmiyor» diyerek gülümsedi Wier.

«Üstelik ben bir dönem derslere devam edemedim. Geçen yıl hemen hemen hiç gelemedim son devreye. Hastaydım. Kabakulak çıkarmıştım.»

«Bak, bunu bilmiyordum.»

«Evet efendim.»

«Yetişemiyor musun derslere?»

«Güçlük çekiyorum efendim.»

«Diğer derslerin nasıl?»

«Tarih kolay. Okuyup geçiyorsunuz. Bir de matematik var, ondan ümitsizim.» Dürüst mavi gözleri Wier'e bakıp şahane bir gülümsemeyle aydınlandı. Saçları buğday gibiydi. Koridorun havasında dalgalanıyordu şimdi de.

«Öyleyse matematiğe önem vermek daha iyi olmaz mı?»

«Yo, hayır efendim; benim matematiğe ihtiyacım yok.»

«İhtiyacın yok mu?»

«Yani işim için. Ben sekreter olmayı tasarlıyorum. Babam da biliyor, bu iş için kusursuz İngilizce şartmış.»

«Pekâlâ Shirley, ben gece dersleri veriyorum, ama seni hangisine almalı, bilemiyorum...» Biraz düşündü. «Perşembeleri sadece dokuz kişi oluyor bizde. Bakarım ben. Sen bu işi bana bırak.»

«Oh, çok teşekkür ederim efendim!»

Shirley bu sefer kendine olan güveniyle kızardı,

telâşla ilk çıkış kapısına doğru yürüdü. Vücudunun bir büyük kadın gibi salınışı vardı. Kapının açılıp kapandığı an, mavi gözleri bir kere daha Wier'i kararsızlıkla inceledi, gülümsedi, hemen gitti sonra. Kabakulak ha, diye düşündü. Demek onun için böyle soluk benizli. Kim bilir ne kadar acı çekmişti. Perşembe akşamları verdiği derse ayak uydurup uyduramayacağını bilmiyordu, çünkü bu derse bir takım ciddî ve büyük kimseler geliyordu, ama yine de Shirley'in bulunması fena olmayacaktı.

Saat dörde geliyordu ve sona eren günün duyguları içini sarmaya başlamıştı. IV C öğrencilerine son derste Sosyal Bilgiler anlatıyordu. Öğrenciler kendisini dikkatle dinliyorlardı, çünkü konuları adaletti. Çocuklara mahkemelerden, jürinin ve yargıçların görevlerinden, resmî polisle, ağır suç masası dedektiflerinin çalışmalarından söz ediyordu. Bütün bunlar çocuklar için yeni ve ayrıntılı konulardı ve okudukları romanlardan herhalde çok daha hoş geliyordu kendilerine.

Bir çeyrek daha geçti ve birden Mitchell, yine Harris'le dalaştı, ona bir şeyler gösterip aralarında fısıldaştılar. Ya kendi haline bırakacaktı —topu topu bir çeyrek saat kalmıştı dersin bitmesine, üstelik IV C sınıfı ondan yanaydı— ya da ikinci bir zafer kazanmaya çalışacaktı. Bu sefer iyice göze batmaya başlamıştı Mitchell'in hareketi; birkaç kızın da dikkatini çekmişti gösterdiği şeyle. Kızlardan biri baktı ve sonra utanarak dönüp, al al olan yanaklarıyla Wier'i süzdü. Kızın gözleri, Wier'inkilere takılmıştı ve eğer hemen davranmayacak olursa, öğrencisinin güvenini yitireceğini anladı. Hem de çok korktuğu halde.

«Mitchell, onu buraya getir!»

«Neyi efendim?»

«O kâğıt parçasını.»

«Hangisini?»

«Şu yere düşürdüğünü! Haydi, çabuk!»

Mitchell alaylı alaylı sırıtarak ilerledi, Wier, kürsüsünde durup bekledi. Kürsünün on beş santimlik yüksekliğine rağmen, boyu Mitchell'den bir parça uzun duruyordu.

«Ver onu bana!»

Wier kâğıda bir göz atar atmaz, dehşetle bunun müstehcen bir fotoğraf olduğunu gördü: Tamamen tahrik edici bir pozda duran, çıplak bir kadın resmi. Üstelik Mitchell üzerine kurşun kalemle başka bir şey de çizmişti. Wier derhal yırttı resmi.

«Sen ne kadar budalasın, Mitchell! Okul dağıldıktan sonra burada kalıp, on defa Okul Yasası'nı yazacaksın.»

«Ama, efendim!»

«Biraz önce adaletten söz ediyorduk, Mitchell. Adalet kötülüklerin cezalandırılmasını gerektirir.»

Bütün sınıf onunla birlikte bastı kahkahayı.

«Ama maçım vardı benim...»

«Demek ki oynayamayacaksın, Mitchell. Tıpkı yargıçlar ve jüri gibi, ben de seni bir süre için medeni haklarından mahrum bırakıyorum. Şimdi git yerine ve otur bakalım.»

Wier saat dört buçukta cezaya kalan çocukların toplandığı IV B. sınıfına doğru yürüdü. Kapıya yaklaştığı sırada, Mitchell'in sinirli kahkahasını, bir çocuğun acı acı bağırdığını işitti, sonra yırtılan bir kâğıt sesi duydu. Kapıda görünür görünmez bir kargaşalık oldu ve dokuz öğrenciyle bir kız öğrencinin kitaplarına gömülüp çalıştıklarını farketti.

Thompson ağlıyordu. Acısını saklamak için başını önüne eğmişti, fakat Wier akan gözyaşlarını ve par-

ça parça olan ellerini görebiliyordu. Yine korku sarıverdi için. Mitchell'in şimdi açıkça meydan okuduğu ve sözde şaşırmış gibi yaptığı belliydi. Öğleden sonra hızı azalmıştı Wier'in. O şimdi Thompson için üzülüyordu.

Birden havada bir sigara kokusu aldı.

«Kim sigara içiyordu?»

Cevap yok. Kız öğrenci, anlamlı bir şekilde Mitchell'i süzdü. Cezalandırılmasını istediği belliydi.

«Mitchell, buraya gel.»

«Ben içmedim, efendim.»

Wier, nefesinin sigara koktuğunu anladı.

«Boşalt ceplerini.»

«Niçin efendim?»

«Ben öyle istiyorum da, ondan.»

«Yakışık alıyor mu ama?»

Haylazın cebinden bir düdük, yarısı boşalmış bir paket sigara, hiç de hoş bir görünüşü olmayan kocaman bir çakı, bir-iki gözde şarkıcının renkli fotoğrafları, iki İngiliz lirasıyla, bir miktar gümüş bozuk para, bir şişe mantarı ve gariptir, bir paket de doğum kontrol hapı çıktı. Wier bunları ne yapacağını önce kestiremedi. En sonunda, uzun uzun düşünüp, «Ne yapacaksın sen bunları Mitchell?» diye sordu.

«Babam istemişti de...»

«Peki, ya sigaralar?»

«Onları da.»

«El koyuyorum bunlara!.»

Cevap yok.

«Sen hem bir yalancı, hem de aptalsın, Mitchell! Sana ne desek boşuna, biliyorum bunu da. Sen her şeyi en çetin yoldan, cezalandırıldıktan sonra öğrenebilirsin. Şimdi Okul Yasası'nı yirmi defa daha yazacaksın.»

«Fakat saatlerce sürer bu efendim.»

«Bir saat sürebilir Mitchell, ama hiç olmazsa bu bir saat içinde kimseye de zararın dokunmaz. Haydi, hemen gidip başla.

Wier daha sonra gidip Thompson'un toparlanıp toparlanmadığına baktı. Çocuk acele acele ödevini yapıyordu. Wier birden yüzünün bir tarafında kurumuş bir kan izi gördü. Şöyle omuzundan aşağıya bakınca, bir çeyrek içinde sadece bir satır daha yazabildiğini farketti.

«Bütün yazdığın bu mu Thompson?»

Çocuğun kararsızlık içinde, «Evet efendim,» diye verdiği cevap, tam Wier'in beklediği şeydi. İçerdeki döğüş ve acı bağrışmalar. Sallandı, korkunun hançerini bağrında hissetti. «Pekâlâ,» dedi, «Devam et bakalım.» Sonra şefkatle sordu: «Yüzün nerede kesildi?»

«Tuvalette düştüm efendim.»

Nasıl düştüğünün ayrıntılarını sormasa, Wier çocuğa inanabilirdi. Fakat «tuvalette» sözcüğü, yemek tatili sırasında gösterdiği zaafı aklına getirdi. Mitchell' le Collins'in, küçük bir çocuğu döve döve tuvaletlere doğru sürüklemeleri, sonradan boğuklaşan ve kiremit duvarın ardında kaybolan feryadlar, hislerini uyuşturan ve karnına buruk sancılar sokan korkusu. Belki bin birinci defa vicdanının sesi inildedi, hafızasının karanlıklarında şimşekler çaktı ve bir onbaşı yüzüne karşı «Korkak!» diye bağırdı.

Gece dersine girmeden önce çayını içmek istemişti, ama Thompson'u koruyabilmek için IV B sınıfından ayrılmadı, saat beşte de çocuğu eve gönderdi. Mitchell ise beş buçuğa kadar kaldı. Kimse de gelip kendisini aramadı. Herhalde annesi-babası oğullarının çaya gelmeyişini pek umursamıyordu. Bu işlerde mutlaka Mitchell'in de kusurları vardı, fakat onun tu-

tumunu asıl büyüklerin zaafı açıklayabilirdi. Elbette annesi-babası varsa. Kimse, «Onun büyüklerinde iş yok!» deyip geçemezdi. Mitchell'in kendisi başlı başına bir meseleydi ve her gün birçok çocuğun yoldan çıkmasına sebep oluyordu. Şeytan'ı haklı gösterecek çok sebepler vardı, ama yine de başının ezilmesi gerekiyordu. Wier onun karşısında kendisini pek çekingen ve değersiz bir rakip olarak görüyordu.

Gece dersini bitirdiği zaman, hava kararmıştı. Oyun sahası bomboştu. Wier'in arabası da, park etmiş olan tek otomobildi. Birden bir şeyin yolunda olmadığını sezinledi: Araba biçimsiz bir şekilde kaymış gibiydi. Lastiği inmişti. Allah kahretsin, diye düşündü; fakat birden sabrını da aşan bir düşünce saplandı aklına. Mitchell'in marifetiydi bu! Boşuna lâstiği şişirmeye uğraştıktan sonra, bir de tekerleği değiştirmek zorunda kalacağından hiç kuşkusu yoktu. Arabayı sokak lambasının aydınlığına kadar sürdükten sonra, radyatör kapağının da yerinde yeller estiğini farketti. Yine Mitchell! Hiç şüphe yoktu. Wier çocuğun açık-saçık fotoğrafını yırtıp atmış ve ilk defa olarak onu, küçük düşürmüştü; krom kapağı çalmak, apaçık bir misillemeydi. Böylece Mitchell sorunu, yine sabah zilinden önceki kadar müthiş bir dert olarak karşısına dikiliyordu. Ne yapmalıydı acaba? Wier korkuyordu. Yorulmuştu; kendisini pek küçük, zayıf, hır çıkarmaktan çekinen biri olarak görüyordu. Bir içki olsa. Saat dokuzu henüz geçmişti. Boğazım da kurudu diye bahane yarattı. O kadar çok çene çalmıştı ki.

Açık meyhanelerden birine girdi, korkusundan içen bir küçük insan gibi içmeye başladı ve bir süre, saçma bir mantık kurarak düşündü: Hiç, hiç bir şey yapmamak! Yapacağı her şey, bay Ferguson'u bu işin içine karıştıracaktı. Ferguson'un dikkati Mitchell'in

üzerine çevrilince, çocuğun başarısızlığı, haşinliği ve şeytanlıkları yüzünden, Wier kınanacaktı. Ferguson idealizm dayanağına sarılabilirdi. Mitchell'i adam et, diye düşündü kendi kendine; adam et ve yaman bir eğitimci olduğunu ispatla. Sylvan-Jones'un yerine layık olduğunu göster. Wier başarısızlığa uğrayacak olursa —çünkü başarıya ulaşması için, Mitchell'in de kendisine yardımcı olması şarttı— bay Ferguson'un gözü açılacak, diğer kabahatları görecek ve suçluyu mahkum edecekti. Hayır! Müdür, Mitchell hakkında ne kadar az şey bilirse, o kadar iyiydi. Mitchell dokuz hafta sonra okulu bitirip gitmiş olacaktı. Eğitimini tamamlamış sayılacak, oy vermeye, evlenmeye, çalışmaya, otomobil kullanmaya, bir iş sahibi olmaya, jüri üyesi seçilmeye hazır biri diye bilinecekti. Dayan bakalım öyleyse! diye kararını verdi Wier. Hiç bir şey söyleme. Paslı, çıplak radyatör kapak da onun olsun. Zaten bir dertti bu kapak başına. Bütün bunlar çok mantıklı görünüyordu kendisine; korkudan düşünmüyordu böyle. Wier kendisini pek zeki bulduğu için, birden neşelendi; aslında pek de kötü olmayan dünyaya karşı, birden daha güler yüzlü olmaya karar verdi. Freda'yı getirdi aklına, gece eve dönerken sigara istediğini hatırlayarak, birden rahatsız oldu. Başka ne istemişti? Bisküvi. Allah cezasını versin! Bu saatte bunları nerede bulabilirdi ki? Çekingenliği yeniden beyninde dolaşmaya başladı ve yalanlar düşündü: Kendisinden bir buçuk lira istemişlerdi, fakat bisküviler bayattı...

Sokak kapısında gülmeye başladı, «İşte sigaraların,» dedi, «ama bisküvi bulamadım.»

Freda kocasını öptü —yalnız geceleri derse gittiği zaman öperdi Wier'i— ve hemen yakındı: «İçmişsin sen!»

«Bir tek içtim, sana sigara almak için girdiğimde.»

«Kusura bakma. Bayan Lane birkaç bisküvi verdi zaten. Nasıl geçti bugün?»

Dua kitaplarıyla kapaklanıp düşen küçük Newman; Mitchell ve Collins'in çocuğu tekmelemeleri, Tanrıyla alay etmeleri. Thompson'un sırrı ve göz yaşları. Öğleden sonra kazandığı zaferler ve gece korkuları. Paris, Locarno ve Brüksel. Öğle yemeğinde atlattığı büyük korku. Geçitteki kediler. Gürültü ve buhardan buğulanan Faith'in gözlükleri. Trowman'ın, «Sizi seviyor,» sözü. Ve nazik bir istek: Shirley Taylor'un kendisinden bir ricada bulunan bakışları. Ha, gece okulu için bir şey rica etmişti kız; az daha unutacaktı.

«Her zamanki gibi,» diye cevap verdi karısına. Aslında doğruydu dediği: Her gün aynı dehşet ve aynı sözcüklerle dolu geçiyordu. En küçük bir başarı, ya da en anlamsız bir gülümseme bile, başarısızlıklar ve kuşkularla dolu uçsuz bucaksız bir denizde, dev zaferler gibi geliyordu ona. «Trowman'la karısını cumartesi gecesi bize davet ettim. Tamam mı?»

«Nasıl olsa çağıracaktın bir gün, değil mi?»

«Seveceksin ama adamı. Ha, bir de Paris, Lucarno, ya da Brüksel'e bir öğrenci gezisi var. Ben de gideceğimi sanıyorum.»

«Sen böyle şeylere cüret edemezsin.»

«Merak etme. Ucuz tarafından. İndirimli gidilecek.»

«Ben de gelemez miyim acaba? Paris'i görmeyi çok isterdim.»

«Yalnız öğretmenlerle öğrenciler katılabilecek.»

«Hiç de dürüst bir şey değil doğrusu.»

«Bir sürü haylazla uğraşmak kolay olmasa gerek.»

«Demek altından kalksak da, kalkmasak da gideceksin ha?»

«Bakalım. Trowman, Paris grubuyla gidecek.»

«Ne güzel hayat sizinki. Benimse bütün günüm gaz sobasını temizlemekle geçti. Paris'e gitmeyi o kadar çok istiyorum ki. Hiç gitmedim daha.»

«Ben de.»

«Sakın yaramazlık etme, emi?»

Wier'i alaycı bir korkuyla süzdü: Onsuz Paris'e giden bir koca!

«Etmeyeceğimi bilirsin. Yalnız müzeler ve Eyfel kulesi ziyaret edilecek.»

Wier'in gözlerinin önünde, Trowman'la birlikte bir bulvar kahvesinde oturdukları belirdi. Sıcak güneşin altında, başka lezzette bir bira yudumluyorlardı, önlerinden gelip geçen dünyayı seyrederek. Her halde hoş bir şey olurdu bu, ama Wier gerçekçi adamdı. Beklenen şeylerin hiç birinin gerçekleşmeyeceğini bilirdi. Kötümser bir hayal kurmak daha hayırlıydı: Kaybolan çocuklar, yorgunluk, bardaktan boşanırcasına yağan bir yağmur, lisan zorlukları. Karısına ihanet etmeyi düşünmek ise saçmaydı. Her zamanki gibi, yine utanırdı; ama o da kapıcılarla, gümrükçülerle, birinci mevki yolcularıyla, taksi şoförleriyle konuşurdu. Başka aşka yer yoktu gönlünde. Onun anladığı anlamda aşk —romantik, canlı, acılı— zaman gerektirirdi; oysa zamanları pek olmayacaktı ki. Belki Trowman'la birlikte birkaç çift güzel bacak seyrederlerdi, ama yaramazlık, kaçamak söz konusu olamazdı. Yabancılar bile, bir korkağın utangaçlığını sezerlerdi.

3

«TANRI,» dedi Trowman otoriter bir sesle —beş bardak Alman birası, bir miktar cin, biraz viski demlenmişti, yedikleri de cabası; yemek yerken çok dikkatsiz ve savruktu, ama öğretmenlere özgü bir alışkanlıkla bol bol çene çalabiliyordu— «Tanrı yok, varolamaz da. Sadece aklımızdaki korkuların ve isteklerin üstüste konmasının meydana getirdiği bir kavramdır Tanrı. Cezalandırılmaktan korkmamız ve bir başkasının suçüstü yakalandığını görmek istememiz. Fakat bugün için Tanrı yok. Sizin —mesleğiniz gereği— eğer Tanrı var olsaydı, küstahça iddia edildiği gibi onun hayalinden yaratıldığımız görüşünü kabul etmeniz gerekirdi; —gerçekle hiç bağdaşmayan, saçmasapan şeyler bunlar— düşünün bir kere, sınırsız bir zenginliğin, tanrısal, kusursuz Tanrısı, bir de pis birer solucandan farksız, **bizler!**»

«Sen yalnız kendin için konuş,» dedi Veronica.

Freda esnedi. Sis gibi kokan ve mavi sigara dumanının kapladığı odada, gözleri kan çanağına dönmüştü.

Wier bu sohbetin bitmesini hiç istemiyordu. Saat sabahın biriydi, ama o bu sohbeti saat ikiye, üçe,

dörde, hattâ beşe kadar sürdürmeye razıydı. Trowman'ı seviyordu, fakat Trowman aslında var olan bir Tanrının ancak beyaz ırktan, centilmen ve Ballingham Dükü'nün birliğine mensup olacağını düşünen bir sersemdi. Önemli olan, Trowman'la tartışırken, kendi kendisini inandırabilmekti.

Bu sefer alkoliklere özgü bir sakinlikle, kelime oyunlarıyla cevap verdi: «Bilimin, Tanrının varlığını tartışmaya dahi yanaşmadan Hıristiyanlığın görüş açısına girip dayanmış olması, çok anlamlıdır. Bilim derken, ruhbilimi de katıyorum!»

«Aman Allahım!» diye itiraz etti Freda, «Seks konusunu da bu işe katma.»

«Niçin olmasın?» diye kıkırdadı Trowman. «Ne var yani bir parçacık elleşip külleşmekte?»

«Ahlâk, estetik ve duygusal meziyetler, yalnız insanlarda vardır,» diye iddia etti Wier.

«Alkoliklere özgü görüşleri sıralamayın,» diye gürledi Trowman. «Hayır dostum, ahlâk ve diğer bütün palavralar, düzenli bir topluma uygun geldiği için var olabiliyor.»

«Ama parçalanmış bir toplumda da var olmaya devam ediyor,» dedi Wier. «Örneğin din uğruna can vermenin, esinlenmek olduğuna inanmak için bütün veriler ortada. İki bin yıllık Hıristiyanlık tarihinde insan oğlunun gelişme gösterdiği gerçeği apaçık. Biz sadece bir başlangıcız. En çok yükselen toplumun, Hıristiyan toplumu, yani Tanrı'yı **gören** toplum olduğu da bir gerçektir.»

Wier her zamanki gibi bir kelime bulutunun ardına sığınmış, gönlüne en yakın bulduğu şeyleri söylüyordu. «Tanrı aşktır,» ya da «Tanrıyı seviyorum,» diyecek cesareti yoktu. Bu iki söz de Trowman'la Veronica'yı zor duruma düşürebilir, Freda'yı hayrete

salar, ona «Madem böylesine sevgiyle dolusun, ne halt etmeye...» diye itiraz fırsatı vererek sorunu hemen bir süre, para ve kendini beğenmişlik sorununa çevirmesine yarardı. Bir gün kolejdeyken böyle bir laf etmeye kalkışmış, kelimeler ağzından öfke, ümit ve sonuca varma umuduyla çıkmış, fakat terslenmiş ve alaya alınmıştı. «Mantıklı konuşmuyorsunuz Wier; bu bir fikir tartışmasıdır.» Bunun üzerine kıpkırmızı olmuş, kekelemişti: Savunucusunun eksikleri çok olduğu için, Tanrı bile gülünç duruma düşmüştü. Karşı düşünceyi savunanlar tartışmayı kazanmış, o zamandan beri de içinde daima bir ses işe burnunu sokmuş ve Wier hep başarısızlığa uğramıştı. Wier başarısız adamdı, korkağın tekiydi, biliyordu bunu ve acısını çekmeye de mecburdu. Henüz kırk iki yaşındaydı, ama başarısızlığın meyvelerini değerlendirebiliyordu. Mahkum edilmişti bir kere, hep başarısızlığa uğrayacaktı; ağzı hep laf yapacak, ideallerden, çeneden vazgeçmeyecekti. İçindeki başarısızlık dışına da yansıdığı için, erkeklerin ve kadınların çoğunda hiç bir ilgi uyandırmayacaktı; tabiatında vardı bu —ufaktefek, kaçamak. korkak bakışlı, sık sık «Evet» diyen ve ödün veren biriydi—. Ama bugün bile yine de Tanrının sevmediği kulu sayılmazdı. Çünkü idealistti, yüreksiz bir idealist, ama seven, düşük seviyesine rağmen her şeyi deneyen biri. Durup ayrı ayrı üçüne de baktı. Bir sırrı vardı, hattâ iki: 10 Ağustos 1944 gecesiyle, utangaç, değersiz bir sevgi. Freda'nın 10 ağustostan haberi bile yoktu, hiç bir zaman da öğrenemeyecekti; ona söylemeye tenezzül etmiyordu bunu. Şimdilik karısının kendisine, ilk aşklarından kalma asgari bir saygısı vardı. Sırrını ona açacak olursa, asla kadınca bir teselli veremeyecekti kendisine, bu olayın önemini gerektiği şekilde anlayışla karşılaya-

mayacaktı. Ballingham Dükü'nün eski adamlarından Trowman, bunun bir talihsizlik olduğunu ileri sürer, fakat mutlaka hafifletici sebepler vardır derdi. Wier durumu açıklayıp, hayır, yok, dese, Trowman zor duruma düşer, döner, gerçeğin pis kokusunu alırdı. Ama Tanrı onu mahkum etmemiş, sadece reddetmişti. Tanrı onun ufak-tefek yapısını anlamış, başarısızlıktan başarısızlığa sürüklenen sefil aşkını kabul etmiş, ama durmamış, teslim olmamış, delil aramaktan caymamıştı.

«Öğretmenler!» diye Veronica'ya döndü Freda. «Konuşmasını bilmezler mi kuzum?»

Veronica —uzun boylu, sakin ve hoş, kolay arkadaş olunabilecek bir kadındı— teklifsizce, «Siz de evlenmeden önce öğretmenlik yaptınız mı?» diye sordu, ama bunu sorarken sesinde öyle bir ton vardı ki, Freda'ya kendisinin **yaptığını** belli etmişti.

Tanrıyı ve sözcükler bulutunu terkeden ve Trowman'la arkadaşlığının, karılarını saf dışı bırakacak ölçüye ulaştığını hissedecek kadar içen Wier, sırıtarak diğerlerine baktı, şakacı bir edayla, «Hayır, sosyal hizmetlerde çalışıyordu,» dedi.

Veronica, «Ne ilginç!» dedi. «Nasıl bir işti sizinki?»

Wier deli gibi güldü birden, sonra cevap verdi: «Meyhane tezgâhında içki satardı.»

Trowman inanmayıp başını salladı, ama Veronica Freda'nın öfkeyle kocasını süzdüğünü derhal gördü.

Freda, Graham'ın açıkladığı sosyal durumunu, «Pek öyle sayılmaz canım, annemle-babamın Wiltshire'da bir otelleri vardı,» diyerek düzeltmek istedi.

«Yolların en iyi birası,» diyerek karısının içini rahatlattı Wier, yalanını ele vermeyeceğini gösterdi.

Freda'nın barda tezgâhtar olmasının inanılmayacak bir şey olduğunu düşündü. Şimdiyse içkiden nefret ediyordu —içki, bira demekti— şaraba bir diyeceği yoktu; içkinin budalalık, mide bulantısı, utanç yaratması için yıllar gerekliydi. Wier karısının birayı cumartesi akşamları kusanlarla, kaşarlanmış ayyaşlarla, kavga çıkaranlarla, içerdeki hoş ve ağır havayla, ona hanımefendi olmadığını hatırlatan küstahça konuşmalarla değil, **kendisiyle,** utangaçlığıyla, içip içip ötmeleriyle, kan çanağına dönen gözleri ve kaba elleriyle bağdaştırdığını öteden beri biliyordu.

Trowman birden Freda'ya, «Kocanızı Paris'te şarap içmeye gönderecek misiniz?» diye sordu.

Freda yakındı: «Bu kadarı da biraz fazla galiba. Öğretmenler sanki hiç karıları yokmuş gibi davranıyorlar. Öğrencilerin neredeyse dokunulmazlıkları var, eşlerinden önce geliyorlar.»

Niçin olmasın yani? Wier huzursuz bir kendi kendini suçlamayla düşündü. Trowman'ın tatsız bir takım sözler ettiğini işitti, ama aklı iki mil uzakta homurdanan Herkül uçaklarının gürültüsünü işitiyordu. Şimdi kasabadaki askerî konak yerine dönüyordu. Elbette yine sarhoştu. Bisiklete binmişti. Göz gözü görmeyen bir karanlık vardı. Kaç duble bira içtiğini hatırladı. Tam on iki! Yani bir düzine. 1944 ölçülerine göre pek de çok sayılmazdı. Gece ıslak ve berbattı. Bir Stirling'in, olağanüstü bir çabayla havalandığını işitti, yedeğinde bir de planör çekerek. Bu aşırı çabayla planörlerin ne zaman çekildiğini hatırlarsınız herhalde. Normal koşullar altında bile, havaalanının hemen kenarından havalanırlardı. Alçaktaki bulutlar, adeta o korkunç motor seslerini yansıtırdı.

Wier kafası dumanlı olduğu halde, Vay canına be, diye düşünmüştü. O kadar alçaktan geçiyor ki,

çok gitmez, ağaçların tepesini yalar. Hemen ardından çelik ve alüminyumun parçalanmasından doğan sesi işitmiş, metreler boyunca göğe yükselen benzin alevlerini görmüştü. Ormana hep yanan parçalar dağılmıştı. Ağaçlar tutuşmuş, yapraklar yanarak, zamanından önce dökülmüştü. İnfilakın şiddetinden bütün çevre zangır zangır sarsılmıştı. Cephane, fırtınada kırılan dallar gibi saçılmıştı. Kılavuz havacı Wier durumu görünce, çılgın gibi koşmaya başladı. Önce kilometrelerce cehenneme dönen ormana doğru koştu, Sıcak dayanılacak gibi değildi. Tutuşan benzinin dilim dilim alevleri etrafı yalıyordu. Wier tereddüt etmişti. Tek bir insanın yalnız başına anlayamayacağı bir şeydi bu, hiç kimseden o anda bir şeyler yapmasını bekleyemezdiniz. Zaten düşenler ölmüş olmalıydı. Derken ilerde bir şeyler kıpırdanmış, ağaçları sarsmış, Wier'i dehşete düşürmüştü. Kablo. Başı boş kalan planör, yanan bir ağaca çarpmış, çarmıha gerilir gibi, olanca gövdesiyle cehennemin ortasına dalmıştı. Havacı Wier derhal koşmuştu. Koşarak uzaklaşmıştı oradan. Hemen gidip yardım, cankurtaran bulmalıyım diye bahaneler yaratarak. Sanki havaalanındaki bütün araçlar seferber olmamış gibi. Kimseye raslamasa, belki bu cehennemden sıyrılacaktı, ama o kargaşalık arasında bir onbaşıya raslamıştı. «Seni gözü dönmüş korkak seni!» diye kükremişti onbaşı. «Nereye gidiyorsun böyle bakayım?» Yıllarca sonra bile, yine düşünüyordu: Nasıl olmuştu da, hayatında ilk defa kendisini gören bir onbaşı, onun düşen uçağın mürettebatından biri olmadığını anlayıvermişti? «Yardım istemeye!» diye bağırmıştı Wier. Onbaşı da yumruğunu ağzının orta yerine indirmiş, dudağını patlatıp kanatmıştı. «Aptal herif! Beş dakika sonra vakit çoktan geçmiş olacak!» Şimdi, şu anda bile

—Wier yıllarca sonra, yine yanaklarının kızardığını hissediyordu— bu işin içinden burnu kanamadan çıkabilirdi. Onbaşı, olaydan sarsılmış da olabilirdi. Fakat Wier duraksamış, yerinden kıpırdanmayı reddetmiş, bir ağaca sarılmış, ağlamış, bu sırada onbaşı da durmadan vurmuş, vurmuş, soluğu kesilinceye kadar küfretmişti. En sonunda nefesi kesilip durmuş, Wier de içi çıkarcasına kusup, bisikletine atlamış, «haberler»i dinlemek üzere askerî konağa dönmüştü. On dört kişi ölmüştü. Üçü, zaten ümit kesilen Stirling'te can vermişti. On biri de, planörde diri diri yanarak. Bunları **Daily Express** gazetesine okumuş, daha sonra havacıların ayininde sık sık konuşulurken işitmişti. Onbaşıya bir daha raslamamış, bu nedenle onun kim olduğunu da öğrenememişti. Bütün dünya Wier'i maskara etmek için sanki elbirliği etmişti. Artık varolmaya bile hakkı yoktu. Şimdi yeni yetişenleri eğitmesi de, kaderin garip bir cilvesinden başka bir şey değildi. Mitchell, kılavuz Wier'le kıyaslanacak olursa, zemzemle yıkanmış sayılırdı. Elbette uğrenciler çok daha önemliydiler. Mitchell'in bile sarsılmasına gerek yoktu; Mitchell olsa, herhalde o cehennemde Wier'den çok daha iyi hareket ederdi. İnsan bir kere korkaklık etmeye görsün; artık hep başkalarının görüşlerini kabul eder; kendisini mahkum etmekte, ona hakaret etmekte haklı olduklarını düşünür. Ama sen korkak olduğun için, yaşamaya devam ettin, bir de karın oldu. Karın, savaş nedir bilemez; senin yüzünün diğer erkeklerden farklı olabileceğini düşünemez. Bu sayede, başkaları alçaklığının farkında olmadıkları için hayatını sürdürebiliyordu ve Trowman bu nedenle kendisini hemen beraet ettirmişti: Savaş gördüğü için! Freda da, bir şeylerden kuşkulandığı halde, hiç bir şey bilmiyordu ve kocası, inandırma gü-

cünü kullandığı zaman, hemen teslim oluveriyordu ona: Wier'in kendisinde uyandırdığı ve karşılığını gördüğü ihtiras yüzünden, onun bir **erkek** olduğunu sanıyordu.

Bu sırada iyi bir dost, fakat aslında bir budala olan Trowman, Paris'ten bahsediyordu: «Paris'e son gittiğim zaman, inanın, altını-üstüne getirmiştik oranın da.» Kadınlar da, Paris'in «altını-üstüne getirmek» Trowman'ın ne kadar yürekli ve iyi bir insan olduğunu kanıtlıyormuş gibi, sırıtıyorlardı bu sözlerine. Ama şu anda... Son derece çirkin ve nezaketten uzak bir şekilde esnemeye başlamıştı —okulu da, birliği de unutmuştu çoktan— ve kollarını açmış, geriniyordu. «Saat kaç Veronica? Bir mi? Aman Allahım! Iyi eğlendik doğrusu bu gece!» Tuvalete gitmek üzere ayağa kalktı, fakat duruma, karısına ve dostlarına hâlâ hakim olduğu için, ne zaman gideceklerine **kendisi** karar verdi.

Birkaç dakika sonra basamaklarda, serin havada titreyerek vedalaşıyorlardı. «Çok hoşça vakit geçirdik,» dedi. Trowman. «İkinize de iyi geceler dileriz.»

«Iyi günler,» diye düzeltti Wier. «Bu da Allahın varlığının delili.»

«Haydi, gel artık,» diye üsteledi Veronica. «Bırak çene çalmayı. Çocuk yatmak istiyor ayol.»

Trowman itiraz etti. «Ah şu kadınlar!» dedi başka bir sesle. «Neyse, pazartesiye görüşürüz, Graham.» Wier, küçük adıyla çağrılmanın içinde uyandırdığı sıcaklıkla eve döndü.

Freda ateşin yanına oturmuş, bir yandan esniyor, bir yandan da saçlarına fırkete takıyordu.

«Nasıl buldun çocukları?» diye sordu Wier.

«Iyi,» dedi Freda. «Trowman, kalıbının adamına benziyor, değil mi?»

«Karısı da iyi bir kadın gibi.»

«Kendisine cin doldururken gördüm.»

«Neden olmasın?»

«Yok, yani sek içti demek istedim.»

«Aman,» dedi Wier. «Sen kimseyi beğenmez misin hiç? Kim tatmin edecek acaba seni?»

«Üstelik bana hakaret etmene de gerek yoktu.»

«Hakaret mi? Ne hakareti?»

«Barda tezgahtarlık yaptığımı söyleyerek.»

«Yapmadın mı yani?»

«Şart mıydı yılan gibi söylemen bunu?»

«Ne önemi var canım? Onlar senin neyin nesi olduğuna aldırmıyorlar ki.»

«Şimdi bütün okul öğrenir artık.»

«Okulu sen bana bırak,» dedi Wier ve içkinin verdiği cesaretle düşündü: Acaba Mitchell ne halt ediyor şimdi? Keşke şimdi o da burada olsaydı. İndirirdim sırtına yumruğumu. Geç saate rağmen huzursuzdu; mutluluğu yakalayacakmış gibi de mutluydu. Freda'nın parlak çoraplarını ve gece elbisesinin altındaki memelerinin ağırlığını gördü. Gidip yanağından öptü.

«Sersem!» diye itiraz etti karısı, «saçlarımı yapıyorum, görmüyor musun?»

Şimdi Freda'yı arzuluyordu ve reddedip kendisini kırıncaya kadar asılacağını biliyordu.

«Seni seviyorum Freda.»

«Canını sıkma insanın.»

«Ama biliyorsun sevdiğimi.»

«Anladım, beni seviyorsun. Ama saat bir buçuk.»

«N'olur Freda, n'olur...»

«Hayır, istemiyorum.»

Wier, Trowman'ın hayalini gözlerinin önüne getirdi. Uzatmaya gerek yoktu. Ballingham Dükü'nün bir-

liğine mensup olanlara özgü bıyığı. Veronica da hayır diyebilirdi, ama kıkırdayarak, böyle terslenerek değil. Freda firketelerini takmayı bitirmiş, yukarıya yıkanmaya çıkmıştı. Onu banyoda, ayağında pijamasının pantalonu, sırtında sütyeni, yüzü sabunlu halde buldu. Cildinin süzgün, duru parlaklığı karşısında acıyla içi burkuldu. Evet korkağın tekiydi, ama ille de her istediğine hayır mı diyeceklerdi? Freda debelendi ve sütyeninin altında göğüslerini yoklayan ellerini itti. «Allah rızası için rahat bırak beni! Kızışmış bir köpekten farkın yok.»

Wier karısının fildişi rengi, sıcak sırtını öptü, elleri nefis kalçalarından aşağı kaydı, parmaklarıyla sıkarak zevklendirmeye çalıştı.

En sonunda Freda'nın soluğu sıklaştı, sesinin tonu değişti, anlamsız bir şekilde, «Hiç olmazsa yatmamı bekleyebilirdin canım,» diye itiraz etti.

«Biliyor musun, ne kadar güzelsin.»

«Gözüme sabun kaçtı.»

Wier karısının sütyenini çözüp hafifçecik dantel parçasını yere atarken, ellerinin titrediğini farketti. «Yatakta uyursun,» diyerek gülümsedi.

Freda işte o zaman şahane çıplaklığı içinde karşılık verdi kocasına ve Wier birden kendisini onun karşısında pek ufak, utangaç ve değersiz hissetti. «Haydi yatağa gel, çok üşüdüm ben,» diye üsteledi Freda. Fakat yatak odasına girdiklerinde, teni iyice kızarmıştı ve ürperiyordu. Zevki sona erdiğinde, normal haline dönüşürken, hemen bir yakınma çıktı yine ağzından: «Graham, Graham, nedir bizim başımızdaki dert?»

«Hiç,» dedi yeniden korkaklığına dönen Wier. Mitchell, IV C'nin haylazları, bira düşkünlüğü. «Hiç bir

derdimiz yok, yani önemli bir derdimiz. Seni seviyorum ya ben!»

Wier biraz kızarmış olarak dizlerinin üzerinde doğruldu. Bir parça da soluk soluğaydı. Acı yalnızlığı içinde kutsal su bulunan kurnaya yürüdü. Gülümseyen yüzüyle papazın çömezi, dinî bir heyecana kapılmış, kenarda duran adamlar, sofu, mahcup tavırlı, durmadan gözlükleriyle oynayan ve eldivenlerini giyen yaşlı hanımefendiler. Kitap, tahta ve pek eskimiş dindarlık kokusunu ciğerlerine çekti, belirli hiç bir sebep yokken, dua kitabını açtı, mühürle basılmış «St. George kilisesinin malıdır» sözünü okudu. Niçin? diye düşündü. Güvensizlik mi, yoksa insanlar şimdi de dua kitaplarını mı çalmaya başlamışlardı? Eğer çalıyorlarsa, acaba niçin çalıyorlardı?

Kilisenin güney kapısında erkek izcilerle kız rehberlerin meydana getirdiği bir kalabalık vardı. Gelip geçen yaşlıların elini dalgın dalgın sıkan rahip de aralarındaydı. Büyük bir canlılıkla, yürekten konuşuyordu.

«Ha, bay Wier, sizinle bir şey konuşacağım!»

Wier birden tuzağa düşmüş gibi oldu. Bakışları derhal kaçamak bir ifadeye büründü; dudakları da, daha kilisenin basamaklarındayken, özür dileyecekmiş gibi büzülüverdi. Rahip elini sıkmayı reddetti, onun yerine kasıtlı bir hareketle omuz silkti diye ne diye korkacaktı yani? İçinde ani bir şey kabardı. Wier, korkağın teki olarak, bugünkü ayinin başarısızlığının bilincine varmıştı. Tanrıyı hiç bir şekilde içinde duyamamıştı. Fazla askerî, sıkıcı, çocuksu olmuştu. Saçma-sapan trampet ve borazanlar, hiç bir savaş alanında görülmeyen örme bir bayrak, en sonunda da 'Tan-

rı Kraliçeyi Korusun' lafı, buraya ait şeyler gibi görünmüyor, anlamsız kaçıyordu. Hiç kuşkusuz Tanrı'nın ille de Ingiltere bayrağından yana olmadığını biliyorlardı.

Rahibin kumpas kuracakmış izlenimini veren hali, ilgi duyan herkesin işitebileceği kadar yavaş sesle, gizlilik içinde davasını savunan sesiyle tam bir zıtlık oluşturuyordu. Wier reddetmek yürekliliğini gösteremiyeceği bir şeyin çomaklandığını görünce, içini korkuyla karışık bir öfkenin sardığını hissetti.

«Düşünüyorduk ki...» Işte reddedildiği zaman başarısızlık sayılacak, Tanrının hizmetini geri çevirmek diye yorumlanacak istek geliyordu. «Düşünüyorduk ki...» dedi rahip —bakışları başka yerlerde dolaşıyordu— Wier'den daha uzun boyluydu; sanki herkes kendisinden daha uzun boyluymuş gibi geliyordu ona; başkalarının bakışlarını onayladı, elleriyle teselli eder gibi temennalar gönderdi onlara: Bugün işim var, yeni bir günah... «Acınacak şekilde öğretmen sıkıntısı çektiğimizi görüyorsunuz. Pazar okulu öğretmeni sıkıntısı. Kilisemize düzenli geliyorsunuz. Tabiî mümkünse ücret istemeyecek bir gönüllü arıyoruz —en ideali bu— böyle birini arıyoruz.»

Wier, «Böyle bir şey yapabileceğimi hiç sanmıyorum,» dedi —sesi ne kadar da kısık ve miskin çıkmıştı— «Anlıyorsunuz ya, ben öğretmenim, pazar günleri yapılacak bir sürü işim oluyor, düzeltilecek sınav kâğıtları, bunun gibi şeyler işte.»

Yalan söylüyordu: Demiryolu Sokağı Modern Ortaokulu'nda geçirdiği aylar içinde, pazar günleri yapılacak hiç bir işi olmamıştı.

«Anlıyorum, anlıyorum,» diye onayladı rahip. Gözler şimdi hep birlikte kuzey kapısına çevrilmiş ve dikkatle Wier'i süzüyordu. Yüzündeki şefkat, iyilik ifadesi kayboldu, hatları sertleşti. Niçin bu bakışlar, bu he-

rif korkağın teki diyordu böyle; başarısızlığa alıştığı için, artık yumuşamıştı.

«Acaba biraz daha kolay bir katkınız olamaz mı?» diye asıldı yine rahip. «Fena halde bir hesap uzmanına ihtiyacımız var. Erkekler Kulübü'nde de sekreterimiz yok.»

Wier, sınırlı bir öfkeyle savunmaya geçti, «Ben sadece ayine katılan biri olamaz mıyım yani?» dedi, «aslında bunun da eksikliğini çekmiyor musunuz?»

Kasıtsız eleştirisi, tam yerine oturmuştu, rahip hafifçe kızardı.

«Yine de bir düşünürüm,» dedi Wier ve yürüdü, çıktı.

İçini birden bir bayağılık duygusu sarıvermişti. Acaba bir daha kilisede boy gösterecek miyim, diye düşündü. Çocuklara Tanrı konusunda ders veremezdi. Ergeç başarısızlığa uğrayacak, çocukları şaşırtacak, onları da büyüleyecekti. Evet, öyle olacaktı: Herkesin içyüzünü okuyabileceği —hattâ beş-altı yaşındaki masumların bile— yüzüyle, kafalarına kayıtsızlık ve düşmanlık sokacaktı. Onları uzaklara sürükleyecekti. «Eğer bu sersem herif, Tanrıyı temsil ediyorsa ve Tanrı adına konuşuyorsa, bırakın biz de ten ve duyguların en geçerli, en güldürücü, zevk, mutluluk ve tehlikelerinin cesur sesini bulmaya çalışalım; çünkü korkaklık bu adamın üzerine sinmiş, yaşamaktan bile çekiniyor.»

Wier tutumunun haklı olduğunu, fakat bunu rahibe anlatmanın çok zor olduğunu hissetti. Bu takdirde 10 Ağustos 1944 gecesini açıklamak gerekecekti; o zaman da kendisinden istenen her şeyden vaz geçilecekti. Ve ne zaman kürsüde başkalarının bakışlarıyla göz göze gelse şaşıracaklar, bakışlarını kaçıracaklar,

müşfik olmaya gayret edecekler, ama başarısızlığa uğrayacaklardı.

Meyhane, kiliseyle aynı semtteydi ve tam orta sınıfa özgü çirkinliğiyle, kül rengi taşlardan, neon ışıklardan ibaret bir yerdi.

Wier ikinci dublesini henüz bitirmiş ve yeni yeni cesaretlenmeye başlamıştı ki, birden ardında hayret dolu bir ses işitti: «Işte eğlence ve oyalanma arayan bir vaiz daha, ha?»

Wier yakalandığını hissetti, suçlu bir tavırla dönüp, özür dilemeye başladı: «Günaydın bay Sylvan-Jones. Ben de tam...»

«Allah rızası için Basil diye çağırın beni. Daha kalkmıyorsunuz herhalde, değil mi? Iç bir daha be dostum. Nerede bu Anna yahu?» Ardında kırk yıllık tecrübe olan tam bir Ingilizce öğretmeni edasıyla, seyahat meraklısı bir züppe gibi, züppelerin doldurduğu kompartımanda bağırır gibi seslenmişti. «Anna, ne yapıyorsun, hay Allahın cezası kadın? Yarım saattir bekliyorum be canım!»

Aslında daha yeni gelmişti, ama sesindeki neşeli güven, şikâyetini maskeliyordu. Tezgâhtar kadın hemen barın ardında belirdi. Üstelik gülümsüyordu da. Oysa ilk dublesini dört dakika beklediğini söyleyen Wier'e biraz önce kaşlarını çatmıştı.

«Günaydın bay Sylvan-Jones.»

«Allah rızası için Basil deyin.»

«Ama hoş kaçmıyor ki.»

«Yahu, bana Basil diye seslenmezseniz, kalçanıza nasıl çimdik atarım sonra? Dinle beni Anna, bu bey bir duble bira istiyor. Üstelik dünden kalma, içine su karıştırılmış biradan da istemiyor. En iyisini getir bakalım.»

«Ya siz, efendim?»

«Bir viski ve buz. Buz, üzerinde patinaj yapacakmışım gibi çok olmasın. Siz de bir şey için benden.»

«Teşekkür ederim, efendim.»

Sylvan-Jones ilk viski kadehini bir dikişte boşaltti. «Bir tek daha!» diye seslendi. «Bu sadece yan tarafları yağladı. Yine de müsekkinden iyidir, değil mi?» diye şaşkına dönen Wier'e sordu. «Hay Allah, o çocuklarla uğraştıktan sonra, insanın canı bir şey istiyor her halde. Ne rezil şeyler, değil mi?»

Wier gülümsedi. «Bazıları öyle,» dedi.

«Hepsi öyle,» dedi kesin bir edayla Sylvan-Jones. «Kırk bir yıldır bu meslekteyim, daha rezillerini görmedim. Doğal bir şey. Çünkü piçlerin anaları babaları da rezil. Ne beklenir ki başka? Ben bu dönemin sonunda ayrılıyorum. Biliyor musunuz?»

«Evet. Trowman söyledi.»

«Nereden öğrendi acaba? Anna! Yine nereye gittin? Hey Allahım be! Artık beni burada ihmal ediyorlar. Neden buraya geldim, bilemiyorum. Hah, işte geldi. Ne yapıyorsun kızım sen?»

«Sıra şimdi bende,» dedi Wier.

«Öyle mi? Pekâlâ. Evet, tam kırk bir yıl. Nasıl dayanıp yaşadım, bilemiyorum. Şükür Allaha, yeni okul açıldığı zaman burada olmayacağım. Belki pırıl pırıl camdan duvarları, kitaplıkları, şişe şişe Allahın belası sütleri olacak, ama arkadaşlık yok, arkadaşlık! Ruh yok! Ferguson mezar taşı gibi, sersem herifin biri. Bir bilse burada olduğumuzu... Anna! Bir tek daha! Bu seferki duble olsun. Şimdi kendimi bir parça daha iyi hissetmeye başladım. Sen bir parça ağırdan alıyorsun, Graham.»

Wier, sarhoşluğun başlangıcını hissederek, gülümsedi. «Bir duble bira içmek çok daha fazla zaman alıyor,» dedi.

«Şarap Tanrısı Bakus'un dostluğunu arayan biriyle karşılaştığım için çok memnunum,» dedi Sylvan-Jones. «Trowman da çok içiyor, ama şişirmecesine. Eskiden herkes içerdi. Oysa şimdi herkes pür sıhhat; herkesin siyasî inançları var ve bu yüzden de rahatlar. Sinire karşı bire birdir içki. Melkis de içse ne kadar iyi ederdi. On dubleden sonra konuşmaya başlar, göğsünü açıp yumruklar. Sanıyorum bizim kendisinin korkağın biri olduğunu düşündüğümüz kanısında. Ne karışık bir şey, değil mi?»

Wier hemen, «Siz de **öyle** olduğunu sanıyor musunuz?» diye sordu.

«Allah bilir orasını. Bence yavaş yavaş üşütüyor o. İçse, her şeyi yoluna girerdi.»

«Ben korkağın tekiyim,» dedi hemen Wier. Bunu birine itiraf ettiği için, karnı memnuniyetle guruldadı. Olacakları bekledi.

Sylvan-Jones'un koca göbeği, attığı kahkahayla hop-hop oynadı yerinden. Okulda kocaman görünen geniş siması, Wier'in itirafından sonra hiç değişmemişti. «Sizin gözüpek bir kahraman olduğunuzu hiç sanmıyorum,» dedi. «Anna! Ellerini o herifin belinden çek de, buraya gel. Kimde sıra?»

«Bende,» dedi Wier.

«Şerefe!»

«Okulun şerefine!»

«Allah belasını versin okulun!» diye gürledi Sylvan-Jones. «Eylülde bütün okul sizin olsun.»

«On dört kişi öldürdüm ben,» dedi fırsatı kaçırmak istemeyen Wier.

Sylvan-Jones yine güldü. Her zamanki gibi gündüz elbiselerini, beyaz gömlek, kolalı yaka giymişti. Hiç bitmek bilmeyen bir eğlence partisinin, bir düğünün devamlı davetlisiydi sanki. Gülerek yine göbeği-

ni hoplata hoplata, «Yanılmıyorsam biraz önce korkak olduğunuzu söylemiştiniz,» dedi, «şimdi de kahraman olduğunuzu iddia ediyorsunuz.»

«On dört İngiliz öldürdüm ama ben...»

«Size biraz daha içki lazım dostum!»

«Motorsuz bir uçaktaki on dört kişiyi,» diye itiraf etti Wier, «motorsuz uçağı bir Stirling bombardıman uçağı çekiyordu. Bense sarhoştum...»

«Öyleyse benden de yamansınız siz. Ben on viskiden sonra, kendimi din uğruna acı çeken biri olarak görürüm...»

«Motorsuz uçak ormana düşmüştü.» Wier yıllardan beri ilk defa içini döküyor, kelimeler ağzından büyük bir rahatlıkla çıkıyordu. Bir yandan da sarhoşluğun başlangıcında olan Sylvan-Jones'un kızdığını gösteren yüz hatlarındaki belli-belirsiz bozulmayı, çizgilerinin değişmesini izliyordu. «Uçak yanmaya başladı ve infilâk etti. Motorsuz uçak da yanı başında parçalandı. Başladım koşmaya...»

«Bahse girerim ki koşmuşsundur.»

«Yardım istemek için sözde. Derken bir adama rasladım. Ama herifin yardımı dokunmayacağını biliyordum. Çok korkmuştum. Dönüp yardım isteyecek dermanım yoktu. Bu herif bana vurdu, dövdü beni, yüzüme karşı korkak olduğumu haykırdı. Fakat dönemedim geriye. Bir daha **asla dönmedim.**»

«Bu, o sersemleri senin öldürdüğün anlamına gelmez ki. Herhalde benzin ve cephanenin infilakı karşısında paniğe kapılmıştınız. Zaten ölmemiş miydi hepsi, ha?»

«Bilmem. Belki alevler arasından bir kaçını kurtarabilirdik.»

«Bu konuda artık yapabileceğiniz hiç bir şey yok.» dedi Sylvan-Jones. «Vazgeçin üzülmekten. Bir

daha sefere daha yürekli hareket edersiniz. İkinci bir fırsat daha geçer elinize.»

Wier, «Elime bir ikinci, hattâ bir üçüncü, sonra da dördüncü bir fırsat geçti,» diye tartışmak istedi, ama bunu ancak yanlış anlaşılabilecek bir biçimde söyleyebilirdi. 10 Ağustos 1944'ten beri başına gelenler, hep bunun sonucuydu; öncelikle kendisini mahkum etmişti. Bu yüzden her şey sınırlı sözcüklerden ibaret kalmıştı. Bir daha infilak eden benzine raslamamıştı ki.

«Yine geç kalıyoruz,» diye uyardı Sylvan-Jones. «Anna! O çam yarmasının dizini bırak da, asıl içenlere hizmet etsene.»

Kadın itiraz etti: «Çirkin şeyler söylüyorsunuz ama.»

Wier büyük bir çabayla —çünkü bu konuda saatlerce konuşmak, meseleyi çözümlemek, avutulmak istemişti— korkusunun kaynağı olan konudan uzaklaştı.

«Okulun Avrupa gezilerinden birine katılacak mısınız?» diye sordu.

«Ne?» diye gürledi Sylvan-Jones. «Ben mi o serseri güruhuyla beraber Avrupa'ya gideceğim? Siz hangi gruptansınız?»

«Paris.»

«Ferguson'dan uzakta olmak için mi, ha?»

«Hayır. Trowman ve Constance Woodman da Paris'e gidiyorlar. Ben de onlarla birlikte gitmeyi düşündüm.»

«Constance'a dikkat edin. Emekli kütüphane faresine benzer, ama herhalde sizin peşinizdedir.»

«Constance mı? Kadınlıktan, yoksun o! Hem zaten ben evliyim.»

«Paris'te bu yüzden başınızın derde gireceğini tahmin edebiliyorum şimdiden.»

«Hayır, Basil. Öyle değil o kız.»

«Demek bundan korkmuyorsun, ha?» Sylvan-Jones yine sarsıla sarsıla gülmeye başladı. Tiritten farkı yoktu. «Siz biraz daha çözümlemeyi deneyin onu, Graham. Sizin böyle dürüst bir koca olmanıza sebep, Tanrı korkusundan çok, sadece korku olduğunu anlayabilirsiniz.»

«Ben artık gitmeliyim.»

«Hay Allah, keşke size o bücür karıyı hatırlatmasaydım. Haydi, birlikte bir kadeh daha kaldıralım.»

«Pekâlâ. Ama sonra ben kalkıyorum. Söz verdim.»

«Ah şu karılara verilen sözler!» diye bir iç çekti Sylvan-Jones. «Ben de hayatım boyunca birkaç defa böyle sözler verdim. Biliyor musunuz, kaçırmamanız lazım.»

«Neyi kaçırmamam lazım?»

«Benim yerimi, bana kalırsa size verecekler o işi. Ben de elimden geleni yapacağım bu konuda. Ferguson'un dolapları o kadar karışıktır ki, bazan kendisi bile çevirdiği dolapların arasında kaybolur. Ama etkilidir. Ferguson yaman bir müdürdür. Modern yöntemlerin hepsine **inanır.** Siz ve ben, bunların sadece bir kısmına inanırız; sadece kırk öğrencimizi idare etmek için inanırız. Yoksa yeni sistemlerin, o rezil haylazlara zaten çok bulduğumuz güvenlerini daha da arttırmalarına göz yummayız. Ama Ferguson öyle değil. Her şeyi denemeye hazırdır o. Gaunt'tan sonra bile.»

«Kim bu Gaunt?»

«Siz burada değil miydiniz o zaman? Gaunt, şu melek yüzlü çocuklardan biriydi. Derslerinde pek iyi değildi, ama 'Evet efendim' demekte hep birinciydi.

'Bir daha denerim, baştan yaparım efendim,' derdi. Bir çocuk ne kadar masum ve gayretli olabilirse, bu da o derece azimliydi. Bir de anahtar ve bozuk para koleksiyonu vardı. Kutulardan ve çantalardan alıyormuş meğer bunları. Anlıyorsunuz ya. Sağlam deliller karşısında bile, Ferguson hâlâ çocuğa inanmaya devam etti. Bunun Melkis'in ne kadar hoşuna gittiğini de tahmin edersiniz herhalde. Ferguson'un tutumu karşısında çocuğun güveni daha da arttı kendisine. Polis müdürü, Ferguson'u inandırabilmek için bir hayli sert davranmak zorunda kaldı sonunda. Her halde koruyucu çetelerden haberiniz var, değil mi?»

«Koruyucu çeteler mi? Aman Allahım!»

«Siz buraya gelmeden önce neredeydiniz?»

«Essex'te bir modern ortaokulda.»

«Öyleyse hangi akla hizmet etmek için buraya düştünüz?»

Wier kızardı ve itiraf etti: «Karımın yüzünden elbette, bir de para meselesi.»

«Ne belaya girdiğinizi biliyordunuz ama, değil mi?»

«Bu koruma hikayesini bilmiyordum. Nedir, bir oyun mu bu?»

«Hay Allah, yok be canım! Sapına kadar ciddi ve altedilmesi çok zor bir şey.»

«Yani para mı sızdırıyorlar demek istiyorsunuz?»

«Hayır, bu işte paranın bir rol oynadığını sanmıyorum. Zaten bol bol paraları var. Onlar, kudretten hoşlanırlar; kirli dolaplar çevirmelerine yarayacak kudretten; ve bunu sağlayacak maşaları vardır.»

«Bu maşalar da bazan yakalanır, değil mi?»

«Bazan. Ama gerçek gangster geleneklerine uygun olarak, yakalansalar da, kimseyi ele vermezler. Bu işin kirli yönleri de vardır.»

«Homoseksüellik mi demek istiyorsunuz?»

«Hayır, sanmam. Bu eşekler seks konusunda aslında köylüler gibi düşünürler. Akılları fikirleri bununla uğraşır. Ben kızların tuvaletlerinin etrafında dolaşan çocuklar gördüm. Buna benzer şeyler. Kendilerini kovaladığım zaman da, sırıtırlar. Sanki marifetlerinin hiç önemi yokmuş gibi. Çünkü dilediklerini zaten dikizlemiş, arzularına ulaşmışlardır. Bu iş okul dışında da devam eder; işte asıl can sıkıcı olan budur. Bir gün kopuklar yolda bir çocuğu dövüyorlardı. Arabasıyla çocuğunu gezdiren bir kadın, dövülenin yardımına koşmak istedi. Kadının gözünü moraritlar. Serseriler kaçtı elbette. Fakat dayağı yiyen çocuk o kadar çok şeyler anlattı ki bana, okulda büyük mesele oldu bu. Çocuk, kendisine söyleneni yapmadığı için dayak yemişti. Ayrıca aşkları hakkında da iyi ağız satarlar. Konuşmaları, askerlerin konuşmalarından daha iğrenç ve kabadır.»

«Ama her halde kızlar da bu kadar kötü değildir, değil mi?»

Sylvan-Jones güldü. «Essex'teki okul nasıl okuldur, bilemezsiniz siz! Ne zaman bir doktor muayenesi yapılsa, kızlardan bir-ikisi gebe çıkardı. Macdonald Doğumevi'nin baş doktoru, kız kardeşimin arkadaşıdır. Hastaneye kabul edilen hamile kadınların yüzde onunun yaşlarının 16'dan aşağı olduğunu söylemişti bana. Hastanenin dört fakir semtin ortasında olduğu düşünülürse, hiç de iç açıcı bir sonuç sayılmaz bu. Sevimli ve cici orta sınıf okullarımızda artık kim bilir neler oluyordur, zaten işittiğime göre...»

Wier buruk bir sesle, «Bizim kirli değer ölçülerimizin ve kayıtsızlığımızın sadece bir yansıması, ufak bir örneği bu,» dedi.

«Bu hınzır sürüsü erginlik çağına ulaşıncaya kadar, pek de kötü sayılmaz,» dedi Sylvan-Jones.

«Benimkilerden birinin cebinden doğum kontrol hapları çıktı.»

«Babamın demiştir. Adet öyle şimdi. Hangisi bu?»

«Mitchell.»

«Ne rezildir o, bilmez miyim? Sopayla dövdünüz mü? Dövmeniz gerekir. Düzenli olarak. Hiç acımadan indirin sopayı sırtına, yoksa herkesi güldürür size.»

Wier çekinerek, «Hiç insan kinle bir şey öğretebilir mi?» dedi.

«Öğretmek mi? Öğretmekten söz eden kim? Bu serserinin bugün sizden daha çok tecrübesi vardır. Kabadır, hünerlidir, ama kendi anlayışına göre başarılıdır. Siz ona ne öğretebilirsiniz ki? Kırın o herifin burnunu, Graham. Ferguson sopa atılmasından pek hoşlanmaz, ama ne diye vaktinden önce saçlarınız ağarsın, midenizde ülser başlasın? Ezin onu, sakın dürüst davranmaya kalkışmayın. İlkelerinizi, buna layık olanlara saklayın.»

«Yine de bir ümit vardır.»

«Laf! Çocuklar, vahşi birer hayvandan farksızdır. Üç beş kuruşa sizi çarmıha bile germeye razı olurlar. Eğer burada kalmaya niyetiniz varsa, benim yerime atlayın. Pişman olmazsınız.»

«Becerebilir miyim dersiniz?»

«Aklınız başınızda olsun. Ferguson atılgan insanları sever. Kilisede pazar dersleri vermek için gönüllü yazıldınız mı?»

«Hayır.»

«Yazılın. Böylece çalışkan biri olduğunuzu ve Hıristiyanlığınızı kanıtlarsınız. Benim yerimi alıncaya kadar, ne iş verirlerse yapın. Fakat sakın boyun bük-

meyin, solucana benzemeyin. Yürekli olun. Tıpkı gözü pek bir oymak beyi gibi.»

«Kolay iş değil,» dedi Wier. «Bu kadar emin midir kendisinden?»

«Elbette,» dedi Sylvan-Jones. «Sersemler ve dahiler, hep kendilerinden emindir.»

«Benim gitmem lazımdı...»

«Kantin nöbetiniz bitti mi?»

«Şimdilik bitti.»

«Bir kısmımız yarın 'The Crown' a gidiyoruz. Sen niye gelmiyorsun? Trowman'la Constance arkadaşınsa, onları da getir. Eh, yarın görüşürüz. Ferguson gelmiyor, dolayısıyla içersin de.»

Öyle bir lafa dalmışlardı ki, Wier karısı Freda'yı bile unutmuştu. Ama artık endişelenmediğini hissediyordu. Bu rastlantının ne kadar önemli olduğunu anlayacaktı. Belki de Tanrı, verdiği cezayı yeterli görmüştü artık. Artık bundan böyle toparlanacak, normal bir insan olacaktı; yarın Mitchell'i yola getirmek çok daha kolaydı. Hem canım, Mitchell eninde-sonunda bir çocuktu daha. Karnını saran sıcaklık çok inandırıcıydı ve eve kadar kaldırımlarda büyük bir huzur içinde yürüdü.

Freda pencerede kendisini bekliyordu. Wier karısının kaşlarının çatıldığını görünce, yine huzursuzlandı. Freda ön kapıya çıkıp, ellerini ve kalçalarını balıkçı karıları gibi kıvırarak seslendi.

«Hangi cehennemde kaldın yine? Saat iki oldu. Sana birde yemek **yiyeceğiz** dememiş miydim?»

«Şeye rasladım da...»

«Sonra da gidip içtiniz onunla, değil mi? Domuz herif! Yemek mahvoldu.»

«Sylvan-Jones'a rasladım ama.»

«Sylvan-Jones! Budala adı! Yalnız Jones dese ne

olurmuş yani? Utanıyor muymuş beyzadem Galli olmaktan?»

«Onun yerine geçeceğim ama.»

«Senin işin var!»

Eve girmişlerdi artık; Wier yanık bir et kokusunu içine çekti. Midesi kabardı birden.

«Bu dönemin sonunda ayrılıyor meslekten.»

«Yani bunun için yemeğin yanması mı lazım? Sen insanlardan uzak duramaz mısın? Kendini düşünemez misin hiç? Hayır demeyi bilmez misin?»

«Aman, kapat çeneni Allah aşkına Freda! Hiç iyi değilim zaten.»

«Bana çeneni kapat deme.»

«Fena olacağım.»

«Müstahak sana! Sanki sağa-sola savuracak paramız var da.»

«Ama onun yerine geçersem, yılda en az 8000 lira demektir bu.»

«Bunu yalnız ağzın bira kokarken söylüyorsun. Dün gece içtiğin yetmedi mi?»

«Anlamıyorsun ama Freda.»

«Bilakis, çok iyi anlıyorum.»

Wier içtiği bütün biraların birden ağzına geri geldiğini hissetti. Mutfağa koştu. Freda de eleştirici ve insafsız haliyle peşinden seğirtti.

«Domuz herif, musluğa kusmaya kalkma! Bulaşıklar hâlâ içinde. Ah, aman Allahım! Graham, ne yaptın? Hayvan herif!»

«Ben kendim temizlerim.»

«Aksi gibi antiseptik de yok evde. Allah cezanı versin, şart mıydı bu kadar içmen? Sen içki içmeden kimsenin yüzüne bakamaz mısın? Yakında miden delinirse, hiç şaşmam.»

«Özür dilerim, Freda.»

«Aptallık bu seninki. Çok içince böyle olduğunu **biliyorsun** pekâlâ. Bu işi sevmediğimi de **biliyorsun!**»

«Özür dilerim dedim.»

«Niçin bir şeyler yapmıyorsun öyleyse? Hani temizlerim demiştin?»

«Biraz sonra. Şimdi o kadar bitkinim ki.»

«Olmaz. Pis kusmuğunu da bana temizletemezsin. Sonra kalkıp bir de beni **sevmekten** söz ediyorsun!»

Başladı ağlamaya. Wier kendisini o kadar rahatsız hissediyordu ki, karısını avutmaya kalkışmadı bile. Kendine olan bütün güvenini musluğa kusmuştu. Yine normal haline dönmüş, yarından, salıdan, çarşambadan korkmaya başlamıştı. Sylvan-Jones'un bakışlarıyla karşılaşmaktan korkuyordu; o herhalde böyle hastalanmayacaktı; evine gidecek, ayılacak, toparlanacak, her şeyi hatırlayacak ve dilediğini yine mahkum edecekti. Her şey Ferguson'un kulağına gidecekti, Trowman'ın, Constance'ın, Melkis'in, Bill Brown'un: Biliyor musunuz, Wier korkağın biri; savaş yıllarında... korkaklığıyla birlikte yaşamak için bile cesarete ihtiyacı vardı; oysa içinde cesaret namına hiç bir şey kalmamıştı.

Wier telaşlı adımlarla koridoru geçti, kibarca kenara çekilein çocuk topluluklarını aştı. Varlığının sinirli bir şekilde bilincine varmıştı. Bu durumda yemek salonuna ilerleyen kopukların arasına girdi.

Çıplak koridorun ötesinden, yanında arkadaşı Joan Walker olduğu halde, gülümseyerek Shirley Taylor geliyordu. Tıpkı diğerleri gibi, o da Wier'in varlığını farketmişti, ama sanki daha bir başka karşılamıştı. Shirley'in bakışlarında belirtilmesi imkansız

bir şefkat okunuyordu. Sanki hakkında her şeyi biliyor ve buna hiç aldırmıyor gibiydi. Shirley henüz bir çocuklu, ama ilerde güzel bir genç kadın olacağını kestirmek kolaydı. Wier, onun iyi ve kararlı bir öğrenci olmasından ayrıca kıvanç duyuyordu. Durmadan esneyen, kıkır kıkır gülen küstahlık taslayan, zilin çalmasını bekleyen veya Mitchell'in kendisini küçük düşürmesi için can atan diğer öğrencilere hiç benzemiyordu. Çocuksu şefkatiyle ne kadar kusursuz bir insan, diye düşündü. Vücudu gibi düşünceleri de masumluğunu dile getiriyordu. İki yıla kalmayacak, bunların yerinde yeller esecekti. Mitchell'inkinden de beter bir küstahlığa erecekti. Kendisini unutacaktı belki de. Dört-beş yıl sonra da, şu güzelliği ve açık kalpliliği sayesinde evlenebilecekti. Öğrendiği yeni şeylerle, daha da büyüleyici bir kadın olacaktı. Okul kendisi için hiç bir şey ifade etmeyecek, gülerek hatırlayacaktı bugünleri. Ama şimdilik sadece bir çocuktu ve sadakate hâlâ inandığı için (hâlâ inanıyordu sadakat denen şeye) okula ve sınıf öğretmenine güveniyordu. İlerde bencilce kullanacağı çekiciliğini de bu sayede şimdiden ortaya koyabiliyordu.

Kızın gülümsemesi öylesine dürüst ve belirliydi ki, acele bir şey söylemek gerektiğini hissetti —«Merhaba Shirley»— ama bu da yargılar kadar saçma bir davranış olacaktı. Bu nedenle, kızın gülümsemesine içten bir gülümsemeyle karşılık verdi. Ikisine birden bakıp gülümsedi, ama daha çok Shirley'e. Tam karşıda da, karşılıklı gösteriyi sırıtarak seyreden Mitchell ve arkadaşları duruyordu. Shirley'in kızarışını çözümlemeye hazırdı hepsi (belki de kızarmıştı). Başını çevirse, aralarındaki ufacık ilişkiyi alayla karşıladıklarını farkedebilecekti. Mitchell, Haris'i kabaca bir «nezaketle» duvara sıkıştırıp, aslında Wier'e hitap ederek, «Yol açsana ulan, ahmak!» diye homurdandı.

Wier'in bakışlarıysa, kapıdan giren serin havayı hissederek, dışarısını, Trowman, Melkis ve Sylvan-Jones'un arabalarını araştırdı. Ardından, koridorun bir diğeriyle kesiştiği yerden, Mitchell'in sesini ve kopuk arkadaşlarının gülüşmelerini işitti. Sonra da Shirley'in kendinden emin itirazını: «Engel olamazsınız buna!» Bunu, «Öğretmenin sevgilisi» sözüyle biten ağız dolusu laf izledi. En sonunda Mitchell'in «öğretmenle sevişip-oynaşma» sözü geldi. Wier'i çok kuşkulandıran hayvanca kahkahalar ve homurtular gösteriyi tamamladı.

Birden Shirley'i uyarması gereğini duydu içinde, ama hemen sonra bunun saçma bir davranış olacağını düşündü; dışarıya, otomobillerin bulunduğu yerin kapısına doğru yürüdü. Yağmurun altındaki gölgelere ilerledi. The Crown'a vardıklarında, Wier buraya geldiği için memnun olup olmadığından doğrusu pek emin değildi. Köşede bir bar vardı ve sekiz öğretmenden bir kısmı, orta yerdeki uzun masanın çevresine oturmuş, şaraplarını yudumluyorlardı. Trowman ve Constance'ın dışında, öfkeli ve inatçı bir topluluk meydana getirmişlerdi. Düne rağmen Sylvan-Jones (şu anda dün olup bitenler kendisine o kadar imkânsız bir şey gibi geliyordu ki —galiba düş görmüştü—, öyleydi belki de) pek ciddî ve gösterişliydi. Kızıl Ejder dahil, üç ejder de hazırdı salonda. Bayan Fowler'di ejderin adı. Yaman bir kadındı. Bill Brown ise çok genç ve neşeliydi. Fakat Wier böylesine sevilen, başarılı ve erkek görünüşlü biriyle bir arada olmaktan çok sıkılıyordu. Her an IV. C sınıfı hakkında bir soruyla karşılaşabilir ve kızaracak olursa, başarısızlığını ortaya koymuş olurdu. Aynı şekilde Faith de silik fizik yapısı, güzelliği, salonda herkese yönelen inandırıcı sohbetiyle bir parça şaşırtıcı bir kişiydi. Bir

yandan yiyip içerken, bir yandan da böyle canlı konuşmalar yapmayı gerekli görüyordu. Bir de orta yaşlı, bilgili, ciddi iki öğretmen, Richards ve Lyons vardı. Wier, Trowman ve Constance içeri girerlerken başlarını kaldırıp bakmışlar, hemen sonra yeniden hareketli, sakin ve teknik sohbetlerine dönmüşlerdi.

Buldukları boş sandalyelere yerleştiler ve Wier birden kendisini, varlığını hiç umursamayan Richars' la hiç de konuşkan biri olmayan Melkis arasında buluverdi. Masanın karşı tarafında da Faith'e bakarak, kararsızca gülümsedi Constance.

Kadın garson geldi ve Wier biftek ısmarlayınca, sordu: «Bir şey içecek misiniz, efendim?»

Apaçık tahrikti bu; demek mutlaka bir şey içmesi gerekiyordu. «Bir bira içsem fena olmayacak galiba,» dedi. Birden yabancı bakışların üzerine dikildiğini sezdi. Lyons, kaçamak bir bakışla Richards'ı süzdü. Burada adet bir bardak bira, ya da bir şişe hafif bir içki içmekti. Çevrenin havası da bunu gerektiriyordu. Çünkü daha sonra ders verecekleri öğrencileri vardı. Çocuklara ders vermekse, otomobil kullanmakla aynı şeydi; yasalar, uyuşturucu madde ve alkollü içki almazsanız işinizi daha iyi becerirsiniz diyordu.

Constance, «Bugün kendimi o kadar yorgun hissediyorum ki,» dedi. «Galiba ben de bir şey içeceğim» Ne içeceği hakkında bir hayli gürültü koparttığı halde, en sonunda bir şişe sütte karar kıldı.

Wier için masanın üzerine eğilip Constance'la sohbet etmekten başka çıkar yol kalmamıştı. Biraz sonra konuşmayı kestiler ve yemeklerine daldılar. Gariptir, Wier, Constance'ı işitmekte güçlük çektiği halde, diğer konuşulanları çok iyi duyuyordu.

Ejder kadar sert kadınlardan biri, diğerine: «Ne

kadar sevimli kız. Annesi-babası da kibar, cici insanlar...»

Trowman, Sylvan-Jones'a: «Kravattan dedi. Ben de kravat, Ballingham Dükü'nün birliğinin kravatıdır dedim. Herif okulun yanından bile geçmemiş. Küstahlık işte!»

Lyons, Richards'a: «Oh, elbette. Fakat Bayliss kitabında kişiliğin vücuda katkısının basit bir kural olduğunu söyler...»

Aksi suratlı kadınlardan bir başkası: «Hasır şapkalar, ne kadar saçma! Hasır şapka! Herhalde oğlanlar da bere giyecekler, değil mi?»

Ve birden bir şamata yükseldi, daha doğrusu devam etti şamata, çünkü kimbilir ne zaman başlamıştı.

Wier, önce Constance'ın yanaklarının pembeleştiğini görerek, bir sıcaklık hissetti içinde. Uzun, piyanist parmakları, dua eder gibi kasılmıştı. İfadesi de güven dolu «Tanrım»dan, ümitsizlik ve lanet dolu «Oh, Tanrım»a dönüşmüş gibiydi.

Bill Brown'un ateşli sesi: «Ne boş laflar! Aptal gibi konuşuyorsun!» Sonra çabuk ve adet olsun diye söylenmiş bir laf: «Özür dilerim Faith, ama öyle.»

Melkis, hastalıklı sarı yüzünün pembeliği içinde, Wier'in çok iyi anladığı bir biçimde, başkalarının dikkatini çekmek, anlamlı olmak çabasıyla, göze batmayı deniyor: «**The Times**'ın haberine bakılırsa...»

«Sahi mi?» diye mırıldandı Bill Brown. «Sizin hiç kendinize özgü fikriniz yok mudur Melkis? Tam üç kitapla iki gazeteden örnekler verdiniz. Ya siz ne düşünüyorsunuz?»

«Ben,» diye alçak, fakat herkesin duyabileceği bir sesle cevap verdi Melkis, «ben, bu saçma-sapan soh-

betinize bir son vermek nezaketini göstermeniz gerekiyor derim.»

Brown'un yanakları kızarırken, Melkis'inkiler kül gibi olmuştu ve Faith'in makyajlı gözlerinde bir şaşkınlık gizliydi.

Brown ateşli bir sesle, «Ne diye üzerinize alınıyorsunuz bu uyarıyı, anlamıyorum doğrusu,» dedi.

«Bu tür bir uyarıya ancak kişisel olarak cevap verilir.»

«Pekâlâ,» diye öfkeyle üsteledi Brown, «eğer bir işe yarayacaksa ve bir şey kanıtlayacaksa, verin bakalım kişisel cevabınızı.»

Kadın garson bile pek ayak altında dolaşmamaya bakıyordu; süslü barın arkasına girip gözden kaybolmuş, fincanları yıkıyordu.

Hazır bulunanların hepsi, ne derece rahatsız olduklarını düşünmeye vakit bulacak kadar hursuz bir sessizliğe gömülmüştü. Faith fısıldar gibi konuştu: «Haydi Bill, kalk gidelim. Sıkıldım ben.»

«Pekâlâ,» diye onayladı Brown. «Demek verilecek bir cevap yok.»

Melkis'in soluğu kesilmişti. Birden bıçaklardan birini kaptığı gibi masanın karşı tarafına fırlattı. Constance dehşetle yerinden sıçradı. Wier'in şaşkınlığı da gözlerden kaçmadı. Melkis utanç verici açıklamasını yapmaya, çevresindeki her şeyi söylemeye karar vermiş gibiydi.

«Dur bir dakika!» diye emretti; Brown ayakta olduğu halde, Melkis ondan çok daha üstün görünüyordu. Sanki kaçmasını engellemiş, onu köşeye sıkıştırmış gibiydi. «Niçin cevap vermediğimi merak ediyorsun. Çünkü sen cevap verilmeye layık değilsin de ondan! Ancak alabildiğine cahil ve duygusuz biri, acı

çekmenin bir zayıflık olduğunu düşünebilir, bundan yararlanmaya kalkışabilir...»

«Benim niyetim...»

«Bırak da bitireyim...»

«Ama bir gerçek bu,» dedi soğuk bir edayla Brown. «Aslında siz, hastalığınızı bahane eden bir korkaksınız. Sizin hastalığınız, korku kanseridir; hareketsizlik, başarısızlıktır...»

Wier birden karnında sevgi dolu bir sıcaklık hissetti. Demek Melkis korkağın tekiydi! Sylvan-Jones dün bir iddiada bulunmuştu, ama saçma gelmişti bu ona. Melkis, sessizliği altında hep kuvvetli görünmeyi becermiş, Wier gibi korkakları etkilemeyi bilmişti.

Melkis haşin bir sesle, «Durmadan **konuş** sen!» dedi. «Çocuklarla konuş! Sen her şeyi sözcüklerle kanıtlamayı seviyorsun. Bu nedenle sizi sözcüklerle tatmin etmeyi denedim. Bazan insanın hiç sözünü etmediği şeyler de vardır...»

«Sizin sözünü etmediğinizden eminim. Bence iki çeşit sessizlik vardır!»

«İçini gıcıklayan sözcükler işitmeden mutlu olamadığına göre, ben söyleyeceğim.»

«Gel haydi Bill,» diye üsteledi Faith, fakat Brown bileğinden tutup, kızın elini silkeledi.

«Ben Chin tepelerinde esir düşmüştüm,» dedi Melkis. Dosdoğru Brown'un gözlerinin içine bakıyordu, ama yabancılar da dahil, en az yirmi beş-otuz kişinin kendisini dinlediğini biliyordu. «Bir bot bulup, Irrawaddy'nin karşı kıyısına geçmiştik, ama Japonlar çoktan burasını işgal etmişlerdi. Bu nedenle kıyıya çıkamadık. 17. Tümenden sağ kalanların savaşmaya devam ettikleri ormana döndük. Herhalde 17. Tümenden bahsedildiğini işitmişsinizdir, değil mi?»

«Ünü bana kadar ulaşmadı,» dedi sırıtarak Brown.

«Elbette ulaşmamıştır,» diye gürledi Melkis. «Siz yirmi dört kişisiniz. Siz yalnız 8. Ordudan, Donanma ve Kraliyet Hava Kuvetleri'nden bahsedildiğini işitmişsinizdir. Sizin için her şey demektir bu. 17. Tümen, daha 8. Ordu kurulmadan, Burma'da savaşmıştı. Her neyse, sonunda Japonların yol kavşaklarında kurdukları tuzaklardan birine düştük ve esir edildik.»

«Herkesin başına gelebilir bu,» dedi Brown. «Savaş koşullarının basit bir kurbanı. Ben Japonların eline esir düşmenin kahramanca bir tarafını göremiyorum.»

«Siz esir düşseniz, kaçmayı dener miydiniz? Kaçsaydınız, acaba hangi yolu izlerdiniz?»

«Nerede olduğunuzu bilmiyorum ki...»

«Ama benim kaçmadığımı biliyorsunuz, değil mi?»

Brown saçmaladığını hissedip, yine de dayattı. «1945'te serbest bırakıldığınıza göre, her halde kaçmadınız, tamam mı?»

«Hep **konuşun** siz,» dedi Melkis. «Siz birtakım sözcüklere daha başkalarını ekleyerek, birtakım başka sözcükleri ispatlayacağınızı sanıyorsunuz. Fakat yalnız sözcüklerle tatmin olduğunuza göre, ben de size onlarla cevap vereceğim. Diğer beş arkadaşla beraber kaçtığımı söyleyeceğim. Çektiğimiz hastalığa rağmen, tam altı yüz mil yol katettik. Derken sözde 'vatanseverler' tarafından aldatılıp, Burmalı şakilerin kucağına düşürüldük. Diğerleriyle biraz eğlendikten sonra, kafalarını uçurdular. Beni ise sağ bıraktılar. Bilmem neden. Sonra benimle de biraz uğraşıp, Japonlara teslim ettiler. Onlar da ayaklarımı, bacaklarımı iyice benzettiler.»

«Çok özür dilerim,» dedi Brown, «fakat bunun tartışmamızla bir alıp-vereceği yok. Ben sadece Birleşmiş Milletler'in...»

«Özür dilemek mi?» diye homurdandı Melkis. Kazandığı zafere rağmen, pek bitkin görünüyordu. «Seni gidi yalancı pehlivan! Seni gidi boş gezenin boş kalfası! Seni gidi çenebaz seni! Nazik, anlamsız özür dilemelerin, umurumda bile değil. Fakat bir daha bana savaştan söz edecek olursan, o anlamsız, boş suratını çarşamba pazarına çeviririm. Düşman ne ölçüde hayvan olursa olsun, yine de savaşmaya inanırım ben.»

Sekerek yürüyüşüyle kapıya doğru ilerledi. Kapının iki kanadının sallantısı durmadan, kimse sessizliği bozmaya cesaret edemedi.

«Ne kadar zevksiz bir konuşma,» dedi Kızıl Ejder. «Bunu bay Ferguson'a bildirmeliyim. Bıçak fırlatmalar, küfürler!»

Brown hâlâ laf ebeliği ediyordu. «Aslında ben ondan söz etmiyordum bile. Fakat öyle kibirli, gösteriş meraklısı, alımlı bir sersem ki, söylediklerimi üzerine alındı.» Fakat hiç kimse dönüp ona bakmadı. Wier bile. Melkis sempatik ve sevilen biri olmadığı halde kazanmıştı. Yalnız Faith, Brown'un tarafını tutmuştu. Wier yüreği sızlayarak, Faith'in onu sevdiği için böyle davrandığını düşündü. Bu da, günü sona erdiren diğer ilginç bir olaydı.

Trowman otomobili hareket ettirdikten sonra, «İki günde bütün okul bunu öğrenir,» dedi. «Nasıl öğrenirler bilmiyorum, ama öğrenirler. Çocukların kimin tarafını tutacaklarını görmek ilginç bir şey. Bazıları biz'den yanadır. Sonucun alınması, artık devre sonunu bulur. Siz hangi taraftansınız bakalım?»

Constance, «Nefret ederim patırtıdan,» diyerek yakındı. «Bence Paul da, Bill'in istediği gibi, siyasal konularda bir tartışmaya girişebilirdi pekâlâ.»

Trowman atıldı. «Ben Paul'dan yanayım. Bazan

öyle şeyler vardır ki, doğru olduğunu **bildiğiniz** halde, başkalarının karşısında şiddetle savunamazsınız, kanıtlayamazsınız tersini.»

Wier de fikrini söyledi: «Bizim destek ve sevgimizi istemediği halde, ben de Paul'dan yanayım.»

Constance yine yakındı: «Keşke boş yere çatışmasalardı. Bu yüzden öyle bir başım ağrıdı ki.»

İçeri girdikleri zaman, öğretmenler odasının havasını pek boğucu buldular. Melkis her zamanki koltuğuna kurulmuştu. Yüzünde, **The Times'ı** bir daha okuyormuş gibi, somurtkan bir ifade vardı. The Crown'da bulunmayanlar, bulunanlardan olup bitenleri öğrenmeye çalışıyorlardı. Bu yüzden bütün köşelerde fısıldaşarak konuşan birtakım insanlar vardı.

Bill Brown, Faith'le beraber girdi, genç arkadaşlarından biri hemen seslendi: «Hey, Bill...» fakat Brown'un kuşkulu, kararsız yüzü karşısında hemen tornistan etti. Brown dosdoğru Melkis'in yanına yürüdü. Wier Melkis'in yanına yaklaşılmasını budalaca bir şekilde engelleyen **The Times** gazetesini tutuşu karşısında, aynı ortak sıkıntıyı hissetti.

«Melkis...»

Melkis gazetesinin sayfasını arkaya katlayıp, kaşlarını çattı. Yüzünün ifadesinden, defol dediği belliydi. Bu iş burada bitmiştir. Ben yine çenemi tutup susuyorum. Konuşmuyorum, çözümlemeye kalkışmıyorum, rahatsız olduğum için kaçmıyorum da. İşi oluruna bırak.

«Özür dilemek istiyorum senden.»

«Hiç gereği yok.»

«Sana söylediklerim için özür dilerim.»

Melkis'in yanaklarına renk geldi ve kabaca, «Aslında senin özür dilediğin falan yok,» dedi. «Sen bana acıyorsun. Hattâ söylediğinin gerçekle bir ilgisi de

yok, sadece laf ebeliği ediyorsun. **Sevilmek** istiyorsun. Allah cezasını versin senin gibi yüreksiz domuzun!» Yüzünü yeniden gazetesinin ardına saklarken, elleri titriyordu.

Bil Brown ne yapacağını kestiremedi. «Pekâlâ,» diyebildi sadece. «Madem öyle istiyorsun, öyle olsun.»

Sessizlik dayanılacak gibi değildi. Öksürmeler, top atışlarını hatırlatıyordu. Zil, diye düşündü Wier, ulan Allahın cezası zil, çalsana be! Domuz oğlu domuz zil!

Telefondan kısık bir ses geldi. İnsanın hem konuştuğu, hem dinlediği garip araçlardan biriydi bu telefon. Bir an hiç kimse yerinden kıpırdamadı. En sonunda Sylvan-Jones telefonu açtı, sol kulağına yapıştırıp, «Evet,» dedi. Herkes, aynı derdin kurbanı olarak, kulak kesilmiş, dinliyordu. Sanki bay Ferguson her şeyi işitmiş gibi, kendilerini suçlu hissediyorlardı.

Sylvan-Jones, «Graham,» diye seslendi.

Wier kendinden emin bir tavırla telefona doğru yürüdü.

«Hayır. Sizi görmek istiyor.»

Bay Ferguson'un odası iyice küçüktü. Duvarlarda haritalar, programlar, üzerine renkli bayrakların iliştirildiği grafikler vardı. Odadaki bütün raflar ve pencere önleri, kitaplar, yine kitaplar, dergiler, kâğıtlar, mektuplar, sözcükler, sözcüklerle doluydu. Melkis'in nefret ettiği, fakat her gün kullandığı şeylerle.

«Buyrun bay Wier, buyrun oturun.» Kolundaki saate şöyle bir baktı. «Ne yazık ki uzun uzun konuşmaya vaktim olmayacak. Nasıl, alışabildiniz mi?»

«Her şey yolunda bay Ferguson,» diyebildi Wier.

«Öyle olsun,» dedi müdür de, ama hiç de «canlı» çıkmadı bu söz ağzından.

«Aslında,» dedi Wier, «henüz konuşmak için vakit erken.»

«Evet, erken daha. Ama her halde çocukların bir şeyler verebileceklerini umuyorsunuz değil mi?»

«Hiç kuşkusuz.»

«İyi, iyi! Bence verdiğinin karşılığını alan kişi, yolunda ilerliyor demektir. Her halde işitmişsinizdir, Sylvan-Jones bu devrenin sonunda aramızdan ayrılıyor.»

«İşittim.»

«İyi bir adamdı o, bay Wier. Hattâ büyük adamdı da diyebilirim. Hayat ve canlılık doluydu. Yerini doldurmak biraz zor olacak. Hiç kimse, sadece bir görüşme sırasında tanıdığı adam hakında doğru yargıya varamaz. Ama birlikte uzun zaman çalışınca, öyle değil. Üstelik bay Sylvan-Jones'un da tavsiyesi olursa... Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi?» Yine kol saatine bir göz attı. «İçki içer misiniz bay Wier?»

Wier birden şaşırdı. «Yemekte bir duble bira içtim efendim.» Aslında «efendim» sözcüğünü kasıtsız, korkaklığından söylemişti. Bu söyleyişiyle de, evet, içerim demek istemişti.

«Bugün siz de The Crown'a gittiniz mi?»

«Bay Sylvan-Jones'un davetlisiydim.»

«İçerde bir patırtı çıktığını biliyorum.»

«Önemsiz bir şeydi efendim.»

«Benim anladığım kadarıyla önemliydi. Söylediklerine bakılırsa, karşılıklı hakaretler edilmiş, bağırıp çağırmışlar.»

Wier hiç bir şey söylemedi.

«Çok yazık,» dedi bay Ferguson.

«Efendim, bana kalırsa, tarafların fazla heyecanlandıkları, basit bir tartışmaydı bu.»

«Tartışılan konu neydi?»

Wier gülümsedi. «Oh, her zamanki şey canım. Dünya barışı.»

«Umarım ki bu konuyu siz de pek hafife almıyorsunuzdur, değil mi bay Wier?»

«Elbette almıyorum, efendim.»

«Bir bardak bira,» diye gürledi bay Ferguson. «Bir bardak bira. Umarım bundan daha fazla değildir.»

«Elbette değil, bay Ferguson. Hele iş sırasında, asla!»

«Tamam, doğru dediniz,» dedi müdür. «Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Eğitimde kusursuz olmak yalnız bir amaç değil, ayrıca varılan amacın devam ettirilmesidir. Yıldan yıla. Sylvan-Jones'u görün ve onunla konuşun.»

«Ben de pazarları kilisede ders vermeyi düşünüyordum, bay Ferguson. Dini bütün adamım ben...» Wier'in yüzü iyice kızarmıştı. Yılda iki-üç İngiliz lirası için bunca maskaralık! Ama Freda, ya Freda? «Bu işin gönüllüsü olabilirim.»

Bay Ferguson'un yüzünde ansızın bir memnunluk belirdi. Bütün kuşkuların yerini bu ifade aldı. Wier, böyle akıllı bir adamın, nasıl bu kadar sersem olabileceğini düşündü.

4

WIER konuşurken, yağan, yağmurun gürültüsünü işitebiliyorlardı. Gecenin sessizliği içinde tek gürültü buydu. Fakat dersin sonunun geldiği şu sırada (herhalde gecenin bu vakti olduğu için), uzaklarda müthiş bir gök gürledi. Wier, akşam derslerinden pek memnundu. Belki arada-sırada aptalın biri çıkıp dersi aksatıyor, ya da fazla heyecanlı bir öğrenciyle biraz uğraşmak gerekiyordu, ama Mitchell gibileri asla yoktu. Yalnız gündüzlerin yorgunluğu bu işi çekilmez hale getiriyordu.

Dokuz öğrenciyle beraber Shirley Taylor da sessizce dışarı çıktı. Wier sınıfın elektriklerini kapattıktan sonra, peşlerinden yürüdü. Çöp tenekelerinin yanında gece bekçisine raslayıp, «Biz gidiyoruz, Fred,» dedi.

«Bay Brown daha çıkmadı, efendim.»

Brown'un küçük spor arabası, bütün ışıkları sönmüş, park yerinde bekliyordu. Wier birden arabanın içinde sanki biri oturuyormuş gibi garip bir duyguya kapıldı. Okulda, sınıflardan birinin elektrikleri daha kapandı.

«Her halde o da iniyordur, Fred.»

«Öyleyse size iyi geceler, bay Wier.»

«İyi geceler, Fred.»

Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu ve hava iyice kararmıştı. Oysa dün gece, gökyüzü soluk renklerle bezenmiş, sıcak ve sessiz bir gece çökmüştü. İnsanlar sokaklarda dolaşmaya çıkmışlardı. Kuşlar hep bir ağızdan ötüyor gibiydi. Fakat bugün yapmacık bir gece bastırıvermişti. Tehdit dolu bir gece. Hava alabildiğine nemliydi, ama boğazı kurumuştu. Beni ancak bir içki kurtarır, diye kararını verdi Wier. On iki saat durmadan konuşmak! Ne biçim ekmek kavgasıydı bu?

Yolda telaşla yürüyen biri, arabasının ışıkları önünde soluk yüzünü döndürüp kendisine baktı. Yüzünde kuşku dolu bir ifade belirdi. Shirley Taylor evine dönüyordu. Ceket de yoktu sırtında, ıslanacaktı. Kadınca bir acemilik içinde koşuyordu; yağmurdan mı kaçıyordu, yoksa fırtınadan mı korkuyordu?

Wier, kızın birkaç metre önünde arabasını durdurdu, soldaki camdan başını uzatıp seslendi: «Shirley! Shirley! Otomobile gelsen daha iyi olacak her halde.»

Kız soluk soluğa, «Oh, çok teşekkür ederim bay Wier,» dedi.

«Gök gürültüsünden mi korktunuz yoksa?»

«Hayır, biri peşime takılmıştı da.»

Wier, rahatça yirmi yaşında gösterdiği için kızı ağına düşürmek isteyenler çıkacağını utanarak düşündü birden. Öfkeyle kızardı.

«Hangi herif o?»

Kızgınlığından, kızın hesabına iyice tepesi attığı için, edepli konuşmasını bile unutmuştu.

«İşte şu,» diye gösterdi kız.

Şimdi yanlarından geçen, kendi halinde, ceketsiz,

zayıf, utangaç bir Hintliydi bu. Bakışlarında araştırıcı bir pırıltı yandı. Biri onu bu işe kışkırtmış olmalıydı. Ah, bir de arabası olsaydı altında, ne iyi bir mal düşürecekti yani!

Wier adama bağırdı: «Bu kızı takip etmekle, amacınız ne yani?»

Tam bu sırada müthiş bir gök gürültüsü, kusursuz bir şekilde Wier'i destekledi.

«Yalnız arkadaşlık,» dedi Hintli. «Yok kötülük. Yalnız arkadaşlık.»

«Sizinle arkadaş olmak filan istemiyor! Çek arabanı!»

Hintli omuzlarını silkti, tükürdü. Wier tükrüğün okkalı oluşuna ve yönüne hiç aldırmadı, itiraz etti: «Yani sen paranla bir şey elde edeceğini mi sanıyorsun?» Fakat sözünün arkası, hızla kapanan kapının gürültüsü arasında kaynadı. Wier yıllardan beri ilk kez saldırgan bir dille konuştuğunu hayretle gördü. Adamın, yağmura hiç aldırmadan, sel götüren kaldırımdaki iskelet gibi zayıf ve frengili suratını gözledi. Belki de bilinçaltında yağan sıcak yağmur, zatürree ve verem ihtimallerini bile unutturmuştu ona.

Shirley Taylor, «Ne kadar iğrenç biriydi,» dedi resmî bir tavırla. Sanki başka bir şey olması mümkünmüş gibi. Wier her zaman için galip gelebilirdi bu çatışmada; öteki adam bıçağını çekse, yumruklarını konuştursa, hattâ yalnız ağzını açıp iki laf etse bile, yine galip gelemezdi, imkan yoktu. Wier, korkaklığını bilmemezlikten gelmeye iyice ısınmıştı. Shirley, yağmur kokuyordu. Saçları ıslak giysileri su gibiydi. Giysilerinin altındaki çocuksu vücudundan insanın içini ısıtan bir koku yayılıyordu.

Wier, «Eve mi gidiyorsunuz?» diye sordu.

«Ceketimi almamıştım da.»

«Hata etmişsiniz. Daha mayıstayız.»

Shirley güldü. «Temmuzda da yağmur yağar.»

«Nerede oturuyorsunuz?»

Shirley nerede oturduklarını söyledi ve Wier birden garip bir yakınlık duydu kıza. «Götüreyim sizi eve kadar,» dedi.

«Arabanız çok cici,» dedi Shirley.

«Ama çok eski, tam bir düldül.»

«Evet, ama koltuklar sahici deriden.»

«Akşam kurslarının sana faydalı olduğunu sanıyor musun, Shirley?»

Kız kararsız kaldı bir süre. «Şey... Evet, galiba.»

«Yoksa yaramıyor mu?»

«Elbette geçen devre kaçırdıklarımı karşılamıyor, değil mi? Bazı geceler de çok zor geliyor bana.»

«Farkındayım. Fakat dokuz öğrencinin bir tek sana ayak uydurmalarını isteyemem, değil mi?»

«Hayır. Ama şey yapabilirsiniz...» Sustu ve Wier birden arabada esen gerginliği, kızın elinin-kolunun bağlandığını hissetti.

«Ne yapabilirim?»

«Yok bir şey,» dedi Shirley, «doğru olmaz söylemem.»

«Söylesen daha iyi edersin; ben de bir karar veririm.»

Shirley bunun üzerine çabuk çabuk konuşmaya başladı «Şey... Annem dedi ki —yoksa babam mı demişti? Unuttum— siz... ya da başka **biri,** anlıyorsunuz ya, bana özel ders verebilirmiş.»

«Canım, o kadar da geri değilsin herhalde, ha?»

«Açıkçası pek de iyi değilim. Kendime güvenim yok. Fakat imkansız bir şey zaten bu,» diye telaşla ekledi.

«İmkansız mı?»

«Para meselesi...»

Wier, kızın kararsızlığının ve huzursuzluğunun nedenini şimdi anladığını düşündü. Ve bir kere daha acıdı Shirley'e. Ne diye yaşadığı semt, annesinin babasının fakirliği yüzünden yenik duruma düşecekti yani kızcağız?

«Hangi işe gireceğim demiştiniz bana?»

«Ha, o mu? Bir plastik fabrikasına. Daha kuruluş halinde, anlıyorsunuz ya. Babam bana burada bir sekreterlik bulabileceğini sanıyor. Fakat çok iyi olmam lazım. Mektup **yazabilmeliyim;** yalnız söyleneni yazmakla olmuyor galiba.»

Shirley'in saflığı ve içtenliği, dayanılacak gibi değildi. Söylediklerine bir de memnuniyetini, hattâ sevincini ve çocuksu konuşmasını, telâşlı cevaplarını, gözle görünür dürüstlüğünü ekliyordu. Her halde bu kıza haftada bir defa akşamları ders vermek, kendisini bugün yorulduğundan daha fazla yormazdı. «Shirley, eğer gerçekten sana yararlı olacağını düşünüyorsan...»

Shirley birden heyecanlandı, sesinde belirsiz, histerik bir heyecan ifadesiyle, «Sahi mi söylüyorsunuz?» dedi. «Aman Allahım! Ne kadar iyi insansınız siz! İyi kalpli olduğunuzu biliyordum aslında, ama... Öyleyse, acaba... anlarsınız ya?»

«Para istemem. Sen işe gir, benim için yeter.»

«Yo, biliyorum; işe gireceğimi biliyorum.»

«Ama bunu yalnız senin için yapıyorum, Shirley. Yoksa her isteyene bedava ders veremem ben.»

Shirley suçortağı olmanın telaşı içinde, «Yo, merak etmeyin, kimseye bir şey söylemem,» dedi. Zaten işiniz başınızdan aşkın. Peki, ne zaman başlayabileceğiz?»

«Sen bir kere annenle-babanla konuş, bakalım onlar ne diyecekler.»

Bir sessizlik çöktü otomobilin içine ve araba, yağmur altında devam etti yoluna. Wier sıkılmış, ter basmıştı bedenini. Nedenini de bilmiyordu. Bu işin altında bir çapanoğlu varmış gibi hissediyor, ama bunun ne olduğunu belirleyemiyordu. Acaba istemediği bir şey mi yapıyordu? (Hem de on beş yaşındaki bir kız çocuğuyla!) yoksa **yapmak** istediği bir şeye mi yöneltiliyordu? Fakat bunun hiç bir anlamı yoktu. Kuvvetli bir ihtimalle, Freda'nın kendisini küçük görmesinin etkisindeydi. Birine bedava ders vermeyi kararlaştırdığını söyleyince, ne diyeceğini çok iyi tahmin ediyordu.

Shirley hiç pişman olmuşa benzemiyordu. Sessizliği, aşırı bir kendine güvenle bozdu.

«Bay Melkis'in, bay Brown'a vurduğunu ve onu bastonuyla yere baygın serdiğini söylüyorlar, doğru mu efendim?»

«Bu soru pek yersiz değil mi, Shirley.»

«Özür dilerim efendim.»

Wier son on dakikalık konuşmaları sırasında sadece iki defa «efendim» sözcüğünün kullanıldığına dikkat etti.

«Nereden işittin böyle saçma sapan sözleri?»

«Doğru değil demek? Vay canına! Oysa bütün okul, taraf seçmeye hazırlanıyor.»

Wier'in merakını öyle bir tahrik etmişti ki bu söz. Dedikodu yapar gibi sordu: «Hangi tarafı?»

«Oh, biz şeyden yanayız. Ya! Demek söylentinin doğru olan bir yanı var!» Wier, genç kızın vücudunun suçlu kıvranışlarının farkındaydı. Yüzüne bakmak için kendisinden yana dönmüştü. Wier arabayı kullanmaya devam ederken, şöyle kaçamak bir bakışla yüzünü

süzdü ve gülümseyen halini, dost bakışlarını çok hoş buldu. Kız da onun gülümsemesini yakaladı. Kızın küstahça kendine güveni, Wier'in pek hoşuna gitmişti. Şimdiden ona eski bir dost gibi davranıyordu. Bu gülümsemeye öyle kolay-kolay dayanılmazdı. Shirley fısıldadı, «Haydi, n'olur söyleyin efendim.»

«Basit bir fikir ayrılığı bütün mesele, Shirley. Akademik bir tartışma. Vurup kırmak yok.»

«Ben bay Brown'u tutuyorum!»

«Şimdi sağa mı, yoksa sola mı sapacağız?»

«Aman Allah!» dedi Shirley; canının sıkıldığını da saklamadı. «Sola. Geldik bile. İşte, şu karşıda.»

«Blok apartmanlar mı?»

«Evet.»

On bir katlı blok apartmanlar, yapmacık bir büyü havası içinde, gökdelenler gibi ışıldıyordu. Aslında birkaç yıl sonra, burası yeni bir kenar mahalle olmaya adaydı. Yağmur ve çamurun altında, köpekler sağa-sola koşuşuyor, kediler kaçıyor, anayoldaki dansinglerden dışarı taşan kaba şakalar işitiliyor, kopuklar küstahça ıslık çalarak tur atıyor, çocuklar, ceketsiz ve geçen zamana, yağmura, yarına hiç aldırmadan oyun oynuyor, kaldırımın kenarından akan yağmur sularının içinde spor gazeteleri yüzüyor ve havanın ıslaklığını, balık ve patates kızartması kokuları ısıtıyordu.

Wier, taş koridorlarda Shirley'in ardından yürüdü, bir süt şişesi fırlatıldı yola; gece kadar sıcak ve huzursuz bir müzik başladı bir yerde ve Wier, elektrik ışığının geceyi aydınlattığı bir pencerenin önünden geçerken, bir televizyon ekranının mavi aydınlığını gördü. Bıyığı yeni terlemiş bir kopuk şarkılar söyledi, hıçkırdı ve yemek masalarından kalkan başlar, duygusuzca seyre daldı. Taş merdivenlerden yukarı çıkı-

yorlardı şimdi de; döne döne, havayı hissederek. Yüzünden aşağı sular boşandı sanki; hoparlördeki ses. sevişmek istercesine, göbeğini çatlatarak inliyordu ve kulak tıkattıracak derecede, yatmak için yakarıyordu. Shirley telaşla yürüyor, hiç konuşmuyor ve Wier arkasından geldiği için, kendisini emniyette hissediyordu. Wier nefesini toparlayıncaya kadar, annesi ve babasıyla bir parça yalnız kalmak istiyordu.

Kapıyı bir kız açtı. Koridora aynı müzik taştı, fakat kokusuzu. Kız, «Ha, sen miydin?» derken radyoda bir alkış koptu.

Shirley, «Babam geldi mi?» diye sordu.

«Kim bu adam?»

«Bay Wier. Öğretmenim.»

«Vay canına! Ne öğretiyor sana?»

«Kız ardeşim June. Siz aldırmayın ona.»

«İyi akşamlar,» dedi Wier.

«Öyle olsun bakalım!»

June, kalçalarını kıvıra kıvıra önlerinden yürüdü. Holün ışığında Shirley'e benzediği iyice belliydi, ama onun gibi kadınca bir incelik yoktu üzerinde. Pek garip giyindiği söylenemezdi, fakat cinsel bilince varmasının çok yakın olduğunu belli edecek bir havası vardı. Wier'i tamamen görünüşü açısından değerlendiriyordu: Fena sayılmaz, biraz kısa boylu, ama birkaç tek attıktan sonra, iyi şeyler becerebilir. Wier'in onun karşısında rahat etmesine imkan yoktu ve erkek arkadaşlarının bu kızı öpüp sıkıştırdıklarını düşünmeden edemiyordu.

Wier oturma odasında takma dişlerini yerine oturtan bir adamla karşılaştı. Adam daha sonra gevşeyen kravatını sıkıştırdı. Bu sırada bir kadın, başka bir odaya kaçtı.

Adam, Wier'den birkaç yaş büyüktü. Yorgun bir

yüzü vardı ve çok pis görünüyordu. Wier'den belki bir parça daha iriydi, ama çalışmaktan çökmüştü. «Merhaba,» diyerek karşıladı Wier'i «Yağmur yağıyor mu hâlâ?»

«Evet,» dedi Wier.

Televizyonun mavi ışığı aydınlanıverdi, yine gürledi müzik ve görünmeyen birtakım seyirciler alkış tuttular. Dünya sanki altmış santimlik bir perdeden ibaretti artık ve aptal, çekilmez, sıkıcı bir dünyaydı; düşünceye dalmış bir beynin gözleri gibi, kamera şimdi ter ter tepinen altı kızdan kurulu küçük bir koronun üzerine dikilmişti. Fakat adam Wier'e bakıp, bekledi; düğmesini çevirip de o başka dünyayı kapamadı: Çünkü orada yaşıyordu adam.

Shirley garip bir telaşla, sanki Wier çabuk olmasını söylemiş gibi: «Baba, bay Wier benim Ingilizce dersi almamı istiyor,» dedi. Saksafonların tiz sesini bile bastırarak, ekledi: «Işe girmeme faydası olur, değil mi?»

«Ne işine?»

Kadın bu sırada odaya döndü. Toparlanmış, saçlarını taramış, rujunu sürmüş, bütün duyguları pusuda, fakat her şeye rağmen şaşkındı. Kırk yaşlarında bir adam, diye düşünerek parladı gözleri. Bizim Shirley bu hurdayla ne yapar yahu?

«Unuttun mu, canım, şu plastik fabrikası.»

«Ha, o iş! Doris de geldi işte.»

Sesi, orkestranın gürültüsü ve June'nin mırıldanmaları arasında kaybolan Wier, «Nasılsınız, bayan Taylor?» diye sordu. Bu gürültü arasında ciddi olmak imkânsızdı, ama kadın yine de etkilenmişe benziyordu. Soğuk bir tavırla uzanıp, Wier'in elini sıktı.

«Shirley'in öğretmeni,» dedi adam. «Bay Wier.»

«TV'nin açık kalması şart mı?» diye sordu Shirley.

«Petie var bugün,» diye itiraz etti June. «Lutfen Petie'yi kaçırmayalım.»

Shirley, kardeşini duymamazlıktan geldi. «Hiç de Petie'ye benzemiyor bunlar,» dedi. Sonunda ister istemez pes ettiler, duymamazlıktan geldiler TV'deki gürültüyü.

«Tanıştığımıza memnun oldum,» dedi bayan Taylor. Kırk yaşlarında, belki daha bile yaşlı, iriyarı, şiş yüzlü, ihtiyar suratlı ve tilki bakışlı bir kadındı. Shirley'e benzer bir tarafını bulmak imkansızdı. Bay Taylor'un yüzünde ise bir merhamet ifadesi okunuyordu; acaba her zaman mı vardı bu ifade, yoksa şimdi mi takınmıştı, Wier bir türlü kestiremiyordu bunu. Konuşması bir yana, adamın da Shirley'e benzer bir tarafı yoktu. Sevimsizdi de. Yalnız bayan Taylor'u etkilemenin çok kolay olacağını hemen farketti; çünkü şiş suratında özentinin bütün budalalığını okumak mümkündü.

Hiç düşünmeden ve merhametsizce, sözde zeki bir insan gibi davranıyormuşçasına, başladı söze: «Yabancı bir dil öğrettiğinize göre, çok iyi biliyorsunuz bu dili,» dedi.

«Yabancı dil değil, Ingilizce öğretiyorum ben.» dedi Wier.

Şiş yüzünde aptalca bir gülümseme belirdi kadının. «Adınız, sanki yabancı bir ad gibi geldi de bana.»

«Ingilizim ben.»

«Yani demek istedim ki...»

«Yahudi de değilim,» dedi Wier ve kadının utandığını gördü.

«Canım, benim Yahudilere diş biledigim falan yok

—ne de Katoliklere— ama yaşıtlarınızla olsanız daha iyi edersiniz diyecektim yani.»

«Shirley'e ders verecekmiş,» diye açıkladı bay Taylor.

«Öyleyse ön oda size lazım olacak,» dedi kadın. «Hazırlarım ben.»

June yeniden kendi dünyasına dönmüştü; zencinin biri dehşetli bir tutkuyla geniş piyanonun tuşları üzerinde parmaklarını dolaştırıyor, gözleri fıldır fıldır oynuyor, sınırsız bir saflıkla yalvarıyordu —samimi olduğuna rahatça yemin edebilirdi insan— «Benimsin artık...»

«Bu akşam ders yapmayacağız,» dedi telaşla Wier.

«İşte Petie!» diye bağırdı June. «Ne **müthiş** şey değil mi? Allahım, ne hayat dolu herif!»

«Diline dikkat et be!» diye bağırdı bay Taylor; hemen ardından bir açıklama yapmak gerektiğini duydu: «Ben pek diline düşkün bir adam değilim, bay Wier. Fakat bazı deyimleri de kullanmamak lazım. Siz de bir konuşma, bir dil uzmanı olarak, elbette takdir edersiniz bunu. Özellikle kızların.»

«Televizyon yüziki İngiliz lirasına maloluyor,» diye birden sözünü yarıda kesti bayan Taylor. «Hem de peşin. Asla istediğimiz şeyleri alamıyoruz. Alamazsak, vaz geçiyoruz biz de.»

Bay Taylor, «Kaça patlayacak bu dersler bize?» diye sordu.

«Bu konu üzerinde durmaya değmez sanıyorum,» dedi Wier.

«Ama adını koyalım daha iyi.»

«Hiç bir şeye patlamayacak!»

«Hiç bir şeye mi? Nasıl yani **hiç** mi?»

«Haftada birkaç saatlik bir zaman ayırabilirim kı-

zınıza...» Wier, Shirley'in yüzünün utançtan kıpkırmızı olduğunu gördü. Hattâ gözlerinin sulandığını bile farketti. «Hangi gün ders yapalım, Shirley? Önemli olan bunu kararlaştırmak.»

«Cumaları,» dedi hemen Shirley. «June o gün evde olmuyor.»

«Teşekkür ederim,» dedi June. «Adamını çalacak değilim zaten.»

Aman Allahım, diye düşündü Wier. Shirley bu evden bir an önce çıkıp gitmek için uğraşmakta ne kadar haklı. Okulda mümessil oluşu, bir iş için teşebbüse geçmesi, bu uğurda savaşması. Onun böyle bir hava içinde yaşadığını hiç tahmin etmezdim doğrusu Kıza yardım etmeliyim. Çünkü iyi bir çocuk; bundan çok daha iyi hayata layık bir kız.

«Ben artık gitmeliyim,» diyerek davrandı, arkasından onunla eşit olduklarını kanıtlamak için saatlerce boş şeylerden konuşacaklarını çok iyi biliyordu.

Shirley, «Ya perşembeleri?» diye sordu. «Ben yine kurslara geleyim mi?»

Wier'le beraber, o da altmış santimlik dünyanın önünden geçti.

Annesi, «Yarın başlıyor musunuz?» diyerek atıldı.

Wier birden adımını bile atmak istemedi buraya, ama artık dönemezdi geriye.

«Evet,» dedi.

June ikiyüzlü bir sinsilikle, «Yarın, çok önemli kişilere yaraşır bir şekilde karşılanacağınızdan emin olabilirsiniz,» dedi.

Shirley ümitsiz bir öfkeyle bağırdı: «Kapatsana sen çeneni!»

«İyi geceler,» dedi Wier.

Yeniden yağmurun ve karanlığın içine dalmak,

büyük bir zevk oldu. Bu birkaç odada, küçük ve değersiz bir cehennem saklıydı. Züppe bir insan değildi, ama şu ters cehalet havasının içinde neredeyse boğulacaktı. IV. C. sınıfının, kitapların, sözcüklerin oluşturduğu kendi dünyasının malı olan bu nazik çocukla beraber olmak, ne kadar huzur vericiydi.

Taş basamakları Wier'in önünde inen Shirley birden durup geri döndü, «Özür dilerim,» dedi, «her zaman böyle...»

«Evdekilerden utanıyorsun, değil mi?»

«O kadar saçma-sapan konuşuyorlar ki, June dal hep **her şeyi** bildiklerini iddia ederler.»

«Ailenden asla utanma, Shirley. Talihsiz bir kuşağın insanları onlar. Senin kuşağın ise çok daha talihli. Senin için her türlü imkan var.»

«Ben fazlasını istemiyorum ki.»

«Elbette istemiyorsun. İyi bir iş, biraz rahatlık, bir gün de iyi bir koca. Ve huzur. Hepimiz huzur istiyoruz.»

«Ben... böyle babam gibi koca istemem ama.»

«Hiç kibarca, hoş bir şey değil bu söylediklerin!»

«Yapamıyorum, elimde değil. Daha on beş yaşındayım, ama şimdiden bizimkilerin ne kadar cahil olduklarını görebiliyorum. Ben de hayatımı onlar gibi bitireceksem, ölmeyi tercih ederim. Evlilik, aşk buysa eğer.»

«İnsanoğlunun kaderi bu,» dedi mutsuz bir edayla Wier.

«Siz başarısız bir insan değilsiniz ki.»

«Öyleyim, öyleyim ben de!»

«Saçma!»

«Sen henüz bir çocuk olduğun için, çok şey bilen **biri** gibi görünebilirim gözüne. Fakat bir insanoğlu olarak, ben de zayıfım Shirley. Ben de hatalar yapıyo-

rum; benim de kuşkularım ve korkularım var. Yaşıtlarım bunu benim yüzümde okuyabiliyorlar. Bir insanın yüzü, içinin aynasıdır.»

«Sizin hoş bir yüzünüz var ama,» dedi Shirley.

«Korkuya dayandığı için hoş bir yüzü olabilir insanın.»

«İnanmam,» dedi Shirley. «Dediğiniz doğru bile olsa, ne kadar bilgili olduğunuzu gösterir: Bunu bile biliyorsunuz demek. »

Wier güldü. «Hakkımda iyimser olmakta ne kadar kararlısın,» dedi. «Eğitim sistemimiz için iyi bir not. Ama ıslanıyorsun Shirley. Haydi, artık yukarı çık. Yarın gece görüşürüz; kitabını getirmeyi de unutma.

«Perşembeleri ne olacak?»

«Ne varmış perşembeleri?»

«Kursa da devam edeceğim,» diye kendi sorusunu kendisi cevapladı Shirley.

Freda, holde bekliyordu. Kocası daha ıslak yağmurluğunu bile sırtından çıkarmadan, «Hangi cehennemde kaldın yine?» diye sordu.

«Dersteydim. Daha doğrusu ders için bir kızın ailesiyle konuşmaya gittim.»

«Kaç para verecekler bari?»

«Zavallılar, fakir...»

«Kim fakir?»

«Kızın ailesi.»

«Bırak, kendileri de, Allahın cezası kızları da öyle kalsınlar. **Biz** de fakiriz. Hay Allah, ispat mı etmek lazım bunu sana? Bedava özel derse layık olmak için ne gibi özelliği varmış acaba bu küçük hanımın?»

«Onlar teklif ettiler...»

«Ve sen hiç para almak istemedin ha? Kahredeceksin beni herif! Herkesin para kazanmak için bir ideali vardır, senin niçin yok ayol?»

«Çok mu farkeder bu?»

«Doğru etmez! Nasıl olsa içkiye yatırırdın parayı!»

«Freda, lütfen mantıksız konuşma. Kıza bir parça yardımım dokunabilirse, istediği bir işe girebilecek.»

«Anladım,» dedi Freda. «Çok yufka yüreklisin Graham. Fakat bu tür insanlar, senin gibi idealistleri sömürürler. Gerçekten para ödemeye niyetleri olsaydı, öderlerdi. Sinemalarına giderler, cumartesi geceleri içip neşelerini bulurlar ama! Allah bilir, televizyonları da vardır.»

«Evet, vardı,» diye kabul etti Wier. «Yüz İngiliz lirasına mal olmuş hem de.»

«Gördün mü, bak!» diye üsteledi Freda. Fakat kocasının yıkılır gibi olduğunu farkedince, biraz da sempati duyarak, «Özür dilerim,» dedi, «Ama anladın, değil mi? Gelecek sefer para alacak mısın?»

«Pekâlâ,» diye kabul etti Wier. «Aslında bir özel ders yeter. Başka istemem.»

Soluk mavi gökyüzündeki kocaman güneş, geniş camları yaz sıcağı gibi ısıtıyordu. Sınıfın içi iyice sıcak ve alabildiğine de aydınlıktı. Kızların bazıları yazlik elbiselerini giymişti. Sınıfta oturdukları tarafta, aydınlık yüzleri dikkatli bakışları, yeni taranmış saçları, sırtlarındaki gözalıcı renklerle, bilinçli, insancıl, adeta kadınca bir hava estiriyorlardı. Erkekler ise hâlâ koyu renk elbiseleri içindeydiler. Sıcaktan bunalmışlardı ve yorgun görünüyorlardı. Dirseklerini sıralara dayamış, boyunlarını bükmüş, öyle duruyorlardı. Her şeye rağmen IV C sınıfı, kendisinden yanaydı. Bütün sabah saatlerini birlikte geçirmişlerdi. Önce Sosyal Bilgiler, şimdi de İngilizce. Wier'in gömleğinin koltuk altları iyi-

ce terlemişti. Bu yüzden kalın ve koyu renk elbisesinin içinde kendisini çok rahatsız hissediyordu. Birden canı içki çekti, ama gününün saat dördü çeyrek geçe bitmeyeceğini hatırladı. Öyle ya, Shirley Taylor vardı daha; o kata gidecek, şimdiden kadınlığının bilincine varmış kız kardeşini, televizyonu görecekti yine. İnanılmaz bir haksızlık gibi geliyordu bu kendisine; birden unutmuş gibi davranmayı ve doğru çekip eve gitmeyi düşündü. Ya, «A, unuttum!» derdi, ya da «Hava o kadar güzeldi ki, belki dışarı çıkıp gezmek istersin diye gelmedim,» diye bir masal uydururdu.

Mitchell sırıtarak elini kaldırdı. Allahım, n'olur sen bana yardım et, diye yakardı Wier. Bari kolay, baş edeceğim bir dert çıkart karşıma. Saatlerdir konuşmuştu ve günün olaysız bitmesini istiyordu. Sonra çıkacak, The Crown'a gidip, yemekten önce koca bir duble bira devirecekti. Fakat Mitchell bir çatışma değil, bir savaştı. İçinde çeşitli çatışmalar olan bir savaş. Wier bu çatışmalardan birkaçını kazanmıştı; Mitchell de çoğunu.

«Ne var Mitchell?»

«Kendimi rahatsız hissediyorum, efendim.»

Düpedüz yalan. Serserinin koca suratı, merakla kalkan başlara bakıp aydınlandı: Dikkat edin, bu seferki numaram, çok iyi olacak; bütün savunma hatlarını yıkıp, onu rezil edeceğim.

Wier acımaklı bir edayla, «Nedir rahatsızlığınız Mitchell?» diye sordu, bütün sınıf bastı kahkahayı.

«Dışarı çıkabilir miyim efendim?»

«Beni **rahatsız** ediyorsun, Mitchell.»

«Dışarı çıkabilir miyim efendim?»

«Hayır. Çıkamazsın. İçerde, yeteri kadar temiz hava var. Hattâ bunu sağlayan tertibatımız da var.»

«Çok berbatım, efendim. »

«Sen zaten hep **berbatsın** Mitchell.»

Yine Wier'den yana kahkahalar.

«Rahatsızlanacağımı biliyorum ama efendim.»

«Nasıl emin olabiliyorsun bakalım böyle?»

«Dün gece çok bira içtim de, ondan efendim.»

Bunu hiç beklemediği için, Wier kızardı. Mitchell'in yardakçıları hemen budalaca sırıttılar, Mitchell de gülümsedi. Meyhaneden çıkarken beni gördü herhalde, diye düşündü Wier. Belki gerçekten kendisi de meyhanedeydi. Mitchell akla-hayale gelebilecek bütün sersemlikleri yapabilirdi: İşret, sefahat, bahse girmek, kumar, döğüş, motosiklet. Şu yeryüzündeki Mitchell'leri ne getirirdi acaba hizaya? Allah bilir! Her halde hastalık, yaşlılık ve bir savaşın dehşetinden başka, hiç bir şey!

«Otur yerine Mitchell ve saçma-sapan konuşma!»

Mitchell, biraz şaşkın, geçip yerine oturdu, ama kazanmıştı. Geriye kalan yirmi dakika mahvolmuştu. Kırk kişi yemeğe, sanat, sinema ya da tiyatro tartışması yaparak değil, Mitchell'in ne demek istediğini, öğretmenlerinin içtiğini mi söylemek istediğini tartışarak gidecekti. Dikkatlerin dağıldığını şimdiden farkedebiliyordu. Erkekler esneyip birbirlerini itmeye başladılar, kızların ince kolları kıpırdandı, eller çenelere dayandı, başlarını avuçlarının arasına aldılar, yazlık giysiler hışırdadı.

Ev ödevi verirken, Wier yeniden dikkatlerini toplamak istedi.

«Hafta sonu için bir ödev size,» dedi. «Hepiniz bana, 'Eğer bir başkasının yerinde olsaydım' konulu bir kompozisyon yazacaksınız.»

Hep birlikte neşe içinde güldüler.

«İki sayfadan az, beş sayfadan çok olmayacak

yazdıklarınız,» diye tamamladı Wier. «Ve yalnız bir kişi seçeceksiniz. Seçtiğiniz kişinin bir televizyon yıldızı olmamasına dikkat edin. İçinizdeki gizli kalmış dilekleri okurken **neşelenmek** istiyorum.»

Çocukların memnun bir tavırla heyecanlandıklarını, bir kısmının kendilerini tutamayıp konuşmaya başladığını, fakat çoğunluğun yanındaki arkadaşlarıyla fısıldaştığını gördü.

Zil çaldı ve sınıftan çıkışlarını seyretmeye başladı: Kızlar kıvrak ve alımlı, çocukça elele tutuşup çıkıyorlardı; erkek öğrencilerin bir kısmı, sımsıkı birbirlerine sokulmuştu; birden hep bir ağızdan bir kahkaha koyverdiler, kaçamak bakışlarla **onu** süzdüler. Bu çocukların başka hiç bir yönleri yoktu; oldukları gibiydiler: Kötü düşünceli, bencil, bedensel zevklere seslenmeyen her şey karşısında kayıtsız... Yine de böyle olanlar azınlıktaydı. Sadece Mitchell'in yardakçıları. Sakin, belirli bir arkadaşıyla dışarı çıkan, Mitchell'in çetesiyle çatışmaktan titizlikle kaçınan, öğretmenin düşmanlarından uzakta kalmayı tercih edenler de vardı. Bunlar da Wier'in zaferleriydi. Bu çocukların ve kızların bir kısmının sabah dersinden yararlanmış olmalarını diledi. Bıraksalar, bu masum insan yavruları, kızarmış balıklarını ve fırında yanmış turtalarını, derslerini tartışarak yiyebilirlerdi pekâlâ.

Wier otomobilini bırakacak gölgelik bir yer aradı, ama bulamadı; en sonunda blok apartmanların çevresini dolanan beton yolun kenarına bıraktı. Sıcaktan yumuşayan asfalt ayaklarının altında adeta eziliyordu. Hava o kadar sıcaktı ki, asfaltın ısısı tabanına geçip, ayağını yakıyordu. Geçen gecenin tersine, her şey sakin ve sessizdi. Köpekler kaldırımlara serilmiş,

miskin-miskin yatıyordu. Dilleri bir karış dışarda, zor nefes alıyorlardı. Balkonlara çamaşır asılmıştı. Açık pencerelerden dışarıya yine müzik taşıyordu, ama günün şahaneliği bu sefer müziği altediyordu. Mavi gökyüzünün uçsuz-bucaksız görüntüsü ve erken gelen kavurucu yaz sıcağı altında hiç bir şey etkileyici olamıyor, her şey durmuş gibi görünüyordu göze. Balık-patates kızartması satan dükkânda, kadının önünde cazır cazır kızartmalar dönüyordu ve kaynayan kazandan, doğrusu hiç de iştah açıcı kokular çıkmıyordu. Birkaç yosma, yüksek ökçeli ayakkabılarının üzerinde seke seke şehre doğru yürüdüler. Açık renk elbiseleri şimdiden terden lekelenmişti. Blok apartmanların etrafındaki alçak duvarların üzerine tüneyen birkaç ihtiyar, geçerken aptal aptal Wier'i seyrettiler; ateşli, şişko ve dedikoducu kadınlar da, kötü bakışlarla süzdüler kendisini.

Taş merdivenden aşağıya, basamakları ikişer ikişer atlayarak uzun bacaklı bir kız iniyordu. Diri göğüslerinin hop hop oynadığı, kısa kollu bir spor bluz giymişti. Ayağındaki açık renk spor pantolonu da anatomisini pek saklamıyordu doğrusu. Sarı saçlarının üzerinde güneş yansıdığından, Wier tanıyamadı çocuğu. Fakat biraz sonra, ister-istemez şaşırarak, Shirley'i farketti. Yepyeni bir Shirley'di bu. Kadınlaşmış bir Shirley. Birkaç ay sonra bir plastik fabrikasında çalışmaya başlayacak olan ve odasına giren her erkeğin dönüp bakacağı bir Shirley.

Kızın değişmemesi için bir sebep yoktu aslında. Okulda sıcaktan çok terlemişlerdi ve eve döndükten sonra daha serin tutacak bir şey giymesi çok doğaldı. Belki de okuldan döner-dönmez, okul giysileri kirlenmesin diye kıyafetini değiştirmişti. Çay saatinde üzerinde reçel, tereyağı, çay dökmemek için. Ferah-

ladığı da belliydi. Kemikli, uzun kolları vardı ve çıplaklığı, omuzlarının güzelliğini ortaya koyuyordu. Spor bluzu da, hani şu altından sütyenin ve sütyen askılarının göründüğü incecik ve hafif şeylerden biriydi. Hafif bir ruj sürmüştü dudaklarına, yüzünün aşırı solukluğu biraz olsun dağılmıştı.

Güneşlenenlerin uğursuz bakışları yüzündeki ifadeyi anlamasın diye yürüyüşünü birden ağırlaştırdı. Tanrıyı tanımayan, fakat buna rağmen ahlâk kurallarına meraklı bir semtte oturduğunu biliyordu. Herkes aklına eseni yapıyor, fakat marifetlerini haklı göstermek için daima bir kulp takmayı beceriyordu. Ama bir başkasının hataları ve günahları yakalandı mı, hemen bunları eleştirmeye başlıyorlar, diller zehir kusarken, gruplar halinde bakışmalar suçluyu lanetliyordu. Fakat asla doğrudan doğruya suçlamaya, kusurunu, suçlu saydıklarının yüzüne karşı söylemeye cesaret edemiyorlardı. June gibi, «Umurumda değil» diyenler aldırmıyorlardı çevrelerine; ama bir de aldırdınız mı, iş değişiyordu. İşte o zaman sizi çarmıha gerebilirlerdi.

Wier gülümsedi, «İyi akşamlar, Shirley,» dedi.

«Aşağı indim de,» dedi, kız —bir açıklamaya benziyordu bu sözü— «belki yolu bulamazsınız diye bakmak istedim.»

Wier'i karşılamak için üst basamakta durmuştu, ama yine de karşılaştıklarını gören bir tanık çıktı. «İyi akşamlar, bayan Shaw.» Fakat Wier'in o kadar saygı uyandırıcı bir tavrı vardı ki —ayrıca son derece doğal davrandığı için, bu da kendisini farkında olmadan koruyordu— bayan Shaw ve yanındaki diğer iki kişi, aynı resmiyetle «Merhaba Shirley,» diye cevap verdiler; kızın dudaklarındaki ruju, huzursuz kollarını ve bakışlarındaki kuşkuyu farketmediler bile.

Sekizinci katta Wier itiraz etti: «Niçin asansöre binmedik?»

Shirley de aynı şekilde nefes nefese, «Bilmem!» diyerek kıkırdadı.

«Müthiş bir görüntü,» diyerek taş trabzandan sarkıp aşağı baktı Wier.

Güneşin amansız parlaklığı altında, gerçekten güzel bir manzarayla karşı karşıyaydılar. Bütün şehir ayaklar altındaydı.. Manzarayı bozacak en ufak bir sis bile yoktu. Şu mini mini noktalar da, Tanrının görüntüleri, insanlardı. Sersem, amaçsız karıncalar gibi dağılıp tekrar toplanıyorlardı. Kendi yarattıkları şeylerin karşısında yenilgiye uğramışlardı insanlar. Tanrıyı bilmemezlikten gelmişler, bir sürü büyük ve akıllıca şeyler yapmışlar, şimdi de yaptıklarının karşısında anlamsız bir duruma düşmüş, aldatıldıkları hissine kapılmışlardı. Hayat anlamsızdı; başarısızlık, kaçınılmaz bir şeydi.

«Eyfel kulesi de bu kadar yüksek mi?» diye sordu Shirley.

«Olur mu hiç?» dedi Wier. «Kule bundan en az beş kat daha yüksektir.»

«Dayanamam ben olsam! Burada bile fena oluyor içim.»

«Gel öyleyse,» dedi Wier. «Girelim, bakalım cümle kuruşta nasılsın.»

Bay Taylor'un dişleri bugün yerindeydi. Rahipler gibi gri bir elbise, beyaz gömlek giymişti. Cenazeye giden bir işçiye benziyordu ve tabutun çukuruna indirdikleri zaman, içi rahat edecek, o Allahın cezası yakayla sıkıcı ceketinden kurtulacaktı. Karısı, iri çiçek desenli, şişmanlığına hiç yakışmayan karpuz kollu, yazlık bir elbise giymişti. İri ayaklarını mevsimlik bir çift İtalyan terliğinin içine sokmuştu. Wier, kadının

sıcaktan çok rahatsız olduğunu görebiliyordu. «Ben sahtekârın biriyim; bu saçma şeye bile layık değilim.» diye itiraf etmek, ya da hiç olmazsa, «Gelin, eğri oturup, doğru konuşalım. Biz sıradan insanlarız ve öğretmenliği daha yeni öğrendim,» diye onları mantığa davet etmek geçiyordu aklından. Fakat adamlar cahilliklerine öyle bir gömülmüşlerdi ki, hakaret sayarlardı bunu. Hattâ gülmeyi bile hakaret kabul edebilirlerdi. Eğitim konusunu öyle bir ciddiye almışlardı ki, öğretmenler arasında da sersemler, züppeler, az da olsa, idealden yoksun, hattâ çocuklara karşı hiç ilgi duymayanlar bile olduğuna inanmazlardı.

«Acaba çay içtiniz mi diye düşündük de.»

Saat yediyi geçiyordu, ama bir masa hazırdı: Salamlı sandviçler, konserve meyvalar, çikolatalı bir pasta. Wier birden midesinin bulandığını hissetti. «Yo, yedim ben, çok teşekkür ederim,» dedi.

Bayan Taylor'un yüzünden rahatlamayla hayal kırıklığı arasında bir ifade gelip geçti. «Fakat bir fincan çay içersiniz herhalde, değil mi?» diye sordu.

«Elbette içer canım,» diye atıldı bay Taylor.

«Şu çikolatalı pastalardan birini alabilir miyim, anne?»

Shirley önceden de bir tane yemişti. Annesi şiddetle hayır demeye hazırlanırken, zor tuttu kendisini. Bunun yerine gülümsedi ve Shirley'in hesabına özür dileyerek, «İş çikolataya dayandı mı, yine çocuklaşır,» dedi.

«Ne münasebet!» diye itiraz etti Shirley. Sesinde öfke gizliydi; kendisine çocuk diye seslenilmesini, hakaret sayıyordu.

Wier açık çayını yudumladı, «Ne sıcaktı bugün hava,» dedi.

Shirley de laf olsun diye, «Eğer dikkatli olursam,

beni Paris'e göndereceklerini söylediler,» dedi. «Ne demekse artık dikkatli olmak...»

Bay Taylor, «Biz öyle bir şey demedik,» dedi, fakat karısının eliyle dürtüklemesi üzerine sustu.

«Biz yabancı ülkelere tertiplenen gezilere pek inanmıyoruz, bay Wier,» diye açıkladı bayan Taylor. Sesinin tonunda, bunun «seçkin aileler» arasında bile hoş karşılanmadığını belirten bir ifade saklıydı. Deniz tutmasından, yabancı ülkelerin yemeklerini sevmemelerinden, dil farkından, Ingilizce konuşmayan insanlardan dem vurdu. «Biz tatilde hep Weymouth'a gideriz,» diye tamamladı. «Eski bir dostumun orada bir oteli vardır. İşte böyle...» Wier, Shirley'in odada kıvrandığını, genç simasının, aşağılık duygusundan ileri gelen bu saçma sözler yüzünden buruştuğunu farkediyordu. «Elbette yirmibeş sterlin, büyük para. Bu parayla hepimiz Weymouth'a gidebiliriz. Fakat dediğim gibi...» En sonunda bunları niçin söylediğini unutuverdi. Bir an şaşaladı. «Ona gözkulak olacağınızı biliyoruz elbette. Her halde başı derde girmez.»

Aynı ses tonu, söz konusu edilen «derdi»n cinsellikle ilişkisini rahatça ortaya koyuyordu: Garip zevkleri olan yabancılar, beyaz kadın ticareti, aralarında gizli kapı bulunan otel odaları, masum bir öğrenci turist kızı, yabancı bir kadın haline sokan, esrarlı lokantalarda içilen sert içkiler.

«Merak etmeyin, hiç bir şey gelmez kızınızın başına,» diye teminat verdi Wier. «Her şey yolunda gider. Her yıl binlerce öğrenci katılıyor böyle gezilere.»

«Öyle mi? Çok hoş doğrusu!»

Shirley çekingen bir sesle, «Ben size dememiş miydim?» dedi. «Bizimkiler ben ne söylesem, inanmazlar bana. Bugün cümle kuruluşlarını öğretecek bana öğretmenim.»

«Daha acelemiz yok,» derken, Shirley'in çıkışından iyice memnun olmuştu Wier.

«Bir çay daha içer misiniz?»

«Hayır, teşekkür ederim, şimdi içmem.»

«Öbür odaya bir masa koydum. Eğer ateş yakmak isterseniz...»

«Aman anne, zaten sıcaktan yanıyoruz. Buyrun, efendim.»

Yüz binlerce meskene bakan küçük, sakin odada, Shirley'in ilk sözü, «Amma uzun sürdü!» oldu.

«Umarım ki annen bu kadar zahmete...»

«Annem delinin biri! June'la biz sofradakilerin hepsini temizleriz, merak etmeyin siz.»

«O kadar eleştirici olmayın»

«Ben ikiyüzlü değilim, hepsi bu. Onların ne kadar ahmak olduğunu düşündüğünüzü görüyorum pekâlâ.»

«Hiç böyle bir şey geçmedi aklımdan.»

«İki yüzlülük etmemelisiniz,» dedi Shirley. «Hele bana karşı.»

«Sen evde daha bir başkasın.»

«Daha mı kötüyüm demek istiyorsunuz?»

«Utangaçlığından sıyrılıyorsun.»

«Keşke öyle olsa.»

«Meziyetlerinden biri bu.»

Shirley ilgilenmişti. «Meziyetlerim de olduğunu bilmiyordum,» dedi.

«Bütün kızların meziyetleri vardır.» Wier fazla öznel konuşmak ve öğretmen niteliğini kaybetmek istemiyordu, ama devam etti: «Bu konuda pek bir şey diyemem sana —kızlar pek çabuk kendilerine güvenmeye başlarlar— ama senin bir özelliğin vardı... İstersen buna utangaçlık da diyebilirsin.»

«Neden? Başka bir şey de denebilir mi?»

«Belki. Örneğin kibarlık, ya da masumluk da denebilir.»

«Aman Allahım! Sakın June'a masum bir görünüşüm olduğunu söylemeyin. Alay eder benimle.»

«Onda yok bu meziyet!»

«Peki, o nasıl?»

«Aldırma. Sen kitaplarını aç bakalım şimdi. Boşuna yarım saat geçirdik zaten.»

«Söyleyin, n'olur.»

Wier açıkladı: «O, alımlı bir vücudu olduğunu, genç olduğunu biliyor, sen öyle değilsin.»

«Ben nasılım peki?»

«Sen hâlâ çocuk olan ve çekiciliğinin farkında olmayan birisin.»

«Demek ben de çekiciyim, öyle mi?»

«Elbette, her halde bunu biliyorsun da. Ama kullanmaya kalkışmıyorsun. Fark bu. Biri farkında, öbürü değil.»

«Ben de ruj sürüyorum. »

«Gördüm.»

«Hoşunuza gidiyor mu?»

«Bence biraz yakışıksız, erken.»

«Kaç yaşında gösteriyorum ben?»

«Olduğundan daha büyük.»

«Ama **kaç** yaşında?»

«Yirmi yaşlarında.»

«Öyleyim ya,» dedi müşfik bir budalalıkla Shirley. «Yirmi yaşındayım ben, hem akılca, hem de vücutça.»

Wier güldü. «Pekâlâ Shirley, yirmi yaşındasın. Ama hâlâ cümle kuruluşlarını bilmiyorsun.»

«Hastalanıp okula gidemediğim için,» diye itiraz etti Shirley.

Bu gece yeteri kadar konuştuğunu biliyordu. Bi-

raz daha ısrar ederse, Wier'i kızdıracaktı; çünkü adamın niyeti gerçekten okutmak, bir şeyler öğretmekti. Daracık pantalonu, çıplak kolları ve boyalı dudakları, kendisinden, yirmi yaş daha genç birine çok şeyler ifade edecek sözleri, hiç biri Wier'e bir şey anlatmıyordu. Olsun! İşte karşısındaydı ya şimdi: Her şey dilediği gibi olmuş, annesi-babası bile anlayamamıştı. Artık geriye dönüş de olamazdı. Bundan sonra olsa olsa aralarındaki samimiyet biraz daha artardı. Sözler, bir kaçamak bakış, yorgun yüzündeki çizgiler, belki giderken bir tokalaşma, hiç fark etmezdi. Öylesine ufak-tefek, kibar ve silikti ki. Konuşur da konuşur, bir sürü saçmalıktan, isimlerden, kısa cümlelerden, sözcüklerden, daha başka sözcüklerden söz ederdi durmadan. Bir gün, bu masada otururken, koltuğundan döner, yüzüme bakar ve beni sevdiğini anlayınca, benim de onu sevdiğimi farkederdi. Kimbilir belki de kendine hiç güvenemediği ve böyle sinirli olduğu için, yine inanmazdı sevdiğime. O zaman ben de gülümseyerek yüzüne bakar ve, «Çok uzun zamandan beri seviyorsunuz beni,» derim.

Bu odada herkesten uzak bir yaz geçirebiliriz. Annemle-babamın gülünç ve ahmakça kibarlıklarına güleriz. Sonra Paris'te, açık havada, elele yürüyebiliriz; elbette Paris'te başkaları da olacağı için, dikkatli davranırız; kahvaltı masasında samimiyetimizi gizlice belli edecek hareketler yaparız: Metro biletini vereceğim diye eline dokunmak gibi. Bu sırada öbür ahmaklar durmadan heykelleri, kül rengi taşları, resimleri seyrederler. Bir yerlerde koridor, asansör, taksi, istasyon, pencere, yatak odası bulunur elbet, ona sözde yine «efendim,» diye hitap ederim. Umarım ilişkimizin sonunda beni yaralayacak, kalbimi kıracaktır. Sürekli olamaz beraberliğimiz. Olsun! Zaten ilişkimizin

devamlı olmayacağı kadar yaşlı o. Fakat döndükten sonra da, uzun bir süre beni telefonla arayabilir, gelip evden alabilir, çiçek gönderebilir, arada-sırada imzasız, ateşli mektuplar yazabilir. Bastille alanındaki o yağmuru hatırlıyor musun? Evet, ben bir kahvede çalışıyorum, onu görüp, masasına servis yapıyorum ben...

«Bu cümlede **kalem** ismi, **ile** öntakısının emrindedir,» diyordu bu sırada Wier. «Ne demek istediğimi anladın mı, Shirley?»

«Pek anlayamadım, efendim,» dedi. «Lütfen cümleyi bir kere daha tekrar eder misiniz?»

Wier cümleyi tekrarladı ve kızın dalgın bakışları silkinip toparlandı, anlayışlı bir edayla, «Yani bunun bir fikir ifade ettiğini belirtmek istiyorsunuz,» dedi.

«Tamam!» dedi Wier.

«Öyleyse özlü cümle böyle kuruluyor demek.»

«Elbette.» Wier, kızın gelmediği dönemin derslerini çoktan öğrendiğini bilmediği için, sonuçtan çok memnundu. Shirley ise, suçu belli olmasın diye başını önüne eğmişti. Fakat görünüşü o kadar masumdu ki, Wier üstelik bir de övdü kendisini: «Doğrusu o kadar başarılısın ki, neden özel ders istediğini bile anlayamadım.»

«Burada kimse yok da ondan. Yani diğer otuz dokuz öğrenci.»

«Doğru,» diye onayladı Wier. «Aslında her çocuğun bir öğretmeni olması gerek galiba.»

«Artık bana çocuk demeseniz, sevineceğim,» diye itiraz etti Shirley; sonra şakacı bir edayla kırmızı dudaklarını büzdü: «Hem yakında iş hayatına gireceğim.»

Fakat Wier, kızın çok şey ifade eden bakışlarına karşı bile şerbetliydi sanki. Bu yüzden, «Bana bak

Shirley,» dedi, «bir hayli ev ödevin de var, değil mi?»

«Kompozisyon var ya.»

«Vaktin olursa, senden bir şey daha yapmanı isteyeceğim. Bir şirketten diğerine, on bin adet plastik çanta sipariş eden bir mektup yaz. Senin için iyi bir hazırlık olur.»

«Olur, efendim.»

«Ben artık gideyim. Saat dokuzu geçiyor.»

Shirley yerinden kalktı, koltuğunu duvar kenarındaki eski yerine çekti, katlanır küçük masayı kapattı, kollarını uzatıp gerindi, esnedi, sonra içtenlikle, «Sizin için çok uzun ve yorucu bir gün oldu,» dedi.

«Yok canım, önemli değil.»

«Karınız kızmıyor mu?»

«Biraz.»

«Zannederim. Benim kocam geç kalsa, kızardım doğrusu.»

Wier gülümsedi. «Bir süre sonra insan alışıyor,» dedi.

Bu kayıtsızlığının, hattâ mutsuzluğunun hafif bir belirtisiydi, ama Shirley işi daha ileri götürmeye cesaret edemedi. Öğretmeninin durup pencereden baktığı yere doğru ilerleyerek, «Uzun zamandan beri mi evlisiniz?» diye sordu. Wier cevap vermedi. Fakat gitmeye pek hevesli görünmüyordu. Saat dokuz, diye düşündü Shirley. Biraz sonra karısı da alışacaktı. Cuma günleri saat ondan önce eve gelmiyor. Ah, bir de adını öğrenebilsem; yatağımda hayal kurup konuşabilmek için adına ihtiyacım var.

Birden aklına bir fikir geldi ve heyecanla sordu, «Hatıra defterime, rica etsem bir şey yazar mısınız?»

Wier şaşkın şaşkın kaşlarını çattı. «Şiir mi demek istiyorsunuz yani?»

«Isterseniz kısa bir cümle yazın.»

«Herhalde iyi böğüren bir şarkıcı sayılmam ben, değil mi?»

«Şimdi nezaketsizlik ettiniz ama. Benim defterim öyle bir defter değil. Pop şarkıcılarıyla yalnız June ilgilenir.»

«Peki, bana bırak öyleyse.»

«Gelecek sefer bulurum defterimi.»

«Evet, en iyisi bu.»

Wier birden beklenmedik bir anda elini kızın omuzuna koyuverdi. Bu öylesine ansızın olmuştu ki, Shirley pek habersiz yakalandı, ağır ağır, anlamlı bir şekilde yüzünü çevirip bakamadı. Aslında çok korkmuştu ve kalbi küt küt atıyordu. Ayakta kalabildiğine bile şükretti. Hattâ Wier'in, «Sen iyi bir öğrencisin, Shirley. Devam et, her işin altından kalkabilirsin,» dediğini işittiği zaman, büyük bir ferahlık duydu içinde.

Annesinden izin isteyip ayrılıncaya kadar, birtakım resmî vedalaşma sahneleri cereyan etti, ama bu sefer Shirley hiç sıkılmadı. Bunu Wier de anladı. Merdivenleri inerken, Shirley arkasından seyretti, el salladı, üç kat aşağıda gözden kayboluncaya kadar eşikte durdu, sonra uzun birkaç dakika boyunca hiç göremedi. Tekrar göründüğü zaman, arkasına dönüp de bakmadı Wier. Saçlarının arasındaki yaşını belli eden akları hatırlayıp, gizli gizli nasıl gözetlediğini düşündü. Ağzı yayıldı ve beyninin içinde kendi kendine itiraf etti: Oh, Tanrım, seviyorum onu, seviyorum onu! Birden elinin omuzundaki temasını hatırladı ve elin, sütyeninin ince askılarını da hissettiğini düşündü.

Wier ise onu biraz da acıyarak, tahmin ettiği gibi bir çocuk değil, bir genç kız olarak düşünüyor, kelimeleri ve cümle kuruluşlarını çok çabuk kavradığını,

cahil, ahmak, bir annesi, kendisi gibi aciz bir babası olduğu için üzüldüğünü tahmin ediyordu. Fakat asıl önemli olan, bütün bunların dünyanın zamanını aldığı, biraz acele etmezse, ancak bir duble bira içebileceğiydi.

5

IV C SINIFI içeri doluştu; kızlar nazik, zarifti; gezmeye çıkar gibi, ellerinde sepetler taşıyor, kollarını kavuşturmuş, gülümsüyor, kimseyi rahatsız etmeden, aralarında konuşuyorlardı; semtin çocukları olan erkekler, ıslattıkları saçlarını iyice tepelerine yapıştırmışlar, siyah elbiseleri, sarı gömlekleri, pis papuçlarıyla, bir kısmı kravatlı, bir kısmı kravatsız, büyük çoğunluğu kayıtsız, hattâ küstahça hareketleri içinde öfkeliydiler.

«Oturun,» dedi Wier, «ve biraz daha az konuşun.»

Mitchell, ağzı kulaklarında, ikiyüzlü bir saygılılıkla yine birşeyler hazırlıyordu. «Efendim, annem bunu size vermemi söyledi.»

Kat kat katlanmış bir kâğıt parçası. Mitchell kâğıdı verip uzaklaştı.

«Bir dakika, Mitchell.»

Wier, elindeki notu okudu: «Özür dilerim, oğlum geçen hafta maç oynayamadı diye, ona bu hafta okulda alakoyma cezası yerine, lütfen satır yazma cezası verir misiniz? Derin saygılarla. Bn. Mitchell (M)»

«Siz de okudunuz mu bunu?»

«Hayır, efendim.»

«Ama içinde ne olduğunu biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet, efendim.»

«Cevabın da ne olacağını biliyorsunuz, değil mi? Kesin bir hayır!»

Mitchell kızarmaya başladı. «Ama annem dedi ki...»

«Bu yazıyı anneniz yazmış olsa bile, cevap yine hayır'dır,» diye ısrar etti Wier. «Ama kimbilir, belki bu hafta uslu durur da, okulda kalma cezasına çarptırılmazsın. Bu olabilir.»

«Ama annem...»

«Oturun yerinize, Mitchell.»

Mitchell bir an tereddüt etti, sonra oturdu. Çok küçük bir zaferdi bu. Şimdi de biri tuvalet kâğıdı ve tarakla bir melodi çalmaya başlamıştı. «Kesin şu zırıltıyı,» diye bağırdı Wier, Ses adeta istemeyerek, kabaca kesildi.

«Kompozisyon ödevlerinizi yazdınız mı bakalım?»

«Benimki daha bitmedi, efendim.»

«Ben altı sayfa saydım, efendim.»

«Ben yedi sayfa yazdım.»

«Pekâlâ. Getirin bakalım.»

«Efendim, Harris benimkinden kopya etti.»

«Hayır efendim, asıl o **benden** kopya etti.»

«Bugün öğleden sonra kalacak ve iki tane daha yazacaksınız öyleyse.»

«Aman efendim...»

«Gürültü etmeyin. Harris, bakalım akıllı bir çocuk musun. Bana 'buna tahammül edilmez' cümlesi yerine aynı anlamı ifade eden bir tek kelime söyleyebilir misin?»

«Buna ne yapılmaz, efendim?»

«Tahammül edilmez.»

«Ama bunu daha öğrenmedik ki efendim.»

«Aptallık etme.»

«Ben biliyorum, söyleyeyim mi efendim?»

«Ben biliyorum, dayanılmaz.»

«Hayır, değil. Shirley, siz biliyor musunuz?»

Shirley kıpkırmızı oluverdi birden, çünkü Mitchell'in çetesinin bulunduğu taraftan kurt gibi ince bir ıslık sesi gelmişti. Gözetleniyor, gülüyorlardı ardından. «Bilemiyeceğim, efendim.»

«Ama bilmeniz gerekir, Shirley.»

«Ben yoktum da...»

«Daha geçen hafta öğrendik bunu.»

«Ben söyleyeyim, biliyorum ben efendim...»

«Margery, siz biliyor musunuz?»

Wier, Shirley'in utancından yerin dibine geçtiğini görmüştü. Bu, cehaletinin ortaya çıkmasından da öte, bir küçük düşmeydi.

Margery Williams, «Tahammülfersa mı, efendim?» dedi sanki emin değilmiş gibi.

«Hiç olmazsa bilen bir kişi çıktığı için rahat etti içim. Şimdi kim iyi bir not almak istiyor bakalım? 'Değişken' sözcüğünün olumsuz halini söyleyene, iyi bir not veriyorum.»

Önce bir sessizlik oldu, sonra Collins sordu: «Kürsünüzün yanındaki fare mi efendim?»

Soru o kadar kibarca sorulmuştu ki, Wier hazırlıksız yakalandı. Dönüp baktı ve gerçekten de kürsüyle kaide arasında duran fareyi gördü. Kızların bir kısmı bastılar çığlığı. Ama bu heyecanı mazur görmek lâzımdı.

«Öldürebilir miyiz efendim?»

Wier çocukları birkaç dakika «eğlendirmeyi» düşündü. «İçinizde iyi bir fare avcısı var mı?» diye sordu.

Hata etmişti. Erkeklerin yarısı naralar atarak sıra-

larından dışarı uğradılar. Kızların ise bir kısmı sıraların üzerine çıkmış, geri kalanlar da bacaklarını altlarına toplayıp oturmuştu. Mitchell çetesi varlığını iyice hissettiriyordu.

«Kaçıyor efendim!»

«Vursanıza efendim!»

Collins eline bir sopa geçirmiş, durmadan kaçan farenin en az bir metre uzağına indirip duruyor, olanca hızıyla yere vurup, toz-toprak kaldırıyordu.

«Sersem, kes bakayım şu oyunu!»

Fare bu sırada kapağı açık duran araç-gereç dolaplarının önüne kaçmıştı. Çocuklar ellerine ne geçerse, ayakkabı, kutu, zamk torbası, vuruyor, atıyor, tepiniyor, dünyayı ayağa kaldırıyorlardı. Bu arada arkadaşlarından birini kâğıt sepetinin içine devirdiler ve deliler gibi gülmeye başladılar. Bir başkası daha yere düştü ve parmaklarını çiğnediler onun da. Kırk öğrencinin hep birlikte çıkarttığı gürültü, müthiş bir şeydi.

«Yeter!» diye bağırdı Wier. «Herkes yerine geçsin bakayım!»

Fakat Mitchell'in çetesinden bir düzine kadar çocuk gösteriye hâlâ devam ediyordu ve Wier bile onların itişip-kakışmaları karşısında gerilemek zorunda kaldı. Şimdi öğretmenlerini kapağı açık dolabın önüne sıkıştırmışlardı. Wier birden ağırlıkları altında kaldığını hissetti. Çocuklar sırıttılar, sözlerini işitmemezlikten geldiler, bakışlarını kaçırdılar. Wier şamatayı baştıramayacağını, hiç birini de kabahatli diye tutamayacağını anladı. Yüzünü ter basmıştı. Kendisini dolaba kadar itmeyi ve içine sokmayı becerirlerse —dolabın içi ufak-tefek bir adamı rahatça alabilirdi— kapağı üzerine kapatacaklarını, çocukları cezalandırsa da, cezalandırmasa da, kontrolü iyice kaybedeceğini anladı. Bir düzine suçlu, IV C sınıfının diğer öğrencileriyle

birleşecekti; ondan sonra akıllarına eseni yapacaklar, hepsini cezalandırmak üzere bay Ferguson'a götürse bile, neticede her şeyi ona zehir edeceklerdi.

Hiç birine durun demedi; çünkü böyle derse, gürültüye karışmayanların bir şeyler olduğunu anlayacaklarını farketmişti. Müthiş acı çekiyordu ve şimdi de biri ayağını yerden kesmek için ayakkabısına basıyordu. Dolabın içinde direnen eli birden madenî bir şeye değmişti. Bir pergele! Parmaklarıyle koca pergeli kavradı, ayarladı ve en yakınındaki elin üzerine vurdu. Biri acıyla inledi ve Wier bir parça toparlandı. Bundan aldığı cesaretle önce bir kola, sonra birinin kıçına sert bir darbe daha indirdi. Çocukların ellerinde bir şey yoktu. Her şey birdenbire oldu ve ansızın dağıldılar. Mitchelli'in ellerinden kan damlıyordu. Fakat tek kelime bile etmedi.

Collins, «Fare kaçtı efendim,» dedi.

Wier kazanmıştı, ama soluk kesen, çok tehlikeli bir zaferdi bu. Ucu ucuna kazanmıştı ve bunun ilerde nelere sebep olacağını düşünmek bile istemiyordu.

«Herkes yerine geçip otursun bakalım.»

Yerlerine geçtiler, kızlar oturdu, gürültü yavaş yavaş azaldı, fakat çift dersin yirmi dakikası da kaynamıştı. Wier sık sık soluyordu, yüzü kıpkırmızıydı; ayrıca müthiş bir paniğe kapılmıştı. Çocuklar arasında etraf yatıştıktan sonra da kimin kazandığını belli etmek gerektiğini çok iyi biliyordu; bu nedenle hemen bağırdı: «Çok gürültü ediyorsunuz.» Ardından ekledi:

«Herkes ellerini başının üstüne koysun bakalım.»

Elerini başlarının üzerine koydular.

«Kollarınızı önünüzde kavuşturun şimdi de.»

Kollarını göğüslerinde kavuşturdular.

Böylece otoritesini tam olarak sağladı ve ders başlayabildi. Saat on bire beş kala, «Shirley ve Jean,

Newman ve Morris, hemen gidip sütleri getirin,» dedi.

Dört çocuk süt şişelerinin durduğu kutuları alıp, sıraların arasına dağıldılar. Disiplinli bir sessizlik içinde sütler içildi.

«Bir teyp aldım efendim ben,» dedi Mitchell.

«Öyle mi? Müzik mi kaydediyorsun bandına?»

«Ben de bir teyp aldım,» diye homurdandı Collins. «Benimki otuz İngilize maloldu.»

«Hepimiz bir tane aldık,» dedi Harris. «Siz de aldınız mı efendim?»

«Bu maaşla mı?» dedi Wier, «güldürmeyin beni.»

«Ben bir de sinema kamerası aldım,» dedi Mitchell. «Bir sürü de film çektim.»

Riley gülmesini zor tutup, «Fıstık gibi filmler çekti,» dedi.

Wier bu sözdeki gizli anlamı sezdi ve, «Paris'e gelirseniz, Eyfel kulesinden güzel filmler çekebilirsiniz,» diyerek konuyu değiştirmek istedi.

«Folies-Bergère'de de çekilir.»

«Oraya kamera sokmuyorlar.»

«Bir çaresi bulunur,» dedi Mitchell, «hem benim Folies-Bergère'e gitmeme lüzum yok.»

Yardakçıları buna kıkır kıkır güldüler. Anlaşılan aralarında bildikleri bir şey vardı. Wier, Mitchell'in sinema kemerasını hangi kirli işlerde kullanabileceğini düşündü. Ama Mitchell zaten sınıfta yaptığı edepsizliklerle kendisinden yaka silktiren biriydi; bir de dışarda ne yaptığını mı düşünecekti? Mitchell okuldan çekip gidinceye kadar dayanmak, yeterdi.

Öğretmenler odasının kapısını itip açtığı sırada, hâlâ Mitchell'i düşünüyordu. İttiği kapı kanadı, daha yarıda birinin bacağına çarptı.

Melkis karşıda oturuyordu ve birden acıyla bağırdı: «Koca sersem! Ne yaptığının farkında mısın?»

Ufak-tefek bay Hunt kıkır kıkır güldü. Kısacık boylu, zayıf, bumburuşuk elbiseler giymişti. On sekiz ay içinde üç defa sinir buhranı geçirmişti. Bu nedenle kendine olan bütün güvenini yitirmiş, III C sınıfının maskarası olup çıkmıştı. Fakat işini de bırakamıyordu. Evdeki huzursuzluk, borçları, kendine karşı beslenen güvensizlik, elini-ayağını bağlamıştı adamın.

Wier kızardı ve kekeledi: «Özür dilerim, Paul, dalmışım.»

Koltuğa oturdu (yayları dışarı fırlamış olan koltuğa) ve IV C sınıfının kompozisyon ödevlerini elinde salladı. Defterlerden bir kaçı yere düşünce, iyice şaşırdı.

Constance da odadaydı ve esnedi: «Oh, o kadar yorgunum ki!»

Paul, «Niçin söylemiyorsun?» diye sordu birden.

«Neyi?» dedi Wier.

«Kırık bacakla kapının ağzında oturmanın ahmaklık olduğunu.»

«Aklıma bile gelmedi böyle bir şey.»

«Şu Allahın cezası telefonu kullanacaktım sözde.»

«Haydi, açsana Paul.»

«Hayır. Canı cehenneme.»

«Umarım ki canını acıtmamışımdır.»

«Elbette acıttın. Ama kocaman adam her acıda da sızlanmaz, yeter ki... Neyse, bacağımın da Allah cezasını versin!»

Wier, 'Bir Başkasının Yerinde Olsaydım' başlıklı kompozisyon ödevlerini okumaya başladı. Bazıları eğlendiriciydi, bazıları da aptalca. Bazıları sıkıcı. Bir kısmının da anneler, babalar tarafından yazıldığı açıkça belliydi. Çoğu yeteri kadar kısa yazılmıştı. Yalnız biri çok uzun yazmıştı. Sayfalar doldurmuştu: Shirley Taylor!

Bir süre sonra Wier, Constance'a, «Okusana şunu. Gerçekten çok güzel,» dedi.

Constance yavaş yavaş okuyup, fikrini açıkladı: «Pek orijinal olmamakla beraber, gerçekten iyi. Bazı satırları bir yerlerde okumuşum gibi geliyor bana.»

«Eh, artık bir çocuktan da orijinal şeyler bekleyemezsin ya.»

«Ya da bir öğretmenden,» diye lafa karıştı Melkis. Bunu kötülük değil, şaka edercesine söylemişti.

«Samimi mi dersiniz?»

«Fikrinin samimî olduğunu zannediyorum,» dedi Wier, «fakat fikri bulduktan sonra, bir parça işlemiş.»

Durup, bir şey düşündü. «Constance, sizin sınıftaki çocuklardan biri hakkında bir şey sormak istiyorum: Young Thompson.»

«Çok iyi bir çocuktur.»

«Evet, biliyorum. Fakat çalışması birden bozuldu. Niçin dersin acaba?»

«Bilmem, babası yoktur onun,» diye ekledi Constance. Sanki bu yeterli açıklamaymış gibi.

Wier omuzlarını silkti. «Bir ödev vermiştim eve. Herhalde evleri çok kalabalık.»

«Uyuyamadığını söyleyebilirim,» dedi Constance. «Geçen gün baktım, gözleri yorgunluktan şiş şişti.»

Wier, «Açık konuşalım,» dedi, «bence aptallık televizyonda değil, annelerde, babalarda.»

On dakika kadar süren bir sessizlik oldu. Sonra birden Wier yüksek sesle gülmeye başladı. Kendisini tutamıyordu adeta. En sonunda, «Özür dilerim, o kadar gülünç ki,» dedi.

«Çok mu gülünç?»

«Aslında o kadar da değil. Mitchell'in kompozisyonu. Dinle n'olur. Beyefendi Hitler olmak istermiş. 'O zaman canımın istediğini öldürebilirdim.' Sevmedikle-

rini demek istiyor. 'Öğretmenler her halde sıraya girerlerdi. Bazılarını, sandıkları kadar akıllı olmadıkları için öldürürdüm. Bunu bizzat, Luger tabamcamla becerirdim. Benimle beraber yaşamaya lâyık olanlar, yalnız...' Biraz daha ilerde de, bütün güzel kadınların dilediği zaman kendisinin olacağını söylüyor.»

«Kadın öğretmenler yok ama, ha?» diyerek gülümsedi Paul.

«Faith bile yok mu?» diye sordu Constance.

«Paris gezisine bu çocuk da geliyor,» diye haber verdi Wier.

«Hay Allah, ne kötü bir şey!» dedi Constance. «Neyse Trowman da o grupta görevli, değil mi?»

Bunu söyledikten sonra, hafifçe kızardı. Wier bir an nedenini anlayamadı. Sonra ne söylemek istediği kafasına dank etti: Kendisinin, yani Wier'in, Mitchell'i kontrol edemeyeceğini belirtmek istemişti. Korkak herifin biri olduğunu biliyordu demek. Sınıftaki kopuklar kendisini dolaba iterlerken, sırtından nasıl soğuk terler boşandığını hatırladı. Ancak koca pergel sayesinde kurtulabilmişti ellerinden. Ama en kötüsü, devrenin sonuna kadarki haftalar içinde çok daha kötü şeylerin de olabileceği ihtimaliydi. Her gün, her saat, korkaklığını ortaya çıkartabilir, bütün okula ne kadar aşağılık biri olduğunu gösterebilirdi.

Müteahhitin kalfası, «Burası da tiyatro salonu olacak,» dedi.

Bu kadarı da saçmaydı. Acınılacak şeydi. Çocuklar gecekondularından, döküntü eşyalarından, **Sunday Pictorial** gazetesinden, iğrenç rutubet kokusundan ve kiralık TV'lerinden başlarını kaldırıp, Shakespeare Tiyatrosu'yla kıyaslanacak kadar şahane bu yere gele-

ceklerdi demek. Ne olacaktı o zaman? Mitchell en yeni elbiselerini giyip, anlamlı bir biçimde kollarını uzatacak ve sanayi mahallesi ağzıyla, nefis şiirler mi okuyacaktı? Sahneye çıkmakla, teşhircilik huyundan vaz mı geçecekti? Yoksa bugün kaba kuvvet ve küstahlık şeklinde patlayan sürtüşmelerden cayacak mıydı birden? Ya da elektrik ışınlarıyla, sahne tabancalarıyla mı oynayacaktı? Yine de Demiryolu Sokağı Modern Okulu şanslı sayılırdı. Wier bir yıl kadar önce incelediği istatistikleri hatırladı: 1500 okul binasından 911'i, 1900'den önce inşa edilmişti; 1930'dan sonra yapılanların sayısıysa, sadece 257'ydi. 99'unda hiç bir sağlık tesisi, 458'inde sıcak su yoktu. 622 okul, baş öğretmenden, ya da bir öğretmen odasından yoksundu; 456'sında öğle yemekleri sınıflarda veriliyordu. Daha 1926'da kara listede olan 549 okuldaysa, hâlâ eğitime devam ediliyordu. Her şey, uygarlıkla paralel haldeydi. Bir kişi bu işlerin üzerine eğilmedikçe, sorunlar hiç bir şey ifade etmiyordu ve ne yazık ki bu konuların üzerine eğilenlerin sayısı, ümitleri kıracak kadar azdı. Diğerleri sadece bekliyorlardı —para, onuncu sınıf aşk, savaş, basın, ya da sinema veya TV yoluyla kendilerine aktarılacak müthiş haberleri bekliyorlardı. Artık hiç bir şeyin anlamı kalmamıştı. Hepimiz kokuşmuşuz, diye kararını verdi Wier ve birden içi ürperdi. Ben hariç. Güldü sonra. Bir şeyler tutuşur gibi oldu ruhunda— cesaret değil (cesaretin zerresi yoktu onda), idealizm de değil (onun da cesarete ihtiyacı vardı), kimbilir, belki de sevgi, kendisini ufak çapta bir İsa gibi görerek, yeni okul binasının etrafında yürürken içini dolduran gülünç bir sevgi. Yazık!

«Çok güzel olacak,» dedi kalfaya. Adam da her şeyi kendisi yapmış gibi başını salladı. «Burada Shaw'u, Molière'i, Shakespeare'i Jean-Paul Sartre'ı

bile sahneye koyabileceğiz, daha nicelerini.» Elbette bu çapı küçük kurtarıcı, kafayı çekmişti. On dakika sonra IV C sınıfıyla yine savaşmaya başlayacaktı. Şimdiyse bütün ilgisi yeni okul binasına dönüktü. Okula girerken ayakkabılarınızı silmeyi de unutmayın; hattâ onların sınıftan çıkmalarını istemek bile fena olacaktı orada.

Kalfa (nasıl olsa bu işi parasını aldığı sürece yapıyordu ve bu nedenle adam sıkılıncaya kadar işi sürdürmeye hazırdı) Wier'i zemin katındaki taş koridorlara götürdü. Wier'in ayakkabıları çimento üzerinde çıtırdıyordu. Bir yerlerde hızlı bir mekanik kazma, tropikal bir kuş gibi basıyordu yaygarayı. Kalfa ancak bağırarak sesini duyurabiliyordu: «Elbette, hepsi maliyete binecek,» Ya da buna benzer bir laf. Wier düzeltti, gülümsedi ve başını salladı. Doğrusu yaşanacak bir okul olacaktı; ne öğretmenler, ne de öğrenciler böylesine layık değillerdi. Alkoliklere özgü bir alaycılık. Küçük Thompson geldi aklına. Öyle ya; ne diye o taşların ululuğu ve mozayikler arasında yürümeyecekti yani? Küçücük aklı iyi çalışıyordu pekâlâ. Ona lâyıktı bu okul, Kızların bazıları da, kitapları koltuklarının altında, özentili, fakat kendilerine pek yakışan kadınca tavırlarla koridorlardan geçecekti. Sanki bu okul belirli bir eğitim için değil de, incelik gösterisi için yapılmıştı.

«Yukarı mı çıkmak istiyorsunuz? Ama biliyorsunuz, bitmedi yukarısı daha.»

«Önemi yok.» Kahya ileri atılmış, erkekçe tavırlarla taş basamakları tırmanmaya başlamıştı bile.

Üst kattaki sınıflardan birinde Wier biraz sendeledi, çünkü daha döşeme tamamlanmamıştı; ayrıca bir tarafın da duvarları örülmemişti henüz. Adamın biri çelik iskelenin kenarına oturmuş, ekmeğini yiyordu. Ay-

nı çelik iskelenin biraz daha ilerisinde, bir diğer işçi, dehşet verici bir kayıtsızlıkla ayakta duruyordu. 15 metre aşağıdan çocukların bağırtıları geliyordu.

Kalfa, «Bay Wier bu,» diye bağırdı. «Belki de sınıfı burası olur.»

İlk işçi ekmek yemekten vazgeçti. Nazik bir tavırla doğruldu. Ayaklarında çizmeler vardı. Wier hemen gördü bunu. Doğrusu çeşitli engebeleriyle çelik bir zemin üzerinde giyilecek şey değildi.

«Burada da yaman esiyor yel,» dedi Wier. Ana yapının kenarından bir buçuk, iki metre kadar geride duruyordu. Birden daha da geri çekilmek gereğini duydu. Zaten rüzgâr kendisini biraz geri atmıştı. Sıva, çimento tozu, demir kokusunu içine çekince, birden midesinde bir rahatsızlık hissetti. Bir şeyler olacaktı; korkaklığı ortaya çıkacaktı, biliyordu bunu; kendisinden çatı tabanında dolaşmasını, manzarayı seyretmesini, çeliğin üzerine adamların yazdığı adları görmesini isteyeceklerdi. Yapamazdı, asla yapamazdı bunu; biranın bile yararı yoktu artık, o bile cesaret vaad edemiyordu; inmek istiyordu buradan. Adamlar çok nazik davranmışlar, «Başınız döndü, değil mi?» demişler, bıyık altından gülüp, bütün çenebazlığına, kitaplarına rağmen, okula rağmen, yüreksiz olduğunu anlamışlardı.

İşte, işçi tulumlu ikinci adam da çatı tabanının öbür ucundan döndü, sırıttı, elini sallayıp bir şey gösterdi. Hem sesleniyor, hem de aşağıyı işaret ediyordu. Gelen-giden olmasa gerek, diye ümitle düşündü Wier. Onlar da benim kadar korkuyorlar. Dosdoğru aşağı bakamıyordu. Karşısında ilk görebileceği şey, deliler gibi oyun oynayan çocuklar, on dakikaya kadar çalacak olan zildi.

İkinci işçi öylesine ilginç, o kadar incelenmeye

değer bir şey fark etmişti ki, hemen yanlarına gelmek gereğini duydu. Önce Wier'i farketmedi. «Merhaba, bay Fry. Gelin de şu hale bakın.»

«Bay Wier bu. Burası belki de onun ders vereceği sınıf olacak.»

«Bir dolaşsın öyleyse etrafı.»

Wier dehşet içinde kaldı, kendisini adamların insafına terketti. «Hayır, yükseklerle başım hoş değil.»

«Benim de,» dedi bay Fry. Bunun üzerine Wier kendisini çok daha iyi ve kahraman gibi hissetti; demek şu yeryüzünde korkan başkaları da vardı.

«Uzağa gitmenize gerek yok,» dedi işçi «Emeklemeniz yeter, ben nasıl olsa alışığım.»

Artık denemek zorundaydı. Becerebilirse, bir başkasının yaptığı korkulu işin üstünden gelebilecekti. Fry gibi yaman bir adam bile pekâlâ korkuyordu işte. Allahım, ne kadar müthiş bir şey olacaktı bu; dünyaya bakışı bile değişecekti. Başkalarını da getirmeliydi buraya —hiç vakit kaybetmeden— Ferguson, Constance, Melkis, hattâ belki Trowman bile yüksekten korkuyorlardı.

Elleri kesilmişti ve acıyordu; gözleri de, üstü-başı da toz-toprak içindeydi. Yüreği öyle şiddetli atıyordu ki, çarpıntıyla mücadele etmek zorunda kalıyordu. Acele işemek istediğini bile unuttu. Gülünç duruma düştüğüne aldırmadan, adamın peşini izledi, bakışları paslı çelik putrellere dikilip kaldı. Aşağıya bakamıyacaktı, biliyordu.

Birden Riley'in çok iyi hatırladığı, nefret ettiği sesini işitti. «Memelerinin tepesini sık! Memelerinin tepesini sık!» Ne demişti Sylvan-Jones? Marifetleriyle böbürlenmeye bayılırlar demişti. Her halde bu sefer de Riley, bir başkasının oynaşmasını destekliyordu.

Boynundan aşağıya bir ter boşandı, çeliğin kena-

rına yapıştırdığı ellerini ve ensesini güçlükle çevirdi. Rüzgâr, saçlarını ve giysilerini dalgalandırıyordu. İleri gitmekten de, geri dönmekten de çekiniyordu. Farkındaydı bunun. Gelip kendisini buradan almaları gerekecekti... Önce bir iğne yapacaklardı... Bayılacaktı... Sonra itfaiye... Acaba yeteri kadar uzun merdiveni var mıydı itfaiyenin? Düşünceler beyninde cirit atıyor, kontrol araçları parçalanmış bir uçak gibi, vücudu dalgalanıyordu. En sonunda Riley'in kahkahalarının niteliğini farkedip, gözlerini açtı ve aşağıya baktı.

Çocukların çoğu bahçede oyun oynuyordu; ama altlarında, kanal sularının büktüğü parmaklıkların içinde, sert topraklar ve yabani otlar, çimenler üzerinde bir başka grup görülüyordu. Hepsi de erkekti; yedisekiz kişiydiler; bir kısmı seyrediyor, dört-beşi de bir kızı yere devirmeye çalışıyorlardı. Wier'in yüreği birden çelik putrele çarpacak kadar hızlı atmaya başladı. Riley'le Collins'i tanımıştı; evet, Mitchell de aralarındaydı. Kız olanca gücüyle didiniyor, dört erkek ise, kızı bastırmak için var güçleriyle uğraşıyorlardı.

«Allahın belâsı, serseri piçleri!» dedi işçi.

Herifin umurunda bile değildi aslında. Bir çeşit eğlenceydi onun için **bu:** Nasıl olsa bir gün öğrenecek değiller miydi bu işi. Çocuklar, **onun** çocukları değildi ya. Okul da onun sayılmazdı zaten.

«Dün de bir zenci çocuğunu sıkıştırmışlardı böyle. İlle de neye benzediğini göreceklerdi sözde.»

Wier kızın bacaklarının beyazlığını gördü, bu bacaklara yapışan elleri farketti. Kendisi nasıl dakikalarca çeliğe elleriyle yapışıp çırpındıysa, kızın o andaki korkusu da dehşetli paniğe eşit olmalıydı. Üstelik kız daha da cesur sayılırdı; çünkü çıt bile çıkarmıyor, yalnız tekme atıp, kendisini savunmak için didi-

niyordu. Elbisesinin etekleri yukarıya sıyrıldığı halde, hiç de teslim olacak gibi değildi.

Kızın Shirley olduğunu o anda gördü.

Birden ağzına acı bir su geldi, saçlarının dibi kızıştı, ensesinden aşağı ter boşandı. Aman Allahım! diye yakardı; ama büyük bir bitkinlikle, dua etmenin bir yararı olmayacağını düşündü. Tanrı, Belsen'de, Singapur'da, Guernica'da, Çunking'de, Budapeşte'de, Varşova'da olup bitenleri de durdurmamıştı. Hür teşebbüs. İster doğru, ister yanlış iş yapmak ayrıcalığı. Ama bu olaya karşı çılgınca bir ilgi duyduğu için, dua ediyordu. İşin içinde o vardı. Allahım, sen kurtar onu! Boşluğa hiç aldırmadan arkaya eğildi; kalbi, Mitchell'e karşı kara bir kinle doluydu. Uzun bir süre, ne diye yıllarca hiç bir şeyi önleyemeyen, belki de ümitsizliğe düşüp pes eden ve başka bir gezegene göç eden Tanrıyı aklından çıkarmadığını düşündü.

Aklına Collins'in, Riley'in, Mitchell'in elleri gelince —pis, uzun tırnaklarını önceden görmüştü— yufka yüreği sızladı, bu ellerin bir takım ayrıcalıklar istediğini düşününce, midesi bulandı. Kötü arzularla parlayan bakışlarının, Shirley'in acıdan kıvranan tenine dikildiğini, bundan zevk aldıklarını düşündü: Dayanılır şey değildi bu.

Bay Fry şakacı bir edayla, «Çıkışınızdan daha da çabuk indiniz,» dedi, ama Wier elini kaldırdı, bir hareketle adamı itti ve, «Müsaadenizle,» deyip geçti.

Çok geç kalmıştı. Geniş taş basamakların altına vardığı zaman, zil çaldığını işitti. Yüzlerce çocuk, arılar gibi kapı ve çöp tenekelerinin başında kaynaşıyordu. Bir hayli uzakta, Shirley'in tek başına yürüdüğünü gördü. Yürüyüşünden bir şey anlamaya imkân yoktu. Ağır ağır attığı adımlar, neyi ispatlıyordu acaba? Düşündüğünü mü? Başı, uğradığı rezillik yüzünden önünde denemezdi. Gözünde yaş da görmedi.

«Lütfen, efendim...»

Anlaşılan Tanrı, duasını kabul etmişti; kurtarmıştı kızı; zil çalmıştı. İster talan deyin, ister başka şey, o saldırı on dakika önce başlamış olsaydı, o zaman hoyrat herifler belki de kirli, vahşi arzularının meyvesini toplamış olacaklardı. Allahtan...

«Efendim, lütfen bir şey söyleyebilir miyim size?»

Allahtan, rezaletin başladığı sırada, duası kabul olunmuş, zil çalmıştı ve zor da olsa kurtulmuştu kız. Varılan sonuç şuydu ki, Tanrı yirmi dakika önce onun dua edeceğini biliyordu. Demek ki kendisi istemedikçe, her şey...

«Lütfen, efendim...»

Thompson'du bu.

İnsanın büyük bir acıdan sonra, birden sevinmesi meğer ne zormuş! Telâşla, «Defol gil, yıkıl karşımdan; gidip Shirley'i teselli etmem lâzım!» demek meğer ne kadar büyük şeymiş.

«Ne var oğlum?»

Thompson bir parça çekindi.

«Size bir şey soracaktım da, efendim.»

«Peki, sor bakalım!»

Çocuğun bakışlarında yanıp sönen bir ışık. Ah Allahım, bu gün öğleden sonra sövüp sayabilirdim sana. İşte kız karşıda, yüzü sapsarı, öylece duruyordu; ama onun yüzü hep sarıydı, değil mi? Gülümse haydi yüzüne.

Hattâ belli-belirsiz el bile salladı; sırf avutmak için.

«Efendim, zenciler de aynı bizim gibi insan mı?»

«Zenciler mi dedin, Thompson? Yani beyaz ırktan olmayanlar mı demek istiyorsun?»

Shirley da ona bakıp gülümsedi. Yenilmemişti,

çirkefe düşmemiş, alçalmamıştı; teslim olmayan, kirli oyuna katılmayan birini gerçekten kirletmek mümkün değildi ki.

«Evet efendim.»

Ne demek istiyordu bu çocuk, evet efendim diyerek?

«Devam et, Thompson.»

«Yani efendim, onlar da aynı bizim gibi insan mı?»

Bizim gibi. Peki, biz neye benziyoruz? Kirli, küstah, bencil, kibirli, korkak; yeryüzünün sözde uygar yaratıkları.

«Bazıları bizden de iyidir, Thompson.»

«Evet, efendim.»

Shirley iyiydi. Artık Wier başka şeyler düşünebilir, ne gelirse gelsin aklına, saatlerce döktürebilirdi. Wier, beyaz ırktan olmayan insanların da hakları olduğuna inanıyordu. Irk ayırımının ortadan kaldırılmasından yanaydı. Bu fikrinin, korkaklığıyla bir ilişkisi olduğunun farkındaydı, ama Hıristiyanlıkla olan ilişkisi de öyleydi.

«Bence zenciler arasında çok cömert, neşeli, çocuklara çok bağlı olanlar da var. Bazıları da gerçekten zeki insanlar.» Bazıları da o kadar akıllı değildi doğrusu, ama bunu söylemeye gerek yoktu şimdi. Gülümsedi, fakat çocuk tatmin olmuşa benzemiyordu. Rahat etmemişti içi. Yaptığı açıklamayı nitelendirmesi gerekiyordu bir de. «Üstelik bir de müthiş zaman kavramları vardır, hiç kaçırmazlar.»

«Evet efendim.»

«Ne istersen sor bana,» dedi heyecanla Wier, ama cevabındaki gariplik kendisinin bile dikkatini çekti. «Ne hakkında sorarsan sor.»

Thompson hemen sınıfına koştu.

Şimdi sıra Mitchell piçine gelmişti.

Allahım, ne olurdu bir kadeh yuvarlayıverseydim. Yorgunum. Öyle susadım ki.

Müthiş bir ferahlamak arzusu vardı içinde; sınıfa bu yüzden birkaç dakika geç girdi. IV C her zamanki gürültü içindeydi.

«Hepiniz kesin bakalım patırtıyı!»

İlk defa çocuklara böyle sert çıkıyordu ve hepsi elektrik çarpmış gibi oldu. Bütün dikkatler üzerine çevrilince, sırıtmak ihtiyacını hissetti.

«Çene çalmaktan başka birşey düşünmüyorsunuz, nedir bu edepsizlik? Hep boş konuşuyorsunuz! Ama basit bir soruyla karşılaştınız mı, serseme dönüyorsunuz!»

Çocuklar neşeli mırıltılarla kendisini onayladılar, ne kadar boş olduklarını sınıfça kabul ettiler. Demek bunları lafla da hizaya getirmek mümkündü. «Suratlarınıza bakınca, kaç kişinin dün gece TV seyrettiğini anlayabiliyorum. Bazılarınızın gözleri kapanıyor.» Yine ıslık gibi solumalarla, görüşünü onaylayan sesler. Mitchell şıklık özentisi içinde karşıda oturmuş, olaya tanık olduğundan habersiz, duruyordu; Allah korkusu bile yoktu içinde; Allah'ı düşünecek değillerdi ya; her halde hayalinde, hâlâ altında debelenen Shirley'i durmadan mıncıkladığını kuruyordu. Özellikle bu kurbanını ağa düşürdüğü için müthiş zevkleniyor olmalıydı.

«Mitchell!»

Collins'le konuşuyordu şimdi de. Zaten hep Collins'le, ya da Riley'le, ya da şu budala Harris'le fısıldaşırdı. Bu gün öğleden sonra dersin diğer günlerden farklı geçeceğini düşünmesi için hiç bir sebep yoktu elbette. Nasıl da yanılıyordu ama! Lütfen ko-

nuşmasını kesip, «Buyrun efendim?» demek zahmetine katlandı.

«Bana cevap verirken ayağa kalk!»

Mitchell, yardakçılarına gülümseyerek bakıp ayağa kalktı. Dikkat edin, biraz dalga geçeceğim, der gibiydi.

«Ne söylüyordun Collins'e?»

«Hiç bir şey efendim.»

«Collins, seninle konuşuyor muydu Mitchell?»

«Yo, hayır efendim.»

«Buraya gel, Mitchell. Buraya gel bakalım, koca oğlan. Gel de boyunu bosunu bir görelim.»

«Ben mi efendim? Ama ben bir şey yapmıyordum ki.»

«Ben bir şey yapmıyordum, ha?» diye dişlerinin arasından çıkan ıslık gibi bir sesle tekrarladı Wier. «Sen nasıl bir okula devam ettiğini sanıyorsun bakayım? Buraya gel, Hitler bozuntusu, yoksa korkuyor musun? Konuşuyordun işte.»

«Konuşmuyordum efendim.»

«Şimdi de yalan ha... Küçük bey Hitler olmak istiyormuş,» diye sınıfa dönüp açıkladı Wier. «Bunun için iki sayfa doldurmuş. Kuş beyninden bundan daha uzun bir kompozisyon çıkmamıştı bu güne kadar.» Sınıftakiler ümitle güldüler. Shirley Taylor'un bakışları, Wier'e takıldı; çok şaşırmıştı; karşısında yepyeni bir Wier vardı; Mitchell'i tanıdığı için, Wier hesabına korkuyordu biraz. «Saat bire çeyrek kala kanalın yanındaki yere gel,» demişti Mitchell'in yardakçılarından biri. «Bir şey görüşeceğiz.» Shirley gelmeyi reddedince, Mitchell'in yardakçısı, televizyon oyunlarından öğrendiği budala bir yüz ifadesi takınmıştı: «Gel, yoksa karışmam. Çetenin emri bu!» Shirley, şeytanın aklından geçirdiği şeyi yapması için, söylenen yere gitmek zo-

runda kalmıştı. Mitchell'in, Wier'den daha kurnaz olduğunu biliyordu. Wier'i, Mitchell'in kötülüklerinden sadece okul otoritesinin yasakları, onun yardımcılarıyla (kısacası polis, özel okullar, islahhaneler) beraber bütün okul yönetiminin ağırlığı koruyabilirdi. Şimdi Wier'i büyük bir acıma ve sevgiyle seyrediyordu. «Küçük bey Hitler olmak istiyormuş!» diye coşarak devam etti Wier, «ama ne yazık ki bıyık bırakacak kadar büyümemiş daha!»

Sınıf duymazdan gelinecek kadar pes perdeden bir gülme tutturdu. Ödevini bahane ederek öğrencilerden birini, diğerlerinin önünde küçük düşürmek, Wier'in pek ender baş vurduğu bir şeydi, ama Mitchell öğrenci sayılmazdı, sadece istatistiklere, okul kayıtlarına göre bir öğrenciydi o. Mitchell kırk arkadaşının önünde dikildi, ama bu durum hiç hoşuna gitmiyordu.

«Söyle bakalım, ne dedin Collins'e?»

«Hatırlamıyorum efendim.»

«Ama **bir şey** söyledin, değil mi?»

«Galiba efendim.»

«Oysa Collins söylemediğini iddia etti. Demek ki ya sen yalancısın, ya da o!»

«Bilmiyorum efendim.»

«Gevezeliğine rağmen, koca ahmağın birisin sen, tamam mı? Annen de, oğulcuğunun okulda cezada bırakılmamasını rica eden mektuplar gönderiyor. Koca oğlan! Newman, başöğretmenin odasına git, ceza kayıt defterini al, gel.»

Mitchelle sıkıntısından ayaklarının üzerinde kımıldanıp duruyordu ve suratını buruşturmuştu. Yanaklarından, öfkesinden kuduracak hale geldiği belliydi.

«Uzat bakalım elini.»

«Hayır,» dedi Mitchell.

«Yanlış mı işittim yoksa? Uzat elini dedim.»

«Hayır.»

Mitchell şimdi de kollarını göğsünde kavuşturmuştu. Tecrübesine dayanarak, bay Wier'in çabuk paniğe kapıldığını biliyordu. Şimdiye kadar böylesi başına hiç gelmemişti, ama yine de atlatacağını sanıyordu. Gidi boy fıkarası mezar kaçkını! Okulu kimin yönettiğini bilmiyor muydu bu adam?

Sopa hızla kalkıp, ıslık çalarak Mitchell'in göğsüne kavuşturduğu kollarına, dirseklerine iki defa inip kalktı. Bütün sınıf Mitchell'in acıdan gözlerinin yaşardığını gördü, sık sık soluduğunu işitti. Acıya daha fazla dayanamayarak, kollarını çözdü ve aşağı indirdi. Wier hemen emretti: «Şimdi sağ elini uzat ileri.»

Mitchell yine hayır derse, ne olacağından hiç emin değildi. Belki de itibarı beş paralık olacaktı. Acısının elverdiği kadar soğukkanlı bir şekilde sağ elini uzatıp, «Okulda çok sertsiniz, değil mi?» dedi yavaşça, fakat Wier olanca gücüyle sopayı eline yapıştırınca, dayanamayıp yerinden sıçradı.

«Şimdi de öbür elini.»

«Tüzüğe aykırı ama bu...»

«Korktun mu, koca oğlan?»

Mitchell buruk bir sessizlik içinde öbür elini de uzatıp, kamçı gibi inen sopanın acısını bir daha sineye çekti.

«Geç otur yerine,» dedi biraz nefes nefese kalan Wier. «Bir daha da çeneni açıp konuşma. Collins, buraya gel.»

Collins kararsızdı. Biraz da sararmış gibiydi.

«Mitchell seninle konuştu mu, konuşmadı mı?»

Collins hemen itiraf etti: «Konuştu efendim.»

«Hani konuşmamıştı?»

Collins'te ses yok.

«Ne demek oluyor bu? Başka yalanlar mı kıvırmaya hazırlanıyorsun yoksa? Uzat ellerini ileri. Önce sol elini.»

Collins avuçlarını oğuşturarak sırasına döndü. Yaşaran gözlerini saklamak için başını öne eğmişti. Mitchell'e dönüp bakmadı bile.

«Şimdi,» dedi Wier, «Biraz da konuşma sanatından bahsedelim.»

Başını kaldırıp sıralara baktı, çocukların hepsi bakışları karşısında dayanamayıp, başlarını eğdiler; yalnız Shirley Taylor hariç; o gözlerinin içine bakarak karşılık verdi ve sonra hafifçe kaşlarını çatıp, düşünüyormuş gibi önüne baktı.

Sıcak, yakıcı bir akşamdı. Shirley çok sade, açık mavi, bebe yakalı bir elbise giymişti. Kollarını kaldırdığı zaman, Wier çıplak koltuk altlarında daha tüy bile bitmediğini gördü. Demek hâlâ bir çocuktu. Her derse gelişinde, okul kılığını değiştirip, daha rahat, daha kadınca bir şeyler giyiyordu; ya da büyük işi giysiler. Sanki evdeki ilişkilerinin, okuldan farklı olmasını istiyor gibiydi. Oldu da.

«İşte burada,» dedi birden, neredeyse soluk soluğa. «Haftalarca önce vaad etmiştiniz bana.»

Wier aşağıda park ettiği, pencerelerini kapattığı ve kapısını kilitlediği arabasını görebiliyordu. Taş merdivenlerden yukarı çıkarken bir kadın da beraber tırmanmıştı. Üçüncü kata çıkmıştı kadın; şişman ve kan-ter içindeydi. Şimdi de taş trabzandan aşağıya sarkmıştı.

«Nedir bu?» diye sordu Wier.

«İmza defterim.»

«Kimlerin imzası var benden önce bakalım?»

Gördüğü adlar, kendisine hiç bir şey ifade etmiyordu. «Bir kısmı June'a ait,» diye açıkladı Shirley. Geçen yıl gözde olan bazı şarkıcıların imzalarına, benim demekten utanmıştı. «Ben ne yazacağım?» diye sordu Wier.

«Sadece adınızı.» Sonra omuzundan bakarak, «Adınız galiba Graham, Graham'a benziyorsunuz,» dedi.

«Neye benzer ki Grahamlar?»

«Ender olurlar. Alışılmamış insanlardır. Bill, John adı o kadar çok var ki,» diye yakındı Shirley, sonra gülümsedi. Gamzeli yanakları, bembeyaz dişleri, neşeyle parlayan gözleri, kendisi istemediği halde boyadığı dudakları vardı. «Teşekkür ederim, efendim.»

«Gerçekten hayata o gözle mi bakıyorsun?» diye sordu Wier.

Shirley'in gözleri şaşkınlıkla kamaştı, Wier'e takıldı bakışları, yanaklarında iki kırmızılık oluştu. «Hangi gözle?»

«Kompozisyonunu okudum da.»

Odanın içi öylesine sessizdi ki, kızın sık sık solumaya başladığını işitebiliyordu. Mavi elbisesinin altında heyecanla inip kalkan memelerini de ister istemez farketti.

«Ha, o mu?»

«Sana kompozisyonun hakkında ne düşündüğümü söyleyeyim mi? Adeta şahaneydi. Kompozisyonun yazılışı değil belki, ama fikir iyi.»

Shirley sinirli bir sesle, «Doğru değil mi ama?» dedi. «Yani dediğim —daha doğrusu yazdığım— doğru değil mi? Tanrı bizi, kendimize benzemek için yarattığına göre, bizim de kalkıp başkasına benzemeye kalkışmamız, gülünç olmaz mı?»

«Tanrıdan söz eden bir tek sen vardın sınıfta.»

«Öyle mi?» Başka söyleyecek bir şey bulamadığı için, sıkılmışsa benziyordu. «Peki, diğer kızlar ne olmak istiyorlarmış?»

«Prenses, film artisti, ünlü kişilerin eşleri, Amerikalı, İtalyan, yani kendilerinden başka her şey. Hattâ biri, Ispanyol dansözü olmak istiyormuş.»

«Hastalık belirtisi gibi bir şey,» dedi aradığı sözcüğü bulan Shirley. «Ben de hâlâ Paris'e gitmenin peşindeyim.» Pencereden dışarıya baktı. «Yalnız Mitchell'in de gelmesi, can sıkıcı bir şey. Umarım, gece kulüplerine gitmek isteyecektir.»

«Shirley...» Wier birden kendisini, hayatın gerçeklerini kızına söylemekte güçlük çeken bir baba gibi utangaç hissetti. O da bu sıkılganlığını anlamış gibi, başını öne eğip dizlerine baktı. Elleri kıpırdandı. «Evet, efendim?»

«Mitchell'e dikkat et. Şu, ya bu şekilde kalbini kırmak isteyebilir. Benim yüzümden. Benden nefret ediyor ve beni üzmek için her şeyi yapabilir. Kendisini küçük düşürdüğüm için.»

Shirley, «Bana bir kötülük ederse, üzülür müsünüz?» diye sordu, ama Wier bu soruyu başka türlü yorumladı.

«Kim olursa, benim ilgi duyduğum, zayıf ve savunmasız herkese kötülük yapmak suretiyle, beni üzebilir.»

Wier, genç kızın burnunu çektiğini işitti ve göz yaşlarının yanaklarından aşağıya süzüldüğünü görünce, yüzünün apansız bir duyguyla kızardığını hissetti. Ortada gizli bir mesele varmış, annesinin-babasının bilmemesi gerekiyormuş gibi, sessiz sessiz ağlıyordu.

İki iskemlede, yan yana oturuyorlardı. Wier kızı avutmak için ondan yana dönünce, Shirley sevgilisine sarılır gibi dolandı boynuna, ıslak yüzünü gömleğine,

boynuna, başına dayadı. Wier neden üzüldüğünü sormadı bile, çünkü o uğursuz gün, öğleden sonra, Mitchell'in marifetlerini biliyordu. Buna tanık olduğunu açıklarsa, kızı daha da utandırmış olacaktı. Bir şey söylemeden, bekledi.

«Dehşet bir şey!» diye hıçkırdı Shirley. Sol kulağına fısıldayarak konuşuyordu. Wier, kızın dudak boyasının, saçlarını yıkarken kullandığı şampuanın tatlı kokusunu duyuyor, çocuklarınki kadar yumuşak cildinin temasını, elbisesinin açık yakasının meydana çıkardığı duru boynunun altında, beyaz, ufak memelerini farkediyordu. Daha o kadar küçüktü ki, sütyen bile takmamıştı. «Beni kanalın kenarına götürdüler. Bir kaçı beni tutarken, Mitchell de zorla öptü beni.» Wier kızın olayı aslında cereyan ettiği biçimde anlatmayacağını biliyordu. «Sonra Riley'le Collins de öptü. Hep birlikte gülüp alay ettiler benimle.»

Kızın sarı saçlarını okşayarak, «Ziyanı yok,» diye mırıldandı Wier. «Öptükleri **sen** değildin ki, kendi şeytan beyinlerindeki biriydi,» diye mırıldandı.

«Sevdiğim biri olsaydı» diye yakındı Shirley (yakarışa benziyordu konuşması): «Oh, her şeyin başka türlü olmasını nasıl isterdim.»

Wier gülümsedi, azarlar gibi, «Sen de mi?» dedi, «sen de mi başkasına benzemek istiyorsun yoksa?»

Shirley hâlâ hıçkırıyordu; kıpırdanmamıştı yerinden, ama Wier hiç rahatsızlık hissetmedi. Yine kulağına fısıldayarak şikayet ediyordu: «Dün beni arabanıza almadınız ama.»

«Görmedim ki seni.»

«Görmezlikten geldiniz.»

«Yağmur yağmıyordu. Ayrıca yürüşün sana zararı olmaz ki.»

«Beni sevmediğinizi biliyordum zaten.»

«Oh, saçma-sapan şeyler konuşma.»

«Yani seviyor musunuz beni?»

«Elbette.»

«Ama beni arabanıza almadınız.»

Kadın mantığı, diye düşündü Wier. Tıpkı Freda gibi; gülümsedi ardından. «Ne var gülecek?» diye üzülmüş gibi sordu Shirley. Sanki çocukluğundan, büyüklere ait bir şeyi kaçırmış gibi hissetti kendini. Shirley öz çocuğu gibiydi. Wier bir kızı olmasını ne kadar isterdi. Kız çocuklarının babalarını çok sevdiği bilinen bir şeydi. Hiç bir şekilde pohpohlanmadan, karşılık beklemeden, çocuk sevgisiyle sevilmek, kimbilir ne kadar güzel bir şey olurdu; bir yabancının ne kadar kokuşmuş bir insan olduğunu anlamaması için, çocuk olması şarttı.

İşte şimdi de kızı gibi, aynen şöyle diyordu: «Geçen hafta bir şey sormuştunuz bana. Öyle sormamalıydınız aslında.»

«Ne sormuştum?»

«Unuttum. Dayanılmaz bir şeydi.»

«O kadar kötü müydü canım?»

«Sözcüğü diyorum. Çok zor bir şeydi. Bilmiyordum da ne olduğunu. Daha doğrusu biliyordum da, Mitchell ıslık çaldı bu sırada, ben de sandım ki...» Gözleri yeniden buğulandı.

«Peki, niçin gittin kanala?»

«Mitchell çağırdığı için.»

«O itin her istediğini yapmak zorunda değilsin ki.»

«Fakat çeteden o.»

Wier sabırsızlığını belirten bir işaret yaptı.

«Söylediklerini yapmak zorundayız. Hiç olmazsa bazılarını.»

«Yapmazsan n'olur?»

«Cezalandırırlar sonra adamı.»

«Ama zaten hiç hoş olmayan bir şey yaptılar. Bir daha seni bir yere çağırdıkları zaman, sakın gitme Shirley. Eğer bir daha böyle bir şey olursa, bana haber ver.»

«O, elbette veririm, elbette!»

Wier, kızın rahatsız olduğunu farkediyordu. Biraz sonra da gitmesi gerekecekti. Bakışları karşılaşınca, birden kendisi hakkında bir şeyler sormak için zayıf bir istek uyandı içinde. Kırk kişilik sınıfta bir müttefik kazanmak amacıyla, «Benim hakkımda ne düşünüyorlar?», ya da «Ne yapabilirim ben?» diye sorabilirdi. Fakat kızın teselliye ihtiyacı olduğu bir anda, zayıflığını itiraf etmek olurdu böylesi. Yine de içinde uyanan isteğe, başka türlü boyun eğdi.

«Sınıfta ne ad taktılar bakalım bana?»

«Ha, türlü adlarınız var. **Biz,** Sinatra diyoruz size.»

«Bizden kastın ne?»

«Kızlar.»

«Ama ben şarkı söylemiyorum ki.»

Wier, kızın yanaklarının kızardığını, boynunda hissetti ve birden çay getirmek için kapıyı açsalar ve bu hallerini görseler annesinin-babasının ne düşünecekleri geldi aklına.

«Shirley, toparlandın mı?»

Genç kız, sesinin tonunun değiştiğini, bütün imkânların tükendiğini hissederek, burnunu çekti.

«Ne demek istiyorsunuz?» diye kısık bir sesle sordu. Uğradığı hayal kırıklığı yüzünden, çok üzgündü. Çünkü şu anda bile, öğretmeninin hiç bir şeyin farkında olmadığını anlıyordu.

«Çalışacak mıyız biraz?»

«Vakit var mı?»

«Yarım saat var daha.»

Gideceği yerde, ders yapmak daha hayırlıydı. Sonra bütün bunları hayaller, yatağına girince çözümler, ekler yapardı...

«Eğer kendini iyi hissetmiyorsan...»

Ne müşfik, ne kadar düşünceli insandı...

«Yo, şimdi iyiyim. Ağladığım için de özür dilerim.»

«Bütün kızlar, zaman zaman ağlarlar.»

Graham. Graham. **Graham!**

«Biraz tuhafıma gidiyor,» dedi Wier ve ekledi, «cümleleri kurarken seçtiğin sözcükler, daha ziyade... Niçin gülümsedin?»

«Hiç,» dedi Shirley. «Şimdi kendimi çok daha iyi hissediyorum da, ondan.»

Cumartesi gecesi. Yavan, sıkıcı, boğucu bir gece. Yapacak hiç bir şey yok. Trowman da davet etmedi. Belki de Veronica, Freda'dan hoşlanmamıştı. İnsan Freda'yı ya sever, ya acır. Hiç olmazsa anlar, ancak ondan sonra varlığından sıkılmaya başlardı.

Bayan Lane kapıda, sıkı sıkı giyinmiş, ceketi sırtında, bir an sonra ceketi elinde, (karşı kapıdan buraya kadar sanki çok yol varmış gibi); sesinde, insana yanlızlığı özendiren bir neşe var. Bayan Lane duldu. «TV'de iyi bir oyun olduğunu işittim,» dedi yüksek sesle. Nereden bilebilirdi ki? Özel olarak TV için yazılmış bir oyun ilk defa gösterilecekti o akşam.

«Merhaba, bayan Lane. Freda, sigara kalmamış. Ben çıkıp...»

Karısı yorgun bir yüzle kocasına baktı. Malûm bahane. Kendisini mahkum eden bakış karşısında Wier adeta sendeledi: Gitme, kabalık etme, karı sıkıcı olabilir; ama TV'deki oyun belki oyalayıcıdır; iç-

me; evliliğimiz, duygularını körletmek isteyeceğin kadar başarısız mı, berbat mı?

«Geç kalmam.»

«Bende sigara var, alsanıza,» diye atıldı bayan Lane.

«Bahane canım,» dedi Freda. «İçki istiyor canı.» **Bir tek,** diye yalvardı Wier'in sesi. «Haydi bakalım, koca ayyaş! Git, ama çabuk dön bari. Oyun bir çeyrek saat sonra başlıyor.»

Evden, utancıyla beraber çıktı Wier ve utanç bir daha bırakmadı yakasını; ayaklarına dolandı, başka şeyler düşündürdü ona. Dönerken yanına da birkaç şişe alabilirdi. Ama aynı olmazdı ki. Bütün bir haftanın acılarını unutmak, Mitchell'i, Collins'i aklından silmek, çığlıkları koparıp atmak için, küp gibi içmeliydi. Kaçamak bakışlar, yorgunluk, sorumluluk, her şeyi gören Tanrının başarısızlığını görmesi.

Haziran ayının son günleri olduğundan, akşam saat sekiz buçukta bile, hava hâlâ aydınlıktı. Kenar mahallelerde kendisini kötü kötü süzen bakışlarda, sarhoşluğunu lanetleyen düşünceleri okur gibi oluyordu. Vicdanı söylüyordu bunları. Meslekdaşlarından biri tarafından görülmek korkusu. Fakat onlar burada dolaşmazlardı. Burası, düşünme alanıydı. Çareden bahsederlerdi hep, ama lafta kalırdı bunlar. Kimse gelmezdi buraya. Otomobilleri içinde, insafsızca, burunlarını kıvırarak, lânetlenmesini, yıkılmasını bekleyerek gelip geçerlerdi. Sanki böyle olunca her şey değişecekmiş gibi.

Bar tıka-basa doluydu. Semtin orta yaşlı, perişan kılıklı, aptal suratlı, sarı, hasta benizli, saçları dökülmüş, ya da kırlaşmış erkekler; fakirlik, hile, kayıtsızlık, bira, yorgunluk, pazu kuvvetiyle çalışmak, en bayağı şekilde sevişmek, kötü beslenme ve daha nice dav-

ranışlarla çökmüş yüzler. İster cahillik, ister başka şey deyin, ama yine de bunlar bir insanı belirliyor, tanımlıyordu ya. Sınıf savaşı. Sofralarına kurulup yemek listesini inceleyenlerle, ne bulurlarsa onu yiyenler: Artık yağlar, tuzlu yemek suları, ucuz et, bira ve ekmek. Onların dünyasında süt ve şarabı düşünmek bile, karılık demekti. Bu insanlara isterseniz acıyabilirdiniz, ama boşuna zaman kaybetmek olurdu. Merhametinizi, orta sınıf zihniyetinize özgü acınızı, vicdanınızı da kendinize saklayın. Çünkü işin en gülünç yönü, bütün bu adamların gerçeği bilmiş olmalarıdır. Onlara hiç bir şey söylemeseniz de olurdu. Düşünceleri tam ve kesindi. İster tecrübe denen insafsız okuldan, ister kendilerini fazla düşünmekten kurtaran yavan sözlerden esinlenmiş olsunlar. En ilkel konulardaki cahilliklerine rağmen, örneğin yenecek yemekler konusunda, hepsi ağır, iriyarı adamlardı, hattâ bir kısmı bundan da öte, şişkoydu. Wier bu insanların herkesle ilgilenen, kayıtsız hayatlarına imreniyordu. Köpeklerden, atlardan ve (zamana göre) kriketten konuşuyorlardı. Kadınlardan, hattâ kendi karılarından bile konuşsalar, çok iğrenç ve yakası açılmadık sözler ediyorlardı. Wier bu heriflerin nasıl sevip evlendiklerini, çoluk-çocuk sahibi olduklarını merak ediyordu doğrusu.

Ucuz elbiselerinin ve partal ayakkabılarının içini, tam bir ayyaş kalıbıyla dolduruyor, Wier'i kayıtsız bakışlarla süzüyorlardı. O da dirseğiyle iterek kendisine yol açıyor, sık sık tekrarladığı «Özür dilerim,» lafı, gülünç ve yersiz kaçıyordu. Tekniklerinin ne olduğunu bir türlü öğrenememişti. Belki de dimdik durmak gerekiyordu böyle çok içmek için.

«Lütfen bir duble bira bana, yirmi tane de Players.»

Sigara paketi biradan ıslanmıştı, ama Wier bir

şey demedi. Yazın geldiğini inkar eden mavi dumanlar arasında bir yol buldu kendine. İçerde hep elektrik aydınlığı vardı. İnsanlar küme küme çöreklenmişlerdi. Wier o acınacak «Özür dilerim!» sözünü tekrarlaya tekrarlaya, yeniden ilerledi. Bir başka bardan kahkahalar ve şarkı sesleri geliyordu. Beş barmen, başlarını kaşımaya fırsat bulamayacak kadar sıkı çalışıyordu. Hayvanca bir sahneydi bu; terli koltuk altları ve kasanın gürültüsü, açılan kızartma paketlerinin cızırtısı, bir kadının çığlıkları, havlayan bir köpek, sıcak, mavi bir atmosfer ve baygın bakışlar. İğrenç ağızlar durmadan konuşuyor, konuşuyordu; kapatmaya bile lüzum görülmemiş, kocaman, hayvanca esneyen bir ağız. Adamın biri kürdanla dişlerini karıştırıyordu; bu haziran gecesinde siyah bir elbise giymiş, yakasına bir kırmızı gül, boynuna altın (anlıyorsunuz ya, aslında altın renginde) kolyeler sıralamış bir kızın etrafında şarkılar söyleyen beş delikanlı; delikanlılar bağırışıyordu. Salyalar akıyordu ağızlarından; durmadan şakalar (elbette yakası açılmadık şakalar) yapıyor ve kıza resmen refakat etmekte olan genç, şakaların en ağırını, kızın bilmemne olduğunu söyleyerek yaptığını sanıyordu. Konsomatrisler uzun, kırmızı pelüşten bir kanapeye sıralanmış oturuyorlardı. Ancak orospuların vücutlarından çıkan bir pudra ve ten kokusu salona yayılıyordu, sahneyi iyice bayağılaştırıp, durumu ciddileştiriyordu. Allahım, çevreyi seyreden, gülen, tüküren, bu güruh muydu hep?

Tıpkı okul gibi, diye kararını verdi Wier. Veliler günü! Doğru, korkunç bir şakaydı bu. Bunlar, Collinslerin ana-babalarıydı; çocuklarının da birer hayvandan farklı olması beklenebilir miydi? Üstelik onursuz hayvanlar; çünkü bir hayvanın kibri olmaz; gözü dışarda değildir ve dolayısıyla başka hayvanları taklide kal-

kışmaz. Aslan, aslan olarak kalmıştır; çakal da cinsinden sapmaz. Ama burada, çakal, aslan olduğunu sanıyordu (alkolün, TV'nin, sustalı çakının da yardımıyla), aslan da ayağına pantalonu çekip, kürsüye geçiyor ve salonda dua okumaya başlıyordu.

Bir duble daha içeyim, yoksa bütün bir ömür boyu ağlayacağım. Kalabalık kendisiyle hiç ilgili değildi; O da çarmıha gerilmenin eşiğinde olmak tehlikesini atlatmış, üzülmüyordu bile artık hallerine. «Bana bir duble daha Bert, bu sefer kulplu olsun!»

Karşıda Tanrı kadar yaşlı bir kocakarı oturuyordu (fakat bomboştu gözleri; kâğıt gibi beyaz yüzündeki gözler, bir kabuktan farksızdı) ve elinde gümüş bir çubuk tutuyordu. Önüne gelen her yarım duble biranın içine, iki sakarin tableti atıyordu. Sonra da o gümüş çubukla tabletleri eziyordu. Züppe! diye hükmünü verdi Wier. Reçelli bir pastaya benzeyen (şimdi de bakışlarını yakalamıştı, önce derin bir iç çekti, göğüslerinin gerçek olduğunu göstermek istercesine gerindi, Wier emindi bundan) kocakarı siyah elbise, kürk ve şala bürünmüştü. Bir hanımefendi. 1936'da her halde bir taksiye binip gezmeye gidiyordu.

Barın belalısı da gelmişti. Kabadayıların kümelendiği taraftan neşeli sesler ve alkışlar yükseldi. Belalı sırıttı. Müşterek bahisçinin adamıydı bu. Cenazeye gidiyormuş gibi giyinmişti. Yakasında pembe bir çiçek vardı (belki de düğüne gidiyordu); bir de melon şapka oturtmuştu tepesine. Amerikan TV filmlerindeki dedektiflere benziyordu; şapka başından hiç çıkmadı. Kimbilir, belki de altında kafa yoktu, sadece şapkayı tutan bir hava basıncı, merkezkaç gücü vardı. Atlardan, köpeklerden söz ediyordu durmadan ve gerçekten bu işten anlayan biriydi. Garibin biri dört şiling kadar bir para kazanmıştı ve belalı her zamanki gibi ya-

rı payını aldı; içki parası da ödemezdi hiç. Noel hariç! O da, Tanrıyla arası bozulmasın diye. Aslında Tanrıya falan inandığı yoktu, ama bazan bir atın yarış kazanması için, Tanrının yardımını dilemek gerekiyordu. Belalı elli yaşlarındaydı, ama kendisine her bakımdan iyi baktığı belliydi.

Külhanbeyler tartışıyorlardı aralarında. Wier birden kendisinden bahsediyorlarmış gibi bir rahatsızlık hissetti. Hepsi ona bakmıyordu; ama biri bakıyordu; sonra bir başkası daha dönüp bakışlarını üzerine dikti; hızlı hızlı bir şeyler konuştular aralarında. Kocakarının dudakları, gece çok sıkıcı olmaya başlamış gibi, aşağıya sarkmıştı. Derken karşıdaki sürtük kızla beraber olan herif ayağa kalktı. Dev gibiydi. Canavara, yırtıcı bir hayvana benziyordu. Kız da kalktı ayağa. Kendinden çok emin bir tavırla barın taburesine tünemiş, oturuyordu. Diğerleri güle güle der gibi el salladılar. Kadın hepsini ayrı ayrı süzdü; cinsel çekiciliğini onlara da gösterdi. Ağızlar salyalanıp sulandı, gözler baygınlaştı, süzüldü; hele kız arkasını dönünce, hep birlikte kalçalarına, bacaklarına yiyecek gibi baktılar; ama kız aldırmadı bile. Mavi çoraplar vardı ayağında (acaba ayaklarının kirini saklamak için mi?); topuğu da en az bir karış yüksekti. Yanındaki erkek Wier'e bakmadı, ama kız baktı ve Wier kızı bir yerden tanıyormuş gibi oldu. Iyice inceledi ve adeta konuşmada adı geçen kişiyi tanımak istercesine süzdü Wier'i. Wier de kızın yüzüne takıldı; çünkü üçüncü dubleyi yuvarladığı halde, kızın takmayacağını bildiğinden, daha önce iyice süzememişti. Gece sona ermeden yanındaki delikanlıyla yatacağından kimsenin şüphesi olamazdı. Kız geçip bakışlarını başka tarafa çevirdikten neden sonra, Wier toparlandı; bira, bilinçaltındaki canavarı uyandırmaya başlamıştı. O da içerdeki hay-

vanlardan biri olmuştu artık. Bir anda neden bu insanların dünyasında ten arzusunun hemen karşılanmak istediğini anladı. Kız da cangıldandı; kitaplar, sözcükler ve ilkeler, onun için hiç bir şey ifade etmiyordu. Wier aklına Freda'yı, hattâ Shirley Taylor'u, o zavallı çocuğu getirdi. Geçen karı bu işi her yerde yapabilirdi; ayakta, çimenlerin üzerinde, çöplükte, tahtaların üstünde, karıncalara, sineklere, sırtının acımasına ve rahatsız olmasına aldırmadan, her yerde; oysa Wier meşru karısını temiz, sıcak ve huzurlu yataklarında sevişmeye ikna etmek için, dil dökmek zorundaydı; yine de Freda sıcaktan şikayet edebilirdi. Wier şu sürtük karılara ve serserilere bile imrenebileceğini anlıyordu. Ne kaybettiklerini bilmediklerinden (acaba gerçekten bir kayıpları var mıydı?), mahkum edildiklerini, lanetlendiklerini bile farketmiyor, ya da umursamıyorlardı. Tanrı, rahmetiyle hepimize hayali ve gerekli bir kibirlilik vermişti. Bunun bir parçası bile ne kadar önemliydi, bir sürü sersemin hayatını kolaylaştırmaya nasıl da yetiyordu! Bir insanın çıkıp da onlara, akıllı ve vicdanlı olmanın, her şeyin farkına varıp, ümitsizce mutsuz olmanın önemini anlatmaması, ne can sıkıcı bir şeydi. Mavi çoraplar ve yüksek topuklar. Eğer cehenneme gidecek biri varsa, o da şu sürtük kızdı elbette —ne kadar zordu buna inanmak (aslında dünyadan kötü neresi olabilirdi?)— ama bu arada elektrik direklerinden birine dayanıyordu kız ve olgun bir meyva gibi, zevkle eriyor, ıslanıyordu.

Wier, iki duble daha yuvarladıktan sonra, yaşlı bir adamla konuşmaya başlamıştı. İkisi de sırılsıklam sarhoştu ve aslında kendi kendileriyle konuşuyorlardı. Zayıf, üstleri-başları perişan, sopa gibi üç Pakistanlı içeri girdi ve her biri birer darı rakısı ısmarladılar. Sanki zayıf ve veremli olduklarını biliyorlardı. Wier

gibi, onlar da yavaş yavaş yabancılıklarından ve çevrelerindeki kaba kuvvet gösterilerinden duydukları çekingenlikten sıyrıldılar. Wier birden zamanı belli belirsiz tahmin etti; Freda geldi aklına; oyunun son on dakikası; Allah kahretsin! Ter içindeydi, aklı başından gitmişti, kalkmayı kararlaştırdı. İhtiyar herif, sersemin tekiydi ve yanılıyordu. Bacakları biraz güç taşıyordu gövdesini, fakat kapıya kadar yürüdü, konsomatrislere iyi geceler diledi, onlar da, onlar da içlerindeki nefreti alkolle unuttukları için, gülümsediler ve «İyi geceler efendim,» dediler.

Dışarda hava iyice kararmıştı. Kısa, hayal gibi gelen bir an, sokağın havası kendisine pek temiz geldi. Ama içerinin pis insan kokusundan sonra böyle geliyordu. Şimdi de yol boyunca uzanan dükkanlardan yayılan balık ve patates kızartması kokularını almaya başlamıştı. Sanayi ve taşıtla yaşayan bir şehrin iğrenç ümitsiz kokuları ağır basmakta gecikmedi.

Kaldırımın kenarında İrlandalılar el sıkışıp vedalaşıyorlardı; ayrılmak için durdular.

«İyi geceler, be Tony!»

«Sana da be aslanım, Patrick.»

«Sabaha görüşürüz, ha?»

«Allah bilir orasını be.»

«Nasıl, iyi misin bari?»

«Neye kötü olacak mışım lan?»

Wier biraz sonra kapışıp birbirlerinin dişlerini dökeceklerini biliyordu.

Saat onu geçmişti; fakat patatesçilerin önünde çocuklar hâlâ kuyruktaydılar; yedi yaşlarında bir çocuk, durmadan bisikletiyle etrafta dolanıp duruyordu. Ne yapıyorlardı bütün bunlar burada? Evleri yok muydu bu insanların? Bir kısmı da cinsel azgınlıkları yüzünden dışarda, diye düşündü Wier. Sağda-solda kü-

meler birbirlerine yakası açılmadık küfürler savuruyorlardı: «Sen kendini ne bok sanıyorsun ulan?» — «Haydi be sen de, koca kafalı!» — «Maureen Harrison'la çıktığını söylüyorlar, ne diye gelecekmişim ben seninle be?» Tıpkı birbirlerini koklayan köpekler gibi, hep aynı hikaye, diye karar verdi Wier. Sokak, doğum kontrol hapları, kırık bardaklarla doluydu; pazartesi sabahları, çöpçüler için her halde çetin bir iş günüydü.

Dört kişi peşine takılmıştı; şimdi de karşıya geçiyorlardı. Ciddi, seks düşkünlüğünden arınmış, kararlı yürüyüşleri vardı. Ucuz ayakkabılarının topukları, yağ, ıslak kâğıtlar ve köpek pislikleriyle dolu kaldırımlarda tok sesler çıkartıyordu. Bardaki dört arkadaştı bunlar. Wier işin kendisiyle ilgili bir yönü olduğunu anladı ve adımlarını hızlandırdı. Fakat telaşından yanlış yöne ilerledi. Olaya tanık olabilecek kimselerin, patatesçilerin önünde itişen kümelerin, açılıp kapanan bir otomobil kapısının, kendinden emin bir tavırla aşağı yürüyen, adamın, bir telefon kulübesinden çıkan kabadayının tarafına değil de yanlış yöne ilerledi. Parkın parmaklıklarına ve kavak ağaçlarına, tek bir sokak lambasının soluk aydınlığına yaklaşırken anladı bunu. (Diğer lamba yarım saat kadar önce taş atılarak kırılmıştı.) Geriye dönse, aptal derlerdi. Hem belki de yanılıyordu (korkaklığından, kaç defa kasıtsız hareketlere göz yummuştu); zaten acele etmesi gerekiyordu. Freda, bayan Lane, bir şeyler atıştırmak, iyi bir oyun seyretmek; acaba gerçekten iyi miydi oyun? Polis, cesetler, gıcırdayarak açılan kapılar, bir içki yuvarlamak; hiç çalışmamış biri somun anahtarı kullanamaz ki.

Peşindeki herifler hiç telaş etmiyorlardı; akıllıca bir davranıştı bu; sanki bir başka kurbanın ardından

gider gibi, kıs-kıs bir gülüş, parkta Shirley gibi zorla elinden-kolundan tuttukları bir kız vardı; dayak yiyen bir delikanlı, cüzdanla beraber çekilip alınan para, sarhoş şoförüyle yoldan geçene çarpan bir otomobil. Şunu bir denemeli; bir Volvo; hiç de duymadım adını; ya şu Wolseley 6/99'a ne buyurulur? Bazı insanlar ne kadar züppe oluyorlar be Allahım! Arka tarafa iki kız atabiliriz, tamam mı? Haydi gazla...

«Bay Wier?»

Ve tam bir aptal gibi, bile bile dönüverdi geriye. Pek iyi göremiyordu; yağmurluklarının altına iyice sinmişlerdi. Birkaçı güldü, birbirlerinin önüne geçerken, soluk bile almadılar sanki.

Ağzına ilk yumruklarını indirdikleri zaman, Wier itiraz etti, «Bir dakika, anlayamadım...»

«Vay canına, bir entelektüelmiş be!»

«Kes sesini, çabuk bitir haydi!»

Wier'in ağzında kan tadı vardı. Kaburgaları müthiş ağrıyordu. Yüzünün bir tarafıyla kulağını parkın demirlerine çarpmış, müthiş acı çekiyordu. Saklamaya çalıştığı başına ve boynuna yağmur gibi yumruklar indirdiler. Ağzı kanla dolmuştu. Biri sırtının yumuşak bir yerine yumruğunu indirince, acı acı inledi. Etraf karanlık olduğundan, henüz gözünü bulup morartamamışlardı. En sonunda yere düştü ve artık vurmaktan yorulduydu diğerleri. Bu sefer tekmelemeye başladılar. Fakat tekmeleri pek etkili olmuyordu. Çünkü kalın, lastik ayakkabılar vardı ayaklarında. Ama yine de acıyordu canı. Üstelik alkolün etkisi de geçtiği için, müthiş artmıştı acısı. Parkın parmaklıklarına tutunup kalkmaya çalışırken, bu sefer biri, kıçına bir tekme daha savurdu; hep birlikte bastılar kahkahayı. Wier'in kafası demire çarptı. Her halde gelen biri vardı ki, saldırganlar aralarında çabuk çabuk bir şeyler konuştular. Biri eğil-

di ve ıslak dudaklarıyla, Wier'in kanlı kulağına şu sözleri fısıldadı: «Dikkat et, bay Wier! Gördün mü seni nasıl benzettik?» Hemen uzaklaştılar sonra. Hızlı hızlı yürüyen lastik ökçelerinin seslerini bir süre daha duydu. Vücudunun her yanı sızlıyor, hiç bir tarafına dönemiyordu. Kalkıp doğrulamadı da.

Yanlış meyhaneye, bir kenar semte gittiği için bunun başına geldiğini farketti önce. Her halde sınıf savaşının bir örneğini vermişlerdi herifler. Belki de bakışlarıyla barı süzerken, gözlerinde etrafı eleştiren, alaycı bir ifade sezinlemişler, bundan huylanmışlardı. Kıza da kızışmış bir köpek gibi bakmıştı. Ama yanındaki herif bu bakışı göremezdi ki. Ama Wier dört saldırgan gencin giderken söyledikleri son sözleri unutmuştu. Her halde kızı pis-pis süzdüğünü onlar görmüş, bakışlarından neler çektiğini okumuşlardı. Öyle olmalıydı. «Gördün mü seni nasıl benzettik?» demişlerdi. Rahat bırak kızı, o senin ne bakışlarına, ne parana, ne de başka şeyine bakar. Ama bir anlam ifade etmiyordu ki bu! Utanç verici bir şeydi yapılan iş. Arada-sırada kadınlara bakıp, beyaz tenine imrenen, elbiselerinin altındakileri görüyormuş gibi olan ufak-tefek bir adamın alçaklığıydı. Birden müthiş bir korku sardı karnını; sancı barsaklarına doğru, kıvrandırarak indi. **Bay Wier!** Adını biliyorlardı. Mitchell! Bu işin Mitchell'le bir ilgisi vardı. Senin borun okulda öter, dememiş miydi? Mitchell'in çetesi! Dikkat et! Gördün mü seni nasıl benzettik. Başka hiç bir açıklama da yapmamışlardı. Bir entelektüeldi o; ancak böyle cezalandırılırdı.

Wier fena korkuyordu şimdi. Acı her yanını sarmıştı. Mitchell pazartesi günü ağzında kuruyan kanı, cildinin perişan halini görecekti. Sırıtacaktı. Diğerleri de görecek ve inanacaklardı ona; nasıl olsa kurnazlık edip her şeyi önceden anlatacak, kanıtlayacaktı doğru

söylediğini. Shirley Taylor da korkacaktı. Hayır! Mutlaka bir hafta izin almalıydı. Tıpkı çocukların annelerinin yaptığı gibi, bir pusula göndermeliydi: Graham bugün rahatsızlandığı için... Korkuyordu, utanç duyuyordu ve kuşkulanıyordu, çünkü acizdi. Saldırıya yumruklarıyla karşı koyacak güçlü kuvvetli değildi. Aynı şekilde, Mitchell'i de suçlayamaz, polise baş vuramaz, Ferguson'a bile anlatamazdı olayı. Mitchell nasıl olsa suçsuzluğunu kanıtlayacak bir delil bulabilirdi; fakat bunu bilmemezlikten gelip, Black Bull'da olduğunu açıklaması gerekti. Falanca, filanca semtte bir meyhaneydi bu. Bu sefer de Sylvan-Jones'un yerine geçmekten ümidini kesmek gerekecekti; terfi etmesi suya düşecek, yılda ikiyüz sterlinlik bir gelire veda edecekti. Ayrıca sırrı da ortaya çıkacaktı. Wier içiyormuş; kenar mahallelerde, kirli barlara devam ediyormuş. Biliyor musunuz, kötü kadınların peşinde koşuyormuş. Fingirdek. Belki de erkeklerin peşindedir. Ama evli! Aman canım, bu gün herkes iki taraflı çalışıyor zaten. Zamane modası..

Freda kocasını karşısında o halde görünce, çığlığı bastı. «**Graham!** Ne oldu sana? Neredeydin Allah aşkına? Bayan Lane gitti. Allahım, ne sersem adamsın sen! Bir şey söylesene kuzum! Araba mı çarptı yoksa?»

Wier başına geleni anlattı ve karısının bakışlarında bir acıma hissi gördü. «Peki, ne diye **oraya** gidiyorsun, şart mıydı? Böyle pis yerlere! Hastalık kapacaksın, ayol! Nasıl nefret ediyorum bu pis şehirden. **Rahat dur!**» Yaralarına sargı yapıştırıyordu. «Çocukluk etme. Polis ne dedi?»

«Gitmedim ki...»

«Çıldırdın mı sen? Hemen polise gitmelisin. Yakalarlar hemen.»

«Gidemem. Düşünsene hele. Bay Ferguson, herkes öğrenir sonra...»

«Sanki bilmiyorlar mı sanıyorsun?»

«Çabuk iyileşirim ben. Birkaç gün gitmem işe.»

«İyileşirsin belki. Böyle adama gel de güven. Bir sürü dert daha çıktı başımıza. Galiba yemeğini de tepsiyle önüne getireceğim. Pekâlâ gider, çalışırsın.»

«Ama öğrenir sonra...»

«Sen de dersin ki...»

«Hayır. Önce iyileşirim. Birkaç gün yeter bana. Nasıldı oyun?»

Freda kocasının eve perişan dönmesi üzerine, sıralamayı tasarladığı bir sürü şikayeti unutmuştu. Şimdi de bir sirke keskinliğiyle ağzından dökülmeye başlamıştı şikâyetleri. Wier çok kabaydı; geç kalıyordu hep eve; boşuna para harcıyordu; bayan Lane işitecekti bunu; yemek pişirmiş, onu da yakmıştı; kendisini on dakika, yarım saat beklemişlerdi; geleceğim dedikten sonra gelmemek, daha da ayıp olmuştu!

«Evet,» diye onayladı Wier, «haklısın.» Karısı dırdıra devam ederken, o da bütün vücudu sızlayarak uzandı. «Özür dilerim,» derken, parmaklarıyla saçlarını sıvazladı ve saç diplerinin bile acıdığını hissetti. «Bana hiç aldırmıyorsun, ilgilenmiyorsun benimle.» Freda da hayatında bir başarısızlıktı. Üstelik seviyordu da karısını. Sıkıcı günlerini neşeye, renkli bir hayata dönüştürebilseydi. Wier'in yaptığı, ya da beceremediği bir iş yüzünden Freda'nın da cezalandırılmış olması, ne kadar amansız, insafsız, adaletsiz bir şeydi. Barın pis havası, dizlerine kadar inen mavi çorapları ve kızı zevkten bir hayvan gibi —kaç yaşındaydı acaba? On yedi mi? —titreten sert bir cildin teması. «Fazla bir şey söylemedi, değil mi?» —«Muhallebi çocuğu, yumruk bile atamaz ki.»— Yarın, pazar günü, herkesin

dinlenme günüydü ve Mitchell'e haber ulaştırılacaktı. Pazartesi, ya da salı, ya da bir başka gün, yeniden savaşa dönmesi gerekecekti. Tek silahı olarak kelimeler ve fikirlerden yararlanacak. Fakat bunların hiç biri, bu dünyadaki Mitchell'leri inandırmaya yetmeyecekti. **Biliyorlardı.** Onlar etlerini-kanlarını ortaya koyup, canları çıkarcasına tecrübe sahibi olmuşlardı; sözcüklerle hiç bir alıp-verecekleri yoktu. Atlar ve köpekler, bol bol kadın teni, amansız yumruklar ve çoktan başka şeylerle dolmuş beyinler. Onlar ikinci bir çarmıha gerilişi seyredebilirlerdi; sinema kameraları, teyp bandları, sandviçleri ve bira şişeleriyle. Hep birlikte gülüp eğlenmek için. Buna karşılık Tanrı da küçük, korkak Wier'i, sözcükler ve sevgiyle silahlandırıp düşmana karşı büyük ümitlerle çıkartıyor, kazanmasını istiyordu.

6

«OTURUN, Wier,» dedi bay Ferguson. Sesinin tonu emrediciydi.

Wier, domuz eti konservesi kutularını, birkaç kitabı itti, dikkatle oturdu: İskemlenin ayaklarından birinin sakat olduğunu biliyordu. Elektrikli sobanın yanında çok çirkin, çiçek desenli bir kumaşla döşenmiş, rahat bir koltuk vardı. Fakat bay Ferguson parmağıyla işaret ederek, bütün teknik nezaket kurallarını bir kenara itip, nereye oturacağını göstermişti. Söyleyecek hiç bir şey yoktu; Wier, cevap vermekten yoksun, en acı şekilde eleştirilecekti. Başöğretmenin odasına fırtına gibi dalıp, bacak bacak üstüne atmak, bir sigara yaktıktan sonra, «Bakın efendim, IV C sınıfındaki haylazlar için artık artık bir şeyler yapmanın zamanı geldi!» demek mümkün değildi ki. Bay Ferguson'la böyle konuşmak imkansızdı. Zaten Wier hiç beceremezdi; korkaklar yapamazdı böyle şey. Ferguson'un karşısında bekleyip ümit edeceksin, sonra kıvranacaksın.

«Bulunmadığınız günlerde IV C'ye ben girmeyi düşündüm.» dedi bay Ferguson. «Galiba artık tamamen iyileştiniz, değil mi? Ciddi bir şeyiniz yok ya?»

Bozulan sağlık durumuyla hiç ilgilenmediği açık-

ça belliydi. Ferguson, ruhen ve bedenen hastalık nedir bilmezdi. Bu bakımdan kusursuz olduğuna inanırdı. «Yok, sadece bir mide rahatsızlığıydı,» diye onayladı Wier.

«Ceza defterine baktım, geçenlerde sopa kullanmışsınız.»

Eleştirici bir ifadeydi bu.

«Evet, efendim.»

«Oysa sicilinizde hiç bir zaman dayak cezasına baş vurmadığınız yazılı. Şimdiye kadar elinize sopa bile almamışsınız. Şimdi kalkmış, zeki bir çocuğa vuruyorsunuz.»

Wier işittiği söz karşısında kül gibi oluverdi. «Zeki mi dediniz efendim? Mitchell mi zeki?»

«Zekayı sopayla cezalandıramazsınız. **Ne var Hunt?**»

«Gü-günaydın efendim. O-okul mührünü alabilir mi-miyim?»

«Evet, evet; ama çabuk al, haydi!»

Wier, bay Hunt'ın titreyen ellerini, şakaklarında hızla atan mavi damarları görebiliyordu. Birden içinde, bir başka korkağa karşı derin bir acıma hissi uyandı.

«Bunu niçin yaptığınızı bir türlü düşünemiyorum.»

«Çok iyi hatırlıyorum, küstahlık etmişti.»

«Zeki bir çocuktur o, bay Wier.»

Allahım, Mitchell'e karşı yumuşak davranmasını istiyordu kendisinden.

«Hitler olmak istiyordu ama,» diyerek açıklamaya çalıştı Wier. «Kompozisyonunda...»

«Elbette isteyecek,» diye gürledi bay Ferguson, sanki Wier bir şey kanıtlamış gibi. «Hepimiz isteriz bunu. Her idealist, bir parça diktatörlük etmek ister. Düzeltilmesi gereken kusurları görür...»

«Tersine,» dedi Wier. «kendisine benzeyenleri öldürmek istiyor o.»

«Gençlik çılgınlığı,» dedi bay Ferguson. «Sonra sıyrılır bundan. Ben bu çocuğu çok ilginç buldum. şunu da söyleyeyim, **canlı** çocuk.»

Hay Allah, diye düşündü Wier. Canlı ha! İşte bu her şeyi açıklıyordu. İşin içinde canlılık varsa, Ferguson her şeyi affedebilirdi. Bak, ne getirdi bu aklıma...

«Bay Ferguson, son bir okul fotoğrafı çektirmemizin üzerinden kaç zaman geçti?»

Ferguson, eleştirilerinin bu şekilde kesilmesi karşısında önce şöyle bir afalladı. Neyse, zamanı vardı daha... Fotoğraf. Evet. Anlamıştı. Evet, evet.

«Bilmiyorum, bay Wier.»

«Çocukların bir de yeni inşa edilen okul binası önünde bir fotoğraflarını çektirsek, nasıl olur acaba?»

«Bunu düşünelim, bay Wier. İyi bir teklif.»

«Son okul fotoğrafını görmek isterdim doğrusu.»

Bay Ferguson ayağa kalktı. «Bulursak, görürsünüz. İşte, şurada. Üç yıl önce çekilmiş. Daha dün gibi.»

Wier'e önceki gün çekilmiş gibi geldi resim... Çünkü bay Ferguson fotoğrafta bir tekerlekli koltuğa yerleşmiş, gülümsüyordu; evet, **gülümsüyordu!** Şimdi hiç yapmadığı bir şeydi bu. Wier incelemeye başladı. hepsi de sırıtmıştı. Bir kaçının gözleri kapalı çıkmıştı. Ve işte, üçü de oradaydı. Her halde o yılın IV C sınıfındaydılar. Dördüncü ve beşinciyse, belki de hasta olduklarından fotoğrafın çekildiği gün bulunamamışlardı, ya da Demiryolu sokağındaki başka bir okulda öğrenciydiler. Ama işte barda gördüğü, yumruklarını yüzünde patlatan, henüz çok genç, fakat iriyarı, haşin, bira ve at yarışları, sigara dumanlı salonlar, para savaşı, başarı, tatlı hayat,. kızları terden ıslanmış bir yatağa sereceklerini, ya da bir elektrik direğine sıkıştıra-

caklarını hayal eden kopuklar, karşısında duruyordu, bunlardı. Yüzlerine bakınca, bir tek kurtuluş ümidi olmadığını anladı. Daha o zaman bile, yenilgiyi kabul etmiş bir halleri vardı: Bu sıkıntıdan kurtulmak, okuldan ayrılmak, bu dünyayı terketmek, şan, şöhret ve para peşinde koşmak için can atıyorlardı. Her halde Wier'den önceki öğretmen de onları sindirmek istemiş, belki de sevimli görünmeyi denemişti. Bu ümitle konuşmuş, yola getirmek için çene yormuştu. Öğrenim sona erince de, hepsini kaderlerine terketmişti. Acaba şu Mitchell ne zaman çocuk masumluğundan çıkıp, hileciliğe sapmıştı? Beş yaşında mı, yedi yaşında mı, yoksa on birinde mi? Acaba ana-babalarının da ters, huysuz yaratıklar olduklarını ne zaman anlamışlardı? Acaba ağabeyleri ilk cinsel başarılarını ne zaman anlatmıştı kendilerine? Cumartesi gecelerinin firesi sarhoşların meyhanelerden çıkışını ne zaman görmüşlerdi? Patates kızartılan dükkanlarda, daha büyüklerinin kavga ve döğüşlerini ne zaman dinlemeye başlamışlardı? Ne zaman parkların parmaklıklarına tırmanıp sevişen çiftleri dikizlemeyi zevk edinmişlerdi? Bunlara birtakım sözcükler öğretmenin ne yararı vardı sanki? Hattâ bunlara bir şey öğretmenin yararı var mıydı? İdeallerini daha yedi yaşında yitirmişlerdi; on bir yaşında, hepsi birer sinsi, alaycı olup çıkmıştı; on altısında ise, artık her şeydiler, baştan aşağı katılaşmışlardı. Birtakım fikirleri vardı, ama hep günlerini gün etmek için. Tanrının ve alçak gönüllülüğün çok ötesindeydiler; kayıtsız ve insafsızdılar; hoşlanmadıkları şeyi küçük görüp hakaret etmek o kadar kolaydı ki. Bunu **biliyorlardı.** Ölüme bile hazırdılar; her şeyi denemişlerdi, artık tekrardan da hoşlanmıyorlardı. Wier böylesine kokuşmuşluk karşısında pek ümitsiz hissetti kendisini. Korkunun ağır bastığı karamsarlığa

karşı mücadele etti. Küçük Thompson, Newman da vardı, Shirley Taylor vardı. Bütün okulu sayacak olsa, henüz masumluluklarını yitirmemiş, üzerinde hâlâ çalışılabilecek düzinelerle çocuk çıkardı belki. Zamana karşı bir yarış ve sayılara karşı bir mücadele; dünyanın bütün Mitchelleri, ya da kendisi. Wier, savaşmasını öğrenmeliydi.

«Bunu ne zaman yaptın, Thompson?»

Çocuğun küçük, soluk yüzü dehşetle yukarı kalktı. «Ne demek istiyorsunuz yani efendim?»

«Bu sabah yaptınız bu ödevi, değil mi?»

«Doğru söylüyorum, hayır efendim.»

«Bu sabah! Mürekkebin rengi hâlâ soluk mavi. Bütün bir hafta sonu vardı ödevinizi yapmak için. Bak Thompson, hiç iyi değil bu hareketin. İstesen sen daha iyisini de becerebilirsin. Saçmalık bu. Ne oluyor böyle?»

Çocuğun gözleri, ıslak bir yılgınlıkla yakarıyordu: Lütfen beni rahat bırakın. Wier gürültüleri işitmemezlikten geldi, buruşturulan kâğıtlar hışırdadı, bir kitap düştü yere; bir bakıma yararı vardı bunun, başbaşa kalmalarını sağlıyordu. Çocuğun bakışlarındaki dehşeti bir türlü anlayamıyordu; çünkü Thompson bundan önce kendisinden hiç korkmamıştı; hattâ Mitchell ve çetesi tarafından tuvaletlerde dayak yerken bile bu kadar çekingen görünmemişti. Tatlı bir sesle fısıldadı: «Niçin korkuyorsun oğlum? Söylesene bana.»

«Çok korkuyorum efendim,» diye itiraf etti çocuk ve kaçamak bir bakışla söylediklerini işiten var mı diye etrafını süzüverdi..

«Neden korkuyorsun ama?»

Thompson kızardı, kekeledi: «Bay Chard efendim, artık bizimle beraber kalmaya geliyor da.»

«Niçin korkuyorsun peki ondan?»

«Siz ona söyleyemez misiniz, efendim?» Bakışları ümit, canlılık ve sorumlulukla parladı. «N'olur efendim, söyleyin ona, söyleyin başka yere gitsin!» Şimdi sessiz-sedasız ağlamaya başlamıştı. Bütün II A sınıfı çevresindeyken ağladığına göre, durum berbattı.

«Kim bu bay Chard?»

«Bizimle beraber kalmaya geldi.»

«Kiracı olarak falan mı?»

Thompson en üzüntülü anında bile utanmasını biliyordu; başını iyice önüne eğdi. Wier birden çocuğun bir sorusunu hatırladı, «Zenciler de bizim gibi midir?», sonra demir parmaklıkların ardından çıka gelen Shirley Taylor: Mitchell'in marifetiyle tenine yapışmış otlar ve çimenler. «Zenci mi bu adam?»

Thompson, Wier'in bunu nereden bildiğini sormadı. Büyükler böyleydi işte. Kâh tahmin edilemeyecek kadar anlayışsız, kâh son derece anlayışlı olurlardı.

«Evet, efendim.»

«Ama ona sizinle oturmamasını söyleyemem ki. Eve davet mi edildi? Bir anlaşma mı var?»

«O, **n'olur** efendim! Söyledim ya. Anlarsınız.»

«**Neden** ama?»

Thompson fısıldadı: «Bir Vauxhall Cresta aldı, efendim. Pembe.» Tıpkı bir ruh uzmanı gibi, zenciyle çocuğun ilişkisini anlamaya başlıyordu.

Wier kısık, adeta utanan bir sesle, «Siz aslında bayan 'Woodman'ın sınıfındansınız,» dedi.

Thompson ümitsizce, sepetlenmeyi bekleyerek yüzüne baktı. Okulda kalma cezası, Okul Yasası'nı yaz, yeni bir kompozisyon hazırla, bilinmeyen bir şey için, herhangi bir ceza. Öğretmenlerin anlamadığı, ya da

uğraşacak vakit bulamadıkları, ya da korktukları her şey. Bir başkasının meslekî yetkisine giren başka bir şey (yaparlar, hep böyle yaparlar), bir ceza. Kendilerini temize çıkarmak için.

Çocuğu kırmak, büyük bir acıydı. Wier, «Ama ona git demeye hakkım yok ki,» dedi. «Her halde annene kira falan ödüyordur.»

«Kalabilir miyim burada efendim?»

«Bayan Woodman gerekli görürse, annenle görüşürüm ben,» dedi Wier. «Bu ödev de ayrıca çok şişirme yapılmış.»

«Teşekkür ederim efendim.»

«Peki, ödevini niçin evde yapmıyorsun?»

«TV seyrettiler efendim.»

Seyrettiler! Wier üsteledi. «Başka oda yok muydu peki?»

«Oda dekore ediliyordu, efendim. »

«E, işte bu gibi zorluklar hep bizi denemek için ortaya çıkar, Thompson. Bir daha sefere yatak odanda çalış.»

Thompson bir şey söylemek için ağzını açtı, fakat söylemedi.

Wier yemek saatinde Constance'ı gördü. O da aynı fikirdeydi. «Ne yapalım yani, annesiyle beraber yaşıyor adam. Sınıfta herkes bundan söz ediyor. Alaya alıyorlar çocuğu.»

«Öyleyse bir şeyler yapmalıyız.»

«Bir şeyler mi yapmalıyız? Saçmalama, Graham. Ne yapabiliriz ki?»

«Sınıf hocasısınız ama.»

Belirli bir rahatsızlıkla kızardı Constance. «Doğrusu nasıl hareket edecekleri hakkında annelere-babalara ders verecek çapta hissetmiyorum kendimi.»

«Ama bu durum yıkacak çocuğu.»

«Bay Ferguson'a danışabilirim belki.»

«Constance! Mantıklı konuş kuzum! Ben gidip göreyim mi kadını?»

«İstersen git,» dedi cesaretsizliğinden utanan Constance. Bıçak kemiğe dayanınca, bir idealist değil, sadece bir öğretmen olduğunu anlamıştı. Sözcükler, sözcükler, bazı saatlerde durmadan konuşmak, ama beni sakın bu işe karıştırmayın. Yirminci yüzyılın ikinci yarısındayız, ama sanki bir mucize olmuş, ben hâlâ bulaşmamışım bu işlere. 1943'te bir aralık yangın gözcülüğü yapmıştım, ama Dr. Bull beni bundan kurtardı. Haklıydı da, çünkü ölebilirdim. O kadar yorgundum ki. Hiç bir şey olmadı, ama durmadan içip kumar oynayan o adamlar, karartılmış binanın köşesinde-bucağında sevişmekten vakit bulabildikleri zaman telefonlara cevap veren o pis kızlar.

Şimdi de, Graham Wier'i sevdiği, buna rağmen başarısızlığa uğramasını istediği için, kendisinden utanıyordu. Kendi beceremiyeceği bir şeyi onun yapmasını istemiyordu. Aslında Wier de başaramayabilirdi. O da kendisi gibi korkuyordu. Bırak gitsin, burnu sürtülsün, Thompson'un annesi tarafından benzetilsin. Üstelik küçük, pis çocuğun biriydi Thompson, pek parlak da sayılmazdı; hiç bir başarı gösterememişti; giyinmesini, yemek yemesini bilmeyen biri adam olur mu hiç? Bırak Graham başarısızlığa uğrasın, o zaman gider, avutur, hoşuna gitmeye çalışırdı belki. Ne kötü insanlar, değil mi? Benimkilerden birini yola getirdiğinizi sanmıyorum; hayır, yabancı bunlar; sırf değişiklik olsun diye böyle insanları seçiyorlar. İnsanları değiştiremezsiniz ki, Graham. Bunu ancak Tanrı becerebilir.

Shirley'in otomobilinin yanında beklediğini görünce, neşelendi. Sanki oradan tesadüfen geçiyormuş gibi, bir dişinin, bir genç kızın bile orada bulunmayı ayarlaması, ne kadar olağanüstü bir şeydi.

«O, bay Wier, efendim...»

«Eve gitmek mi istiyorsun? Yürümeye tahammül edemiyor musun?»

Kızardı, başını öne eğdi. «Önemli değil, ama size bir şey söylemem lazım. Yarın gelemiyeceksiniz bize. June'un doğum yıldönümü.»

«Her halde bu fırsatı kaçırmazsın.»

«Umurumda bile değil benim. Yalnız çalıştığımız odayı istediler. Ben de sinemaya falan giderim.» Çocuksu bakışlarında bir yakarış okundu.

«Bize gelebilirdin,» dedi Wier, «ama doğum günü partisi kadar eğlenceli değil bizim ev.»

«Karınız hoşlanmaz benden.»

«Ne münasebet, karım...»

«Hoşlanmaz. On beş yaşındayım ben, çocuk sayılmam.»

«Laf mı bu da yani? Önemli mi senin ne olduğun?»

«Karınız tutmaz beni. Göreceksiniz.»

Aslında kızın davetini kabul ettiğini farketmemişti. «Haydi, atlayın bakalım arabaya,» dedi, «sizi eve bırakayım.»

«Teşekkür ederim, efendim.»

Otomobilin içinde yalnız kaldıkları zaman, sıkılmak sırası bu sefer Wier'e geldi.

«Bak, Shirley. Sana bir şey getirdim. Bunu yarın verecektim sana.»

Shirley, adama baktı, ama Wier'in tahmin ettiği gibi kızarmadı. Bakışları kuşkusuzca karşılaştı. Shirley memnun, sordu: «Nedir o?»

Wier dün Shirley'i acıyarak ve sevgiyle anmıştı,

sonra da ona plastik fabrikasında başlayacağı işinde yardımcı olacak bir şey satın almayı kararlaştırmıştı. Yalnız bir öğretmen gibi değil, bir baba gibi ilgi duyduğunu gösterecek bir şey. Dün teşebbüsüne bu gözle bakmıştı, ama şimdi arabanın içinde, kendisi gibi, kızın da bir insan olduğunu görüyordu. Çocuk olduğu için utanmıştı, ama teşebbüsünü kadınca yorumlayacağını şimdi anlıyordu. Yaşı on altıya yaklaştığına göre, kadınca yetenekleri vardı artık. Wier'i ter basmıştı, sıkılıyordu. Kız bunu başkalarına olanca saflığı ile anlatsa bile, kimbilir nasıl yorumlayacaklarını düşünüyordu.

Sinirli bir sesle, «Canım, alt tarafı bir dolma kalem,» dedi, «plastik fabrikasında işe başladığın zaman, sana yardımcı olsun diye aldım. Daha yirmi bir yaşına basmana çok var senin,» diye çekinerek ekledi.

Wier'in önceden birkaç defa daha farkettiği soluk soluğa, suçortağı olduklarını belli eden fısıltı gibi sesiyle, «Kimseye söylemem sizin aldığınızı,» dedi. Wier'in endişesini sezinlemiş olmalıydı. «Erkek arkadaşım armağan etti derim.»

Otomobilin açık penceresine yaklaşan gürültüleri işitince, ikisi birden suçluların telaşıyla dönüverdiler.

Faith'le Bill Brown küçük spor arabayla, Wier işitmeden yanlarına kadar yaklaşmışlardı. Fakat onlar da kendilerine dalıp koca otomobildeki öğrenciyle öğretmeni farketmedikleri için, devam ettiler konuşmalarına. Wier, suçluluğa benzer bir duyguyla dondu kaldı. Shirley'in sağ eli, Wier'in deri kanapenin üzerinde duran sol elinin kenarına dokundu, boylu boyunca kaydı ve tırnakları sözcüklerle ifade edemediği bir yalvarışla etine gömüldü.

Bill büyük bir saflıkla anlattığı bir şeyi yeni bitirmiş, şimdi de Faith mutsuz, kırgın bir sesle, «Aman

Allahım, sanki o kadar önemliymiş gibi...» diyordu.

«Fakat görmüyor musun sevgilim?», ardından iki kapının küt diye çarpıp kapanması ve spor arabanın motorunun gürültüsü. Wier, eğer geri dönerse, bizi görecek, birtakım şeyler düşünecek, diye düşündü, ama Bill lastiklerini gıcırdatarak sert bir dönüş yaptı; bu arada Faith'ın ağzı durmadan bir şeyler geveleyip duruyor, açılıp kapanıyordu. Kimbilir, belki de göz yaşlarını saklamak için kara gözlükler takmıştı.

Shirley'in parmakları gevşedi ve büyük bir hayranlıkla «İnsan sevince, hiç bir şeyi umursamıyor, değil mi?» diye sordu.

Wier gülümsedi, kontak anahtarını çevirdi. «Öyle derler.»

Shirley, aynı temayı işlemeye devam etti; hem de yine o soluk soluğa, suç ortağı sesiyle. «Harika bir şey olmalı bu. Her şeyi arka plana iteceksin: İşi de, sıradan görevleri de, yemeği de, uykuyu da. Sadece aşk, dayanılmaz, yirmi sört saat devam edecek bir aşk...»

Wier gülümsemeye devam ederek açıkladı: «Doğrusu benim için böyle bir şey olmadı hiç. Ya kömür parası bulmak gerekti, ya havagazı borcunu ödemek...»

«Her halde siz sevmemişsiniz hiç.» Shirley öğretmenine ders vermeye kalkıştığı için, kendisini çok memnun hissediyordu. Aşk, onun bildiği bir şeydi.

«Gerçeklerin dışına çıkamazsın ki,» dedi kıza Wier.

«Ama çıkmaya mecbursunuz,» diye ısrar etti Shirley. «Yoksa aşk olmaz ki.»

«Nerede oturduğumu biliyor musunuz?» diye sordu Wier.

«Evet. Badem ağacının ardındaki evde,» diye hemen cevap verdi Shirley.

«Öyleyse yarın beklerim. Çaya gel,» diye ekledi Wier.

«Bisikletle geleceğim,» dedi Shirley. Evine, öğretmeninin otomobiliyle gelmesinin birtakım sorunlara yol açabileceğini düşünmesinden birkaç saniye önce etmişti bu lafı. Hemen, «Sonuna kadar götürmeyin,» dedi. «Buradan dönün.»

Wier söyleneni yapıp, otomobili durdurunca, neşeli hayranlığını saklayamadı. «Siz bayağı bir komplocusunuz, değil mi?» dedi.

Shirley bu sefer kızarmadı, göz kırptı, öğretmenine bakan bakışları parıldadı, ağzı yusyuvarlak olup, «Oh, evet, haklısınız bay Wier,» dedi. Bunu alaycı bir edayla söylemişti ve Wier bir an için başkalarının Shirley'e nasıl bir gözle bakabileceklerini düşündü: Kadınca bacakları ve kalçaları, kırmızı dudakları, canlı hareketleri, gören var mı diye çevresini araştıran meraklı gözleriyle bir kadından farksızdı. Şimdiyse yüzü bir anlık küstahlığından sıyrılmıştı; aynı hava vücudunun hareketlerinden de silinmişti. Başını arabanın içine uzattı; gür ve sarı saçları yüzünü örttü ve güldü kendi kendine; sonra normale dönüp, «Güle güle efendim,» dedi. «Yarın görüşürüz.» Kapı kapandı. Yürüdü, gitti. Dönüp bakmadı bile arkasına. Alımlı, uzunca boylu, soluk, dürüst yüzlü bir genç kız gibi. Wier, kızın gözünde bir insan olarak kabul edildiğini görmekle büyük bir kıvanç duydu birden. Yirmisine bile varmamış bir genç kız tarafından sevilebiliyordu pekâlâ. Birden iç güdüsü bir şeyler hatırlattı kendisine: Shirley «kızı» olduğuna göre, korkaklığına aldırmayacaktı demek. Her halde bir şeyler düşünmüş olmalıydı. Sonra birden dolma kalem hakkında hiç

bir şey söylememiş olduğunu hatırladı. Sanki beklediği bir şeydi bu. Ama bir kız evlat da böyle davranırdı.

Daha sonra meseleyi Freda'ya açtı. Shirley'in söylediği sözden dolayı bir parça kuşkuluydu Wier. Önce kitaplığa gidip, bir cilt çekti, aldı, sonra, «Yarın çaya biri gelse, tahammül edebilir misin?» diye sordu.

Freda bozulmaya hazır bir sesle, «Yine içkici bir arkadaşın mı?» diye karşıladı sorusunu.

«Yok, bir kız.»

«Kız mı?»

«İçiyor da üstelik,» dedi zekice bir şey söylüyormuş gibi. «Çay içiyor. Öğrenci canım. Şu ders verdiğim kız.»

«Çikolatalı pasta almak için para nerede beyefendi?»

«Öyle kız değil canım.»

«Doğru-dürüst bir çay takımımız da yok.»

«Aldırmaz bile.»

«Ama ben aldırırım.»

«Peki, öyleyse sen de doğru-dürüst bir çay takımı al.»

«Şu bedava ders verdiğin kız mı?»

«Evet, o dedim ya!»

Freda, «Beğeniyor musun onu?» diye sordu.

«İyi, hoş bir çocuk.»

«Ne demek istediğimi anladın her halde.»

«Acıyorum kıza. Şişko, yağ tulumu gibi bir anası, arsız bir de kardeşi var.»

Freda, «Eğer elaleme acıyacaksan, önce bana acı,» diye yakındı hemen. Ardından bir sürü şikayet sıraladı, Wier de dinledi sabırla. Hoşuna gidiyordu bu hali, çünkü seviyordu karısını. Ve yakınmaları, Shir-

ley Taylor'un başına açtığı güçlüklerin yanında hava kalırdı.

Teneffüste küçük Newman kendisini koridorda yakaladı.

«Lütfen gelin efendim, Mitchell gardrop odasında film gösteriyor.»

Çocuğun sesinde, Mitchell'in kötü bir şey yaptığını belirten bir anlam vardı. Wier zaten başka bir şey bekleyemezdi ondan.

«Ama ona benim haber verdiğimi söylemezsiniz, değil mi efendim?»

«Bir şey söylemem.» diye adımlarını hızlandıran Wier karşılık verdi küçüğe. Durdu, sınıfa girip, sopayı aldı yanına.

Erkek öğrencilerin gardrop odasının kapısı kapalıydı, ama kilitli değildi. Wier loş odada ayağını hızla yere vurdu. Fakat birkaç defa daha vurmak zorunda kaldı, çünkü kısa boylu olduğu için, gülerek filmi seyreden çocuklar onu da kendilerinden biri sanmışlardı. Hattâ birkaçı, «Otur da seyret işte be!» diye bağırdı. Wier çivilerden sarkan bir perdede, III A öğrencilerinden bir kızın yüzünü gördü. Sonra bir başka yüz daha göründü. Wier o zaman bir tuvalet kapısının üzerine yerleştirilen kamerayla yukarı bir açıdan bu filmin çekildiğini anladı. Film üstten alındığı için, yalnız yüzler ve kavuşturulmuş eller görünüyordu. Dikkatle ve insanlık uğruna şefkatli duygularla çekilmiş bir film olsaydı, eğlendirici bir Fransız filmi sanılabilirdi. Ama film her türlü sevgiden yoksundu; tersine çiğlik doluydu; tam durup, çocukları haşlamak üzere ağzını açacağı sırada, tanıdık üçüncü bir yüz daha göründü perdede, filminin çekildiğini farkedip, sessizce

haykıran bir sima: Shirley Taylor! Hemen sonra kamera bir dış manzaraya çevrildi.

Wier, içinde, geçen günkü aynı kara öfkeyi ve korkuyu hissetti. Göstericiye bir yumruk atıp devirdi. Aynı anda odada öfkeli itiraz sesleri yükseldi: «Seni gidi namussuz...»

Wier gidip perdeleri kaldırdı. Mitchell, Collins, Riley, Harris, III C sınıfından beş kişi, her zamanki malum haylazlar. Wier'i birden aralarında görüverince, iyice şaşkına dönmüşlerdi. Bu, öğretmenin avantajlı duruma geçmesine yetti.

Mitchell diz çökmüş, göstericiyi topluyordu. «Aman Allahım, kırdınız makinemi!» dedi.

«Zaten el koyuyorum makineye.»

«Otuz İngilize mal oldu o bana.»

«Çok güzel bir film gösterme makinesi,» dedi insanı ürküten bir sakinlikle Wier. «Kameranı da görmek isterdim doğrusu.»

Collins sersemce, «O da burada efendim,» dedi. «Braun marka.»

Wier kamerayı aldı. «Bu da senin mi Mitchell? Çok güzel bir model. Üstelik kesenin elveremeyeceği kadar iyi bir model. Buna da el koyuyorum.»

«Ama, efendim...»

«Ancak devre sonunda geri alabilirsin makinelerini.»

Mitchell öfkeyle bir sürü laf sıralamaya başladı: «Bu Allahın belası okulun dibine dinamit koymazsam! Kundaklamazsam, adam değilim, görün bakın...»

«Uzat elini.»

«Ben bir şey yapmadım ki.»

«Sana ne söylüyorsam, onu yap. Çektiğin film, suçunun en iyi delili.»

Mitchell sol elini uzatıp, «Bir tane daha satın alacağım,» diye homurdandı.

«Şimdi de öteki elini.»

Mitchell kıvrandı; küçük odada ve o sessizlik içinde acı acı inildediği rahatça duyuluyordu.

«Defol git şimdi buradan!» dedi Wier. Collins de davranınca, «Sen değil Collins,» diye bağırdı. «Yalnız koca oğlan!»

Mitchell aklına bir şey gelmiş gibi, kararlı adımlarla dışarı çıktı.

«Sıra sende Collins.»

«Ama efendim, sinema makinesi benim değildi ki.»

«Ama sen de çekim sırasında oradaydın,» dedi mahkum edercesine Wier. «Demek şimdi de Nazi hayvanları gibi, kirli marifetlerinizin filmlerini çekiyorsunuz, ha!»

İçerde bir düzineden de az, dokuz çocuk vardı. Hepsinin ellerine sopayı indirdi birer kere. Bu sıra zil çaldı.

Dışarıda bir kıyamet koptuğu zaman, II A sınıfında ders veriyordu. Birtakım koşuşmalar oldu. Dışarıya uğrayanların patırtısı ayyuka çıktı. Sonra bir sınıf mümessili içeri girdi. «Efendim, gaz kaçağı olduğu için, bay Ferguson herkesin derhal okulu terkedip, kanal boyundaki parmaklıklara gitmesini söyledi.»

Wier, hemen bir araya gelen çocukları dışarı çıkarttı. Etrafta neşeli bir hava esiyordu, sanki bayram vardı. Öğretmenler bile aralarında fısıldaşıyorlardı.

«N'oluyor?»

«Biri okul içindeki bütün gaz musluklarını açmış.»

Wier derhal, Mitchell'in marifeti! diye düşündü. Çevresine bakındı ve onu başını defterine eğmiş, okur halde buldu.

Bunu bir başka heyecan izledi.

«Bakın efendim, her taraftan sular geliyor!»

Feryada benzeyen sesler yükseldi: «Buradan da sular geliyor.» Kimse bir şey yapamıyordu.

Constance kıkırdayarak, «Belki de yangınla beraber sel basıyor,» dedi ve Wier bir anda gerçeği anladığını sezinledi. Trowman'ı kolundan çekip, «Buraya gel! Biri muslukları da açmış!» diye bağırdı.

Gardrop odalarında suların musluklardan taştığını, koridorları kapladığını gördüler.

Olaydan bir saat sonra, bütün öğrenciler salonda toplanmıştı.

Bay Ferguson küçük kürsüsüne çıkıp, herkesin susmasını ve bütün dikkatlerin üzerinde toplanmasını bekledi. Sonra konuşmaya başladı: «Bugün burada hesabı görülmesi gereken birtakım çirkin olaylar cereyan etti. Laboratuvardaki ve marangoz atölyesindeki gaz muslukları açıldı ve eğer bay Richards büyük bir cesaret göstermeseydi, çok tehlikeli bir durum meydana çıkabilirdi.»

Richards, okulun sözde fen dersleri hocasıydı. Koridorlarda göbeğinin üzerinde sürünerek gitmiş, kibrit çakmamalarını, çelik parçalarını birbirlerine sürtmemelerini yalvarmış, bir yandan da gazın patlayıcı niteliğini anlatmış, sonra gaz musluklarını kapatmıştı.

«Bu yetmiyormuş gibi, gardrop odalarındaki yangın musluklarının da çoğu açılmış, okul suya boğulmuştur. Bu marifetleri beceren kız veya erkek öğrencinin hemen ortaya çıkmasını istiyorum.»

Kimse kıpırdamadı yerinden. Mitchell tırnaklarını karıştırıyordu.

«Pekâlâ,» dedi bay Ferguson, «Mesele aydınlanıncaya kadar, bütün okul burada kalacak. Bu arada odamdan 35 Ingiliz lirasının çalındığını tespit ettim.

Suçlu hemen ortaya çıkmayacak olursa, meseleyi polise aksettireceğim.»

Yine hiç kimse kıpırdamadı yerinden. Wier bekledi. Mitchell kendisinden pek emin görünüyordu. Bu işin içinde bir bit yeniği vardı. Para mutlaka emin bir yere saklanmıştı. Birbirlerini korumaya yeminli çete de olduktan sonra, kim onun suçlu olduğunu ispatlayabilirdi ki?

«Şimdi hepiniz sınıflarınıza gideceksiniz. Suçlunun saat dörde kadar gelip beni görmesi için bir süre tanıyorum. Bu saatten sonra, meseleyi polise aksettireceğim. Olay hakkında bir şey bilen varsa, ya öğretmenine ya da bana haber verecek. Bu kadar küstahça şey görmedim.»

Heyecan ve dedikoduyla geçti bütün bir gün, ama sonuç alınamadı.

Saat üçte Wier, bay Ferguson'u görmesi gerektiğini, şüphelerini ona açmasının yerinde olduğunu kararlaştırdı. Yoksa kendisi suçlu sayılır, bay Ferguson, Mitchell'den çok, onu cezalandırırdı. Yalnız açık sözlü olmalı, Ferguson'a yalnız 35 Ingiliz lirasını kurtarmak için fırsat vermekle yetinmemeli, nasıl bir çocuğu koruyucu kanatlarının altına aldığını da göstermeliydi.

Ama daha da beteri vardı. Ferguson ona inanmazdı ki. «O hassas bir çocuktur.» Okuldan sorumlu bir müdürün bu kadar çocuk cahili olması, düşünülemiyecek bir şeydi. «Ona karşı önyargılarınız var. Ben onu akıllı, kibar, derslerine karşı ilgili, canlı bir çocuk olarak görüyorum.»

«Peki, kendisini sorguya çekmeyecek misiniz?»

«Elbette çekeceğim.»

«Neyse, hele şükür,» dedi heyecanla Wier.

Mitchell'i çağırttılar. Saygılı bir edayla içeri girdi. Müthiş boynu bükük, üzgün ve canlı görünüyordu.

«Mitchell,» diye emretti bay Ferguson, «ceplerini boşalt bakalım.»

«Olur efendim.»

Kalem yontmak için küçük bir çakı, iki kalem, bir zarf, ikibuçuk şiling para, iki anahtar, bir çengel, bir köpek fotoğrafı, bir parça ip... Wier neredeyse bir de İncil çıkartmasını bekliyordu yani. Ne açık-saçık resimler, ne doğum kontrol hapları, ne de sustalı; hattâ fazla para bile yoktu. Ne budala şeysin be Wier diye düşündü, ama henüz her şey bitmemişti.

«Sırasına ne buyrulur?»

Bay Ferguson başını salladı. «Siz ısrar ettikten sonra.» Mitchell'e olan güveni doğrusu ne dokunaklıydı, ne de gülünç; çünkü Mitchell'in sırasını araştırmak için normal yolu izleyip Wier'i bakmaya göndermedi. Bunun yerine telefonla Sylvan-Jones'u aradı. Adamlarına güvenemediği belliydi. Özel düşüncelerinin yanlış çıkması yerine, yalan yutmayı yeğ tutuyordu. Mitchell canlı çocuklu; öyleyse hırsızlık yapamazdı.

Sırasında da bir şey bulunmadı. «Tuvaletlere bakın,» dedi Wier, «Her halde bir yere sakladı parayı.»

Teklifini, nezih bir garden partide yapılan çirkin bir şaka gibi kabul ettiler. Ferguson kös kös önüne baktı.

«Mitchell, gaz musluklarını sen mi açtın?»

«Hayır efendim, elbette ben açmadım.»

«Bay Wier okulu havaya uçuracağım diye tehdit savurduğunuzu söylüyor ama.»

«O zaman biraz heyecanlanmıştım efendim. Çünkü sinema makinemi kırmıştı.»

«Kırmadım, devirdim...» diye düzeltti Wier.

«Otuzbeş Ingiliz lirası değerindeydi makine, efendim. Sadece bale filmi seyrediyorduk.»

Çalınan paranın da otuzbeş Ingiliz lirası olması, bay Ferguson'un hiç dikkatini çekmemişti.

«Tuvaletlere oturan kızların filmini çekmiş, onları gösteriyordu.»

Sylvan-Jones, «Tuvaletlerin etrafında dolaşan çocukları ben de gördüm.» diye lafa karıştı.

Bay Ferguson buz gibi bir bakışla onu süzdü. «Ama herhalde o aralarında yoktu,» dedi.

Wier, «Belki siz de seyretmek istersiniz bu bale filmini efendim,» dedi. «Seyretmeniz lazım zaten.»

«Peki. Size zahmet olmazsa gitseniz. Hayır. Bay Sylvan-Jones, sanığa karşı dürüst davranalım, filmi siz gidip alır mısınız? Sonra da okulun sinema makinesinde seyrederiz.»

«Film ana çöp tenekesinde,» dedi Wier ve daha kelimeler ağzından çıkarken, Mitchell'in yüzündeki belli-belirsiz alaycı gülümsemeyi gördü. Yine atlatılmıştı.

On dakika sonra çöp tenekesinden getirilen filmi seyrettiler. Sıkıcı bir sessizlik içinde, tam beş dakika sürdü «Tilki Leydi» adlı baleyi seyretmeleri.

En sonunda bay Ferguson, «Haydi sen sınıfına git, Mitchell,» dedi.

Mitchell gidince, Wier yalvardı —yalvarmaya benziyordu bu; öfkesi geçmiş, yenilgi ve korkaklık yeniden ruhunu sarmaya başlamıştı— «Filmi değiştirmiş. Her halde arkadaşlarından biri çöpe atarken beni gözetledi.»

«Artık bu kadar yeter her halde,» dedi bay Ferguson. Unutmayın ki ben işi başından aşkın bir adamım, bay Wier.»

«Polis çağırtacak mısınız?»

«Bu meseleyi ben düşünürüm.»

«Size III A sınıfıdan Beryl Baker adlı öğrenciyi görmenizi tavsiye ederim efendim. O, tuvalette filminin çekildiğini hatırlayacaktır.»

«Doğrusu bunun gaz musluklarının ve paranın çalınmasıyla ne ilişkisi var, anlayamıyorum ben.»

«Bence de çok yakından ilgisi var.»

«Peki, keyfinizi bozmayalım bakalım.»

Beryl Baker'i sınıfa adam gönderip çağırttılar. Kız korkudan sapsarı bir yüzle başöğretmenin odasına girdi.

«Beryl,» dedi Wier, «geçenlerde kızlar tuvaletinde ne oldu, başöğretmene söyler misin?»

Kızın yüzünün sarılığı kayboldu, bu sefer pancar gibi kızardı. «Ne oldu, efendim?»

«Bir sinema kamerasıyla filmini çekmek gibi çirkin bir işe kalkışmadılar mı?»

Kızın sadece «Evet,» demesi yeterdi, ama o kadar utanmış ve sıkılmıştı ki, kaşlarını çatıp, «Ne demek istediğinizi anlayamadım efendim,» diye mırıldandı.

«Pekâlâ Beryl. Dön bakalım sınıfına,» dedi bay Ferguson. «Artık siz de gitseniz iyi olacak galiba, bay Wier.» diye ekledi. Fakat bunu, hiç olmazsa kız çıktıktan sonra söylemek nezaketini gösterdi.

Wier son kalan gücüyle, «Bana mı, yoksa ona mı inanacaksınız?» diye sordu.

«Bu bir inanıp inanmama meselesi değil ki,» dedi tilkiye benzeyen edasıyla bay Ferguson. «Bu çocuğa karşı davranışınızın çok çirkin olduğunu, önyargılara dayandığını söyleyebilirim. Nedense oğlana karşı ille de bir şey kanıtlamak istiyorsunuz.»

Wier itiraz etmek için ağzını açacak gibi oldu. Yalvaracak, Shirley Taylor'un çağırtılmasını isteyecek-

ti. Onun nasıl olsa kendisini yüzüstü bırakmayacağını biliyordu. Fakat birden bir ümitsizlik sardı içini. Şimdilik yapılacak en iyi şey, su üstünde kalabilmek, ses etmemek, ölmemekti. Mantığı; işin, Freda, yılda ikiyüz İngiliz lirası maaş, yeniden iş aramak için kapı kapı dolaşmak zorluğu, diyordu.

«Galiba önyargılı davrandım,» dedi.

«Güzel, harika! Bunu kabul etmenize çok sevindim.» Gerçekten de pek sevinmişe benziyordu bay Ferguson. Hoşnutsuzluğunu saklamış gibi. «Bunu becermek için cesur ve şerefli olmak gerekir. Elbette, aldatmaca da yok, bay Wier.»

Wier böylesine bir alay karşısında öyle şaşırdı ki, bu sefer söyleyecek söz bile bulamadı.

Wier üstü tıka-basa dolu masanın ardından bakıp gülümsedi. Artık pastalar, dağınık sandviçler ve börekler. Sonra bakışları Freda'nın gözlerinden ayrılıp, Shirley'in dudaklarının iki ucu da beyaz kremayla kirlenmiş soluk benzine takıldı. Sıradan bir çocuk işte, diyordu bakışları; sevimli bir kız, ben dememiş miydim sana? Fakat Freda bu işi ciddiye almış, özel olarak giyinmişti. Hattâ ateş bile yakmış, bir şeyler götürmüş, bir şeyler satın almış, Wier'i hayretlere salmıştı.

Freda okul, eğitim, plastik fabrikasındaki iş hakkında beklenen bütün soruları sormuştu; çocuğun sinema, kitap ve diğer merakları hakkında da bazı şeyler sormak girişiminde bulunmuştu. Şimdi de, uzun bir sessizlikten sonra! «Ben ortalığı toplayıncaya kadar, siz de kütüphaneye geçin,» dedi.

Shirley safça, onaylanmayı yürekten dileyerek, hoşa gitmek için, «Size bulaşıkları yıkarken yardım edeyim,» dedi.

«Hiç gereği yok,» dedi biraz soğuk bir tavırla Freda. «Buraya bulaşık yıkamak için gelmediniz, değil mi?»

Karısının hesaplı davranışları, Wier'in canını sıkmıştı. Sinirlendi ve sordu: «Kütüphane nerede kuzum?» Freda'nın yüzünün asıldığını, dudaklarının gerildiğini görüp, aslında havayı gevşetmek, herkesi güldürmek için sorduğu sorunun, büsbütün gerginlik yarattığını gördü. Ümitsizce, «Hole mi gidelim yani?» dedi.

«İçinde bin bir kitap yığılı odayı kastettim,» dedi buruk bir sesle Freda. «Olsa olsa orası olur kütüphane, değil mi?»

Wier hiç konuşmadan, huzursuz bir tavırla koridorda yürüdü; Shirley de kendisini neredeyse suçlu hissederek, acemice peşinden ilerledi.

«Bırakayım sizi de, çalışın,» dedi Freda. Yüksek topuklarının sesi koridorda kaybolunçaya kadar beklediler, sonra Wier kapıyı çekti. Shirley'in bakışları utançla Wier'i süzdü ve öğretmen, kapıyı kapatışının bir suç ortaklığı olduğu bilincine. o anda varıverdi.

Kalın kapının verdiği güvenle Shirley eski tarz döşenmiş odayı şöyle bir dolandı, henüz çalışmak istemediğini belli eden bir tavırla eşyaları inceledi. Haftalar ilerledikçe, her özel derse başlarken ve bitirirken, birer çeyrek saati huzur içinde sohbet etmeye ayırmaktan hoşlandığını söylemişti Wier. Bu arada bazan karşılıklı çok kişisel sorular da soruyorlardı birbirlerine. Yıllarca öğretmenlerle yüz yüze yaşadıktan sonra, ilk defa karşısında çözümleyebileceği birini bulmuş gibiydi Shirley ve bu işi çok olağanüstü, büyüleyici bir şey diye kabul etmişti. Bir hamlede birkaç adım daha atıp, odada inceleyecek hep yeni şeyler buluyordu. Bunları Wier'e söylüyor, çocukça bir

hevesle gördüklerini ona tekrarlıyordu: «Milton, Bütün Eserleri. Bunu **hiç** okumadınız her halde!». Wier «Dört defa okudum,» diye cevap verince, bu sefer eleştirici bir edayla şöyle dedi: «Ne kadar çok vakit geçiriyorsunuz kitaplarınızla!» Ama hem sonra memnun bir tavırla dudaklarını büküp, «A, ne güzel! Cotman. Sahici tablo mu bu?» diye soruyordu. Ne var ki, Wier'in verdiği cevapları umursamayan bir hali vardı. Sihir, devam ediyordu. «Ne güzel çiçekler. O mu aldı bunları; yoksa büyük bir bahçeniz falan mı var?» Wier, Shirley'in ılımlı bir nefretle, **«karınız»** demeyi reddettiğini de farketmişti. Bir soru sorarken, ya da bir yorumda bulunurken, yüzünü iyice kendi yüzüne yaklaştırmak gibi garip bir alışkanlığı vardı Shirley'in. Sözünü söyledikten sonra da, aklından geçenleri okumak istercesine, sertçe gözlerinin içine bakıyor, cevaplarını tartarak veriyor, cevabı çıktığı ağızla sanki karşılaştırmaya kalkıyordu.

Yazlık giysileri içinde saklı hiç bir yanı yoktu. Tablonun yanından kitap raflarına, oradan pencereye giderken, Wier vücudunun ne kadar kusursuz olduğunu görebiliyordu. Bacaklarının ve kollarının, boynunun inceliğinin ne kadar bilinçsiz, gençlik dolu bir kışkırtıcılık içinde olduğunu farkediyordu. İnsanı rahatsız edecek kadar soluk yüzünün ortasındaki sağlıklı, açık mavi gözleri, yalnız ona, olanca gücüyle bakıyordu. Somurtmak, takılmak için dudaklarını ve dişlerini bile kullanıyordu. Wier ilk defa ona bir dişi gözüyle bakıyordu ve fırsat buldukça gizlice süzüyordu giysilerinin altındaki yumuşak tenini, hafif güneşte yanmış, çıplak bacaklarını. Fakat bütün hissettiği, büyük bir acıma hissi, ten zevkiyle hiç bir ilişkisi olmayan başka türlü bir sevgiydi. Onun neşelenmesini istiyordu, fakat yenilginin içini kavuran, dehşet dolu katkı-

sını duyuyordu. Shirley, güzelliğine rağmen kazanamazdı. Wier aslında kazanmak sözcüğüyle neyi amaçladığından da pek emin değildi, ama yenilgiyle neyi önerdiğini çok iyi biliyordu. Çevresi lanetliyordu kızı. Bu konuda yapabileceği hiç bir şey yoktu. Dua etmekse, evet, dua etmişti. Fakat yine de bir umutsuzluk yardı ruhunda. Shirley alabildiğine güzeldi ve çok geçmeden herkes farkedecekti bunu. Biri baştan çıkarma işlemine başlamıştı bile ve bunu ciddi, kızı tecrübeli kılacak kirli bir sonuca bağlamıştı. Wier, onun böyle, olduğu gibi kalmasını istiyordu; ama bir süre sonra biri o soluk yüzünü öpmek isteyecek, kirli niyetleri, kıvrak tenini kemirecekti, kemirmeye başlamıştı bile.

«Niçin böyle bakıyorsunuz?»

«Bilmem.»

«Hoş bir bakış ama.»

«Hoş adamımdır ben.»

«Tatlı adamsınız siz.» Soluk beniz, Wier'e baktı, inceledi, verdiği hükmü tarttı. «Çok tatlı hem de.»

«Ne demek o yani?»

«Hiç, ama siz şeye layıksınız...»

«Madalyaya mı?»

«Acaba karınız...»

«Ne?»

«Yok, önemli değil. Fakat sert davrandı. Ben size, benden hoşlanmaz dememiş miydim?»

«O birini ancak uzun bir zaman sonra sevmeye başlar,» diye açıkladı Wier. «Hep sinirden.»

«Ne kadar talihli olduğunun farkında değil,» diye yokladı Shirley, ama bu sefer bakışlarını ve yüzünü uzağa kaçırmıştı. «**Sert** davrandı.»

«Sinir, dedim ya. Ama istersen özür dileyeyim...»

«Ben, **size** sert davrandı demek istedim.»

«Yok canım, o sadece bir kuşku belirtisiydi, emin olun.»

«Size pasaport için çektirdiğim fotoğrafımı getirdim.»

İçi tıka-basa dolu çantası da yanındaydı, ama içinde yalnız okul kitapları değil, dergiler, mendiller de vardı; imza defterini de görünce, Wier şaşırdı.

«Bunu hep yanında mı taşırsın?»

Kızardı. «Niçin taşımayayım? Yoksa June karalıyor. İşte fotoğrafım. Bakın.» Kıkırdadı. «Ne gülünç, değil mi?» dedi.

«Hiç de haksızlık etmemiş fotoğrafçı sana.»

«Yani Fransız polisi sınırı geçmeme izin verir mi dersiniz?»

«Fransız polisi herşeyi becerir.»

«Allah vere de deniz tutmasın beni. Yüzüm yemyeşil olursa, kızar mısınız?»

Wier gülümsedi, oldukça tatlı bir sesle, «Canın ders yapmak istemiyor, değil mi.» dedi.

«Sizi sadece bir defa daha görebileceğim.»

«Dersler hoşuna gitti mi?»

«Çok sevdim.»

«Umarım yararı da olmuştur.»

«Yalnız o kadar da değil. Sizinle konuşmak da çok hoştu; oğlanlar o kadar saçma-sapan şeyler konuşuyorlar ki.»

Uzayıp giden bir sessizlik oldu. İkisi de, karşısındakinin bir şey söylemesini bekliyordu. Sonra ikisi birden konuşmaya başladılar, gülüp yine sustular.

«Ne diyordunuz?»

«Ne kadar isterdim bir çocuğumuz olmasını,» dedi bin bir güçlükle Wier. «Özellikle bir kızım.»

Shirley elini Wier'in elinin üzerine koydu, birta-

kım yuvarlaklar çizdi, ansızın bir elektrik akımı yarattı sanki.

«Ne kadar iyi kalplisiniz.»

«Hiç değeri yok ki,» dedi bilerek Wier.

«Çocukların annelerini-babalarını seçme hakkı olsaydı...» Birden kızardı, hattâ eli bile daha ısındı, terledi.

«Peki, anneni-babanı, sevmiyor musun hiç?»

«Babam fena sayılmaz,» dedi, «fakat Allahım, nasıl vurdum-duymaz insandır bilemezsiniz.»

«Bütün anneler, babalar biraz öyledir.»

«Ama siz değilsiniz.»

«Ben baba değilim ki.»

«Yani, olsaydınız demek istedim.»

«İki yıl önce bebeğimizi kaybettik biz.»

«Özür dilerim,» dedi Shirley, ama aslında pek içtenlikle söyleyememişti bunu. «Sizi bir daha göremiyeceğim,» diye yakınır gibi ekledi. «Okulu da çok arayacağım.»

«Sen de bir başka IV C sınıfına ders verdiğimi hayal edersin,» dedi Wier, «sonra da plastik fabrikasındaki rahat koltuğunda yayılıp, bana acırsın.»

«Sizi sahiden bir daha görmeyecek miyim?» diye birden ciddiyetle sordu Shirley.

«Bana bir ihtiyacın olmayacak ki...»

«Hiç eskisi gibi olmayacak. Beraber geçirdiğimiz akşamları çok arayacağım.»

«Canım, sen de gece kurslarına devam edersin,» diye şaka etti Wier.

«Öyle yaparım,» dedi saf saf Shirley.

«Okula bağlılığın çok dokunaklı doğrusu.»

«Okula değil ki bağlılığım.»

«Haydi, sınıfına diyelim.»

«Sınıfa da bağlı değilim ben.»

«Bu bağlılık öğretmenine mi? Çok müteşekkirim sana, Shirley.»

«Müteşekkir ha?» dedi hayal kırıklığına uğramış gibi, hattâ kızarak, duygusuz bir edayla Shirley. «Ne kadar çok düşünüyorsunuz okulu. Sizin arada-sırada bir partiye falan gitmeniz lazım.»

«Partiye mi?» diye hayretle sordu Wier.

«Elbette canım, June'un verdiği gibi bir partiye.»

«Nereden esti aklına bu?» dedi Wier. «Hem öğretmenine bağlılığından söz ediyorsun, sonra kalkıp June'un partisine gitmekten dem vuruyorsun.»

«Saçmaladığımı sanmayın. Demek istedim ki ben...»

«Söylemek istemiyorsun. Biliyorum. Ama acı bana Shirley, sen **bana** söyleyemedikten sonra...»

«Söyledim ya...»

«Önce June'un partisini umursamadığını söylemiştin...»

«Biliyorum, ama doğrusunu söyledim. Çünkü ben şimdi bu sözümle kendimi değil, **bizi** kastettim...»

Wier saatine bir göz attı. «Buraya bak,» dedi, «geleli kırk dakika oldu; kalk artık, git eve, June'un partisinde eğlenmeye bak. Gelecek hafta görüşürüz.»

«Anlamadınız yine...»

Ümitsizlikten neredeyse ağlamaya başlayacaktı. Duygularını karşısındakine anlatmak meğer ne zormuş diye düşünüyordu.

«Çok iyi anlıyorum. Partide eğlenmek yerine, dersi tercih edecek güzel bir genç kız olamaz yer yüzünde.»

Shirley geçici bir umutsuzlukla teslim oldu.

«Ben güzel miyim peki?»

«Hem de çok güzelsin.»

«Bence rengim pek soluk.»

«Ama o solukluk, sana ayrıca büyüleyici bir hava veriyor.»

Avurtları çökerek gülümsedi. «Kimsenin çözmeyi denemediği bir büyü,» dedi sonra da.

«Çözerler, çözerler kızım!»

«Asla beceremeyecekler çözmeyi. Hem ben istemiyorum ki, ben yalnız...» Fakat son kelimeyi söyleyecek cesareti bulamadı kendisinde.

Shirley'in hiç kıpırdamaya niyeti yoktu, fakat Wier elini tuttu —buna direnemezdi hiç— sonra ayağa kaldırdı. Çok sevimli, çok nazik bir adamdı, ama o kadar utangaçtı ki, o derece kendisine hayrandı ki, genç kızın kendisini sevdiğini bile farkedemiyordu; her halde iri-yarı, şımarık tavırlı karısından başka kimsenin kendisini sevebileceğini düşünemiyordu. Şu anda bile kapının ardında durmuş, ona sesleniyordu: «Freda? İçerde misin? Shirley gidiyor. Partiye gidecekmiş.» Demek ki gelecek haftadan sonra artık hiç bir ümitleri kalmıyordu görüşmek için.

Shirley'in bisikletle uzaklaşmasını seyrettiler. Pis caddede madensel ve zarif bir görünüşü vardı. Fakat daha kapı kapanır kapanmaz, Freda dırdıra başladı.

«Sen niçin hep başkalarının önünde beni küçük düşürmeye bayılıyorsun?»

«Çanak tuttun sen de. Orası kütüphane değil ki.»

«Ama ne demek istediğimi anlamıştın.»

«Canım, çocuğu etkilemeye bir gerek yoktu ki.»

«Yani ben şimdi bir şehir züppesi miyim?»

«Sendeki şu aşağılık duygusunu yok etmesini dilerim Allah'tan! Başka hiç bir şey istemem.»

«Kim? **Ben mi?** Bende mi aşağılık duygusu var? Sakın büyüklük duygusu demek istemiş olmayasın?» diye sinirli sinirli güldü Freda. «Bütün aşağılıklar sendedir, ayol!»

«Peki, evimizde birini ağırlarken, rahat hareket edemez misin hiç?»

«Bunca şey hazırladıktan sonra ha?»

«Şekerim, bütün bunları hazırlamanın hiç gereği yoktu ki.»

«Sende de minnet diye bir şey yok.»

«Bir kere bu akşam hava sıcaktı, ateş yakman gereksizdi.»

«Merak etme, gelecek sefere o zahmete de katlanmam!»

«Zaten gelecek sefer kimse gelmeyecek.»

Hemen yapıştırdı soruyu: «Ne demek istiyorsun yani?»

«İki hafta sonra dönem sona eriyor. Kız bitiriyor okulu.

«Çok çekici kız, değil mi?»

«Neden öyle havalı soruyorsun?»

«Niçin ayrılıyormuş okuldan? Kavga falan mı ettiniz?»

«Lütfen masum bir şeyi kirletmeye kalkışma Freda.»

«Çok da güzel kız, değil mi?»

«Evet, güzel olduğunu kabul ediyorum.»

«Sana pas verdi mi?»

Wier başını salladı, sonra güldü. «Çok aptalsın! Hayır, daha pas falan vermedi.»

«Verir, verir! Senin nasıl bir solucan olduğunu bilmiyor ki kızcağız.»

«Erkek arkadaşları var onun.»

«Ya pas verirse ne yapacaksın?»

«Daha çocuk o canım!»

«On beşinde, neredeyse rüştünü ispat edecek bir çocuk. Ne yaparsın, sen onu söyle?»

«Kıçına şamarı indirir, evine gönderirim.»

«Her halde kıçına bir şamar indirmek de az hoşuna gitmez, değil mi?»

«Seninki elimin altında olduktan sonra, hayır!»

«Bu lafın hoşuma gittiğini pek söyleyemiyeceğim doğrusu. Açık söyleyeyim, Graham, gerçekten sevimli bir kız. Sakın kalbini kırma, emi?»

Wier döndü, böylece rahatsızlığını karısının görmesini önlemiş oldu. Dolmakalem iki İngiliz lirasına mal olmuştu. Önemli olan para değildi, fakat ne sebep bulacaktı? Hayır, sıkıntısı bu da değildi. Ne sebep uyduracağını çok iyi biliyordu. Ne niyetle kıza dolmakalem hediye ettiğini biliyordu: En iyi ve içten niyetlerle hareket etmişti. Kendisi gibi yetişkin birinin, onun gibi bir çocukla rahatça konuşabilmesinin sağladığı özel bir ilişkiydi bu. Üstelik yetişkinlerin umduğu bir karşılık da beklemiyordu. Fakat başkaları, hattâ Freda bile, işin içinde başka bir şey olduğunu sanacaklardı. Öyleyse başkalarının bunu bilmemeleri gerekiyordu. Shirley'i bir bakıma seviyor sayılabilirdi, fakat bir çocuk olarak seviyordu. Çünkü masumluk gibi bir meziyeti vardı kızın. Çünkü ancak masumluğu içinde kendisine karşı bir saygısı olabilirdi, bir öğretmeni olarak. Büyür büyümez, derhal Wier'i, o korkak, küçük adamı tanıyacaktı .

«Keşke yavrumuzu kaybetmeseydik,» dedi tamamen kasıtsız bir sesle.

Freda ağlamaya başladı. Holde, yağmurlukların, tek şemsiyenin, çatlayan sıvaların ve yeşile dönüşen aynanın ortasında.

Wier özür diledi, «Kusura bakma, bu lafı bir daha ağzıma almamalıydım.»

Freda boynunu büktü, kendini bırakarak yumuşamış bir halde kocasına dayandı. «Bir tane daha istedi-

ğimi sanmıyor musun yoksa? Bir an bile aklımdan çıkmadı.»

«Bir evlatlık alabiliriz canım!»

«İmkanı yok,» dedi Freda burnunu kıvırarak. «Asla başkasının çocuğunu istemem. Ben yalnız...» Önyargıları arasında yolunu-yordamını kaybediyordu; nefreti, ahlaki kavramlardan ileri geliyordu— «yalnız elalemin piçi olmayan birine analık edebilirim.»

«Çocuk, çocuktur canım,» diye fısıldadı kulağına Wier. «Ana-babanın ahlaksızlığının çocukla ne alıpvereceği var? Hepimiz hayata Tanrının buyurduğu şekilde başlarız.»

Freda birden ateşli, yumuşak, sevimli, eşi bulunmaz bir şey oluverdi. «Hay Allah, bazan ne kadar iyi kalbli oluyorsun sen. Ben de tersine öylesine kabalaşıyorum ki.» Kocası daha kısa boylu olduğu için azıcık eğildi, koca ağzıyla sertçe ve saf saf öptü dudaklarını. Wier birden ateşlendi, dayanılmaz bir istek duydu içinde. Freda'nın elbisesinin altına kayan eli hiç bir karşı koymayla karşılaşmadı. Oradan sütyeninin içine uzandı. Kulağına fısıldadı: «Ben iyi kalpli falan değilim. Sen beni kötü yola sevketmeye çalışıyorsun. Haydi, gel yukarıya.» Bu seferki bir emirdi, her zamanki yakarışına benzemiyordu. Freda da istekli, şaşkın, her zamanki gibi olup bitenlerin farkında olarak, peşinden seyirtti. «O kız bizi görse, acaba ne derdi? Saat akşamın daha yedisi!» Wier içinde kabaran arzuyla nefes nefeseydi. Karısının da arzusuna aynı şiddetle karşılık vermesi karşısında, iyice coşmuştu. Merdivenlerde hareket halindeki vücudunu ve bacaklarını okşadığı zaman, Freda pek ender olarak karşılık verirdi bu hareketlerine.

Kapalı perdelerin ardında, dışarda yaz vardı, hiç bir şeyin farkında olmayan kuşlar cıvıldaşıyor, sesler,

otomobillerin fren sesleri duyuluyordu. Uzakta bir yerde, bir çöp tenekesi çekildi, içerde ise Freda yatağın üzerinde arzuyla kıvranıp duruyordu. Kocasının kendisini çırılçıplak soymasını bile bekleyememişti, çünkü öylesine hızlı ve arzuluydu (Wier'e karşı mı duyuyordu bu isteği, yoksa bir çocuk sahibi olmak için mi?)

Freda soluk soluğa, güldü, «Allahtan kız seni kütüphane odamızda baştan çıkarmadı,» dedi.

«Bir çocuk hakkında böyle konuşmamalısın.»

«Ama bacakları, kalçaları fena değildi.»

«Sadece tatlı bir kız çocuğu o.»

«Ama bir de sana pas verdiğini düşünsene.»

«Ee, kapat çeneni!» diye kabaca bağırdı Wier, «kapat çeneni ve uzan sırt üstü bakalım.»

Aynı anda iki mil uzakta, Shirley bisikletinin pedallarını çevirerek evine dönüyordu. Sokaklardan geçerken kâh ıslıklanıyor, kâh hayran ve arzulu bakışlarla karşılaşıyordu. Bu bakışlar onu inceliyor, çırılçıplak soyuyor, hayali vahşi niyetlere hedef olurken, o da kendi hayal aleminde, heyecan ve telaşla, sahne üzerine sahne yaratıyordu: Seviyorum onu, Allahım, nasıl seviyorum onu! Sonra üzüntüye kapılıyordu; sadece bir kere daha beraber olacağız, fakat o hâlâ farkında bile değil sevdiğimin. Pedalları çeviriyor, övünçle, umutla, öylesine içtenlikle istiyordu ki, arzusunun gerçekleşeceğini sanıyordu. Evet, Paris'te nasıl olsa bir öğrenci değil, bir kadın sayılacağım; her şeyi anlayıp beni arzulaması için karşısında soyunacağım. Nerede, nasıl olursa olsun! Hayal kurmaya devam ederek geçti yollardan; neden sonra otomobilleri, hâlâ açık olan mağazaları, bisikletli çocukları, kendisini kötü kötü süzen serserileri farketti; nerede ve nasıl

olursa olsun, ama insanın hayalgücü bundan daha ileriye gidemezdi ki.

Amansız, sıcak, boğucu bir geceydi, ama Hipodrom'a dolışan kan-ter içinde yedi yüz kişi, Petie'yi seyrediyordu. June de oradaydı; çığlıklar atarak, vücudunu kıvırıp bükerek, ayaklarını yerden keserek, doğum gününü kutluyordu. Çoktan ayakkabısının tekini kaybetmiş, bulup getiren kopuğa da randevu vermişti (Çilli bir cilt, sert bir yüz, gür, sarı saçlar, yıkanmış bir ense ve temiz bir gömlek yakası, pahalı, fakat seyrek giyildiği belli bir gömlek, ani, dalgın bir gülümsemeyle kısılan gözler: June iyice kızışmıştı.) Sokaklarda toz ve kağıt parçaları, hayret verici bunaltıcı bir sıcakta uçuşuyordu. Otomobiller, insanların düşüncelerini dağıtarak gelip geçiyorlardı. Kapı aralıklarından dışarı sarkan şişkoların ter kokuları. Sinemalardan birinin önünde kuyruğa girmiş, yüksek topukları üzerinde seken, durmadan şikayet eden, çekirdek yiyen fıkır fıkır kızlar. Evlerine gitmek için duraklarda otobüs bekleyen yorgun insanlar. Koca kafalı, tek kollu, elinde kalan son gazeteleri satmaya uğraşan bir ihtiyar. Savaş. Yeni kabine değişikliği. Ortadoğu'da karışıklık. Soygun. Dolandırıcılık. Serseriler. Seks. Otomobiller. Her zamanki gibi. Ulu Tanrım, sadık kullarına büyük sorunlarda güç-kuvvet verdiğin zaman, vb., vb.

Wier kendisini birden pek yorgun, bitkin, yenik, korkak hissetti. Başı ağrıyacaktı.

Sıra-sıra küçük evler, sırt sırta vermiş, başkaları aşağıya doğru sıralanmışlardı. Halı kadar küçük bahçeler. Eski elektrik direkleri. Köpekler. Bir araba zencinin doluştuğu Consul marka bir otomobil. Şimdiden

yıkılmış evlerde oynaşan çocuklar. Açık meyhaneler ve hepsi de Wier'den daha kuvvetli ihtiyar adamlar, iri-yarı adamlar. Hepsi biliyordu. Tanrı, Haçın üzerinde asılabilirdi, ama onlar daha iyi biliyorlardı. Bu işin içinde bir çapanoğlu vardı. En iyisi karışmamak. Akşamın yedisi olmuştu, ama manavlar hâlâ açıktı, kadınlar, saçları bigudili (neden acaba? Aşk mı? Güzellik endişesi mi? Yoksa ümit mi?); diyorum ki ona. Yoldan geçen bir grup genç, huzursuz adımlar, geceye neşe katmak için çırpınan eller. Hepsi Allahın sıkıcı artıkları.

Wier giriş yerine doğru ilerledi; insanlar durdu, tembel tembel dikildi bakışları, bekledi. İplere asılı kirli çamaşırlar. Kaç çocuk olduğunu bunlara bakıp anlamak mümkün: Üç, dört, beş, hiç. Bir birahaneden dışarı akan su, taşan su, avluda bir derecik, yalanan bir köpek, boş konserve kutularıyla oynayan çocuklar. Tıpkı okuldaki gibi, boş süt şişeleri ve sıcak yaz kokuları.

Yaklaşan iki kadın meraklarını gemleyemediler.

«İskan Müdürlüğünden mi geliyorsunuz?»

«Ne zaman atacaksınız bakalım bizi?»

«Ben okuldan geliyorum.»

«Yal» (Saygılı, hattâ biraz üzülerek.)

«Orada mı çalışıyorsunuz? Ha?» (Yoksa işsiz misiniz?)

«Ben bayan Thompson'u görmek istiyorum.»

«Ha, onu mu?» (Yıllarca önceden kalma bir kin, bir alacak, ilkeler, Muhterem Pederimiz, ahlak, iki kere bir, iki.) «Her halde aşağıda, meyhanededir, dostuyla.»

«Hangisiyle?»

«Tokmak'la.»

Kadın barın büyük salonunda, küllükler, solmuş

duvar kağıtları, eski demir masalar, afişlerin pırıl pırıl yüzeyleri arasındaydı. Pek kalabalık yoktu içerde. Pazartesi. Cumaya kadar da pek dolmazdı burası. Kadın ayakta durmuş, içiyordu; yanında da, bir tabureye oturmuş, nazik, kıvrak, hep hareket halindeymiş gibi duran zenci, bay Chard vardı. Gri bir elbise, siyah bir şapka giymişti. Gözleri araştırıcı bakışlarla fıldır fıldırdı. Ağzı kulaklarına vararak gülümsüyordu, ama esinlendirdiği havaya uygun bir çerçeve içinde, pek çirkin bir gülümsemeydi bu. Bayan Thompson, şişman, alımlı bir kadındı, düz, kara saçları, ateşli. kestane rengi gözleri, çok görmüş insanlara has, soluk bir benzi vardı.

«Bayan Thompson siz misiniz?»

Bakışlarının içinde bir anlık bir panik, sonra barda olduğunu hatırlamanın verdiği güven: Çekinecek ne vardı ki, yanında erkeği de duruyordu nasıl olsa...

«Bay Alfred Thompson hakkında bazı sorunları sizinle tartışmak isterdim.»

Elbette bay Chard, Avrupalılara özgü bu tür nazik konuşmalardan hiç bir şey anlayamamıştı.

«Oğlunuz hakkında.»

Ansızın, havlar gibi bir ses: «N'olmuş ona?»

«Ben, öğretmeniyim.»

«Aman ne kadar iyi. Bana öğretmenim kadın demişti.»

«Bir şey içer misiniz acaba?»

«Blimey, George! İnsanmış bu be! Öğretmenmiş!»

«Sizinle özel olarak bir şey konuşabilir miyim?»

«Ooo, George, konuşayım mı dersin?»

«Aha, olmaz,» dedi Chard. «Belki de insan değildir herif.»

Kadın güldü, hafif geyirdi. «Kusura bakmayın Cinden.»

Barmen, ufak-tefek, ceketi beyazlığını yitirmiş (pazartesi olduğu halde), tilki bakışlı bir herifti. «Ne içersiniz?» diye sordu.

«Bir duble bira bana. İki tane de...» Wier elini salladı. Sadece bu içkilerle istediğini satın alamazdı.

Devam etti: «Çocuğunuz çok iyi bir çocuk!»

«Elbette iyidir,» diye kükredi bayan Thompson.

«Ama ev ödevleri son zamanlarda bozulmaya başladı.»

«Aman ne sözler! Bu da sizin işiniz, paşam.»

«Yazık. Çok zeki çocuk...»

«Kim yetiştirdi onu? Sanki **siz** yetiştirmiş gibi konuşuyorsunuz. Onu ben iyi bir çocuk olarak yetiştirdim, bu nedenle şikayete hiç hakkınız yok.»

«Fakat çocuk bir şeyden korkuyor.»

«Niçin? Parayla satın alınabilecek her şeye sahip.»

«Onun istediği bu değil ki.»

«Siz de çok şey biliyorsunuz be paşam. Ruh doktoru falan mısınız yoksa?»

Wier, içkisinden aldığı cesaretle, «Bay Chard' dan korkuyor çocuk,» dedi.

Bayan Thompson'un bakışlarında birden bir parıltı sezer gibi oldu —vicdan azabı, üzüntü, ya da şok— fakat zenci küçümseyen bakışlarla süzüyordu. «Sen kendi işine burnunu sok, tamam mı?» İri delikli burnunu çekti, alnındaki terleri mendiliyle sildi, kıllı, kalın parmaklarındaki kalın altın yüzükler parıldadı. Hemen şiddete baş vurmaya hazırdı yani.

Bayan Thompson da yangına körükle gitti: «Öyle ya, sizi ırgalar mı bu iş?»

Wier sırtının ürperdiğini hissederek, «Ben sadece çocuğu seviyorum,» dedi. Birden aklı durdu, cesareti dondu. Karnı burkuldu, ufalandığını hissetti. Defol

buradan, çok konuştun artık. «Ben de siz daha iyi bilirsiniz diye düşünmüştüm zaten,» dedi. Kendisini nasıl küçümsediklerini, nasıl korktuğunu anladıklarını düşünerek, ricata başladı.

Zencinin pembe Vauxhallu araba parkında duruyordu. Bayan Thompson'un neden bu kadar hevesli olduğunu, otomobile bakıp anlamak mümkündü. Hattâ kadına acınabilirdi. Kadın sağda-solda ne bulursa onunla yetiniyor, gelecek yıldan öteye plan yapmıyor, cinin de yardımıyla, kaçınılmaz sefaletini unutmaya çalışıyordu. Wier otomobilini bıraktığı yere kadar yürüdü. Tırnaklarını kemiriyor, aynı telaşla yalnız gelecekten değil, geçmişten ve şimdiki zamandan da çekiniyordu. Her şeyden korkuyordu.

Kırık-dökük eşyaları, duvar kağıdının üzerindeki ahmakça resimleri son defa görüyordu; odada, dairede değerli olan tek şey, manzaraydı; o da, ancak genişliğiyle etkili olabiliyordu.

Dışarda soğuk bir rüzgarın savurduğu yağmur tanecikleri taş balkonları dövüyor, camlara çarpıyordu, ama Shirley'in içerde, mevsime olan güveni tamdı. Aylardan temmuz diye, bol bir yazlık pantalon, kolsuz bir jarse bluz giymişti. Bunları bir kere daha giymişti önceden. Annesinin şüphesini uyandırmadan giyeceği kadar gösterişli giysilerdi doğrusu. Yüzüne de pek ince bir tabaka krem sürmüştü. Böylece, olduğundan daha sağlıklı görünüyordu. Dudaklarını da koyu kırmızıya boyamıştı. Küçük yatak odasındaki aynanın karşısında saçlarına bir biçim verebilmek için saatlerce, sabırla oturmuştu. Şu andaki saçı da, uğraştığını belli edecek kadar alımlıydı. Kolları çıplaktı; kollarının güzelliğini biliyordu. Omuzlarının ne kadar kışkır-

tıcı, bacaklarının pantalonunun içinde ne kadar düzgün durduğunu da biliyordu. Sıcak bir kusursuzluğu vardı bedeninin. Fakat hepsi de, her zamanki gibi, hiç bir işe yaramıyordu. Wier, kıza karşı **babaca** bir ilgi besliyordu. İstediği ve umduğu bir yaz yerine, birbirini kovalayan acılar ve neşelerle dolu bir yaz geçirmişti. Fakat kaçırmaya niyeti yoktu bu yazı. Hiç olmazsa birtakım şeyler konuşmuşlar, samimi olmuşlardı; haftalarca aklına eseni söylemiş, yalnız asıl söylemek istediği şeyi, bir türlü dilinin altından çıkartamamıştı. Ona karşı bu derece ağır, samimi, sadık kalışı, ama bunları ters yönde uygulaması, dayanılır gibi değildi. Başka bir öğretmen olsa, her şeyi daha aylarca önce sezinler, bunalımlar geçirir, bir fırsatını bulur, ya da hiç olmazsa, bırakır kaçardı.

Shirley adeta küstahça bir edayla, her şeyi denemiş de, en sonunda satın almaktan başka çaresi kalmamış gibi, «Size bir şey aldım,» dedi. «Bana karşı o kadar iyi davrandınız ki. Kızmazsınız herhalde.»

«Aman Allahım! Nedir o? Açabilir miyim? Umarım ki...» fakat sözünün ardını getiremedi, burada para adını ağzına almayı yakıştıramadı kendisine.

«Oh, ne kadar acemisiniz,» diye atıldı Shirley ve paketin ipini çözmeyi denedi. Aslında bu, mümkün olduğu kadar uzun süre parmaklarına dokunmak için bahaneydi. «Durun da ben açayım.»

Böyle diyerek renkli paket kağıdını ve onun altındaki ince kağıdı çıkardı.

«Bu da ne, Shirley? Bir sayaç mı bu?»

Gerçekten de sayaca benziyordu, ya da küçük bir daktilo makinesine, ama aslında telefon numaralarını gösteren bir araçtı.

«Bassanıza T harfine,» dedi Shirley.

Wier söyleneni yaptı ve açılan yaprağın üzerinde

el yazısıyla yazılmış bir telefon numarası gördü: Priory 2948; yanında da Shirley'in adı.

«Kimin numarası bu?»

«Görmüyor musunuz? Benim!»

Memnunlukla, ama her zamanki gibi yanlış yönde bir memnunlukla, «Plastik fabrikasındaki işe alındın mı yoksa?» dedi Wier. Telefon numarasının başına açabileceği dertleri bir an olsun aklına getirmedi bile. Kilometrelerce uzaktan gelen, sevgiyle boğuklaşan ses, sırdaşlık ve gizli buluşmalar, otomobiliyle gece gezmeleri, park eden arabanın içinde gidip gelen vücutlar, yırtılan çoraplar, soluk soluğa vedalaşmalar, «Şart mı gitmen? Öyleyse çarşambaya,» Shirley kaçan fırsatları aklına getirince, birden kıpkırmızı oldu, kaçırılan zevklere yandı. Fakat kışın da kendine göre çekici yanları vardı. Wier öylesine sakin, öylesine iyilikseverdi ki, başlangıçtaki utangaçlığını yenmek için, gecelere ihtiyacı olacaktı. Shirley bütün bu konularda ona yardımcı olacaktı.

«Hayır,» dedi, «ama başka bir iş buldum. Haftada yedi İngiliz lirasına bir iş.»

«Harika! Ne yapacaksın?»

«Bir berberin yanında çalışacağım.» İki gün önce başına bir düzineye yakın bigudi sarmış, sırf Wier için saatlerce aynanın karşısında kalmıştı. «Aslında June'un arkadaşı bu kadın, June, orada, eylülde evlenip ayrılacak bir kadın tanıyormuş, böylece...»

Wier güldü; Shirley çok iyi tanıyordu bu gülüşünü: saçma sapan şeyler söylediği zaman, hep böyle yapardı.

«Desene çalışmalarımız hep boşa gitti.»

«Boşa mı gitti? Ne münasebet!» diye itiraz etti Shirley, «Sizce boşuna zaman mı harcadık?» Wier'in, hayır demesini istiyordu. Çok şükür, başını sallaya-

rak dedi. «Eğitmek, eğitilmek hiç zaman kaybı olur mu?» diye kendine güvenerek sordu Shirley. «Eğitilmek! Siz benim bir işe saplanıp kalacağımı mı sanıyorsunuz?»

«Plastik fabrikasındaki iş ne oldu?»

«Aman canım, oraya müdürün kızını almışlar,»

«Hiç kuşkusuz teşebbüs sahibi bir kızsın sen, Shirley. Senin hesabına seviniyorum. Bu, berber dükkanının telefonu, değil mi? Freda'ya söyleyeyim de, bir gün randevu alsın.»

Shirley'in damarlarındaki kan dehşetle dondu, ama her halde Wier bunları söylemek istememişti. Kendisinin de sık sık sözünü ettiği ikiyüzlülük, sosyal gerekler onu böyle konuşturmuş olmalıydı.

«Size minnettarım efendim,» dedi güçlükle Shirley. «Hattâ sizi öpebilirim bile.»

Wier'in yüzünün ifadesinde hiç bir değişiklik olmamıştı, bu nedenle Shirley de olanca arsızlığıyla —çeşitli duygularını ifade edişinden pek hoşlanıyor gibiydi Wier— «Galiba öpeceğim,» diye tekrarladı. Wier için bu bir çocuk busesiydi, yumuşak, tatlı bir cildin teması. Öpücüğün kondurulduğu anda çıplak kollarını tutunca, bu kolların bir kadına ait olduğu bilincine varmıştı ve olanca olgunluğuyla üzerine yaklaşan vücuduna rağmen, bir an bile, işte kaçırılmayacak fırsat, diye aklından geçirmedi. Freda'nın birkaç hafta önceki uyarılarını da düşünmedi.

«Şuradan,» dedi içi yanarak Shirley. «Burasına ne buyrulur?»

Bu işe devam etmeye niyetliydi; cehenneme bile gitmeyi göze almış, diye düşündü Wier; gerekirse o nazik yapısını bile parçalatmaya hazırdı; «Peki, ya şurası? Burası hakkında ne düşünüyorsunuz?» Bir an-

lık zafer, kemiklerinin sert teması, sakalının sıcaklığı karşısında adeta eridi-bitti. Wier yine de pek aldırmıyor gibiydi, yalnız şöyle dedi: «Bana böyle küçük, fakat pahalı bir armağan alman, çok hoş bir şey Shirley. Başöğretmen olduğum zaman, bunu masamın üzerine koyacağım.» İçindeki burukluk o kadar önemsizdi ki, hiç bir şey ifade etmiyordu genç kıza. Kolları kıpırdanmaya devam ediyordu. Hem o kadar hızlı ediyordu ki, Wier bu sefer şok geçirmiş gibi oldu. Bütün bir yaz, bu anı beklemişti Shirley; oysa Wier hiç aldırmamıştı. Shirley ise vermeye, hep vermeye, her şeyini vermeye hazırdı; fakat dikkatli olmalıydı. Wier odayı üstü-başı düzgün terketmeliydi. Telaşlanmamalı, itiraz etmemeliydi.

Annesi kapıya vurdu ve Shirley'in duru teni, sevgiden güm güm atan yüreği, birden elektrik akımına tutulmuş gibi oldu; ne var ki o da bir kadındı, pratikti, üstelik çocuk sayılırdı, hâlâ bir takım kurallara saygısı vardı ve sorgu dolu, amansız, fakat nazik, züppelik özentisi bakışlar odayı kolaçan ederken, Shirley bir kitap açıp kapayacak vakit bulabilmişti. Üç aydır ilk defa biri giriyordu aralarına. Allahım, Allahım! Shirley uğradığı başarısızlık yüzünden kendisini hasta hissetti. Gecenin sonunun geldiğini biliyordu. Yeniden şiddet gösterileri yaklaşıyordu herhalde. İçinden gelen heyecan ve onun gerektirdiği cesaret, bir anda sönen bir elektrik ışığı gibi kaybolmuştu. Kolları ve yüzü, hâlâ başına gelenlerin ateşiyle kavruluyordu. Gelenleri ve gelmesi yarıda kalanların. Oysa işte annesi karşısında, garip ve heyecanlı bir yüzle durmuş, onlara bakıyordu. Oh, Allahım, dayanamıyorum, sevilmem lazım benim.

«Bir kadın sizi soruyor efendim. Fakat niçin aradığını bilmiyorum.»

«Karım mı?» diye sordu Wier, sonra birden ne kadar saçma bir laf ettiğinin farkına vardı.

«Hayır,» dedi bayan Taylor. «Kadının adı Thompson'muş ve çocuğu hakkında bir şey söyleyecekmiş. Oğlana bir şey mi olmuş, ne!»

Shirley tırnaklarını yiyor, yüzündeki hayal kırıklığını saklamayı beceremiyordu. Allahtan diğerleri ona aldırmayacak kadar dalmışlardı. Thompson, diye ümitsizce düşündü. Ciğeri beş para etmeyen bir oğlan...

Wier, «Önemli bir şey her halde,» dedi, «ben gitsem iyi olacak.» Bu işe karışacağı için, ister istemez içinde bir korku uyandı.

Shirley ise, annesinin odada bulunmasına aldırmadan, «Ama sizi bir daha göremiyeceğim ki,» dedi.

Wier'in de kapıya varınca aklına geldi, bakışları masaya, üzerinde duran armağanına takıldı. Sanki öğretim araçlarından biriymiş gibi, dalgın bir edayla dönüp aldı. Sözde Shirley'e elektronik öğretiyordu. Düşmanın roketi daha sekiz yüz mil uzaklıktayken, bu düğmenin üzerine basacaktınız. Öylesine benimsemişti ki bu düşünceyi, o rahatlıkla armağanını masanın üzerinden aldı. Meraklı ve dedikoducu bir kadın olduğu halde, bayan Taylor bile, aslında açık-seçik belli olan şeyi farkedemedi.

«Ben gelir, yine seni görürüm,» dedi Wier ve bunu öyle anlamsız bir ifadeyle söyledi ki (yanağına kondurduğu buse, çocuğun minnet duygusundan başka bir şey değildi ki, bayan Taylor ilerdeki derslerden, başka bir öğrenim imkanından, ya da gençlere iş bulmaktan söz edildiğini sandı...

«Ayrıca o işe girmenize de memnun oldum,» dedi Wier.

«Paris'e gittiğimiz zaman...»

Shirley bu konuda berbere yalan söylemiş, her

halde eylülden önce işe başlayamam, demişti. Bunu o kadar kesin bir şekilde ifade etmişti ki, hamile berber kalfası (kadın aslında evlenecek falan değildi, zaten evliydi) hamileliğinin altıncı ayında da çalışmaya razı olmuştu.

«Ha, ben unutmuştum onu.»

«Ne yapılacak, ben hâlâ bilmiyorum.»

«Okul her şeyi hazırladı. Sadece Çalışma Bakanlığı'ndan bir pasaport almak yeter.»

«Çalışma Bakanlığı'ndan mı? Dış İşleri'nden değil mi?»

«Hayır,» diye ısrar etti Wier. «Çalışma Bakanlığı'ndan alınacağından eminim. Biliyorum, insana tuhaf geliyor.» Bu saçma laftan sonra, çıkıp gitti. Daha Paris'e gitmelerine de haftalar vardı. Neyse, hiç olmazsa bir zemin hazırlamıştı ya Shirley.

Bayan Thompson merdivenleri telaşla çıktığı için hâlâ nefes nefeseydi. Cinin yardımı olmayınca, kendinden pek o kadar emin görünmüyordu doğrusu. Bay Chard'la elektrik ışıklarının da eksikliğini hissediyordu; aslında semtin, giyinmesini hiç bilmeyen cahilliğiyle yardıma muhtaç kadınlarından birine benziyordu. «Mutlaka gelmelisiniz,» dedi. «Willie'nin başı dertte.»

«Ne oldu ki?»

Wier konuşurken sol cebindeki madeni ağırlığı hissediyordu. Öylesine bozuyordu ki bu dengesini, ne var cebimde diye parmaklarıyla yokladı, telefon rehberini hatırladı. Nereye saklayacağım ben bunu, diye düşündü. Her halde hiç bir zaman bir başöğretmen masasının üzerinde durmayacaktı. En sonunda otomobilinde, Freda'nın görmeyeceği bir yere saklamayı kararlaştırdı. Bir süre sonra kaldırıp atardı. Biraz kalbi

kırılacağı, kendisini suçlu hissedeceği, dürüst davranmış sayılmayacağını bildiği halde.

Bayan Thompson her şeyi bir solukta anlattı: «Oğlan, George'un arabasını kundakladı, kendisi de yaralandı. Polis geldi sonra. Şimdi çocuğu içeri atacaklar.»

«Formalite gereği öyle yaparlar,» dedi iyimser bir edayla Wier.

Bayan Taylor da anlatılanları dinledi. İlgilenmişti meseleyle, ama hiç lafa karışmadı. Pek amansızdı duruşu, fakat dedikoduluk bir şey çıkar diye de, kuşkuyla kulak kabartıyordu. Bir araba yakılmıştı. Kamçıyla döverlerdi belki de çocuğu. Kediyi gidip getirmeliyim. Ben çocukluğumda...

Yağmurun şakırdadığını işiten Wier, «Asansör de var,» dedi.

«Asansörün gelmesi uzun sürer,» diyen bayan Thompson, ıslak merdivenleri acele acele inmeye başladı. O kadar telaşlıydı ve kendisini öyle suçlu hissediyordu ki, inmekte güçlük çektiği, hattâ acı çektiği, nefes nefese kaldığı halde, bundan bile hoşlanıyordu. Yeniden normale dönmüş, anne olmuştu. Anneliğini kanıtlamak, oğlu için acı çekmek, her şeyini ortaya dökmek istiyordu.

«Bay Chard ne oldu?»

«Ha, o mu? Gitti.»

«Öyleyse sorunun biri çözümlendi demektir.»

«Sorunun mu?»

«Benim otomobilime binelim.»

«Sizden başka baş vuracak kimse gelmedi aklıma,» diye açıkladı kadın. Çemberi kırmış, bir korkak bulmuştu içinde, ama idealleri olan bir korkak. Hiç belli olmaz, belki de işe yarardı adam; laf ebeliği etmesini iyi biliyordu. En sonunda ağzı çok laf yapan galip çıkardı bu işten; tıpkı okuldaki çocuklar ve hü-

kümetler gibi. Kadının kendi bildiği şeylerin hiç birinden umudu yoktu. Polis mi? Adını anmak bile onu ürkütüyordu. Kendisi hakkında her şeyi biliyorlar, George Chard'a ayrıca ilgi duyuyorlardı. Wier dedikleri bu herifse, Willie'nin farklı bir çocuk olduğunu anlamıştı. Oğlunun çirkefe bulanmadığını biliyordu.

Wier birden ilgiyle sordu: «Benim burada olduğumu nasıl öğrendiniz peki?» Bu soruyu bir gerçeği kabul eder, sineye çeker gibi ortaya atmıştı. Suçlu gibi, iyi de olsa, kötü de, kimselerin bilmemesini istercesine.

«Bizim sokakta, sizin sınıftan bir çocuk var,» diye açıkladı kadın. «O söyledi. Neydi adı bakayım? Don Mitchell.» Kadın, adamın birden sarsıldığını, hattâ kuşkuyla yanaklarının kızardığını farketti.

«Peki, kızın nerede oturduğunu o nereden biliyormuş?» diye sordu küçük adam. Sanki bu, söylendiğine göre ikinci, ya da birinci derecede yanıkları olan Willie için çok büyük önem taşıyormuş gibi.

«Biliyordu işte,» dedi kadın. «Bana, 'Bloklarda oturuyor,' dedi. 'Otomobilini bloklardan birinin dışında görür, anlarsın,' diye de ekledi.»

«Oh,» diye biraz olsun içi rahatlayan küçük adam, derin bir iç çekti. Bir an bakışları ilerde, demiryolu boyunca uzanan pisliklere daldı.

Polis karakolunda kendilerini çok sakin karşıladılar. Otomobil yakma, tahrip, hırsızlık; sorumluluktan kaçarak sızlanan anneler-babalar; on dört yaşında ergenlik çağına yeni girip, fuhuşa başlayan kız çocukları; burası böyle bir semtti. Masumluk dışında hiç bir şeye hayret etmiyorlardı burada. Neler yoktu ki çevrede: Yüze serpilen şişe kırıklarından (altmış bir çiziğe sebep olmuştu), marihuanaya (bir sırada beş kadın,

bir de fare kılıklı Pakistanlı), sihirbazlardan ve izci çocuklardan kayıp kedilere kadar, her şey.

«Eve gelebilir mi?» diye yakardı kadın.

Sarı benizli bilgiç tavırlı komiser, gece kulübünü andıran hava içinde önce bir esnedi, sonra vaız verir gibi bir edayla, «Sağlık durumu nedeniyle burada tutamadık kendisini,» dedi, «Şimdi Macdonald sokağında bulunuyor. Sizin de duruşmada hazır bulunmanızı isteyeceğiz.»

«Hapse atacaklar oğlumu!» diye feryad etti kadın.

Sarı benizli komiser, tecrübenin verdiği rahatlıkla gülümsedi. «Oğlan on üç yaşında, değil mi? En çok bir ay verirler, sonra da eve gönderirler. Bir-iki İngiliz lirası da para cezası takdir ederler. Çocuğun iyi huylu olduğunu söylüyorsunuz, değil mi efendim?»

«Fevkalâde,» dedi hemen Wier.

«Oğlumu islahhaneye gönderecekler,» diye karamsarlıktan yana çok tecrübeli olan bayan Thompson sızlandı.

«Orasını ben bilmem,» dedi komiser. «Fakat şefkatli de davranabilirler. Hele şikayetçi olması gereken kişi de ifade vereceği yerde, çekip gittiğine göre.»

«O pis zenci mi?» diye adamı sadece bir garın peronunda, ya da otobüs kuyruğunda bir defa görmüş gibi hırladı bayan Thompson. Sanki o zenciyle beraber yemek yememiş, içmemiş, yatıp sevişmemiş, vücudunu ona teslim etmemiş gibi. «Pis domuz çekti, gitti!»

Sorunun yarısı çözümlenmişti. Geriye bir Willie' nin kaderi kalıyordu. Yüzünde, ellerinde kollarında bazı yanıklar vardı; bir kaç gün acı çekip ağlayacaktı; belki biraz mahkemede başı ağrıyacak, biraz da Chard'ın otomobilini sigorta etmek sersemliğinde bu-

lunanlarla didişeceklerdi. Hepsi o kadar. Sonra her şey normale dönecek, semtin bir sorunu daha dosyalanmış olacaktı.

Thompson, Çocuk Mahkemesi'nin huzuruna çıktı ve yargıçlar kendisine çok iyi davrandılar. Kırk şiling para cezasıyla bir yıl süreyle denetim altında tutulmasına karar verdiler. Wier, oğlanın baş vurduğu şiddet eyleminin, gelecekte annesini daha düşünceli ve daha sadık bir ana haline sokacağından emindi. Düşüncesini mahkemede de açıkladı ve yargıçlar, Thompson'un marifeti karşılığında vermek zorunda oldukları cezayı indirmek için bir sebep bulduklarına pek sevindiler. Bay Ferguson'un olayı duymasına imkan yoktu. Ama yine de iyi bir şey yapıldığı ispatlanmıştı. Wier, başka sınıftan bir çocuğun kaderiyle ilgilenmiş, idealizmini göstermiş ve **hareketli** biri olduğunu göstermişti. Aslında Wier'in davranışı, acıma ve sevgi duygularına dayanıyordu. Ayrıca korkaklığının da etkisi vardı belki, ama Ferguson bunu anlayamazdı.

Dönemin son günü ve günün son saati gelip çatmıştı. Her zamanki gibi bütün gün kargaşalık içinde geçmişti: Okuldan ayrılma belgelerinin hazırlanması, defterleri kontrol gibi çok ağır bir iş, bütün okulu bitirenlere hitaben uzun ve tamamen yararsız bir konuşma. Bay Ferguson bu konuşma sırasında kendisine ait rekoru kırmış, 125 mezuna yirmi beş dakika seslenerek, herkesin ayaklarına kara sular inmesine sebep olmuştu. Wier'in başı tuttu, canı bir çay içmek istedi. Okuldan ayrılıp hayata atılacak olan kırk öğrencisiyle ayrı ayrı vedalaşmak için son dakikalarda bir hayli zahmete katlandı.

Bazıları utangaç ve içten davranıyordu; aylarca nazik, anlamsız bir suratla sınıfta oturduktan sonra, şimdi minnetlerini ifade ediyorlardı. Kabadayılar, hiç vedalaşmadan kirişi kırıyorlardı. Riley, transistorlu radyosunu sonuna kadar açmıştı. Mitchell'in karşısında son bir defa daha korkuya kapılan Wier, çocuklar ve bazan büyükler arasında da, sizi sevenler ve sevmeyenler olduğunu kararlaştırdı. Eğer korkaksanız, sadece sevmeyenleri farkediyor, bu yüzden bir sürü tatlı şakadan mahrum kalıyordunuz.

İşte alçakgönüllü, utangaç haliyle Shirley Taylor da buradaydı ve el sıkışıyordu. «Size daima minnettar kalacağım.» Sanki her şeyi Wier yapmıştı. Bir-iki aya kadar okulu şaka gibi hatırlayacaklarının, öğretmenlerini unutacaklarının önemi yoktu. Hiç kimse insanlardan ömür boyu gönül borcu duymalarını isteyemezdi. Önemli olan ve asıl hoşa giden, gerçek bir gönül borcu duyabilmeleriydi.

Sonra bir başka kız. «Doğrusu ben okulda kalmak isterdim.»

Wier ona acıdı. Seçeceği yollar sınırlı, can sıkıcıydı. Kız ne fazla güzeldi, ne de parlak bir zekaya sahipti. Bir süre sonra sebze ayıklayacak, bilet delecek, ya da bir kahve salonunun pis döşemelerini süpürecekti. Kimi bulursa, onunla evlenecekti. Kendisi gibi kusurlu, daha iyisini bulamayacak biriyle. Wier bütün kalbiyle kızın hiç olmazsa çocuktan yana talihinin açık olmasını diledi.

Şimdi de sinirli sinirli elleriyle yüzünü karıştıran, parmakları iki-üç yıldır kanalın parmaklıklarını tuta tuta kararmış bir erkek çocuk. «Ne dersiniz efendim, biraz daha büyüyünce, acaba pilot olarak bir iş bulabilir miyim?» Çocuğun matematiği felaketti; sağlığı şöyle-böyle; üstelik tam bir gecekondu mahallesi ağzıyla ko-

nuşuyordu. Görünüşü bile topluluk arasından uzaklaştırılmasını gerektirecekti. Hiç kimse ellerine güvenemiyecekti onun. Boyu bir metre altmış kadardı. Sönük, fakat uyanıktı. Lisan yeteneği de yoktu. Hattâ anadiline karşı bile. Ne zaman ne yeneceğini, hattâ nasıl yeneceğini bilmezdi. Ne var ki bir 707 jet uçağının gökyüzünü delip geçtiğini görmüş, sonsuzlukların ve boşluğun şiirine kapılıp, esinlenmişti.

Wier çocuğun kalbini kırmak istemediği için (nasıl olsa dış dünya yakında çocuğu ezecekti), «Bu iş için yeteri kadar uzun boylu olduğunu sanmıyorum, Johnny,» dedi.

«Ama daha boyum uzar, değil mi efendim?»

«Eğer sigarayı bırakırsan.»

Suçunu kabul edercesine, sinsi bir gülümseme.

«Ne iş yapacaksın bakalım?»

«Albatross'a gideceğim efendim.»

Bu ad insana zerafet, uçma, sessizlik hatırlatıyordu, ama aslında Albatross, bir makineleşme cehennemiydi.

«Öyleyse sen de talihini dört yıl sonra dene, Johnny.»

«Teşekkür ederim, efendim.»

Ne iş tutacakları çoktan belliydi. Toplum hepsine bir başlangıç noktası çizmişti. Kamyon şöförlüğü yapacak, benzin kokuları ve çekiç sesleri arasında ray döveceklerdi. Yolları makineli kazmalarla delerken kulaklarını sağır edecekler, yağmurun altında sucuk gibi ıslanacaklardı. Çöp tenekelerini boşaltacaklar, bakkaldan sipariş edilen malları taşıyacaklardı. Her gün bir koltuğun başında saatlerce ayakta dikilecekler, kirli kafalara şekil vermeye çalışacaklardı: «Enseyi ve yanları uzun mu bırakalım efendim?» Sıkıntıdan üst üste içilen sigaralar, at yarışları, futbol, seksi film yıl-

dızları üzerine anlamsız konuşmalar. Belirsiz bir memnunsuzlukla oylarını sol partiler lehinde kullanacaklar, ancak liseyi bitiren öğrencilere özgü bir dünyaya imreneceklerdi. Kayıtsızlıklarına rağmen, IV C sınıfı, durmadan açılıp kapanan öğretmenin ağzıyla beraber devam edip gidecek, fakat onlar artık bunu farketmeyeceklerdi. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı, ama onlar bunun sorumlusu olarak, büyüklerini görüyorlardı. Huzursuzluğun parayla ilgili olduğunu sanıyorlardı. Buldukları ilk iş, biraz sonra sıkıcı olmaya başlayacaktı; eski sınıf arkadaşlarından birine raslayacaklar, onun daha iyi bir iş tuttuğunu görünce, onlar da başka işe atlayacaklardı. En sonunda okulun ötesine erişecekler, her türlü etkiden sıyrılıp, öğrendiklerinden sadece birkaç şeyi unutmayacaklardı: Alfabeyi (o da gazetelerin spor sayfalarını okumak için), sayıları (müşterek bahis için ve spor-toto için), bir de coğrafyayı (sıcakla soğuğu, siyahla beyazı, ıslakla kuruyu ayırt eden her çocuk zekası gibi). Yıllar, sanayileşmiş bir şehrin kurallarını benimsemekle geçecekti: Sigara içmek, içki, kendi kendini tatmin, bahse girmek, döğüşmek, kumar, zina, yalan, TV seyretmek, motosiklet sürmek ve yağmur altında ayakta dikilip, yirmi iki kişinin bir meşin yuvarlak peşinde koşmalarını izlemek. Yazık! Asıl dayanılmayacak kadar acı olan, hepsinin yaşaması, büyüyüp gelişmesi, kendi koşulları ve durumları içinde şakacı, sevimli, hattâ zeki olabilmeleri. Pislik, tuğlalar ve mazot dumanları ve gürültüler içinde, her türlü özel hayattan yoksun olarak, her şeyi en çetin yoldan, güçlükle ve acı çekerek öğrenecekler. İnsan denen hayvanın ayrıcalığı ve ihtiyacı da bu değil mi?

Wier saat dört buçuğa doğru arabasına yürürken, çocukların çoğu hâlâ oradaydı. Kalabalıkların kuşku veren huzursuzluğu içinde bir şey bekliyorlardı —aca-

ba bir kurban mı? Çirkin çirkin birbirlerini iteliyor, büyük kapıdan çıkmak isteyen kızlara ıslık çalıyorlardı. Bazı kızlar ıslıklara aldırmıyor, küstahça asılanlara kibirle burun kıvırıp geçiyorlardı; hayranlık ifadesiydi bu; ama canları sıkılan, utanıp kızaran kızlar da vardı. Hattâ biri ters yüzü döndü, çıkacak başka bir kapı aradı.

Wier arabasını çalıştırdı, birinci vitese taktı ve bir metre kadar gidip, kalabalığa takıldı. Kalabalık bağırıp çağırışıyor, el sallıyordu. Aralarında Mitchell, Harris, Collins ve Riley de vardı. Nedense hallerinden pek memnun görünüyorlardı. Wier her amatör şoför gibi bir şeyden kuşkulanıp, ayağıyla daha sıkı bastı gaza, hızlandı ve ancak o zaman ardındaki büyük gürültüyü, arkasına takılan çöp tenekesinin tangırtısını işitti. Mitchell'in son bir küçük şakası. Kızgınlıkla arabadan indi ve bu sefer kendilerine yeni bir kurban seçip, onu alaya aldıklarını işitti. Önce bir şamata kopardılar, sonra yuha çektiler ve derken hep bir ağızdan söylemeye başladılar :

«Billy Brow'un kaşı çatıldı:
Kaldıramadığından Faith'in eteğini.
Küçük hanım okutur tarih dersini
Kendisi ise bir sır küpü kaldı.»

Bill Brown bunları işitmiş olacak ki, yüzü kıpkırmızı kesildi, fakat hızla gazladı arabasını ve küçük, spor otomobili, bütün sesleri bastıran dehşetli bir homurtuyla ileri atıldı; ana-yola çıkarken çocuklar da dağıldılar.

Wier'in eski salon arabası diğerinin peşinden ilerledi. Yüzlerce çocuk kümeler halinde dağılmıştı, fakat kimse dönüp bakmadı bile. Dönem sona ermişti.

Wier, yüreğinde ve zihninde bir ferahlık hissederek okuldan uzaklaştı. Railway sokağındaki okulda hiç bir zaaf göstermeden, daha doğrusu zaafını kimselere farkettirmeden, ikinci dönemini de tamamlamış oluyordu. Hiç kimse bu dönemi, bay Wier'in korkaklığının ve ayyaşlığının meydana çıktığı bir dönem olarak hatırlamayacaktı. Meslekdaşlar arasında, Bill Brown ile Melkis'in kavga ettikleri dönem diye anılacaktı. Olay, Brown'un okuldaki durumunu etkilemiş, onu herkesin ilgisinin merkezi haline sokmuştu. Bu dönem, başarısız geçmişti onun için. Wier'in varlığını ise kimseler farketmemişti. O da bundan daha iyisini beklemiyordu zaten. Okulda kalmaktan korkmuyordu artık. Mitchell gibiler hiç bir zaman eksik olmayacaktı. Fakat gelecek sefer, başka bir tutum izleyerek başlayacaktı işe: Güler yüzlü mü, alaycı mı, sinsi mi, sert mi, yoksa kaypak bir tutum mu izleyecekti, orasını henüz kestirememişti. Bu arada Trowman da kendilerini eve davet etmişti. Demek ki Freda lanetlenmiş sayılmazdı. Akşam meslekdaşlarıyla bir toplantıları vardı. Dolayısıyla kenar mahalle meyhanelerine gidip kafasını bulmaya çalışmadan içkisini içebilecekti. Çok kuvvetli bir ihtimalle Billy ile Faith de nişanlandıklarını açıklayacaklardı bu toplantıda. Böylece gelecek dönemde işler Billy için çok daha rahat olacaktı. Dört hafta sonra Paris'e gidiyordu zaten.

İKİNCİ BÖLÜM

YABANCI ÜLKE

1

VICTORIA garında sabah güneşi sisler arasında ümit verici bir biçimde parlıyordu. Wier, Trowman ve Constance Woodman kan-ter içinde ve turşu gibi, peşlerinde on beş kızlı-erkekli gençle sökün ettiler. Bavullar, fotoğraf makinaları, limonata şişeleri de cabası. Müthiş bir merak ve panik havası esiyordu. Tepeden-tırnağa kadar siyahlar giyinmiş yaşlı bir kadıncağız, daha fazla dayanamayıp bayılmıştı. Polis ve yolcular, kadının sessiz ve hayaleti andıran ıstırabına yardımcı olmaya çalışıyorlardı. Memurlar, peşlerinde asık suratlı birinci mevki yolcuları, homurdanarak trenin bir ucundan öbürüne gidip geliyor, öfkeli şikayetlerden kurtulamıyorlardı. «Trende hiç boş yer yok ki!» Bir de terslenen ikinci mevki yolcularının can sıkıntısı, yorgunluk ve dert halini almaya başlayan bavullar, apaçık öfkeye dönüşüyordu; tren hâlâ hareket etmemişti.

Constance soluk soluğa, «Öyle bir başım ağrımaya başladı ki,» diye yakındı, «doğrusu bu da adalet değil!» Fakat neyin adalet olmadığını açıklamaya kalkışmadı. Çünkü nasıl olsa kimsenin kendisiyle ilgilenmeyeceğini, tecrübelerine dayanarak çok iyi biliyordu.

Shirley Taylor daha şimdiden yabancıların karşısında büyülenmiş, şaşkın şaşkın etrafını seyrediyordu. Mitchell ise, yetişmesine son derece uygun bir davranışla, öpüşerek vedalaşan Fransız çiftlerini, hastalık derecesine varan bir merakla seyrediyordu.

Wier gülerek Trowman'a, «Doğrusu Fransızların da yabancı bir ülkeye, hele Ingiltere'ye gidecekleri hiç aklıma gelmezdi,» dedi. Çünkü adamlar biraz sersemlemiş gibi gelmişti kendisine.

Sonra gidip Shirley Taylor, arkadaşı Joan Walker ve iki erkek öğrenciyle beraber aynı kompartımana oturdu. Yanlarında ülkelerine dönen Fransız öğrencileri de vardı: İki erkekle bir kız. Kendi dilleriyle aralarında heyecanlı heyecanlı bir şeyler konuşuyorlar, tanıdıkları yapıları ve diğer yerleri birbirlerine gösteriyorlardı. Wier'le oturan dört çocuk ise, belki de ilk defa olarak akılları başlarında, hiç konuşmuyor, ancak arada-sırada aralarında bir şeyler fısıldaşıyorlardı. Şimdiye kadar dünyaya gözlerini açtıkları sanayi şehrinden dışarı adımlarını atmamışlardı. İhtiyatlı bir tavırla Londra'nın haşmetini, kırmızı tuğladan kenar mahalleleri, düzenli ve temiz tarlaları ve şerbetçi otu kümelerini seyrediyorlardı.

Dover'de yaman bir meltem esmeye başladı; martılar tepelerinde daireler çizdi. Tam bir tatil havası hakimdi çevrelerine. Amerikalılar telaşlı telaşlı dolaşıyor, fotoğraf çekiyor, durmadan sigara tüttürüyorlardı. Çocuklar pek heyecanlıydılar; ama sırf heyecanlı oldukları için kontrol altında tutmak çok daha kolay oluyordu. Yüzlerce yolcu pasaport ve gümrük kapılarına ilerledi. Karşılaştıkları sert yüzleri süzdüler, sonra geminin kocaman vinçlerinin ardına sıralandılar.

Gemi kıyıdan uzaklaştıkça, Dover yavaş yavaş

kaybolmaya başladı gözden. Yatlar ve harap balıkçı tekneleri kaynaşıyordu etraflarında.

Shirley'le Joan yerlerinde duramıyorlardı. Can atıyorlardı dolaşmaya. Bir içki yuvarlamak için fırsat kollayan Wier de onları körükledi: «Bir portakal suyu içelim mi? Ne dersiniz?»

«Haydi, haydi, n'olur!»

Fakat Wier lokantaya değil, bara yöneldi.

«Mide için konyak birebirdir,» dedi çocuklara.

Barda iki de İtalyan oturuyordu: Platin dişlerini göstererek sırıtan, uzun boylu sarışın bir oğlanla, esmer, iyi giyimli, armut yüzlü, dudaklarının üzerindeki ayva tüyü gibi bıyıklarına rağmen çekici bir güzelliği olan karısı. Adamın elinde bir şişe vardı, öbür eliyle de barmenden bir sürü bardak alıyordu.

Wier'i işitip, kusursuz bir İngilizceyle, «Öyleyse mutlaka bu konyağı **denemelisiniz,**» dedi. «Üç yıldızlı, kusursuz bir konyak!»

«Ama kızlar daha on beş yaşında.»

İtalyan omuzlarını silkti. «Kime ne? Dışarı gelin siz. Üç bardak daha verir misiniz bana?» dedi barmene; o da neşesi üzerinde olacak ki, istenen bardakları uzattı.

Hep birlikte yanyana oturdular; bir takım insanlar geçti önlerinden, hallerine baktılar, güldüler, birbirlerini dürtükledi. Çok güzel bir Fransız, ya da Belçikalı kadın, kara gözlüklerini taktı, battaniyesini örtündü, bekledi.

Shirley pek de yürekten gelmeyen bir tavırla sordu: «Acaba ben de içsem mi?»

«Midenize iyi gelir,» dedi İtalyan. «Bir yudum alın.»

Shirley bir yudum aldı, hemen yanakları pembeleşti. «Aman Allahım! Ne kadar sertmiş!»

«Üç yıldızlı dedik ya!»

«Memleketinize mi dönüyorsunuz?»

«Hayır. Tatile gidiyoruz.»

«İngiltere'de mi oturuyorsunuz?»

İtalyan, Manchester yakınlarında bir akıl hastanesinde çalışıyordu. Şehirlerden, gençlerin işlediği suçlardan, delilerden, Paris'ten, Milano'dan söz ettiler, karşılıklı adreslerini verdiler. Tam bu sırada, yanında birkaç erkek öğrenciyle birlikte Trowman çıka geldi.

«Arkadaşınız mı?» diye sordu İtalyan.

«Bay Trowman...»

Şişenin dibine varmamışlardı daha. Wier yarı sarhoştu. Kızlar da aralarında gülüşerek durumunu seyrediyorlardı.

«Constance'ın başı dertte!»

«Hayrola, deniz mi tuttu?»

«Yok canım, fakat sorumluluklarını pek ciddiye alıyor.»

«Yoksa çocukları kaybetmekten mi korkuyor?»

«Mitchell'i kaybetti bile.»

«Yok canım? Ama o kayıp sayılmaz.»

«Bir konyak içmez misiniz?» diye Trowman'ı yokladı İtalyan. Bir yandan da otuz iki dişini göstererek sırıtıyordu. «Üç yıldızlıdır yani!»

Constance, yanında üç kız öğrenci, orta direğin yanında durmuş, ufuktaki beyaz şeriti kuşkuyla seyrediyordu: Folkestone'da, St. Margaret körfezini. Havanın sıcağına rağmen, denizin yeşil bir görünüşü vardı. Yer yer beyaz köpükler halinde kaynıyordu dalgalar. Küçük tekneler belki bu çalkantıdan zor durumdaydılar, ama Manş'ı aşan koca gemi, saatte 18 mille devam ediyordu yoluna. Motorlar dum-dum-dum diye düzenli bir şekilde çalışıyor ve Wier kendisini sersemlemiş hissediyordu. Fakat bunda Victoria garından ha-

reket ettiklerinden beri iki saat aralıksız devam eden tren yolculuğunun etkisi de vardı. Daha da önce ekspresle bir buçuk saat süren bir tren yolculuğu yapmışlardı. Constance bir kere daha kaynayan suları ve gökyüzünde koşuşan beyaz bulutları süzdü. Calais açıklarına varıncaya kadar durmadan yer değiştiren milyonlarca metre küp havanın patlamaması için dua ediyordu içinden.

Sanki Wier'den de sorumluymuş gibi, azarlarcasına fısıldadı kulağına: «Neredeydiniz Allah aşkına?»

«Nasılsınız, iyisiniz ya? Başınız ağrıyor mu?»

«Sen içki içmişsin, Graham!»

«Konyak içtim. Mideye iyi gelirmiş.»

«Kızları bırakamam ki.»

«Ben onlarla kalırım. Gidin, siz de bir konyak yuvarlayın!»

«Kendi kendime mi?»

«Trowman da aşağıda, tımarhanede çalışan bir İtalyanla beraber.»

«Saçmalıyorsunuz.»

Buna rağmen Constance yürüdü, gitti.

«Ne biçim gemi bu böyle?» diye kızlardan biri sordu Wier'e.

«Tahıl taşıma gemisi.»

Wier birden göz ucuyla bakınca, Mitchell'in iki Fransız kızıyla bir takım el-kol işaretleriyle konuşmaya çalıştığını gördü. Kızlar şaşkına dönmüş, kurtarılmalarını bekliyorlardı sanki. Şimdiye kadar bir sanayi şehrinden kopan bir haylazla hiç yüz yüze gelmemişlerdi. Aynı şekilde Mitchell de anlayışının dışında, tavır ve hareketlere değer veren, ahlaklı bir toplumun var olabileceğini düşünemiyordu.

«Mitchell!» diye seslendi Wier.

Mitchell pişmanlık ve sorgu dolu bakışlarını ona çevirdi.

«Sakin ol bakalım!» diye seslendi Wier.

Bu sırada Trowman da, yanında Shirley ve Joan, geri dönüyordu. «Bu ikisine yakından göz kulak olmalıyız,» dedi. «Çok yaramaz şeyler bunlar. Daha şimdiden Cenova'ya birer davet aldılar.»

«Ama ben kabul etmedim ki,» diye atıldı Shirley. «Ne biçim platin dişleri vardı adamın öyle. Gülümsedi mi, para parıldıyor sanki ağzında!»

Ufukta Calais görünmüştü bile. Beyaz kumsallar, eski evler, kilometrelerce uzanan vinçler, bir takım uzun bacalar, beyaz bir fener, bir de yeşil suları beyaz köpüklerle yararak ilerleyen küçük tekneler. Gemi şen kahkahalar arasında, arka taraftan limana girdi. Wier'in yanında duran iki müthiş koca-karı birden düdük çaldılar. Bir sürü telaşlı, güzel kız öğrenci hemen koşup kadınların etrafında toplandılar.

«Aman Allahım!» dedi hayranlıkla Trowman. «Bu ne otorite böyle! Bizim belalılar nerede acaba?»

Bir araya gelip, hamallar eşyalarını indirirken, onlar da dikkatle indiler.

On dakika sonra trenin iki boş kompartımanında yerlerine oturmuşlardı bile. Tehlike anında ne yapılacağı ve pencerelerin nasıl açılacağıyla ilgili üç dilde yazılmış önerileri okurken, bir yandan da sandviçlerini yiyorlardı. Çocuklar hiç bir şey anlamayan bakışlarla Calais'yi, Boulogne'u, düz ve soluk renkli manzarayı, küçük köyleri ve harap, küçük şehirleri, yıkık-dökük evleri, sonsuzluğa uzanır gibi giden alçak duvarlı, minik mezarları seyrediyordu.

Shirley Taylor saat dörtte restoranda birşey içip kompartımanına dönerken, birden Mitchell'e rasladı.

Daha doğrusu çelik parmaklığa dayanmış sigara içerken gördü onu.

Mitchell sırıttı, sarı saçlı başını salladı. «Çeksene bir nefes,» dedi. «Fransız Gitanes sigarası bu.»

«İstemem, teşekkür ederim.»

Kızın koridordan geçmesini engelleyip, vücuduyla yolu kapattı Mitchell. Shirley de geçmek için birinin gelmesini bekledi.

«Benden böyle nefret etmene gerek yok canım!»

«Sana ne?» diye sordu Shirley, ama Mitchell uzanıp kayıtsız bir samimiyetle çıplak koluna dokundu. Shirley'in hiç hoşuna gitmediği halde, dayanılmayacak bir şey değildi bu kadarı. «Beraber ne güzel eğlenebiliriz,» diye fısıldadı kulağına Mitchell. «Hepimiz otelde kalmayacağız ki. Bir kısmımız pansiyonlara inecek.» Her şeyi düzenlemiş, ayarlamış, şeytancasına fırsatlar yaratmıştı. «Arada kirişi kırar, gece kulüplerine de gideriz. Kimsenin ruhu duymaz.»

«Nefret ediyorum senden!» dedi Shirley. «Alçak herif!»

Mitchell kızın davranışına aldırmadı bile, küstahlığını arttırıp, neye ilgi duyuyorsa, onun üzerine gitti. «Seninki biraz fazla yaşlı. Hiç bir şey yapamaz, beceremez o. Öyle eğlence fırsatları kaçırıyorsun ki...»

«Hiç de yaşlı değil...»

«Ya? Demek ilgin var ona karşı? Farzet ki kıstırdın bir köşeye! Aman ne hoş olur! Ödü patlar ayol! Döveriz sonra biz adamı!» diye tehdit etti bu sefer kızı.

«Neden söz ettiğini anlamıyorum. Saçma! Bırak, geçeyim.»

«Bırakamam,» diye dayattı Mitchell. Doğru söylüyordu. Kız hakkında uzun vadeli hiç bir niyeti yoktu; fazla bir değer de vermiyordu; fakat kafasına takılmıştı bir kere; Shirley kolay teslim olanlardan de-

ğildi; kurtulmak için debelenen beyaz teni, bakışlarındaki öfke, bir türlü aklından çıkmıyordu; elbette, bakireydi daha; ne güzel mahvedilirdi yani; bir becerebilseydi bunu; o Wier dedikleri solucan nefret ederdi kendisinden, çok acı çekerdi işitince. «Ne kötüyüm ben de,» diye laf olsun diye konuştu. «Korkuttum seni!»

«Git n'olur!» diye yalvardı Shirley. «Senin kirli planların beni hiç ilgilendirmiyor. Bırak beni. Öylesine çok kız var ki çevrede, Paris kız dolu.»

«Canım, ben de o kadar kötü kalpli değilim,» diye sözde yüreğine su serpti Mitchell. «Sadece biraz gösteri yapmak istedim. Param bol. Beraber iyi eğlenebiliriz. Söz veriyorum, kılına bile dokunmam.»

Shirley'in de içi eğlenmek için can atıyordu, ama Mitchell'in istediği türden eğlence için değil. O, diğer kızların yanına gitmek, dertlerinden kurtulmak, hayatını ufak-tefek şeylerle süslemek, bakışlarını Wier'in yüzüne dikmek, cevaplarını işitmek, ilgisini üzerinde hissetmek istiyordu. İçinde bir yenilgi korkusu vardı. Aradan aylar geçmiş. Graham hiç bir şey yapmamıştı daha. Fakat yine de hayal kırıklığına uğrayan kafasında o tek busenin hayali, sayısız şefkat gösterileri saklıydı. Aşkı tek taraflı olduğu halde herşey böylesine tatlı olduğuna göre, bir de karşılık görse, kim bilir ne kadar dayanılmaz bir zevk alacaktı.

Birden yüzünde öyle bir ifade belirdi ki Mitchell artık o an için bir ümit kalmadığını anladı. Shirley çeşitli kötülükler arasında mücadele ediyordu, ama benliğinin ancak çok küçük bir bölümü, iyilikle kötülüğün bu işe karıştığını kabul edebiliyordu. Bir gün Graham'la havadan-sudan bahsederlerken en iyisi yirmi dört saat aşk hayatı yaşamak, dememiş miydi?

Mitchell hemen atıldı; «Eğer fikrini değiştirirsen...»

diyerek arzulu parmaklarıyla kalçalarını okşadı, küstahça bir atılganlıkla kaba etlerinin arasına daldırıp bastırdı. Sonra hemen uzaklaştı yanından. Shirley yenilmişti. Sarsılarak ilerleyen trende aşağı doğru yürüdü, barda çarpıcı, çikolata renkli bir kızla konuşan, gözlüklerinin camları çok kalın, zayıf bir Amerikalı askerle sohbete daldı. Genç kadın fıkır fıkırdı. Mitchell yanına varır varmaz bir şey söyledi ve kadın bastı kahkahayı. Kibar bir gülüş değildi bu: Boynunu geri atıp, bacaklarını açarak gülünce, oturduğu taburenin üzerinde dengesini kaybetti, neredeyse düşüyordu aşağı.

Tren geniş bir garda, makaslar arasından geçiyordu.

«Burası Paris mi?» diye kompartımana girer girmez sordu Shirley. Kendisine Graham cevap vermek lütfunda bulundu: «Hayır, Shirley. Yanılmıyorsam, Amiens'teyiz daha.»

Kuzey Garı'nda büyük bir kalabalık ağır ağır perondan çıkıp, taksi bulma savaşına girdi. Elinde bir kafesle sağa-sola koşuşan ufak-tefek bir adam, her taksinin peşinden hamle edişinde, güç durumlara düşüyordu. Trowman adamla karısının konuşmalarını onlara çevirdi: «Adam, 'Ne yapmamı istiyorsun yani?' diye soruyor; karısı da, 'Solucandan farkın yok; kuş bile kafesinden çıksa, seni yiyecek,' diyor.»

En sonunda hep birlikte otele yürüdüler. Çocuklar bile kendilerini yorgun hissetmeye başlamışlardı. Kurt gibi yediler yemeklerini; sonra odalarına çekildiler. Shirley'le Joan'un da içlerinde bulunduğu bir grup ise, bir pansiyona yerleşti. Yeniden birtakım açıklamalar, takdim fasılları, yemek.

Saat on bir buçukta Shirley'le Joan yatmıştı. Boğucu, sıcak bir geceydi. Açık pencereden garip sesler ve kokular geliyordu. Pek de uzakta olmayan bir tra-

fiğin gürültüsüyle kaldırımdaki ayak seslerini de duyuyorlardı. Doğrusu böylesine hiç alışık değillerdi.

Birden biri pencerenin altından seslendi: «Benim ben!»

Joan dehşetle sıçradı, ama Shirley iyice küplere binmişti: Mitchell'di gelen!

«Defol git buradan, yoksa haykırırım!» dedi.

«Seninle konuşan kim be?» diye köpek gibi hırıldadı Mitchell. Shirley, herifin nasıl bir şeytanlık hazırladığını düşünerek, iliklerine kadar ürperdi. Mitchell bir cambaz çevikliğiyle tırmanıp, odaya girmişti bile (işin en tehlikeli taraflarından biri de, diğer erkek çocukların onu alt edecek güçte olmamasıydı). Shirley şok geçirir gibi oldu, canı sıkıldı; üstelik müthiş de yorgundu. Hiç atışmak, mücadele etmek istemiyordu. Fakat birden Mitchell'in Joan'a bir şeyler fısıldadığını işitti. Eğer bunlar Shirley'i kıskandırmak için girişilen taktiklerse, başarıya ulaşamayacak demekti. Joan'un herife haddini bildirmesini zevkle beklemeye başladı.

«Çok geç oldu amal» Joan'un itirazı pek isteksiz çıkmıştı. Mazereti de pek sudandı. Birkaç kelimeyle çabucak üstesinden gelinebilirdi. «Çok sıcak, ter içindeyim. Üşütürüm sonra.»

«Sen giyininceye kadar, ben aşağıda beklerim.»

Mitchell, tam bir celtinmen gibi davranıyordu. Koca pencerenin parmaklıklarına çıktı, dikkatle, fakat ustaca yürüyordu. İki metre aşağıda, bir ek yapının üzerine atlayacaktı. Oradan da yere, pek yüksek bir mesafe yoktu.

Shirley itiraz etti, «Herhalde onunla beraber gitmiyorsun, değil mi? Hemen kapat pencereyi, yat, uyuyalım.»

«Ama iyi eğlence var.»

Joan kararını çoktan vermişti; Shirley dert anlat-

maya çalışırken, John'un sırtına geçirdiği elbisesinin hışırtısını bile işitebiliyordu.

«Sersemsin sen!»

«Kıskandın mı yoksa?»

«Joan, aptal aptal konuşma! Bana trende asıldı da, reddettim.»

«Öyleyse neden benim neşeme engel oluyorsun?»

«Kirli, alçak herifin biri o!»

«Ben idare ederim.»

«Peki, bu kadar çok mu istiyorsun gitmeyi?»

Joan bir yandan arkadaşının söylediklerine hak veriyor, bir yandan da ona acıyarak, mücadele ediyordu. «Oh, n'olur yapma Shirley! Oyun bozanlık etme!»

«Ben gitmemeni tercih ederim.»

Joan şimdi küçük parmaklıkların üzerindeydi. «Hay Allah, ödüm koptu, üstelik elbisem de yırtıldı.» Ardından küt diye düştü. Shirley bir an bütün ışıkların yanmasını, çığlıklar, itiraz sesleri işitilmesini bekledi. Ama bunun yerine birtakım ayak sesleriyle, fısıldaşmalardan başka birşey duymadı. Ardından bir cevap: «Yok, yok, birşey olmadı.» Bunun üzerine korkuyla ve en iyi arkadaşı Joan'a diş bileyerek yatağında büzüldü.

Bir mil ötedeyse Wier, Constance ve Trowman, Saint-Honoré sokağında, küçük bir lokantada yemek yiyorlardı.

«Bir daha Avrupa yemekleri aleyhinde bir **tek laf** etmeyeceğim,» dedi Constance. Yanakları al al olmuş, yine siyahlar giydiği halde, çekici bir kız haline gelmişti.

İlk defa haklı çıkan Trowman, «Dikkat et, salatanın üzerine döktüğün o şey zeytinyağı değil, beyaz şarap,» dedi.

Constance fısıldadı: «Hay Allah, doğru ya!»

Hep beraber gülüştüler, suçlu bir edayla garsona

baktılar; fakat adamcağız bir peçeteyle bardakları kuruluyor ve kendilerine aldırmıyordu bile.

Shirley tam uyumak üzereydi ki, birden birtakım ayak sesleri, soluk soluğa konuşmalar işitti. Kıkırdayarak itiraz ediyordu biri: «Kes artık şunu!» Uzun süren bir sessizlik oldu ve Shirley, Mitchell'in Joan'u öptüğünü anladı. Joan'un heyecanla, «Oh, hiç bilmiyordum doğrusu.» diyen sesini, ikinci bir sessizlik izledi. Shirley mırıldanmaları duyunca, tüylerinin diken diken olduğunu farketti. Joan'un kayıtsızlığı, dikkatsizce teslimiyeti karşısında dehşete kapıldı. Bütün erkek çocuklarına, özellikle yüzsüzlere surat asmasını çok iyi bilen Joan gitmişti. Ne oluyordu peki şimdi? Bunu sormaya da cesaret edemezdi. Allahım, bütün bir hafta, her gece bu maskaralığa mı dayanacaktı yani?

Joan acemice demir parmaklıklara tırmandı.

«Neredeydin?» diye sordu Shirley.

«Aman canım, nerelere gitmedik ki?» diye cevap verdi Joan. «Işıklar ve çeşmelerle bezenmiş Concorde alanına, Champs-Elysées'e, her yere! İnan bana, şu anda Paris'te yatakta olan bir sen varsın.»

«Belki yarın ben de gelirim,» dedi Shirley.

«Ben pek emin değilim,» dedi sertçe Joan. «Belki seni istemeyiz aramızda.»

Shirley kızardı, gözlerinin yaşla dolduğunu hissetti, «Ben, ikimiz gideriz belki demek istemiştim.» dedi.

Joan'dan çıt çıkmadı.

«Sersem!» dedi ümitsizce Shirley. «Sen onun okulda ne yaptığını biliyor musun?»

O güne kadar hiç erkek arkadaşı olmayan, övgülerden, baş döndüren bir ilgiden yoksun kalmış, Mitchell'in yabancı bir kentte kulağına fısıldadığı tatlı sözlerle iyice başı dönen ve patavatsızlığıyla iyice ser-

semleyen Joan, sanayi şehirlerine özgü konuşma tarzıyla karşı çıktı. «Senin bu işle bir alıp-vereceğin yok be! Pekâlâ iyi çocuk, bal gibi iyi çocuk!»

İkisi de konuşmuyordu artık. İki yıllık arkadaşlıkları, iki saatten de kısa bir süre içinde yok oluvermişti. Shirley, kuşkular, utanç ve üzüntüden kas-katı kesilmişti. Öbür yatakta ise Joan'ın vücudu, yeni boşanan isteklerle kızışmış, yatıyordu. Şimdiye kadar hep gemlediği arzularını artık salabilirdi. Kaç defa erkeklerin bakışlarının ikisini bir arada gördükleri zaman parladığını, sonra kendisini kayıtsızca süzüp, aynı istekle Shirley'e çevrildiklerine tanık olmuştu. Hep ona gülümsemişlerdi şimdiye kadar. Gelecek günler hakkında, gizli-gizli ve amansız planlar kurarak yatağına uzandı. Bu özlemi sınırları atabilirdi, ama umursamıyordu bile; Shirley'le arkadaşlıkları, Don'un dudaklarını dudaklarının üzerinde hissettiği anda bitmişti. Soluğunu kesen öpüşüyle, kanının damarlarında anlatılamaz bir heyecanla dönmeye başladığını sezinledikten sonra, artık hiç önemi kalmamıştı bu arkadaşlığın. Nasıl olsa annesiyle babası bir şey öğrenemeyecek, Shirley birşey anlayamayacaktı. Shirley bir anda bir hiç oluvermişti, hattâ düşmandı o artık.

Gece yarısı Wier elinde bir kartpostalla yatağına oturdu. Üzerinde, görmediği, belki de hiç göremiyeceği bir yer olan Invalides'in fotoğrafı bulunan bir kartpostal. Ne yazacaktı? Freda'yı düşündü ve aradan on altı saat geçtikten sonra, içinde karısına karşı sıcak bir sevgi, bir acıma hissetmeye başladığını farketti. Ama bunu bir kartpostala aktarmak başka şeydi. Herkesin bildiği şeyleri yazmak olacaktı. En doğrusu nasıl geldiklerini, yolculuklarının nasıl geçtiğini, konforu, yemekleri, denizi, havayı anlatmaktı.

Daracık Vignon sokağında yosmalar, insana gü-

ven verecek şekilde aydınlatılmış Madeleine bulvarına varmadan önce, adamları yoldan çeviriyorlardı. Trowman'ın kalbi hop etmiş, bakışları utançla öne eğilmişti. Wier'le Constance kendisini bu halde görseler ne olurdu?... Ya gelecek hafta Veronica gözlerinin içine sert sert bakıp, «Gecelerden ne haber? Çocukları yatırdıktan sonra nerelere gittin bakayım?» diye sorarsa? Acaba kızaracak mıydı yüzü? Fakat Veronica şimdi yüzlerce mil uzaktaydı. Bıkmıştı artık onun verdiği ten zevkinden; sadece bir değişiklik, biraz gönül eğlencesi istiyordu Trowman; karısına daha bir başka zevkle dönecekti; onu başkalarıyla kıyaslayabilecek bir tecrübesi olacaktı. Bunu yüzüne karşı söyleyemese bile. İnsana iyi geliyordu böyle davranmak, Ordudayken —ama bugün kırk yedi yaşındaydı— pervasızlıktan uzaktı, korkuyordu, okuldaydı, bir sürü kurallara bağlıydı, üstelik bir de evliydi. Ama kasıklarında hissettiği sancı, hepsinin üstesinden geldi, bağımsızlığa iteledi onu, daha ağır bastı.

Üstelik yolunu kesen yosma çok gençti, bütün bütün tahrik oldu Trowman. Gerçekten çok gençti, ancak on yedisindeydi, kızıl saçlıydı, sevimli bir yüzü vardı. Şimdiye kadar kötü kadınları hep birer cadı olarak hayal etmişti Trowman, ama bu kız, adeta eski Fransızların küstahlığını taşıyordu. İncecik, zarif kolları vardı.

«İngilizce konuşuyor musunuz?» diye sorunca, son engeli de aşmış oldu. Kız güldü ve tutup sürükledi adamı. Trowman şimdiden yatakta başarısızlığa uğramaktan, hastalıktan, yarın sabahtan korkmaya başlamıştı.

2

YAZ SONLARINDA Paris, insanı kavuruyor, yoruyordu, ama keyif de veriyordu. Tuileries bahçelerinde kuşlar tozlar içinde yuvarlanıyor, çocuklar ve adamlar, güçlü, oyuncak motorlarla eğleniyor, Mitchell, turist Mitchell ise, her heykele tırmanıp, yaptığı maskaralıklarla gülüşmelere, öfkeye, utanca sebep oluyordu. Mevsim iyice ilerlediği için, garsonların işi başından aşkındı. Turist acenteleri, adamlarına boğaz ağrısına karşı hap dağıtıyorlardı. Mağazalarda, tezgâhtarlar, bitmek bilmeyen Amerikalılar, Ingilizler, Almanlar ve Isveçlilerle didişmeye devam ediyorlardı. Lokantalar tıka-basa doluydu. Içerde hava almaya imkan yoktu. Dışarda, bulvarlarda ise, insan gölgede biraz olsun ferahlıyabiliyor, gelip-geçenleri seyrediyor, akan trafiğe dalıyordu. Cook seyahat acentesinin dışındaki kirli vitrinde kartpostallar dizilmişti. Geçenlere durmadan kartpostal satmaya çalışanlar da eksik değildi. Reddedilmekten, terslenmekten hiç çekinmiyorlar, utanmıyorlardı; nasıl olsa asılacak bir başkası geliyordu. Mitchell burada da zor durumda kalan arkadaşlarının arasında sinsi sinsi gülerek dolaştı, birkaç kartpostalla beraber döndü. Bir grup rahibe, ellerinde sepet-

ler, ciddi ciddi St. Sulpice alanında yürüyorlardı. Dürbünleri, fotoğraf makineleri bile eksik değildi. Buradan kilometrelerce uzakta, Champs-Elysées caddesinde, pırıl pırıl arabalar insanı imrendirecek bir parıltı içinde akıp gidiyordu. Tecrübeli turistler St. Ouen kapısındaki bitpazarına damlamışlardı. Dayanılamayacak kadar büyüleyici kadınlar, Citroen ve Mercedeslerinden inip, zarif bir can sıkıntısıyla La Paix sokağındaki şık mağazaların vitrinlerini seyrediyorlardı. İyimser bir seyyar satıcı, yüz kişilik bir kız öğrenci grubunun peşine takılmış, yürüyordu. Öğretmenlerinin, tenzilatlı olmak şartıyla birkaç açık-seçik fotoğraf alacağından emindi. Zararsız bir timsahı andıran kuyruk, Concorde alanında karşıdan karşıya geçiyordu.

Notre-Dame kilisesinin çanları, dinsel bir hava yaratarak çalmaya başladı, sanki hislere yakarır gibi: Zevkleri görmemezlikten gelin, vites değiştirin, hatırlamaya çalışın. Fakat kiliselerin karanlık köşelerinde, ağaçlıklı yollarda serseriler iğrenç bir şekilde kol geziyordu; arabalar hırıldayarak yarışıyordu; kömür kamyonları ve kamyonetleri, köprülerin altından geçiyordu; sevgililer sarmaş-dolaş dolaşıyor, filmlere, kuşlara, mağazalara, saraylara, halka, trenlere, çeşmelere bakıyorlardı. Büyük kalabalıklar yarışlara, ormanlara, yemeğe, kiliseleri dolaşmaya akın ediyorlardı (Madeleine'de bir nikah töreni vardı: Shirley Taylor orada durmuş, dalmış, hâlâ yanan mumların aydınlığını seyrediyordu); yiyecek bir şeyler araştırıyorlar, ekonomik bulurlarsa dışarda, gösteriş yapmak isterlerse, içerde yiyorlardı. Sonu gelmeyecek gibi olan turist sürüleri pul, karpostal, piyango bileti alıyor, aperatif içiyor, umumi tuvaletlerde, yemeklerde ve konuşmakta güçlüklerle karşılaşıyorlardı. Kestane ağaçları tozdan ve egzos dumanlarından yorgun düşmüş ve neredey-

se kurumuşlardı. Bir milyon turistin dikkatsizliği ve tembelliği Seine'de belli oluyordu. Yaşlı, sakat bir adam, niyet satıyordu. Parlak bir asker üniforması giymiş, ufak ve küstah tavırlı maymununu da, alüminyum kutusu içinde dolaştırıyordu. Trowman'ın sorumluluğu altındaki erkek çocuklar bakmadan geçtiler, fakat kızlar —ya acıdıkları, ya da ikiyüzlülük ettikleri için— durup maymunu seyrettiler, adama para verdiler. Ama nedenini pek anlamadan. Montmartre'ın iri taşları üstünde birkaç meraklı parlak gün ışığında baskı ve yağlı boya resimler satıyordu. Sacré Coeur'ün mihrabı üstünde parıldayan İsa, yüksek kubbeye ve dünyanın bir avuç yerine, Tanrı'nın acımaklı ya da ilgi duyan bakışlarını dağıtıyordu. Ama herkesin ayakları terlemiş ve yorulmuştu. İçerde fotoğraf çekmek için de ışık hiç yeterli değildi. Haydi gidelim. Çılgın yokuşlardaki harap evlerde ise gece olmasını bekleyen insanlar uyuyordu.

Louvre sarayının galerilerini dolaştılar, Avusturya prensesi Anne'ın, Rotunda'sına kadar uzandılar. Shirley Taylor, bu sırada Wier'in koluna dokundu.

«Ben fena oluyorum.»

«Aman Allah!»

«Beni dışarı çıkartır mısınız, n'olur! Kendi başıma yolu da bulamam.»

Numaraydı, ama öyle içtenlikle yapıyordu ki, Wier'in anlamasına imkan yoktu. «Bir dakika,» diye kızın kulağına fısıldadı Wier, sonra Trowman'a döndü (baygın gözlerle, yüzü ter içinde, genzinden gelen bir sesle kültürden bahseden Trowman'a), «Matmazel Taylor kendisini pek iyi hissetmiyor.»

«Sürtmekten mi?» dedi insafsızca Trowman. Aslında kendisinin de karnı ağrıyordu. «En iyisi dışarı çıkartın.»

«Sizinle tekrar nerede buluşacağız?»

«Hay Allah, nerede olacak? Otelde elbette!»

Aynı anda on dört öğrenci ve Trowman gözden kayboluverdiler. Constance Woodman kızları dürtüklüyordu. Kız ve erkek öğrenciler canları sıkılarak devam ettiler gezintilerine. Yalnız bazı tablolardaki seksi görüntüler karşısında, arada-sırada heyecanlanıp ilgileniyorlardı.

Quai du Louvre'a çıkar çıkmaz, Shirley rahat bir nefes aldı, fakat telâşlı adımlarla yürüdü: Evet, telaş ediyordu, çünkü niyeti Wier'i hızlandırmak için aradaki mesafeyi açmak, gruptan ayrıldıklarını farketmeyen amansız bayan Woodman'dan kaçmaktı.

En sonunda sebep olduğu rahatsızlık yüzünden üzüldüğünü belli eden kadınca bir gülümsemeyle durdu. «Özür dilerim,» dedi. «Sizi o nefis yerden zorla uzaklaştırdım.»

«Şimdi nasıl hissediyorsun kendini?»

«Galiba içerde kapalı kalmak dokundu bana,» dedi Shirley.

«Aslında yorucu oluyor devamlı gezmek. Bir kahve içelim mi?»

«Seve seve.»

Kalbi sevinçle hop etti Shirley'in. Demek saatlerce ve saatlerce kendisinin olabilecekti Wier. Hem de bu güzelim şehirde. Artık tarihî, sıkıcı, kültürel olmayan bir şey de yapabileceklerdi demek. «Benden Taylor diye söz ettiniz,» dedi. «Oysa memlekette Shirley diyordunuz.»

«Ama artık memleketimizde değiliz ki.»

«Özür dilerim, efendim.»

«Hem o kadar alıngan olma bakalım. Ben böyle derken, bay Trowman'a sesleniyordum.»

«Ben de bir daha size asla 'efendim' diye seslenmeyeceğim. Asla!»

«Ya, öyle mi? Ne diyeceksin peki?»

«Bence en iyisi Peter demek.»

«Neşen yerinde mi senin?»

«Elbette yerinde, Peter.»

Kahvesini içerken, trafik keşmekeşini seyre daldı. «Aman Allahım!» dedi neşesine rağmen İngilizliğini elden bırakmayarak «Işıkları dinlemiyorlar bile!» Daha ağzından bu söz çıkmamıştı ki, acı bir fren sesi, sonra jandarmanın düdüğünü işitti. Ardından çıkan patırtıyı ve jandarmanın alaycı tavırlarını seyrettiler.

«Sana bir sır vereyim mi?»

«Oh, haydi, söyle n'olursun sevgili Peter.»

«Ben Paris'i, en çok polisleri için severim.»

«Niçin polisleri için seversin, Peter?»

«Sen farketmedin mi? Hiç biri benden daha uzun boylu değil. Kendimi uzun boylu gördüğüm bir ülkeyi severim elbette.»

Shirley sık sık tatlı sözler ediyordu; bu sözler ağzına yakışıyor, heyecanlı, duygulu kalbini çoşturuyordu, Wier de bunu bir oyun saydığı için, hiç itiraz etmiyordu. «Burada Louvre'dan daha çok eğleniyoruz. Yani kültürlü olmak için ille de orada anlatılan her şeyi yutmam mı lazım?»

«Kültürün kötü tarafı,» dedi kızın neşesinin etkisinde kalan Wier, «insanın ayaklarına kara sular indirmesidir.»

Shirley memnun memnun güldü. «Ben yüzümü pudralayacağım,» diyerek, biraz yakışıksız bir ses çıkardı. Geri döndüğü zaman, pek şaşkın bir hali vardı. «Ne ayıp! Zencinin biri beni seyretti! Peter, sevgilim, vitrinleri gezemez miyiz biraz?»

Rivoli caddesinde dolaştılar, Concorde alanında

bir başka çarpışma daha gördüler; Shirley, sözde trafikten korunmak ister gibi, Wier'in elini tuttu ve Champps-Elysées'ye vardıklarında birer aşıktan farkları kalmamıştı. Wier, Shirley çocuk olduğu, kendisini «kızı» saydığı için elini tutmakta bir sakınca görmüyordu; üstelik kalabalık arasında onu kaybetmeye niyeti de yoktu. Fakat sevgili kızı, biraz daha duyguluydu. Şu anda bile yanlış yorumlanan bu gerçek, öğretmeninin tenine işlemişti, iftihar ediyordu bununla. Eğlenceden de öteye giden bir neşe içindeydi. Ne var ki kendisine «Peter, sevgilim,» diye seslenilmesini, hâlâ Paris'i gezerken oynanacak bir oyun, Ingilize göre bağışlanır bir günah olarak kabul ediyordu. Sözün nasıl ümitsizce bir gerçek anlam taşıdığını, her seferinde genç kıza nasıl zevk ve huzur verdiğini sezinleyemiyordu. Shirley aralıksız saçma-sapan şeylerden söz ediyor, durmadan bir şeyler istiyordu.

«Oh, ne kadar tatlı şey, Peter, sevgilim!»

«Nedir o tatlı olan?»

«Şu uzun tüylü fino köpeği. Bayıldım!»

«Sadece on beş frank.»

«Ayol, bir servet demek bu!»

«Yani aşağı-yunkarı bir Ingiliz lirası.»

«Ha, o kadar da değilmiş, ama...»

«Yok mu paran?» Wier kıpkırmızı oldu ve, «Ben sana borç vereyim mi?» diye sordu. Sonra ekledi: «Haydi be canım, gir al şunu Shirley!» Ardından parayı uzattı.

Shirley, kucağında oyuncak köpekle döndü biraz sonra. « O kadar heyecanlandım ki, Ingilizce bilmedikleri bile aklımdan çıktı. Peter, Sevgilim, ne kadar naziksin.» Genç kızın gözlerinin yaşlandığını görebiliyordu; o da heyecanlandı, ama her zamanki gibi yanlış yorumlayarak. Shirley adamın elini kapıp öptü. Yol-

dan geçenlerden bazıları dönüp baktılar ve gülümsediler.

«Acıktın mı?»

«Sizi yememek için güç tutuyorum kendimi.»

«Yalnız burada yemek pahalıdır. Notre-Dame tarafına gidelim. Katedrale dayanabilir misin? Kapalı yerlerden sıkılman devam ediyor mu?»

«Yok, şimdi çok iyiyim.»

«Yorgun musun?»

«Yorgun mu? Ben burada hiç yorulmadım.»

Wier elini kızın başına uzatıp, parmaklarıyla gür saçlarını sıvazladı, birden bu başın bir kız çocuğuna değil, bir kadına ait olduğunu sezinleyerek, elektriklenmiş gibi oldu vücudu. «Yalancının tekisin sen,» dedi, «Sanki yalnız Louvre'u sevmiyordun ha?» İşte tam o sırada, hem vücudunu sarsan elektriklenme, hem de Shirley'in üzerine dikilen gözlerinde okuduğu anlam karşısında, iyice sarsıldı. Biraz da gururlandı. Ardından, «Özür dilerim,» dedi.

«Peter, sevgilim, sanki umurumda da benim.»

Shirley yemekten önce bir aperetif içti, sonra yine el ele (her seferinde bir başka bahaneyle) tutarak, sıcak ağustos güneşinin altında, Seine boyunca devam ettiler dolaşmaya. Diğer turistler kendilerine hiç bir şey ifade etmiyordu artık: Fotoğraf makinelerinin deklanşörlerinin çıtırtısı, otomobiller, yabancı dille konuşmalar, gülüşmeler. Kuş pazarında Shirley meraklı Fransız müşterilere pek şaştı. Bir eliyle oyuncak finosunu göğsüne bastırıyor, diğeriyle de Wier'in elini tutup, romantik bakışlarla Japon bülbüllerini, Kolombiya'nın parlak renkli, egzotik kuşlarını, güvercinleri, baykuş yavrularını süzüyordu.

Wier, «Yanılmıyorsam, bizi buradan Eyfel kulesine götürecek bir otobüs var,» dedi. «Nasıl hissediyor-

sun kendini? Yükseklere çıkmak başını döndürür mü?»

«Nasıl da her şeyi düşünüyorsun Peter, sevgilim? Canın ne istiyorsa, onu yapmaya hazırım.»

Büyük kalabalıkların sokağa üşüştüğü bir öğleden sonra saatiydi. Kulenin çevresindeki alanda yüzlerce insan dolaşıyordu. Dört ayağının her birinin önünde uzun kuyruklar vardı. Shirley çelik kulenin yüksekliğine hiç aldırmadan, gitti, bir de çift porsiyon dondurma aldı.

Ilk asansör tırmanmaya başladı. Tıka-basa doluydu. Camlar hemen buğulanıverdi. Asansörün orta yerindekiler hiç bir şey göremiyorlardı. Ama çiftlerin bir kısmının umurunda bile değildi bir şey görememek. Uykuda gibi birbirlerine abanmışlar, gözlerini yummuşlardı. Dans eder gibi. Havada tatlı bir ten, parfüm ve nefes kokusu vardı. Gözlüklü, yaşlı bir Amerikalının da gözlüğünün köşeli camları buğulanmıştı. Adamın bir şey ispatlayacakmış gibi bir hali vardı. Sam'la rahatça konuşulabilirdi. «Bir şeyin yok ya, Wilhelmina?» diye sordu karısına. Soluk benzi üzerinde makyajı yağlı boya gibi duran karısı, «Iyiyim, iyiyim Wilbur,» diye cevap verdi (demek adı Sam değilmiş adamın). Bunun ardından Ingilizce konuşan biri, «Oh, yaşasın be! Ingilizce konuşan biri!» diye seslendi. Fakat hiç kimse bu duygulanışa katılmadı Fransız çiftlerinin sessiz duruşları ve anlamlı fısıldaşmaları, atmosferi biraz daha ağırlaştırıyordu. Wier'in gözü delikanlılardan birinin kızına kaydığı sırada, kara gözlerle karşılaştı. Manzara giderek genişledi: Askerî kolej, Seine, caddeler, ormanlar. Ve bütün bu süre içinde, sırtındaki elbiseye rağmen, üzerinde sıcaklığını hissettiği Shirley'in vücudu, Sarı saçlarının bir kısmı ıslanmıştı. «Aman, şu manzaraya bak!» Şimdi yüzü o kadar yakındı ki kendisine, düşe benziyordu,

objektifin de ötesinde, bir dizi vaadler, alımlarla doluydu. Bir tutam saçın yüzüne değmesi, mis gibi kokan gençlik, sevgi ve minnetle gülümseyen dudaklar. Her soluk alıp verişinde kalkıp inen diri göğüsleri, karnının yuvarlaklığı. «Korkuyor musun?» diye sordu, ama aslında korkmadığını biliyordu. «Yok canım, o kadar hoş ki!» Ağzı neredeyse dudaklarına değecekti; gözlerinin içinde neşe kaynaşıyordu; hayır, neşe değil, neşeden de öteye bir şeydi bu; şeydi... «Louvre'da kapalı yerden falan sıkılmadın, değil mi?» diye sordu Wier. Genç kızın berrak, dürüst bakışları, suçlu suçlu aydınlanıp, gülümsedi yine. «Hayır, iyi de etmişim, yoksa içerde sıkıntıdan ölecektim.» Çelik bir kutunun içinde yukarıya ve yanlara doğru hareket eden yetmiş beş kişinin sallantısı, minyatür bir futbol alanına birikmiş seyircileri andırıyordu.

Üç asansör daha değiştirdiler ve en sonunda doruğa eriştiler. Rüzgâr, Shirley'in saçlarını uçuruyordu. Genç kızın kayıtsızlığı karşısında Wier iyice sinirlendi. Shirley son basamakları da tırmanıp, çelik kulenin en yüksek ucuna oturmaya hazırdı. Manzara onu büyülemişti. Wier kulağına eğilmiş, gördükleri ve görmedikleri yerleri anlatıyordu. Disiplin kaygısı ve okul anlayışı en sonunda Wier'i gemledi, bu oyuna daha fazla devam edemedi.

«Artık geri dönmeliyiz.»

Gözleri hemen yaşaran Shirley, itiraz etti. «Oh, hayır, Peter.»

«Saat kaç, biliyor musun?»

Shirley boynunu büktü: Başkalarının da var olduğunu ve bazı kötü şeyler düşüneceklerini hatırlayarak teslim oldu —bayan Woodman, Trowman, Joan, Mitchell— hemen sonra merak ve hattâ istekle sordu: «Hepimiz dağıldıktan sonra, siz ne yapıyorsunuz?»

«Pek bir şey yaptığımız yok doğrusu. Siz yatağa girdiğiniz zaman, bizim de turşumuz çıkmış oluyor zaten.»

Joan'la Mitchell'in davranışlarını anlatmak için ağzını açtı Shirley, sonra birden fikrini değiştirdi. Böylesine güzel bir günü berbat etmek istemedi. «Gece kulüplerine gitmiyor musunuz?»

«Hayır. Çok pahalı oraları.»

«Peter, sevgilim,» diye başladı, ama artık böyle konuşmak kolay olmuyordu. Hava kararmaya başlamıştı. Okul havası artık pek uzaklarda değildi. «Peter, bir gece gerçekten geç saatlere kadar dışarda kalıp gezmeyi ne kadar çok isterdim bilsen.» Dokunacak kadar yakın duruyordu adama. «Sadece dolaşmak için.» diye fazla ürkütmemek amacıyla ekledi ardından. Wier, hâlâ Ingilizce kitaplarıyla, basık havada sanki haritadaymış gibi görünen sokaklarda sevdiği aynı huysuz küçük adamdı.

Otobüsler, St. Cloud ormanlarından şehre dönen insanlarla doluydu. Wier otele nasıl döneceklerini pek kestiremiyordu. «Galiba Kral V. George caddesinden metroya binip dönmek gerekecek,» dedi. «Özür dilerim. Biraz yürümek zorunda kalacaksın. Başımız derde girecek.»

«Niçin? Kötü bir şey yapmadık ki.» Allahım, n'olurdu yapsaydık sanki. Ama yine de çok güzel bir gün geçirdik, buna da şükür. Asla unutmayacağım bu günü. «Çok nazik davrandınız bana. Aslında çok fenalaştım içerde, birinin beni dışarı çıkartması şarttı. Şükür ki bayan Woodman kalkışmadı bu işe,» diye gülerek ekledi.

Genç kızın açık-seçik kendisini yeğlemesi, sevmesi karşısında Wier sıcak bir şeyler hissetti içinde. Otele yüz metre kala, Shirley bir aşırılığa daha kal-

kıştı. Fakat daha peşinen başarısızlığa uğrayacağını hissediyordu. Wier'in aklı çoktan başka bir durumun açıklamasını yapmak üzere, ona eğilmişti.

«Peter, sevgilim,» dedi —doğrusu şimdi bu sevgi dolu sözleri söylemek için çaba harcıyor, üstelik yine de soğuk kaçıyordu— birkaç saniye sonra yeniden öğretmen-öğrenci ilişkisine döneceklerdi, başkalarından emir alacaklar, küçük bir topluluğun parçası olacaklardı. «Sevgilim, hayatımın en güzel gününü yaşadım bugün.»

Genç kızın hesabına memnun olarak gülümsedi Wier. «Paris'e teslim mi oldun?»

«Yalnız Paris'e değil.»

Fakat Wier aklında İngilizce en doğru cevabı ararken, bu sözün ardında gizli anlamı bile kaçırdı. «Fenalık geçirmene ben de memnun oldum, çünkü bugün ben de çok hoş vakit geçirdim,» dedi.

Elini mümkün olduğu kadar uzun süre tutup sıkmaya devam etti. Fakat hiç bir şey olmayınca, birden midesinde müthiş bir açlık hissetmeye başladı. Seyahate çıkan çocuklara özgü, fakat ucuz bir şeye razıydı. Otelde, herkes çoktan yemeğe oturmuştu. Trowman sırıttı, biraz tersçe bakan Constance ise, öfkesini tutamadı. Kızgınlıkla, «Neredeydiniz kuzum?» diye hırladı. Aslında pek de ilgili değildi onlarla. Constance'ın derdi, kendi sağlığıydı. Birkaç dakika birtakım fısıltılar işitildi, sonra itiraz etti: «Doğru değil bu yaptığınız. Çocukların on dördü de fena bozuldu. Benim de başıma müthiş bir ağrı girdi.» O akşam bu konu hakkında söylenenler bundan ibaret kaldı. Shirley Taylor da soluk yüzü, utangaç, sessiz haliyle gidip arkadaşlarının arasına oturdu ve soğuk söğüşünü yemeğe başladı. Arkadaşlarına şöyle bir gülümsemekle yetindi.

O gece Montmartre'da küçük bir lokantada yemeklerini yerlerken, birkaç gün önce tükettiği bütün enerjisini yeniden toplayan Trowman, çapkın bir edayla, «Kızların volkan gibi kaynadıkları bir yer keşfettim,» dedi. «Soyunuyorlar ve...»

«Ben meraklısı değilim,» dedi sıkılarak Wier.

Trowman biraz çakır-keyif, sır vermeye hazır ve konuşmaya hazırdı. «Taylor adlı o kızla bütün gün idare ettin vaziyeti değil mi? Kız da fena değil yani. Biliyor musun, sonra ben şu yere kadar bir uzansam kızar mısın?»

«Ne münasebet!»

Trowman'in içi rahat etmişti. «Constance'ın işitmesi hoşuma gitmez de.» Güldü, sırtını kaşıdı. «Veronica'ya da söyleme ha. Fakat geçen gece bir kızıl saçlı piliç düşürdüm.» Aslında kızıl saçlı yosmanın kendisini ağına düşürdüğünü söylemedi; hattâ aralarındaki alış-verişin ticari olduğundan hiç söz etmedi, serüvenini, sanki sabık teğmen, yakışıklı Trowman caddede bir el çırpmış da, bütün kızlar koşmuş, o da aralarından birini seçmiş gibi anlattı. «Ne yiyeceğiz?» diye açılan iştahını da hesaplayarak sordu. «Şuna ne buyrulur? **Poulet de Brasse cocotte clamart.**»

«Neymiş o?»

«Yanında bezelye garnitürüyle, soslu ve sert pişmiş bir piliç yemeği.»

«Iyiye benziyor. Bu gece nereye gidiyor Constance? Benimle beraber bir gece geçirmek için can atıyordu da.»

«Bilmem. Çok kötü bir gün geçirdik bu gün. Constance'ın bir falcıyla randevusu var.»

«Allah! Allah! Ben onun daha duygulu bir kız olduğunu sanırdım.»

«Şuna ne buyrulur, ha?»

Trowman çapkın bakışlarını, vücudunun altında hiç bir şey yokmuş hissini veren gümüş rengi, dar bir elbise giymiş, Mısırlıya benzeyen bir kadına dikmişti. Yanındaki adam, kadından yaşlı, şişman, ancak parayla satın alınabilecek tecrübelerden bıkmış, yorgun düşmüş birine benziyordu. Kleopatra'dan önce de elinden çok şeyler gelip geçmiş olmalıydı.

Kadınla ilgilenmemeye imkan yoktu doğrusu. Hayır, diye kararını verdi Wier. Karı-kocaydılar ve biraz sonra çocuk bakıcılarının yanına döneceklerdi. Fakat çift geçip yerine oturunca, şaşkın büyülenmiş bakışları farketmediklerine kalıbınızı basabilirdiniz; mükemmel rol kesiyorlardı, ya da etrafa karşı çok ilgisizdiler. Masalardan birinin köşesine ilişince, elele tutuştular, ellerini öptüler, ısırdılar, kadın biraz sonra gülmeye başladı, birbirlerine bakan gözlerinde bir samimiyet doğdu; geçmişte ve yakın gelecekte olacaklara nerdeyse birlikte baktılar. Wier kadının şahane memelerinin gümüş rengi elbisesinin içinde çok belirli olduklarına o zaman dikkat etti. Yanı başındaki garson da her halde rahatça dikizliyordu manzarayı. Hiç bir Anglo-Sakson'un dayanamıyacağı şekilde, durumlarından gurur duyuyorlardı.

Trowman derin ve düşünceli bir iç çekti. «Hay Allah, şu kadını tuş etmek için bir servet verebilirdim yani.»

Wier güldü. «Mecburdun vermeye,» dedi.

Lokantadan bir mil kadar uzakta, Constance bir resepsiyon memuruna fikrini söylüyordu: «Biraz fazla pahalı değil mi?» Bir yandan da kalın halıları, fildişi bibloları, garip Şark vazolarını süzüyordu. «Acaba Madam'ın fiyatı ne kadar?»

Adam, «Madam fiyat tartışmaz,» dedi ayağına köpek pisliği sürünmüş gibi, küçümseyen bir edayla.

Constance birden çok utandı, neredeyse paniğe kapılacaktı.

«Fakat önceden bilsem...»

«Önemi yok.»

«Madam İngilizce konuşuyor mu?»

«Hayır.»

«Önemi yok. Yavaş konuşursa, anlayabilirim söylediklerini.»

Derken bir kapı açıldı ve Madam göründü. İri-yarı, çingene tipli, esmer, çirkin, fakat kudret ve kişilik sahibi bir kadın.

Constance telaşlı bir Fransızcayla, «Falıma bakmadan önce, ücretinizin ne olduğunu öğrenmek istiyordum,» dedi.

Madam, tiyatrovari bir sesle, «Kaç paranız var?» diye sordu.

«Aşağı-yukarı 40 frangım var.»

Madam, derin bir nefes aldı ve İngilizce olarak, «Defolun!» diye bağırdı; ardından yine hayallerini değerlendirmeye daldı.

Constance sinirli ve hayal kırıklığına uğramış bir halde dışarı çıktı. İlginç bir fal seansına tanık olacağını sanmıştı. Bayan Fowler kadının mükemmel olduğunu, insanın içini okuduğunu bir mistik gibi davranıp, zamanı bile unutup en az kırk dakika içinden geçenleri anlattığını söylemişti. Constance çekinerek lokantaların ve kapıların pırıl pırıl ışıkları önünden geçiyor, başka insanların kahkahalarını ve konuşmalarını dinliyor, kendisini alabildiğine yalnız hissediyor, evde kalmış kız olmanın acısını çekiyordu.

Mitchell'le Joan, bir saat kadar önce yağan yağmurla yaprakları hâlâ ıslak ıslak parıldayan kestane

ağaçlarının altından çıktılar ve Observatoire caddesinden ayrılıp, çok daha ıssız olan Auguste Comte sokağına girdiler. Hava önceki gecelerden daha karanlık ve serindi. Delikanlının sabırsız ve kötülük peşinde koşan sağ eli, kızın beline dolandı.

Dikkatli bir sinsilikle, «Acaba Shirley **bunlardan** diğerlerine söz etmiş midir?» diye sordu.

«Bilmem.»

«Sana bir şey dedi mi?»

«Bana sersemin biri olduğumu söyledi.»

«Hah!»

«Onun düşündüğü beni hiç ilgilendirmez,» dedi iki yıl oğlanın kendisiyle ilgilenmesi için can attığını hatırlayan Joan. Geniş kaldırımlar, huzursuz kalabalıklar, aralarındaki gizli ilişki, heyecanlı hava, vedalaşmayı uzatması karşısında kızıştığını, zayıf düştüğünü hissediyordu.

«Ne dediğini söylesene bana,» dedi Shirley'in devam eden kayıtsızlığı karşısında kuşkulanan Mitchell. Kendisini Wier'e, ya da bir başkasına tercih edebileceğini bir türlü kafası almıyordu. Her halde bir kere baş başa kalsalar, kayıtsızlığını atacaktı üzerinden. Soğuk tabiatlı bir kızdı. Bugün Wier'i gruptan ayırıp götürüşü bile, bunu ispatlıyordu.

Joan'u durdurdu, etrafını süzdü, daha karanlık bir köşeye çekti. İçin için kızı nasıl tava getirdiğini düşünerek sırıttı. Sonra başladı yeniden öpmeye. Fakat biraz sonra bu da sıkıcı olmaya başladı. Birtakım planları olmasa, kızın yapma diye yakarıp sonra razı oluşu insanı usandırırdı. Mitchell birden bütün ihtiyatı elden bıraktı, birkaç gece öncesinin verdiği tecrübeyle de, adeta büyük bir kayıtsızlık içinde, yazlık elbisesinin üstten birkaç düğmesini çözüp, memelerini avuçladı ve sıkıştırmaya başladı. Artık öpücük seslerinden

ve kızın itirazlarından başka bir şey işitilmiyordu. Fakat Mitchell'in zihninde, kanaldaki parmaklıkların ardında gördüğü, Shirley'in beyaz teninin kıvranışları vardı. III C sınıfından çocukların olayı seyredişi, elinde kamerayla koşan Harris'in hayali vardı.

«Hayır,» diye itiraz ediyordu Joan. «Burada hoşuma gitmiyor bu iş. Etraftan görecekler.»

Mitchell, hayalinde Shirley'i yaşattığı ve sıcağa rağmen rütubetli gecede kilometrelerce yol yürüdükleri için, buram buram terliyordu. Fakat sonunda becereceğinden emindi: Eğer biraz daha ısrar ederse Shirley'in dişilik duyguları incinecek, yaralanacaktı; bir kere işin tadını alsa...

«Öyleyse dönelim artık,» dedi. «Hem iyice geç oldu, hem de neredeyse yağmur yağacak.»

«Zannetmem,» dedi telaşla Joan.

Mitchell aslında bu itirazlarının pek bir şey ifade etmediğini, kızla alay ederek biliyordu; kız mutlaka heyecanlanmıştı ve numara yapıyordu. Onun bütün beklediği, çöp tenekelerinin ardında yere yatırılmak, ya da bir duvara dayatılmaktı artık. Karşısındaki kızı yuvasından çıkartıp heyecandan soluk soluğa konuşacak hale getirdiği için, iftihar ediyordu.

Bir saat sonra Shirley, kendisine yardım eden Mitchell'in ellerinin kim bilir nerelerde dolaşması yüzünden kıkır kıkır gülen Joan'un yine merdivene tırmandığını ve parmaklıklara tutunduğunu işitiyordu. Shirley, en iyi arkadaşı tarafından atlatılmak fikrine artık iyice alıştırmıştı kendisini. Arada-sırada işittiği ve hayvanca zevkleri dile getiren seslere de alışmıştı. Joan'un her şeye, hattâ kendisine bile boş verdiğini farkediyordu. Yabancı bir ülkede bulunduklarından, yapılan çılgınlıklar biraz gerçek dışı gibi görünüyordu ve İngiltere'ye döndükten sonra Joan'un yüzünü

bir daha görmeyeceğini bildiği halde, burada biraz olsun iyi davranıyordu, yüzüne gülüyordu. Böylece onunla konuşmaya devam ediyor, neşeli bir ilgiyle söylenenleri dinliyor, açık-saçık bir kitap okur gibi, Mitchell'in şeytanlıkları karşısında büyüleniyordu. Hepsi bir tecrübe demekti şu insanların.

«Neredeydiniz bu gece?»

Joan hâlâ nefes nefeseydi. «Çikolatan var mı? Çok acıktım.» Nedense bu gezintilerden sonra hep acıkıyordu. Shirley arkadaşının karanlıkta çikolatayı ısırdığını işitti, hattâ kokusunu bile aldı. «Montparnasse'a gittik. Ressamlar, denizciler ve zencilerle doluydu orası.»

«Gece kulübüne de girdiniz mi?»

«Hayır. Oraları girilmeyecek kadar pahalıymış.»

«Nereden de biliyor buraları o?» Shirley öteden beri Mitchell'den hep «o» diye bahsederdi; nedense adını işitti mi, midesi bulanıyor, ağzına bile almak istemiyordu.

«Çok kolay. Otobüs ve metroyla gittik. Haritası da var.»

«Otobüsle mi?» dedi Shirley. «O kadar mı?»

«Öyle şahane yer ki. İnsanları da bir alem.»

«İçki de içmişsin. Kokusundan anladım.»

Joan, IV C sınıf arkadaşlığından kalma bir içtenlikle güldü. «Müzikal tuvalet kağıtları bile var.»

«Aman ne çirkin şey!»

«Kusura bakma, ben entellektüel olamıyorum.»

İkisi de arkadaşlıklarının artık sona erdiğini hissederek sustular, yataklarına girdiler. İkisi arasında daha uysal tabiatlı olan Shirley, önce teslim oldu. «Kusura bakma, ille de seni eleştirmek istemedim,» dedi.

«Çok akıllıca bir buluş,» dedi Joan. Uygarlığın

sağladığı imkanlar karşısında pek çabuk büyülenirdi. «Numaralı bir bilet alıyorsun, otobüs gelince, şoför en küçük numarayı soruyor.»

«Seninki ne yapıyor?» Shirley, Mitchell'in insanı dehşete düşüren şeytanlıkları karşısında büyülendiği için, sormadan edemiyordu.

Joan önce ne cevap vereceğini düşündü. İçinden hem ihtiyatlı ve bencil olmak, sevgisini yalnız kendisine saklamak geliyordu; hem de böbürlenmek, söylemek istiyordu. «Çok ateşli,» diye itiraf etti sonunda. «Isırmaya da bayılıyor.»

Shirley bütün vücudu elektriklenmiş gibi, arkadaşının devam etmesini bekledi; sormaya cesaret edemiyordu. En ufak bir eleştiride bulunsa, Joan'un susacağından ve bir şey anlatmayacağından emindi. Ya da romantik palavralar sıkacaktı. Fakat arkadaşının susmaya devam ettiğini görünce, Joan'un olup bitenleri nasıl anlatacağını bilemediğine hükmetti.

«Canını acıtmadı ya?»

«Canımı hiç acıtmıyor ki,» dedi emin bir tavırla Joan. «O kadar heyecan verici bir şeydi ki,» diye çabucak ekledi. Nefes alıp verişleri sıklaşınca, Shirley utancından kızardı. Ne acı! Joan çok aptaldı doğrusu. Mitchell'in kanal boyunda neler yaptığını, tuvalet kapılarına konan film kamerası hikayesini biliyordu pekâlâ, ama buna rağmen o kopuğun insanı sevebileceğini, hattâ daha acısı, Joan'u sevebileceğini sanıyordu demek. Kim bilir ne kadar üzücü bir hayal kırıklığı bekliyordu arkadaşını. Shirley Joan'un hesabına bir acıma, üzüntü, pişmanlık duydu. Düşünülecek, gerçekten acınılacak bir durum vardı ortada. Oysa gazeteler bu konuda uyarıcı haberlerle doluydu. Kendisinin de bu bakımdan başkalarından farklı olmadığını düşündü. Öğretmenine aşık olan kız öğrenci. Mahalli

bir gazete için ne kadar güzel bir haberdi! Birden gazete karşısındaymış, biri Wier'in adını ve kendi adını okuyormuş gibi, sıkıldı, kızardı. Ama Joan'a yaraşır bir düşünceyle, her şey aynı düzeye geliyordu. Çöp tenekelerinin arkasında sevişmek, vücudunun ötesinin-berisinin okşanmasına izin vermek, görülünce de, hayret, alay, kahkahalar ve öfkeyle karşılaşmayı göze almak. Ne olurdu bir parça Peter'de de şeytanlık olsaydı. Biraz arzulasa kendisini, her şeye müsaade edecekti. Joan'dan da fazlasına. Kıkır kıkır gülmeyecek, gözlerinin içine bakarak, daha, biraz daha diye yalvaracaktı.

Çikolata kokusu odayı sardı ve açık pencereden, yağmaya başlayan yağmurun çöp tenekeleri üzerindeki şakırtısı işitildi.

3

TREN Calais'ye birkaç saat rötarla vardı. Trowman'ın programı alt-üst olmuştu. Victoria garının çelik peronları altında, sıkıcı bir havada, saatlerce beklemek zorunda kalmışlardı. Hepsi yorgundu ve bütün teşebbüs yeteneklerini tüketmişlerdi. Birbirlerinin ileri sürdükleri tekliflere kızıyorlar, bu yüzden de geçenler, taksi şoförleri ve hamallar, gülerek onları seyrediyordu. On beş çocuktan da, öğretmenlerine yardımcı olabilecek hiç bir fikir çıkmıyor, hepsi sorumsuzluğun verdiği bir neşe içinde bekleşiyordu. Ağır, kapalı bir gök altında, sıkıcı, boğucu denecek bir hava vardı. Hayat durmuş gibiydi. Pis, şiddeti çağıran bir sıkıntı. Midlands'deki sanayi şehirlerine kalkan hiç bir tren yoktu sabaha kadar. O da, üç aktarma yaptıktan sonra.

«Y.M.C.A.'ya gidelim,» dedi Wier.

«Öyle bir başım ağrıyor ki,» demek oldu Constance'ın bu teklife bütün katkısı.

«Hiç kimse on beş çocuğu birden kabul etmez,» dedi her zamanki asker mantığıyla Trowman. « Herkes kendi sınıfının çocuklarını alıp, başının çaresine bak-

sın. Yarın sabah saat 9.17'de bir tren var. O trende buluşalım.»

«Peki, paraları kim verecek?» diye soracak oldu Constance.

Öğrencilerle öğrencilikten kurtulanların pek az paraları kalmıştı. Boyunlarını büküp kaderlerine teslim olmuş gibi sustular. Fakat Trowman, Wier ve Constance da, bu parayı ceplerinden çıkarıp verirlerse, bir daha asla çocuklardan, ya da annelerinden-babalarından geri alamayacaklarını biliyordu. Üstelik anneler, babalar, beklenen trenden çocuklarının çıkmadığını görünce, her halde küplere bineceklerdi. İçlerinden ancak bir kaç tanesinin evinde telefon vardı. Onlar da, diğerlerine gidip haber veremeyecek kadar uzak semtlerdeydiler. Doğrusu yorucu bir günden sonra, bu kadarı da çoktu.

Bir saat sonra Wier, yanında Shirley Taylor, Joan Walker, Mitchell ve diğer üç öğrenci olduğu halde, oturmuş, sıcak çorbasını kaşıklıyordu. Sıcaktan ve sıkıntıdan döktüğü terler, bir de buna eklenen sıcak çorba yüzünden, elbiseleri vücuduna ve iskemlesine yapışmış gibiydi. Çorbadan sonra ızgara et geldi. Çocuklar iştahla giriştiler, ama birden Wier'in midesi kabardı. Bir bira içse, aklını başına toplayabilecekti, fakat bu saatte, bu sıcak akşam vakti, bu otelde bira bulması imkansızdı. Ocaklardan, yemeklerden ve sokaktan çıkan sıcak buharlar, sis gibi yere çöküyordu.

Yapılacak hiç bir şey yoktu. Üstelik dışarı çıkamayacak kadar da yorgundu. Saat ona doğru çocukların hepsini topladı, kırk dakika kadar salonda oturup, televizyondaki saçmalıkları seyrettiler. Ondan sonra hep birlikte çıkıp yatmayı teklif etti. Koridordaki açık pencereden, yağmurun boşandığını da görmüştü. Buna iyice sevindi ve bir süre açık pencere-

nin önünde durup serinlemeye başlayan havayı ciğerlerine çekti.

Fırtına patladığı zaman, yarı yarıya soyunmuştu, esniyordu. Elektrikli hava gibi, o da kendisini pek huzursuz hissediyordu. Bir gazete bulmak amacıyla çantasını karıştırdı. Daha bir paragraf bile okumamıştı ki, hafifçe kapısına vuruldu Shirley içeri girdi.

Yanlarına fazla bir şey almadan yola çıkmışlardı ve Shirley'in de sırtında sabahlık falan yoktu. Omuzlarına ince bir yağmurluk atmıştı. Wier önce kızın sokağa çıkmak üzere giyinmiş olduğunu sandı. Sonra birden soluk renkli yağmurluğunun altında pek az şey bulunduğu izlenimi uyandı içinde. Tıpkı Trowman'ı pek heyecanlandıran soyunma numarasındaki kız gibi giyinmişti.

Wier o kadar yorgundu ki, biraz aptallık etti, ne diyeceğini de bilemediği için, hiç bir şey söylemedi.

Shirley gülümsedi ve denemek istercesine, «Çok korktum da,» dedi ve, «kapıya vurmuştum, Peter,» diye ekledi.

Wier bu işte sakat bir taraf olduğunu biliyordu ve nedenini de anlayabilirdi; sonra o mayıs akşamı geldi aklına: Yaz başında kopan bir fırtına, müthiş bir gök gürültüsü, ıslak kaldırımlarda yürüyen Shirley, sonra peşine düşen herifle atışması. Demek ki gök gürültüsünden korkmak söz konusu değildi. Fakat bu gece, dayanılmayacak kadar elektrikli ve gergin bir geceydi.

«Korkacak bir şey yok ki, Shirley.»

Doğrulup yerinden kalktı, gazeteyi yerine koydu, gömleğinin önünün açık olduğunu, papuçlarını gelişi güzel bir köşeye attığını o zaman farketti.

«Bir bardak su istiyordum,» dedi Shirley. «Fenayım.»

Bakışlarıyla Wier'i izledi. O da genç kızın sinirlerinin çok gergin olduğunun farkındaydı. Shirley suyu içti ve bakışları genç adamın üzerine takıldı.

«Peter, Peter...» diye kekeledi.

«Niçin oturmuyorsun?»

Wier iyice rahatsız olmuş, bir şeyler anlamaya başlamıştı. Hattâ Shirley söyleyecek kelimeleri bulunca, ne söyleyeceğini bile biliyor gibiydi.

«İstemiyorum oturmak.»

Öylece ayakta durmuş, bir şeyler olmasını bekliyordu. Odaya kadar kırk adımlık mesafeyi aşmak için, olanca cesaretini kullanmıştı. Kalbi, göğsünü parçalayacakmış gibi atıyor, kendisini pek halsiz ve korkak hissediyordu.

«Hastayım galiba,» dedi en sonunda.

«Hay Allah,» diye gülümsedi Wier, «Olur ya!»

«Bitkinim ama.»

Top patlar gibi bir gök gürledi, dışarda sanki gök yarıldı, ama Shirley kıpırdamadı bile yerinden. Gözleri iri iri açılmış, cesaretlendirilmek istiyor, vücuduna dokunulmasını bekliyordu. Wier hâlâ ne diyeceğini bilemiyordu; önceden bütün mazeretleri ortadan kaldırmışlardı.

«Bayılacak gibi misin?»

«Hayır, sadece çok bitkinim.»

«Yol yorgunluğu. Çok çetindi, değil mi? Haydi, git yat artık. Al, sana bir-iki tane de aspirin vereyim.»

Shirley başını salladı, kıpırdamadı yerinden ve Wier o zaman kıza dokunmak, kendine doğru çekmek hatasını işledi.

Adamın ellerinin temasıyla, Shirley birden sıçradı. «Anlamıyor musun, Peter?»

En sonunda anladı Wier.

«Shirley, sevgili yavrum,» dedi, şefkat ve heyecanla bağrına bastı kızı.

Shirley derhal adamın üzerine atıldı, yağmurluk omuzlarından sıyrıldı. Düştü. Güçlü, yumuşak koilarını Wier'in boynuna dolamış, yarı çocuk-yarı kadın ağzıyla öpüyordu; Wier geceliğinin altındaki genç ve çıplak omuzlarının ne kadar şahane olduğunu farketmişti. Genç kızın kuvvetli ve bembeyaz duruluğu, müthiş bir şeydi; göğüsleri tam tahmin ettiği gibi dipdiri ve olgundu, üzerindeki son tülün de çekilip alınmasını bekliyordu. Geceliğinin askılarına dokunsa, oldukları gibi meydana çıkacaklardı: Shirley her zamankinden çok arzuluyordu bunu. Durmadan yüzüne, kulaklarına yanaşarak konuşuyor, saçları ağzının, gözlerinin önünde uçuşuyordu. Hayır, arayan, isteyen bu ağız bir çocuk ağzı olamazdı. «Oh, Peter, Allahım!» Sonra da ümitsiz, günah dolu bir yakarış: «Burada kimsenin kimseye aldırdığı yok. Koridorda bir adama rasladım, gülümseyip geçti.» Wier'in elleri bütün direnmesine rağmen yumuşacık kumaşı ve onun altındaki çıplaklığı farkediyordu. Ve şimdi öylesine diri, sıkı ve ihtiraslıydı ki teni. Sıcak gecenin rutubeti ve didişen tenlerinin hareketi, ikisinin de yüzlerini ter içinde bırakmıştı. Bütün bu saniyeler içinde Wier'in belleğinde genç kızın bütün davranışlarının hangi sebebe dayandığı birer birer aydınlığa kavuşuyordu. Aylarca sürmüştü bu. Shirley ümitsizce, delice seviyordu onu, ama yine de bu ilk aşkın tertemiz bir tarafı vardı. Birden dehşetle genç kızı kıracağını, yaralayacağını anladı. Vazgeçmeliydi bu işten Wier. Sonuçlarından korktuğu, yaratacağı şoktan çekindiği, hattâ vücudunda bu aşka karşı bir karşılık olmadığı için değil de (bütün hayatı boyunca, böylesine bir sevgi gösterisi, böyle bir kendini vermeyle karşılaşmamıştı ki), kendisi-

nin yaşamaya ihtiyacı olduğu için vaz geçmeliydi. Bir parçacık da olsa, kalan kişiliğini korumak için kabul etmemeliydi. Avucunun içindeki hazineyi reddetmeliydi, Freda vardı, kelimeler vardı, aşk, sırlar, 9 Ağustos 1944 günü olup biten olaydan arda kalanlar vardı.

«Çılgınlık etme Shirley!»

«Ediyorum,» diye ısrar etti genç kız, aylardır beklemenin verdiği ateşlilikle. «Seviyorum sizi. Beni bir parçacık olsun sevmiyor musunuz?»

«Seviyorum, seviyorum şekerim.»

«Oh, Allahım, Peter, öyleyse sevsene beni.»

«Ben seni bir çocuk olarak seviyorum.»

«Ama ben bir kadınım. Baksana bana.»

«Aptallık etme böyle,» dedi hayret ve şaşkınlıktan iyice eli ayağına dolanan Wier. «Bir karım olduğunu biliyorsun. Seviyorum **onu,** ona sadık kalmalıyım.»

«Ama sen burada Graham olarak bulunmuyorsun ki,» dedi öfkeyle, isteği yavaş yavaş kaybolmaya, bunun yerine acı çekmeye başlayan Shirley. «Graham, ya da bay Wier, hattâ bir koca bile değilsin. Peter'sin sen! Paris'in yarısını, el ele tutuşup beraber dolaşmadık mı?»

Wier şimdi de Shirley'in elini tutuyordu, ama şefkatli olduğundan, kızı kıracak olursa, kendisinin de kırılacağını bildiği için. Şu anda bile genç kız, sevgisinin farkında değildi. Tıpkı bir çocuk gibi, tekrar vücudunun çıplaklığını adamın kollarına terketti. Utanıyordu belki, ama hâlâ bir çeşit aşk, hattâ acıma, her ne olursa olsun, bir duygu peşindeydi.

«Beni gerçekte sevmiyorsun.»

«Allahım, seviyorum, seviyorum...»

«... çünkü beni tanımıyorsun.»

«Sizin içinizi tanıyorum.»

«Korkağın biriyim ben.»

«Onu da biliyorum, ama umurumda değil.»

Hay Allah, diye düşündü Wier. Hay Allah, ne kadar güzel bir şey bu. Böylesine cömert bir aşkı gerçekten red mi edecekti?

«Savaşta bir anlık zaafım yüzünden on dört kişinin ölümüne sebep oldum.»

«Umurumda değil. Bu yüzden acı çektiğinizi anlıyorum.»

Ne kadar da akıllı kızdı ve nasıl da biliyordu her şeyi. Freda bile bunu bu kadar çabuk anlayıp, bilmemezlikten gelmeyi beceremezdi.

«Freda beni yıllarca ve yıllarca sevdi. Elimde değil.»

«Hoppanın, pespaye kadının biri o. Suratsız, insafsız biri!»

«Ben de pespaye bir insanım. Korkağım. O benden daha iyisine layık.»

«Beni yine de sevebilirsin. Karın asla duymaz. Ben de iyi bir şeye layık değil miyim yani? Benden bıkınca, çeker giderim. Ne istersen yaparım. Kaç kere bana bakarken yakaladım. Kim olduğun, ne yaptığın umurumda bile değil.»

«Ama başka bir şey daha var.»

«Başka bir kadın mı?»

«Hayır, hayır!»

«Ne öyleyse?»

«Açıklayamam bunu.»

«Bir kere dene, Peter. Müthiş önemli bu benim için!»

«O çok hoşuma giden kompozisyon ödevini unuttun mu?»

Shirley'in gözleri birden yaşlandı. «Yani seni İngilizcen için sevdiğimi mi sanıyorsun?» dedi. «Ben o yazıyı bir dergiden kopya çekmiştim.»

«İnanmam!» dedi şaşıran ve kırılan Wier.

«Uzun cümleleri değiştirdim, biraz kısalttım. **Kadın Dünyası** adlı bir dergiydi. Galiba şubat sayısında. İstersen bak.»

Constance da orada okumuş olmalıydı yazıyı.

Shirley itirafından dolayı son derece memnun hissediyordu kendisini. Bir an bile şüphe etmediği aşkının, çılgın sevgisinin bundan daha iyi bir kanıtı olabilir miydi?

«Özür dilerim,» dedi ümitsizce Wier. Hâlâ ne yapacağını bilemiyordu. Birden daha az üzülmenin çaresini buldu. Gülümseyerek, şöyle dedi: «Çok hoş, sevimli bir kızsın sen Shirley; fakat yarın ne kadar sersem olduğunu düşüneceksin ve gelecek hafta da bu cazip ve harika ikramını kabul etmemekle ne kadar iyi ettiğimi düşünüp, sevineceksin. Ben kırk iki yaşındayım, sen ise daha on altısında değilsin.»

«Umurumda değil.»

«Ama umursamalısın ve umursayacaksın da.»

«Üşüdüm,» diyerek doğruldu, yerinden kalktı Shirley.

Wier kızın kaba etine hafifçe bir tokat atarak, kapıya doğru iteledi. «Haydi, hemen yatağına dön bakalım. Bu iş için de ne bana, ne de kendine diş bilemeye kalkışma. Senin, şimdiye kadar rasladığım öğrenciler içinde en sevdiğim çocuk olduğunu sanıyorum.»

Shirley hiç bir şey söylemedi. Sessiz sessiz hıçkırıyordu. Bütün varlığı büyük bir telaş içindeydi.

Kapıya vardı, kolu çevirdi, yağmurluk yine omuzundan aşağı kayınca, Wier kaçırdığı fırsatı bir daha gördü. Uzun, mevzun bacaklarını, kusursuz, kadınca vücudunu bir daha seyretti.

«Nefret ediyorum sizden!» dedi Shirley.

Wier bunun kaçınılmaz olduğunu biliyordu, ama

inanmadı, ya da acı çekmek için inanmamış göründü. Bu sefer de onu etkileyemediğini gören Shirley, sevdiği insanı yaralamak için kahredici bir sinsilikle konuştu: «Korkağın birisiniz siz! Korktunuz. Mitchell korkak değil ama. Sizden on defa, yüz defa daha yürekli o!» Bu sefer karşısındakinin gerçekten yaralandığını, acı çektiğini görünce, dudaklarında hafif bir gülümseme belirdi. Shirley, Wier'in kusursuz bellediği öğrencilerinden biriydi. Fakat bu kusursuzluğun yalnız vücudunda olduğunu şimdi anlıyordu. Yoksa o da masumiyetten, nezaketten, işbirliğinden yoksundu. Shirley gibi, o da kalbi yaralı olarak yatağına uzandı. Hava, insanı uyutmayacak kadar sıcaktı. Fırtına devam ediyor, yaz sona eriyor, kaldırımları dövmeye devam eden yağmurun şakırtısı hâlâ işitiliyordu. Kalbini hiç kırmak istemediği kızı, fena yaralamıştı. «Kızını» kırmıştı. Şimdi onun birkaç oda ilerde, yatağında, öfkeyle titreyerek yattığını biliyordu. Gerçek dışı bir şeydi bu; boğucu atmosfer, pespaye tuvalet masası, sabah kahvaltısı ve bahşişle ilgili önerilerin yazılı olduğu sararmış kağıt, ne kadar güçlüydü şu anda. Yarın Freda'yı görecek, onunla sevişecek ve heykel gibi açılmış beyaz bacaklarının karşısında Shirley'i hayal edecekti. Ruhunun bir bölümü, namusluluğuna lanet ediyor, içi o müthiş sahnenin bir daha tekrarlanmasını, bu sefer evet, evet demeyi ve soluk renkli, ince geceliğini omuzlarından aşağı kaydırıvermeyi arzuluyordu. Shirley teslimiyet anında her halde çok müthiş bir şey olacaktı, çünkü öylesine bir fikre saplanmış, o kadar sadık ve aşk konularında o kadar tecrübesizdi ki. Güçlükle taze teninin ve saçlarının hayalini gözlerinin önünden uzaklaştırdı. Şu kızgın, şehvetli anlar, her şeyi açıklıyordu. Büsbütün bir kör gibi davranmış, en az yüz kere kızın kalbini kırmış olmalıydı. Fakat her hal-

de böylesine hiç raslamamıştı. Çünkü kızcağız daima bir ümitle beklemiş, er-geç karşılık göreceğini, böyle bir sahnenin mutlaka başarıya ulaşacağını düşünmüştü.

Saatlerce sonra uyuyabildi, ama bu sefer de düşünde Mitchell'in iğrenç ağzını, dişlerinin arasından salyalar akarken gördü.

Sabah kahvaltısında Shirley yine Wier'in yanına oturdu, ama ısrarla yüzünü ondan kaçırdı ve bile bile bir başka kızla konuştu. Yüzü gülüyordu, ama Wier aslında bunun bir maske olduğunun farkındaydı. Çünkü konuştuğu kız, arkadaşı olan Joan Walker değildi. O da karşıda, yorgun ve bitkin bir yüzle oturuyordu. Shirley'in de yüzü çok soluktu, kahrolmuş gibiydi. Heyecanından arda kalanların altında ezilmişti sanki. Çok üzüldü buna Wier, ama yapılacak hiç bir şeyi olmadığını biliyordu. Acaba annesi-babası, ağlamaktan kızarmış gözlerini farkedecekler miydi?

Sofrada kızın sadece bir defa dikkatini çekebildi. O da garson gelip de, daha başka kahve ister misiniz diye sorduğu zaman, omuzunu çevirip kendisinden yana döndüğü ana rasladı. Dudakları sinirden gerilmişti. Mavi gözleriyle kravatına baktı, bakışlarından kaçırdı gözlerini.

Wier şefkatle sordu: «Nasılsınız bugün? Rahatsızlığınız geçti mi?»

Soğuk bir edayla cevap verdi Shirley: «Çok iyiyim, teşekkür ederim.»

Çok sevdiği biri tarafından böylesine terslenmek, Wier'in çok gücüne gitmişti. Sinirli bir tavırla, «Pekâlâ,» dedi. «Öyleyse sizi sağ-salim evinize teslim edebilirim.»

Shirley küçümseyen bir tavırla adamı süzüp, «**Sizin** tarafınızdan mı?» diye sordu, sonra hafif pembeleşen yanaklarıyla kız arkadaşına döndü. Bir başka sınıftan olan kız, hiç bir şey anlayamadığı bu konuşma üzerine bir an merakla Wier'i süzdü. Joan Walker de bir parça dedikodusunu işittiği bir konuda bir patırtı mı çıkacak merakıyla, aynı şekilde başını kaldırıp baktı. Wier acaba Shirley dün akşamki olaydan arkadaşlarına bir şeyler mi çıtlattı diye kendi kendine düşündü. İki arkadaşı kendisini sanki başka türlü bir insanmış gibi süzmüşlerdi. Gerçeğe uymayan biriymiş gibi. **Shirley**'in vicdanını rahat ettiren, yanlış anladıklarını gösteren bir bakış. Suratsız, pespaye. Freda'ya böyle dedi demek ha! Evini ve sevdiği karısını görmüş, hepsini lanetlemiş olmalıydı bu kız. Hayır. Açık kalpli ol. Neredeyse acıdan kahrolacaktı Shirley. Bu, kalbinin nasıl yaralandığını ve sevgisinin büyüklüğünü gösteriyordu sadece, o kadar. Zavallı, sevgili Shirley.

İstasyon peronunda buluştukları zaman, Trowman pek neşeli görünüyordu. Constance ise pek heyecanlı geldi.

«Bu sabahki gazeteleri gördünüz mü?»

«Hayır. N'olmuş?»

«Müthiş bir şey. Sylvan-Jones ölmüş!»

«Pek memnun görünüyorsunuz!»

«Onun yerini alacaksınız artık!»

«Niçin gazeteler yazmış ölüm haberini?»

«Dışarda düşüp ölmüş de, ondan.»

«Nerede? Trondheim'da mı?»

«Hayır. Crewe istasyonunun peronunda.»

Trowman bayram edercesine bağırdı: «Nasıl da nefret ederdi bundan, Crewe'un adını bile işitmediğini bütün dünya bilirken!»

Wier o kadar şaşırmıştı ki, heyecanlanmadı bile.

«Zavallı Sylvan-Jones,» dedi ve bütün gücünü viskiyle seyahat etmek züppepliğinden alan, gerçekler içinde yaşayan bu gerçek tipe çok acıdı.

«Yerine geçeceğinizden emin olabilirsiniz,» dedi Trowman.

«Zannederim,» dedi Wier, «zannederim.» Fakat bakışları ve aklı, hep Shirley'deydi. Şimdi Mitchell'in yanında durmuş, elini avucuna vermişti. Giderek artan, kendini göstermeye başlayan bu kayıtsızlık, gönül değişikliği, fazla ileri gitmişti ve üzüyordu kendisini.

Birden ikisinin de birer sigara yaktıklarını gördü. Shirley hiç sigara içmezdi. Şimdi kalkıştığı bu işte de. pek gülünç oluyordu.

Doğru yanlarına gitti.

«At o sigarayı, Shirley!» dedi.

«Cehenneme kadar yolun var,» diye sessizce cevap verdi genç kız. «Ben istedikten sonra.»

Mitchell de hemen destekledi: «Artık okulu bitirdik. Bas bakalım, Wier. Hakettin bunu.»

O sırada ne durumda olduğunu Wier bilmiyordu. ama Trowman ikisinin birlikte uzaklaştıklarını gördü ve Wier'in müthiş bir utanç duyduğunu sezinledi.

«Atın o sigaraları elinizden!» diye boğuk bir sesle çıkıştı. «Unutmayın, hâlâ benim sorumluluğum altındasınız.»

Shirley kararsız kaldı, ama Mitchell ona da meydan okudu: «Artık okulu bitirdik ama...»

Bu kadarı da fazlaydı. Trowman, suratının orta yerine tokatı patlatınca, Mitchell sendeledi, parmaklarının arasındaki sigara yuvarladı, kenarda akan yağmur sularına düştü. Yolcular dönüp baktılar, yoldan geçen bir adam Trowman'ın kıpkırmızı kesilen yüzüne bakıp

sırıttı ve, «Elinize sağlık! Bu haylazlar ancak böyle yola gelir!» dedi.

Trowman'ın hareketi disiplini sağlamıştı, ama Shirley'le Mitchell'i de birbirlerine yaklaştırmaya yetmişti. Yanyana oturdular, kendi hesaplarına büyük bir kızgınlık ve üzüntüye kapıldılar. Trene bindikten sonra da, yine birlikte koridorda kaldılar. Trowman'la Wier'in buna hiç bir itirazları olamazdı, çünkü kompartımanlar tıka-basa doluydu.

Tren biraz sonra hareket etti. Daha ilk girdikleri tünelin karanlığında, Wier ikisinin de kendisinin görebileceği şekilde, kimselere aldırmadan, al takke-ver külah oynaşmaya başladıklarını anladı. Hayır. Bulundukları yerde kompartıman da yoktu. Tuvaletle, bir sonraki vagonun aralığının sağladığı yalnızlıkta, başbaşaydılar. Onları görmemezlikten gelip, gazetesini okumaya çalıştı, beceremedi. İki saat çeşitli pozisyonlarda birbirlerine sarılarak, böyle mi yolculuk edeceklerdi? Kilometreler birbirini kovalıyor ve gerçekten de Wier'in tahmin ettiği şeyleri yapıyorlardı. Wier, Trowman, hattâ Constance'ın tuvalete gitmesini bütün kalbiyle diliyordu, ama ikisi de vagonun daha uzak bir tarafındaydılar. Belki de bu vagonda bile değillerdi. Birtakım yabancıların önlerinden gelip geçtiğini, dönüp onlara baktıklarını, kendi penceresinin önünden geçerken yakışıksız yorumlarda bulunduklarını işitti. Kaçamak bakışlarla süzdüğü zaman, öpüştüklerini, dudaklarını birbirlerinden ayırmadan kaldıklarını, en adi şekilde kıvrandıklarını farketti. Ne yazık ki elinden hiç bir şey gelmiyordu. Kızının değersiz bir ırz düşmanı tarafından baştan çıkarıldığını gören sadık bir babanın acısını çekiyordu. Hele üzüldüğünü, onunla hâlâ ilgilendiğini gösterecek olursa, kızın daha da çılgınlaşacağını biliyordu. Çünkü Shirley, çılgınlığın Wier'i çi-

leden çıkarttığının farkındaydı. Onun da hayatta en çok istediği şey buydu: Acı çektirmek, ıstırap vermek, küçük düşürmek, ezmek!

Daha fazla dayanamayacağını anlayınca, koridora çıkıp bu işe son vermeyi kararlaştırdı.

«Allah aşkına,» dedi, «şu saçmalığa bir son ver ve hemen kompartımanına dön.»

Mitchell'le Shirley, Wier'i görmemezlikten geldiler. Genç kız daha da hırsla öpmeye başladı Mitchell'i. Kolları oğlanın boynuna sarılıp bastırıyordu şimdi. Mitchell de kızın kalçalarına daha sıkı sarılıp, üzerine çekti. Bu sırada oradan geçen iki kadın, şaşkın şaşkın baktılar, «Kusura bakmayın,» diye mırıldandılar ve hemen uzaklaştılar. Tuvaletten çıkan bir denizci de, cesaret veren bir ıslık çaldı, sonra Wier'in hemen oradan çekip gitmesini ister gibi, kaşlarını çatıp bir de onu süzdü.

«Shirley, aklını başına topla!»

«Git buradan!» diye itiraz etti genç kız. «Ben canım ne isterse, onu yaparım!»

Mitchell'in pancar gibi kızaran suratı, meydan okurcasına gerildi, sırıttı. «Artık öğretmen filan değilsiniz,» dedi. «Biz okulu bitirdik. Öğretmen benim bundan sonra. Canını yakmadan çek git buradan!»

Dizlere kadar sarkmış mavi çoraplar, hayvanca bir arzuyla şişen, sımsıkı baldırlar, bir elektrik direğine yaslanmış, bekliyor. İki hafta sonra Shirley de bu görüntüden farksız biri haline gelecekti. İstekli, bilerek zevklenen bir kurban. Bir-iki yıl sonra da barlardan birinde oturacak, film yıldızlarını taklit edercesine, göğüslerini daha iyi göstermek için ileri çıkartacaktı. Felâketti bu; neredeyse ağlayacaktı; çarmıha gerildiğini sanıyordu; artık birbirlerine yapışmış, dudaklarını ısırırken görmek, Mitchell'in vücudunun olanca ağırlığıy-

la kızı ezdiğini seyretmek, çileden çıkartıyordu Wier'i. Mitchell, baştan aşağı küstahlıktı; Shirley de, kanal boyunda nasıl utanılacak bir hale düştüğünü bildiği halde, buna razı olduğuna göre, çirkefe batmaya hazır demekti. Bir çocukluk devresi ölüyor, safiyet, temizlik hepsini ayaklar altına alıyordu; ve bunu, aynı şeyleri öğretmenine, Wier'e teslim etmek istediği halde, reddedildiği için yapıyordu.

Manzaraya daha fazla dayanamayıp geri dönerken, koridorda yüzü kireç gibi beyaz, öfkesinden tırnaklarını yiyen, gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüş Joan Walker'e rasladı.

«Ne o, bir şey mi var?»

«Yo!» dedi kız öfkeyle. «Hiç bir şey yok!»

«Öyleyse git, yerine otur bakalım.»

«Oturmak istemiyorum yerime,» dedi kanı tepesine sıçrayan Joan. Wier oradan da çekip gitmek zorunda kaldı. Hepsi yorgunluktan perişandı. Artık disiplin sağlamak amacıyla bir şeyler yapmak için vakit çok geçti; IV C sınıfının bir öğrencisi değildi Shirley; kendisinden açıkça nefret ederek, bir başka dünyanın insanı olmuştu,

Birden ellerinin bitkin ve ter içinde olduğunu farketti. Nefret ediyordu teninden. Nereye dokunsa —bakır tokmaklara, çeliğe, camlara, tahtalara— teninin daha çok kirlendiğini sanıyordu. Ingiltere'ye dönmüşlerdi ve kuzeye, sanayileşmiş gerçeğe doğru hızla yol alıyorlardı. Aştıkları her kilometre, ruhunu daha çok sıkıyordu. Yalnız, Shirley'in başına gelenlere üzülmüyordu artık. İnsanoğlunun bütün sefaletine, kendi kendini cezalandırmasına lanet ediyor, boğulacak gibi oluyordu. Allahım, sen nasıl dayanıyorsun buna, diye düşündü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YARGILAMA

1

WIER saat beşte, müthiş bir baş ağrısıyla döndü eve. Okulun ilk günü hep böyle kahredici olurdu. Ama yine de hoş bir gün sayılırdı. Güven dolu, dehşetten uzak, iyi bir gün. Yeni IV C sınıfı hiç de fena sayılmazdı. Kimbilir, belki de içki içtiğini, korkak olduğunu bilmiyorlardı bile, belki de annelerinin, babalarının alaya aldıkları Tanrı'ya inançları vardı.

«Nasıl geçti günün?» diye sordu Freda.

Yüzünü kaçırdı kocasından; dudak dudağa öpüşmek için değil de, sol kulağını dudaklarına uzatabilmek için. Sarı saçlarının arasından öpsün diye. Wier memnun memnun başını salladı, fakat Freda kendisini kenara çekti, cevabına aldırmadı bile, ben çayı hazırlayacağım, sen daha ellerini bile yıkamadın, üstelik neşem de yerinde değil. Bir türlü kocasının kalbini kırmaktan vazgeçemiyorlardı. Wier bir köpek sabrıyla bekledi. Çünkü karısından karşılık gördüğü ender anlarda, karısı daha çocuğunu kaybetmeden, asla başka bir çocuğu olmayacağını öğrenmeden önce, kocasının daima başarısızlıklar içinde yaşadığını anlamıştı. Yine kocasının gününü nasıl geçirdiğiyle gerçekte hiç ilgilenmeden, «Bisküvi aldın mı?» diye sordu. Günler o

kadar çoktu ki; kimi hoş geçiyordu, kimi kötü; ama nasıl geçerse geçsin, hiç biri Freda'nın hayat koşullarına bir değişiklik getirmiyordu. Ne diye kırk budala öğrencinin defterleri, mürekkeple yerleri kirletmeleri, kırdıkları süt şişeleri, izin almaya bile gerek görmeden sağa-sola işemeleriyle ilgilenecekti yani? «Kaçaydı bisküviler?»

«Onyedi şiling.»

«Bayatmış.»

«Sahi mi? Özür dilerim.»

«Sen zaten hep özür dile, tamam mı?»

Freda sabırsızlıkla, bir türlü söz geçirememenin verdiği öfkeyle kıpkırmızı oldu. Kocasının kalbini kırabilirdi, dilerse çarmıha bile gerebilirdi onu; fakat asla değiştiremez, başka bir kalıba sokamazdı. Daha fazla dayanamayıp, yine dırdıra başladı: «Hep özür dilersin, ama hiç bir işe de yaramazsın. Allahım, ne faydasız adamsın sen. Yazık!»

«Sahi mi, sevgilim?»

Fakat karısının kasıtlı, ustaca saldırıları karşısında o da kızarmıştı. Bisküvi; sanki bisküviden daha önemli bir şey yoktu. Allahım, ne diye insanlar yalnız sevdikleri köpekleri tekmeliyorlardı da, kabalara, hainlere dokunmuyorlardı sanki?

«Nedir bu halin?» diye, karısının acınmaya, ya da nezakete hiç bir ihtiyacı olmadığını bile bile sordu. Freda şiddet ve değişiklik arıyordu. O her şeye, şundan başka her şeye bağırıp çağıran bir kadındı; yok et o şeyi, kendisinden iyisi olmazdı artık; ama Wier'de yok etme eylemine kalkışacak cesaret yoktu ki; bu nedenle her şeye çatıp eleştiriyor, her şeyi mahkum ediyor, özellikle her şeyin yolunda olduğu görüşünü haksız çıkartmaya çabalıyordu.

«Aman, sen anlayamazsın zaten!» diye homur-

dandı Freda. «Sen okumuş, yazmış bir öğretmensin, elbette bisküvinin bayat olup olmadığını bilemezsin.»

«Biri var kapıda.»

«Ne yapalım yani? Sen açıver. Herhalde **beni** aramıyorlar, değil mi? Bu viranede borusu öten sensin.»

«Freda, bu kadar lafa değer mi? Bir paket bisküvi bu kadar önemli mi senin için?»

«Haydi, haydi, git de aç kapıyı,» dedi karısı. «Benim suratım çarşamba pazarı gibi.»

Wier o yağışlı eylül akşamı, rutubet kokan ve altmış yılın çilesini taşıyan holü geçip, kapıyı açmaya gitti. Yeni bir döneme başlamanın olanca zevki, günün bütün neşesi, Freda'nın surat asması yüzünden kaçmıştı. Ardında kırmızı ve yeşil ışıkların yanıp söndüğü demir parmaklıklı pencere camlarının önündeki her kimse, bari lafı kısa kesip, hemen gitse, ne iyi olurdu. Herkese nazik davranmak isterdi Wier, ama öylesine yorgun ve kırgındı ki, şu anda hiç bir şeye karışmak istemiyordu.

Tanıdık biri değildi gelen. Her halde bir seyyar satıcı, diye düşündü Wier. Uzun boylu, otuz beş yaşlarında, trençkotu kirli bir adam. Sarı saçları, orta sınıfa bile yakışmayan yüzünün ortasında, nokta gibi bir bıyığı vardı. Yeni kuşak uzmanlarına, kararlı bir mühendise benziyordu: Sulama eksperi, Belediye teknisyeni, sigortacı gibi.

«Bay Wier'le mi görüşüyorum?»

«Evet.»

«Ben polistenim. Sizinle bir konu hakkında konuşmak istiyordum.»

Bir şeyler olacaktı. Şimdi kendisinin, burada mı, yoksa içerde mi konuşalım? diye sorması lazımdı. Fakat onun sormasına fırsat bırakmadan, yabancı devam etti:

«İçeri girip konuşsak, daha iyi olur.»

Adam bilgiç bakışlarıyla holü, şemsiyeliği, bozuk barometreyi, aptalca, «Oh, affedersiniz!» diyerek içeri dalan Freda'yı süzdü.

«Bay, polisten.»

«Biz de şimdi çay içecektik.»

Bu söz bir şikayet havası taşımıyordu ama, çabuk, haydi çabuk, bizim uzmanlarla alış-verişimiz yok, ne de kanundan korkumuz var, demek istiyordu. Ben biraz alığımdır, demek istiyordu ses; biz dürüst insanlarız. Burada, bu viranede oturuyoruz işte. Kocam ve ben; bu sersem herifle evlenen kadın, benim işte; eh, şimdi sizin de söyleyecek bir şeyiniz varsa...

«Yine çocuklardan biri bir şey mi aşırdı yoksa?» diye yokladı Wier.

Freda hâlâ şikayet ediyordu: «Bütün gün holde mi duracaksınız?»

Wier, adamın kravatına bakıyordu. Kendisi kısa boylu, adam iriyarı olduğundan, gözleri oraya takılmıştı. Biraz da heyecanla, «Siz Essexlisiniz, değil mi?» diye sordu.

Polis memuru hayretle başını kaldırdı. «Nereden aklınıza geldi bu?»

«Hem de St. Albert'ten,» diye belirtti Wier. «Kravatını takmışsınız da.»

«Siz de mi oralısınız» diye sordu dedektif. Biraz şüpheli gibiydi.

«İhtiyar Hedgehog, öğretmenimdi.»

«Okuldan ayrıldı o artık.»

Freda lafa karıştı. «Oturmaz mısınız? Eski okul kravatlarından söz edecekseniz eğer.»

Adam, St. Albert anılarını eşeleyerek, ayakta kalmaya devam etti. Sonra, «Belki bayan Wier'in burada bulunmasını istemezsiniz, değil mi?» diye sordu.

«Yok canım, farketmez.»

Adam, dürüst teknisyen bakışlarıyla Freda'yı, duvar kağıdını, çirkin vazoyu, binlerce kitabı inceliyordu. Ama şimdi Wier'e bakıyor, hem de bunu rahatsız edici, ya da zevksiz bir şekilde yapıyordu.

«Shirley Taylor adında bir kız tanıyor musunuz?»

«Ne yaptı Shirley?»

«Belki bir ifade vermek istersiniz, değil mi?»

«Kim? **Ben** mi?»

«Arsızın biriydi,» dedi Freda.

«Siz de tanıyor musunuz onu?»

Soru bir şey öğrenmek için sorulmuştu, laf olsun diye değil.

«Çaya geldi bize. İyi tıkınıyordu. Yanılmıyorsam üç parça pasta yutmuştu o gün.»

«Anlıyorum. Bay Wier, belki 28 ağustos gecesi neler olup bittiğini bize anlatmak istersiniz, değil mi?»

«Ne demek istiyorsunuz?» diye sordu Wier. Geçmiş günleri eşeledi. İçini saran panik duygusuyla beraber 28 ağustosu gözlerinin önüne getirdi ve hiç bir şey göremedi. Hiç bir şey ifade etmiyordu o gün kendisine. Olup bitenler hakkında da hiç bir fikri yoktu ki. Acaba ne işler karıştırmıştı Shirley?

«Söz konusu kız, o gece saat 11.45'te sizin edebe aykırı bir şekilde kendisine saldırdığınızı iddia ediyor. Annesi-babası da sizden davacı oluyorlar.»

Bu o kadar beklenmedik bir şeydi ki, henüz korku bile etkili olamıyordu Wier'in üzerinde.

«Londra'daki otelde mi demek istiyorsunuz?»

«Bendeniz, müfettiş yardımcısı Kiernan.» Her halde Wier'in sık sık işiteceği bir isim olacaktı bu. «Ağır Suç Soruşturma Şubesi'ndenim. Olayın bir Londra otelinde cereyan ettiğini kabul ediyor musunuz?»

Freda hemen itiraz etti; «Kocam hiç bir şeyin ce-

reyan ettiğini söylemedi,» dedi. Yüzü kağıt gibi bembeyaz olmuştu. «Bana otelden hiç bahsetmemiştin. Sadece onu Paris'te Eyfel kulesine götürdüğünü anlatmıştın.»

«Bayan Taylor'u kuleye mi götürdünüz? Eyfel kulesine mi?» diye hemen sordu müfettiş yardımcısı Kiernan.

«Evet,» dedi Wier. «Louvre'u gezerken fenalık geçirmişti, kendisini dışarı ben çıkarttım.»

«Kuleye çıkarken fenalaşmadı mı, peki.»

«Hayır. Açık havaya çıkınca, düzeldi. Aslında...»

«Evet?»

«Yok bir şey.»

Freda kocasına baktı. «Devam et. Sonra ne oldu? Benim de kötü şeyler düşünmemi mi istiyorsun yoksa?»

«Aslında kızın fenalaştığını sanmıyordum,» diye açıkladı Wier. «Bence Louvre'u gezerken canı sıkılmıştı, o kadar.»

«Siz de onu alıp, Eyfel kulesinin oraya götürdünüz ha?»

«Yukarı çıkardım,» diye düzeltti Wier.

«Peki, otelden ne haber?» diye sordu müfettiş. «Bana, orada olanları anlatsanıza.»

«Hiç bir şey olmadı.»

«Kız, odanıza geldi mi?»

«A, evet, geldi; ama hiç bir şey olmadı ki.»

«Niçin geldi öyleyse?»

«Hatırlamıyorum.» Ziyaretin önemi Wier'in zihnine şimdi takılmaya başlıyordu. Fakat bir yandan da başına böyle bir şey gelemeyeceğine kendisini inandırmaya çalışıyordu. Şaşırmış, kan beynine sıçramıştı. Canı sıkılıyordu. «Fırtına var diye geldi odama. Gök gürültüsünden.»

«Siz de geri mi gönderdiniz?»

«Hayır. Kız korkmuştu. Bir bardak su içti. Sonra gitti.»

«Ne kadar kaldı içerde?»

«On dakika.»

«Nelerden bahsettiniz?»

«Bilmem, haftalarca önceydi.»

«Havayı, fırtınayı hatırladınız ama. Nasıl giyinmişti?»

«Yağmurluk vardı üzerinde.»

«Otelin içinde mi giymişti yağmurluğunu?»

«Altında hiç bir şey yoktu ki...»

Wier birden sustu, kıpkırmızı oldu; ateş basmıştı yüzünü, terliyordu; kendi ter kokusu geldi burnuna, daha da sinirlendi. Yüzü ölü yüzü gibi sararan Freda, dehşetle suratına bakıyordu. Polisin ince bıyığı zevkle kıpırdadı.

«Bunu nereden biliyorsunuz, bay Wier?»

Holde sıkıntılı, suçluluk dolu bir hava esti.

«Beni sevmeye kalkıştı.»

«Ya siz ne yaptınız?»

«Hafifçe bir şamar indirip, dedim ki kendisine —tam olarak ne dediğimi hatırlamıyorum elbette— birkaç gün sonra ne büyük aptallık ettiğini anlayacağını, evli olduğumu, karımı sevdiğimi söyledim.»

«Neresine vurdunuz?»

«Yatak odasında. Benim odamda. Kitap okurken gelip girmişti içeri.»

«Kızın neresine vurdunuz demek istedim.»

«Böyle bir şamar nereye indirilirse, orasına.»

«Kaba etlerine mi?»

«Mecbur muyuz yani?»

«Kızın kaba etine mi bir şamar indirdiniz?»

«Evet, şöyle hafifçe vurdum canım,» dedi telaşla Wier. «Hem üzerinde geceliği vardı.»

«Benimle karakola kadar gelseniz, iyi olacak zannediyorum,» dedi müfettiş Kiernan. «Tamam mı?»

«Ama ben bir şey yapmadım ki!»

«En iyisi gidip, bütün bunları orada konuşalım.»

Freda öfkeyle, «Aptallık ediyorsunuz bay müfettiş,» dedi «onda kimseye tecavüz edecek yürek yoktur.»

«Tecavüzle suçlayan yok ki kocanızı,» dedi hayretle müfettiş. Bayan Wier'i insanı şaşırtan sözleri yüzünden azarlamak içinden geçtiği halde, sıkılmış, utanmıştı. İçeri girerken canı nasıl adımını atmak istememişse, şimdi de bir an önce çıkmak istiyordu bu evden.

«Her neyse. Peki, çayını da içemeyecek mi?»

«Canım çay falan istemiyor,» dedi Wier, «Kendimi iyi hissetmiyorum.»

Müfettişin arabasına bindikten sonra, Wier sinirli sinirli konuşmaya devam etti:

«İhtiyar Tacitus hâlâ St. Albert'te mi?»

«Galiba öldü o,» dedi müfettiş Kiernan. «Siz hangi kulüptendiniz?»

Wier ufak-tefek yapısı, dökülen giysileri, huysuzluğu ile, Londra'da bir otel odasında bir kızın kabasını tokatlayan iğrenç, bir küçük adam olarak hissetti kendisini ve kızdı.

«White kulübündendim ben.»

«Ya, demek White?»

Bal gibi mahkum etmekti bu; Whitelardan olan bir adam, her şeyi yapabilirdi. «Ben Halifax'tandım.»

«Ben söylediğiniz şeyi yapmadım, bilesiniz yani.»

«St. Albertli olmak, böyle bir şey yapmadığınızı ispatlamaz ki...»

«Elbette, biliyorum, ama yapmadım yani.»

«Aslında size inansam da, inanmasam da,» dedi dedektif —pek inanmışa da benzemiyordu— «hiç bir yararı yok. Buna yargıçlar karar verecek.» Sanki, keşke Halıfaxlı olsaydın der gibi bir havası vardı.

«Yargıçlar» sözcüğü, Wier'in içini dehşetle ürpertmeye yetmişti. Artık mahkemeye çıkartılmak tehlikesiyle burun buruna geldiğini anlıyordu. Aklına kâbus kadar korkulu ihtimaller akın etmeğe başladı birden. «Tuvalete gitmek isterdim,» dedi. Korkaklığını gösteren bu laf üzerine kıpkırmızı oldu. «Karakola varınca gidersiniz,» dedi Kiernan. Ödleğin biriyle baş edeceğini anlamış olmalıydı. Yanında bir arkadaşı da yoktu. Wier'in ne yapacağına hiç aldırmadan sürüyordu otomobilini.

Wier, olayı işittikleri zaman Ferguson'un, Trowman'ın, Constance'ın neler düşüneceklerini, ezilerek hayal ediyordu. Sırtında yeşil elbisesiyle Veronica gözlerinin önüne geldi; bir yandan cinini yudumluyor, bir yandan da gülerek, «Bak sen şu bücür Graham'a, kimin aklına gelirdi? Acaba başka ne işler becerdi?» Sonra kocasından ayrıntılarıyla olayı anlatmalarını istemesi, çoraplarında kaçıklar, sersemce konuşmalar, mutlaka bir şeyler kanıtlayan çizikler, hamile kız, itiraf edilen önceki olaylar; kimin ne kadar kırıldığı önemli değildi, kimin suçlu olduğu da önemli sayılmazdı. Önemli olan, mükemmel bir dedikodu konusunun çıkması, hele cinlerini yudumlarken, bundan ne güzel söz edileceğiydi. Constance belki bir süre, «İnanmam,» diye direnebilirdi, ama bakire kafası bir süre sonra yenilir, dudaklarını gererek, «Ne çirkin bir şey!» demeye başlardı. Hele Shirley'i zorla yere yatırttıktan sonra vücudunu dilediği gibi mıncıklayan, sonradan zevkini çıkartmak için filmini çektiren Mitchell, o it oğlu it he-

rif, kim bilir nasıl gülecekti bu işe yarabbi! İkisi birlikte güleceklerdi. Onlar kiralık bir şiltenin üzerinde, ya da böğürtlen dallarının altında, ıslak sonbahar toprağının üstüne uzanıp yatarlarken, Shirley bedeni zevkle kıvranırken, birlikte gülecekler, şu kusursuz, Tanrı aşığı, her şeyden ödü patlayan Wier'le alay edecekler, o ise kim bilir hangi mahkemede, duygularını anlatmaya çabalayacaktı.

Bitmek bilmeyen caddelerde, dükkanlar yavaş yavaş kapanıyordu. Kırmızı bir trafik ışığının önünde durduklarında, burunlarına bir domuz kızartması kokusu geldi. Yorgun-argın, hiç konuşmayan yüze yakın yaya, önlerinden geçip gittiler. Bir kısmı gazetelerini açmış, okuyordu. Bir at yarış kazanmıştı; bir köpek, bir meşin top peşinde koşan on bir kişi. Beyaz iş gömlekli yorgun kızlar büyük mağazaların önündeki çöpleri süpürüyorlardı. Bir teşhir salonunun vitrininde, adamın biri çelik rengi bir Lancia'nın üzerine abanmış, esniyor ve her halde aklından aynı şeyleri geçiriyordu: Yeni sayılır, henüz 17.000 milde, böyle bir arabayla her yola çıkılır. Müfettiş Kiernan'ın salon arabası birinci vitese alınınca, homurdandı, kapılarına kadar dolu otobüslerin ve diğer arabaların arasına karıştı. Kaldırımın kenarında, kamyon altında kalmış, barsakları dışarı sarkan bir köpek leşi yatıyordu. Wier, acaba şu sokak köpeği, o sadık, hep tekmelenen, güvenilen köpeklerden mi diye düşündü. Şimdi ölmüş işe yaramaz hale gelmiş ve kusmuk gibi kaldırılıp kaldırım kenarına atılmıştı. «Bu işe bir çare bulmalısınız,» diye birden şiddetle itiraz etti Wier. Kiernan hafifçe toparlandı yerinde. Hiç belli olmaz, böyle ufak-tefek adamlar bazan birden çılgına dönerdi. Esrar, ıstırap, arzu, kıskançlık onları delirtebilir, işte o zaman kasap gibi adam keser, ırza geçer, polisleri vurur, en sonunda

yüksek binaların en üst katlarından kendilerini aşağı atarlardı.

«Hangi işe?» diye sordu.

«Köpeğe.»

«Ha, köpek!»

Anayol üzerinde, silah altına alınacakların listeleriyle kimlik belgelerinin asıldığı, kırmızı tuğladan bir polis karakoluydu burası. Cilalı, ağır mobilyalarla döşeli, Victoria tarzı, yeşil duvarlı bir yerdi. Wier korkudan neredeyde hafiflemişti. Uçacak gibi hissediyordu kendisini. Sanki ağırlığı kaybolmuştu. Ancak elbiselerinin ağırlığı sayesinde ayaklarının yerden kesilmediğini düşünüyordu.

«İçerde,» dedi Kiernan.

«Nedir o içerde olan?»

«Canım, o sorduğunuz yer. Çabuk olun haydi.»

İçerde herkes kendi keyfindeydi. Bir telefon çalıyordu. İki resmi memurla bir kamyon şoförü aralarında konuşuyorlardı, ama yüksek sesle değil. Gülüştüler, sonra memurlardan biri, «Hey, Joe, bir dakika dursana! Hepsini işitmedin daha!» dedi. Soruşturma masalarının arkasında birer yeşil hücre vardı. Dört bir tarafta listeler, kitaplar: Moriarty'nin **Polis Yasası,** Archbold'un **Suç Davaları** ve Stone'un **Yargıcın El Kitabı.** Hepsi de kullanıla kullanıla iyice aşınmıştı. Shirley Taylor gibileri yüzünden, sık sık ele almak gerektiğinden. Dizi dizi anahtarlar, sararmış kağıtların sıkıştırıldığı masalar.

«Bay Ullyat gitti mi?»

«Biraz sonra gelecek.»

«Dönünce bana haber verin. Buradayım.» Müfet-

tiş Kiernan küçük bir odaya aldı Wier'i, sonra da, «Isterseniz oturup bekleyin,» dedi.

Dışarda asılı düdükler, üzerlerinde birkaç ıslak bardak kurulama bezi. Tuğlaların hapishaneyi andıran görüntüsü ve bir başka pencere daha.

«Kızın kaba etine bir tokat indirdiğinizi söylüyorsunuz, ha?»

«Sadece bana asılmasını engelliyordum.»

«Bunu yaparken hiç tahrik olmadınız mı?»

«Niçin? Kendisi başka bir şey yaptığımı mı söyledi yani?»

Müfettiş Wier'in yüzüne baktı. «Başka bir şey yaptınız mı?»

«Hayır. Hiç bir şey yapmadım. Tahrik falan da olmadım. O da olmadı zaten.»

«Öyle mi? Çok garip doğrusu. Öyleyse ne diye kabasını tokatladınız?»

«Çünkü şey istedi benden —Hay Allah, nasıl denir?— kendisini okşamamı istedi.»

«Siz de okşadınız, öyle mi?»

«Hayır!»

«Öptünüz mü peki?»

«O beni öptü.»

«Siz de karşılık verdiniz, değil mi?»

«Hayır!»

«Yani öylece durdunuz, ya da oturdunuz ve size dilediğini yapmasını beklediniz, ha?»

«Hayır. Buna engel oldum işte.»

«Kız, sizin onu öptüğünüzü söylüyor ve karşılıklı oldu bu iş diyor. Bir süre böyle devam etmiş, sonra siz de tahrik olup, kabasına hafifçe vurmuşsunuz (öyle diyor kendisi); sonra da yağmurluğunu sırtından çıkartmak istemişsiniz.»

«Asla yapmadım böyle bir şey! Çıldırmışsınız siz! Shirley asla böyle bir şey söylemiş olamaz!»

«Onun dediği bu. Niyetinizi anlayıncaya kadar beklemiş, sonra birden büyük bir korkuya kapılmış. Bundan sonra elinizi kalçasına uzattığınızı söylüyor.»

«Ne korkunç şey, yarabbim! Kimbilir benden nasıl nefret ediyor!»

«Kız çok mantıklı ve hoş görü sahibi görünüyordu.»

«Benden nefret ettiğini söyledi, ama inanmadım ona.»

«Ne zaman dedi bunu?»

«Kapıya gelince.»

«Kaçarken mi?»

«Hayır. Dışarı sepetlenirken. Reddedilirken. Hay Allah, önceden böyle olaylarla hiç karşılaşmadınız mı siz?»

«Kapıyı ardından çekmeden önce, size karşı nefret dolu olduğunu saklamıyor o da.»

«Nefret ettiğini söyledi, nefret doluyum demedi.»

«Ama onu öptünüz, değil mi?»

«O beni öptü.»

«Dudaklarınız birleşti ya,» dedi inatla müfettiş.

«Elbette.»

«Kabasına da vurdunuz, tamam mı?»

«Evet, bir tokat indirdim. Ama okşar gibi, hafifçe vurmadım. Tamam mı?» dedi Wier. «Sertçe de vurmadım kabasına.»

«Dostça bir şamar mıydı bu yani?»

«Dostça bir reddediştı. Yani bir çeşit, 'sersemlik etme kızım' şamarı.»

«Ama her ne olursa olsun, vurmuşsunuz ya.»

«Doğru, ama açık söyleyeyim, ne yağmurluğunu çıkartmaya çalıştım, ne de kalçalarını sıkıştırdım.»

«Ama yağmurluğunun altında hiç bir şey yoktu diyorsunuz?»

«Geceliği vardı.»

«Önce hiç bir şey yoktu demiştiniz?»

«Yani sokak kılığı olarak bir şey yoktu demek istemiştim.»

«Gecelik mi vardı sırtında?»

«Evet.»

«Gördünüz mü?»

«Evet. Gırtlağına kadar düğmelememişti ki yağmurluğunu. Üstelik kendisi istedi benim **görmemi!**»

«Çıkartmaya kalkıştınız mı onu da?»

«Niçin doğru-dürüst dinlemiyorsunuz sözümü?» diye bozuldu Wier. «Söylediklerime inanmıyorsanız, ne diye soru soruyorsunuz?»

«Öyle demek istemedim,» dedi müfettiş. «Siz bana aldırmamaya bakın, bay Wier. Soru sormak benim görevim.»

«Size yemin ederim ki, kıza ne bir kötülük yaptım, ne de yapmaya niyetlendim. Çünkü hoş bir kızdı Shirley.»

«Kabul ediyorum,» dedi polis memuru. «Yalnız şunu da belirteyim ki bay Wier, verdiğiniz bilgiler beni hiç bir şekilde tatmin etmedi. Sizi mahkemeye sevkedeceğim. Önce müdürümü görmem gerekiyor. En iyisi mahkemeye sevk tutanağı doldurmak.»

«Anlamıyor musunuz?» diye atıldı Wier, «bu soruşturmanın sonucu ne olursa olsun, bana zarar vereceğini anlamıyor musunuz?»

«Kızın çok perişan olduğu konusunda sizin temin edebilirim,» dedi müfettiş. «İşi sonuna kadar götürmek zorundayım. Şimdi lütfen sevk tutanağı hakkında biraz ayrıntı rica edelim. Adınız?»

Dedektif itinayla adını, adresini, işini, kilosunu,

vücut özelliklerini, göz ve saçlarının rengini, üzerinde dövme, ya da buna benzer başka bir işaret taşıyıp taşımadığını yazarken, Wier de çöküp oturdu. En sonunda hüzünlü bir yüzle, gülünç bir tek itirazda bulundu Wier: «Bütün bunlar, suçlu bulunursam dosyama konmak için, değil mi?» diye sordu. «Evet,» diye cevap veren dedektifin sesinde insafa hiç yer yoktu.

Wier, ilgili herkesin her şeyi bildiği bir konuda, müthiş bir bilgisizlik ummanına düşmüş gibiydi. İşte sanık yerinde, ayakta, korkudan sırılsıklam olmuş, ödlekliğinden dehşet içinde bekliyordu ve ödlekler korkardı yalnız. Korkakların alın yazısıydı, utançlarıydı bu; ufak-tefek ve perişan kılıklı olduğundan, açık-seçik ürktüğünden, çekingenliğinden fazla mahkum edeceklerdi kendisini. Shirley ise, odada cereyan ettiğini ileri sürdüğü o dehşetli, iğrenç dakikaları anlatacağı an dışında, sıkılgan, dimdik, şerefli ve kendine güvenen bir halde durabilecekti. Mahçup, sarsılmış, ama bekaretini korumuş, alabildiğine dürüst, soluk yüzünü görünce, ona inanacaklardı. **Kendisi** de aylarca kanmamış mıydı aynı Shirley'e?

Bu sırada üniformalı bir polis müfettişi girdi içeriye. Bir kolunun altına küçük bir baston sıkıştırmış, boğa gibi bir adam. Kiernan, «Efendim, bay Wier burada,» dedi.

Müfettiş meraklı bakışlarla Wier'i süzdü. «Yorgun görünüyorsunuz,» dedi beklenmedik bir şefkatle. «Bir çay içer misiniz?»

«Memnuniyetle,» diye cevap verdi Wier.

Kiernan, «Suçu kabul ediyor musunuz, efendim?» diye sordu.

İki metre ötede, iki polis gizli ve teknik bir tartışmaya daldılar.

Derken sivil müfettiş yardımcısı, Wier'e, «İfade-

niz beni tatmin etmedi,» dedi. ve bu nedenle sizi, on beş yaşında, Shirley Taylor adlı kıza edebe aykırı şekilde saldırmak suçuyla itham ediyorum. Sanık olarak mahkemeye sevkedileceksiniz. Bundan sonra ifade vermek mecburiyetinde değilsiniz, ama söyleyecek bir şeyiniz varsa, dinleyebiliriz. Ancak söylediklerinizi. hakkınızda delil olarak kullanılabilir.»

Wier gelecekte karşılaşacağı insafsızca davranışları çok iyi tahmin ederek, büyük bir kuşku içinde, «Ne yapacaklar şimdi bana?» diye sordu. Sonra birden müfettiş yardımcısının bu ifadesini not ettiğini gördü. Bu sözlerinin bir mahkeme salonunda nasıl aleyhinde kullanılabileceğini hemen kavradı.

«Bu yaptığınız şey ayıptır ama!» diye itiraz etti.

Müfettiş, «Yardımcım, size ihtar etmişti,» dedi. «İfadenizi tespit ediyor, o kadar. Ne bekliyordunuz başka yani? Bir haftalık bir tebligat mı gönderelim? İfade vermek istiyor musunuz?»

«Çok yorgunum,» dedi Wier. «Ne söyleyeceğimi bilmiyorum.»

«Eğer ifade verecek olursanız, yardımcım ya da ben, bunu mahkemede okuyacağız. Size yardımcı olabilir. Uzun da sürmez.»

«Pekâlâ. Bir hücreye mi atılacağım şimdi? Üzerimdeki her şeyi ve elbisemin düğmelerini de söküp alacak mısınız?»

Kibarca güldü polisler.

«Hayır. Evinize gidebilirsiniz şimdilik,» dedi müfettiş. «Kendi güvenliğiniz için sizi 50 sterlin kefalet karşılığında serbest bırakıyorum. Fakat ayın 24'ünde, saat onda, 3 numaralı Sulh Yargıçlığında bulunacaksınız. Böyle durumlarda size yardım elini uzatan bir sendikanız falan yok mu?»

«Var, ama ben üyelik aidatımı ödemeyi unuttum.»

«Yok canım; mantıklı hareket ederler her halde.»

«Ama geçen yıl için hiç aidat ödemedim.»

«Öyleyse size bir avukat tutmanızı hararetle tavsiye ederim.»

«Çok pahalı olur mu bu?»

«Kanunî haklarınız hakkında danışmak için, Sulh Yargıçlığı katibine baş vurabilirsiniz. Ben sadece yargıçlı bir mahkemede yargılanmanızı teklif ettim. Ama siz üç ayda bir toplanan Sulh Mahkemesine de gidebilirsiniz. İsterseniz, burada bir jüri huzurunda yargılanırsınız.»

Wier'in utangaç kişiliği, gözlerinin önüne koskoca bir mahkeme salonunu, sinsi bir anlayışla kendisini gözleyen on iki kişilik jüriyi, zehir gibi dilli avukatları getirince, iyice ezildi, çöktü. O küçük, korkak vücudu bataryalarını o kadar çabuk boşalttı ki, kapıldığı bu dehşet içinde, aylarca beklemek kendisini hasta bile edebilirdi. Hayır! İki haftalık bir aradan sonra bir sabah, küçük bir mahkeme salonunda, yargıçların karşısına çıkmak, zaten dayanabileceği kadar zor bir şeydi. Jüri huzurunda yargılanmayı isteyecek olursa, bunun bir bakıma masumiyetinin delili olarak kabul edileceğini hissediyordu. Çünkü işin içyüzünün kesinlikle anlaşılmasını talep etmiş olacaktı. Üstelik böyle bir mahkemenin yüceliği, Shirley'i, bayan Taylor'u, hattâ şurada bulunan polisleri bile etkileyebilirdi. Ama korkuyordu, çok korkuyordu; vücudu, böyle bir şeye dayanamayacağını söylüyordu.

«En kısa zamanda yargıçların karşısına çıkmayı tercih ederim,» dedi.

Bir saat sonra kaldırımda tek başına yürürken, rasladığı ilk aşağılık meyhanede, avuntuyu içkide ararken, ikinci, üçüncü kadehini yuvarlarken, artık hiç bir şeyin kanunî formalitelerin yürüyüşünü durduramaya-

cağını biliyordu. Hayır, sadece bir kişi, belki bunu başlatan şahıs durdurabilirdi çarkı: Kızın annesi! Umutsuzluğu içinde şişman bayan Taylor'u, pudralı, sinsi suratını, bir haziran akşamı, koltuk altlarından yayılan pis ter kokusunu hatırladı. Aptal aptal gülmeler ve soğuk tokalaşmalar. Televizyon için nakit ödenen yüziki sterlin. Yahudiler ve katolikler aleyhinde hiç, ama hiç bir şey söylememesi. Mutlak cahilliğinin haşinliğinden başka bir sır vermemesi. Kırkını aşmış bir kadın. Doris, bu adı hatırlamak bile güldürüyordu insanı. Sınıfını, oturduğu semti belli ediyor, hattâ dünya görüşünü ortaya koyuyordu. Züppe olduğu için Wier'e karşı saygılı davranmıştı. Ama şimdi aklına geliyordu. Pastalar, kekler, çalıştıkları özel oda, kızının nezaketi, bay Taylor'un banyodan aldığı takma dişler. Öbür kızının şapşalın biri olduğunu bilmemezlikten gelip, son damlasına kadar meşru bir intikam almayı kafasına koymuştu kadın. Shirley'in gerçekten saldırıya uğrayıp uğramadığına hiç aldırmadan, sırf aylarca sersem yerine konduğu için bu şekilde davranmayı tercih etmişti.

Wier, üzerindeki yorgunluk bir hayal haline gelip ruhunu terkedinceye kadar içti, ancak o zaman bir şeyler yapabileceğini hissetti.

Semtin eskisinden farklı, düşmanca bir havası vardı. Park ettiği arabasından çıkıp bir-iki sokak aştı, aydınlık, beton dikitlere benzeyen binalara yürüdü. Adeta terslendiğini hisseder gibi oldu. Sokak haylazlarının gülüşmeleri, kızarmış patates kokusu bile eksik değildi. Yüz metre kadar peşinden gelip durmadan havlayan bir sokak köpeğinden kurtulmak için bir hayli ter döktü. Shirley'e ders vermeye geldiği zaman-

lar, taş merdivenleri hep yürüyerek çıkmıştı. Çünkü öğrencisi kendisini daima yarı yoldan karşılardı. Bu sefer asansöre bindi. Koca beton binanın giriş holünün bakımsız, pis bir görünüşü vardı. Yavaş yavaş harap olmaya başlamıştı bile. Asansörde iki kadın düşmanca süzdüler kendisini. Kadınların bakımsız, ihmale uğramış saçları, kötü kokuyordu. Biri, şişman kolunun üzerindeki yaranın kabuğunu bayağı bir jestle kopardı, kuruyan kanını parmaklarıyla dağıttı.

Wier kapıya vurdu ve hiç bekletmeden açtı kapıyı Shirley. Bakımsız, pejmürde bir Shirley: Saçları darmadağınıktı, yüzü de çok solgun; dudaklarını bile boyamamıştı. Ayağında bir pantalon, sırtında kirli bir bluz vardı. Fakat tavrında aşırı bir kendine güven okunuyordu. Bu tavrı, Wier'e kızın mahkemeden hiç korkmadığını anlatmaya yetti. Hattâ düşünmüyordu bile bunu.

Karşısındakinin Wier olduğunu farkeder etmez, yanakları pembeleşti, bakışlarını utanarak kaçırdı; **Shirley** kendisini suçlu hissediyordu ve suçlu olduğunu biliyordu.

«Shirley,» dedi Wier, «ne yaptın sen?»

Genç kız telaşla, «Buraya gelemezsiniz,» dedi, «gelemezsiniz!»

«Mutlaka anneni görüp, kendisiyle görüşmeliyim ama.»

«Hiç bir şey farketmez onunla konuşmanız.»

«Ama her şeyin yalan ve yanlış olduğunu biliyorsun.»

«Ben başlamadım ki.»

«Kim başladı peki?»

«Gidin buradan,» diye fısıldadı Shirley, gözlerini kırpıştırarak baktı yüzüne. «Gidin haydi, ben sonra telefon ederim.»

Shirley, Wier'e telefon etmeye yatkındı —sanığa!— gizli bir anlaşma yapabilmek için razıydı buna; «suçlu»yla konuşmaya razıydı. Fakat şu cehennemde olaydan başkalarına bahsetmesini istemediği de seziliyordu. Anlaşılır şey değildi bu.

«Niçin beni mahvetmek istiyorsun?» diye bağırdı Wier. «Bana bu kadar diş bilemen için ne yaptım ki sana?»

Shirley ağlamaya başladı. Wier belki de kendi derdini unutacaktı, fakat tam bu sırada annesinin sesi işitildi: «Kim var orada bakayım? Kiminle konuşuyorsun, Shirley?» Sorusuna cevap alamayınca da, hole daldı.

Kızın annesi, Wier'in belleğinde kaldığından da berbat bir şeydi. Karşısında adamı görünce ne şaşırdı, ne de korktu; hemen sinsi, nefret ve kin dolu bir hayvan haline dönüşüverdi. Acımak nedir bilmeyen bir canavara.

«Ne arıyorsunuz siz bakayım burada? Doğrusu suratınızı göstermeye cesaret edeceğinizi hiç tahmin etmezdim. Sen içeri gir bakayım, Shirley! Herifin yanında kazık gibi dikilmenin alemi var mı?»

Wier ümitsizce, «Meseleyi sizinle görüşmeye geldim, bayan Taylor,» dedi.

«Tahmin etmiştim. Bu işi örtbas etmemi istiyorsunuz benden. Shirley'le konuştuğunuz gibi, beni de tatlı dilinizle aldatacağınızı sanıyorsunuz. Öyleyse size hemen şunu söyliyeyim ki...»

«Ama ben bir şey yapmadım ki...»

«Yani Shirley yalan mı söylüyor? Sizin hesabınızı gördüğüm zaman bayım, artık bir daha kimselere ders veremeyeceksiniz. Asla çocukları baştan çıkartan bir öğretmen olarak kalamayacaksınız. Kanun, benim yanımda.» Balıkçı karıları gibi kollarını göğsünde kavuş-

turmuş, bütün gece konuşmaya hazır gibiydi. Ne yazık, söylediklerini işitecek bir tanık yoktu. Hah, işte bir tanık bulmuştu: Kapılardan biri açıldı, soluk yüzlü, saçları bigudili bir baş, aralıktan dışarı uzandı, sonra hemen geri çekildi, fakat kapı açık kaldı. «Sizi, kitaplarınız da kurtaramayacak bayım. Sizin kitaplarınızdan da akıllıca işler çeviren biri var karşınızda bu sefer.»

«Beni bir dakika **dinleyecek** olursanız...»

«Sakın beni davadan vaz geçirtebileceğinizi sanmayın. Bu, öteki çocuklara haksızlık etmek olur.»

«Ama doğru değil ki...»

«Öyleyse mahkeme doğru olmadığını meydana çıkartsın bakalım.»

«Ama bütün param bu işe gidecek.»

«Önceden düşünseydiniz!»

«Fakat beni mahkeme suçsuz bulsa bile, bu sefer herkes...»

«Doğru, ateş olmayan yerden duman çıkmaz,» diye onayladı bayan Taylor. «Üstelik Shirley'in anlattıklarına bakılırsa sizi suçsuz bulacaklarını da hiç sanmıyorum.»

«Shirley, söylesene annene...»

Fakat Shirley başını eğip, önüne baktı. Bu sefer ardında babası göründü. Gömleğinin kollarını sıvamış, kravatsız, yakasını açmıştı, fakat takma dişleri yerindeydi.

Çok daha mantıklı bir sesle, «Siz elbette onun anlattıklarının tersini söyleyeceksiniz; ama biz kızımızın sözüne inanırız,» dedi.

«İyi geceler, öğretmenim!» diye bağıran bayan Taylor, küt diye kapıyı Wier'in yüzüne kapattı.

Bütün apartman gürültüyü işitmiş, söylenenleri dinleyen komşu hemen diğer katlara olup bitenleri fı-

sıldamıştı. Bu nedenle Wier aşağı inerken, kapılar sözde süt şişelerini bırakmak bahanesiyle birer birer açıldı, meraklı başlar dışarı uzandı. Bu nedenle asansörde herkesin kendisini süzen bakışlarına daha fazla dayanamayacağını sandı. Birden dönüp taş merdivenlere koştu, ışıklar içindeki şehir; ayaklarının altında uzanıverdi.

Wier şimdi müthiş bir gerçekle yüz yüzeydi. Çok kuşkulandığı halde, onlarla, özellikle Shirley'le konuşmayı, annesine nazik davranmayı, yaltaklanıp, masum olduğuna aldırmadan, özür dilemeyi sahiden aklından geçirdiğini düşünüyordu. O zaman her şeyin yoluna gireceğini, korkaklığının mazur görüleceğini, okulun hiç bir şeyden haberi olmayacağını hayal etmişti. Bir Freda öğrenmiş olacaktı meseleyi. Freda da zaten ne kokuşmuş bir herif olduğunu biliyordu. Acaba bayan Taylor okula da gitti mi diye düşündü. Gitmemiş olsa bile, aklına gelir-gelmez, gidecekti her halde. Bay Ferguson'un her şeyi işitmesi için her halde elinden geleni ardına koymayacaktı. Böylece mahkeme ne karar verirse versin, yine de Wier'in ülkücülüğüne leke sürülmüş olacaktı —fakat şimdi müthiş bir ağrı girmiş başına ve uyumakla da geçmeyeceğini bildiği müthiş bir yorgunluk hissediyordu— çünkü uyuyamayacağından emindi: Tam şapa oturmuştu. Pek az ümidi vardı. Her halde tutumunu ince eleyip sık dokuyacaklardı. Her halde Shirley'e de doğruyu söyletmek için çetin sorular soracaklardı; ne var ki teknik yönden, gerçek apaçık ortadaydı: Kızın kabasına bir şamar indirmişti. Eğer niyetleri bir delil bulmaksa, bundan alâsını bulamazlardı. Kendisini ancak, karşısındakilerin sinsiliğine eşit bir kurnazlık, göze batacak kadar dürüst bir tutum, ya da şahane bir savunmayla, hepsini gülünç duruma düşürecek, hepsine cesaretle meydan okuyabi-

leceği bir konuşma kurtarabilirdi. Şimdiye kadar aptal yerine konmamak için kendisini incelemişti. Yüreksiz, ufacık bir adamdı. Yüzünden ve her hareketinden belli oluyordu bu. Parça parça edeceklerdi kendisini. Tek ümit, Shirley'in şaşırıp yanlış bir şeyler söylemesiydi. Yalnız genç kızın doğuştan yetenekli bir artist olduğunu, tecrübelerine dayanarak biliyordu. Soluk yüzüyle masum bir çocuğa benzeyebilirdi, ama mavi gözlerinin ardında, kenar mahalle dilberlerinin sinsiliği gizliydi. Allahım, onun hakkında bu derece yanılmış olabilir miydi hiç? Önünde kendisini bekleyen olaylar, yüklü bir program gibi, gözlerinin önünden geçiyordu: Avukat, mahkeme, okulda açıklamalarda bulunmak zorunluluğu, herkesin kuşkulu bakışlarından kaçmak, parmakla gösterilmek, belki de gazetecilerin sorularına cevap vermek zorunluluğu, Ferguson, Trowman, ejderlerin elinde acı çekmek, Costance'ın hali, iV C sınıfında gülüşmeler, şakalar, kara tahtaya yazılan sözler, tuvalet duvarlarına çizilen maskaralıklar. Daha savaş başlamadan, kendisini müthiş yorgun hissediyordu. Ah, hiç olmazsa cesareti olsaydı. Fısıltı halinde, yüksek sesle dua etti Tanrıya; o kadar ki, yanı başından geçen biri, bir başka deli, dönüp yüzünü süzdü: «Tanrım, sen bana cesaret ver,» fakat içini saran dehşetli panik geçmemişti. Bütün bir hayatı, hiç bir işe yaramadan, önünde onu bekliyordu.

Freda üçüncü defadır, «Mümkün değil, ben de uyuyamıyorum,» diyordu, «Ne dedi kız, anlatsana bana.»

Wier aslında anlatmıştı olanları. Şimdiyse aklına yeni bir şey gelmişti. «Bana hep Peter diyordu.»

«Anlayamadım.»

«Ben anladım galiba. Anlaşılan asıl adımı söyleyemeyecek kadar utanıyordu.»

«Doğrusu hiç de **utangaç** birine benzemiyordu. Edepsiz bir suratı vardı. Bize geldiği zaman da, aşırı bir nezaket göstermişti. Sanki benden korkar gibiydi.»

«Onu sevmediğini söyledi zaten.»

«Bunların nasıl insanlar olduklarını anladım galiba.»

Wier buna inanmıyordu, ama bir yorumda bulunmadı. «Odama girdi, öylece durdu. Korkmuş gibi bir hali vardı. Kendisini iyi hissetmediğini söyledi.»

«Doğrusu çok romantik,» dedi Freda. «Her halde sen de kızı kolarını sıvadığın bir gömlekle karşıladığın için üzülmüşsündür. Ayrıca bu kızın senin neyinle ilgilendiğini de bir türlü anlayamadım.»

«Teşekkür ederim iltifatına,» dedi buruk bir sesle Wier. «Her halde o da senin gibi aynı niyetleri besliyordu.»

«Bak, doğru söyle bana; merak etme, kimseye söylemem; sahiden bir şey yaptın mı?»

«Hayır!»

«Hiç olmazsa öpmüşsündür canım. Bütün Paris'i gezdirmişsin kıza. Bahse girerim ki bir kerecik olsun, kendini gerçek bir erkek gibi hissetmişsindir.»

«Öpmedim kızı. O beni öptü. Bana, 'Kimse gelmez buraya. Koridorda bir adama rasladım, yüzüme bakıp gülümsedi,' dedi.»

«Doğrudur, gülümsemiştir. Göz de kırpmıştır. Kız onunla bile bir odaya kapanabilirdi.»

«Rica ederim, şu budalaca tahminlerine bir son ver. Hiç bir anlamı yok söylediklerinin,» dedi Wier. «Farzet ki kızla seviştim. Bu sefer hamile kalırdı...»

«Benim gibi,» dedi mutsuz bir edayla Freda.

«Kız, ne dediğini biliyor olmalı,» dedi Wier. «Ba-

na, 'Bıktığın zaman, giderim, sen ne istersen onu yaparım,' demişti.»

«Aman Allahım!» dedi Freda. «Bunu da mı söyledi? Sonra da kalkmış, **seni** itham ediyor ha? Gidi bücür yalancı! Her halde ilk defa reddediliyordu hayatında.»

«İnanılacak şey değil doğrusu,» dedi Wier. «Fakat biz o kadar kendi kabuğumuza çekilmiş yaşıyoruz ki...»

«Aldığın maaşla öyle yaşamaya mecburuz,» dedi buruk bir edayla Freda. Kocasının başına gelen şu felaket sırasında bile, bencilliğini unutamıyordu.

«Çocuklar arasında olup bitenlerden haberimiz yok ki. Çok garip bir kuşak yetişiyor. Kendilerini gemleyecek hiç bir değer ölçüleri yok. Yalnız seks ve para düşünüyorlar. Akılları güçleri TV, hidrojen bombası ve dans. Böylesine çekilmez, zıtlıklarla dolu ve iğrenç bir dünyada, törelere nasıl ayak uydurabilirler ki? Biz, sınırsız yakıcılığımız ve ahlaksızlıklarımızla, onları ne hakla eleştirebiliriz?»

«Parlak nutuklarını yargıçlara sakla sen!» diye söylendi Freda. «Sana ya para cezası verecekler, ya da ruhen öğretmenlik yapamayacağını söyleyecekler. Sen polis ne dedi, onu anlatsana bana. Çünkü bizim ahlaksız toplumumuz, sonunda seni kodese de atabilir.»

«Allah aşkına, ne yararı var konuşmanın? Zaten bıktım artık meseleyi çözümlemeye çalışmaktan.»

«Çıldırdın mı sen? Yoksa beni düşünmeden teslim mi olacaksın düşmanlarına?»

«Elbette düşünüyorum seni.»

«Anlat öyleyse.»

«Sen bana yardım edemezsin, kurtaramazsın ki beni.»

«Yardım etmemi istemez misin? Meseleyi birlikte tartışmalıyız. İşinden kovulabilir, beş parasız kalabilirsin. N'oluruz sonra?»

«Ne olacağız, başımız belaya girer,» dedi Wier. «Ben öğretmenlikten atıldıktan sonra, sen de seviyenin ne olduğunu daha iyi anlarsın.»

«Sanki bunu bekliyormuş gibi bir halin var. Seviyemin alçalmasından hoşlanıyorsun adeta.»

«Sen de beni terkedersin, tamam mı?» dedi karısına görülmeyen yorgun bir kesinlikle Wier. Aslında terketmez, kalırdı yanında, ama kocasının istediği gibi değil. Karakteriyle, hiç değişmeden kalırdı. Durmadan yakınan, vır vır eden karısının, en az bayan Taylor kadar insafsız olduğunu şimdi çok daha iyi anlıyordu. Kızamazdı da kadıncağıza. Evliliğin kendilerini bağlayıp, değiştirmelerine imkan bırakmayan bir duruma sürüklenmesi yüzünden, karşılıklı birbirlerini yiyorlardı. Karısı dürüst davranmış, fakat devamlı itiraz etmeyi, karşı çıkmayı da hiç ihmal etmemişti. Durmadan Freda'nın ne kadar dürüst, kendisinin ne kadar suçsuz olduğunu dinlemek zorundaydı. Freda'yı dinlemek! Wier karanlıkta kendi kendine gülümsedi —saatlerdir ilk defa oluyordu bu— Freda kendisine karşı ne kadar gerçekçi davranıyordu.

«Seni terkedemem, pekâlâ biliyorsun bunu. Çünkü artık kimse yüzüme bakmaz ki benim,» diye yakındı Freda. Tıpkı bir evlilik komedisi oynar gibi.

«Artık başka koca da bulamazsın,» diye üzülerek onayladı Wier. «Alelâde bir kadın olduğun için değil ha —bir güzellik uzmanı eline geçirse seni, harikalar yaratır— fakat istediğin ölçülerde biri yok da artık, ondan!»

«Ben mükemmelliğe alışmışım bir kere,» dedi mutsuz, ters bir sesle Freda.

Wier bu tür acılardan nefret ediyordu. «Özür dilerim,» dedi suçlu suçlu. «Sana mutlu bir hayat sağlayamadım. Şimdi bir de bu bela çıktı başımıza.»

«Senin elinde bir şey yok ki,» diye cevap verdi Freda. «Başka ne yapabilirdin ki? Kızın odana geleceğinden bile haberin yoktu.»

«Ama bu sefer de, kızı aylarca kandırmaya çalıştığımı söyleyecekler,» dedi bir şey kanıtlamak isteyen insanların kurnazlığını çok iyi bilen Wier. «İnsan bir kere mahkemeye düştü mü, suçluluk duymaya başlar. İngiliz polisinin birini suçlamak için kılı kırk yardığını sanıp, sanık iskemlesine oturtulmak için mutlaka bir sebep olduğunu düşünürler.»

«Eğer gerçekten kıza bir şey yapmadınsa,» dedi ümidi inanca dönmeye başlayan Freda, «korkup üzülmemiz için bir sebep yok demektir.»

«Öyleyse ne diye suçladılar beni?»

«Şimdi yasalarımıza göre, polis bu tür görev yapar. Bayan Taylor ancak polise yaptırtabilir bunu.»

«İfademi de aldılar.»

«İmzalamadın ya?»

«İmzalamaz olur muyum? İmzalamasaydım, şimdi hâlâ karakoldaydım.»

«Sersem! Ne dedin ifadende?»

«Merak etme, bir şey demedim. Sadece saati, yeri söyledim, kızı tersleyip, kabasına bir şamar indirdiğimi, gitmesini hatırlattığımı bildirdim.»

«Anlamıyor musun, kızın kabasını tokatladığını kabul edince —üstelik bir de yağmurluktan bahsedişin vardı; o da garip ve seni suçlayıcı bir anlam taşıyordu— kız da buna bir şeyler katıp süsledi mi, yarısına bile inansalar, seni suçlu bulmalarına yeter bu kadarı!»

«Beni asla...»

«Suçlu sayabilirler, bal gibi! Ne yapacaksın o zaman?»

«Başka bir iş bulurum.»

«**Sen mi?** Sen bulacaksın ha bir başka iş? Senin elinden hiç bir şey gelmez ayol. Sen anadan doğma öğretmensin! Çocuklarla konuşup anlaşmaktan başka hiç bir şeye yaramazsın.»

«Allahaşkına, beni yemekten vaz geç! Yardım edecek bir şeyler söyle. O kadar da akıllısın.»

«Sen de çok akıllısın! Harika doğrusu: O seks budalasıyla içkiler iç, al takke-ver külah, gez-toz, sonra da gel, burada bana **çat!** Niçin kıza, ya da Allahın belası anasına gidip çatmıyorsun? Kıçına tekmeyi atarlar çünkü. Allahım, senin için yaptıklarım aklıma geliyor da.»

«Yaptıkların mı? Ne yaptın ki sen?»

«İçki alemlerinden sonra pisliğini temizlemek! İlle de etkilemek istediğin öğretmenlerle konuşmak! Bu izbe yerde yaşamak! Az şey mi bunlar?»

«Kapatsana be çeneni!» diye karnındaki korkulu ağrıya rağmen bağırdı Wier. «Ne kadar da güzel yardım ediyorsun yani! Bütün bildiğin, dırdır!»

Freda öfkeyle arkasını döndü. İri ve kusursuz vücudu, yatağı beşik gibi salladı. Sonra da ağladığını belli etmek için burnunu çekti. Wier hiç bir şey söylemeyince, bu sefer işitsin diye daha da kuvvetlice çekti burnunu. İlle de kocasının belki bininci defa özür dilemesini, yakarmasını istiyordu.

Fakat Wier bu sefer o kadar fena kızmıştı ki, «Ne diye burnunu çekip duruyorsun öyle?» diye kızdı.

Freda hiç cevap vermedi, suratını astı. Wier de öbür tarafa döndü, sinirlerini gevşetmeyi denedi; ama bu gece gözüne uyku girmeyeceğini biliyordu. Elbette eğer hâlâ geceyse.

«Nefret ediyorum senden!» dedi Freda.

«Edersin. Başım derde girince. O da öyle söylemişti.»

«Kim demişti?»

«Kendisini odadan sepetlediğim zaman, Shirley.»

«Kızı yatağa devirmeye cesaretin yetmediği için sepetlemişsindir sen onu.»

«Sen öyle sanıyorsun, değil mi?»

Wier birden o kadar öfkelendi ki, kendini kaybetti, karısına vurduğunu neden sonra şaşkınlıkla anladı. «Koca eşek, ben sırf **senin** için direndim kıza! Karşılığında ne görüyorum? Surat asma ve yakınma. Keşke kızın istediğini yapsaydım! Nasıl olsa beni seviyordu! Anlamıştı da.»

«Neyi anlamıştı?»

«Hiç.»

«Bana aldırdığın bile yok senin. Hep çatıyorsun, üstelik dövüyorsun da. Sonra da kalkıp, o anlayışlı öğrencinle birtakım sırlarını paylaşıyorsun. Kimbilir, belki de gerçekten suçlusun. Elbette bana yalan söylersin. Ben senin sadece karınım. Sersemin, eşeğin biriyim ben. Vur, vur bana!»

«Özür dilerim, Freda.»

«Niçin özür diliyorsun? Dürüst davransana. Açık söyle benden nefret ediyorsun, değil mi?»

«Etmiyorum. Seni seviyorum.»

Ses hiç de inandırıcı değildi. Zaten bunca üzüntü arasında inandırıcı olmasına da imkan yoktu. Freda perişan bir tavırla, «Benden bıktın, bunu söylemek istiyorsun,» dedi.

«Seni kimselere değişmem.»

«Bahse girerim, bu yılın modası benim gibi kızlar değil mi?»

Wier karısının elini dokundu, itmesini bekledi,

ama itmedi Freda. «Doğru söylüyorum,» diye ısrar etti. «Onu sırf senin için tersledim. Bir de kendim için. O, senin pespaye ve edepsiz bir kadın olduğunu söyleyecek kadar sinirlerine hakimdi.»

«Demek öyle dedi ha! Aman Allahım,» anlaması gerekirdi bunu; yezidin kızı, nasıl da sessiz-sedasız duruyordu. Kağıt gibi solgundu yüzü ve «hepimizi kukla gibi oynattı. Kafir, meğer ne parçaymış!»

«O kadar da kötü değildi kız. Onun pek fesat olduğunu sanmıyorum. Melanet, annesinde.»

«Her halde sen de kabul ettin, benim pespaye ve edepsiz bir kadın olduğumu söyledin ona, değil mi?»

«Hayır.»

«Ne dedin peki?»

«Hatırlamıyorum şimdi.»

«Mahkemede hatırlarsan, iyi edersin.»

«Bir şey söylediğimi sanmıyorum.»

«Elbette söylememişsindir. Karını umursamıyorsun ki. Karşında yarı-çıplak durup, su içen ve rahatsızlandığını söyleyen bir genç kız varken, beni mi düşünecektin? Ne manzara! O andaki halini tahmin edebiliyorum.»

«Aslında hiç bir şeye aldırdığın yok senin.»

«Ben önemli değilim.»

«Bir avukat bulmam lazım.»

«Öğretmenler sendikası mıdır, nedir o? İşe yaramaz mı? Bırak onlar savunsular seni. Paranı ödüyorsun nasıl olsa...»

«Mesele bu ya! Aidatımı ödemedim. Geçen yıl hiç ödemedim.»

«Hay Allah, daha neler işiteceğim? Ne üç kağıtçısın sen? Ne yaptın peki parayı?»

Aslında Wier, sendika aidatı parasını karısına teslim ettiği o mayıs sabahını hatırlayamazdı ki.

«Herhalde biraya yatırmışsındır... Allahım, senin bu pis alışkanlığın son meteliğimize kadar bütün paramızı alıp götürecek.»

«Yorgunum,» diye itiraz etti Wier. «Saat neredeyse iki olacak. Biraz uyuyamaz mıyız?»

«Ama avukatın yok. Mutlaka iyi bir avukat bulmalısın.»

«Pahalıya mal olur.»

«Peki, ama başka ne yapabilirsin, Graham? Buldum Bayan Lane'in kardeşi, mahkemeyle alış-verişi olan bir adam tanıyormuş. Ben ona sorarım.»

Freda, gördüğü kötü muameleden cinsel zevk alan bir sapık gibi, konuştu, konuştu. Sabaha karşı, ağzına almadığı hemen hiç bir ihtimal kalmamıştı. İyice bunalan Wier, yüzü kül gibi kalktı yataktan.

«Ama,» diye tekrarladı Wier, «ben mutlaka bir avukat bulmalıyım.»

«Özür dilerim efendim» —Wier görünür şekilde mahkemeden korktuğu halde, kız kendisine bugün yine de «efendim» diye sesleniyordu— «Fakat ne yazık ki bay Baldwin bugün bütün gün hiç uğramayacak.»

Kız soluk benizli, renksiz, itaattan başka hiç bir şey esinlendirmeyen bir hava içindeydi.

«Ne yapacağım, bilemiyorum.» dedi Wier ümitsizce. «Bayan Lane bana demişti ki...»

«İsterseniz bir kere de yan taraftaki Bryant ve Cromie'ye danışın.»

Wier, saatin dokuzu yirmi beş geçtiğini gördü. «Saatiniz doğru mu?» diye sordu ve aldığı olumlu cevap üzerine, kız yorgun başını kaldırmadan, kapıdan çıktı. Talihi yaver gitti, boş buldu asansörü.

Bryant ve Cromie'nin yerinde güzel, fıkır fıkır,

alımlı olduklarının farkında iki kız vardı. Masumlarla suçluları çok iyi ayırt edebilen fakat yine de tarafsız kalabilen, her ikisiyle de aynı derecede ilgili iki kız.

Wier ani bir şaşkınlıkla, «Bir avukat tutmak zorundayım da,» dedi.

«Trafik kazası mı?»

«Hayır.»

Wier suçunun ne olduğunu açıklamadı. Kendisiyle konuşan kız, «Soralım bir kere,» dedi. «Bekleme odasına geçer misiniz lütfen?» Bir hostes kadar sakin hareket ediyordu. Adamı açılır-kapanır kapılardan geçirdi. Wier koridor gibi bir yerde, bir koltuğa çöktü. Kahverengi iki halı, çalışmayan bir elektrik sobası, boş bir vazo, anlamsızca duvardan sarkan bir takım teller, bir yangın söndürme aleti, hâlâ nisan ayını gösteren, kopartmayı unuttukları bir de takvim. Masanın üzerinde dergiler duruyordu: «Kır Hayatı» (bir sanayi şehrinde kır hayatı dergisi!), «Punch», «Autocar» bir de şehir kulübü The Crown'da çekilmiş evlenme törenleri, yemekli toplantı fotoğraflarıyla dolu, süslü püslü bir sosyete dergisi. Bir küllüğün içinde öfkeyle, ümitsizlikle, korkuyla, gerçekçilikle ezilip bastırılmış sigara izmaritleri duruyordu. Allahım, ne kadar da yorgunum, diye düşündü Wier. Koridorun sonunda iki kapı vardı; bunlardan birinden, harap bir evin satışıyla ilgili olarak yazdırılan bir dava dilekçesinin bütün ayrıntıları işitiliyordu. Pakistanlı bir çift, iki iskemleye yerleşmiş, sahte bir nezaket havası içinde oturuyorlardı. Ellerini dizlerinin üzerine dayamışlar. Gözleri kan çanağı gibiydi. Giysileri dökülüyordu. Belki de bir genelev satın alacaklardı. Hava parası da dahil, 2750 sterline. Dışardaki yazıhaneden ikinci kız çıka geldi, birden hoş bir koku doldurdu içerisini. İncecik, uzun topuklarının üzerinde, vücudunun güzelliğinden emin

yürüyordu. İki Pakistanlı değer biçer gibi süzdüler kızı. Kız da tam müşteriye bakar gibi, dişlerini göstererek sırıttı. Wier kızın belini süzüp, acaba bunun da kabasına bir tokat indiren oldu mu hiç? diye düşündü. Ve acaba indirdikleri zaman ne yapmıştı? Derken kâtip giysileri içinde, yorgun görünüşlü bir adam göründü kapıda. Siyah ayakkabıları gıcırdıyordu. Eski gömleğinin yakası boğazını sıkıyor, kalın camlı gözlüklerinin ardından, miyop gözleriyle bakıyordu.

«Bay Wier?»

İlk kadın sekreter, bir müzikholde numara yapan biri gibi birden göründü, açılan kapı falan yoktu, ama içerdeydi işte. «Lütfen böyle gelir misiniz?» Pakistanlılar kızgın kızgın baktılar. Biz önce gelmiştik ama. Biz de para veriyoruz.

Yazıhane, oldukça genişti. Dosyalar, belgeler, kutular, senetler, mürekkep hokkalarıyla doluydu. Pencere aralıklarını kitaplar örtmüştü; bazıları da yerlerde sürünüyordu: **İhmal Yasası, Memuriyet Cetvelleri,** Key ve Elphinstone'un **Temlik Örnekleri;** Wier daha fazlasını okuyamadı.

«Nasılsınız? Buyrun, oturun.»

Adam yaşlı, işi başından aşkın, kötü giyimli, ceketinin önüne purosunun külleri dökülen biriydi. Şefkatli bir yüzü vardı; iktidar, başarı, para hırsıyla pek ilgisi olmayan bir yüz; Wier, bu yüzün bir ülkücüye ait olması ihtimalinin az olduğunu hissetti.

«Bay Cromie siz misiniz?»

«Adım, Umbleby'dir dostum.»

«Mahkemeye verildim, acaba bana...»

«Nedir derdiniz?»

«Genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık.»

Bir an adamın gözleri kırpıştı, hafif yüzü buruştu.

Wier atıldı: «Suçlu değilim. Her şeyi anlatmadan önce bana inanmanızı isterim.»

«Siz bana olayı anlatın, inanıp inanmadığımı söylerim ben.»

«Öğretmenim. Bir okul gezisiyle Paris'e gittik, anlıyorsunuz ya, dönüşte bu kız, yarı giyinik halde odama geldi, sonra sevişmeye kalkıştı benimle. Kendisini tersledim, şakadan kabasına bir de tokat attım, aptallık etmemesini söyledim. Şimdi annesi-babası beni mahkemeye verdiler.»

«Bu olay yabancı bir ülkede mi cereyan etti?»

«Böyle bir olay cereyan etmedi ki...»

«Hayır, yabancı bir ülkede olduysa, farkeder de, ondan. Söz konusu kişilerin yurt dışına gönderilmeleri gerekir; yargılama ancak olayın cereyan ettiği ülkede yapılabilir, orada dava açılabilir, anlıyorsunuz ya.»

«Böyle bir olay cereyan etmedi,» diye tekrarladı Wier. «Fakat beni suçlandırdıkları şey, Londra'da bir otelde oldu.»

«Hım, Londra'da demek. Karınız masumiyetinize inanıyor mu?»

«Karım mı?»

«Evli değil misiniz?»

«Bilmiyorum.»

«Ne demek o? Olayı karınızdan sakladınız mı yoksa?»

«Hayır, ne münasebet! Bütün bir gece konuştuk bu konuyu.»

Bay Umpleby gülümsedi. «Yani size inanmasını sağladınız mı?»

«Yanılmıyorsam, evet. Çünkü kendimden o kadar emindim ki.»

«Ben de eminim,» dedi bay Umpleby. Tekrar ki-

barca gülümsedi. «Fakat hiç bir şeyden emin olmamalıyız.»

Avukat, eski, dar kenarlı bir şapkaya ve kirden rengi atmış bir yağmurluğa uzandı; sigarasından yarım santim uzunluğunda bir kül düştü. Kız yine birden giriverdi içeri. İkinci bir odadan gelir gibi. Elektrik ışıkları, yükselen sigara dumanı, çikolata yiyen insanlar. Kız cici, tatlı bir şeydi; fakat Wier bunu bile farkedemiyecek kadar bitkindi; Shirley Taylor da ne kadar sevimli ve tatlı görünmüştü gözüne, ama biraz belleğini eşeleyince, onun çocuksu giysilerinin altında, yüreğinin ne fesatla dolu olduğunu hatırlayabiliyordu. «Ben şimdi gidiyorum, Eunice» dedi kıza bay Umpleby. «Sanıyorum saat on ikiye doğru gelirim. Biraz benimle beraber yürümek ister misiniz bay Wier? Özür dilerim, başka çaremiz yok, çünkü saat onda duruşmam var. Size mahkemelerin nasıl yerler olduğunu da gösteririm, tamam mı? Elbette, daha önce yolunuz düşmediyse,» diye daha alçak sesle ekleyip, bekledi.

«Hayır, hiç düşmedi.»

«Yürümeye de bir itirazınız yok, değil mi?»

«Ne münasebet!»

Aslında bay Umpleby hiç de o kadar miskin bir ihtiyar değildi. Wier'i kendisiyle beraber gelmeye razı ederken, bir yandan da sabıkalı olup olmadığını öğrenivermişti.

Sokakta ılık sonbahar güneşi, camlar, ıslak kaldırımlar ve tek-tük dökülmüş yapraklar üzerinde parıldıyordu. Saate rağmen, bay Umpleby hiç telaş etmiyordu. Bu sakinlik biraz olsun Wier'in içine su serpti. Yaşlı adam, «Biraz temiz hava almak doğrusu hiç de fena olmuyor,» dedi, ama galiba ciğerlerine temiz hava doldurmaya niyeti yoktu. Çünkü Wier'in geldiğinden beri üçüncü sigarasını yaktı. Sokaklardan gezme-

ye gider gibi ağır-ağır yürüyerek geçtiler, şişman kadınların çarpıp kendilerini devirmelerinden sakındılar, kafalarını düşman gibi tepelerinden geçen şemsiyelerden korudular, egzos dumanlarını içlerine çektiler. Bay Umpleby'ın o sabah ağzından çıkan eleştirici tek söz, «Mahkemenin havası da şimdi leş gibidir,» oldu. «Çay da içemezsin. Neyse, aldırmayın.» Trafik ışıklarında dururken, otomobillerin gürültüsü yüzünden yüksek sesle konuşmak zorunda kalıyordu. Binlerce yayanın ayak sesleri, açılıp kapanan kapılar, açık pencerelerden işitilen telefon zilleri de cabası.

Wier kuşkulu bir güvenle, «Ne yaparlar acaba bana?» diye sordu. Sanki bay Umpleby kanundu, birtakım peşin yargıları müşterilerinin lehine değiştirebilirdi.

«Bakacağız, bakacağız icabına. Daha bol bol vakit var.»

Otuz yaşlarında, zarif, güzel, ama anlamsız bir kadın, kültürlü biri havasıyla, «Sevgilim, sadece ikiyüz sterlin ama,» dedi yanlarında, Wier'in aklına hemen para meselesi geldi.

«Bay Umpleby, acaba borcum ne tutacak?»

«Sizin canınız ille de bir şeye sıkılmak istiyor,» dedi yaşlı avukat. «Mümkün olduğu kadar az para alacağım sizden, ama şimdi bilemem, ben yanımda çalışanların ücretlerini bile bilmem. Bu kız sizden nefret mi ediyordu?»

«Ne diyorsunuz siz? Seviyordu beni. Biliyorum, biraz garip, ama...»

«Aşkın her türlüsü, acınacak bir olaydır zaten,» dedi bay Umpleby. Şimdiye kadar binlerce acınacak, kirli, sefil olayla karşılaşmıştı. «Aşk, sadece ilgilendirdiği insanların yüreklerini harekete getirir. Geri kalanlar pis pis sırıtırlar, hırlarlar, protesto ederler. Benim

demek istediğim, olaydan çok daha öncesini hatırlamanız içindi. Kızın intikam almasını gerektirecek bir şey yapmış mıydınız acaba?»

«Ben zaten bu okula geleli birkaç ay olmuştu.» dedi Wier. «Üstelik kızlar bana karşı hep iyi davranmışlardı.»

«Kız kaç yaşındaydı?»

«Paris'teyken, sanıyorum on beş.»

«Bunu kesin olarak öğrenin, bay Wier. Neticeyi çok etkiler. Neyse, geldik.»

Mahkemenin büyük giriş kapısının önünde, bilgiç tavırlarla konuşan bir sürü orta yaşlı insan birikmişti. Merdivenleri tırmanan polis memurları, külhanbeyler, yaşlı bir kadın, boya küpü gibi boyanmış kızlar ve bir Daimler'in ardında siyahlar giyinmiş, fakat göğsünde çapraz kırmızı bir kurdele bulunan başında da kirli bir peruka taşıyan bir adam. Herkes bu adama bakıyordu. Serseri güruhunun içtiği sigaraların dumanları arasında durdu, taşıdığı önemi çok iyi bilen insanlara has bir kayıtsızlıkla, ne kimseyi süzdü, ne de birini tanımış gibi davrandı.

Bay Umpleby rahatça durdu, sigarasının bitmesini bekledi. Aşağıda, sokaklarda, mağazalar ve kalabalık bir insan topluluğu uzanıyordu. Gelen-geçen kızların hiç birinde, ne Shirley'in inceliği, ne de görünüşü vardı. Ne kadar saçma bir şeydi bu.

«Duruşmanız ne zaman?»

«24'ünde,» dedi Wier.

«Duruşma gününden önce gelip beni görmelisiniz,» dedi bay Umpleby. «Ayın 17'sinde gelin. Ayrıca okulunuzun başöğretmenini görüp, öğrenin bakalım, mahkemeye gelip lehinizde, karakterinizi övecek şekilde tanıklık edebilir mi? Ya da bir başkası. Genel ahlaka aykırı sarkıntılık olaylarında iki şeyi kanıtlamak

gerekir: Bunlardan birincisi, sarkıntılık yapıldığını, ikincisi de genel ahlaka aykırı olduğunu ortaya koymaktır. Siz böyle bir şey itiraf ettiniz mi?»

«Kabasına bir tokat attığımı söyledim.»

«Aman, aman! Neyse, yine de o kadar kötü sayılmaz. Gerekirse biz de sarkıntılığı kabul eder, genel ahlaka aykırı bir davranış olduğunu reddederiz.»

«Benim hiç bir şeyi kabul etmeye niyetim yok!»

«Ama mecbursunuz, bay Wier. Bana olayı yazılı olarak anlatın. Kızla neler konuştuğunuzu en küçük ayrıntılarına kadar belirtin, aklınıza gelen her hareketi de not edin. Sonra gelin, görüşelim. Unutmayın 17'sinde. Evet, saat ona doğru.»

Yarım santim uzayan külünü silkeleyip, merdivenleri çıkmaya başladı, yukarda biri tarafından karşılandı ve Wier de, kendisini hiç de güvende hissetmeyerek, uzaklaştı oradan.

2

OTOMOBİLİNDEN iner inmez, çöp ve sıcak yemek buharlarının kokusu çarptı burnuna. Yağmur dindiği halde, her taraf ıslaktı. Demir parmaklıklar parıldıyordu. Oyun sahasında öbek öbek sular birikmişti. Yüzlerce çocuk neşe içinde bağrışarak oyun oynuyor, zavallı bay Hunt da, sözde kalabalığı kontrol etmek istercesine çırpınıyor, fakat hiç bir şey beceremiyordu.

Demiryolu Sokağı Okulu'na girmek için, herkesin geçtiği elli-altmış metrelik yeri onun da yürümesi gerekiyordu. Birden bir «Yuh!» sesi geldi bir yerden. Hiç bir şey ifade etmedi Wier'e bu ses; çocukların oynadıkları oyunun bir parçası sandı. Kendi derdi başından aşkındı zaten. Fakat on metre bile gitmemişti ki, dikkatle kendisini süzen bakışları farketti; sonra gülüşmeler, lanetleyen sesler geldi; ardından da yuhlar arttı, dayanılmaz olmaya başladı; çocuklar üzerine koştular. Dokunmayıp, birkaç metre uzağında durdular; ama yüzlercesi şimdi bir araya gelmiş, yuh çekiyordu.

Wier adımlarını hızlandırıp koşmaya kalkışmadı. Ürktüğünü anlarlarsa, üzerine atılacaklarını, koca çöp

tenekelerinden birinin içine tıkacaklarını, suratına tükürüp kanala atacaklarını korkuyla sezinlemişti.

Kalabalığın arka tarafından bir yerden, bir kömür parçası fırlatıldı, koluna çarptı. Ne düşündüklerini sözlerle ifade etmiyorlardı; sadece bağırıp yuh çekiyor, kulakları sağır eden, insanı ezen, mahkum eden bir gürültü koparıyorlardı. Allahım, yardım et bana, kapıya kadar varayım, diye dua etti içinden Wier. Bir kömür parçası da yüzüne çarpıp, cildini sıyırdı; takdir eden sesler izledi bunu. Elbette, çocukların aldırdıkları bile yoktu. Çünkü ne fikir, ne ülkü, ne de tez biliyorlardı. Yalnız «meşru» bir mazeretleri vardı; karşılarındaki adamı bir ahlaksız, eski bir öğrenciye, kendilerinden birine saldırmış biri olarak görüyor, ani ve amansız bir şekilde patlayıp, öfkelerini kusuyorlardı. Henüz suçlu olduğu ispatlanmamıştı Wier'in, ama bunun hiç önemi yoktu. Birinin şikayet etmesi yeterdi. Yeter delildi bu. Üstelik öğretmenlerden zaten yaka silkiyor, nefret ediyorlardı; okuldan, ödevden nefret ettikleri gibi. Biraz da eğlence oluyordu hem. Wier bütün bunları bildiği halde, yine de nefret edilmenin, hakarete uğramanın, korkutulmanın acısını çekiyordu. Zaten dün akşam çay saatinden beri hiç rahat bırakılmamıştı.

Ufak-tefek bay Hunt bağırıp çağırıyordu, ama boşuna. Kalabalık kontrolluydu, sadece düşüncesini ortaya koymuştu. İnsanlar kaldırımlardan, geçen otobüslerden, mağazaların kapılarından, büyülenmiş gibi seyrediyorlardı olayı; kimsenin kalabalığa karşı çıkmaya niyeti yoktu.

Düşüncelerini beraberlerinde götürmüyorlardı, ama ortalıktan çekiliyor, Wier gözden kaybolur kaybolmaz başka başka fikirler besleyen, sorumluluklar taşıyan kişiler haline geliyorlardı.

Wier bir tuvalete gidip, kilitledi kapısını, kusmaya hazırlandı, ama beceremedi; neden sonra sadece korkudan kusacağını sandığını anladı. Kilitli kapının ardında dışardan gelen sesler, gülüşmeler işitti. İnsanlar normal hayatlarını sürdürüyorlardı. Kalabalığın önyargılarıyla bağlanmamışlardı.

Sesler, sesler, elbette yalnız erkek sesleri, heyecanla birinden söz eden sesler.

«Biliyorsunuz, evlilik hayatında da mutsuz.»

«Acaba onun için mi içiyor?»

«Komşuları bayan Lane'ı tanıyan Tom Harris'ten işittim ben. Karısının durmadan dırdır ettiğini söylüyormuş. Kendisi de itiraf ediyormuş zaten.»

«Öyleyse adamı suçlamamak gerek.»

«Yo, ben suçlarım. Ülkücü geçin, sessiz durup hiç fikirlerini söyleme, hepimizi lanetle, sonra da böyle kirli işler çevir.»

«Ama daha yargılanmadı ki.»

«Haydi canım, ateş olmayan yerden duman çıkar mı? Shirley Taylor dedikleri o kız da, biraz hızlı galiba. İşittiğime göre bir de oğlan.»

«Sen ne dersin Edgar? Sen oradaydın.»

«Eğer adam becerdiyse, kızmamalı. Kızın bakışları hep yatağa davet ediyordu; kalçaları da yatakta yuvarla beni diyordu sanki.»

Gülüşmeler...

«Zaten o da bunu farketmiş ya!»

Yeniden kahkahalar...

«Ne dersin, acaba?»

«Yok canım, sanmam, biraz öpüp sıkıştırmıştır, o kadar. Şey yapacak kadar yürekli olduğunu sanmam —nasıl diyorlar bakayım— münasebet mi?»

Wier'in kalbi duracak gibi oldu, nefesi kesilirken, erkek sesleri gülmeye devam etti. Bu saçmalar içinde

kendisini en çok yaralayanın hangisi olduğunu kestirmek zordu doğrusu; her halde Trowman'ın, arkadaşı Trowman'ınkiler. Sesler uzaklaştı ve son bir hakaret gibi, Trowman'ın bu sefer de şöyle dediğini işitti: «Farkında mısınız, sınıfında yine bir afet var. Şu saçları sarı boyalı kız: Virginia Ford. Doğrusu o kızla ben bile şöyle bir yirmi dakika baş başa kalmak isterdim.»

Trowman'ın sesinde boğuk bir ifade vardı. Bundan daha garip bir durum düşünülemezdi. Wier'in çevresinde, henüz kanıtlanmamış ahlaksızlığını lanetleyenlerin hepsi, sözde «arkadaşları»ydı ve hepsi de aslında ahlaktan yoksun kişilerdi. Utanmadan bir de böyle konuşuyorlardı Shirley hakkında. Wier şu anda bile çocuğun hesabına üzülüyor, «kızı» için acı çeken bir babanın ıstırabını yaşıyordu. Genç kızda bir meziyet bulup sevmişti, şimdi bile bu meziyetin aslında var olmadığına inanamıyordu. Mutlaka var olmalıydı bu meziyet; birlikte geçirdikleri haftalar kanıtlamıştı bunu. Shirley'i tam tersi yöne iten, dünyanın en büyük kötülüklerinin kucağına atan, kendisinin ansızın ve kabaca reddedişi olmuştu. Dayanılacak şey değildi bu. Hiç kimse göründüğü gibi çıkmamıştı. Ne arkadaşları, ne öğrencileri, ne de karısı. Bay Umpleby suçsuzluğuna inanmıştı; Freda da; ama yalnız kendi çıkarları için. Geri kalanlar memnun, pusuya yatmış, önyargılara eğilimli, hakkında verilecek hükmü bekliyorlardı.

Wier, öğretmenler odasına yürüdü, çekinerek karmakarışık seslerin çıktığı yere girdi; çeşitli şivelerle konuşmalar, alçak ve yüksek sesler, koşuşmalar, çakılan bir kibritin gürültüsü, kadın gülüşmeleri, rahat ve memnun kahkahalar, çekilen bir iskemle, kalorifer radyatörlerinin ıslıkları, çevrilen sayfaların hışırtısı. Hep aynı sesler. Fakat içeri girmesiyle birlikte, bütün bu sesler bir anda kesildi, çok kısa süren bir ölüm

sessizliğinden sonra, yavaş yavaş yeniden başladı, ama eski gerçekliğinden çok uzaktı şimdi; uyum kaybolmuştu. Alçak sesle konuşanlar bağırıyor, bağırarak konuşanlar fısıldaşıyordu; rahatlığın yerini, gerginlik almıştı. Gülüşmeler de, sıkılgan sırıtışlara dönüşmüştü.

Hepsi, Sylvan-Jones'un her gün açıkça söylediği şekilde, her zamanki yerlerinde duruyor, ya da oturuyordu. Richard yine kapının yanında, sıkıcı bir tavırla, ciddi ciddi Lyons'la konuşuyordu. İkisi de başlarını kaldırıp Wier'e baktılar, ama o kadar. Akıllarının başka yerde olduğu belliydi. Wier, zevksiz bir konudan farksızdı: Nasıl olsa ya çekip gidecek, ya da sepetlenecekti. Faith (parmağında kalın nişan yüzüğü) ve Bill Brown'la arkadaşlarından bir-ikisi, bir an hararetli konuşmalarını kesip, hayretle baktılar, sonra aynı hararetle devam ettiler sohbetlerine. Anlaşılan tarafsızlıklarını, önyargılar karşısındaki bağımsızlıklarını ispatlamaya hazır görünüyorlardı. Yalnız Kızıl Ejder'le kadınlı erkekli arkadaşları —hepsi de yorgun, kendilerine uymayan, kendilerini taklit etmeyen bir dünyaya karşı buruk, dedikoduya meraklı ve eyleme geçemeyecek derecede yaşlıydılar— her zamanki küçümseyen bakışlarıyla, Wier'i mahkum ettiklerini gösterecek ölçüde açık davranmak cesaretini gösterdiler. Düşmanca süzdüler kendisini ve hattâ Wier fısıltı halindeki protesto sözlerini bile işitti: «Oh, oh!» Öğretmen odasına girmesine çok şaşmışlardı sanki. Wier çirkin bir suçla itham ediliyordu. Bundan dolayı da bu işle ilgili görülüyor, bu yüzden boyun eğerse, suçunu kabul etmiş sayılacaktı. Özür dilemeler. Ha, doğru! Bunlar hiç eksik olmamıştı. Formalite gereği. Bu günlerde herkes özür diliyordu zaten.

Melkis her zamanki gibi «Times» gazetesinin ar-

dına sığınmış, oradaydı. Hiç bir şeyle ilgilenmiyordu yine.

Constance, bakar körler gibi birtakım notlar okuyordu. Yeteri kadar cesaret topladıktan sonra —çünkü böyle bir hava içinde fikrini söylemek için. insanın cesaret sahibi olması gerekirdi, zilin çalmasını beklemekten başka bir şey yapmayanlar da vardı— yürüyüp Wier'in yanına geldi, yanakları al-al oldu, herkesin kendisine kulak kabarttığını anlayıp, yeşil gözlerini kaçırarak ve sesi titreyerek, «Bütün otup bitenlerden dolayı geçmiş olsun derim,» dedi.

Kıpkırmızı olan Trowman da, utanılacak bir ikiyüzlülükle, «Dostum, bu korkunç dertten dolayı, geçmiş olsun sana,» dedi. «Acaba benim yapabileceğim bir şey var mı?»

Wier'in kibarca, «Hayır, teşekkür ederim,» demesini bekliyordu ve Wier de öyle dedi. Wier, öğrenciler de içinde, herkesin meseleyi nasıl öğrendiğini sormadı bile, ama çoktan hakkındaki hükmün verildiğini anladı. Anlaşılan kızın annesi-babası okuldan da geçmişti.

«Eminim, saatim bozuldu,» dedi Trowman'a, Constance. Bu haliyle, bir partide rahatsızlanan davetliden hiç farkı yoktu. «Seninki kaç acaba?»

«Ona geliyor.»

«A, öyleyse doğru benimki de!»

Modası geçmiş telefon bu sırada çaldı, kararsız bir sessizlik oldu, Lyons alıp açtı, dinledi; «Evet, döndü,» dedi. Ve Wier'e bakıp, sanki çok konuşursa, ona sempati beslediğini göstermekten çekiniyormuş gibi, kısaca seslendi: «Seni görmek istiyormuş, Wier.»

Tam bu sırada bay Hunt içeri daldı, odadaki sinirli havanın yerini birden bir heyecan alıverdi. Adam,

esen havanın farkına bile varmadan, Wier'in yanına yaklaştı.

«Çok özür dilerim efendim. Çok çirkin bir şeydi yaptıkları. Ama bir düzineye yakın haylazın adını tespit edebildim.»

«Hiç önemi yok,» dedi buz gibi bir sesle Wier. «Bir çeşit düşüncelerini açığa vurmaydı yaptıkları,» diye de, herkesin işitmesi için yüksek sesle ekledi. Önyargı! Yargılamasız varılan bir hüküm!»

«İşitin, işitin!» dedi birden ve hiç beklenmedik bir anda Melkis. Herkes hayretle dönüp ona baktı. Trowman kendine özgü nedenlerle kıpkırmızı oluverdi.

Bay Hunt işe şaşkına dönmüştü. Hiç kimse ona Wier'in başına gelenlerden sözetmemişti. Adamcağızın bir tek dostu bile yoktu ki. «Anlayamadım doğrusu ben...»

«Özür dilerim,» dedi Wier, «benim gidip bay Ferguson'u görmem gerekiyor.»

«Bu ne telaş böyle,» dedi Wier dışarı çıkarken arkadaşı Lyons'a dönen Richards.

Herkes işitsin diye, «Çok çirkin bir şey,» dedi yüksek sesle Kızıl Ejder. Kendisini tutamayıp gülümsedi.

«Bu sabah vaktimin yarısını,» diye soğuk bir tavırla söze başladı bay Ferguson, «sizin sınıfınıza ders vermekle, diğer yarısını da kız öğrencilerin anneleri-babalarıyla, şu müessif olayı tartışmakla geçirdim. Fakat hiç bir şeyden haberim olmadığı için, çok zor durumda kaldım. Bana gelip, meseleyi anlatsaydınız, hiç olmazsa...»

«Her şey dün öğleden sonra meydana çıktı.»

«Karınız bu sabah telefon edip, hasta olduğunuzu söylemişti. Fakat bakıyorum, şimdi buradasınız.»

Bir açıklama beklediğini belli edecek şekilde durdu.

«Avukatımlaydım.»

«Yani hasta değil miydiniz?»

«Karıma ille de yalancı demek istiyorsanız, diyebilirsiniz efendim,» dedi öfkeden yüzü kıpkırmızı olan Wier.

«Benim kimseye dil uzatmaya niyetim yok,» dedi bay Ferguson. «Şu durumda kendisinden beklendiği şekilde size dürüst davrandığından eminim karınızın. Fakat madem masumsunuz, niçin gelip bana her şeyi anlatmadınız?»

«Bir avukat bulabilmek için acele çıkmam gerekti.»

«Her halde sendika.»

«Bu yıl üyelik aidatımı ödemedim.»

«Bence daha iyi olurdu.»

«Yeni öğrendim.»

«Bu olay, aslında son derece çirkin. Okulun itibarını da çok sarsacak. İçki, otellerde gecelemek, kızlarla soyunuk olarak sohbet...»

«Soyunuk olan oydu, ben değil.»

«İşittiğime göre, siz de gömleğinizin kollarını sıvamışsınız!»

Wier hiç bir şey demedi bu laf karşısında.

«Böyle bir durumda en iyisi ne yapmalı, doğrusu kestirmek çok zor,» dedi bay Ferguson. «Gelecek yaz yeniden geziler düzenleyebilir miyim artık? Annelere, babalara, aile birliği komitelerine ne diyeceğim? Seyahate ben başkanlık ettiğim zaman, hiç böyle şeyler olmamıştı. Bu kızla bütün bir günü beraber geçirdiğinizi bayan Woodman da onaylıyor. Hiç bir mazeret bulamazsınız buna.»

Demek kendisini çarmıha gerdikleri haçın çevre-

sindeki seyirciler arasında Constance da vardı ha? Üzüldü buna Wier. Daha iyisini ummuştu ondan. Ama bay Ferguson'un çetrefil soruları karşısında kızcağızın yalan söylemesine imkan var mıydı hiç?

«Gayet masumane bir şeydi bu.»

«Ne olduğu değil, başkaları tarafından nasıl görüleceği önemlidir,» dedi sinirlenmeden bay Ferguson. «Başkaları ne düşünür, ne der?»

«Başkalarının ne düşünecekleri o kadar önemli mi?»

«Önemli mi? Önemli mi diye soruyorsunuz bir de?» Bay Ferguson iyice şapşallaşmıştı. «Bay Wier, siz aklınızı mı oynattınız? Siz bir öğretmensiniz, sorumlulukları olan bir insansınız ve size genç bir kız emanet ediyorlar. Böyle bir durumda, başkalarının en ufak bir düşüncesi bile önem taşır.»

«Yanlış anladınız, ben masum olduğuma göre ne önemi var demek istedim.»

«Masum olduğunuzu ümit ederim, bay Wier. Tersini düşünmek bile istemiyorum. Zaten masum değilseniz...»

«Bana bu konuda yardım ederseniz, sevinirim efendim.»

«Biraz geç de olsa, bana açıldığınız için memnun oldum.»

«Bay Ferguson, acaba mahkemede tanıklık ederek bana yardım edebilir misiniz? Avukatım dedi ki, eğer kişiliğim hakkında lehimde ifade verecek olursanız...»

«Bunun yakışık alacağını sanmıyorum,» dedi bay Ferguson. Böyle derken de, kendisinin değil, ancak Wier gibi birinin hoşlanacağı kirli bir oyuna katılmak istemediğini belirten bir hava takınmıştı. O, ülkücü, kültürlü bir insandı. «Öğretmenlerin, içlerinden birini

kurtarmak için bir araya gelip seferber olmaları yakışık almaz.»

«Peki, acaba bir yazılı ifade verseniz?»

«Elbette o olur,» dedi heyecanla Ferguson. «Size elimden gelen yardımı yaparım. En iyi yolun da bu olduğunu kabul ediyorum. Annelerin-babaların öğretmenleri çok çabuk mahkum etmek gibi bir alışkanlıkları vardır; fakat hafızaları hiç kuvvetli değildir. Daha ince meseleler karşısında kayıtsızdırlar.»

«Ben, mahkemeye gönderebileceğiniz bir ifade demek istedim. Bay Umpleby'in duruşmada okuyacağı bir şey.»

«Bay Umpleby mi dediniz? O da kim?»

«Avukatım.»

«Buraya geleli daha çok olmadı,» dedi ağır ağır, üstüne basarak bay Ferguson. «Mesele şu ki, bu kızın annesiyle babası —özellikle annesi— hiç hoş insanlar değil. Fakat dediğim gibi, anlıyorsunuz ya, siz de pek aklı başında hareket etmiş sayılmazsınız. Örneğin şu konyak meselesini alın ele. Kıza niçin konyak içirdiniz?

«Hayır efendim, su içirdim. Çünkü deniz tutmuştu.»

«Benim bildiğim gemide bir şeyler olmuş; hem bay Trowman da konyak hikayesini onayladı.»

«Ha, o ben değildim. Bir İtalyandı.»

«Fakat Wier, bu çocuklara göz-kulak olmak sizin görevinizdi.»

«Çocuklar portakal suyu istemişlerdi.»

«Öyleyse niçin portakal suyu vermediniz?» Ferguson elini salladı, kaşlarını çattı, hiç bir açıklama istemediğini belirtti. «Bir mazeret bulacağınıza şüphem yok, fakat mesele şu ki, Sylvan-Jones olsaydı, asla böyle bir şeye göz yummazdı. Sonra bir de Pa-

ris'te beraber geçirdiğiniz bütün bir gün hikayesi var. Bunu siz de inkar etmiyorsunuz. Ben ne mahkemeyim, ne de yargıç, fakat insanın üzerinde hiç de hoş olmayan bir izlenim bırakıyor davranışınız.»

«Bütün yaptığımız...» Wier birden o gün masum hareket edenin yalnız kendisi olduğunu hatırlayıverdi.

«Evet, evet, mutlaka birtakım iyi mazeretler bulacağınızdan eminim,» dedi Ferguson. «Fakat annelerbabalar bunları sansasyon meraklısı gazetelerde okuyacaklar ve birtakım sonuçlar çıkaracaklar. Bana kalırsa başka bir okula nakil yaptırırsanız, herkes için çok daha iyi ve akıllıca bir şey olacak. Size bu konuda yardımcı da olabilirim.»

«Fakat ben suçlu değilim ki.»

«Hayır,» dedi kararsız bir tavırla bay Ferguson. «Fakat hakkınızda ne hüküm verirlerse versinler, okulda kalmanız yine de sizin için sıkıcı bir şey olacak. Siz de aynı fikirde değil misiniz?»

«Peki, niçin kaçacakmışım ben?»

«Mesele, okul için en iyi şeyi yapmak. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?»

«Anlıyorum,» dedi Wier, «kendimi kurtarmam gerekiyor!» Ve içinde büyük bir zafer kazanmanın sevinciyle, kapıya doğru yürüdü.

IV C sınıfı o gün öğleden sonra pek merhametliydi. Sabahki toplu gösteriye katılıp, düşüncelerini ortaya döktükleri için biraz utanmışa benziyorlardı. Öğretmenlerinin ne kadar yorgun olduğunu görmüşler, birkaç saat daha geçerse, hasta düşeceğini anlamışlardı. Fakat son dersin ortasına doğru, Wier'in ustaca hazırlanan bir şakayı sineye çekmesi gerekti; elinden gelmedi bunu engellemek.

«Bir şey söyleyebilir miyim efendim?»

«Evet, neymiş o Virginia?»

Virginia Ford edepsizce bir edayla ve sınıfın kendisine hayran hayran baktığını bilerek, ayağa kalktı; göze batacak şekilde gösterişli giyinmiş ve makyaj yapmıştı; cinsel anlayışları geniş ve küstahlığa yakın olanlar için, çekici bir kızdı.

«Efendim, bizler IV. sınıfa geçtiğimize göre, artık cinsel bilgiler dersi de görmemiz gerektiğini düşündünüz mü hiç?»

Aslında bu sorunun altında «sizin sınıfınızda» anlamı gizliydi

Gülüşmeler. Belli ki bu önceden kararlaştırılmış bir şakaydı; ya bu soruyu sorsun diye arkadaşları kızı kandırmıştı, ya bahse girmişti (ya da sinirleri çok sağlam bir kızdı.)

Wier şaşaladı, ama öylesine duygusuzlaşmıştı, öylesine bitkinleşmişti, öylesine vurdumduymaz olmuştu ki, gayet sakin bir tavırla, «Size öğreteceğim bir şey kaldığını sanıyor musunuz, Virginia?» diye sordu. «Oturun yerinize lütfen.» Böylece şaka, başladığı yerde bitmiş oldu. Fakat yine de yüzlerdeki, gençlere özgü önyargılar ve düşünceler, küstahça ifadeler silinmedi. Kırk dakika süreyle hep kendisini inceleyip durdu bakışlar.

Islak bir geceydi. Sert rüzgar, yağmuru her tarafa savurup duruyordu. Sundurmanın dışında beklerken, düşen yapraklar Wier'in yüzüne çarptı. Yağmur suları, hiç onarım görmemiş oluklardan üzerine döküldü. Bahçedeki yüksek ağaçlar sallandı. Wier'in papuçlarından teki çok rahatsızdı, çorabına kadar ıslanmıştı içi. Pençe istiyordu her halde tabanı, ama sonra, daha sonra. Şimdi bu gibi işlere ayıracak vakti yoktu.

«İyi geceler,» dedi rahip.

Kimin geldiğini görmek için bir parça dışarı sarktı, suratı asılır gibi oldu. Birkaç ay önce, kendisine yardım etmeyi reddeden öğretmeni tanımıştı.

«Adım Wier, rahip efendi.»

«Ha, tanıdım bay Wier.»

«Ne müthiş bir hava, değil mi?»

«Sahiden çok fena. İçeri buyursanıza!»

Kapı kanatları çarpıldı. Kağıtlar uçuştu. Bir yemek kokusu çarptı Wier'in burnuna ve bir ses sordu, «Kim o, Richard?»

«Biraz sonra geliyorum, sevgilim.»

Harap evin kocaman holü, buz gibiydi. «İçeri buyrun,» diye üsteledi rahip. «Ben de gaz sobasını yakayım.»

Geniş, çirkin döşeli odadaki gaz sobasını yaktı. Fakat iş olsun diye yapmıştı bunu —muhtaç biri geldiği zaman, iyilik etmeyi asla unutmayın— fakat oda yarım saatten önce ısınmazdı. Wier'in ıslak yağmurluğundan aşağı sular sızıyordu. Rahip şöyle kaçamak bir bakışla sızan sulara bakmadan edemedi. Yağmur cennetten iniyordu, ama ağaçlardan süzülüp şehrin fabrika dumanlarıyla kirlenen havasından geçtikten sonra Wier'in yağmurluğuna düştüğü için muşambanın üzerinde leş gibi bir leke bırakıyordu. Oysa karısı daha bu sabah...

«Pardesünüzü çıkarmaz mısınız?»

«Ziyanı yok,» dedi Wier. «Sizi yemeğinizden alakoyacağımı sanmıyorum.»

«Ne münasebet, ne münasebet!» Uzun boylu, soluk benizli rahip, karşısındakinin hoşuna gitmek isteyen bir edayla, yürekten konuşmak için çabaladı, ama beceremedi. Günahkârlar o kadar çoktu ki; hepsi bir şeyler istiyordu; gecikmeden elde etmek niyetindey-

diler istediklerini. Allaha aldırmadan, dürüst olmak niyetindeydiler. Haklı oldukları ispatlanmazsa, bir daha adım atmazlardı buraya. «Çanlar hakkındaki fikrinizi değiştirmediniz mi? Çan mıydı konumuz?»

«Hayır, pazar günleri ders vermek için birini istiyordunuz.»

Rahip, üstü mektuplar, yazmalarla dolu bir masaya, yorgun bir tavırla eğildi. Masanın ardında raf raf kitaplar, bir de kutsal bir resim vardı. Bilimsel kitaplar, **Reader's Digest** ciltleriyle bir arada, omuz omuzaydı. Rahip öbür dünyanın meseleleriyle öylesine meşguldü ki... Ama bu dünya hakkında da birtakım fikirleri olmalıydı.

«Hasat Festivali hakkında ne düşünüyorsunuz?»

«Mükemmel,» dedi Wier, «hele çiçekler.»

«Bayan Aldington'un çiçekler konusunda üzerine yoktur. Bilmiyorum ne yaparız, eğer...» Ama bu yarının, gelecek yılın derdiydi; dertleri bugün için yeter de, artardı bile...

«Doğrusu çok büyük hayal kırıklığına uğramıştık,» diye uzun bir sessizlikten sonra devam etti rahip, «kendinizi çanlarla eşit görmemeniz kırmıştı bizi.»

«Bazan pazarları çalışmak gerekiyor. Şimdiye kadar mümkün olmamıştı, ama...»

«Biliyorum, biliyorum,» diye atıldı rahip. «Birkaç saat serbest zaman bulabilmek o kadar zor ki. Bir dengemiz yok. İnsanın sağlığı bozuluyor, görüşü değişiyor, ama en sonunda geldiniz işte. Ölçülerimiz, yani yaşama düzeyimiz o kadar yüksek ki.»

«Sizi görmeye geldim,» dedi havadan da soğuk bir edayla Wier, ama bir yandan da kendisini buraya gelmeye zorlayan itici güçten pişman olmaya başlamıştı. «Acaba bana bir yardımınız dokunabilir mi diye soracaktım.»

Tam tahmin ettiği gibi oldu: Rahip bir anda çorbasını, önemli işlerini unutmuş, böbürlenmişti; nihayet akıl verebileceği bir mesele, bir dert çıkmıştı ortaya.

«Elbette! Memnuniyetle!»

«Beni, öğrencilerimden birine karşı uygunsuz davranmakla itham ediyorlar...»

Doğrusu söyleneni birden anlayamadı rahip. Günahkârlar ona gelip de, günahlarını böyle açık-seçik itiraf etmezlerdi hiç. Bu nedenle heyecanla, «Var gücümle, elimden geleni yaparım,» dedi. «Orta zekalı çocuklar şimdi o kadar etki altında kalıyor ki, neredeyse bizi alt edecekler.»

«Fakat suçlanan çocuk değil, **benim.**»

«Ya?» Bu sefer iş değişmiş, kuşkulu bir hal almıştı. «Neyle suçluyorlar?»

«Genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık,» dedi hafifçe kızaran Wier. «Fakat yanılıyorlar, birtakım olayları yanlış yorumluyorlar, hep bundan. Acaba mahkemeye gelip, benim kişiliğim hakkında, lehimde tanıklık edebilir misiniz?»

«Çanların altında sizinle sık sık karşılaşmış olmayı dilerdim,» dedi rahip. «Birbirimizi pek fazla görmedik ki. Adınızı bile zor hatırladım.»

«Ama ben düzenli şekilde buraya bağışlarda bulunup, ayinlere katılıyorum.»

«Evet, doğru, ama ne kadar zamandır buradasınız? Yani bu semtte demek istiyorum?»

«Bir yıl olacak neredeyse!»

«Anladınız mı şimdi? Hiç de o kadar uzun bir süre değil. Daha dün gelmişsiniz gibi geliyor!»

«Benden Pazar Okulu'nda fahri öğretmenlik yapmamı istemiştiniz. Çocukların ruhlarına seslenmeye layık gördüğünüze göre, beni...»

«Ama, siz de biliyorsunuz ki, öğretmen yapmadık sizi,» diye açıkladı rahip. «Kiliseye karşı gösterdiğiniz ilgi üzerine bunu tasarlamıştık, benim denetimim altında bir şeyler olabilirdi, anlıyorsunuz ya!»

«Bu konuda bir şey söylememi ister misiniz?»

Rahibin burnu mis gibi kokular almaya başlamıştı; gözleri de gelecek ay ne fatura geleceğini düşünerek, ateşe dikilmişti. Rahip bir gerçekçiydi. Ancak elinden geleni yapardı. Fakat hemen herkes, kendisinden yararlanmaya bakardı. Hem de kilisenin sıkışınca imdatlarına koşan ve sinirlerini yatıştıran, sırf iyilik olsun diye değil de, kendi başlarının derde girmesini önlemek için para verdikleri bir yer olduğunu düşünerek. Fakir bir semtti burası: Kin, şiddet, ahlaksızlıklar, kokuşmuşluk, cehalet ve hemcinslerini sevmemek; ne ararsan vardı. Alsace cinsi köpeğini her sabah kasten dolaştırıp kilisenin kutsal topraklarına bırakan bir adam vardı. Kanun değiştirilmeden önce, fahişenin biri kilisenin alçak duvarına oturur, sigarasını tellendirerek müşteri beklerdi. Yazın düzenlenen garden partide birkaç yüz kişinin sığabileceği kadar geniş, büyük bahçenin sarmaşıkları arasında, sekiz yaşında bir kıza tecavüz edilmişti. Sıcak bir yaz gecesi de, şeytanın ta kendisiyle burun buruna gelmişti rahip efendi. Kalbini yaralamıştı bu. Küçük adam belki kötü bir insan değildi. Ama mahkemeye gidip de, gerçekten dürüst biri olduğu hakkında nasıl yemin edebilirdi? Belleğine yerleşen şeytan, yakasını rahat bırakmıyordu rahibin. Adamın düzenli olarak kiliseye gelip gittiğini bildiği halde, bunun adaleti yanıltmak için girişilmiş bir çaba olup olmadığını bilemezdi ki. Kanaatini yarım-yamalak açıklaması, belki de gerçek bir suçlunun yakasını adaletin elinden sıyırmasına yol açacaktı. O zaman ceza verebilecekler miydi kendisi-

ne? Hayır. Şeytanın kol gezdiği bir semtte, iyilikle gerçeği bir arada yürütmek şarttı.

«Siz de anlarsınız ki açık yüreklilikle düşüncemi söylemem imkansız,» dedi erkek erkeğe bir konuşma yapmayı deneyerek. «Sizin iyi bir insan olduğunuzu **hissediyorum;** çekingensiniz, ama benim gibi, siz de şeytana uyabilirsiniz. Nasıl emin olabilirim bundan?»

Küçük adam gülümsedi, rahatlamış, memnun olmuş gibiydi. «Elbette, haklısınız,» dedi. «Beni aslında iyi tanımıyorsunuz. Hiç kimse tanımıyor ki beni. Sizi yemeğinizden daha fazla alakoymayayım.»

Bu son cümlesini biraz buruk bir edayla söylemişti, ama rahip aldırmadı. Gaz ocağını kapattı, cilalı yere sızan yağmur sularını görmemezlikten geldi; yapabileceği şey bu kadardı. Rüzgarın ıslık çaldığı sundurmanın altında durdu, el sıkıştılar. «İşlerin yola gireceğinden eminim ben. İsterseniz bir başka zaman buyrun, bu konu hakında konuşalım. Duruşma ne zaman?»

«Birkaç gün sonra.»

«Gelin, gelin de konuşalım. Kişi olarak size yardım edebilirim.»

«Evet, belki gelirim,» dedi küçük adam, ama ikisi de «gelmeyeceğini» biliyordu. Rahip, ikinci elektrik direğinin altına varıncaya kadar ardından seyretti Wier'i: Yağmur altında yürüyen, çökmüş, ezilmiş bir adam; sarkıntılıkla suçlanıp, birinden hakkında iyi demesi için ricada bulunan bir insan. Her halde tek dostu da yoktu. Rahip birden bir çöküntü, hattâ suçluluk hissetti içinde. Ama insan gerçekçi olmalıydı, doğru olmayan şeyler söylememeliydi. Adamcağız için dua edecekti, yapabileceği tek şey buydu. Hiç yoktan iyiydi yine de, ama suçluluk duygusu içine işlemişti bir

kere rahibin; yemeğini yemek için sofraya oturduğu zaman, etinin yandığını gördü. Kimbilir, belki de bu bir uyarı, bir cezaydı.

Doktorun gaz ocağı, rahibinkinin tersine boğucu bir sıcak yayıyordu. Wier yağmurluğunu çıkardı ve iki yaşlı hanım hayretle kendisini süzdüler. Genç bir kadın girdi bekleme odasına, cicili-bicili dergilerden birini aldı, pencere yanındaki iskemlelerden birine oturdu. Wier, rahat bir koltuğa yerleşti; sırası geldiği zaman, yerinden kalkmakta bir hayli güçlük çekecekti. Yaşlı kadınlar, zengin oldukları izlenimini uyandırıyorlardı üzerinde. Annesinin-babasının sağlıklarında görmediği cinsten bir zenginlik. Fakat kimseye acımadan, durmadan yakınarak ve herkesi mahkum ederek hayatlarını sürdürecek kadar halleri-vakitleri yerindeydi onların da. Dünya sanki 1913'teki kadar gençti.

Kalın kapının ardındaki koridordan birtakım sesler geldi.

«Karısı,» dedi kadınlardan biri, ama bir açıklama kadar, biraz da eleştiriye benziyordu sesinin tonu. Dışardaki Cheltenham lehçesi, «O, Felicity, merhaba şekerim!» dedi. «**Girsene** içeri.» Bu Felicity her kimse, sesi yüksek çıkmadığı için, ne söylediği işitilmedi. Yazık. İki hasta yaşlı kadın, utanç verecek şekilde kulak kabarttılar. Doktorun karısının sesi duyuldu yine. «29'unda Adrian'lara gidecek misin? Hayır, yalnız şarap var; eminim yalnız şarap olduğuna.» Bir el kapının tokmağını çevirir gibi oldu, fakat ses hemen atıldı: «Hayır, oraya girme. Buraya gel. Ben Julian'a söylerim.»

İki yaşlı kadından daha şişman olanı, «Özel hastaları,» diye homurdandı.

«Olsun,» dedi öbürü, «olsun, yine de iyi adam.»

«Hele çocuklara karşı. Ben işi azıtıncaya kadar, hep Dr. Hilton'a giderdim.»

«Ben de yıllarca Dr. Grierson'a taşındım. Tam otuz yıl!»

«O da beni tedavi için bir keresinde eve gelmişti. Hattâ geçen kış, tam yirmi bir defa geldi. Çok kötü bir kış geçirdim geçen yıl.»

Sustu, dikkatle Wier'e baktı; sonra biraz daha arkadaşına sokulup, kulağına bir şeyler fısıldadı: Wier, söylediklerini sadece birkaç kelimesini işitebildi. Oldukça sevimli ve ciddi tavırlı genç kadına bakıp gülümsedi; o da kendisine sertçe bakınca, Wier kızardı, ne yapacağını şaşırdı, yoksa kadın asıldığını mı sanmıştı?

Doktor beklenmedik bir anda birden içeri girdi —belki de Felicity'nin ziyareti, sadece bir dost ziyaretiydi— ve ayağa kalkmak için davranan yaşlı kadına, «Nasılsınız bakalım bugün, bayan Wetherby?» diye sordu.

«Eh, oldukça iyiyim,» dedi suçlar gibi bayan Wetherby. «Bu ilaçları galiba bizim üzerimizde denemek için gönderiyorlar.» Dünya açlıktan kırılırken, bu kadın çok yemekten şişkolaşmıştı. Otura otura yağ bağlarken, milyonlarca insan yorgunluktan kırılıyordu. Dünya birbirini kovalayan bunalımlar içinde yuvarlanırken, bu kadın yiyor, durmadan yiyordu —iyisini, daima en iyisini, hayır, margarin yemez, ağzına bile sürmemiştir—, yine kendisi gibi şişkolaşmış bir de köpek besliyor evinde, para konusunda her türlü çıkışları lanetliyordu. Cildi, bir gergedan cildi kadar sertti. Her şeyinin kusursuz olduğu inancından kimse caydıramazdı onu.

Yaşlı kadın içeri gidince, öbürü bu sefer genç kadınla konuşmaya başladı, «Ne güzel perdeler, de-

ğil mi?» dedi ve bu zorlama konuşma bir çeyrek saat devam etti. On beş dakika süreyle genç kadın, kocakarının hamile olduğunu itiraf ettirmek için yaptığı teşebbüsleri ustaca boşa çıkarttı.

Bu sefer kendisini almak için gelen doktora, «Burası o kadar rahat, ateş de o kadar iyi ki, canım yerimden kalkmak istemiyor,» dedi. Bunu incelik gereği, ya da doğru olduğundan değil, inadına, eleştirmek için söylemişti. Niçin **benim** için acele etmediniz? İçeri girali yirmi dakika olmuştu ve genç kadınla Wier, gergin bir sessizlik içinde karşılıklı oturuyorlardı. Bu yüzden nefes alışları, ya da oturuşları bir parça değişse, hemen farkediliyordu. Hem de dosdoğru birbirlerine bakmadıkları halde.

Sonunda dayanılmaz bir hale geldi bu sessizlik ve Wier, «Bazıları, erkekler hastalanınca, kadınlardan daha huysuz olurlar der,» dedi.

Birtakım sesler ve hareketler, kadının hayretten az daha koltuğundan düşeceğini belli etti. Soluk alışları hızlandı, ancak neden sonra, «Doğrusu bu konuda bir yorumda bulunmak istemem,» dedi.

«İşiniz aceleyse, benden önce girip muayene olabilirsiniz.» dedi Wier.

«Çok naziksiniz,» dedi genç kadın, «Ama yapamam böyle bir şey,»

Oysa on dakikadır bundan başka bir şey düşünmediği belliydi. Bu bir-iki sözü izleyen sıkıcı sessizliği, yine doktorun ansızın gelişi bozdu.

Daha küçük olan muayene odasında, şişeler, dinleme aletleri ve son çıkan şahsın kokusu içinde, Wier şöyle dedi doktora; «Biliyor musunuz, çok önemli bir karar arifesindeyim ve bir türlü gözüme uyku girmiyor.»

«Budur öyleyse sebep.»

«Bence de öyle. Fakat beni bir parça uyutabilecek bir ilaç verseniz, hiç olmazsa gelecek hafta idare edecek kadar, bu bunalımı atlatırım sanıyorum.»

«Kartınızı bulamadım,» dedi Dr. Grierson. «Neydi adınız?»

«Wier. Graham Wier.»

«Ha, evet, sizin ilk ziyaretiniz bu.» Doktor gülümsedi. «Demek bir bunalım, öyle mi? Sizi bir muayene edelim mi dersiniz?»

«Fakat içerdeki genç hanımı bekletmiş olacağız.»

«Daha iyi ya, kavga çıkarmasını önlemiş oluruz, değil mi?»

Muayene kısa sürdü, sonunda doktor, «Her şey yolunda,» dedi. «Endişeye hiç yer yok. Eğer bir haftaya kadar bunalımı atlatırsanız, vücudunuz mükemmel dayanır.»

«Fakat kendimi, bu kadar yorgun hissetmesem, belki daha iyi bir savunma yapabilirim.»

«Sağlığı iyi durumda olanlara ilaç vermekten hoşlanmam. Sonra alışkanlık başlar. Bir aspirinle sıcak süt içmeyi deneyin. Geceleri yatmadan önce sıcak bir banyo yapın. Sağlık durumunuz çok iyi.»

İnsan vücudundan ne kadar az anlıyor doktorlar, diye düşündü Wier. Oysa ben hastaneye kaldırılan biri kadar ölüme yakınım. Mahkemede, maddi deliller diyecekler. Deliller. Kendi kendini kontrol edebilmek. Birinin, bir başka insanın kaderi üzerindeki hakimiyeti. Biri isterse, pekâlâ bir başkasının ölümünü hazırlayabilir. Wier henüz böyle bir şey istemiyordu. Şimdilik istemiyordu. Ama farzedin ki mahkeme kendisini suçlu buldu. Her şeyi çözümlemeye yetecekti bu işte!

«Laf aramızda, yine de bana yardımcı olabilirsi-

niz,» diye itiraf etti Wier. Fikir kendisine pek parlak görünmüş, içini ümitle doldurmuştu. Pekâlâ aşırı bir şehvet düşkünü olmadığını, ruhunun ihtirasla kıvranmadığını kanıtlayabilirlerdi. Ahlak anlayışının, hattâ dine bağlılığının bir açıklaması olurdu.

«Bir kız öğrenci tarafından suçlanıyorum da ben.»

Doktorun yüzü birden donuklaştı, hatlarındaki gülümseme bir anda silindi, ama sağlıklı vücutların bile çöküşlerine tanık olmuş biriydi, bu nedenle hastalara da, gereken mesleki sempatiyi gösterebilirdi.

«Ne yaptınız peki?»

«Hiç bir şey yapmadım, ama ne var ki kızın annesi, beni genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılıkla suçluyor. Hep yanlış yorumlanan hareketler. Ben öğretmenim,» diye telaşla ekledi.

«Size ne gibi bir yardımım dokunabilir? Acaba bir avukat mı tavsiye etsem?»

«Bu suçlamayı yalanlayacak bir çıkar yol yok mu?»

«Ama bu gibi şeyleri kanıtlamak, ya da yalanlamak o kadar zordur ki.»

«Yani ben demek istedim ki —fizik ve organik yönden kanıtlamak imkanı yok mu acaba— yani benim bu işi beceremeyeceğim!...» İyice sıkılarak sustu.

«Her halde iktidarsız değilsiniz, değil mi?»

«Yo, hayır, ama pek sık da...»

«Evli misiniz?»

«Evet.»

«Karınızla cinsel ilişkileriniz normal mi?»

«O müsaade ettiği zamanlar normal,» dedi sıkılarak Wier.

«Ha, bakın, bunu belirtmeliyim. Çünkü aleyhinize olabilir. Normal bir evlilik mi sizinki? Her bakımdan normal mi?»

«Her bakımdan normal bir evlilik.»

Doktor konuyu fazla tartışmadı. «Faydası yok,» dedi. «Sizin 'cinsel' yönden normal olduğunuzu kanıtlamak, 'suçlu'luğunuzu daha da arttırır. Hele evlilik hayatınızda mutluysanız, normalin altında olduğunuzu kanıtlamam da imkansız. Siz, anladığım kadarıyla bunu kanıtlamamı istiyorsunuz benden.»

«Evet,» diye onayladı saf saf Wier. «Beni gideyim artık. Özür dilerim.»

«Ne münasebet, ne münasebet!»

«Zaten en sonunda gerçek ortaya çıkar, değil mi?» diye yokladı Wier.

«Benim bir de psikanalist arkadaşım var...»

«O kadar param yok,» diye itiraf etti Wier. «Zaten çok da önemli değil. Nasıl olsa avukat...»

«Asıl önemli olan,» dedi doktor, «doğruyu söylemektir. Dediğiniz gibi, gerçek nasıl olsa ortaya çıkar. Bir arzu duydunuzsa, itiraf edin bunu, ne derece olduğunu söyleyin. Bu günlerde cinsellik konusunda herkesin çok mantıklı davrandığı malum. Size yolu göstereyim.»

Wier sokağa, kendisini ümitsizce kirli ve lekelenmiş hissederek çıktı. Doktor bile suçluluğuna inanıyordu. Suçlu muyum ben yoksa, diye düşündü. Kimbilir, belki de suçlular, kendilerini hep masum gibi hissederler. Sonuna kadar direnirler. Olayı tekrar düşündü: Shirley, Paris'te; Shirley, Londra'da; Shirley, kitaplarının arasında... Bir kere daha kıza karşı beslediği duyguların temizliğine karar verdi. Fakat duru teninin seyretmiş, çekiciliğine karşı direnmiş, vücudu bir aralık kızışmıştı; kızın arzusuna cevap vermesine ramak kalmıştı. Kendisini gemleyen, istememesi değil, inançları olmuştu. Duyduğu istek onu bütün bir gece

uyutmamış, mücadele etmişti. Niyetlerini hatırladı. Niyetleri her saat değişmişti ve bu kargaşalık arasında neler geçirdiğini hatırlamak kolay değildi. Eliyle kızın kabasına öylesine hafif vurmuştu ki.

«Kapıda biri var,» dedi yakınır gibi Freda. Günlerden cumartesiydi ve can sıkıntısı, pis bir yemek kokusu gibi çökmüştü evin üzerine. Hangi odaya gitse, o kokuyu hissediyordu. «Polise benzemiyor adam. Topallıyor.»

«Paul Melkis!» diye memnunlukla bağırdı Wier. Beceriksiz, sessiz, sakar Paul; kendisini mahkum etmeyecek, sürüyle insanın vardığı yargıyı paylaşmayacak olan tek, yegane kişi diye zavallı ruhunda bir şeyler kıpırdandı.

Kapıda, büyük bir heyecanla, eli-ayağı tutularak, aylardır ilk defa bir insan yüzü görüyormuş gibi seslendi: «Paul! Buyur içeri! Karım Freda. Freda ..»

«İçeri girmeyeceğim. Bir yere götürebilir miyim kocanızı?» diye sordu Melkis. «Yani bir-iki kadeh bir şey yuvarlamaya.»

Freda da kendisini öylesine üzgün hissediyordu ki, hiç çekinmeden konuştu: «Gidecek, içip hasta olacak ama.»

«Bir saat sonra geri getireceğim, merak etmeyın,» diyen Melkis, kadının yüzüne bakıp gülümsedi. «Benim çelik gibi bir irademvardır.»

«Pek yararı olacağını sanmıyorum,» dedi Freda.

Sabahın henüz on biriydi. Hâlâ önceki gecenin kokularını taşıyan bir meyhaneye çöktüler. Yerler henüz ıslaktı. Suyla silinmişti. İskemleler, tabureler bile ters duruyordu. «Dikkat et.» dedi öfkeyle Melkis, «Et-

rafta ne kadar afiş varsa, hepsi insanı genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılığa, kesip-biçmeye, ırza tecavüze, sapık ilişkilere itiyor. Ne olacak bunun sonu?»

«Rezalet bir şey!» diye onayladı Wier.

«Size nasıl yardımım dokunabilir?»

«Bilmem ki.»

«Karakterinin iyiliği lehinde bir ifadeye ne buyrulur? Bir kardinal, ya da polis müdürü falan bulamadın mı?»

«Hayır. Rahip reddetti, doktor da suçlu olduğumu sanıyor.»

«Ya Trowman?»

«Ondan bir şey dilenmek istemiyorum.»

«Ne o, Ballingham Dükü'nün alayı ricat mı ediyor?»

«Bilmem. Ama canım istemiyor.»

«Constance'a ne buyrulur? Bana kalırsa o hâlâ inanıyor sana, ama aslında böyle davranmakla ne iyi ettiğini göstermek için yapıyor bunu. Diğerlerinin hepsi seni mahkum etti.»

«Ferguson da okuldan ayrılmamı istedi.»

«Elbette, elbette isteyecek. Mahkemede tanıklık etmemek için de şahane bir bahane bulmuştur mutlaka.»

«Sözde tanıklık ederse, öğretmenler birbirlerini kolluyor diye düşünürlermiş.»

«Bu adam bir baş olsun da, ne başı olursa olsun, soğan başı olmak için bile ruhunu satabilir şeytana,» dedi Melkis. «Kendisine öylesine önem veriyor ki, tehlikeden kurtulmak için seni safra diye silkeleyebilir rahatça. Herif aynada yüzüne nasıl bakıyor, merak ediyorum doğrusu.»

«Bana ne yaparlar dersin, Paul?»

«Bence en ufak bir kuşku ortaya çıkarsa, bundan sen yararlanacaksın.»

«Her halde kuşkuya düşecekleri bir an olacak. Çünkü odada hiç kimse yoktu ki.»

«Böyle bir onay beklemiyorlar onlar,» dedi Melkis. «Onayı zaman ve mekanda arayacaklar. Sen ve kız o saatte, otelde beraber miydiniz? Biri bu konuda rahatça yemin edebilir. Sonra, kız ne yaptı diyecekler. Kız terslendiği zaman üzgün müydü, kızmış mıydı? Kim doğrulayabilir **bunu?** Bilmiyoruz, değil mi?»

Mitchell doğrulayabilir diye dehşetle düşündü Wier. O mahkemeye gelebilir ve her şeyi yemin ederek anlatabilirdi. Hayır. Gelemezdi. Shirley de teselli bulmak için **onun** odasına koştuğunu söyleyemezdi. Bunu otel personelinden biri, ya da bir öğretmen anlatmalıydı (ama hepsi başka yerlerdeydi), ya da bir başka kız öğrenci. Joan Walker, diye geldi aklına Wier'in. O arsız, sefil kız.

«Çok korkuyorum,» diye itiraf etti üçüncü dublede. «Çok sinirliyim, Paul; müthiş korkuyorum. Herkes, her şeyi öğrenecek ve bu yüzden doğru sanacaklar.»

Melkis de alkolün etkisini hissetmeye başlamış, genellikle ruhunda sakladığı, «The Times» gazetesinin ardına gizlediği, ya da buruk yalnızlığına gömdüğü sırları açıklamaya hazırlanmıştı.

«Cesaret sanatı,» dedi, «korkuyu ortadan kaldırmaz, ben başkalarından daha çok inanırım buna. Fakat korkuyu görmemezlikten gelir. Yani bir başka deyimle, gürültü kopart, öfkelen, bağır-çağır, bir şeyler yap, savaş!»

«Ben zayıf bir adamım. Savaşmasını bilmem. Bana asla inanmazlar.»

«Kimmiş onlar, sana inanmayacak olanlar?» diye gürledi Melkis. Sesi o kadar yüksek çıkmıştı ki, kavga başladığını sanan yaşlı bir kadın dönüp baktı. «Onları takan kim? Onlar, Tanrıyı bile çarmıha germişlerdi. Hiç birinin toplama kamplarından bile haberleri yok. Hepsinin milyonlarca bahanesi var! Kendileri gibi aşağılık şeyleri incelemekten asla vazgeçemezler. Dinle beni, Graham. Sen Ingilizce öğretiyorsun. Her gün bir sürü çirkin kaçığın karşısında boy gösteriyor, onlara defol diyorsun. Senin vereceğin savaş, tamamen sözlerle olacak. Kimse kılına bile dokunamaz. Mücadele et, Graham! Onları kelimelerle ez, aptallıklarını ortaya koy!»

Wier içkiliydi, cesurdu, içinden kudret taşıyor, sersemleyen zekası yıldırımlar saçıyordu; artık mahkemeye çıkmaya, bayan Taylor'la, Shirley'le, Ferguson'la, Mitchell'le, Kiernan'la, davalı tarafının vekili bay Ullyat'la savaşmaya hazırdı.

«Öğretmenler odasında seni seven bir tek kişi bile yok,» dedi Melkis buruk bir sesle. «Hepsi bay Ferguson'un karşısında solucan gibi kıvranıyorlar. Hiç biri şefkat nedir bilmez bunların. Briç oynamayı severler. Paul Melkis'in de birtakım tutkuları olduğunu tahmin eder misiniz?» diye Kızıl Ejder'i taklit ederek sordu Melkis. «Benim manevi desteğim senin yanında olacak. Metelik etmese bile.»

«Elbette,» diye korkunun yeniden içini sarmaya başladığını hisseden Wier atıldı, «bu gibi konularda öğretmenler hep birbirlerini desteklerler, değil mi?»

«Bekle ve gör,» dedi Melkis. «Onlar da insan değil mi? Sylvan-Jones öldü. Şimdi yılda ikiyüz sterlinlik bir bölüm şefliği boş. Bu işte de sıra sendeydi! Bunların hepsi çiğ süt emmiş insanoğullarıdır, evlat, çiğ süt emmiştir hepsi! Yani hayvan yaratıkların en

aşağılığı. İkiyüz sterlin için sene satabilirler. Keyfine bak Graham, kolla hepsini; çakalları kollar gibi!»

Bay Umpleby ikinci sigarasını yaktı, sigara paketiyle bir hareket yaptı ve Wier başını salladı. Sonra, «Ben kızın delicesine bir sevdaya tutulduğunu ileri süreceğim,» dedi. «Elbette o inkar edecek bunu. Kız bunu inkar etmek zorunda, yoksa durumu tehlikeye girer. Ardından Paris'teki sözde rahatsızlığını ele alacağız. Telefon numarasını içine yazıp size verdiği rehberden söz edeceğiz. Çeşitli fırsatlarda sizi nasıl öptüğünü sıralayacağız. Hiç ihtiyacı olmadığı halde sizden özel ders almaya kalkışmasını, size 'Peter' diye hitap etmesi ve daha başkaları. Kız gerçekten size abayı yakmışsa —bunu kendisinden sızdıracağım— gerçeği itiraf ettikten sonra mantık uyarınca atması gereken bir adım var (böyle bir şey varsa!); sevdasını reddetmek, inkara kalkışmak, çok ağır gelecektir kendisine; intikamımız bu olacak işte!»

«Bay Ferguson'dan mahkemeye gelip karakterim hakkında ifade verip veremeyeceğini...»

«Ne dedi?»

«Gelemezmiş. Hattâ okuldan ayrılırsam, iyi edermişim.»

«Vay canına! Desenize hiç ümit yok o yönden.»

«Üstelik sırada olduğum bir iş, bir terfi durumu vardı; onu da hiç beklemememi üstü kapalı anlattı.»

«Çok fena! Kimi getirebileceğiz öyleyse? Şurada, ya da burada başkan olan önemli bir dostunuz, etkili bir tanıdığınız var mı?»

«Hiç bir dostum yok,» dedi kendi kendine eziyet eden biri gibi Wier. «Burada tanıdığım birkaç kişi de, yan çizdi. Bir tek Melkis var.»

«Kimmiş o?»

«Eğer yararı dokunursa, bir çift madalya almış savaşta.»

«O yardımcı olabilir mi size?»

«Kendisi ifade vermek istiyor.»

«Öyleyse onu kullanalım.»

Bay Umpleby'ın rahatsızlığını ifade eden bir sessizlik oldu. Wier pencereden dışarıya baktı. Güvercinler kendilerinden emin, düz damın üzerinde yürüyor, dört kat aşağıda da, insanlar —genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılıkla suçlanmayan insanlar— rahat rahat gelip geçiyorlardı. Çok iç karartıcı bir sabahtı. Her şey kurşuni bir renge bürünmüştü. Taşlar, damlar, kaldırımlar, gözyüzü, güvercinler. Wier büyük mutluluklara muhtaç bir insan sayılmazdı, ama böylesine sıkıntılı bir hava, gücünü-kuvvetini daha da kesiyordu. Bir çıkar yol göremiyordu, ufukta hiç bir sevinç belirtisi yoktu; yapabileceği tek şey, küp gibi içmek, içip çatlamaktı.

«Ne yapabilirler bana?» diye birden sordu ve damdaki güvercinler, sanki birden kovalanmışlar gibi, kanat çırparak havalanıverdiler.

Bay Umpleby bir sigara daha yaktı, sonra aynı ümitsiz hareketi tekrarladı: Kusura bakmayın, bu işler beni iyice uyuşturdu.

«Ağır bir ceza da verebilirler, bay Wier,» diye kabul etmek zorunda kaldı avukatı. «100 İngiliz lirası para cezasına mahkum edebilirler, ya da altı ay hapse, veya ikisine birden. Ama merak etmeyin, yapmazlar,» diye telaşla ekledi. «Bir kere yeteri kadar delil yok ellerinde; sonra maddi deliller, çok su götürür şeyler. Ayrıca bildiğimiz kadarıyla olayı onaylayacak pek kimse de yok. Hayır. En çok, hafif bir para cezası verirler.»

«İşimden de olurum.»

«Eğer suçlu bulunursanız, evet,» diye kabul etti bay Umpleby. «Fakat suçlu bulmayacaklar sizi. Yargıçlar aptal değildir, biliyorsunuz. Kız öğrencilerin ne çeşit şeyler olduklarını çok iyi bilirler. Sizi suçlu bulurlarsa, itibarınızın lekeleneceğini ve işinizden olacağınızı bilirler. Kız her halde çok iyi bir masal uydurmak zorunda kalacaktır.

«Ne var ki kızın kabasına bir şamar indirdiğim gerçeği ortada.»

«Dediğim gibi, önemli olan niyetlerinizin kötülüğünü ispatlamaları.»

«O kadar da çok suçluya benziyorum ki,» dedi acımaklı bir sesle Wier. «Çok aciz ve sinirli bir insanım. Ferguson gibi tok sesli, kapı gibi, tanıdıkları çok biri olsaydım ben de.»

«Saçmalamayın!» diye payladı bay Umpleby. «Şimdiye kadar hiç mahkemeye gitmediniz mi? Orada görünüşe bakıp da hüküm verilmez. Şimdi, kızın size kara sevdalı olduğunu iddia etmek, sizinle işbirliği yaptığını kanıtlamak için çeşitli yollarımız var, ama acaba kız bunun karşısında ne yapacak? Siz ne gibi bir sevgi gösterisinde bulundunuz? Hediye falan verdiniz mi? Ne kadar masumane olursa olsun, el yazınızla bir mektup falan gönderdiniz mi?»

«Ona bir dolma kalem hediye ettim.»

«Ne kadardı değeri?»

«Bir-iki Ingiliz lirası.»

«Vah, vah! Yazık.»

«Paris'te de oyuncak bir köpek aldım. Bozuk parası mı yoktu, neydi, onun gibi bir şey. O da bir sterlin.»

«Bir kız öğrenci için üç sterlin para harcamak, büyük para demektir.»

«Fakat bay Umpleby, bu günün koşullarına göre...»

«Evet, biliyorum. Böyle şeyler yapılır. Ben de her Noel'de Eunice'e ve diğerlerine hediyeler alırım.» Güldü, öksürdü, sigarasını ağzından çekti, «eminim, bayan Umpleby bunlara kaç para verdiğimi işitse, küplere biner. Fakat mahkemede bir sterlin büyük değer ifade eder. Bir dolma kalem, bir erkeğin metresine bile verebileceği bir armağan olarak kabul edilir.»

«Kızı beğeniyordum. Çocuğumuz da olmamıştı,» dedi mutsuz bir sesle Wier.

«Bu iyi işte, bay Wier! Beslediğiniz ve ortaya koyduğunuz bütün duyguları, bir baba gibi duyduğunuzu söyleyeceksiniz. Bir öğretmen elbette ki çocuklara sevgi ve bağlılık göstermelidir. İyi bir şey bu.»

Avukat bunu ikisinin birlikte aklına gelen çok inandırıcı bir yalanmış gibi ifade etmişti.

«Şimdiye kadar sanık olarak hiç mahkemeye çıktınız mı, bay Wier?»

«Hayır.»

«Daha önce başka kız öğrencilerle başınız derde falan girdi mi hiç? Başka bir meseleye adınız karıştımı? Ya da bir boşanma davasında suçlu taraf oldunuz mu?»

«Hayır, böyle bir şey söz konusu değil, bay Umpleby.»

«Ben böyle bir şey sicilinize geçti mi, hayatınızda resmî bir kovuşturma var mı diye sordum bunu. Trafik suçuyla dahi mahkemeye çıkmadınız mı? Harika bir şey!»

«Bir kızın kabasına bir şamar indirdim diye gerçekten beni yüz İngiliz lirası para cezasına, ya da hapse mahkum edebilirler mi?»

«Edebilirler,» dedi bay Umpleby; «öyleyse hepi-

miz hapse girebiliriz diyeceksiniz, değil mi? Bir kızı istemediği halde dudaklarından öpmek, aslında ahlaka aykırı sarkıntılık demektir. Bu işleri anlamanız gerek, bay Wier. Halkın güvenliği korunmalı, bunun için yasalar hazırlanmalı ve yasalar kelimelerle ifade edilmelidir. Kullanılan kelimeler de, kaçamakları ve işin içinden sıyrılma girişimlerini önlemelidir. Bana bakın bay Wier, size bir şey soracağım. Başka bir şey geçti mi aranızda? Kızın rızası olmadan yaptığınız bir şey. Bilirsiniz, on altısından küçük bir kızın rızası da olsa, bu kanun nazarında geçerli sayılmaz. Böyle bir durumda, yine de suçlu sayılırsınız. Bir kızın vücudunu elbiselerinin altından sıkıştırmak, genel ahlaka aykırı sarkıntılık sayılır.»

«Kıza ellerimi sadece kendisini itmek, kendimi korumak için uzattım,» dedi saf saf Wier.

«Düşünün bakalım, başka anlama çekeceği, hiç de şefkat gösterisine benzemeyecek bir davranışınız oldu mu? Mesela şöyle bir şey olabilir. Kızın size, kendisini fena hissettiğini söylediğini belirtmiştiniz. Ona bir bardak su verdiniz. Odanızda alkollü içki falan var mıydı? Kız kalkıp da suyuna viski falan kattığınızı ileri sürebilir mi? Yani alışmadığı bir şey anlıyorsunuz ne demek istediğimi, değil mi? Ya da tıptan anladığınızı ileri sürüp, soyunmasını filan istemiş olabilirsiniz.»

«Böyle bir şey asla olmadı dedim ya!»

«Evet, ama böyle bir şey iddia edebilir mi kız?»

«Niçin etsin?»

«Peki, peki, üzülmeyin. Fakat bunları size sormam gerek. Kıza vurdunuz, değil mi?»

«Evet.»

«Şimdi bakalım ne olacak. İşler yolunda giderse, sanıyorum yargılamanın sonuna doğru basit bir sarkıntılık teşebbüsünü kabul edebiliriz. Böyle bir du-

rumda ya hafif bir para cezası verirler, ya da sadece mahkeme masraflarını ödemeye mahkum ederler. Yargıçlar da memnun olur bundan. Şimdi gelelim karınıza bay Wier, ondan ne haber? Böyle bir davada karınız da karakteriniz hakkında ifade verebilir. Bakın, nasıl gülümsüyorsunuz; iyi, iyi! Ne dersiniz, verir mi böyle bir ifade? Aslında sizin rızanızı almama da ihtiyaç yok onu tanık olarak dinlettirmek için.»

«Freda'nın bu konuda ne diyeceğini bilmediğimi açıkça ifade etmek isterim.»

«Eğer o isterse, ben bir şeyler ayarlayabilirim. Gelelim Melkis adlı arkadaşınıza. Siz kızın olay sırasında on altısından küçük olduğunu kabul ediyor musunuz?»

«Evet, şimdi tam on altısında.»

«Meselenin nasıl su yüzüne çıktığını ve sizi nasıl suçladıklarını biliyor musunuz?»

«Galiba kız şikayet etti.»

«Evet, annesi onun adına şikayette bulunmuş. Fakat polis meselenin nasıl patlak verdiği hakkında size hiç bir şey çıtlatmadı mı?»

«Hayır, sormak da aklıma gelmedi doğrusu. Kız bana kızmış ve gücenmişti. Odamdan çıkarken, 'Nefret ediyorum sizden!' dedi. Ben de bunun normal bir tepki olduğunu, geçeceğini düşündüm. Fakat müfettiş muavini Kiernan çıka gelince, kininin geçmediğini daha da ileri gittiğini düşündüm.»

«Ama sizinle telefonda konuşmaya can attığını söylemiştiniz. Kıza telefon edebilirdiniz. Hiç ettiniz mi?»

«Bence ümitsizdi bu davranış.»

«Gerçek şu ki, kız **sizinle** konuşmak istiyordu. Bu, nefret etmek demek değildir. Meseleyi annesinin ortaya çıkardığını ve kanuni işleme onun giriştiğini gös-

terir. Anlıyorsunuz ya, şikayet birtakım sorulara verilen cevaplar üzerine yapılmışsa, kabul edilebilir; ama söz sahibi ve büyük biri tarafından sorulan sorular, hattâ korkutma ve tehditlerle açılmışsa, kabul edilemez. Annesinin de biraz hırçın ve saldırgan tabiatlı olduğu belli.»

«Öyle,» dedi Wier.

«Doğrusu kimin polise şikayette bulunduğunu bilmek isterdim,» dedi bay Umpleby, «Tesadüfen mi ortaya çıktı mesele, yoksa bayan Taylor, Londra'daki otelden doğruca evine gidip...»

«O kadar önemli mi bu?»

«Mesele ortaya çıktıysa, kızın size pek diş bilemediğini gösterir. Bu davayı durduramaz. Fakat bir çeşit tehdit, ya da korkutmayla ortaya çıkmışsa, çabuk yenebilirim onu. Kız sizinle konuşmak istiyordu, değil mi? Niçin aramıyorsunuz onu?»

Wier şaşırmış, kuşkulanmıştı; buruk buruk kendisini çözümlerken, Shirley adlı çocuğun şimdi bile içini korkuttuğunu sezinliyordu. Oysa ne kadar yumuşaktı okulda.

«Ne diyeceğim peki?»

«Bu davayı açtıranın o olmadığını öğrenecek olursanız gerçekten mutlu olduğunuzu söyleyin. Bunu becerdikten sonra, biraz gevezelik edin, sonra kapatın telefonu, yeter. Rakiple bağlantı kurmak pek alışılmış bir yol değildir ama,» dedi avukat düşünceli bir tavırla, «ama böyle özel bir durumda...»

«Bence o kadar yararsız ki.»

«Belki hemen bile vazgeçebilir davadan.»

«Ben inanmıyorum.»

«Çalıştığı berberin numarasını biliyor musunuz?»

Dene bir kere Wier, dedi kendi kendine. Kız sana aşıktı. Bu sevgi bu kadar çabuk ölebilir mi? Yalvar,

tartış, inandırmaya çalış onu. Ümitsizce bir davranış olacağını biliyordu. Kızın annesinin iradesi çelik gibiydi, savaş görmüş bir kuşaktandı, kıskanç, inatçı, kırgın, sosyal durumu yüzünden hep yanıp yakılan biri. Wier'in aklı Umpleby'ın cevap istediği sorunlardan çok daha çapraşık sorunlar üzerine eğiliyordu. Buna rağmen telefonu açtı, numarayı çevirdi; saçma ve yararsız buluyordu hâlâ yaptığını:

«Bayan Shirley Taylor'la görüşmek istiyorum efendim.»

«Yine mi polis?» diye yakındı bir kadın sesi. «Bu kızı hiç rahat bırakmayacak mısınız kuzum?»

«Özür dilerim.»

İşte yine Shirley'in gençlik dolu sesi yanı başındaydı, o kadar iyi hatırlamıştı ki sesi, kızardı, acemi delikanlılar gibi hissetti kendisini; «Alo, kimsiniz?»

«Shirley, sevgili yavrum, beni dinle...»

«Aman Allahım, siz ha? Faydasız, yapılacak hiç bir şey yok artık.»

«Biliyorum, anlıyorum.»

«Kapatıyorum, o kadar çok işimiz var ki. Özür dilerim.»

«Sadece bir dakikanı rica edeceğim.»

«Olmaz, yapamam.»

«Bu iş nasıl başladı, sadece bunu söyle.»

«Nasıl başladığını siz de biliyorsunuz.»

«Bu çirkin dava evde nasıl başladı demek istiyorum.»

«Açık söyleyeyim, ben istemedim.»

«Annen tesadüfen mi keşfetti? Bir kavga falan mı oldu?»

«Bana telefon etmeniz doğru değil. Eğer işitilirse.»

«Annenle kavga mı ettin?»

«Elimden gelen bir şey yok,» dedi Shirley, «Özür dilerim.»

O kadar heyecanlanmıştı ki, Wier ürperdi, yüzünün sapsarı kesildiğini hissetti. Her halde ikisini de yaralamak için annesinin ortaya attığı bir davaydı bu. Emin olabilseydi bundan.

«Yok mu bir şey?» diye sordu bay Umpleby.

«Ben istemedim, dedi.» Wier nefes nefeseydi. Konuşmakta güçlük çekiyordu. «Sonra da, elimden gelen, yapabileceğim bir şey yok artık, dedi.»

«Öyleyse annesi nefret ediyor sizden. Neyse, bir çay içer misiniz?»

Eunice adlı kız Wier'in üzerine doğru eğildi, ama kızın ne giysileri, ne vücudu, ne sıcaklığı, ne de güzel yüzü, Wier'i etkileyecek gibiydi: «Şeker alacak mısınız?» Wier'in kısık bir sesle, «Evet, teşekkür ederim,» demesine rağmen, yüzünde gülümseyen ve sempati dolu bir ifade vardı kızın.

Wier iyice boynunu bükmüştü. Biraz daha sohbet, sıcak bir çay, incecik kollar ve sempatik gülümsemeler, bir fincan çay daha, ayrıntılı, en ince noktalara kadar ışık tutan bir ifade. Altını imzalamasına gerek yoktu, çünkü bay Umpleby durumu iyice kavrasın diye anlatmıştı; sıcak yürekli, sevimli bir ihtiyar olan bay Umpleby. Vücudu ve serseme dönen aklı, yenilgi ve zayıflığı yüzünden sıtmaya tutulmuş gibiydi. Taş basamaklardan aşağı inerken, asansör sahanlığında dolanırken, şaşkın şaşkın bürolara bakarken... Flüoresan ışıkların altında dolaşan kızlar, kocaman daktilo makineleri, el örgüsü kazaklar, bu haftanın bedava hediyesi, patron için yedi pens göndermeniz kafi; hepsi canlı canlı ışıldayan mücevherler; bir sürü önemsiz, fakat isteyerek, rahatça, bir zarar görmeden yaşamlarını sürdüren hayatlar; aynanın önünde düşünceye

dalan gölgeli gözler; yeni bir saç şekli; sütyenlerin içinde bir şey yok, ama ümit var; Remington makinelerin tuşlarına, akılları bir karış havadayken, bir sürü anlamsız sözcükler yazmak için basan kırmızı boyalı parmaklar. Wier, kimsenin farketmediği küçük bir adam olarak merdivenlerden indi; çelik şirketleri, sigortacılar, girilmez, erkekler tuvaleti, buradan çıkılır. Her şey o kadar hayatla doluydu ki. Oysa kendisi ezilmiş, vicdanı yüklü, başı uğuldayan biriydi. Kimseler tarafından görülmeden hepsinin önünden geçti. Bir hiçti, yürüyen bir yağmurluk, bir model. Pekâlâ ölebilirdi de. İntihar etmek. Eğer suçlu olduğuna hükmedeceklerse. Aklıyla Remingtonlardan birinde mektup yazıyordu —adaletin eksikliği, teknik suçluluk, bölünmez, bütün gerçek, Tanrının huzurunda yemin ederim ki, belki şimdi kız ve annesi de kabul ederler— bir an için de olsa oyunun kahramanı olmuştu; heyecan yaratmış, herkes göz yaşı dökmüş, itiraf etmişti. Fakat gerçek, ona doğrusunu söylemişti: Cesaretim yok! Üstelik insanlar hakkındaki tecrübesi, ölümünün hiç bir anlam ifade etmeyeceğini, kimseyi üzmeyeceğini, vicdanını rahatsız etmeyeceğini söylüyordu. Delililer. Hepsi bulacaktı birer delil. Kadın haklı çıkacak, içtenliği içinde kusursuz görülecekti. Bu bile suçlu **olduğunu** gösteriyor Hayır, böyle bir insan **için** üzülemem. Becerdiği marifetin sonuçlarına razı olmalı. Hayır! Eğer bunu yaparsan, dedi kendi kendine **sen** istediğin **için** yapacaksın; dayanamadığın için yapmış olacaksın. Cesaretim yok. Ne yapabilirim? Freda haklıymış. Ben yalnız ders verebilirim. Sonunda masum olduğu doğrulansa bile, önünde aşılması gereken utanç verici durumlar ve dehşet dolu anlar vardı. Ama bir de suçlu görülürse! Hayal gücü bu ihtimali gözlerinin önüne getirince, vücudundan soğuk terler boşandı. Hapishane. Alçalmak.

Kendisiyle birlikte mahkum edilmiş sayılan Freda'yla bir iş bulmak için kapı-kapı dolaşıp şefkat dilenmek. Hayır! İster yazılı, ister sözlü olsun, yürek paralayıcı bir feryattı bu kopan. Ve cildini yakan bir patlama, bir alev, sessiz, tatlı bir son. Ödlek olduğunu biliyordu, ama kendisini bekleyen şeylere karşı çıkacak gücü de yoktu.

Silahçı dükkanı yol boyundaydı. Her şey yerli yerine o kadar iyi yerleştirilmişti ki: Mahkemeler, avukatlar, bir polis karakolu, bir hastane ve silâhçı dükkanı!

Ne olur, ne olmaz diye, bir tane alayım. Hiç olmazsa gerektiğinde silahım olduğunu bilirim de, cesaret bulurum.

Vitrinin önünde asık suratlı bir Irlandalı bıçkın duruyordu: İri-yarı, kötü giyinmiş, kıvırcık, kara saçlarını ucuz bir briyantinle parlatmış, yumrukları sıkılı, parmakları kalın, elinin birinin üstü sargıyla sarılı biri. Kaba, pis elini ağzına götürüp, içi kir dolu tırnağını yemeğe başladı. Ciddi, arzulu bakışlarla süzüyordu çevresini. Vitrinde teşhir edilen her şey, acıyı temsil ediyordu; başkalarının çekeceği acıyı; büyük bir çaba harcamadan çektirilecek azabı. Ah, ne kadar güzel bir şeydi centilmen olmak, insanın kanını uzaktan döküvermek. Wier adamın yanında durdu, hiç kıpırdanmadan, ölümle yakından ilgili olarak Webley marka tabancaları, rovelverleri, balıkçı takımlarını, deri kemerleri, fişeklikleri ve kurşunları inceledi. Vitrinin ardında, mağazanın loşluğu içinde, tezgahın arkasında sessiz, yaşlı bir tezgahtar oturuyordu, zayıf bir yüzü durmadan kırpıştırdığı gözleri vardı. Wier içeri girdi.

«Bir tabanca istiyorum.»

«Ne iş için efendim?»

Doğrusu kendi ölümünün hazırlanışını hiç düşün-

memişti. Bir de silah taşıma iznine ihtiyacı vardı, değil mi? Fakat yaşlı tezgahtar o kadar yorgun, sağır ve önemsiz görünüyordu ki, çekinmeye gerek yoktu. Yalan söylemek kolaydı.

«Şeyin hesabını görecek kadar» —durdu, kafatasını düşündü: fare, güvercin, keklik, hayır, daha kuvvetli bir şey olması lazımdı; tetiğe dokunduktan sonra sağ kalmamalıydı— «bir at öldürmek için.»

«Ha, siz Fowler ve Hawkesley kulübünden misiniz yoksa?»

«Hayır,» dedi birden esinlenen Wier. «Hipodromda çalışıyorum ben.»

«İhtiyar Harris çok iyi dostumdur,» dedi Wier'in başını salladığını bile farketmeyen tezgahtar. Bay Harris'i hatırladıktan birkaç dakika sonra, sordu: «Bizim emektar Nelson ne yapıyor?»

«Emekli oldu,» dedi Wier.

«Görmeyince, anlamıştım zaten,» dedi adam «Aslında artık benim de emekli olmam gerek, ama devam ediyoruz işte. Durun getireyim istediğinizi. İşte şu işinize yarar,» dedi birden bilgiç bir ifadeyle.

«Evet,» dedi sinirli bir tavırla Wier. Tabanca insanı ürkütecek kadar büyük, ağır ve gerçekti. «Ne kadar bunun fiyatı?»

«Yedi sterlin.»

«Alıyorum bunu.

«Ne kadar kurşun vereyim?»

«Çok fazla olmasın.»

«Elli tane yeter mi?»

«Çok, çok! Hepsini bir kutuya sarar mısınız?»

«Zahmet etmeyin, biz göndeririz efendim.»

Wier'in kaşı çatıldı. «Ben alıp götürsem daha iyi olacak.»

«Silah taşıma izniniz yanınızda mı acaba?»

«Hay Allah, yok! Elbisemi değiştirmiştim de bugün,» dedi Wier. Vitrinin soluk yeşil, eski camı ardından, İrlandalı bıçkının kendisini süzdüğünü gördü Ama hiç bir anlam yoktu yüzünde. «Bir-iki güne kadar uğrar, gösteririm. Yarın sabah Doncaster'e gitmem gerekiyor da.»

İşte şimdi elli at, ya da elli insanı vuracak kudreti yanına almış, tam çıkıyordu ki, birden ihtiyarın boğuk sesi, «Bir tüyo vermek yok mu efendim?» diye sordu.

Tüyo mu! Wier önce bir şey anlayamadı; şaşırdı; yoksa bahşiş mi istiyor, diye düşündü, sonra kelimenin anlamı aklına geldi ve sordu: «Bir gazeteniz var mı?» İhtiyarın uzattığı gazeteyi alıp, at yarışları sütununda rasgele bir at seçti. «Soğan Turşusu adlı ata oyna,» dedi yürekten. «Yediye bir. Yarım sterlin bastırabilirsin.»

Birden anlamsız bir neşe doğdu içinde. Bir katilin vurdumduymazlığıyla yürümeye başladı sokaklarda. Willie'yle bayan Thompson'a rasladığı zaman, bir çeyrek mil yol almıştı. Kadın karşılaştıkları için memnun görünüyordu. Willie daha okula başlamadığı için, kadının olaydan haberi yok her halde diye düşündü Wier. Oğlanın yanıkları henüz geçmemişti. Kirpikleri çıkmamıştı. Bazı yerlerde saçları bile bitmemişti.

«Merhaba,» diye seslendi bayan Thompson. «İzinli misiniz bugün?»

Bayan Thompson bir zenciyle, belki daha başkalarıyla da yatmış-kalkmış bir kadındı. İçiyor, polisten, kanunlardan her türlü otoriteden nefret ediyordu. Onun fikrinden hiç çekinmedi ve rahatça konuştu Wier: «Hayır. Avukatımdan geliyorum. Kızlardan biriyle başım derde girdi de.»

«Yani okulda mı demek istiyorsunuz?»

«Siz de hatırlayacaksınız. Shirley Taylor'la.»

«Şu ders verdiğiniz çocuk mu? Ama artık okulda yok o, mezun oldu, değil mi?»

«Kendisine genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık ettiğimi ileri sürüyor.»

«Yapar,» dedi bayan Thompson. «Fakat sizin için iyi olmadı her halde.»

Wier birden kadına derdini dökmek için dayanılmaz bir istek duydu içinde; hiç kimse, Freda bile, masum olduğuna bu derece yürekten inanmamıştı Kadının kirli ve aşağılık dünya hakkında geniş tecrübesi olduğu için, masumiyeti çabuk teşhis edeceğini düşündü.

«Çok fena oldu hem de,» diye kabul etti. «Kızın kabasına bir şamar indirdim diye, beni mahkemeye veriyorlar.»

«Keşke tekmeleseydiniz.»

«Kabahat annesinin.»

«Üzülmeyin, geçer bu da,» dedi kadın. «Öğretmenlerin başına hep gelir böyle şeyler.»

«Galiba öyle.»

«Bizimki de okula başlamak için can atıyor,» dedi bayan Thompson.

Wier, çocuğun yanık yüzünü, zayıf halini o zaman farketti. Başı derde girdiği zaman kendisine güvenen Willie'nin,

«Nasılsın, iyi misin Willie?» diye yalnız kendi dertlerinden yakındığı için utanarak sordu.

«Sizin sınıfınıza mı geleceğim efendim?» diye sordu Willie.

«Hayır,» diyerek güldü Wier. «Sen benim için çok iyi öğrencisin. Bana yalnız C şubesini veriyorlar.»

«Keşke size gelseydim efendim,» dedi düşünceli bir tavırla çocuk.

Bayan Thompson, «Biliyor musunuz, Willie artık çok iyi,» dedi. «Hah, bizim otobüs geldi!» Ağır makyajının altında bile kızardığı belli oluyordu. Hemen ekledi: «Söylediğiniz şeyler için teşekkür ederim. Yani o gün mahkemede ve sonra meyhanede söylediklerini için demek istiyorum.» Sonra Willie'nin yanık olmayan elini tutup, hızlı hızlı uzaklaştı. Wier, o gün Constance'a gidip bay Chard'i gör demekle gösterdiği cesaret sayesinde, iki hayatın akışını değiştirdiğini anlamıştı. Elindeki paket bir hayli ağırdı ve içindekileri kullanamayacağını biliyordu. Dehşete kapılan aklının alamayacağı kadar kötü şeyler oluncaya kadar. Son günlerin telaşı içinde Thompson'u unuttuğunu utanarak hatırladı. Yedi sterlin. Bu parayı bir çekmeceye saklamış, aylarca sonra, hiç kullanılmamış olarak çıkartıp almıştı yanına. Görüyorsunuz ya, mesleğimi değiştirdim; ama şimdiye kadar hiç bir at vurmadım. Çocuk, keşke sizin sınıfınıza gelseydim, demişti. Wier'in içinde pek zayıf bir istek belirdi. Henüz savaşma gücü denecek kadar kuvvetli değildi bu istek; sadece öğretmenliğe, mesleğine devam etmek arzusu doğmuştu; yaşamak için bir telaş belirdi ruhunda, daha bir başka türlü kavruldu içi.

3

24 EYLÜL salı günü sabahı, süt gibi bir gökyüzü, bozuk, fakat parlak bir mavilikle sıcak sokakların üzerine indi. Hava iyice ısınmıştı. Yazdan kalma bir gündü. Ve Wier alabildiğine hürdü, hür; küçük Wier de bay Umpleby'ın adımına ayak uydurmuş, yüreği bilinmeyen ve bağımsızlığını yitirmiş bir şeyin dehşeti karşısında üç buçuk atarak, yürüyordu. Katedralin karşısındaki alanda, macunlaşmış ıslak yaprakların üzerinde, pis trençkotlu ihtiyarlar yorgun kollarını ve parmaklarını hareket ettirerek, ellerindeki ekmeği ufalıyor, alabildiğine hür, gönüllerinin dilediği gibi uçuşan güvercinlere atıyorlardı. Allahım, insan yeni bir durumla karşılaşınca, hürriyetin ne olduğunun nasıl da farkına varıyordu; Sigorta binaları, baca başlıkları, iri parke taşlı, ağaçlıklı yollar, dipleri gölgelik ağaçların dizilişi, dayanılmayacak kadar güzeldi. Son derece sakin, yaşlı, akıllı, ağır hareketli, işi oluruna bırakmış gibi görünen, belki de bir kaderci olan bay Umpleby, günün on birinci sigarasını yaktı. Joe'nun yerinde bir fincan çay içmek için, bir avuç Sanat Koleji öğrencisi koşarak dışarı fırladı. Sersem, delişmen, avare çocuklar, sakallı, parkalı, siyah çoraplı, göz alıcı renkli at-

kılı çocuklar. Aralarında konuşuyor, dünyadan kendi paylarına düşen zevki alıyor, henüz gerçek, başarısızlık, para derdi nedir bilmiyorlardı bile. Hepsi hürdü. Saçma-sapan konuşacak, birbirlerini itip-kakalayacak, reçelli turta yiyecek, biraz sonra bir başkasına saplanacak olsalar bile, herhangi bir konuda fikir yürütebilecek. Avrupa filimlerine gidip seyredecek ve sinemada kıkır kıkır gülecek, iktidardaki hükümeti suçlayacak kadar hürdüler.

Adalet Sarayı'nın büyük holü. Durmadan konuşan bir sürü insan. Bir dramın iki perdesi arasında gevezelik ederler gibi ağızları laf yapıyordu. Yaşlı bir kadın, taş sıralardan birine oturmuş, elinde de köpeği. Acaba hangisi suçlu diye sorası geliyor insanın: Köpek mi, yaşlı kadın mı? Güzel giyimli, sert bakışlı kadın polisler, artistler gibi giyinmiş fahişeleri getiriyorlar (içlerinden biri, sanki bulundukları yerde İspanya sahillerinin yakıcı güneşi varmış gibi, kara gözlükler takmış). Bir polis memuru mahkeme koridorlarında bir çocuğu kovalıyor, biraz sonra kulağından yakalayıp geri getiriyor. Küçük adam Wier, bu yere hiç alışık olmadığından, karaya vurmuş balıktan farksız. İşte teori ile uygulama arasındaki fark. Her dönem adalet, mahkemeler, yargıçların çalışması, jüri tarafından yargılanma hakkında en az kırk dakika kadar konuşur. Ama şimdi, adaletin huzuruna çıkacağı şu anda, tarafsızlığına hiç inancı yok adaletin; mahkumiyetini şimdiden hissediyor.

Aynı sabah Üç Numaralı Mahkeme: Kirli, soluk yeşil pencereler, dışardaki sabah güneşini görmeyi engelliyor. Boğucu bir sıcak var. Sokağın sıcak ve rutubetli havası içeriye de sızmış, ısıyı iyice arttırmış. İnsanın içinden hiç bir şey yapmak gelmiyor; cesaret bulamıyor bir şeyden; oturup, alınyazısının göstereceği

şeyden başkasını beklemek mümkün değil. İster istemez alınyazısının şimdiden çizildiğine de inanıyor.

Mahkeme salonu kalabalık, fakat giriş holüne oranla, daha sessiz. Graham Wier'le Albert Frederick Umpleby içeri girerken, bütün başlar onlara çevriliyor. Boğucu sıcağa rağmen, üniformalı polis memurları mahkeme salonunun yanında, belleri kemerle sıkılmış yağmurluklarıyla, oturuyorlar; miğferlerini çıkarmışlar; dev gibi ve rahat bir görünüşleri var. Bir takım ufak not defterleri tutuyorlar ellerinde. Bir davaya bakılıyor, ama akustik çok kötü olduğundan, cilalı zemin üzerindeki ayak sesleri ve kağıt hışırtıları arasında konuşmalar zor işitiliyor. Mahkeme boşluğunun hemen arkasında dev gibi bir polis müfettişi, ayakta bekliyor, eski trençkotlu bir adamla çene çalıyor. Mahkemede konuşmalar devam ediyor, insanların hayatlarının akışları değiştiriliyor; ama sizi ilgilendirmedikçe, hiç bir anlamı yok bunun.

«Yani öbür kapının kilitli olduğunu mu söylüyorsunuz?»

«Sürgülüydü kapı efendim. Kilit kırılmıştı.»

Belki de korkudan birbirlerine sokulmuş bir grup insan bir arada oturmuştu. Wier de gidip tahta sıralardan birine ilişti ve ancak o zaman siyah elbiseli, gömleğinin yakasının boynunu sıktığı uzaktan anlaşılan, takma dişleri yerinde bay Taylor'un yanına çöktüğünü farketti, Bay Taylor da yanına kimin oturduğunu görmek için başını çevirdi, bir süre Wier'i tanıyamadı. Sonra ikisi de utanç dolu bir fısıltı halinde «Günaydın,» dediler ve düşman olmaları gerektiği için, başlarını hemen birbirlerinden kaçırdılar. Wier'in önünde çok yaşlı bir adam oturuyordu. Yanlarında da çok soluk benizli salonun sıcağına rağmen sırtında pardesü olan bir genç vardı. Söylenen sözler çok ağır söylenmiş gibi,

hızlı hızlı birtakım notlar alıyordu. İhtiyarlardan biri, diğerine, «Altı ay yiyecek,» dedi. Fakat daha o anda yargıç kendisini yalancı çıkardı, pis giyimli, uzun boylu budalaya, «Her hafta beher çocuk için onbeş şiling ödeyeceksiniz,» dedi. «Ödemediğiniz zaman, hapisle tazyik olunacaksınız. Anlaşıldı mı?» Budala suratlı herif ayakta sallandı, daha on metre bile gitmeden her şeyi unuttuğu belliydi.

«Otuz yedi, Joseph Albert Harris.»

Seslenen, polis müfettişiydi; kalabalığı yaran iriyarı biri ilerledi, sanık yerine geçti.

«Şapkanızı çıkarın!» diye seslendi müfettiş Saçsız, soluk yüzlü, ters, duruşma kurallarını bilmeyen pek çok kimsenin kendisini diken üstünde hissettiği yerde, o pek bilgiç tavırlıydı.

İkisi de elli yaşlarında olan iki yargıç vardı mahkemede. Biri ufak-tefek, kararsız bir adam, diğeri kalın elbiseler giymiş bir kadın. İkisinin de işleri başlarından aşkın görünüyordu. Durmadan dosyalardaki kağıtları inceliyorlar, çenelerini ellerine dayıyor, korku, şaşkınlık ve merakla kendilerine süzen bir düzine kadar suratın bilincine vardıklarını çok iyi belli ediyorlardı. Wier'in yanında oturan yaşlı bir adam tirtir titriyor, dizleri durmadan inip kalkıyordu.

Otuz yaşlarında, soğukkanlı bir adam olan mahkeme kâtibi, iki kılavuz'unu elinden eksik etmiyor, suçlu olduğunu kabul edip, çok üzüldüğünü beyan eden sanık Joseph Harris'e, ne ceza verileceği konusunda yargıçlara tavsiyelerde bulunuyordu. Harris, altı adet 12 voltluk Blue Star akümülatörünü bir garajda tahrip etmekle suçlanan, doksan kilo ağırlığında bir kaba kuvvet anıtıydı sanki. Sanık yerinin parmaklıklarına asılmış, merhamet dileniyordu şimdi de.

«Yirmi Sterlin para cezasına mahkumiyetine; bu paranın bir ay içinde sanıktan tahsiline...»

«Teşekkür ederim,» dedi anlamsız bir sesle Harris.

Soluk yüzlü müfettiş küçümseyen bir edayla, «Zor kullanarak soyguna teşebbüsten 1959'da 6 ay hapis; 1957'de araba çalmak ve çaldığı arabayı tahrip suçundan 3 ay hapis, 1954'te bir yıl tecille...» Adam kayıtsızca esnedi.

Sağda-solda birkaç kişi, derin-derin iç çektiler, bazıları gerindi, ayaklar, bacaklar oynadı, fısıldaşmalar oldu. Adamın biri, öfkeli bir tavırla ve peşinde bir başka adam, bir de saçsız bir polisle mahkeme salonundan dışarı çıktı.

«Kırk beş, Graham Wier!»

Müthiş bir şok oldu bu ve bir süre kulaklarına inanamadı. Adını tekrarlayacaklar, çağıracaklar, götüreceklerdi; hâlâ bir vatandaştı çünkü.

«Graham Wier!»

Sanki bir haykırış, bir tehdit gibiydi ses: Çabuk ol, işimiz var arkadaş, der gibi.

Polis müfettişinin kocaman, sarı kafası döndü, düzeni bilmeyen sersemlere bakan gözleri öfke ve küçümsemeyle dolu gibiydi, diliyle ağzını ıslattı, karşısındaki sersemi haşlamaya, korkutmaya hazırlandı.

«Sanık yerine geçin,» diye atıldı bay Umpleby.

Üniformalı polis müfettişi bağırdı: «Oradan değil.»

Her tarafından terler boşandığı halde, Wier itiraz etti: «Ama öbür adam buradan geçmişti.»

Yumuşak, fakat son derece kesin ve konuyu bir çırpıda kestirip atan bir ses, «Müfettiş bey, sanığın yerine sağdan ya da soldan geçerek girmesinde bir mahzur yoktur,» dedi. Birkaç kişi gülüştü. Ama Wier

gülmedi. Yanaklarının al al olduğunu hissediyordu; avuçları terlemiş, elleri titriyordu. Müfettişten nefret ettiği için, iyice bozulmasını bekledi. Fakat adamın kılı kıpırdamadı; yüzündeki ifade değişmedi bile; kâh bir ayağının, kâh öteki ayağının üzerine dikilip durmaya devam etti. Adama seslenen yargıç ise, zayıf, bir böcek kadar inceydi.

Dinleyiciler Wier'e, mahkemenin kırmızıya çalan kahverengi boşluğundan bakıyorlardı. Ön yargıları olan insanlara değil de, bu işle yakından ilgilenen kimselere benziyorlardı. Genel ahlaka aykırı sarkıntılıkta bulunan biri; inanılacak şey değil! On yaşında bir çocuk bile, bir yumrukta bu adamı devirebilirdi. «Acaba bu dava zamanında biter de, gidip bir fincan çay içer miyiz dersiniz?»

«Graham Wier siz misiniz?»

«Evet.»

«Genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılıkla suçlanıyorsunuz. Geçen ağustos ayının 28'inde, 15 yaşındaki Shirley Taylor'a genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık etmişsiniz. Bu mahkemenin yargıçları tarafından yargılanmayı kabul ediyor musunuz? Yoksa bir Sulh Mahkemesinde, jüri huzurunda yargılanmayı mı tercih edersiniz? Bugün burada yargılanmayı kabul eder ve yargıçlar tarafından suçlu bulunursanız, fakat size yetkileri dışındaki gerekli gördükleri bir ağır cezayı veremezlerse, cezalandırılmak üzere yeniden Sulh Mahkemesine de sevkedilebilirsiniz. Burada mı, yoksa jüri huzurunda mı yargılanmak istersiniz?»

Wier, «Burada,» dedi, ama sesi o kadar çekingen, zayıf, sessiz, başka bir şey düşünüyormuş gibi çıktı ki, öksürdü, bu sefer daha kesin bir sesle, «Yargıçlar tarafından,» dedi. Üzerinde hâlâ korkudan ödü patlayan bir adamın şaşkınlığı okunuyordu ve yine utan-

cından kıpkırmızı oldu. Freda şu sırada mahkemeye gelmiş olmalıydı.

«İddiayı kabul edip, suçlu olduğunuzu itiraf ediyor musunuz, yoksa suçsuz olduğunuzu mu iddia ediyorsunuz?»

«Suçsuzum.»

«Bu davayla ilgili olan bütün dinleyicilerin mahkeme salonunu terketmelerini rica ederim,» dedi yüksek sesle mahkeme katibi; birkaç kişi kalkıp yürüdü. «Bay Wier, siz de karşıya, avukatınızın yanına oturabilirsiniz.» Wier bunun üzerine arka tarafa, bay Umpleby'ın yanına çekildi. Oturdu.

Wier'in hemen tam karşısında bir başka adam ayağa kalktı; kısa boylu, fakat kesin tavırlı, zeki görünüşlü biri; gözlüklerini çıkartıp bir eliyle tuttu, insanı hipnotize edecekmiş gibi sallamaya başladı gözlüklerini.

«Ben davacı tarafını temsil ediyorum,» dedi adam. «Arkadaşım bay Umpleby da sanığı temsil etmektedir. Bu davaya sebep olan olay şöyle cereyan etmiştir, sayın yargıçlar: Sanık Graham Wier, Demiryolu Sokağı Modern Okulu'nda öğretmendir; bayan Taylor da aynı okulda, onun sınıfının öğrencilerindendir. Ayrıca öğrencisini gece kurslarına da almış, evine özel ders vermeye gitmiştir. Dolayısıyla hem kızı, hem de annesini-babasını iyi tanımakta, hepsi tarafından güvenilir bir dost olarak bilinmektedir. Okuldan on beş kişilik bir öğrenci grubu —bunların arasında bayan Taylor da bulunmaktadır— üç öğretmenle birlikte Paris'e bir tatil gezisine gitmişlerdir. 28 ağustosta geziden dönmüşler, fakat önceden hesaplayamadıkları bir tarife hatası nedeniyle, geceyi Londra'da bir otelde geçirmek zorunda kalmışlardır... Aynı gece bayan

Taylor, sanığın oteldeki odasına girmiş ve bizzat kendisinin ifadesinde arzedeceği gibi, sanık kabasını tokatlamış, kalçalarına dokunmuş ve sırtındaki geceliği çıkartmaya teşebbüs etmiştir. Bayan Taylor yargıçlara odadan nasıl perişan halde kaçtığını anlatacak, okul arkadaşı bayan Mary Gloag da, arkadaşı bayan Taylor'un odaya perişan ve çok korkmuş bir halde döndüğü konusunda tanıklık edecektir. Kızları 29 ağustosta eve döndüğü zaman, ne kadar perişan ve bitkin bir halde olduğu konusunda da, annesi bayan Doris Taylor tanıklık edecektir. Polis müfettiş vekili Kiernan da bu konuyla ilgili olarak yaptığı soruşturmayı ve sanığı 10 eylülde evinde ziyaretini ifade edecektir. Sanığa hakkındaki iddialar yüzüne karşı söylenmiş ve meselenin halli için kendisi polis karakoluna gelmeyi kabul etmiştir. Sorgusundan sonra, sanığa genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılıkla suçlanacağı bildirilmiştir. Bunun üzerine gereken evrak düzenlenip, ifadesi alınmış, sanık ilk ifadesinde genel ahlaka aykırı sarkıntılığın maddi delillerini inkar edip, kızın bacaklarını okşadığı ve geceliğini çıkartmaya kalkıştığı iddialarını reddetmiştir... Şimdi izninizle, ilk tanık olarak bayan Shirley Taylor'u çağırıyorum.»

«Shirley Taylor!»

Genç kız, diğer tanıklarla birlikte oturduğu yerden kalktı ve geldi. Tam Wier'in tahmin ettiği gibiydi: Utangaç, dik başlı, dürüst, açık kalpli, sevimli, mantıklı olmak isteyen, fakat adaletin tecellisinden yana bir havada. Wier'e bakmadı; bakışlarını kaçırdı; bir aralık dürüst, mavi gözlerinin sanık yerine doğru çevrildiği görüldü, fakat Wier'in orada oturduğunu biliyordu; bunu hatırlayınca çevirdi bakışlarını. Kendisine bir kart uzatan kadın polis memurunun yanında durdu, aşırılığa kaçmayan bir ürkeklikle, yemin etti.

Davacı tarafının avukatı, genç kızı sorguya çekmeye başladı.

«Bayan Shirley Taylor sizsiniz, on beş yaşındasınız, geçen aya kadar da Demiryolu Sokağı Modern Okulu'nda öğrenciydiniz, değil mi?»

«Evet, efendim.»

«Biraz yüksek sesle konuşmaya gayret edin bayan Taylor; cevaplarınızı da yargıçlara doğru söyleyin ki, sizi işitebilsinler. Peki, bu okulda sınıf hocanız bay Wier miydi?»

«Evet.»

«Kendisini bu mahkeme salonunda görüyor musunuz?»

«Evet, odur.»

Fakat bakışlarını yine kaçırıyordu kendisinden. Yukarılara, saate, pencereye, avizeye bakıyordu.

«Bay Wier size hem gündüzleri, hem de gece kurslarında ders veriyordu, değil mi?»

«Evet.»

«Ne dersi veriyordu?»

«Anlayamadım efendim?»

«Size 'Ne dersi veriyordu?' dedim.»

«Ha, Ingilizce.»

«Özel ders vermek için evinize de geldi mi?»

«Evet.»

«Niçin gerekti bu?»

«Akşam derslerine ayak uyduramıyordum. Biraz fazla ileriydi benim için.»

«18 ağustosta bir grup öğrenci ve üç öğretmenle beraber Paris'e gittiniz mi?»

«Evet.»

«Bay Wier de bu öğretmenler arasında mıydı?»

«Evet.»

«Bu geziden dönüşte, 28 ağustos günü, Londra'

ya tahminlerinizden saatlerce sonra, rötarlı vardınız ve şehrimize gelebilmek için ancak ertesi sabah trenini beklemek zorunluluğu doğdu, değil mi?»

«Doğru.»

«Niçin geç kalmıştınız?»

«Tren, Calais'ye rötarlı gelmişti.»

«Bu nedenle Londra'da otelde kaldınız, değil mi?»

«Bazı arkadaşlar otelde kaldılar.»

«Kaç kişi?»

«Bay Wier ve beş öğrenci.»

«Sizden sorumlu muydu bay Wier?»

«Evet.»

«Şimdi sizden mahkemeye olayı en basit biçimiyle —sıkılacak hiç bir şey yok— benim yardımım olmadan anlatmanızı istiyorum, —fakat anlatmadığınız bir şey olursa, yine de yardım ederim— mahkemeye o gece otelde cereyan eden her şeyi anlatın lütfen.»

«Olur, sayın yargıcım.»

«Ben avukatım, bayan Taylor; yargıçlar, bay Sharp ve bayan Phillips'tir ve gerekirse yargıcım diye onlara hitap edersiniz.»

«A, evet, anladım, özür dilerim.» Shirley utangaç, itaatkar, dürüsttü. «Efendim, yemekten, yani akşam yemeğinden sonra, hepimiz çok yorulmuştuk. Geç kalmıştık, hem de biraz televizyon seyrettik, sonra yatmaya çıktık. Ben kendimi biraz garip hissettim.»

«Yani, hasta mı demek istiyorsunuz.»

«Havadan sandım.»

«Nasıldı hava.»

«Çok sıkıcıydı; fırtına patlak vermişti; bunun üzerine bay Wier'i görmeye gittim.»

«Bir kız arkadaşınızla aynı odada kalmıyor muydunuz?»

«Evet, ama onunla biraz atışmıştık.»

«Acaba buna üzülmüş olamaz mısınız?»

«Bilemiyorum, efendim.»

«Her olayda daima öğretmeninize baş vurduğunuz ve ondan yardım istediğiniz anlaşılıyor. Hattâ arkadaşınızla kavga edince bile, ona koşuyorsunuz.»

«Çünkü, anlıyorsunuz ya efendim, o benim için bir öğretmenden de ilerde bir şeydi. Bana daima nazik ve dostça davranmıştı.»

«Şimdi ikinizin de odada ne yaptığınızı ve konuşulanları anlatın.»

«Kapıyı yeteri kadar hızlı vurmadığım için özür dilerim, dedim.»

«Niçin böyle demek ihtiyacını duydunuz?»

«Çünkü ayakkabılarını çıkartmıştı.»

Mahkeme salonunda bir yerde, bir kadın güldü.

«Ceketi de yoktu sırtında,» dedi Shirley. Başını salladı, duruşunu değiştirdi ve kızardı.

«Ne dediniz daha sonra?»

«Kendimi kötü hissettiğimi söyledim.»

«O ne yaptı?»

«O da, 'Öylesiniz,' dedi.»

«Sonra ne oldu?»

«Bana bir bardak su verip, konuşmaya başladı.»

«Neden söz etti?»

Bay Umpleby tam bu sırada insanı şaşırtan bir çeviklikle yerinden fırladı, «Bu sorunun sorulamıyacağı kanısındayım,» diye itiraz etti.

Davacı avukatı, «Ben bu konuşma aydınlatıcı olabilir ve sanığın niyetlerini ortaya koyabilir kanısındayım,» dedi. Konunun tartışılmasını bekledikten sonra, devam etti: «Neden söz etti sanık?»

«Yazdığım bir kompozisyon denemesinden.»

«Konunun ne olduğunu hatırlıyor musunuz?»

«Hayat, ya da buna benzer bir şeydi. Hayata karşı neler hissettiğimi sordu bana. Pek anlayamadım ne demek istediğini.»

«Evet. Devam edin bayan Taylor. Sonra ne oldu?»

«Bana dokunmaya kalkıştı. Hayır. Önce öptü beni. Buna aldırmadım, fakat sonra okşamaya kalkıştı.»

«Mahkemeye daha fazla ayrıntı verebilir misiniz?»

«Buna mecbur muyum, efendim?»

«Sanığa karşı yöneltilen ithamların ispatlanması bakımından önemli, bayan Taylor.»

«Galiba benim tatlı bir kız olduğumu, beni çok beğendiğini söyledi, sonra da öptü. Hafifçe vurdu ve derken... şey... Sanki birden heyecanlanmış gibi oldu. Geceliğimin üzerine yalnız bir pardesü almıştım,» diye açıkladı Shirley.

Mahkeme salonunda çıt çıkmıyordu. Herkes soluğunu tutmuş, dikkatle bekliyordu. Shirley, Wier'e bakamıyordu. Wier ise bakışlarını bir an bile kızdan ayırmamıştı. Acı acı, benim ödleğin biri olduğumu biliyor, diye düşündü. Ben söyledim ona. Ben itiraf ettim. Kazanacak, çünkü mükemmel rol kesiyor.

«Ne demek istediğinizi açıklar mısınız?»

«Anlayamadım, neyi?»

«Nasıl giyinmiştiniz?»

«Efendim, geziye çıkarken yanımıza fazla bir şey almamıştık, bu nedenle de, sabahlık yerine pardesümü almıştım üzerime.»

«Altında ne vardı.»

«Geceliğim.»

«Bana hafiçe vurdu dediniz. Nerenize vurdu?.»

Bay Umpleby yine sıçradı yerinden, bağırarak, «Tanığın ifadesini dilediğiniz gibi yönetiyorsunuz,» dedi.

Davacı tarafın avukatı gülümsedi, kabul etti ve,

«Arkadaşım haklı,» dedi, «mahkemeye başınıza geleni kendinizin anlatması gerek.»

«Kaba etime vurdu.»

Biri yine kıkırdadı; Shirley kızardı, gözleri yaşla doldu, burnunu çekti.

«Kendinizi toparlayınca devam edin, bayan Taylor.»

«Perdesümün düğmelerini açtı.»

«Evet?»

«Bana dokunmayı denedi.»

«Nerenize dokunmak istediğini de söylemelisiniz, bayan Taylor.»

«Söyleyemem, söyleyemem!»

Şimdi de ağlıyordu, ama sessiz ve ciddiyetle.

«Pardesünüzün düğmelerini çözdükten sonra, elini nereye uzatmaya kalkıştı? Gösterin. Sayın yargıçlara gösterin.»

Shirley başını sallayıp, elinin birini sol kalçasına götürdü.

«Pardesünüzün düğmelerini çözdü demiştiniz, değil mi?»

«Evet.»

«En alt düğmeden mi başladı çözmeye?»

Kız çok kısık bir sesle, «Hayır,» dedi.

«Üst düğmeleri mi çözmeye kalkıştı?»

«Evet.»

«Karşı koydunuz mu?»

«Ona, 'Peter, yapmamalısınız bunu,' dedim.»

«Peter mi? Öğretmeninizin adı Graham değil mi?»

«Aramızda bir oyundu bu.»

«Bunu da açıklamalısınız, bayan Taylor.»

«Paris'te bütün bir gün baş başa kalıp gezmiştik de...»

Mahkemenin havası iyice elektriklenmişti Şimdi

herkes emin olmaya başlıyordu: Paris, birlikte geçirdikleri bütün bir gün, beraber oynadıkları bir oyun, Peter...

«... Ben ona Peter diye sesleniyordum, o da bana Angela diyordu.»

«Niçin? Neden?»

«Delice bir oyun işte.»

«Oyunun amacı neydi?»

«Sözde başka insanlardık; delilik işte.»

«Anlıyorum. Şimdi de mahkemeye oteldeki yatak odasında ne yaptığınızı anlatın.»

«Önce kabama niçin vurduğunu anlayamadım. Beni öpmesine müsaade ettim. Fakat pardesümün düğmelerini çözmeye kalkışınca, durmasını söyledim.»

«Durdu mu?»

«Hayır. Geceliğime dokundu. Suratında garip bir ifade belirmişti. Korktum. Önceden onu hiç bu halde görmemiştim. Durmadığını görünce, 'Peter, kötülük etme bana,' dedim. Yine vazgeçmedi. Kapıya koştum. Korktuğumu görünce, üzüldü, pişman olduğunu söyledi.»

«O zaman ne yaptınız?»

«Odadan kaçıp, Mary Gloag'un odasına sığındım.»

«Aynı odada kaldığınız arkadaşınız mıydı bu?»

«Hayır, bir başkası.»

«Niçin kendi odanıza gitmediniz?»

«Peşimden gelir, gürültü çıkartır diye çekindim.»

«Kendisini tanıdığınız aylarda ve size özel ders vermeye geldiği zaman, bay Wier size hiç hediye verdi mi?»

«Paris'te bana bir oyuncak köpek satın aldı.»

«Büyük bir şey mi?»

«Evet; hemen hemen sahici gibiydi.»

«Başka?»

«Bir de dolmakalem hediye etti.»

«Nasıl bir dolmakalem?»

«Parker marka.»

«Pahalı bir kalem miydi?»

«Bilmem.»

«İyi yazı yazıyor muydu?»

«A, evet.»

«Memnun oldunuz mu buna?»

«Elbette oldum. Çok nazikti bana karşı.»

«Bu cömertliğine karşı siz nasıl karşılık verdiniz?»

«Ben de ona mekanik bir telefon rehberi hediye ettim.»

«Kaç paraydı bu rehber?»

«Onbeş şiling.»

«Cömertliği ve size karşı nazik davranışı yüzünden ona karşı bir sevgi gösterisinde bulunmak ihtiyacını hissettiniz mi hiç?»

«Beni öpmesi hoşuma gidiyordu, efendim.»

«Ama kabanıza şamar indirdiği, geceliğinize dokunmaya kalkıştığı zaman, hoşlanmadınız bundan, değil mi?»

«Hayır efendim, çok iğrenç bir şeydi bu hareketi.»

«Teşekkür ederim bayan Taylor, bu kadarı kafi.»

Bay Umpleby yerinden doğruldu ve tanık iskemlesinden kalkmaya hazırlanan kıza, «Bir dakika bayan Taylor,» diye seslendi. «Size bazı sorular sormak zorundayım.»

Shirley hiç çekinmeden bay Umpleby'a baktı.

«Geçen dönem haftada bir defa gece kurslarına devam ettiniz mi?»

«Evet.»

«Ne öğrenmek için gittiniz bu kurslara?»

«İngilizce dilbilgisi.»

«Öğretmeniniz kimdi?»

«Bay Wier.»

«Kurslara gelmeyi siz mi istediniz?»

«Evet.»

«Kimden istediniz?»

«Bay Wier'den.»

«Niçin ondan istediniz?»

«Sınıf öğretmenim olduğundan.»

«Bay Wier aynı ders için evinize de ders vermeye geldi mi?»

«Evet.»

«Acaba niçin bay Wier'den fazladan İngilizce dersi almayı çok istediniz, söyler misiniz?»

«Geçirdiğim hastalık yüzünden bir dönem derslere devam edememiştim de...»

«Diğer dersleriniz iyi miydi?»

«Yok, pek iyi denemezdi...»

«Ama diğer derslerde, gelmediğiniz dönemin açığını kapatabildiniz, değil mi?»

«Aşağı-yukarı.»

«Niçin diğer derslerden de özel kurs istemediniz?»

«Pek ihtiyacım olacağını sanmadım. Üstelik ben sekreter olmak istiyordum.»

«Sekreter oldunuz mu?»

«Hayır, efendim.»

«Ne iş yapıyorsunuz şimdi?»

«Bir berberde çıraklık.»

«Sekreter olmak istediğiniz halde, niçin olamadınız acaba?»

«Benim yerime bir başkasını aldılar.»

«Başka iş yok muydu hiç?»

«Biliyorum efendim, ama benimki bir özel sekreterlik işiydi.»

«Yani sekreter olmak istiyordunuz, ama sıradan bir sekreter değil, tamam mı?»

«Bu iş için adam arandığını duymuştum.»

«Diğer sekreterlik işleri sizi ilgilendirmiyor muydu?»

«Bildiğim kadarıyla yüksek okul mezunu arıyorlardı.»

«Sizin yüksek öğreniminiz yok, değil mi?»

«Hayır, yok efendim.»

«Bay Wier'den eve gelip özel ders vermesini kim istedi?»

«Ben.»

«Anneniz-babanız istemedi mi?»

«Onlar da memnun oldular.»

«Ama onlar istemediler, değil mi?»

«Hayır efendim.»

«Teşekkür ederim. Şimdi gelelim bay Wier'e. Ondan hoşlanıyordunuz, değil mi?»

«Evet efendim.»

«Bunu kabul ediyor musunuz?»

«Elbette. Bana karşı çok nazikti.»

«Hattâ o kadar ki, kendisine bile bir hediye aldınız, değil mi?»

«O da bana almıştı.»

«Siz ne aldınız ona?»

«Mekanik telefon rehberini işte.»

«Rehberin içine bir de telefon numarası yazdınız. Kimin numarasıydı bu?»

«Berber dükkanının numarası.»

«Şimdi çalıştığınız dükkanın mı?»

«Evet.»

«Öğretmeninize niçin verdiniz bu numarayı?»

«Bana telefon etmek ister diye.»

«Tamam, bayan Taylor. Ama niçin size telefon etmesini istediniz acaba?»

«Ben öyle bir şey demedim ki.»

«Size telefon etmesini istemediğinize göre, ne diye telefon numarasını verdiniz ona?»

«Evet, ama siz dediniz ki...»

«Ben bir şey demedim. Siz bana sadece bay Wier'in niçin size telefon edeceğini beklediğinizi söyleyin.»

«Arkadaştık birbirimizle.»

«Öğretmeninizin çok nazik bir insan olduğunu biliyorum, bayan Taylor. Fakat her halde ona arkadaş denmeyecek kadar da yaşlıydı. Acaba 'arkadaşlığınızın' okul sona erdikten sonra da devam etmesini istediniz mi?»

«O bunu ister görünüyordu.»

«Ya **siz?** Ben bunu sordum.»

«Çok yalnız ve hattâ mutsuz görünüyordu.»

«Siz onu mutlu mu etmek istediniz?»

«O bu işin devam etmesini ister gibiydi; ben de her şeye son verecek cesareti gösteremedim. Ayrıca, pohpohluyordu da beni.»

«Arkadaşlığınızın devam etmesini istediniz mi?»

«Evet.»

«Şimdi müsaadenizle şu Paris gezisi hakkında birkaç soru sorayım. Geziye on beş öğrenci ve üç öğretmen katılmıştı...»

«Öyle sanıyorum efendim. On beş olup olmadığından pek emin değilim.»

«Ama üç öğretmen vardı değil mi?»

«Evet.»

«Bir gün hep birlikte Louvre sarayını gezerken,

bay Wier'e fenalaştığınızı ve sizi dışarı çıkartmasını istediğinizi söylediniz mi?»

«Buna benzer bir şey söyledim.»

«Niçin kadın öğretmeninize söylemediniz bunu? Farzedin ki tuvalete gitmeniz gerekseydi...»

«Hiç aklıma gelmedi. Bay Wier o sırada yanımda duruyordu.»

«Siz de onun yanında!»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım.»

«Bayılacak gibi mi olmuştunuz?»

«Evet, çok fenalaşmıştım.»

«Önceden hiç bayılmış mıydınız?»

«Bir gün hastanede kulağımı yıkarlarken de bayılmıştım.»

«Fakat, sık sık bayılmak gibi bir alışkanlığınız yok, değil mi?»

«Yo, hayır efendim.»

«Bay Wier sizi dışarı çıkartınca, ne yaptınız?»

«Yürüdük.»

«Bir yere oturmadınız mı?»

«Oturduk. Bir de kahve içtik.»

«Sonra yine mi yürüdünüz?»

«Evet.»

«Ne kadar yürüdünüz?»

«Öğle yemeği saatine kadar.»

«Mesela, ne kadar zaman?»

«Bir saat kadar. Belki de daha fazla.»

«Yemekten sonra ne yaptınız?»

«Eyfel kulesine çıktık.»

«Yani iyice yorucu bir gün geçirdiniz, değil mi?»

«İlginç bir gündü.»

«O gün başka saatlerde, ya da Eyfel kulesinde yine bayılacak gibi falan oldunuz mu?»

«Hayır. İyileşmiştim.»

«Louvre'dayken gerçekten bayılacak kadar fenalaşmış mıydınız?»

«Evet, elbette.»

«Biraz da sıkılmıştınız sanıyorum.»

«Biraz.»

«Aslında bayılacak gibi olmamıştınız, değil mi?»

«Öyle değil efendim. Neredeyse paniğe kapılır gibi olmuştum. Dışarı çıkmaktan başka bir şey istemiyordu canım.»

«Bir çeşit klostrofobi mi yani?» (*)

«Evet.»

«Louvre sarayı yeteri kadar geniş bir yer değil mi?»

«Bana sıkıcı geldi.»

«Bütün gün Paris'te öğretmeninizle yürüdünüz. Ona Peter diye mi hitap ediyordunuz?»

«Evet.»

«Niçin?»

«Beraber oynadığımız bir oyundu bu.»

«Kendisini daha önce de Peter diye çağırdığınız olmuş muydu.»

«Sanmıyorum.»

«Yani o gün mü başladı bu oyun? Nasıl başladı?»

«Nasıl başladığını hatırlamıyorum.»

«Bütün gün elinden tuttunuz, değil mi?»

«O benim elimi tuttu.»

«Aynı şey değil mi?»

Cevap vermedi Shirley.

«Niçin bütün gün öğretmeninizin elini tuttunuz?»

«Niçin tutmayacakmışım? Bir nedeni mi var? Doğrusu ne demek istediğinizi pek anlayamadım bu sözlerinizle.»

(*) Kapalı yerlerde duramamak hastalığı.

«Bence siz, öğretmeninize aşıktınız, bayan Taylor. Bayılacak gibi olmanızın, bütün gün elini tutmanızın bir nedeni de bu. Ona 'Peter' diye seslenmenizin, evdeki özel derslerin, akşam kurslarının, verdiğiniz hediyenin de sebebi bu sevgi. Onu öptünüz de, değil mi?»

Shirley sarsıla sarsıla ağlamaya başlayıp, «Evet, öptüm,» dedi.

«Çok sevdiğiniz için, değil mi?»

«Hayır, hayır, hayır! Sevmiyordum!»

«Bence kara sevdalıydınız.»

«Yanılıyorsunuz.»

«Öyleyse hediye ettiğiniz telefon rehberini, içine telefon numaranızı yazmanızı nasıl açıklayacaksınız? Ona yönelttiğiniz bu ithama ne buyrulur?»

«Ha-hayır- ben-sevdalı değildim.»

«Yani bu sözünüzden, ondan hiç hoşlanmadığınızı çıkarabilir miyiz?»

«Yo, ben...»

«Evet?»

«Seviyordum onu!»

Shirley şimdi büyük bir perişanlık içinde ağlıyordu. Bir-takım fısıldaşmalar oldu. Kuşkulu bir hava esti salonda, ayaklar kıpırdandı, kağıtlar hışırdadı.

Shirley kırık bir sesle, fakat etraf çok sessiz olduğu için herkesin işitebileceği bir tarzda şöyle dedi: «Bunu annemden-babamdan saklamak istedim, çünkü beni anlamayacaklardı, kızacaklar, küplere bineceklerdi. Sonra da **bu işin** olmasını isteyeceklerdi. Bense onu kırmak istemedim, okulda öğrensinler istemedim.»

O kadar inandırıcı bir sesle konuşuyordu ki, Wier de inandı sözlerine, üzülerek kıpırdandı yerinde; o da aynı ümitsizliği hissetti içinde. Bay Umpleby da bu itiraf karşısında görünür şekilde etkilenmişti. Hep ka-

ra sevda temasını işlemişti ve işte şimdi kız, aşık olduğunu itiraf ediyordu! Eğer rol kesiyorsa, sanığı bile inandırmış demekti buna; salonda kimsenin kuşkusu yoktu bundan; fakat bu itirafı doğru olduğuna göre, diğer ifadeleri de doğru demekti. Bay Umpleby kıza bir tuzak kurmuş, sonra da tuzağa kendisi düşmüştü.

Buna rağmen, devam etti:

«Şimdi beni dikkatle dinleyin, bayan Taylor. Size Londra'daki otelde geçen olay hakkında bazı sorular soracağım. Burada yeminli olarak ifade veriyorsunuz. Sorulara dikkatle cevap vermenizi isterim. Tahmin, ya da şaka istemiyorum; sadece gerçeği söylemenizi diliyorum.»

«Olur, efendim.»

«Öğretmeninizin odasına gece geç vakit gittiniz, değil mi?»

«Evet, efendim.»

«O sizin odanıza geldi mi?»

«Hayır, ben...»

«Sadece sorduğum sorulara cevap verin. Niçin gittiniz odasına? Sonradan sığındığınız Mary'nin odasına gitmek niçin aklınıza gelmedi?»

«O çok utangaçtı.»

«Kim o utangaç olan?»

«Bay Wier.»

«Bu bir açıklama mı?»

Kısık sesle verilen bir cevap: «Evet, kendisi o kadar utangaçtı ki, odama asla gelmedi. Çok iyi kalpliydi. Vicdanı ve buna benzer şeyler tutuyordu onu. Hep bir mazeret buluyordu.»

«Ne mazereti, bayan Taylor?»

«Beni öptüğü zamanlar. Daima bunun bir veda öpücüğü olduğunu söylerdi. Ya da teşekkür.»

«Hangi niyetlerle odasına gittiniz?» (Bay Ump

leby, kızın beklenmedik onayları ve iddiaları karşısında zor duruma düşmüştü, açıkça belliydi bu.) «Sebep neydi?»

«Sevişmek için.»

«Niyetiniz bu buydu?»

«Elbette.»

«Ama onun buna niyeti yoktu.»

«Ne münasebet! O da aynı şeyi istiyordu. Bunu söylemek istedim ben de. Ona bir bahane lazımdı. Ben de bu hastalık bahanesini uydurdum.»

«Yani şimdi de bay Wier'in odasına aslında rahatsızlandığınız için değil, onunla sevişmek için gittiğinizi kabul ediyorsunuz, öyle mi?»

«Aslında fenaydım. Biri bizi görecek diye ödüm kopuyordu.»

«Aşkınıza karşılık vermiyordu ama, değil mi?»

«Bir bahane bulmak zorundaydı. Kendimi daha iyi hissettiğimi söyleyince, beni öpüp iyi geceler diledi. Biraz daha durdum, ama bu sefer o heyecanlandı.»

«On beş yaşında bir genç kızsınız ve onu baştan çıkartmak için yatak odasına gittiğinizi söylüyorsunuz ha?»

«Bunun ne demek olduğunu bilmiyorum.»

«Yani öğretmeninizi sizinle sevişmeye zorladınız.»

«Benim hep yirmi yaşında gösterdiğimi söylerdi.»

«Soruma cevap verin.»

Shirley gerçekten on sekizinde bir genç kadın gibi gösterdiğinden, yaptığı yorum doğruya benziyordu. Dolayısıyla diğer söyledikleri nasıl doğruysa, bu da **gerçek** olarak kabul edildi. Ve her şey doğru olduğuna göre, adam suçlu demekti.

«Onun da bu işi arzuladığını biliyordum.»

«Sevişmekle neyi kastediyorsunuz, bayan Taylor?»

«Önceden yaptığımız gibi, konuşmayı ve öpüşmeyi.»

«Öpüşmekten ve okşanmaktan başka bir şey yok mu yani?»

«Hayır.»

Bay Umpleby sabırsızlanarak, «Niçin bay Wier'in odasına sırtınızda gecelikle gittiniz öyleyse?» diye sordu.

«Üzerimde yağmurluğum vardı.»

«Niçin giyinmiş olarak gitmediniz, bayan Taylor? Niçin soyundunuz?»

Fakat bu soruya bile son derece doğal bir edayla verilecek bir cevabı vardı kızın!

«Çünkü çok geç olmuştu; odada uzun bir zaman kalmayı ve sonra karanlıkta dönmeyi, lambayı açmadan yatağıma girmeyi tasarlamıştım.»

«Bay Wier'in odasına gittiniz, hasta olduğunuzu ileri sürdünüz, bir bardak su içtiniz, derken kendinizi daha iyi hissettiğinizi söylediniz. İyi geceler dileyip öptünüz adamı ve kabanıza bir şamar indirdi. Tamam mı?»

«Evet, öyle.»

«Niçin peki?»

«Ne, niçin, efendim!»

«Niçin kabanıza bir şamar indirdi dersiniz?»

«Doğrusu bilmiyorum.»

«Sizi hafifçe azarlayıp, sersemlik etmemenizi söylemedi mi?»

«Hayır, hayır! Tersine, beni çılgınlığa çağırdı. Anlamıyorsunuz ki, efendim. Zaten sarılmıştık birbirimize, hattâ eli çoktan... Sonra birden hafif hafif tokatlamağa başladı, biraz bastırarak...»

«Hafifçe kabanıza vurup, sizi odadan çıkardı, değil mi?»

«Hayır. Öptü ve kendisine doğru çevirdi...»

«Çok zengin bir hayalgücünüz var galiba sizin. Kasıtlı olarak bir dizi gerçek dışı beyanlarda bulunuyorsunuz. Bence siz gerçekte olanları değil, hayal ettiğiniz şeyleri anlatıyorsunuz. Siz yalancının tekisiniz ve bu adamdan nefret ettiğiniz için, bu yalanları kıvırıyorsunuz.»

«Hayır, hayır!» diye bağırdı Shirley. «Sadece korkmuştum, yoksa engel olmazdım bile kendisine.»

Mahkeme salonunun havası iyice gerginleşmişti. Kız yine en doğru olanı söylemiş, eğer korkmasaydı, sevişmeye bile razı olacağını itiraf etmişti işte. On sekizinde gösteren on beş yaşında bir kızın karakterine göre, öylesine gerçekti ki söyledikleri...

Sevimli yüzlü, ihtiyar bay Umpleby bu sefer iyice çileden çıkmış, bağırıyor, etrafına dehşet saçıp gerçeği meydana çıkarma yollarını arıyordu.

«Size nazik davranan bu adamdan nefret ediyorsunuz. Ona tutulduğunuz ve yüz bulamadığınız, reddedildiğiniz için nefret ettiğinizi iddia ediyorum. Eğer onu sevmiş olsaydınız, burada, böyle utanç verici bir duruma düşürmezdiniz!»

«Hayır, yemin ederim ki hayır!» diye itiraz etti sarsılan, fakat teslim olmayan Shirley. Histerik bir sesle, ağlayarak bağırmaya başladı: «Aslında onu bu mahkemeye çıkartmak dürüst bir davranış olmadı. Annem yapmamalıydı bunu. Ondan nefret eden ben değilim, annem! Ben kendisini çoktan bağışladım. Ben ona layık değilim, yeteri kadar cesaretim de yoktu. Bunların olmasını hiç istemezdim.»

Çığlık pek yürekten geliyor, mutlak bir inandırıcılığı var, diye düşündü Wier. Ya da kız çıldırmış, iyice oynatmıştı; kin, bir hastalık gibi sarmıştı ruhunu, kirletmişti. Ya söylediklerine gerçekten inanıyordu, ya da

yetişkin bir insan kadar kaypak ve yalancıydı. Üstelik bu davanın açılmasını istemediğini söylemekle, iddianın doğruluğuna kuvvet kazandırmış oluyordu. Bay Umpleby işlerin yolunda gittiğinin farkındaydı. Çenesini kaşımağa başladı. Bir sigara tellendirmek istediği açıkça belliydi.

«Bay Wier'in yaptığını iddia ettiğiniz şeylerden madem o kadar korkmuştunuz, niçin bağırmadınız?»

«O kadar şaşırmıştım ki.»

«Neden hemen otel müdürüne gidip, şikayette bulunmadınız?»

«Garsondan korktum.»

«Garsondan mı? Müdürden korkmadınız mı?»

«Adamın suratı, bu otelde zaten böyle işlerin olup bittiğini anlatır gibiydi de.»

«Pekâlâ bayan Taylor. Teşekkür ederim.»

Davacı vekili ayağa kalktı, uzun bir süre Shirley'in ağlamasını bitirmesini bekledi. En sonunda, «Sakin olmaya çalışın bayan Taylor,» dedi. «İfadenizi tamamlamak için sadece bir-iki soru daha soracağım.»

Shirley sık sık soluk alarak mücadele ediyor, Wier'e bakmamaya devam ediyordu.

«Bayan Taylor, çok sakin olun ve dikkatle düşünün. Bay Wier'in kabanıza vurduğundan kesinlikle emin misiniz?»

«Evet,» diye güçlükle cevap verdi kız, sonra mendilini gözlerine götürüp, burnunu çekti.

«Acaba kaç defa vurdu, belki hatırlarsınız, değil mi?»

«Dört-beş defa.»

«Yağmurluğunuzun düğmelerini de açtı mı?»

«Evet.»

«Hareketlerini, ya da sebeplerini kötüye çekemezdiniz, değil mi?»

«Hayır. Üstelik bunu yaparken çok üzülüyor gibiydi.»

«Gece kurslarına ve özel ev derslerine, Ingilizce bilginizi ilerletmek için baş vurmuştunuz, tamam mı?»

«Evet.»

«Bu dersler için gidebileceğiniz başka biri var mıydı?»

«Hayır. Yalnız bay Wier vardı.»

«Erkek arkadaşınız var mı?»

«Evet.»

«Pekâlâ. Oturabilirsiniz, bayan Taylor. İkinci tanığı, bayan Mary Gloag'u dinleyebilir miyiz?»

Wier'in Mary Gloag'un kim olduğu hakkında hiç bir fikri yoktu. Londra'daki otelde, kahvaltı masasında karşısında oturan kız olabilirdi. Şimdi IV A şubesindeki kız olduğunu hatırlıyordu. Sıradan, en iyi elbiselerini giyip de gelmiş, terbiyeli görünüşlü bir kızdı.

Davacı vekili tanığa Shirley'le Wier'in o gün otelde bulunduklarını tekrarlamakla başladı sorguya; yani bir başka deyimle, bayan Gloag'un ifadesi, bir çeşit onaydı.

«Demek bayan Taylor gece yarısına doğru odanıza sığındı, öyle mi?»

«Evet,»

«Halinin nasıl olduğunu anlatır mısınız?»

«Uyuyordum, içeri girince uyandım. Ne olup bittiğini bilmediğim için, korkmuştum. Lambayı açınca, Shirley'i gördüm karşımda.»

«Evet, devam edin.»

«Pek şaşkındı ve dedi ki...»

«Dediğini bize söylemeyin, hali nasıldı, onu anlatın.»

«Polis de beni sorguya çektiği zaman...»

«Olabilir bayan Gloag, fakat ne konuştuğunuzu

burada nakletmeniz kabul edilmez. Siz arkadaşınızın halini anlatın.»

«Bitkindi, efendim. Ağlıyordu, hem de sarsıla sarsıla. Yağmurluğunun önü açılmış, askısı kopmuştu...»

«Ne askısı?»

«Geceliğinin askısı.»

«Sonra ne oldu?»

«Odamda kaldı. Kapıyı içerden kilitledim. O gece pek uyuyamadık. Shirley hep sarsıla sarsıla ağladı.»

«Teşekkür ederim, bayan Gloag.»

Bay Umpleby ayağa kalktı.

«Bayan Taylor'un arkadaşı mısınız?»

«Evet.»

«Ona yardım etmek için her şeyi yapabilir misiniz?»

«Elbette.»

«Onun için yalan da söyler misiniz?»

«Ben hiç yalan söylemem.»

«Bayan Taylor'un askısının birinin kopuk olduğunu söylemediniz mi?»

«Evet.»

«Kopukla neyi kastettiniz?»

«Yani ayrılmıştı.»

«Bu tür gecelik askıları çok incedir, değil mi?»

«Iyice incedir, evet efendim.»

«Kolayca kopar mı?»

«Her halde kopar.»

«Sık sık koptuğu vaki değil midir?»

«Orasını bilemem.»

«Ne kadar sık kopar mesela?»

«Çat-pat kopar işte.»

«Çat-pat kopar, sık sık kopar demek değil mi?»

Tanık cevap vermedi buna.

«Bayan Taylor'un üzerinde bir iz, çizik falan var mıydı?»

«Sanmıyorum.»

«Biri bileğini bükmüş müydü, kolunu kıvırmış mıydı? Bakınca belli oluyor muydu böyle şeyler?»

«Aslında bakmadım bile, efendim.»

«Size vücudundaki herhangi bir yarayı veya çiziği gösterdi mi?»

«Hayır, efendim.»

«Teşekkür ederim, bayan Gloag. Oturabilirsiniz.»

«Doris Taylor!»

Koridorda oturduğu sıradan kalkıp mahkemeye girdi: Şişman, ahlayan-poflayan, gülünç bir hanımefendi özentisi. Özel olarak giydiği incecik, üzerinden kaçan ayakkabılarının kenarlarından dışarıya şişman ayakları iğrenç bir şekilde sarkıyordu. Duruşma sırasında dışarda oturduğu için, kızının verdiği ifadeden hiç haberi yoktu. Mahkemeye alışık olmadığı halde, sersem biri gibi görünmek de istemiyordu. Bu nedenle tanık sandalyesine kazasız-belasız varmanın telaşı içinde, kızının ağlamaklı suratını görmedi. Pervasızdı. Ne üzüntü duyuyor, ne de mahkemenin elektrikli havasından etkileniyordu. Duygusuzdu. Bir hanımefendi gibi havalar satmaya kararlıydı ve halinden pek memnun görünüyordu. Shirley'in kendi başına partiyi kazandığına inanamazdı zaten. Asıl kendisinin, bayan Doris Taylor'un ifadesinin, suçluyu mahkum etmek için son darbeyi indireceğine inanıyordu. Tarafsızlıktan hiç nasibi yoktu ve sanığın ne söyleyeceklerini umursamıyordu bile. O, salonda ahlak adına bulunuyordu. Ahlaksızlıkla alıp-vereceği yoktu; nedenini açıklayamazdı; bu gibi şeylerden söz etmek doğru olmazdı; hayır, kiliseye gitmiyordu, zamanımızda kiliseye gidenlerden de hoşlanmıyordu; bir rahip, ya da

bir başkasının kendisine ne yapacağını söylemesi hoşuna gitmiyordu; onu buraya getiren dinî inancı değil, ahlak anlayışı olmuştu; annesi-babası, birçok özellikleri olan insanlardı. Kendisi de öyleydi. Bütün bu budalaca önyargılar, kadının iri, kurnaz suratında ve üzerinden kaçan, budalaca giyiminde okunuyordu.

Yemin ettikten sonra, bayan Doris Taylor, yani şikayetçinin annesi olduğu tespit edildi. Bütün havalarına rağmen, bir parça sinirliydi. Dişleri ağrıyormuş gibi, durmadan parmaklarıyla ağzını karıştırıyordu.

«Biz hep bu beye güvendik ve...»

Kendisini asıl üzen şeyleri bir bir açıkladı; sersem yerine konduğundan, bu aşağılık küçük adama çay pişirdiğinden, pasta yaptığından, hattâ kibar ve boynu bükük davrandığından yakındı.

«Bayan Taylor, mahkemeye şimdi de polise nasıl başvurduğunuzu anlatmanızı istiyorum.»

Kadının sinsi zekası, laf kalabalığının ardındaki niyeti anlayacak çapta değildi. Cevap veremediği, istediğini dilediği gibi söylemediği için birden paniğe kapılıp kızardı, hanımefendi pozlarını bıraktı, hemen kenar mahalle şıllığı gibi konuşmaya başladı:

«Ne halt çevriliyor burada be?»

Biri kıkır kıkır güldü ve bayan Taylor'un yüzü öfkeyle kırıştı. Fakat davacı vekili nezaketini, kibar ifadesini hiç elden bırakmadan devam etti.

«Shirley'in bir grup öğrenci ve öğretmenleriyle beraber Paris'e gitmesi için siz izin verdiniz, değil mi?»

«Evet.»

«Kızınız geri döndüğü zaman, ne haldeydi?»

«Müthişti hali. Daha kapı açılır açılmaz ağlamaya başladı. Ben de ona dedim ki...»

Bay Umpleby derhal müdahale etti: «Dedikodu bu!»

Davacı vekili kibar bir sesle, «Sizin ve Shirley'in söylediklerini bize anlatmamanız gerekir,» dedi.

«Ama o zaman nasıl...»

«Sadece kızınızın halini anlatın.»

«Çok şaşkındı.»

«Onun bu hali ve anlattıkları üzerine mi polise baş vurdunuz?»

«Elbette.»

«Teşekkür ederim bayan Doris Taylor.»

Bay Umpleby ayağa kalktı. Bayan Taylor, karşısındakinin dost mu, düşman mı olduğunu bilmiyordu, ama ihtiyar adamın sevimli suratı hoşuna gitmişti.

«Kızınızın sırtında bir gecelik ve yağmurlukla bir erkeğin yatak odasına girdiği için kızdınız mı bayan Taylor?»

«Üzüldüm, çok canım sıkıldı.»

«Kızınızla ters düşmüş müydünüz?»

«Kızımla değil, o adamla ters düşmüştüm.»

«Fakat kızınızı öfkeyle sorguya çektiniz, değil mi? Biraz atışmadınız mı yani?»

Kadın ne cevap vereceğini bilemiyordu. Aslında kızıyla müthiş bir kavga etmişlerdi. Shirley'e ağzına geleni söylemiş, bağırmış, olup bitenleri birer birer ağzından sızdırmıştı kızının. Hem de tam Shirley'in istediği şekilde, anasının kinini adamın üzerine iyice çekerek. Ne var ki ifade vermeden önce ettiği yemine rağmen, bayan Doris Taylor'un niyetlerinde gerçeğin pek az bir payı vardı. Wier'in bu marifetleri gerçekten becerdiğine inanıyor, ama adama yardımcı olabilecek gerçekleri nasıl saklayacağını bilemiyordu. Kadını süzen Wier, bunun pekâlâ farkındaydı. Şimdi de kenar mahalle kurnazlığı, kızıyla kavga ettiğini söyleyip söy-

lememesi gerektiğini tartışıyordu. Kendisini sorguya çeken avukatın, Wier'in yanında durduğunu farketti. Demek onun avukatıydı ihtiyar. Düşmanıydı yani.

«Shirley bağıramayacak kadar perişandı.»

Bay Umpleby uğradığı hayal kırıklığını saklayıp, devam etti: «Kızınızın erkek arkadaşları var mıydı?»

Bu soruyu da cevaplandırmak zordu. Eğer Shirley'in erkek arkadaşları olsaydı, Wier'le ilgilenmezdi, ama erkek arkadaşlarının sayısı çok olursa, bu da herkesle düşüp kalkan bir kız olduğu anlamına gelirdi ve evli bir erkekle ilişki kurmaya aldırmazdı.

Bayan Doris Taylor dikkatle, «Shirley her zaman dürüst davranmıştır,» dedi.

Bay Umpleby gülümsedi ve itiraz etti: «Haydi, haydi bayan Taylor! Her halde siz de kızınızı koruyacak değilsiniz! Var mıydı erkek arkadaşları?»

«Bir-iki tane vardı.»

«Ruj kullanıyor muydu?»

Buna cevap vermek kolaydı işte ve bayan Taylor kasılarak hemen konuştu: «Asla müsaade etmem dudaklarını boyamasına.»

«Daima iyi tavırlı bir kız mıydı Shirley?»

«Çok iyi bir kızdır o.»

«Bay Wier'e güvenir miydiniz?»

«Ben nereden bileyim?»

«Kızınıza, tek başına, bir odada ders vermesine izin verdiniz mi?»

«Evet.»

«Demek güveniniz vardı bay Wier'e?»

«Öğretmeniydi.»

«Güveniniz var mıydı ona?»

«Evet.»

«Hattâ kızınızı ona emanet edip, Paris'e de gönderdiniz, değil mi?»

«Başkaları da vardı.»

«Kızınız, bay Wier eve gelmeye başladıktan sonra, hiç ondan şikayet etmiş miydi?»

«Hayır. Evde her halde bir şeye teşebbüs edemezdi. Doğal bir şey bu.»

«Yani bir önyargınız olduğunu kabul ediyorsunuz değil mi bayan Taylor?»

«Ne yani? Bir de sevecek miyim böyle bir...»

«Bu kadarı kafi, bayan Taylor.»

Daha sonra polis müfettiş muavini Ronald Kiernan çağrıldı. Müfettiş kimse yer göstermeden tanık yerine geçti, uzatılan karta bakmadan yemin etti, sonra resmi bir sesle, kimsenin soru sormasına fırsat bırakmadan, Wier'le görüşmesini anlattı. Bayan Taylar ve Shirley'le saatlerce süren görüşmesinden, ayrıca Wier'e karşı boş yere dürüst davranmaya çalışan bay Taylor'la konuşmasından hiç bahsetmedi. Şu karşıda oturan ürkek fareden farksız adamın edepsizliği, sanki havada maddeleşiyor, polis karakolunun penceresinden dışarı sızıyordu.

«10 eylül günü saat öğleden sonra 4.55'te sanığın Church caddesindeki evine gittim. Bayan Taylor' un annesi vasıtasıyla 28 ağustos gecesi vaki davranışı nedeniyle kendisinden şikayetçi olduğunu bildirdim. Hemen 'Londra'daki otelde mi?' diye sordu. Mesele üzerinde konuştuk ve olayı aydınlatmak için benimle beraber karakola gelmeye razı oldu. Konuşmamız burada da devam etti ve neticede kendisine tatmin olmadığımı, genel ahlaka aykırı sarkıntılık iddiasıyla mahkemeye sevkedeceğimi bildirdim. On beş yaşındaki bir kıza ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık iddiasıyla iddianame hazırladım ve yüzüne karşı okudum. Bana, 'Ne ceza verirler acaba?' diye sordu. Sanık da-

ha sonra ifade verdi ve bunu zaptettim, daha sonra yüzüne karşı okudum.»

Polis dedektifi sanığın yazılı ifadesini çıkardı. Mahkeme katibi yazılı ifadeyi yargıçlara verdi. Yargıçlar ifadeyi biraz da kayıtsızca inceleyip, tekrar Kiernan'a iade ettiler. O da yavan bir sesle mahkemeye okumaya başladı.

Wier ifadesini dinlemedi, dinleyemedi. Her şey o kadar doğru görünüyordu ki kendisine. Doğruydu, ama mutlak bir gerçek değildi bu; kıyaslamalı bir gerçekti. «Londra'daki otelde mi?» diye sormuştu; kapıldığı ümitsizlik içinde, «Bana ne yaparlar acaba?» diye sormuştu. Bu bir itiraf değildi, ama müfettiş öyle bir edayla okuyordu ki ifadesini, Wier yargıçların ne düşünebileceklerini çok iyi tahmin edebiliyordu.

Bay Umpleby'ın, Kiernan'ı sorguya çekmesine izin verdiler.

«Sanıktan önce, kızı da görmeye gittiniz mi?»

«Evet, elbette.»

«Anlattığı masalın tutarlı olduğu inancında mısınız?

«Evet.»

«Kızı gördüğünüz zaman, perişan bir halde miydi?»

«Üzgündü, ama mantıklı ve sakin olmaya çalıştı.»

«Nasıl giyinmişti?»

«Hatırlayamıyorum doğrusu.»

«Makyajlı mıydı?»

«Sanmıyorum.»

«Dudakları boyalı mıydı?»

«Boyalı olmadığına eminim diyebilirim.»

«Ama yüzde yüz emin değilsiniz?»

«Hiç olmazsa çok makyajlı değildi.»

«Evini ziyarete gittiğiniz zaman, sanık nasıl davrandı?»

«Çarpılmış gibiydi.»

«Burada 'çarpılmış' kelimesini kullanıyorsunuz. 'Şaşırmıştı' da diyebilir misiniz?»

«Şaşırdığı muhakkaktı.»

«Acaba bu masum bir insanın şaşkınlığı olamaz mıydı?»

Polis müfettişi cevap vermedi bu soruya.

«Bay Wier hiç suçunu kabul etti mi?»

«Hayır.»

«Bütün soruşturma sırasında masum olduğunu savundu mu?»

«Evet.»

«Teşekkür ederim, bay müfettiş.»

Davacı avukatı ayağa kalkıp, biraz da telaşlı bir memnuniyetle, «Davacı taraf olarak bizim için dava bitmiştir, sayın yargıçlar,» dedi.

Bay Umpleby yargıçlara hitap ederek konuştu:

«Bu küçük hanımın anlattığı masalda pek inandırıcı bir taraf olmadığı hususuna sayın yargıçların dikkatini çekmek isterim. İddiaları kabul etmek, kararın ilkeleri bakımından tehlikeli olur. Müvekkilim, kızın kabasına bir tokat indirdiğini kabul etmektedir. Niyetine göre, bu elbette maddi bir ahlaka aykırı davranış sayılabilirdi, fakat müvekkilimin yönünden ahlaka aykırı bir durum asla mevcut değildir. Bu bakımdan sayın yargıçların da şüphesiz bildikleri gibi, bu sabah ele aldığımız davalarda olduğu şekilde, nazariyatta böyle bir kızın ifadesini teyid edici bir vakıa olarak kabul etmek esas olamaz; daha başka maddî deliller gerektirir. Bu bakımdan kızın ifadesindeki ikna edici olmaktan uzak iddiaların nazara alınmamasını ve genel ahlaka aykırı sarkıntılık suçunun ispatlanmadığına karar ve-

rilmesini dilerim. Böylece sanık ancak adi sarkıntılıkla suçlanabilir ve müvekkilim bu itham karşısında suçlu olduğunu kabul edebilir. Sizden kendisini en insaflı şekilde cezalandırmasını dileyebilir.»

İki yargıç, katiple beraber birkaç dakika bu talebi incelediler. Katibin fısıldayarak söylediklerini işitmek için, biraz da kürsülerinden aşağıya sarktılar. Wier her şeyin bir anda sona ereceği hakkında pek az bir ümit besleyerek bekliyordu. Dakikalar geçti. Kimbilir, belki de terslenen, geri çevrilen kız öğrenciler hakkında o kadar tecrübeliydiler ki, davranışının nedenlerini, yaralı kalbini, oynak zekasını kavrayabilmek için, Shirley Taylor'u seyrediyorlardı. Hattâ bundan neredeyse emin olacaktı. Böylece ağzını açmasına fırsat kalmadan belki de her şey bitecekti. Dava bu sonuçla biterse fena sayılmazdı doğrusu. Hemen salondan dışarı çıkardı. Pırıl pırıl bir güneş vardı dışarda. Ciğerlerine çekeceği tertemiz bir hava vardı. İçer, içer, kahkahalarla güler, bütün üzüntülerini atar, hiç bir şey olmazdı.

Derken erkek yargıç uğursuz bir sesle konuştu: «Davanın devamı konusunda yeteri kadar delil olduğuna karar verdik.» Wier başlangıçtaki kuşkularının doğrulandığını anladı. Yanılmamıştı. Hele bay Umpleby da, «Öyleyse müvekkilimi tanık olarak dinlemenizi teklif ediyorum,» deyince, dünyanın başına yıkıldığını, en korktuğu şeyle karşı karşıya geleceğini kavradı. Wier'in küçük vücudu artık savaşması gerektiğini biliyordu. Başarısızlıkla başarı arasındaki farkı artık kendisi çizecekti.

Tanık sandalyesine oturan Wier, şimdi mahkemedekileri daha iyi görebiliyordu. Bu kadar yabancının

varlığı onu eziyor, elini ayağını bağlıyordu. En iyisi doğrudan doğruya bay Umpleby'a, ya da yargıçlara bakmaktı. Doğrusu buydu. Müthiş korkmuştu ve yorgundu, yere yıkılacak kadar yorgun. Melkis, kelimeler demişti, senin yardımcıların kelimelerdir. Burada kaba kuvvet, aşılması gereken benzin alevleri, patlayan cephane, haykırışlar yoktu. Seni hapse gönderirlerse, çok nazik davranırlar, karnını da doyururlar. Hapsetmeseler de, işinden olsan, her halde aç kalmazsın. İngiltere'de, bir insanın kendisi istemedikten sonra aç kalması çok zor bir şeydi. Maddî bakımdan korkulacak hiç bir şey olmadığını bilmenin yine de bir yararı yoktu ki. İnsanlar vardı karşısında. Kendisini üzenler, insanlardı. Çarmıha gerebilirlerdi onu. Halkın düşündüğü, halkla hesaplaşmak... Uzun bir süre insanların ne diyeceğinden korkması gerekecekti; yıllarca tartışmalara, mücadelelere, hakaretlere hedef olacaktı. Bay Umpleby sakin ve sevimli tavırlarıyla kendisini sorguya çekmeye başlarken, aklından bunları geçiriyordu.

«Adınız Graham Wier, kırk iki yaşındasınız, Demiryolu Sokağı Modern Okulu'nda öğretmensiniz, değil mi?»

«Evet.»

«Ne kadar süredir bu okuldasınız?»

«Geçen Noel'den beri.»

«Biraz yüksek sesle konuşun bay Wier, olur mu? Shirley Taylor'a ne kadar zamandan beri ders veriyorsunuz?»

«Her halde paskalya tatilinden sonra.»

«Noel'le paskalya arasında ders vermediniz mi?»

«O dönemde rahatsızdı.»

«İyi bir öğrenci miydi?»

«Evet. Olağanüstü başarılıydı.»

«Okulunu bitiriyor muydu bu dönem?»

«Evet.»

«Demek iyi bir öğrenciydi ve siz de onun başarılı olmasını istiyordunuz, değil mi?»

«Evet. Nasıl olmuş da başlangıçta C şubesine verilmiş, anlayamadım.»

«Yani akıllı bir öğrenci miydi demek istiyorsunuz?»

«Evet, hem de çok.»

«Ek derse ihtiyacı var mıydı?»

«Her halde yoktu.»

«Gece kurslarına?»

«Bir dönem okula gelemediği halde, yine de olduğunu sanmıyorum.»

«Size, gece kurslarına girmek bahanesiyle mi yanaştı?»

«Evet.»

«Herhangi bir gece kursuna mı, yoksa sizinkine mi?»

«Benim okuttuğum İngilizce dersinin, en korktuğu ders olduğunu söyledi.»

«Diğer derslerinde de 'çok iyi' olduğunu biliyormuydunuz?»

«Öyle olduğunu sanıyorum.»

«Ama ille de İngilizceden mi yardıma muhtaç olduğunda ısrar etti?»

«Evet.»

«Birkaç defa gece kurslarına geldikten sonra, evde de özel ders vermenizi mi istedi sizden?»

«Aslında biraz çekiniyordu bunu söylemeye. Her halde para yüzünden. Fakat üstü kapalı anlattı, ben de gelmeyi teklif ettim.»

«**Sizden** ders almak istediğini belirtti mi?»

«Öyle oldu.»

«Seviyor muydunuz öğrencinizi?»

«Kendi çocuğum olmamıştı...»

«C şubesinden olduğu halde, ille de bir sekreterlik peşinde koştuğu için, azmine hayran kalmış mıydınız?»

«Öyle.»

«Hattâ kendisine yardımcı olmak için bir de dolmakalem hediye ettiniz mi?»

«Kendisine böyle bir kalem alacak parayı bulamayacağından emindim.»

«Fakat duygusal bir davranış sözkonusu muydu?»

«Cinsel bir heyecan yoktu, hayır.»

«Kızı, bir çocuk gibi mi seviyordunuz?»

«Evet.»

«Fakat kendisini bir yere gezmeye götürmek gibi falan bir isteğiniz olmadı hiç, değil mi? Yalnız ders vermek için mi görüyordunuz?»

«Evet.»

«Bayan Taylor hiç size sevdalı olduğunu belli etti mi? Sevgisini gösterdi mi?»

«Sık sık elime dokunurdu. Sık sık da tatlı laflar ederdi bana.»

«Nasıl laflar?»

«Okulu çok arayacağı, gece kurslarına devam edeceği gibi şeyler.»

«Bunun sevgi gösterisi olduğunu anladınız mı hiç?»

«Mutlu olduğunu sandığım bir okula bağlılık gibi geldi bana.»

«Ders için eve gittiğiniz zaman farklı giyiniyor muydu? Makyaj yapıyor muydu?»

«Eve ne zaman gitsem, hep başka bir şey giymeye dikkat ediyordu. Yirmi yaşında görünmek için de,

dudaklarını boyuyordu. Kendisini güzel bulup bulmadığımı sorduğu bile oldu.»

«Siz de güzel olduğunu söylediniz mi?»

«Yalan söylemeye sebep yoktu ki; zaten güzel kızdır.»

Salondan birtakım homurtular yükseldi ve bay Umpleby hemen devam etti: «Fakat asla ona aşık olmadınız, değil mi?»

«Hayır.»

«Dolmakalemi, yardım etmek istediğiniz iyi bir öğrenci olduğu için mi hediye ettiniz?»

«Evet.»«

«Yoksa sevgisini kazanmak için değil herhalde?»

«Ona acıyordum.»

«Niçin?»

«Fakir bir semtte yaşıyordu ve kendi cesareti, kendi zekasıyla yarattıklarının dışında, hiçbir oyalanma fırsatı yoktu.»

«Bu nedenle mi ona parasız özel ders verdiniz?»

«Evet.»

«Özel ders aldığı için memnun muydu?»

«Evet.»

«Hattâ o kadar memnundu ki, dersler sona erince, size bir de hediye verdi, değil mi?»

«Evet.»

«Ne hediye etti?»

«Telefon numaralarını yazmak için mekanik bir rehber.»

«Rehberin içine bir numara yazmış mıydı?»

«Evet.»

«Numarayı siz mi yazdınız, o mu yazdı?»

«O yazdı.»

«Hediyesini verirken, tatlı sözler de etti mi?»

«Çok minnettar olduğunu söyledi.»

«Sonra ne oldu?»

«Beni öptü.»

«İhtirasla mı?»

«Aklından neler geçirdiğini fark edememiştim doğrusu.»

«Bu öpüş, sizin için önemli değil miydi? Yoksa hemen unuttunuz mu?»

«Evet, unuttum.»

«Bu dönemde kendisine hiç mektup yazdınız mı, telefon ettiniz mi?»

«Hayır.»

«Özel ders vermenin dışında, kendisini hiç bir yere götürdünüz mü?»

«Hayır.»

«Şimdi Paris'te beraber geçirdiğiniz gün hakkında bazı sorular soracağım. Hepiniz Louvre'daydınız ve bayan Taylor sizden kendisini dışarı çıkarmanızı istedi, tamam mı?»

«Evet.»

«Siz ne yaptınız?»

«Bay Trowman'a danıştım —grubun sorumlusu oydu— o da kızı dışarı çıkartmamı kabul etti.»

«Bu fikir sizin değildi, öyle mi?»

«Hayır, değildi.»

«Bayan Taylor dışarı çıkınca, pek çabuk mu toparlandı?»

«Evet.»

«Kendisi zaten çok soluk benizli bir kız; gerçektan hasta olup olmadığını, yalan söyleyip söylemediğini anlayabilir miydiniz?»

«Hayır, anlayamazdım.»

«Bütün gün size, 'Peter' diye mi seslendi?»

«Evet.»

«İşveli bir şekilde mi?»

«Evet.»

«Bütün gün elinizi avucunda tuttu mu?»

«Evet.»

«Oyuncak bir köpek almaya da zorladı mı sizi?»

«Oyuncağı gösterdi bana. Çok istediğini ve alacak parası da olmadığını düşündüm.»

«Ama gösterdi oyuncağı, değil mi?»

«Evet.»

«Oyuncağı aldıktan sonra, minnettarlığını ifade etti mi?»

«Elimi öptü.»

Salondan biri kıkırdadı ve Wier o yöne baktı. Birinin bu hali gülünç bulması, bununla eğlenmesi çok garipti doğrusu. Aynı anda bayan Doris Taylor'un da öfkeden kuduracak gibi olduğunu gördü. Ama gülene mı kızdığı, yoksa Shirley'in elini öpmesine mi bozulduğunu anlayamadı.

«Bütün bir günü beraber geçirmenizi bayan Taylor'un hazırladığının farkında mıydınız?»

«Daha o zaman öyle düşünmeye başlamıştım.»

«Peki, bunun nedenini biliyor muydunuz?»

«Galiba Louvre'da canı sıkılmıştı. Mağazaları dolaşmak, insan yüzü görmek istiyordu. Müze gezmek değil, heyecanlı şeyler peşindeydi.»

«Kızın hazırladığı bu fırsattan yararlanıp, onun öbür yüzünü de görmeyi denediniz mi?»

«Hayır.»

«Paris'te anne-babaların ve diğer baskıların etkisından uzaktınız. Bir haftadan fazla kaldınız orada. Kızı yine tek başına görmek için bir fırsat daha yarattığınız oldu mu?»

«Hayır, asla!»

Bu sefer aynı adam yine güldü.

«Ya geceleri?»

«Hayır.»

«Mümkün olmadı da, ondan mı?»

«Hayır. Aklıma hiç böyle bir şey gelmediği için.»

«Ama isteseydiniz yapabilirdiniz, değil mi?»

«Sanırım, evet.»

«Peki, İngiltere'ye döndükten sonra, grubunuz Londra'ya geç ulaştı. Niçin oldu bu gecikme?»

«Paris'ten Calais'ye bizi götüren tren rötar yapmıştı. Bu nedenle de, o akşam Londra'dan buraya kalkan son treni kaçırdık.»

«Böylece Londra'da bir otelde kalmaya karar verdiniz. Daha doğrusu çeşitli otellere dağıldınız. Kim seçti bunları? Siz mi?»

«Hayır.»

«Zorunlu kaldığınız için böyle oldu, program bozulduğu için, değil mi?»

«Evet.»

«Niçin bayan Taylor'la aynı otelde kaldınız? Örneğin bir başka öğretmen niye kalmadı?»

«Gruptan sorumlu olan öğretmen, hiç bir otelin on beş öğrenciyle üç öğretmeni birden kabul edemeyeceğini, bu nedenle her öğretmenin kendi sınıfından öğrencileri alıp bir otel aramasını teklif etti.

«Siz kaç kişi aldınız yanınıza?»

«Ben IV C sınıfından dört, IV A sınıfından da bir kişi aldım.»

«Demek ki bayan Taylor'u baştan çıkarmak için önceden bir düzene baş vurmuş değilsiniz?»

«Hayır.»

«Bu fikir gruptan sorumlu olan zatındı, değil mi? Neydi adı, bay Trowman mı?»

«Evet.»

«Otelinizi de o mu seçti?»

«Evet. Çeşitli otellere telefon etti.»

«Temiz, ciddi bir otel miydi?»

«Sanırım. Üç yıldızlı bir oteldi.»

«Bayan Taylor'un tersini düşünmesi için bir sebep var mıydı?»

«Aslında odama gelip bana sarıldığı zaman, 'Burada zaten hiç bir şeye aldırdıkları yok. Koridorda birine rasladım, gülümsedi, geçti' demişti.»

«Bayan Taylor'a genel ahlaka aykırı şekilde sarkıntılıkta bulundunuz mu?»

«Hayır.»

«Şimdiye kadar hiç mahkemeye çıktınız mı?»

«Hayır.»

«Daha önce sizi suçlayan bir kız öğrenci oldu mu?»

«Hayır.»

«Bayan Taylor'a kötü bir teklifte bulunacağınızı zannettirecek —ne kadar saçma ve yanıltıcı olursa olsun —en ufak bir imada bulunduğunuz oldu mu?»

«Katiyen!»

«Odanıza gelmesini söylediniz mi ona?»

«Hayır.»

«Geleceğini biliyor muydunuz?»

«Hayır.»

«Düğmelerini çözmeye, kalçalarını, ya da bir başka yerini sıkıştırmaya kalkıştınız mı?»

«Hayır.»

«Odanıza girince şaşırdınız mı?»

«Önce şaşırmadım. Sözüne güvenim vardı.»

«Hasta olduğunu söylediği zaman mı?»

«Evet.»

«Ne yaptınız peki?»

«Bir bardak suyla, bir aspirin verdim.»

«Sonra ne oldu?»

«Birden beni öpmeye başladı. Yağmurluğu omu-

zundan sıyrıldı. Kendisini durdurmayı denedim. Kalbini kırmak istemiyordum, ama her ne olursa olsun bu işe son vermeli, tutmalıydım onu. En sonunda kalbini kırmak zorunda kaldım.»

«Demek ki bütün mesele, sadece kızı reddetmek hattâ başınızdan defetmek, değil mi? Kızın saldırılarını kabul etmekten başka çıkar yolunuz yoktu; etseydiniz, her halde şu anda burada çok daha ağır bir suçla itham edilen bir sanık olarak bulunacaktınız...»

«Bana bu derece bağlı olduğunu anlayamamıştım.»

«Kendisine hafifçe vurmanızdan dolayı yakındı mı?»

«Hayır.»

«Peki, ya durdurmak için tutmanızdan?»

«Hayır.»

«Korkmuş gibi bir hali var mıydı?»

«**Benden** mi? Ne münasebet!»

«Hisleri incinmiş miydi? Kalbi kırılmış mıydı?»

«Evet, hem de çok.»

«Odanızdayken, hasta, ya da rahatsız mıydı?»

«Hayır.»

«Teşekkür ederim, bay Wier.»

Davacı tarafın avukatı biraz kararsız bir edayla, önünde güç bir iş olduğunu bilerek, doğrulup ayağa kalktı.

«Bayan Taylor'un öğretmeni miydiniz?»

«Evet.»

«İyi bir öğrenci miydi?»

«Evet.»

«Çok mu iyiydi?»

«Mümkündür öyle de denebilir.»

«Öğrencilerinizin karakterleri hakkındaki yargılarınızda başarılı sayılır mısınız?»

«Hepimiz öyle olduğumuzu düşünmeyi severiz.»

«Şuna bakar mısınız lütfen?»

Wier'e bir kağıt uzattılar; daha sonra aynı kağıt yargıçlara gösterildi, tekrar davacı tarafın avukatına geldi. O da tarihî bir belgeyi, Magna Carta'yı (Büyük Şart), Singapur'un teslim olduğunu bildiren mesajı alır gibi kabul etti. Sonra yine başladı:

«Bu, bayan Taylor hakkında son dönemle ilgili görüşünüz. Değil mi?»

«Evet,» diye kabul etti Wier.

«Müsaadenizle okuyorum. Rapor, 23 temmuz tarihini taşıyor ve sınıf öğretmeni, kendisi hakkında şunları söylüyor: 'Shirley sınıfında olağanüstü bir öğrencidir. Amaçlarının ne olduğunu biliyor, dürüst bir kız; ahlaklı, sabırlı, acıya dayanıklı, doğru yolda ısrar etmesini biliyor.' Görüşünüz bu mu?»

«Evet.»

«Dürüst ve samimi misiniz bu görüşünüzde?»

«Şerefsiz ve dürüst olmayan bir görüş olsaydı...»

«Lütfen yalnız soruma cevap verin.»

«Evet. Öyleydi.»

«Bunlar, kız belki okur amacıyla yazılmış olmasın sakın?»

«Anlayamadım.»

«Yani bu sözleri, arkadaşınız olan kızı, ya da annesini-babasını memnun etmek için mi yazdınız?»

«Daha şimdi görüşüm dürüst ve...»

«Bay Wier, lütfen sorduğum soruya cevap verir misiniz?»

«Çok gereksiz bir soruydu bu.»

«Tersine, çok aydınlatıcı bir soruydu.»

«Yazdığım, dürüst bir rapordur. Ben şerefsiz raporlar yazmam.»

«Demek 23 temmuzda, Shirley Taylor'un şerefli,

dürüst, ahlaklı bir kız olduğunu düşünüyordunuz, öyle mi?»

«Elbette.»

«Öğretmeni olduğunuz sırada kendisini hiç otomobilinize aldınız mı?»

«Bazan, yağmur yağarken, kendisini gece kurslarından sonra evine kadar götürdüğüm oldu.»

«Otomobilinizle başka bir öğrencinizi de evine götürdüğünüz oldu mu hiç?»

«Gece kurslarına VI C sınıfından gelen bir o vardı.»

«Soruma cevap verin: Shirley Taylor'dan başka bir öğrencinizi otomobilinize aldınız mı?»

«Hayır.»

«Mayıs ve temmuz ayları arasında ona evinde ders verdiniz mi?»

«Evet.»

«Ne zamanlar?»

«Haftada bir defa, iki saat.»

«Bunun karşılığında ne ücret aldınız?»

«Hiç.»

«Niçin.»

«Yaşadığı çevre dolayısıyla ona acımıştım.»

«Başka acıdığınız öğrencileriniz de var mıydı?»

«Evet. Hepsine acırdım zaten.»

«Ama yalnız Shirley'e ücretsiz ders verdiniz, değil mi?»

«Evet.»

«Shirley'in yaşadığı çevrede ne vardı ki?»

«Fakir bir semtte oturuyordu.»

«Blok apartmanlarda mı?»

«Evet.»

«Ne zaman inşa edilmişti bu bloklar?»

«Dört-beş yıl önce.»

«Siz böyle yerlere fakir semt mi diyorsunuz?»

«Gazhane ve demiryolu yanındaydı ama.»

«Bu blok apartmanların projesinin mimarlar tarafından hazırlandığını ve ülkedeki yüzlercesi arasında en iyilerinden biri diye seçildiğini bilmiyor musunuz?»

«Hayır.»

«Buralarda oturmanın ayrıcalık bile sayıldığından haberiniz yok muydu?»

«Ben öyle sanmıyorum.»

«Siz kıza, evinin ve annesinin-babasının fakirliği yüzünden acıdığınızı söylemiş miydiniz?»

«Evet, ama...»

«Kızın babasının kazancının ne olduğunu biliyor musunuz?»

«Hayır.»

«Haftada 27 İngiliz lirası kazanıyor. Siz bu kadar kazanabiliyor musunuz?»

«Hayır.»

«Ya yarısı kadar?»

«Yarısından biraz fazla.»

«Ama her halde pek fazla değil?»

«Hayır, değil.»

«Bence siz annesinin-babasının pekâlâ ders ücretini verebileceklerini bildiğiniz halde, ona bedava ders vermeye kalkıştınız.»

«Önemli olan, duygularındaki fakirlikti.»

«Yani annesinin-babasının aptal insanlar olduklarını mı söylemek istiyorsunuz.»

«Ne münasebet!»

«Onları kandırabileceğinizi mi sandınız?»

«Hiç bir zaman!»

«Kandırabildiniz mi annesini-babasını?»

«Ne demek istediğinizi anlayamıyorum.»

«Oysa çok basit bir soru sordum.»

«Çok ağır bir soru.»

«Kıza bir sekreterlik işi bulsun diye mi İngilizce dilbilgisi dersleri verdiniz?»

«Evet.»

«Ve kız berber çırağı oldu! Verdiğiniz derslerde pek başarılı olmadığını da kabul ediyor musunuz?»

«Ben de hayal kırıklığına uğramıştım sonuçtan.»

«Bence siz bu üç ayı ders vererek değil, kalbini kazanmaya çalışarak geçirdiniz.»

«Hayır. Kendisi böyle bir şey demedi.»

«Karşılıklı oturup öpücükler, hediyeler vermek! Ne biçim bir eğitim acaba bu?»

Mahkeme salonunda kahkahalar yükseldi.

«Kızın bana vurgun olduğunu bilmiyordum ki.»

«Ya? Şimdiye kadar incelediğimiz bütün eylemleriniz, nedense hep sevginin delilleriyle dolu ama: El tutuşmalar, hediyeler, alkollü içki alemleri! Bir de kalkmış, hiç bir şeyden haberiniz olmadığını, bunun tek taraflı bir sevgi olduğunu iddia ediyorsunuz. Size vurgun olduğunu hissetmediniz mi hiç?»

«Hayır. Sadece beni beğendiğini biliyordum.»

«Ne derece biliyordunuz acaba sizi beğendiğini? Öpmeye kalkışacak, size hediyeler verecek, Paris'te baş başa bir gün geçirmenizi sağlayacak, otelde odanıza gelecek kadar mı?»

«Cevap vermeme fırsat bırakmıyorsunuz ki?»

«Söyleyin bakalım öyleyse sizi nasıl beğendiğini?»

«Benimle, annesiyle-babasıyla konuşamadığı biçimde konuştuğu için beğendiğini sanıyordum.»

«Eminim haklı olduğunuza. Acaba annesiyle-babasıyla konuşamayacağı hangi konuları konuşuyordunuz onunla?»

«Hayat, iş dünyası, insanlar, kitaplar.»

«Ya aşk?»

«Sizin kastettiğiniz anlamda, hayır.»

«Ama aşktan da bahsettiniz, değil mi?»

«Evet, sanıyorum.»

«Aşk hakkında neler anlattığınızı söyler misiniz bize?»

«İlerde ne olacağını düşünmeyi seviyordu, kiminle evleneceğini, kimi seveceğini, bunun gibi şeyleri.»

«Bunlar, aşıklar arasında konuşulan konulardır!»

«Bizimki sadece sohbetti.»

«Ona hediyeler verdiniz mi?»

«Sadece iki tane.»

«Ama pahalı hediyeler, değil mi?»

«Pek öyle sayılmaz...»

«Bir Parker dolmakalem, bir de Paris'te alınan bir oyuncak köpek. Neydi niyetiniz? Sevgisini kazanmak mı?»

«Hayır.»

«Nasıl olsa kazanmış mıydınız sevgisini?»

«Ben bilmiyordum ki böyle olduğunu.»

«Şimdi kabul ediyorsunuz ama, değil mi?»

«Dürüstlüğüne inanmıştım ben onun.»

«Yani bizim, kızın okuldaki dürüstlüğü nedeniyle sizi sevdiğine inanmamızı mı istiyorsunuz?»

«Evet.»

«Yani oturup da aşktan, sevgiden, Genç Kızlara Öğütler kitabının havası içinde mi söz ediyordunuz?»

«Masum bir şeyi böyle gülünç hale sokmaya gerek yok.»

«Masumane miydi diyorsunuz bu ilişki?»

«Evet.»

«Öyleyse şimdi şu Paris gezisine gelelim. Bindiğiniz gemi daha Dover'den ayrılır ayrılmaz kıza konyak ikram etmediniz mi?»

«Ben etmedim. Bir Italyan yolcu etti.»

«Siz kızı bara götürmediniz mi?»

«Evet.»

«Bar yerine, lokantaya götüremez miydiniz?»

«Ben kendim de bir şey içmek istemiştim.»

«Demek kızı bara götürmeye hazırlıklıydınız?»

«Konyak içeceğini bilmiyordum ki.»

«İzin verdiniz ama?»

«Dur demek istemedim.»

«Ne demek o?»

«Kabaca bir davranış olurdu.»

«Ne biçim nezaket bu böyle? Kızın kaç yaşında olduğunu biliyor muydunuz?»

«Öğrencimdi.»

«Kaç yaşındaydı?»

«On beş.»

«Bu yaşta bir kızın konyak içmesinin korkunç bir şey olduğunu kabul ediyor musunuz?»

«Biraz da ilaç sayılırdı.»

«Nedenmiş o? Hasta mıydı kız?»

«Deniz tutabilirdi.»

«Demek böyle sudan sebeplere dayanarak, bir Italyan'ın —hattâ her hangi bir İtalyan da denebilir— çocuğa konyak ikram etmesine göz yumdunuz ha? Sonra da masumiyetten dem vuruyorsunuz! Ne kadar konyak içti?»

«Bilmiyorum.»

«Hatırlamıyorum mu demek istiyorsunuz, yoksa hiç öğrenmediniz mi?»

«Pek fazla içmediğinden eminim.»

«Kesinlikle bilmiyor musunuz?»

«Hayır.»

«Belki de bir dublenin yarısı kadar içmiştir.»

«Sanmam.»

«Neden? Italyan, koca bir şişe konyakla gelmemiş miydi yanınıza?»

«Mantıksız konuşmaya başladınız.»

«Evet, öyle **konuşuyorum!** Tutumunuzun, çocuklardan sorumlu birine hiç yakışmadığı görüşündeyim. Kızın konyak içmesine izin vermekle niyetiniz neydi?»

«Ne demek istediğinizi anlayamadım. Biraz önce konyağı bir Italyanın...»

«Paris'te beraber geçirdiğiniz o gün de bir aperitif içmesine müsaade etmediniz mi?»

«Evet,» diye kabul etti çekinerek Wier.

«Nasıl bir aperitifti bu?»

«Ne diye soruyorsunuz? Nasıl olsa biliyorsunuz.»

«Lütfen mahkemeye söyleyin bir kere de.»

«St. Raphael'di adı.»

«Siz de bir tane içtiniz mi?»

«Evet.»

«Alkollü bir içki miydi?»

«Iştah açıcıydı.»

«Olabilir, alkollü müydü?»

«Evet.»

«Işte bu yüzden niyetinizin ne olduğunu soruyorum ya...»

«Sizin tahmin ettiğinizden daha karışıktı iş.»

«Tahmin ederim, öyledir.»

Gülüşmeler...

Wier öfkeden kıpkırmızı oldu.

Kızgınlığını, daha fazla gemleyemeyerek, yüksek sesle gerçeği kabaca dile getirdi: «Ben içkiye düşkünüm. O anda da canım içmek istemişti. Kızlar umurumda bile değildi, yanımda bir değil iki kız vardı, biliyor muydunuz bunu da? Kızlar, bara gidip bir şey içmek için, sadece bir bahaneden ibaretti. Onlar por-

takal suyu istediler, fakat o İtalyan çıkıp, konyak içmelerini salık verdi. İtalyan, **ben değil!**» diye bağırdı ve birden yargıçların yüzünde gerçeği gördüklerini belirten bir ifade sezinledi. Kendisine hoş görüyle bakmıyorlardı, ama hiç olmazsa bu konuda yalan söylemediğini anlamışlardı. Ama belki de konyak konusunda gerçeği ortaya çıkartırken, çekingen kişiliğini de ortaya döker, kabul ettirir, belki de sonunda topluca zarar vermiş olurdu kendisine. Nasıl olsa artık Sylvan -Jones'un yerine geçmesine imkan kalmamıştı, ama ama zaten aldırdığı yoktu buna.

Davacı vekili gülümsedi; telaşsız, sakin, hattâ memnun bir tavırla, yorum yapıyormuş gibi sordu:

«Her neyse, kızın konyak içmesine engel olmadınız, değil mi?»

«Hayır.»

«Şimdi gelelim yine Paris'e; Louvre'da bayan Taylor bayılacak gibi fenalaştığını mı söyledi size?»

«Evet.»

«Kendisini alıp dışarı çıkardınız mı?»

«Evet.»

«Bütün gün dolaştınız mı sonra?»

«Yemek için oturduk.»

«Fakat yorucu bir gün geçirdiniz, değil mi?»

«Pek öyle denemez.»

«Ama fenalık geçiren biri için yorucu sayılır! Kız kendisini rahatsız hissettiğine göre, niçin alıp oteline götürmediniz?»

«Gitmek istemedi.»

«Onun karışmaya ne hakkı var ki? Rüştünü ispatlamamış birinden **siz** sorumluydunuz. Niçin kendisini alıp, hemşiresi de olan otele götürmediniz?»

«Bir kahve içti ve düzelir gibi oldu.»

«**Düzelir** gibi oldu, öyle mi? Düzeldiğini anlamak için siz mi davrandınız?»

«Kendisi söyledi iyileştiğini.»

«Tutumunuzun bir öğretmene yakışıp yakışmadığını düşündünüz mü hiç?»

«O zaman bana normal göründü.»

«Peki, şimdi bu açıdan bakınca da, normal görünüyor mu?»

«Siz olduğundan da kötü göstermeye çalışıyorsunuz.»

«En son açıdan bakınca, şimdi doğru geliyor mu size tutumunuz?»

«Yanlış gelmiyor.»

«**Doğru** geliyor mu?»

«Belki gelmiyor.»

«Bayan Taylor'la beraber bütün bir günü birlikte geçirmek, sizin için şahane bir fırsat sayılmaz mıydı?»

«Kendiliğinden oldu bu iş; ben fırsat kollamadım.»

«Kızı oteline geri götürseydiniz, bütün gün beraber olabilecek miydiniz yine?»

«Ortada olan bir şey bu.»

«Doğru mu yani dediğim?»

«Önemli mi o kadar?»

«Cevap verin, doğru mu?»

«Elbette doğru. Bu, tıpkı şeye benzer...»

«Orasının önemi yok. Burada karşılıklı sohbet etmek için bulunmuyoruz. Paris'te bayan Taylor'la belirli bir şekilde o günün tadını çıkartırken, elinizi öptü, size 'Peter' diye seslendi, elinizi avucuna aldı, değil mi?»

«Evet.»

«Eğer öyleyse, kızın size sevdalı olduğunu anlamadığınıza hâlâ inanabilir miyiz?»

«Bilmem orasını.»

«Kaç yaşındasınız?»

«Kırk iki.»

«Ve kızın size sevdalı olduğunu anlamadınız ha?»

«Beni sevdiğini biliyordum, ama daha fazlasını değil.»

«Yani bir kız öğrencinin elinizi, dudaklarınızı öpmesi, size hediyeler alması, sizden hediye kabul etmesi, normal şeyler mi? Bunu yapan kız öğrencilerin sayısı pek mi fazla?»

«Elbette değil.»

«Yalnız bu kız mı yani böyle?»

«Evet, ama...»

«Kızın sizi öpecek, hediyeler verecek kadar tutkun olduğunu bildiğinize göre, niçin bu işe son vermediniz?»

«Ortada son verecek bir şey yoktu ki.»

«Fakat hissî bir bağlantı olabileceğini biliyordunuz, değil mi?»

«Hayır.»

«Yani bütün elele tutuşmalar, öpücükler, nazlar, hediyeler, Paris'te konyak ve aperitif içmelerden sonra, hâlâ bizim, kızın size tutkun olduğunu bilmediğinize inanmamızı mı istiyorsunuz?»

«Kızın beni beğendiğini biliyordum.»

«Öpüşmelerin ve hediyelerin ne anlam ifade ettiğini anlayamadığınızı işitmek, içimi ferahlattı. Kızın sizi beğendiğini bildiğinize göre, tutumunun, sizi beğenmekten de öte duygular beslediği konusunda hiç mi kuşkulanmadınız?»

«Ancak en son çözümlemede, bunu kavradım.»

«Siz de kızı beğeniyor muydunuz?»

«Evet.»

«Çok mu?»

«Ben onu babaca hislerle beğeniyordum.»

«Baba maskesiyle mi?»

«Hayır.»

«Kıza bir dolmakalem, oyuncak bir köpek hediye ettiniz, konyak ve aperitif içmesine göz yumdunuz, telefon numarasıyla beraber rehber hediyesini kabul ettiniz. Bunlar bir babanın tutumu olabilir mi?»

«Olabilir pekâlâ.»

«Niçin telefon numarasını istediniz kızdan? Kendisini nasıl olsa bir daha görmeyecek olan bir öğretmen değil miydiniz?»

«Telefonunu ben istemedim ki.»

«Yani kızın kendisi mi verdi?»

«Zaten verdiği hediyenin gereğiydi telefon numarasını yazması.»

«Acaba numarasını size niye verdi diye düşündünüz mü?»

«Belki telefon edip, işinin nasıl gittiğini sorarım diye vermiştir.»

«Bu, kızı çok seven birinin davranışı olmaz mı?»

«Kızı çok seviyordum. İnsanın eski bir öğrencisine telefon etmesi, cinayet midir.»

«Diğer eski öğrencilerinize hiç telefon ettiniz mi?»

«Bana başka kimse telefon numarasını vermedi ki.»

«Fakat bir tekine bile telefon etmediniz, değil mi?»

«Etmedim, ama kendilerini gördüm.»

«Erkek miydi, kız mıydı bunlar?»

«Erkek de, kız da vardı.»

«Size telefon numarasını veren tek eski öğrenciniz o mu oldu?»

«Evet, evet, evet!» diye bağırdı sabrı iyice taşan Wier.

«Londra'daki o otelde, 28 Ağustos gecesi, sizin odanız bayan Taylor'un odasına oranla, ne tarafa düşüyordu?»

«Koridor üzerindeydi.»

«Kızın odasının nerede olduğunu biliyor muydunuz?»

«Şimdi söyledim ya nerede olduğunu.»

«Oteliniz, ciddi ve namuslu bir şehir oteliydi. Ne diye herkesin nerede olduğunu öğrenmek istediniz?»

«Böyle bir şey istemedim ki.»

«Ama biliyordunuz nerede olduğunu?»

«Evet, ama diğer dört öğrencinin de nerede olduklarını biliyordum.»

«Bayan Taylor da sizin nerede olduğunuzu biliyor muydu?»

«Her halde biliyordu.»

«**Nereden** biliyordu acaba?»

«Hiç bir fikrim yok.»

«Siz mi söylediniz ona?»

«Hayır.»

«Üç yüz elli yataklı bir otelde, kız nerede kaldığınızı ona söylemeden, odanızın yerini biliyor muydu yani?»

«Hemen hepimiz aynı anda otele vardık ve aynı anda yukarı, odalarımıza çıktık.»

«Odanıza geldiği zaman, pek şaşırmadınız mı?»

«Hayır, şaşırmadım.»

«Gelmesini beklediğiniz için mi?»

«Hayır.»

«Niçin şaşırmadınız acaba? Bir kız öğrencinin, öğretmeninin odasına ziyarete gelmesi, alışılmış bir şey değildir.»

«Çocuklar zaman zaman bize bir şeyler gelip sorarlar hep.»

«Size güvenirler mi yani?»

«Elbette.»

«Yani gerçekten hastalansa, ille de size mi gelecekti?»

«Gelebilirdi pekâlâ.»

«Kendisine bir bardak su mu verdiniz?»

«Evet.»

«İçti mi suyu?»

«Galiba dudaklarını şöyle bir değdirdi.»

«Suyun içinde viski, ya da konyak falan var mıydı?»

«Hayır.»

«Odanızda içki var mıydı?»

«Fransa'dan aldığım küçük bir şişe konyak vardı.»

«Siz kendiniz içtiniz mi?»

«Hayır.»

«Niçin? İçkiye düşkün olduğunuzu itiraf etmemiş miydiniz?»

«Çok yorgundum.»

«Bayan Taylor içeri girdiği zaman, siz neredeydiniz?»

«Yatağımda oturuyordum.»

«Kalktınız mı?»

«Evet.»

«Niçin?»

«Biri karşınıza gelip hasta olduğunu söylerse, her halde oturmazsınız, değil mi?»

«Sonra kızı öpmeye mi başladınız?»

«Ne münasebet! O.»

«Öpüştünüz mü yani?»

«O beni öptü.»

«Engel olmadınız mı?»

«Bir süre mümkün olmadı durdurmak.»

«Yani sizin gibi kocaman bir adamın, on beş yaşındaki bir kız çocuğuna karşı direnemediğine mi inanacağız?»

«Ama ben ufak-tefek bir adamım.»

Salonun dip taraflarından bir yerde, biri bastı kahkahayı.

«Kızın sırtında yağmurluk mu vardı?»

«Evet.»

«Düğmeleri ilikli miydi?»

«Bazıları ilikliydi.»

«Sonra açıldı mı önü?»

«Evet.»

«Düğmeler nasıl çözüldü de, böyle oldu?»

«Öylesine coşmuştu ki, bu sırada açılmış olmalı düğmeleri.»

«Küçük müydü düğmeler?»

«Bilmiyorum.»

«Yağmurlukların düğmeleri genellikle büyük olur ve öyle kolay kolay, kendiliğinden açılmaz, elbette eğer...»

«Yağmurluğunun nasıl açıldığını bilmiyorum.»

«Coşmuştu diyorsunuz. Neyi kastediyorsunuz bu sözcükle?»

«Beni öpmek için didişiyordu.»

«Ayakta mıydınız?»

«Evet.»

«Kızla mı didişiyordunuz?»

«Evet.»

«Ellerinizi üzerine uzattınız mı?»

«Tutmak için.»

«Bu sirada yağmurluk omuzlarından sıyrılmış mıydı?»

«Evet.»

«Geceliğinin askısı da koptu mu?»

«Farkında değilim onun.»

«Geceliğini de çıkartmaya kalkıştınız mı?»

«Hayır, Tanrı'nın huzurunda yemin ederim ki...»

«Askı nasıl koptu dersiniz acaba? Yağmurluğun düğmelerinin açılması gibi, sihir kuvvetiyle mi?»

«Farkında değilim dedim ya.»

«Kız kollarıyla ve omuzlarıyla didişiyordu, değil mi? Acaba bu sırada kopmuş olabilir mi?»

«Olabilir.»

«Kollarını ve omuzlarını kullandığını kabul ediyor musunuz?»

«Evet.»

«Siz ondan daha uzun boylu musunuz?»

«Hayır. O benden biraz daha uzundur.»

«Öyleyse kollarını yukarı doğru kaldıramazdı, değil mi?»

«Ben kaldırdığını söylemedim ki.»

«Öyleyse bir gecelik askısının kendi kendine kopması imkânsız. Bence siz ona sarılmak için saldırdınız ve askısını siz kopardınız...»

«Hayır! Bu güne kadar askının koptuğundan haberim bile yoktu....»

«Kızla pek sıkı-fıkıydınız, değil mi?»

«Beğeniyordum dedim ya.»

«Öptünüz mü onu?»

«Sadece birkaç defa, hem öpen **oydu,** ben değil.»

«Daha önce karşı çıkmadınız mı hiç?»

«Bunlar minnet duyan bir kızın öpücükleriydi.»

«Yani razı mı oldunuz?»

«Niçin olmayacaktım?»

«Ama şimdi öpmeye kalkışmasını kabul etmedi-

ğinizi söylemediniz mi? Didişmemiş miydiniz kızla?»

«Bu sefer bana tutkun olduğundan öptüğünü anlamıştım da, ondan.»

«Belki aşık olduğundan, değil mi?»

«Olabilir.»

«Oyuncak köpekler, telefon rehberleri, dolmakalemler ve minnettarlıkla beraber yürüyen öpücüklere aldırmıyorsunuz da, **aşk** öpücüklerine iğrenç gözüyle bakıyorsunuz demek?»

«Iğrenç demedim.»

«Demek bir parça hoşlandınız?»

«Mesele hoşlanmak, ya da hoşlanmamak değil. Ben doğru olanı yapmak istedim ve kızı reddetmek **zorunda** kaldım.»

«Peki, kıza hediyeler vermek, elini tutmak, aperitif içirtmek, öpücüklerini kabul etmek, evinin mahremiyeti içinde sinsi konuşmalarla cesâretlendirmek, yanlış bir yol değil miydi?»

«Bunda kötü hiç bir taraf yoktu, yalnız şefkat vardı, Tanrının huzurunda yemin ederim ki...»

«Bence bu armağanlar, konuşmalar, şefkatle ona yaklaşma çabaları, bizzat kendinizin, dürüst, ahlaklı, doğruluktan yana olduğunu söylediğiniz genç kızı baştan çıkarmak amacını güdüyordu. Bence sonunda beklediğiniz fırsat elinize geçmişti; ne ailesi, ne başka öğretmenler, ne görünür bir engel vardı, üstelik kız sizi olanca masumiyetiyle seviyordu...»

«Hayır, hayır, hayır! Böyle bir şeyi düşünmek delilik!»

«... Bence kız size abayı yakmış, hattâ aşık olsa bile, vardığınız çözümleme doğrudur: Karakterli bir kızmış; ahlaklıymış, dürüstmüş, çünkü aşağılık duygularınız sarkıntılığa dönüşünce, kirli emelleriniz belirli hale gelince, sizinle mücadele etmiş.»

«Sizin, benim duyduğum aşktan haberiniz bile yok!» diye bağırdı Wier.

«Demek kıza karşı aşk duyguları hissediyordunuz, öyle mi?»

«Beni, çocuğu sevmekle suçlamıyorsunuz ki burada! Ona genel ahlâka aykırı şekilde sarkıntılık ettiğimi iddia ediyorsunuz. Yemin ederim ki böyle bir şey yapmadım.»

«Ama aşıktınız, değil mi?»

«Ben, değersiz bir adamın, meziyetli birine karşı duyduğu aşkı hissettim ona karşı: Sevgi, masumluk, şefkat, Tanrının dünyanın çirkefi her şeyi kirletmeye başlamadan önce bize verdiği şeyler.»

«Ama aşktı duyduğunuz, değil mi? Babaca bir sevgi, ya da bir öğretmenin kabul edilir ve dürüst heyecanları sayılamazdı, ha?»

«Çocuktaki meziyetlere karşı beslenen bir aşktı benimki, çocuğun kendisine değil.»

«Ama **aşk** değil miydi yani?»

«Amaçladığınız kirli anlamda değil.»

«Ne var ki bu meziyetler, güzel yüzlü, güzel vücutlu bir genç kızda toplanmıştı?»

«Bir köpekte de toplanmış olabilirdi.»

«Dediğim doğru değil mi yani? Bu meziyetler güzel yüzlü bir genç kızda toplanmamış mıydı?»

Wier heyecan dolu bir coşkunlukla itiraf etti: «Evet!»

«Niçin kıza hemen odayı terketmesini sertçe ihtar etmediniz? Nihayet öğretmendiniz, ondan sorumlu olan, otorite sahibi bir kişiydiniz?»

«Ben kimsenin suratına tüküremem!»

«Çok sudan bir açıklama.»

«Yani duygularını dikkate aldım demek istiyorum.»

«Ne yaptınız peki?»

«Hafifçe kabasına vurup, dedim ki...»

«İtiraf ediyor musunuz bunu?»

«Neyi?»

«Kabasına hafifçe vurduğunuzu?»

«Zaten inkar etmemiştim ki.»

«Ama suçu kabul etmediğinizi söylemiştiniz.»

«Ben gene ahlaka aykırı şekilde sarkıntılık suçunu reddetmiştim.»

«Bir kızın kabasına vurmak, genel ahlâka aykırı davranış sayılır.»

«Niyetim hiç de ahlak dışı değildi.»

«Kaç defa vurdunuz?»

«Sadece bir defa.»

«Shirley dört-beş defa diyor.»

«Yanılıyor.»

«Dürüst bir kız olduğu siz söylemiştiniz!»

«Sadece bir defa vurduğumdan yüzde yüz eminim.»

«Peki, üç-dört defa kabasına vurmuş olsaydınız, bunun genel ahlâka aykırı sarkıntılık sayılacağını kabul ediyor musunuz?»

«Yine de niyete bağlıdır. Kaldı ki benim hiç bir kötü düşüncem yoktu.»

«Kıza dokunmasaydınız, kendinizi tutsaydınız, yine de heyecanlanır mıydınız?»

«Ben heyecanlanmadım ki.»

«Kızla boğuşurken, giysilerine dokunmadınız mı?»

«Saldırısına karşı direnmek zorunda kaldım. Kızı itmek için başka türlü davranmama imkân yoktu ki.»

«Ona, şimdiye kadar en beğendiğiniz öğrencisi olduğunu söylediniz mi?»

«Evet, söyledim bunu. Kalbi kırılacağı için, yarasının acısını azaltmak istedim.»

«Niçin ettiniz bu lafı? Pekâlâ kızı cesaretlendirebilirdi de.»

Wier ümitsizce itiraf etti: «Bilmem. Doğru olduğu için söyledim.»

«Teşekkür ederim, bay Wier.»

Wier işin henüz bitmediğini hissediyordu. Yargıçları ikna edinceye kadar devam etmeliydiler. Fakat tanığı sorguya çekmenin telâşıyla, bunun imkânsız olduğunu da biliyordu. Bir tarafın duyguları tamamen yapmacıktı: Hepsi de laf ebeliğinde pek ustaydılar; davacı tarafın avukatı için bir şey ifâde etmiyordu söylenenler.

Bay Umpleby bu sefer başka bir açıdan, tanığı yeniden sorguya çekmeye başladı:

«Başka öğrencileriniz hakkında da devre sonunda iyi raporlar verdiniz mi?»

Aklını bu mesele üzerinde toplamak kendisine çok zor geldiği halde, Wier hemen «Evet,» diye cevap verdi.

«Kaçına?»

«Kırk kişilik sınıfta, aşağı-yukarı yedisine.»

«Başka çocuklara da özel ders verdiğiniz oldu mu?»

«Başka bir okuldayken, vermiştim.»

«Bunun için ücret aldınız mı?»

«Hayır.»

«Bu şehirde yeni misiniz?»

«Evet.»

«Dolayısıyla gazhane ve demiryolu yakınında blok apartmanlar gördüğünüz zaman, elbette bunların fakir mahalleleri olduğunu sandınız, değil mi?»

«Evet.»

«Bayan Taylor berberdeki işine başlamadan, önce, size birkaç yere iş için başvurduğunu söyledi mi?»

«Evet. Bir yere başvurmuştu.»

«Aslında bir yerden fazlasına başvuramaz mıydı?»

«Evet, vurabilirdi.»

«Calais'ye giden gemide, yaklaşık olarak kaç kişi vardı?»

«Yüzlerce yolcu vardı.»

«Gemide birini bir köşeye çekip, baştan çıkarmak mümkün müydü?»

«İmkânsızdı.»

«Yabancı uyruklu tanıdıklarınız var mı?»

«Hiç yok.»

«Gemideki İtalyan sevimli ve efendi bir insan mıydı?»

«Evet.»

«Karısı da yanında mıydı?»

«Evet.»

«Kızların bir yudum konyak içmelerini önleyerek soğuk, dar görüşlü, taşra zihniyetli veya fazla Anglo-Sakson görünmekten çekindiniz, değil mi?»

«İşte, tam bunları hissettim ben de.»

«Diğer kız öğrenci de konyak içti mi?»

«İçti.»

«Bayan Taylor Louvre'dan çıktıktan sonra, içerde sıkıldığını itiraf etti mi size?»

«Evet, etti.»

«Ya siz, sıkıldığı için fenalaşmış gibi yaptığından —elbette duygular bir yana— kuşkulanmadınız mı?»

«Kuşkulanmaya başlamıştım.»

«Kız gerçekten fenalaşmışa, ya da rahatsızlanmışa benziyor muydu?»

«Hayır.»

«Canlı ve hareketli miydi?»

«Evet.»

«Kendisini alıp otele götürseydiniz, 'arkadaşça' davranmış olmayacaktınız, değil mi?»

«Evet.»

«Belki de aptal yerine koyacaktı sizi?»

«Evet.»

«Oysa tatil gezisindeydiniz?»

«Evet.»

«Yani eğlenmek için çıkmıştınız bu geziye?»

«Elbette.»

«Peki, bayan Taylor artık okulu da bitirdiğine göre, bir kız çocuğu değil, bir genç kız sayılırdı, değil mi?»

«Evet.»

«Elini niçin tuttunuz?»

«Fransızca bilmeyen bir genç kızdı. Kendisini sokakta kaybetseydim, başı derde girebilirdi.»

«Sınıfınızdaki çocukları sever misiniz?»

«Bazılarını.»

«Aynı koşullar altında, bir başka kız öğrenciye de hediye diye bir oyuncak köpek alır mıydınız?»

«Elbette!»

«Shirley'le bulvarlarda dolaşırken de, buna benzer bir şey olmadı mı?»

«Doğru oldu.»

«Shirley bütün bir günü sizinle beraber geçirmeyi ayarladığını kabul etmedi mi?»

«Evet, etti.»

«Ona karşı beslediğiniz sevgi —ki kıza karşı dürüst bir sevginiz olduğunu, kendisini beğendiğinizi saklamıyorsunuz— raporunuzda belirttiğiniz meziyet-

lerinin, yani iyiliğinin, masumiyetinin, ahlaklı oluşunun karşılığı mıydı?»

«Evet.»

«Raporunuzu kızı yalnız okulda değil, evinde de gördükten sonra kaleme aldınız, değil mi?»

«Evet.»

«Gerek kendi tutumunuz, gerekse onunki, tamamen masumane miydi?»

«Dost tavırlı bir kız olduğunu düşünmüştüm onun.»

«Özellikle sizinki, her türlü maddi niyetlerden arınmış, temiz bir heyecan mıydı?»

«Evet, ben de bunu belirtmek istemiştim, ama o kadar güç ki anlatmak.»

«Kız bu masum sevgiyi, bir tutku haline dönüştürmek istediği zaman, dehşete kapıldınız mı?»

«Çok hayret ettim. Benim için her halde övünülecek bir şeydi, ama aslında müthiş bir hayal kırıklığına uğradım.»

«Kızın dış görünüşündeki saflığı, yanlışlıkla kalbinin de temiz olduğu şeklinde mi yorumladınız?»

«Şu anda bile, bir büyüğünün kendisinden beklediği şeyi yapıp yapmadığından pek emin değilim.»

«Yani sizin gibi olmayan bir büyüğünü mü kastediyorsunuz?»

«Onu demek istedim.»

«Yani şimdiye kadar hiç böyle bir şey yapmamış mıydı?»

«Hayır.»

«Kıza, şimdiye kadar öğrencileri içinde en çok sevdiğiniz kişi olduğunu söylemeniz, onu biraz terslemek için miydi, yoksa değil miydi?»

«Evet, terslemek için söylemiştim.»

«Cinsel ilişki arzusuyla yaklaşmanız sözkonusu mu?»

«Hayır.»

«Lütfen oturun, bay Wier.»

Wier biraz da şaşkın bir tavırla gidip bay Umpleby'ın yanına oturdu. Müthiş bitkin ve yorgundu. Zaman kavramını iyice kaybetmişti. Savaşın sona erdiğini sanıyor, ödleklik suçundan kendisini beraet ettirmiş bulunuyordu. Bay Umpleby'in, hislerini ortaya koymak için sorduğu sorunların, Shirley Taylor'a karşı beslediği ilgiyi meydana çıkarttığı kanısındaydı. Bay Umpleby'ın birden karısını, Freda'yı tanık olarak çağırdığını işitince, iyice sersemledi. Ne kadar garip, şaşkın gülünecek haldeydi doğrusu Freda. En az kendisi kadar da korkmuştu. Verdiği ifade de, her şeyi gibi, gerçek dışı, yapmacıktı, tıpkı bir aynaya bakar gibi: Aynadaki görüntü aslının aynıydı, ama gerçek değildi.

«Kocam her zaman nazik, cömert ve sadık bir insandı.»

Freda söylüyordu bunu ha! Acaba gerçekten inanıyor muydu söylediklerine? İfadesi doğruydu doğru olmasına, ama aralarındaki ilişkiyle hiç bir alıp-vereceği yoktu.

«... On iki yıldır evliyiz ve daima mutlu bir hayatımız oldu.»

İşte buna kahkahalarla gülerdi insan. Mutlu hayat! İkisi de mutlu olmayı bilmezlerdi ki. Wier ödleklığinden, zayıflığından, sırlarından dolayı mutlu olamazdı; Freda da hayatında hiç bir şeyin değişmeyeceğini, kocasının hiç bir şeye yeni bir yön veremeyeceğini, içkiden vazgeçmeyeceğini, eve getireceğini arkadaşlarının hep öğretmen olacaklarını ve onların önünde kendisini küçük düşürmekten hiç vazgeçmeyeceğini bildiği için mutlu olamazdı. Kocasını çok iyi tanıdı-

ğı için, asık duran suratı hakkında acaba yargıçlar ne düşüneceklerdi? Yararı olacak mıydı ifadesinin? Her halde olmayacaktı. Vücudunun güzelliği, biçimsiz giysilerinin altında saklı kalmıştı. Freda'nın bayağı, asık suratlı, zevksiz, dırdırcı, insanı hayal kırıklığına uğratan bir kadın olduğunu düşüneceklerdi. Göz kamaştıran dürüstlüğü ve sevimliliği ile kız öğrencisi, dayanılmaz bir yasak meyve gibi görünecekti gözlerine. Karım beni anlamıyor. Bu tür olayların en eski mazereti! Sanki on beş yaşındaki bir kız çocuğu, daha iyi anlarmış gibi! Hayal kırıklığından sempati beslemeye, oradan da tutkuya yönelen gidiş, kızın da kendisine abayı yakmış olması ortaya çıktıktan sonra, her halde mahkemenin de gözünden kaçmayacaktı. Bu delili, sonucun ışığı altında yorumlayacaklardı. Aynadaki hayali görebileceklerdi, ama aslını değil; başlangıcını değil, sonunu görebileceklerdi.

Şimdi de Paul Melkis ifade veriyordu; sevgili, sakat Paul, her zamanki sakat bacağını ileri uzatarak...

«Ben sadece adalet kavramıyla ilgiliyim. Okulumuzun müdürü mahkemeye gelip, sanığın iyi karakterli olduğu hakkında ifade vermeyi reddediyor. O da, ateş olmayan yerden duman çıkmaz diye düşünen sürüyle insandan biri!»

Bir ses, «Müdür mahkeme salonundadır!» diye bağırdı.

Fakat Melkis söylediklerinden hiç sapmadan devam etti: «Harika! Demek ki hakkında ne hisler beslediğimi öğrenebilecek.»

«Sizden Graham Wier hakkında ne düşündüğünüz soruldu, bir başkası hakkındaki görüşleriniz değil.»

«Wier yüksek idealleri olan, hattâ çok kimsenin dayanamıyacağı kadar yüksek idealler besleyen, za-

yıf, duygulu, dini bütün kişidir. Kıza gelince, o da...»

«Kız hakkındaki görüşünüzün gereği yok. Hem yararı olmaz, hem de müsaade edilemez buna.»

«Ama böyle bir görüşüm yine de var.»

«Teşekkür ederim bay Melkis. Bu kadar yeter. Sayın yargıçlar,» diye dua tonundan, nutuk veren bir konuşma tarzına geçip devam etti bay Umpleby, «sayın yargıçlar, meslekdaşım, müvekkilime karşı çok sert hücumlarda bulundu. Bayan Taylor'a konyak verilmesi kozunu çok kurcaladı (hem de genç kızın içkiyi kabul, ya da reddetmekte serbest olduğunu unutarak); el ele tutuşup yürümekten, hediyelerden ve daha başka şeylerden söz etti. Fakat otel odasındaki olayı kanıtlayamadı; oysa bunu kanıtlamak gerekirdi... Aslında olayı doğrulayan, kızın annesiyle bayan Gloay'un ifadelerinden başka hiç bir şey yok. Bir onlar, bayan Taylor'un perişan bir halde olduğunu ileri sürdüler. Elbette perişan bir halde olacaktı! Çünkü aylardır, öğretmeninin de kendi beslediği sevgiye karşılık verdiğini hayal etmişti. Ama sonra reddedilmek, onu ağır şekilde yaralamıştı. Her ne kadar hukukta bir olayın doğrulanması şart değilse de, bu mahkemede gerekli olduğu muhakkaktır. Müvekkilim her şeyi inkar etseydi, acaba bayan Taylor'un yatak odasına gittiğini kim kanıtlayabilecekti? Bu davada doğrulanabilen tek şey, elle tutulacak tek maddi delil, bu adamla bu genç kız arasında neler geçtiğini ispatlayacak tek ışık, sarkıntılıkla itham edilen sanığın dürüst davranmış olduğudur. Sanık, kıza sevgi beslediğini, bunun şefkatli, babaca bir sevgi olduğunu apaçık kabul etmektedir. Müvekkilim ve karısı yıllardır çocuk beklemektedirler ve on beş yaşındaki bu kız sayesinde, sanık tamamen dürüst ve anlayışla karşılanabilecek bir duyguyla, bir baba, bir amca sevgisiyle yalnız maaş zarfını değil,

öğrencilerini düşünen bir öğretmenin hissetmesi gereken bir ilgiyle, ona bağlanmıştır... Karşınızdaki kız on beş yaşındadır ve müvekkilime aşık olduğunu söylemektedir. Kendisine aşktan ne anladığını sordum; öpüşmek dedi. Bu, onun, bedeni aşktan anlamayacak kadar saf olduğunu ispatlamaktadır. Oysa aynı kız, sanığı, işi nereye kadar götürmeye müsaade edebileceğini bilen bir edayla itham etmektedir. Ben kızın, iddia ettiğinin yarısı kadar bile masum olduğunu sanmıyorum. Hattâ ben müvekkilimi sevdiğine de inanmıyorum. O sadece kör bir kara sevdaya kapılmıştı. Birini sevmek, ona kötülük etmek değildir. Bir-iki gerçek ortaya çıktıktan sonra, her halde nasıl ön yargılarla hareket edeceğini bilecek kadar da annesinin karakterini iyi biliyordu. Mahkemede işler beğenmediği, niyet etmediği şekilde giderse, kendisi bu işe karışmak zorunda kalırsa, bunun da uydurduğu masalın gerçekliğine katkıda bulunacağını anlayacak kadar zekiydi. Bence bu genç kız kara bir sevdaya tutulmuştu ve sevdası pek çabuk ölünce, yerini kin, nefret, karşısındakine ıstırap çektirmek isteği aldı. Eğer iddia edildiği gibi bayan Taylor otelde gerçekten zor bir durumda kalsaydı, derhal otel müdürüne gidip, şikayette bulunabilirdi. Ama böyle bir şeye kalkışmamıştır. 'Hastalık' ve 'fenalık' konularında yaman bir yalancı olduğunu bizzat kendisi itiraf etmektedir. Bence bütün bu dava, genç kızın duyduğu büyük utanç karşısında, birtakım şeyler uydurmasından meydana gelmiştir. Bu nedenle siz sayın yargıçlardan, bay Wier'i beraet ettirmenizi, suçlu bulmamanızı istiyorum.»

Bay Umpleby yerine oturdu, elini cebine attı, sonra nerede olduğunu hatırlayıp, fikrini değiştirdi: Nasıl olsa biraz sonra sigaraları bir biri ardına içer, açığını kapatabilirdi.

Ufak-tefek yargıç, «Karar vermek üzere müzakereye çekiliyoruz,» dedi.

Mübaşir, «Lütfen herkes ayağa!» diye bağırdı ve salonda bulunanlardan hatırı sayılır bir kalabalık, ayağa kalktı. İki yargıç, katipleriyle beraber çekildiler. Dinleyicilerden kimileri sigara tellendirmek için dışarı koştu. Tıpkı bir tiyatroda, perde arasında olduğu gibi. İçlerinden biri, keşke bir de bar olsaydı, diye düşündü.

Bay Umpleby zorlama bir gülümsemeyle, «Merak etmeyin, fazla uzun sürmez,» dedi.

«Şimdi ne olacak acaba dersiniz?» diye sordu Wier.

«Her şey yoluna girebilir. Çabuk bitebilir bu iş. Kız belki biraz fazla akıllıydı.»

Derken katip, peşinde iki yargıçla yan odanın kapısında göründü.

«Herkes ayağa!» diye bağırdı mübaşir.

Yine ayak sesleri, dışardan içeriye koşuşanlar.

«Herkes otursun!»

«Ayağa kalkın, bay Wier.»

Zayıf bir böceğe benzeyen yargıç, bay Sharp, Wier'in gözlerinin içine bakamadı ve Wier'in bütün vücudu bir anda başarısızlığa uğrayacağını iliklerine kadar hissetti; başarıya ulaşmayı, masumiyetinin ilân edilmesini beklediğini şimdi anlamıştı. Gerçek de buydu.

Hayatında o sabaha kadar hiç görmediği bay Sharp, o ufak-tefek ve işi Wier'in hayatına girip, altüst etmek olan adam, kendinden emin bir tavırla şöyle dedi: «Genç kızın anlattıklarının, intikam almak arzusuyla uydurulmuş bir masal olması ihtimali karşısında, davayı dikkatle inceledik. Her iki tarafın da başlangıçta verdikleri ayrıntıların şüpheli olduğunu be-

lirtmekle beraber, olayda genel ahlaka aykırı şekilde bir sarkıntılığın mecvudiyeti şüphesizdir. Dolayısıyla sizi suçlu bulmamız gerekmektedir... Fakat şimdiye kadarki iyi ahlakınız dolayısıyla, ayrıca mesleğiniz icabı zaten bu mahkeme huzuruna çıkartılmanızı yeterli bir ceza saydığımızdan, size karşı insaflı davranmayı kararlaştırdık ve on iki aylık bir süreyle sizi şartlı olarak cezadan muaf bırakmayı yeter gördük. Yani on iki ay içinde herhangi bir suçtan yine bu mahkeme huzuruna çıkartılmayacak olursanız, hakkınızda başka hiç bir işlem yapılmayacaktır. Anlaşıldı mı?»

Wier o andaki koşulların telaşı içinde yanlış anladığını sanmış ve belki de suçsuz olduğunun kabul edildiğini düşünmüştü.

«Yani bu, ben masumum mu demek?»

«Hayır,» dedi bay Sharp. «Suçlusunuz, fakat bizce meselede büyük bir tahrik de var...»

Wier birden kıpkırmızı oldu, «Allah belamı versin ki masumum ben! Kız da biliyor suçsuz olduğumu!» diye bağırdı.

Bay Sharp bir an bocalar gibi oldu, «Yapılacak başka bir şey yok, değil mi müfettiş bey?» dedi.»

Kiernan ruhsuz bir sesle, «Hayır, sayın yargıcım,» dedi. «Sanık kırk iki yaşında, Sanat Okulu mezunudur. Demiryolu Sokağı Modern Okulu'nda Ingilizce ve Sosyal Dersler okutmaktadır. Daha da önce...» Kiernan mekanik bir sesle Wier'in önceden çalıştığı, fakat Freda'nın, parasızlıktan, komşulardan, ya da terfi etmemesinden dolayı yakınıp başka yere gitmeyi istediği diğer okulları sıraladı.

Wier çok öfkeliydi. 10 Ağustos 1944 gününü çoktan unutmuştu. Şimdiye kadar köle gibi yaşamıştı. Bir cehennemden geldiği için, şimdiye kadar her türlü hakarete, horlanmaya dayanmıştı. Hepsine Tanrı buyruğu

diye göz yummuştu. Birden Freda'yı da, Mitchell'i de, Ferguson'u da, Trowman'ı da unuttu; yer yüzündeki anlamsız yerini, basit bir komşu olmaktan ileri gitmeyen mevkiini de unuttu. O, Tanrısını seven, ahlaklı bir küçük insandı. Tanrıdan çok daha iyi tanıdığı, aşağılık bir dünyada yaşıyordu. Tanrıdan iyi biliyordu dünyayı, çünkü onun kelimelerle oynamak, onları dilediği gibi kullanmak yeteneği vardı. Gözlerinin önünde hasır altı edilen gerçek karşısında birden amansız bir öfkeye kapıldı. İğrenç ayakkabılar giymiş bir kadın tarafından hakaret görmüş, sevginin en birinci ilkesini bile bilmeyen kızı tarafından küçük düşürülmüştü. Zavallı çocuk!

«... Söyleyeceğiniz başka bir şey var mı?»

Belli ki bay Sharp kendisinden bir şey söylemesini istiyordu.

«Anlayamadım?»

«Söylemek istediğiniz başka bir şey var mı diye sordum.»

Zaferi kaçırmıştı; yenilmişti; anlaşılan nezaket icabı soruyorlardı bunu da; ama Wier aldırmadı bile; okul da, Ferguson da umurunda bile değildi artık; önemli olan...

«Elbette konuşmak istiyorum!»

Küçük adamın sesinde beliriveren yepyeni hava karşısında birden başlar çevrildi, kalktı. Bayan Doris Taylor'un yüzünde bir an için yanıp sönen endişeyi farketmedi bile Wier, ama bakışları ansızın Shirley'in gözlerine takıldı ve bir şey gördü göz bebeklerinin içinde; pek emin değildi, ama düşündü ki bu gördüğü...

«Beni sınıftaki kızlardan biriyle bir çılgınlık yaptığım, ya da çıkan fırsatlardan birinden yararlandığım için değil —tahrik yerine fırsat diyorum, çünkü çocuk

bir kereden de çok defa sevgisini belki sevgisinden de fazlasını bana sunmak için türlü manevralar çevirmişti— yararlanmadığım için mahkum ettiniz. Müşfik davrandığım, şakayla karışık kendisini reddettiğim, aramızdaki küçücük bir şeyin yıkılmaması için çabaladığım için, sarkıntılık suçuyla lekelediniz. Eğer beni bir an için bile bir kirli arzuyu, ya da ahlaksızlığı ifade etmeyen bir şamar uğruna mahkum ettinizse, gençlerle ilgili bütün öğretmenler ve insanlar, dikkatlerini öğretim üzerinde, sevgiyle, anlayışla öğretmek üzerinde değil, toplumun görüşünü, toplumun düşüncesini üzerlerine çekmeyecek şekilde nasıl davranacakları konusunda toplamalıdırlar. Yoksa toplumun intikamından korkacaklardır... Kendisini benden daha ahlaklı sanan bir toplum tarafından mahkum edilmiş olmam, kahkahalarla gülünecek bir şeydir. Kendisini durmadan aşağılık kitaplar ve gazetelerle, reklam ve afişlerle, televizyon ve tiyatroyla tahrik etmeye, gıcıklamaya çalışan bir toplumda (ve bunun en doğru, en anlamlı, en kaçınılmaz şey olduğunu iddia eden bir toplumda), beni bir yabancı ülkede, bir kız çocuğuyla elele tutuşup yürüdüğüm için mahkum ediyorlar! Demek bu kız bir yudum konyak içti diye mahkum edilmeliyim ha? Demek aptalca bir tutkusunu gemlerken, üzülmesin diye kabasına indirdiğim şaka yollu bir şamar için mahkum edilmeliyim ha? Paris'te çocuğu sokakta kaybetmekten korktuğum hiç aklınıza gelmedi mi? Kızın elini Paris'te tutup, Londra'da da kabasına bir şamar indirdiğim için mi yargılanıp mahkum edildim? Gerçek şu ki, siz beni suçlayan sayın zevat, sizler sarkıntılığa benzeyen, ya da ardında kötü bir niyet varmış gibi görünen her şeyi, delil diye toplayıp bir araya getirdiniz. Fakat kızla birlikte konuştuğumuz binlerce masum konuyu toplamayı düşünmedi-

niz bile... Çocuk o gün oteldeki odasındayken, cinsel bir durum aklımın ucundan bile geçmedi. Ona karşı beslediğim niyetlerde cinsellik hiç bir zaman yer almadı. Kızın da seksi düşündüğünü sanmıyorum. Eğer düşünmüşse, böyle düşünmesi gerektiğini sandığındandır. Çünkü çocuk, aklı başında ve yetişkin bir toplumun kendisinden cinselliği bekleyeceğine, isteyeceğine inandırılmıştı. Çevresindeki her şey, onu buna itiyordu: Kitaplar, gazeteler, konuşmalar, filmler, tiyatro, komedyenlerin parlak başarıları ve tanınmış bütün kişiler. Her halde o da bu etki altında bana karşı beslediği müşfik duyguların, sevdanın, artık ne derseniz deyin, o duyguların başlangıcında, bana verebildiği şeylerin yetersiz olduğunu düşünmüş olmalıydı. Benim de yetişkin, aklı başında, normal bir insan olarak, kendisini çirkefe yuvarlamam gerektiğini sanıyordu her halde. Oysa yanılıyordu; dayanılmayacak kadar büyük bir yanılma içindeydi, büsbütün yanlış bir yöne sapmıştı ve bu yanlıştık, görüyorsunuz, nasıl ikimizi de utanç verici bir duruma düşürdü!»

Wier ağlamaya başladı. Böyle nutuklar atmak için o kadar yetersiz, küçük, ödlek ve duygulu bir insandı ki. Nutuk atmak, önemli kişilerin, değerli kişilerin harcıydı. Sergilediği sahneyi pek eğlenceli, sıkıcı, ya da güç duruma düşürücü bulacaklarını sandı. Bu artık herkesin kişiliğine, dün geceyi nasıl geçirdiklerine, bu sabah ne yediklerine, tahsilli olup olmamalarına, ne kadar sık ve kaç kişiyle seviştiklerine bağlıydı.

Ufak-tefek yargıç hem doğru davranmak istiyor, hem de iyi bir insan olduğu düşüncesini kafasından silemiyordu bir türlü. Şöyle bir şeyler geveledi: «Adaleti size açıklayacak değilim, ne de uygulamak bana düşer. Suçlu tarafın **biz** olduğunu söyleyerek karara itiraz etmek, saçmalıktır. Size hiç bir zaman önyargıy-

la hareket etmediğimiz hakkında teminat verebilirim. Bu sabaha kadar ne yüzünüzü gördük, ne de sizden söz edildiğini işittik. Hakkınızda nasıl önyargılı olabiliriz ki? Deliller bize sunuldu ve bizim için de, bir sonuca varmaktan başka çıkar yol yoktu. Biz de en doğru sonuca vardık.»

Birden biri, «Hayır, varmadınız!» diye heyecanla haykırdı salonda.

Shirley, Shirley... Hayır, diye düşündü Wier, hayır! Ben buna layık değilim kızım. Bir baba kızından beklemez bu kadar fazlasını. Fakat bitkin ruhu, ansızın bir kıvançla aydınlanıverdi. Tanrım, şükürler olsun sana! Şu kız yine de aşağılık dünyanın kendisine öğrettiklerinden daha iyisini biliyor; masum bir sevginin ne demek olduğunu biliyor.

Shirley'in çılgınlığının mahkeme salonundaki dinleyicilerin dikkatini hemen çektiğini söylemek, yufka yüreklilik olurdu. Dinleyiciler, ağlayan Wier'in acıklı görünüşü karşısında, şartlandırılmış olarak onu seyrediyorlardı. Yeni, yepyeni duygularla şartlandırılıp, amansız bir eğitim gördükleri dünyada, yine de ona acıyacak, bir an için bile olsa onun hesabına üzülecek kadar insancıldılar.

Yine de uzun bir süre hiç kimse ne yapacağını bilemedi. En sonunda mahkeme katibi tatlı bir sesle, «Lütfen buraya gelir misiniz, bayan Taylor?» dedi.

Shirley'in yüzü, Wier'in o ana kadar görmediği ölçüde solmuştu. Müthiş de korkuyordu. Şimdiye kadar korkmadığı derecede. Wier, korku konusunda her şeyi iyi bilirdi. Her türlüsünü. Shirley şaşkın şaşkın yürüdü ve ancak katibin bir el hareketiyle durdu. Salonun aman vermez sessizliği içinde, sanki havanın basıncı hissediliyor, kızın soluk alıp verişi işitiliyordu.

Bay Sharp, «Mahkemeye söyleyecek bir şeyiniz

mi var?» derken, kadın yargıç da kızı tepeden tırnağa süzdü; çünkü bay Wier gibi kendilerini de atlatmıştı Shirley.

«Evet, efendim.»

«Devam edın, lütfen.»

«Bay Wier bana hiç bir şey yapmadı. Tıpkı anlattığı gibi, bana dokunmadı bile. O kimseye bir zarar veremez zaten. O kadar nazik ve kibar biridir ki. Hiç bir zaman kirli şeyler yapmamıştır. Suç benim, ben istedim onu.»

Shirley öylesine titriyordu ki, dinleyiciler bile bu titremeyi görebiliyor, dişlerinin takırdadığını işitiyorlardı.

«Niçin bunu yargılamanın daha başında söylemediniz?» diye sordu bay Sharp.

Shirley mantıksız, fakat her şeyi açık-seçik açıklayan bir tavırla, «Çünkü onu seviyordum,» dedi. «Karşımda onun olmasını istedim. Bu işi onunla yapmak istedim. O kadar mutsuz görünüyordu ki, sevdim onu.»

«Yani bir başkası daha mı vardı demek istiyorsunuz?» diye aslında pek aydınlatıcı olmayan bir tarzda sordu bay Sharp.

Artık dayanılmaz hale gelen sessizlik içinde, «Evet,» diye fısıldadı Shirley. Ardından başladı ağlamaya ve herkes bu işin burada bittiğini anladı. Bay Umpleby derhal heyecanla atıldı ve, «Sayın yargıçlar, davanın düşmesi için karar alınmasını talep ediyorum,» dedi.

Bay Sharp da, «Talep kabul edilmiştir,» dedi. Birden salonu kaplayan heyecanlı fısıldaşmalar arasında başını kaldırıp saate baktı. «Saat ilerlediği için, duruşmayı öğle yemeğinden sonraya erteliyorum,» diye ekledi. Mübaşir yargıcın hemen ardından bağırdı: «Duruşma karar için öğleden sonra saat ikiyi çeyrek ge-

çeye ertelenmiştir.» Wier ancak o zaman saatin bire yaklaştığını anladı. Ve birden kaynaşan kalabalık arasında, kızın annesiyle-babasını gördü. Babası, başı önüne düşmüş, öyle oturuyordu; o anda neler hissettiğini anlamak mümkündü: Kızı çok hayalperest, duygulu bir kızdı, çok yaralanmıştı. Kızını haklı buluyor, seviyordu adam ve bu **iş** için bağışlıyordu onu. Fakat bayan Doris Taylor'un dudakları hırsla büzülmüştü. Seni gidi sersem kız seni! Ne halt yemeye açtın sanki ağzını. Kadının adaletle, sevgiyle, gerçekle ilgisi bile yoktu. (Herife bu kadar yaltaklandık, pastalar yaptık, kimbilir **benim** nasıl bir sersem olduğumu düşünecekler!) Bay Umpleby memnun memnun ellerini oğuştururken, hattâ müfettiş yardımcısı Kiernan bile yanına yaklaşıp, «Kusura bakma ahbap, gerçekten inanmıştım kızın söylediklerine,» derken, Wier yine de kişiliğine bağlı kalıp, Allahım, n'olur bir içki içebilsem, diye düşünüyordu; o kadar yorgunum ki saatlerce içebilirim, küp gibi içebilirim. Freda ise yanına sokulup, tatlı bir sesle kulağına fısıldadı: «Ne kadar sersemsin! Ağlayacak ne vardı sanki?»

Taraflar mahkeme dışında karşı karşıya geldikleri zaman, soğuk bir hava esti. Aynı yöne doğru ilerliyorlardı, ama bayan Doris Taylor araçların altında kalmayı göze alıp, Shirley'i uzaklaştırmak için iterek karşı kaldırıma sürükledi. Shirley artık Wier'in yüzüne bakmaktan korkmuyordu. Bakışları yolun karşısından ümitsizce Wier'in gözlerini arıyordu. Wier de buna müşfik bir hareketle karşılık vermek istedi. Gülümseyip, Allah razı olsun demeyi denedi. Köşeyi herhangi bir köşeyi dönmeden yavaşça elini sallamaya, artık kendisine bir düşman gözüyle bakmadığını anlatmaya çalıştı. Gözlerinin önüne, kara tahtada aleyhine yazılan sözleri silen çocuk geldi. Açık kapıdan pırıl pırıl

bakan gözler, rüzgarda dalgalanan saçlar. Ve Wier birden kıza acıdı, Mitchell'in partiyi kazanamadığını anladı. Bunu anladığını kızın da bilmesini istedi. Shirley yaralanmıştı, üzerine çirkef sıçratılmıştı, ama var olmaya devam edecekti; Wier'in istediği gibi bir Shirley, aslında masum, bir mucize sonucunda, Wier'in öteki dünyasına ait bir insan olacaktı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YARGI

1

YAĞMUR yağıyordu. Kaldırım kenarlarından pis sular oluk oluk akıyor, sokaktaki ağaçların dökülen yaprakları, delice sekerek gidiyordu sularda. Wier'in niyeti tam zil çalacağı, toplanacakları, sınıflara çıkacakları sırada okula varmaktı. Beton avluda birkaç otomobil vardı, ama çok değil. Birkaç tane de öğrenci. Huysuzdu. Kazanmıştı ama zaferinden pek emin değildi. Duruşmada sırlarından pek çoğu meydana çıkmıştı. Zaferinin bedeli olmuştu bunlar. Üstelik mahkemenin son safhasının umulmadık bir şekilde geçmesi yüzünden, duruşma gazetede en geniş şekilde yayınlanmıştı. Hattâ olay, yöresel basını da aşmış, büyük gazetelerin pek çoğunda duruşmadan söz edilmişti. Wier, içki düşkünlüğünü, öpüşmelerini, hediyelerini ve göz yaşlarını bilen bakışlarla karşılaşmaktan iyice çekiniyordu.

Çöp tenekelerinin yanında, kapıcı yolunu kesti.

«Günaydın, Fred. Ne hava, değil mi?»

«Günaydın,» diye cevap verdi Fred. Fakat her zamanki gibi «Bay Wier», ya da «efendim» diye eklemedi. Wier zaten düşmanca birtakım gösterilerle karşılaşmaya hazır olduğundan, bu ufak çaptaki mahkumiyeti kaçırmadı. Demek ki Fred'in yargısı, mahkeme-

nin, yani Majesteleri Kraliçe'nin yargısından farklıydı. Fred'i bu yeni açıdan görmek, kirli giysilerini, şiş yüzünü ve hiç de dostça bakmayan gözlerini, farklı bir görüşle denetlemek, Fred'in cumartesi gecesi kalabalık ve sıcak barlardan birinde, **kendisini** tanıyan adamlarla karşılaştığını bilmek, çok can sıkıcı bir şeydi. Fred de onlara, «Ben kızı kaç kere o herifin arabasına binerken görmüştüm,» diye anlatmış olmalıydı.

«Size bir mektup var,» dedi Fred.

«Üzerinde pul yok,» dedi aldığı zarfı merakla süzen Wier ve birden bir huzursuzluk hissetti içinde. «Kim verdi bunu sana Fred?» diye sordu.

«Hiç kimse vermedi,» dedi mektubun içindekini tahmin etmiş de, savunmaya geçiyormuş gibi bir edayla Fred. «Diğer mektuplarla beraber, posta kutusunun içinden çıktı.»

Wier yağmurun altında mektubu okumak için durdu. Aslında bir çeşit sirkülerdi bu. On yedi, ya da yirmi bir kadar öğretmen, altını ayrı ayrı imzalamıştı. Göz kapakları titreşerek şu satırları okudu: «Mahkemede adalet yönünden masumiyetiniz ispatlandığı halde, bu konudaki tutumunuzun gerek okulumuza, gerekse mesleğimize yakışmadığını düşündüğümüzü bilmenizi isteriz.» Wier telaşla bu mektubu imzalayanları değil de, imzalamayanları araştırdı. Fakat pek azdı imzalamayanların sayısı: Trowman, Melkis, Constance ve Faith. Geri kalanların hepsi imzalamıştı. Hattâ küçük Hunt bile.

Wier müthiş yorgundu. Mahkemenin gürültüsü-patırtısı, duruşmayı izleyen iki haftanın ağır yükünden sıyrılmak için günlerce sessizliğe ve dinlenmeğe ihtiyacı vardı. Öğretmenler odasında her şeyin güllük-gülistanlık olacağını ummuyordu zaten. Okula da bu yüzden normalden biraz geç gelmişti. Fakat bu tür bir

davranış da beklemiyordu doğrusu. Wier hâlâ yorgun ve sinirli, gününü doldurmaya çalışan küçük bir adamdan başka bir şey değildi. Doğrusu mücadelesine devam etmeye hiç niyeti yoktu, ama şimdi bu mücadeleyi sürdürmek gerekeceğini anlıyordu.

Meslekdaşlarının önyargıları ve Trowman'la yüz yüze gelmektense, biraz daha oyalanmak için tuvalete girdi, elini-yüzünü yıkadı. İçinde Trowman'ın kendisini beklediği hakkında garip bir his vardı. Trowman kaçmaya hazır, kuşkulu bir durumda bekliyordu. Bakışları çekingen, mahkumla birlikte görülmekten korkan birinin bakışlarıydı. Trowman'a acımak mümkündü. İnsan kendisini onun karşısında biraz daha cesur hissedebilirdi. Öylesine zayıf; insancıl, duyarlı ve bir düşünce sahibi olmaktan korkan biriydi ki.

«Tebrikler, Graham.»

«Kapıda şu mektubu tutuşturdular elime.»

«Bırak o saçmalığı kuzum!» dedi kibirle Trowman. «Hiç aldırma. Bunun budalaca bir şey olduğunu tahmin ettim, kendilerine de söyledim.»

«Kime?»

«Neyse, sana hiç açmıyayım bu konuyu, daha iyi. Dostum, önemli olan şu ki, ben, Constance, Paul ve Faith bu işte yokuz. Hele Faith, bu yüzden Bill Brown'la iyice atıştı.»

Wier içinde bir sıcaklık hissetti. Savaşta yanında döğüşen arkadaşlar olduğunu bilmek, her şeye rağmen hoş oluyordu. Sürünün ne düşündüğü hiç de o kadar önemli değildi. Coventry'a gönderilmeye benzemiyordu.

Wier'in yeniden bir yerde normal hayata dönmesi gerekiyordu. «Bu olayı kutlamalıyız,» dedi neşeyle, «ama Umpleby hesabını çıkartmadan, yoksa hava alırsınız!»

Trowman'ın bakışlarında kaçamak bir ifade belirdi. «Güzel bir fikir,» diye onayladı, ama çekingen ve düşünceliydi. Aklı başka yerdeydi. Trowman aleyhinde bir belgeyi imzalamayı reddedecek kadar dosttu, ama ödlek, ahlaksız bir küçük adamla içli-dışlı olmak, yo, hayır! İşte bunda yoktu.

«Doğru,» dedi Wier. «Belki yakışık almaz. Her halde orta yerde kutlayamayız bunu. Ama ne diye Veronica'yı alıp bir gün... Epey oluyor görüşmeyeli,» diye çekinerek özetledi niyetini, «Freda da memnun olur.»

«Veronica havalar yüzünden biraz rahatsız,» dedi Trowman. «Onu bir-iki hafta mazur gör. Şimdilik müsaadenle, derse giriyorum ben.» Bu çiğ davranış öğretmenler odasının yakınında Wier'le beraber görünmek istemediğini belli ediyordu. Wier, Trowman'la dostluğunun burada bittiğini kabul etti. Şu Paris'te kızıl saçlı kaltakla yatan ve açık elbiseli kadına uzaktan sulanan, ama yakayı ele vermemeyi beceren Trowman'la.

İyice sarsılan Wier öğretmenler odasının yakınında Faith'e rasladı. Kız kararlı bir tavırla ve zor bir iyimserlikle onu bekliyordu.

«Merhaba, Faith.»

«Graham, içeri girmeden önce size bir şey söyleyeceğim. Bu meselede sizden yanayım. O mektubun, doğru veya yanlış, size gönderilmesine kesinlikle karşıyım. Zaten gerektiğinden ağır şekilde cezalandırıldınız.»

«Biliyorsunuz, zaten doğru değildi.»

Genç kız kıpkırmızı oldu. «Özür dilerim. Ben sadece karşı tarafı dinledim. Daha da beter...» Faith, Wier'in gözlerinin içine bakarak şunu ekledi: «Bir gece kızı sizinle beraber arabanızda gördüm. Galiba eli-

nizi de tutuyordu. İkiniz de... nasıl söylesem, suçlu gibiydiniz, **yakalanmış** gibi. Bu nedenle sandım ki...»

«Teşekkür ederim, Faith,» dedi Wier. «O geceyi ben de hatırladığımı sanıyorum. Hiç bir şey ifade etmiyordu aslında o gece. Zavallı yavrucak fena halde sevgiye muhtaçtı. Tahmin edemezsiniz nasıl istediğini!» diye açıkladı durumu, sonra hoşnutsuzluğunu ifade eden bir hareket yaptı. «Fakat çok aptallık ettim Faith. Gerçekten bilemedim. O gece ben de sizi gördüm, fakat ben bundan hiç bir kötü sonuç çıkarmadım.»

Tam bu sırada zil çaldı ve öğretmenler, öğretmen odasından çıkmaya başladılar. Wier'i görünce önce bir şaşaladılar, görmemezlikten geldiler. Nişanlısını Wier'le beraber gören Bill Brown, aptal aptal bakıp, Faith'le birlikte uzaklaştı. Fakat Kızıl Ejder, kararsız Wier toparlanıp grupla beraber uzaklaşmadan yetişip, yakaladı.

«Ben daima açık konuşurum,» dedi kadın. Bir zamanlar gülünç olduğu anlaşılan geniş yüzünün orta yerinde küçük, sinsi bir ağzı vardı. Gençliğinde her halde çok sık hayal kırıklıklarına uğramıştı. Yaşlandıkça, çirkinliği de artmıştı. Bu nedenle Wier şimdi onun eskisinden farklı olduğunu düşünemiyordu. Açık sözlülüğünün birtakım kaba «gerçekler»den ibaret olduğunu bildiğinden hiç kaçmayı denemedi. Dosdoğru gözlerinin içine baktı, fakat kadın kendisinden o kadar emindi ki, gözünü bile kırpmadı. «Ben daima açık konuşurum,» diye tekrarladı. «Öyle kolay kolay her şeye boyun da eğmem. Yüzünüze karşı söylüyorum işte, bence davranışınız canavarcaydı; mesleğe sürülmüş büyük bir lekeydi!»

Wier sesinde hafif bir titremeyle, «Madam,» dedi, «Gerçekle bu kadar yakından alış-verişiniz olduğuna

göre, izin verin ben de açık sözlü olayım ve görüşünüze hiç değer vermediğimi yüzünüze karşı söyleyeyim» İlk defa olarak haklı olduğunu bilmenin yarattığı avantajlı bir durumdaydı.

Kadın ağzını açıp bir cevap vermeye hazırlanırken, Wier döndü, yürüdü. Kadın bayılıyordu hırlaşmaya. Fakat Wier'in umurunda bile değildi. Çünkü bayan Fowler'in bir ejder olduğunu biliyordu. Buna rağmen üzüntüsü biraz daha arttı, daha zayıf hissetti kendisini.

Küçük bay Hunt'ın telaşla yanından geçtiğini, pek huysuz ve ürkek göründüğünü bu sırada farketti.

«Bakın, Richard'ın verdiği o şeyi ben de imzaladım. Adeta zorla imzalattılar bana. Hayır diyecek cesareti bulamadım kendimde. O kadar üzüldüm ki bu işe; sebep, hastalığım galiba. Sizin için daha iyisini yapamadığımdan dolayı özür dilerim.»

«Ziyanı yok,» dedi Wier. «Umarım hepsi yakında yaptıklarından utanç duyacaklardır.»

Yaklaştıkça, IV C sınıfının tehlikeli bir sessizlik içinde olduğunu farketti. Acaba onların düşüncesi neydi? Bu işten insafsızca yararlanmak, eğlenmek için fırsatlar yaratmak imkânları sınırsızdı. Wier'in tek üstünlüğü, tecrübesiydi; son haftaların olayları diğer dertlerine daha iyimser bir açıdan bakmasını sağlamıştı.

Bu yıl sınıf kırk iki kişiydi ve o gün tam kadro hazırdılar. İçeri girer girmez, kendisini alkışlar ve yaşa-varol sesleriyle karşıladılar. Doğrusu bu, genç kafalarla dolu, sınırlı görüşleri olan ve kızları plak kapaklarından başka bir şey okumayan bir sınıftan beklenmeyecek bir karşılamaydı.

Wier iyice heyecanlandı. Gelecek öğretim yılı

için sağlam bir temel vardı önünde: Çocuklar tutumunu onaylıyor, ona inanıyorlardı.

«**Buna** layık olacak ne yaptım, bilmiyorum doğrusu,» dedi öğrencilerine ve çocuklar birden ferahlayıp, duygusal bir incelikle güldüler.

Wier yoklama defterini aldı, mümessiller de dua defterlerini dağıtmak için dağıldılar. Geride bir Virginia Ford kaldı.

Virginia dikkati çekecek biçimde giyinmişti. Insanın hayal gücünü tahrik edecek ölçüde. Varlığı bile rahatsız ediciydi. Bacakları ve sarı saçları sere-serpe meydandaydı. Parlak yeşil süveterinin altındaki iri göğüsleri de pek alımlıydı. Sırasının üzerine bir paket sigara çıkartıp koydu ve, «Otlanın bir tane,» dedi. Hemen ardından patavatsızca şu öneride bulunup, küstah cömertliğinin üzerine tuz-biber ekti: «Ne yapıyorsunuz bakalım bu gece? Benim bir işim yok.»

Wier o gün geçirdiği şoklarla zaten iyice şartlanmıştı. Bu nedenle kızın beklediği bir soğukkanlılıkla karşıladı teklifi. Ama bu sakinlik, onun sandığı nedenlerden ileri gelmiyordu.

«El koyacağım o sigaralara.»

«Elbette, buyrun, alın.»

«Haydi bakalım Virginia, şimdi doğru diğerlerinin yanına. Sersem sersem hareketlerden de vaz geçin!»

«O kadar istiyorsanız, siz gidin. Şaka mı ediyorsunuz yoksa?»

«Ne demek istediğinizi pek anlayamadım doğrusu.»

«Bilmiyor muyuz sanıyorsunuz?»

«Evet, evet,» dedi yavaşça Wier. «Her şeyi bildiğinizden eminim.

«İyi ya öyleyse.» Virginia sırasının üzerine iyice yayıldı, göğüslerini daha da çıkartarak oturdu. Wier

kızın sarı saçlarının arasında, kara kökler gördü. «O kadar çirkin miyim yani ben? Yoksa tipiniz mi değilim? Ciddi kızlar mı hoşunuza gidiyor?»

«Çok çekici bir kız olduğunuzdan eminim,» dedi Wier, «Kolayca bu yılın yaz güzeli seçilebilirsiniz.»

«Geçen yıl kampta dördüncü oldum,» diye devam etti kız. «Hem de tam beş yüz kişi arasında.»

«Öyleyse erkek arkadaş sıkıntısı çekmiyorsunuzdur.»

«Hayır, ama onlar çocuk. Siz başkasınız; daha büyüksünüz, tecrübelisiniz.»

«Ve de evliyim.»

«Ha, anladım. Benim de öbür kızın yaptığı şeyi yapmamdan korkuyorsunuz. Bu sefer sizi kimse kurtaramaz da. Açık söyleyeyim, ben öyle şey yapmam. Biz neşemizi bulduk mu, orada unutulur, biter bu iş. Bir daha askıntı olmam.»

Wier soğuk bir sesle, «Mahkeme beni, yaptığım şeyleri gerçekten yapmadığım için beraet ettirdi,» dedi. «Siz benden aynı şeyleri yapmamı istiyorsunuz, ama boşuna. Şimdi böyle saçma-sapan şeyler konuşmaktan vaz geçin ve çıkın hemen buradan.»

Virginia karşısındaki adamı sevgiden yoksun, ilgisiz; işçi mahallesinden çıkıp, orta sınıf insanların kibarlığından nefret edenlere özgü kayıtsızlıkla şöyle bir süzdü. «Belli,» diye homurdandı, «siz bir solucandan farksızsınız.» Bu alaylı ve küstahça ifade Wier'i iyice yaraladı. Virginia yeni kazandığı bir düşmandı. Bu öğrenim devresinin dişi Mitchell'i olacaktı.

Fakat Wier son birkaç ay içinde çok şey öğrenmişti. «Niçin şansınızı Trowman'la denemiyorsunuz?» diye sordu. «Sizin tipinizdeki kızlardan çok hoşlandığını tesadüfen öğrendim.» Kızın derhal bu öneriyle ilgilendiğini, bencil bakışlarının bu düşünceyi benimse-

yerek kasıldığını ve gözlerindeki düşmanlığın yok olduğunu gördü. «Teşekkür ederim,» diyen Virginia, aklı iyice bu düşünceye saplanmış olarak, toplantı salonuna doğru ilerledi. Hattâ o kadar benimsemişti ki teklifi, göğüslerini alımlı bir tavırla ileri çıkartmayı bile unuttu yürürken.

Toplantı çok sıkıcıydı. Yüzlerce ağız bir şeyler fısıldadı, gözler dönüp Wier'i süzdü, çocukların sıralandığı yerde iki kişi kahkahalarını tutamayıp güldü. Ama hepsi bu kadarla kaldı. Daha sonra bay Ferguson, Wier'i çağırttı. Saat dokuzu çeyrek geçiyordu, ama Wier o sabah iyice pişeceğini tahmin edecek ölçüde tecrübeliydi artık.

Bay Ferguson, öğretmenine oturun demediği halde, Wier iskemlelerden birine çöküp oturunca, pek şaşırdı. Artık Ferguson'dan hiç korkmuyordu ve odadaki varlığı hiç bir şekilde etkilemiyordu kendisini.

«Şunu okusanız, iyi edersiniz,» dedi Ferguson.

Iğrenç suçlamalarla dolu, imzasız bir mektuptu bu; Ferguson'u, Wier'i okuldan uzaklaştırmaya davet ediyor, okulda düzenin sağlanmasını istiyordu.

«Ben de böyle bir mektup aldım,» dedi Wier, «karım da buradan gitmemizi istiyor. Ne can sıkıcı şeyler, değil mi?»

«Ben, nakil zorunda kalmadan, başka bir göreve atanmanızı teklif etmiştim.»

«Ben de gitmeyeceğimi söylemiştim.»

«Eh, artık hoş olmayan olaylardan ve bu tür mektuplardan sonra, sanırım ki...»

«Hiç kimsenin hatırı için okuldan ayrılamam,» dedi Wier, kesin bir tavırla ve öfkeden yüzü kıpkırmızı olarak. Ne Allahın belası bir yöneticiydi bu Ferguson! Aman kokusu çıkmasın diye, her şeyi hasıraltı etmek isteyen biri. «Eğer başka yere naklettirecek olursam,

herkes gerçekten suçlu olduğum sonucunu çıkartır.»

«Mesele şu ki, şimdiden suçlu olduğunuzu çıkartıyorlar, istemiyorlar çocuklarını okula emanet etmeyi, telefon bile ediyorlar.»

«Doğrusu telefon denen bu aleti bazılarının nasıl kullandıklarını bizzat işitmek isterdim.»

«Şakanın sırası değil.»

«Gerek müdürüm, gerekse meslektaşlarımın büyük çoğunluğu tarafından mahkum edildiğim, açıkça belli oluyor...»

«Ben durumunuzu çok iyi değerlendiriyor ve sizi anlıyorum,» dedi şahane bir ikiyüzlülükle bay Ferguson. «Ben işlerin sizin için daha kolay ve dayanılır olmasını düşünüyorum.»

«Bir de sizin için...»

«Doğru,» dedi adeta güçlükle Ferguson.

«Nereye nakledileceğim? Coventry'a mı?»

«Norfolk'ta bir arkadaşım var...»

«Oraya gitmeye hiç niyetim yok.»

«Bu meseleyi yılan gibi uzatmak istemediğiniz konusunda size güveniyorum.»

«Hangi meseleyi?»

«Şu ahlaksız kız meselesini.»

«Ortada bir mesele yoktu ki. Siz gazeteleri okudunuz mu?»

«Beni sersem saydığınızı söylemek istediğiniz anlaşılıyor. Pekâlâ, öyle olsun bay Wier,» dedi alımlı bir sesle Ferguson. «Henüz suçlu bulunmadığınız için, sizi görevinizden uzaklaştıramam. Formalite açısından affa layık olduğunuz sonucu çıkıyor.»

«Formalite açısından değil, masum olduğum için.»

«Ama bence sarkıntılık iddialarını toparlayıp, anaların-babaların sizi tanımadığı bir yere gidip öğretmenlik etmeniz çok daha hayırlı!»

«Yani suçlu olduğumu, suçumla beraber tanınmadığım bir yere gitmemi mi tavsiye ediyorsunuz bana?»

«Ahlak dışı davranışları olan birinin kadromda bulunmasını istemem. Bir kızın histerik davranışları yüzünden, mecbur muyum yani...»

«Ama başka bir yere gidip, bir başkasının öğrencilerini baştan çıkartmama itirazınız yok, öyle mi? Çünkü böylece **terfiiniz** garantiye alınmış olacak, yalan mı?»

«Eğer benimle konuşacaksanız, mevkiime hürmet ederek konuşmanızı rica edeceğim...»

«Siz benim masumluğuma saygı gösteriyor musunuz? Hem duruşmada da bulundunuz!»

«Bu konu üzerinde daha fazla konuşmak istemiyorum. Ben suratına bağrılacak balıkçı karısı değilim, anlaşıldı mı?»

«Mantıksızlık etmek istemiyorum,» dedi Wier, «fakat ben kendisinin masum olduğunu bilen, bir mahkeme tarafından masum olduğu karara bağlanan, buna rağmen şimdi de suçluluğun acısını çeken insan durumundayım.»

«Pekâlâ, öyle olsun bay Wier. Ben de mahkemenin kararına uyacağım öyleyse... Burada kalabildiğiniz sürece, eski görevinize devam edeceksiniz. Burada kalmak istemiyeceğinizi, karınızın da gitmek isteyeceğini düşünerek, bay Slyvan-Jones'un vefatından sonra birtakım teşebbüslerim bile oldu. White adında biri geliyor. Ne yazık ki o da su çiçeği çıkartmış.»

«Beyefendinin su çiçeği yaraları kayboluncaya kadar bay Sylvan-Jones'un işlerinden bir kısmını yüklenmemi ister misiniz?»

Bay Ferguson bu çılgınca talebi işitmemezlikten geldi. «Birkaç hafta için bize büyük yardımınız dokunmuş olur,» dedi.

«Ama maaşıma bir ek yapmayı düşünmüyorsunuz galiba.»

«Bu işler beni aşar, bay Wier. Bu, Eğitim Komitesi'ne ve başkalarının yetkileri arasına girer.»

«Olsun, kabul ediyorum. Allah cezasını versin paranın!»

«Çok iyi bir davranış, sizin hesabınıza.»

«Benim değil, çocukların hesabına,» dedi Wier. «Okulun, yoksa Eğitim Komitesi'nin, ya da bir başkasının değil.»

Wier iyice sarsılmış ve kızmış bir halde dışarı çıktı. Başı ağrıyordu. Ama artık çoktan geçmişin malı olan solucan Wier hesabına memnundu.

Yemek saatinde sabrı iyice taşmaya başladı. Yüz çevirenler, burun kıranlar, zorlanarak konuşanlar, sorgu dolu bakışlarla süzen öğrenciler. The Crown'da, bir zamanlar Paul'ün Bill Brown'u küçük düşürdüğü masada, bir arkadaşıyla beraber oturan Melkis'in yanına gitmeyi bile göze alamadı. Zaten canı bir lokma bile yemek istemiyordu. Her zamanki gibi, bir içki çekiyordu içi.

Demiryolu direklerinin altındaki afişler yırtılmaya başlanmıştı. Afişin beyazları üzerine çamurlar sıçramış, bisküvinin en âlâsı, parçayı ağzına atan kim bilir hangi ünlünün dudaklarından kopmuş, düşmüştü. Islak yoldan hızla geçen araçlar, üzerine zifos sıçrattılar. Elektrik ışıkları, seks yayınları satan dükkânı aydınlatıyor, içerde yine aynı adam oturmuş, canı sıkılarak esniyordu. Gar binasına kömür kokusu egemendi ve iki ihtiyarla bir hamal oturuyordu.

«Kıymalı börek var mı?» diye sordu Wier.

Düşmanca süzdüler kendisini adamlar; barın ardındaki yaşlı kadın da kuru bir kıymalı börekle, bir duble bira uzattı. Wier dertlerine dalıp öylesine ses-

siz-desasız bir köşeye çöktü ki, biraz sonra unuttular onu. Ne yapacağını bilmiyordu. Biraz zaman geçince her şeyi unutacaklarını, herhangi bir öğretmen odasına kabul edilebileceği gibi, buraya da yeniden kabul edileceğini tahmin etti. Bir an aklından Ferguson'un yardım teklifini kabul etmeyi, kaçıp gitmeyi düşündü. Eğer burada kalacak olursa, hiç bir şey ummamalıydı. Çünkü Ferguson'un kırk millik çevrede borusu öterdi. Mektep çağından ve mesleğe atılışından beri ilk defa kendisine dost elini uzatan yegane insan, Paul Melkis vardı bir de. Melkis kendisini manevi yönden desteklediği sürece direnebilirdi. Üstelik IV C sınıfı da bu yıl çok kötüye benzemiyordu. Kimbilir, belki de bir gecekondu mahallesindeki bir başka IV C sınıfı, Wier'e layık, dökülen ve korkaklardan oluşan bir sınıf olacaktı. Virginia Ford'un, Ballington Dükü'nün eski askerlerinden Trowman'a askıntı olup olmayacağını, kendisinin olanca masumluğuyla atlattığı bu tür bir olayı, Trowman'ın atlatıp atlatamıyacağını düşündü, üçüncü dübleden sonra artık gülümseyebiliyor ve korkmadan saate bakabiliyordu.

«İyi akşamlar, beyler!»

Hep bir ağızdan ve kibarca, «İyi akşamlar, efendim!» diye cevap verdiler. Kapıyı açıp dışarı çıkışını yağmurun altında yürüyüşünü seyrettiler.

Constance Woodman dışarda, şemsiyesinin altında durmuş, bekliyordu. Wier utancından kıpkırmızı oldu.

«Öyle suçlu suçlu bakmayın!» diye belirli bir memnuniyetle fısıldadı Constance. «Hepimiz içtiğinizi biliyoruz artık. Kimsenin de umurunda değil yani.»

«Bugün Crown'da içime fenalıklar geldi de,» diye itiraf etti Wier.

Okula kadar 700 metrelik yolu birlikte yürümeye başladılar.

«Sizi şimdiye kadar görmek mümkün olmadı,» dedi Constance. «Her halde olup bitenlere çok canınız sıkıldı. Zehir olmuştur şu birkaç hafta.»

«Böyle bitmeseydi, o kadar fena olmayacaktı.»

«Biliyorum. Çirkin bir hareketti mektup. Bence o kadar üzülmeyin buna.»

«Elimde değil. Her şey bu kadarla bitmiyor ki. Trowman'la Faith de imzalamadılar mektubu, fakat yine de suçlu olmadığıma inanmıyorlar. Üstelik sınıfta bana asılan bir kız daha çıktı...»

«Aman Allahım! Fakat bir şey yapmayacaksınız onunla, değil mi? Yani yine böyle bir rizikoya girmeyeceksiniz, değil mi demek istedim.»

«Ne demek o?» diye hayretle sordu Wier. «Her halde her öğrenim döneminde bir kızı baştan çıkaracağımı düşünmüyorsunuz.»

Constance sır veriyormuş gibi bir tavırla —eh nasılsa, karşısındaki küçük bir topluluk tarafından mahkum edilen biriydi ve ona karşı cömert, patavatsız hareket edebilirdi— «Graham, o kadar körsünüz ki. Madem sevgi arıyordunuz, bana, niçin bana koşmadınız?» diye soruverdi.

Wier başı biraz dumanlı olduğu halde, pek şaşırmış ve kırılmıştı. Son günlerde umulmadık şeylerle karşılaşmaya o kadar alışmıştı ki, Constance'ın teklifini, aşk ilanını bile bir süre anlamazlıktan geldi. İşi başka tarafından almayı denedi:

«Demek siz de inandınız buna ha?»

«Canım, ben **aldırmıyorum** ama,» dedi Constance. «Hepimiz insanız, zayıfız, sevgiye muhtacız.»

Hâlâ «sevgi» sözcüğünü kullanıyordu, çünkü şu

karşısındaki, huysuz ve küçük adama karşı bile «aşk» sözcüğünü kullanmaya cesareti yoktu.

«Fakat Constance, iddia gerçekten doğru değildi ki.»

«Graham, lütfen **bana** yalan söyleme bari!» Tıpkı Shirley Taylor gibi, o da Wier'in kalbinde özel bir yeri olduğunu ve bunu açıklamaya cesaret edemediğini sanmaya başlamıştı. Dehşetle farketti durumu Wier. «Size hayranım,» diye devam etti Constance; aslında bu var olan bir gerçeğin, şimdi açıklamasıydı. «Çok iyi anlıyorum sizi. O kadar çok ortak yanımız var ki. Fakat bütün bir günü Paris'te o kızla baş başa geçirip de, seni sevdiğini anlamadığını bana yutturmaya kalkışma sakın. Hiç olmazsa bana itiraf et **bunu!**»

«Benim mahkemede bütün söylediklerim doğruydu ama,» dedi Wier. «İnsan kendisi istemedikçe, kendisi karşılık vermedikçe, bu tür duyguları karşısındakinden de farkedemez ki. Bense kıza aşık değildim.»

«Ben sizin yerinizde olsam, açılır, sırlarımı söylerdim,» diye ısrar etti Constance.

«Dediklerime inansan, iyi olur Constance.»

Birden Constance'ın bakışlarında öfke ve kin parıltıları görür gibi oldu, soluk benzi kızardı. Kırkına merdiven dayamış bir kadındı Constance ve ilk defa sevgisini itiraf etmek gibi bir denemeye kalkışmıştı. Şimdiyse hata ettiğini anlamıştı, kendisini bir budala gibi hissediyordu. Bu yaşta budalalık yakışmazdı insana.

Wier bunu farkettiği için, «Yine de söylediklerinız için teşekkür ederim,» dedi. Ama Constance daha da kızardı ve okula iyice yaklaştıkları için, sevindi. Ruhunda utancın verdiği ezikliği hissediyordu. Böyle solucan gibi bir adamın karşısında acınacak hale düşmek ha! Aylarca ona sevgi ve hayranlık beslemekle

ne kadar büyük sersemlik etmişti! Aklının bir ucunda asıl suçlunun Wier olmadığını söyleyen bir şey vardı, ama nefreti bunu da silip süpürmüş, yerine kin ve onun kalbini kırmak isteği almıştı. Hiç bir şey söylemeden birbirlerinden ayrılırlarken, Wier bir kişinin daha düşmanlığını kazandığını anladı. Bir daha ne zaman kendisinden konu açılsa, Constance mutlaka zehir gibi bir lafla söze karışacak sinsi-sinsi işleyen pas gibi canına okuyacaktı.

Wier, III A sınıfına ders vermeye girdiğinde, kafasının içi bir hayli karışıktı. Constance'ın mazeretinin uyandırdığı şoku yavaş yavaş değerlendirmeye başlıyordu: Madem sevgi arıyordunuz... Acaba ne kadar zamandan beri aklına takılmıştı bu? Kaç defa Constance'ın yüzüne bakıp, kendini verişinin belirtisini anlamayı becerememişti acaba? Belleğinde kendisini uyaran bir şeyler hatırladığı halde, yine de çok saçma ve gülünç geliyordu bu.

«Alison, haydi bakalım, bana bir ayrıcalık zarfı söyle.»

Alison Jones taş kesilmiş, ayakta öylece duruyordu. İşin garibi, Alison yazılı sınavlarda çok başarılı oluyor. hep doğru ve yerinde cevaplar veriyor, fakat sözlüde bir şey soruldu mu, ağzını açıp, belki de bildiğini bile söyleyemiyordu. Sınıfta başarısız, ama sınavlarda çok parlak olan öğrencilerin kusursuz bir örneğiydi Alison.

«Haydi Alison, zor bir şey değil sorduğum herhalde, ha?»

«Hayır, değil efendim.»

«Ayrıcalık ne demek biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet, efendim.»

«Öyleyse ayrıcalık gösteren bir zarf söyleyin bana.»

«Aklıma gelmiyor efendim.»

«Öğle yemeğinde fazla mı kaçırdınız yoksa?»

«Hayır, efendim.»

«Yok mu başka cevap verecek? Yemeği fazla kaçırmayan, uyuklamayan biri yok mu içinizde?»

«Ben efendim, lütfen ben. N'olur!»

Kendinden emin, tanıdık bir sesti bu. Son iki dönemde hevesliliğiyle dikkatini çeken ses.

Ufacık, yanık yaralarıyla kaplı bir surat kendisine bakıp gülümsedi. Wier'in kendisini tanıdığını da anlayınca, çelimsiz vücudu sevinçle sarsıldı.

«Vay, Thompson, hoş geldin! Çok sevindim okula döndüğüne.»

Dokunaklı, yanık yaralı yüz sırıttı, fırsatı kaçırmayan soluk dudakları aralandı ve cevap verdi: «Ben de sizin döndüğünüze sevindim, efendim.»

2

«GRAHAM! Graham!» diye seslendi Freda, Wier daha içeri girer girmez. Hava kararmak üzereydi. Wier'in elleri buz gibi ve ıslaktı. Garajdan eve kadar çok kısa bir yol olduğu halde, yağmurluğu iyice ıslanmıştı. Üstelik geride kalan gün kendisini iyice yormuş, sarsmıştı. Fakat karısının ısrarı devam ediyordu: «Graham, Graham! Lütfen buraya gel.» Karısının sesi ısrardan çok yakarışa benzediği, merdivenleri aşıp, eski duvar kağıtları üzerinde yankılandığı için, meraklanıp sordu «Neredesin sen?»

«Burada, yukarda,» dedi mantıksızca bir edayla Freda. Wier koşamayacak kadar bitkindi. Bunun üzerine Freda, «Haydi, çabuk lütfen!» diye kuşkuyla üsteledi.

Freda yatak odasında şaşkın ve huzursuz bir halde bekliyordu.

«Ne oldu?»

«Ne olduğunu biliyorsun!»

«Yok canım, nereden bileyim?»

«Bak! Nedir bu? Şu müthiş şey! Bugün öğleden sonra buldum.»

Tabancaydı Freda'nın gösterdiği. Wier çoktan unutmuştu satın aldığı silahı.

«Ha, bu mu? Sadece atları öldürmeye yarayan bir tabanca.»

«Saçma sözler etmen şart mı yani şimdi?»

«Doğru söylüyorum. Yan tarafına baksana: Mercy Mark IV yazılı.»

«Dokunmak bile istemem o cenabete! Benim bilmek istediğim, bu silahın burada ne aradığı?»

«Şey canım... Belki bir başka meslek seçmem gerekir diye düşünmüştüm de.»

«Allah aşkına ciddi ol!»

«Niçin? Sen kendi kendine birtakım sonuçlara varmadın mı zaten?»

«Yoksa kendini mi öldürecektin?»

«Önce bir-iki at vurduktan sonra.»

«Öldürecektin kendini, değil mi?»

«Belki de. Eğer işler kötü gitseydi.»

«Peki, ya **ben** ne olacaktım?»

Wier saf saf sordu: «Sana ne olmuş ki?»

«Ben senin için bir şey ifade etmiyor muyum yani?»

«Bilmem. O kadar üzgündüm ki.»

«Bilmez misin? Ayol, senin için hiç bir şey ifade etmiyor muyum diye sordum sana?»

«Çok yorgunum,» dedi Wier. «Öyle çetin bir gün geçirdim ki.»

«Öyle kolay kolay yakanı kurtaramazsın benden. Kendini öldüreceğini kabul ediyorsun, sonra da beni sevip sevmediğini bilmediğinden dem vuruyorsun.»

«Sevmek konusunda hiç bir şey söylemedim ben,» dedi kesin bir tavırla Wier.

Freda sessiz, için için acı çekerek ve gerçekten ağlamaya başladı. «Artık bana aldırdığın bile yok.»

«Aldırıyorum canım,» dedi huzursuzca Wier. «Yalnız şu anda duygularla uğraşacak dermanım yok.»

«İyi, ama ya becerseydin bu işi, ben ne yapardım?»

«Merek etme, intihara cesaret edemezdim,» diye avutmaya çalıştı karısını bu sefer de.

«Ben de, beni sevdiğini sanmıştım.»

«Sevgiden söz etmekten vazgeç artık!» diye bağırdı Wier.

«Umurunda bile değilim,» diye yılıştı Freda. «Aldırsaydın, bu iğrenç semtten başka yere taşınırdık. Tabanca satın almadan önce, beni düşünmeliydin.»

«Ne diye sevecekmişim yani seni?» diye öfkeyle bağırdı Wier. «Sen beni daha beş yıl önce sevmekten vaz geçtin.

«Zaman zaman kaba davrandığım oldu...»

«Memnun oldum bunu kabul etmene.»

«Ama nasıl dururdum şikayet etmeden? Durmadan iç, iç, hiç bir doğru-dürüst yere gitme, aklı başında hiç kimseyle görüşme!»

«Aklı başında kimseler bizim için ne diye zahmete katlansınlar yani?» diye gürledi Wier. «Bay ve bayan Wier'in ne özellikleri varmış yani?»

«Hiç bir şeye aldırmıyor gibisin,» diye sızlandı Freda. «Şu kız öğrenciden başka.»

«Herkes gibi, sen de artık bana inanmıyorsun! Boşuna bir kurşunda beynimi dağıtmak istememişim! Keşke yapsaydım şu işi.»

«Sana inanıyorum!» diye alçak sesle onayladı Freda. Doğrusu tabancanın huzurunda onun böyle alçak sesle konuşması garipti. Tabanca ürkeklik yaratıyordu anlaşılan. Wier ister istemez gülmek, saçma sapan konuşmak isteği duydu içinde.

«Hoşuma gitsin diye söylüyorsun bunu.»

«Hayır. Ben başından beri inandım sana.»

«Nereden biliyorsun? Ellerimi geceliğine uzatmadığımdan nasıl emin olabilirsin?»

«Biliyorum; sen, ruhunda geçenleri ben hiç anlamıyorum sanıyorsun.»

«Midemi mi, cinsel organlarımı mı kastediyorsun?»

«Graham, lütfen! Hiç olmazsa dinle söylediklerimi. Allahın belası bir şey, bu da her şeyden çok bana sadık kalmak kuşkun. Ama yalnız o kızla değil, başka biriyle de gitseydin, seni suçlu bulmazdım. Ben de çok sıktım seni. Ne yapayım, elimde değildi. Bundan sonra deneyeceğim. Yalnız şuradan bir gitsek, başka yere yerleşebilsek!»

«Ben bir yere gitmiyorum.»

«N'olursun Graham, bir kerecik daha! Beni memnun edersin.»

«Ben burada kalıyorum,» dedi kesin bir ifadeyle Wier.

«Bütün bu yaptıklarımdan sonra ha!»

«Sen ne yaptın ki?» diye alaycı bir sesle sordu Wier. «Anlat bakalım bana her şeyi.»

«Duruşmaya geldim ben de.»

«Çok da bitkin görünüyordun.»

«Eğer ben olmasaydım.»

«Saçmalama. Onlar beni mahkum ettiler. Kızın kendisi etti.»

«Sen **beni** düşünmüyorsun hiç. Asla! Nefret ediyorum buradan. Bana da imzasız mektuplar geliyor, biliyor musun? Herkes dönüp bana bakıyor. Bayan Lane bile değişti.»

«Canı cehenneme bayan Lane'in!»

«Galiba benim de canım cehenneme, öyle mi?»

«Thompson'u gördüm bugün.»

«Thompson da kim? Hiç işitmedim önceden bu adı.»

Kaçamak bir sesle, «Önemi yok,» dedi Wier.

«Sersemin birisin sen!» diye bağırdı kocasının yüzüne Freda.

«Rahatları kaçmasın diye, hepsi de benim çekip gitmemi istiyor,» dedi yanakları al-al olan Wier. «Ama gitmeyeceğim! Hiç olmazsa benim de bir şeyim... manevi cesaretim var benim de! Senin için bile olsa, gitmiyorum.»

«Artık hiç sevmiyorsun beni. Aldırdığın bile yok!»

«Hayır. Ben artık kendimi seviyorum. Belki bir de o kızı.»

«Sevmiştin o kızı, değil mi?»

«Saçmalama...»

«Onun için burada kalmak istiyorsun zaten. Kararını verdin şimdi. Telefon numarası da var zaten.»

«Anlamıyorsun işte. Benim Thompson'u görmem lazım, onunla uğraşmalıyım, başkalarıyla da; ama Thompson'la, mutlaka.»

«Sana hiç kızmıyorum,» dedi kendi kendine acı veren bir mantıkla Freda. «Kız hoştu. Doğrusu benden de pek tatlılık göremiyordun, yalan mı? Cinsel alanda da pek iyi sayılmam. Sevdin o kızı, değil mi? Hâlâ da seviyorsun.»

«Bu işin içinde cinsellik yoktu bir kere...»

«Ama ya aşk? Sen romantiksin. Duygulusun. Devam et haydi. Kabul et. İnsancıl ol biraz. Bundan sonra nasıl olsa aldırmıyacağımı biliyorsun. Ben şehvet düşkünü, ille de ben diyen, şeytan bir kadın değilim ki. İkiniz de kara sevdalıydınız, yalan mı? Ama sen, gerçekten aşıktın, değil mi?»

Wier karısını ancak gerçek olmayan bir itirafın tatmin edeceğini, yalnız bundan hoşlanacağını anla-

mıştı artık. Öyleyse bir yem atmalıydı önüne. Çocuksu ve budalaca gerçek —yani Wier'in idealizmi, şerefi, dine bağlılığı—, Freda'yı tatmin etmeyecek, kinini sürdürmeye yarayacak, eski durumu sürüncemede bırakacaktı. Oysa gerçek olmayan bir şeyi söylerse, bunun üzerinde aylarca, hattâ belki de yıllarca kafa patlatacaktı. Belki bir daha kocasına asla güvenemeyecekti, kocasını küçük görmesinin, onu daha güzel gözlerle, başka ellere, bir başkasının istekli vücuduna ittiğinden emin olacaktı. Bu yüzden de saygı besleyecekti ona, kuvvetli erkek olduğunu sanacaktı. Ne gülünç bir şeydi bu: Tıpkı züppeliği, özentili oluşu gibi.

İnandırıcı bir usançla, «Evet onu sevdim,» dedi. Ve yarattığı sarsıntının yayıldığını, karısını değiştirdiğini gördü. Freda inanmıştı.

E YAYINLARI SUNAR

1. **BOYALI KUŞ / roman**
   Jerzy Kosinski / 15 lira / 5. Baskı
2. **KARA ÇOCUK / roman**
   Richard Wright / 10 lira / 2. Baskı
5. **USTA İLE MARGARİTA / roman**
   Mihail Bulgakof / 2 cilt / 20 lira
6. **İLK ÇEMBER / roman**
   Aleksandr Solzenitsin / 25 lira / 3. Baskı
7. **PRAG 1968**
   Derleme / 10 lira
8. **BOLŞEVİZM TARİHİ**
   Arthur Rosenberg / 10 lira
9. **İNSAN ASKER DOĞMAZ**
   K. Simonof / 3 cilt / 30 lira / 2. Baskı
10. **ŞAKA / roman**
    Milan Kundera / 10 lira
11. **ORTALIK NEDEN KARIŞTI**
    Vedat Saygel / 10 lira
12. **GÜNEŞİ GÖRÜYORUM / roman**
    Nodar Dumbadze / 10 lira
13. **BEYGİRNAME**
    Nehar Tüblek / 5 lira
14. **SÜLÜNAME**
    Tonguç / 5 lira
15. **ÖLÜMSÜZ / roman**
    Vassili Vassilikos / 15 lira / 3. Baskı
17. **PAŞANAME**
    Nehar Tüblek / 5 lira
18. **ADIMLAR / roman**
    Jerzy Kosinski / 10 lira / 2. Baskı
19. **KARDEŞ KAVGASI / roman**
    Nikos Kazancakis / 15 lira / 2. Baskı
20. **KELEBEK / roman**
    Henri Charrière / 25 lira / 8. Baskı
21. **TRENLER / roman**
    Bohumil Hrabal / 5 lira
23. **KEŞKÜLÜ FUKARA / karikatür**
    Zeki Beyner / 5 lira
24. **HAVAALANI / roman**
    Arthur Hailey / 20 lira / 4. Baskı

25. **ÖLÜMÜN ADI / roman**
Ladislav Mnacko / 15 lira
26. **ÖNCE EKMEKLER BOZULDU**
Oktay Akbal / 12.50 lira
27. **AMERİKAN RÜYASI / roman**
Norman Mailer / 10 lira
28. **FAKİR AŞIKLAR / roman**
Vasco Pratolini / 20 lira / 2. Baskı
29. **İTALYAN KIZI / roman**
Iris Murdoch / 10 lira
30. **ATEŞ HIRSIZLARI / roman**
Vuk Vuço / 10 lira
31. **BİZE TOPRAK VERDİLER / roman**
Juan Rulfo / 5 lira
32. **HACİZLİ TOPRAK / roman**
Cengiz Tuncer / 10 lira / 3. Baskı
33. **MEKTEPLİ / roman**
Charles Webb / 10 lira
34. **YILKI ATI / roman**
Abbas Sayar / 5 lira / 2. Baskı
35. **BABA / roman**
Mario Puzo / 20 lira / 12. Baskı
36. **ÇIPLAK VE ÖLÜ / roman**
Norman Mailer / İki cilt / 40 lira
37. **SİLÂH ARKADAŞLARI / roman**
Konstantin Simonof / 20 lira / 3. Baskı
38. **BİR OLAYIN BAŞLANGICI / roman**
Muzaffer Buyrukçu / 12.50 lira
39. **GENÇ KIZ / roman**
Carlo Cassola / 15 lira / 3. Baskı
40. **AĞACA TÜNEYEN BARON / roman**
İtalo Calvino / 10 lira
41. **KERKENEZ / roman**
Cengiz Tuncer / 20 lira / 3. Baskı
42. **FİL / roman**
Elio Vittorini / 5 lira
43. **İDAMLIKLAR / roman**
Kerim Korcan / 15 lira / 2. Baskı
44. **İŞTE HAYAT / belgesel roman**
Oscar Lewis / 25 lira / 2. Baskı
45. **OTEL / roman**
Arthur Hailey / 20 lira / 3. Baskı

46. **ATLARI DA VURURLAR / roman**
Horace Mc Coy / 10 lira / 2. Baskı
47. **ÇORAK YÜREK / roman**
Carlo Cassola / 10 lira
48. **TANRI SEVENLERİ KORUR / roman**
J. Mario Simmel / 15 lira / 2. Baskı
49. **FOTOĞRAFLAR / roman**
Vassili Vassilikos / 10 lira
50. **İKİ SEVGİLİ / roman**
Marvyn Jones / 10 lira
51. **SEVDALILAR / roman**
Jaroslaw Iwaszkiewicz / 10 lira
52. **PAPAZ HER ZAMAN PİLAV YEMEZ**
J. Mario Simmel / 20 lira / 2. Baskı
53. **SANÇEZ'İN ÇOCUKLARI / roman**
Oscar Lewis / 20 lira
54. **ACI YUDUM / roman**
J. Mario Simmel / 25 lira / 2. Baskı
55. **HEPİMİZ KARDEŞ OLACAĞIZ / roman**
J. Mario Simmel / 25 lira
56. **ŞEYTANIN DANSI / roman**
Fred Mustard Stewart / 10 lira
57. **SİCİLYA KONUŞMALARI / roman**
Elio Vittorini / 10 lira
58. **ÖLESİYE SEVMEK / roman**
Pierre Duchesne / 10 lira
59. **YAŞAYANLAR VE ÖLÜLER / roman**
Konstantin Simonof / 25 lira / 2. Baskı
60. **DEHŞETENGİZ / roman**
Voldemar Lestienne / 25 lira
61. **KIÇÜSTÜNDE TOPLANTI**
Zeyyat Selimoğlu / 10 lira
62. **MAĞARA**
Muzaffer Buyrukçu / 20 lira
63. **LİNÇ / roman**
Kerim Korcan / 10 lira / 3. Baskı
64. **GARİPLER SOKAĞI / roman**
Oktay Akbal / 10 lira / 3. Baskı
65. **JACK LONDON / Denizler Serüveni**
Irving Stone / 20 lira
66. **AŞK DEDİĞİN LAFTIR / roman**
J. Mario Simmel / İki cilt / 40 lira

67. **SEVGİLERLE / roman**
Charles Webb / 10 lira
68. **BAĞIŞLANMIŞ KÖHEYLAN / roman**
Hildegard Knef / 25 lira
69. **GÖRÜLMEYEN ADAM / roman**
Ralph Ellison / 25 lira
70. **ÇAKAL / roman**
Frederich Forsyth / 20 lira
71. **EKABİR / roman**
Arthur Hailey / 25 lira
72. **ÇETE KARAVANA ATIYOR / roman**
Jimmy Breslin / 15 lira
73. **HASTANE / roman**
Arthur Hailey / 20 lira / 2. Baskı
74. **YAVRU CEYLAN / roman**
Magda Szabo / 15 lira
75. **BİR YERDE / roman**
Jerzy Kosinski / 10 lira
76. **MAHALLE / roman**
Vasco Pratolini / 10 lira
77. **ODESSA / roman**
Frederic Forsyth / 20 lira
78. **UZLAŞMA / roman**
Elia Kazan / iki cilt / 40 lira
79. **ÇELO / roman**
Abbas Sayar / 10 lira
80. **DALAVERE / roman**
G. William Marshall / 25 lira
81. **İLK YILLARIN EKMEĞİ / roman**
Heinrich Böll / 10 lira / 3. Baskı
82. **VATAN SAĞOLSUN / roman**
J. Mario Simmel / 30 lira
83. **YALNIZ BİR AVCIDIR YÜREK / roman**
Carson Mc Cullers / 20 lira
84. **MUHBİR / roman**
Liam O'Flaherty / 10 lira
85. **LİMANLAR / roman**
James Barlow / 25 lira
86. **KITLIK / roman**
Liam O'Flaherty / 20 lira
87. **SONBAHARLA GELEN / roman**
Jean Freustié / 20 lira

88. **SIHHİYE BÖLÜĞÜ / roman**
Richard Hooker / 15 lira
89. **EŞSİZ BİR ADAM / roman**
Christine Arnothy / 20 lira
90. **BANKO / roman**
Henri Charrière / 20 lira / 2. Baskı
91. **GÜNLER VE GECELER / roman**
Konstantin Simonof / 20 lira
92. **AŞK DELİSİ / roman**
Chris Kazan / 10 lira
93. **KASABANIN SIRRI / roman**
Robert Crichton / 25 lira
94. **«BABA» DOSYASI**
Mario Puzo / 20 lira
95. **FOTOĞRAFTA KADIN DA VAR / roman**
Heinrich Böll / 25 lira / Nobel 1972
96. **BAŞROLDEKİLER / roman**
James Barlow / 25 lira
97. **İKTİDAR ÇARKI / roman**
Max Gallo / 30 lira
98. **İTALYAN BAHARI / roman**
Emmanuel Robles / 15 lira
99. **AİLE GÜNLÜĞÜ / roman**
Vasco Pratolini / 10 lira
100. **PAZARLARIN KADINI / roman**
Fruettero/Lucentini / 30 lira
101. **VATANSEVERLER / roman**
James Barlow / 20 lira
102. **ŞEYTANIN TEĞMENİ / roman**
Maria Fagyas / 25 lira
103. **ÖDLEK / roman**
James Barlow / 25 lira
104. **KONTES / roman**
Hans Habe / 25 lira
105. **ALBAYIN AŞKI / roman**
Konstantin Simonof / 10 lira
106. **BEŞİNCİ KADIN / roman**
Maria Fagyas / 20 lira
107. **CAN ŞENLİĞİ / roman**
Abbas Sayar / 15 lira
108. **DRESDEN GECESİ / roman**
Ladislav Mnacko / 15 lira
109. **ÇİRKEF / roman**
James Barlow / 20 lira

DOLUDİZGİN DİZİSİ

1. **BABA / roman**
   Mario Puzo / 30 lira
2. **OTEL / roman**
   Arthur Hailey / 30 lira
3. **KELEBEK / roman**
   Henri Charriere / 35 lira
4. **TANRI SEVENLERİ KORUR / roman**
   J. Mario Simmel / 25 lira
5. **KERKENEZ / roman**
   Cengiz Tuncer / 30 lira
6. **ACI YUDUM / roman**
   J. Mario Simmel / 35 lira
7. **BANKO / roman**
   Henri Charriere / 30 lira
8. **ATLARI DA VURURLAR / roman**
   Horace Mc Coy / 20 lira
9. **GENÇ KIZ / roman**
   Carlo Cassola / 25 lira
10. **BOYALI KUŞ / roman**
    Jerzy Kosinski / 25 lira
11. **HACİZLİ TOPRAK**
    Cengiz Tuncer / 25 lira
12. **ÇELO**
    Abbas Sayar / 25 lira
13. **İLK ÇEMBER**
    A. Solzenitsin / 50 lira

GENÇLİK DİZİSİ

1. **ÜÇ SİLÂHŞÖRLER D'ARTAGNAN**
   Alexandre Dumas / 15 lira
2. **ÜÇ SİLÂHŞÖRLER MİLADY**
   Alexandre Dumas / 15 lira
3. **ÜÇ SİLÂHŞÖRLER AYRILIŞ**
   Alexandre Dumas / 15 lira
4. **ÜÇ SİLÂHŞÖRLER YİRMİ YIL SONRA I**
   Alexandre Dumas / 25 lira
5. **ÜÇ SİLÂHŞÖRLER YİRMİ YIL SONRA II**
   Alexandre Dumas / 25 lira

BELGELER / BİLGİLER / BÖLGELER DİZİSİ

1. **PARİS YANIYOR MU?**
   D. Lapierre / L. Collins / 25 lira
2. **AL CAPONE / Gangsterler Kralı**
   John Kobler / 25 lira
3. **KUDÜS... EY KUDÜS**
   D. Lapierre / L. Collins / 30 lira
4. **PARA BABALARI**
   Ferdinand Lundberg / İki cilt / 50 lira
5. **İNSANLAR VE BİTKİLER**
   Maurice Mességué / 25 lira
6. **KALBİMİ VATANIMA GÖMÜN**
   Dee Brown / 30 lira
7. **ATATÜRK «Demokrat Diktatör»**
   Paraşkev Paruşev / 20 lira
8. **TABİAT HAKLIDIR**
   Maurice Mességué / 20 lira
9. **TİLKİLER SAVAŞI**
   Ladislas Farago
10. **«BABA»YA SAYGI**
    Gay Talese

ŞİİR DİZİSİ

1. **DEVLET VE TABİAT**
   Ece Ayhan / 10 lira
2. **BENİ ÖP SONRA DOĞUR BENİ**
   Cemal Süreya / 10 lira
3. **YENİ ŞİİRLER**
   Oktay Rifat / 10 lira
4. **UMARSIZ PENELOPE**
   Yannis Ritsos / 10 lira

EVİN KİTAPLARI DİZİSİ

1. **BİR ÇOCUK BEKLİYORUM**
   Laurence Pernoud / 20 lira / 2. Baskı
2. **ÇOCUĞUMU BÜYÜTÜYORUM**
   Laurence Pernoud / 30 lira

ödlek

james barlow

25 Lira

roman

